

Tereza Kyselovská,
Pavel Koukal

**MEZINÁRODNÍ PRÁVO
SOUKROMÉ
A PRÁVO DUŠEVNÍHO
VLASTNICTVÍ
–
KOLIZNÍ OTÁZKY**

MASARYKOVA
UNIVERZITA

ACTA UNIVERSITATIS BRUNENSIS IURIDICA
EDITIO SCIENTIA

MUNI
PRESS

MUNI
LAW

MEZINÁRODNÍ PRÁVO SOUKROMÉ A PRÁVO DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ — KOLIZNÍ OTÁZKY

Tereza Kyselovská, Pavel Koukal

Masarykova univerzita
Brno 2019

Vzor citace

KYSELOVSKÁ, Tereza a Pavel KOUKAL. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2019, 388 s. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity, řada teoretická, Edice Scientia, 669. ISBN 978-80-210-9476-5 (brož.), 978-80-210-9477-2 (online)

CIP - Katalogizace v knize

Kyselovská, Tereza

Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví - kolizní otázky / Tereza Kyselovská, Pavel Koukal – 1. vydání. – Brno: Masarykova univerzita, 2019. 388 stran. – Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity, řada teoretická, Edice Scientia, sv. č. 669. ISBN 978-80-210-9476-5 (brož.), 978-80-210-9477-2 (online)

341.9* 347.77/.78* 341.24* (048.8:082)*

- mezinárodní právo soukromé
- právo duševního vlastnictví
- mezinárodní smlouvy
- kolektivní monografie

341 - Mezinárodní právo [16]

Monografie vznikla jako výstup projektu Projekt GAČR: GA17-19923S, „Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky“ a byla zpracována za finanční podpory Grantové agentury České republiky.

Autoři:

JUDr. Tereza Kyselovská, Ph.D. kapitoly 1, 2, 13–17

doc. JUDr. Pavel Koukal, Ph.D. kapitoly 3–12

Recenzenti:

doc. JUDr. Kristián Csach, PhD., LL.M.

JUDr. Miluše Hrnčířková, Ph.D.

© 2019 Masarykova univerzita

ISBN 978-80-210-9476-5

ISBN 978-80-210-9477-2 (online ; pdf)

OBSAH

Seznam zkratek	13
Zákony.....	13
Mezinárodní smlouvy.....	14
Předpisy Evropské unie.....	16
Primární předpisy.....	16
Nařízení.....	16
Směrnice.....	18
Zahraniční právní předpisy.....	19
Další použité zkratky.....	20
1 Úvod	21
2 Mezinárodní právo soukromé	27
2.1 Prameny mezinárodního práva soukromého.....	28
2.1.1 Vzorové úpravy a <i>soft law</i> nástroje v oblasti práv k duševnímu vlastnictví s mezinárodním (přeshraničním) prvkem..	30
2.1.2 Právní úprava práv k duševnímu vlastnictví v EU.....	32
2.2 Normy mezinárodního práva soukromého.....	34
2.3 Postup při řešení soukromoprávních poměrů s mezinárodním prvkem.....	36
2.4 Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví.....	38
3 Nehmotné statky, duševní vlastnictví a práva k duševnímu vlastnictví	41
4 Nehmotná povaha předmětů práv k duševnímu vlastnictví, nezávislost na hmotných nosičích	53
5 Rozlišování mezi hmotnými a nehmotnými statky z hlediska kolizních norem	61
6 Potenciální ubikvita	71
7 Duševní povaha předmětů duševního vlastnictví	75

8	Základní kategorie předmětů duševního vlastnictví a charakteristika práv k duševnímu vlastnictví	77
8.1	Předměty duševního vlastnictví tvůrčí a netvůrčí	77
8.2	Chráněné a nechráněné nehmotné statky	79
8.3	Členění předmětů duševního vlastnictví dle oblastí lidské činnosti	81
8.4	Nehmotné předměty chráněné relativními majetkovými právy	82
8.5	Práva k duševnímu vlastnictví	83
8.6	Třídění práv k duševnímu vlastnictví	84
8.7	Systém práv k duševnímu vlastnictví	85
8.8	Práva osobnostní a majetková	89
8.9	Převoditelnost práv k duševnímu vlastnictví	91
8.10	Absolutní povaha práv k duševnímu vlastnictví	92
8.11	Taxativní výčet práv k duševnímu vlastnictví (<i>numerus clausus</i>)	96
8.12	Soukromoprávní povaha práv k duševnímu vlastnictví	100
8.13	Časová omezenost práv k duševnímu vlastnictví, vstup do public domain	107
8.13.1	Důvody časové omezenosti práv k duševnímu vlastnictví	107
8.13.2	Soukromoprávní povaha časového omezení doby trvání práv k duševnímu vlastnictví	111
8.13.3	Doba trvání osobnostních práv k duševnímu vlastnictví	112
8.13.4	Doba trvání majetkových práv k duševnímu vlastnictví	113
8.13.5	Časově neomezená ochrana u nezveřejněných nehmotných statků ..	114
8.13.6	Doba trvání práv k duševnímu vlastnictví a princip teritoriality	115
8.13.7	Doba trvání práv duševního vlastnictví a zákaz diskriminace na základě státní příslušnosti v unijním právu	118
8.14	Registrační princip u práv průmyslových	121
9	Princip teritoriality	127
9.1	Kolizní rozměr teritoriality práv k duševnímu vlastnictví	131
9.2	Absence celosvětové ochrany a nezávislost ochrany v jednotlivých státech	134
9.3	Procesní aspekty teritoriality	136
9.4	Teritorialita ochrany vs. potenciální ubikvita	137
9.5	Princip teritoriality vs. princip univerzality	138

10 Teritorialita práv k duševnímu vlastnictví a hraniční určovatel <i>lex loci protectionis</i>	143
11 Význam <i>lex loci protectionis</i> v českém právním řádu a rozsah jeho použití	147
11.1 Vznik duševněvlastnické ochrany.....	155
11.2 Subjekty duševněvlastnické ochrany.....	156
11.3 Převoditelnost práv a účinky licenčních smluv	161
11.4 Práva k duševnímu vlastnictví jako zajišťovací instituty	165
11.5 Rozsah a trvání ochrany	166
11.6 Nároky vyplývající ze zásahu do práv k duševnímu vlastnictví...168	
12 Kolizní aspekty mezinárodních smluv v oblasti duševního vlastnictví	171
12.1 Mezinárodní smlouvy v oblasti duševního vlastnictví jako pramen vnitrostátního práva.....	172
12.2 Kolizní aspekty mezinárodních smluv v oblasti práv k duševnímu vlastnictví.....	173
12.3 Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl	175
12.3.1 Základní charakteristika	175
12.3.2 Kolizní rozměr ustanovení Bernské úmluvy.....	178
12.4 Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví.....	183
12.4.1 Základní charakteristika	183
12.4.2 Kolizní rozměr ustanovení Pařížské unijní úmluvy	186
12.5 Dohoda TRIPS	187
12.5.1 Základní charakteristika	187
12.5.2 Kolizní rozměr ustanovení Dohody TRIPS.....	189
12.6 Mezinárodní úmluva o ochraně výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů a rozhlasových organizací.....	191
12.6.1 Základní charakteristika	191
12.6.2 Kolizní rozměr Mezinárodní úmluvy o ochraně výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů a rozhlasových organizací.....	193
12.7 Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském.....	195
12.7.1 Základní charakteristika	195
12.7.2 Kolizní rozměr Smlouvy Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském.....	196

12.8	Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech.....	196
12.8.1	Základní charakteristika	196
12.8.2	Kolizní rozměr Smlouvy Světové organizace duševního vlastnictví o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech?.....	197
12.9	Evropská patentová úmluva.....	198
12.9.1	Základní charakteristika	198
12.9.2	Kolizní rozměr Evropské patentové úmluvy.....	200

13	Kolizní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví dle nařízení Řím II	203
13.1	Působnost nařízení Řím II	203
13.2	Vztah nařízení Řím II k jiným předpisům	205
13.2.1	Vztah nařízení Řím II k vnitrostátnímu právu.....	206
13.2.2	Vztah nařízení Řím II k právním předpisům EU	206
13.2.3	Vztah nařízení Řím II k mezinárodním smlouvám	207
13.3	Legislativní historie čl. 8 nařízení Řím II.....	209
13.4	Princip teritoriality a <i>lex loci protectionis</i> dle čl. 8 nařízení Řím II ..	212
13.5	Struktura čl. 8 nařízení Řím II.....	217
13.6	Autonomní výklad čl. 8 nařízení Řím II	218
13.6.1	Autonomní výklad pojmu „duševní vlastnictví“.....	218
13.6.2	Autonomní výklad pojmu „práva k duševnímu vlastnictví“.....	219
13.6.3	Autonomní výklad pojmu „porušení“	226
13.7	Čl. 8 odst. 1 nařízení Řím II a <i>lex loci protectionis</i> pro porušení práv k duševnímu vlastnictví.....	228
13.7.1	Aplikace článku 8 odst. 1 nařízení Řím II v případě porušení práv k duševnímu vlastnictví v jednom státě	231
13.7.2	Aplikace článku 8 odst. 1 nařízení Řím II v případě porušení práv k duševnímu vlastnictví ve více státech.....	233
13.8	Čl. 8 odst. 2 nařízení Řím II a hraniční určovatel <i>lex loci delicti commissi</i> pro jednotná práva duševního vlastnictví Společenství (EU).....	238
13.8.1	Struktura čl. 8 odst. 2 nařízení Řím II.....	241
13.8.2	Aplikace článku 8 odst. 2 nařízení Řím II v případě porušení jednotného práva Společenství (EU) v jednom státě	242
13.8.3	Aplikace článku 8 odst. 2 nařízení Řím II v případě porušení jednotného práva Společenství (EU) ve více státech.....	245

13.9	Čl. 8 odst. 3 nařízení Řím II a vyloučení volby práva.....	247
13.9.1	Autonomie vůle stran v případě porušení práv k duševnímu vlastnictví dle CLIP Principles a ALI Principles.....	251
13.10	Působnost rozhodného práva určeného na základě článku 8 nařízení Řím II.....	251
13.11	Otázky neupravené rozhodným právem	258
13.12	Imperativní normy dle nařízení Řím II	260
13.13	Výhrada veřejného pořádku dle nařízení Řím II.....	262
13.14	Porušení práv k duševnímu vlastnictví na Internetu.....	263
14	Exkurz: Procesní aspekty mimosmluvních závazkových vztahů vznikajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví s mezinárodním prvkem	269
14.1	Nařízení Brusel Ibis.....	270
14.2	Působnost nařízení Brusel Ibis.....	270
14.3	Pravidla pro určení pravomocného/příslušného soudu dle nařízení Brusel Ibis.....	271
15	Kolizní aspekty smluvních závazkových vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví dle nařízení Řím I.....	277
15.1	Působnost nařízení Řím I.....	278
15.2	Vztah nařízení Řím I k jiným předpisům	279
15.2.1	Vztah nařízení Řím I k vnitrostátním předpisům	280
15.2.2	Vztah nařízení Řím I k jiným unijním předpisům.....	280
15.2.3	Vztah nařízení Řím I k Římské úmluvě 1980.....	280
15.2.4	Vztah nařízení Řím I k mezinárodním smlouvám.....	281
15.3	Legislativní historie nařízení Řím I pro oblast práv k duševnímu vlastnictví.....	281
15.4	Autonomní výklad nařízení Řím I.....	285
15.4.1	Volba práva dle čl. 3 nařízení Řím I.....	286
15.4.2	Náhradní hraniční určovatel dle čl. 4 nařízení Řím I.....	288
15.5	Určení rozhodného práva pro smlouvy týkající se práv k duševnímu vlastnictví dle nařízení Řím I	294
15.6	Smlouva o převodu práv k duševnímu vlastnictví.....	296
15.6.1	Průmyslová práva	296
15.6.2	Autorská práva a práva související s právem autorským.....	297

15.7	Licenční smlouva.....	298
15.7.1	„Jednoduchá“ licenční smlouva.....	302
15.7.2	„Komplexní“ licenční smlouva.....	303
15.8	Právo rozhodné pro jednotlivé typy licenčních smluv	309
15.8.1	Autorskoprávní licenční smlouva (<i>copyright contract</i>).....	309
15.8.2	Licenční smlouva nakladatelská.....	311
15.8.3	Další typy licenčních smluv v oblasti práv souvisejících s právem autorským.....	313
15.8.4	Známkoprávní licenční smlouvy.....	316
15.9	Smlouvy týkající se <i>know how</i> a transferu technologií.....	317
15.10	Vztah licenční smlouvy ke speciálním ustanovením v článcích 6 a 8 nařízení Řím I.....	318
15.11	Působnost rozhodného práva určeného na základě článků 3 a 4 nařízení Řím I.....	321
15.12	Imperativní normy dle nařízení Řím I.....	323
15.13	Výhrada veřejného pořádku dle nařízení Řím I.....	329
15.14	Kolizní normy pro smluvní závazkové vztahy v nástrojích <i>soft law</i>	330
16	Exkurz: Procesní aspekty smluvních závazkových vztahů vznikajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví s mezinárodním prvkem	333
16.1	Pravidla pro určení příslušného soudu ve sporech vyplývajících ze smluvních závazkových vztahů.....	333
17	Závěr.....	337
17.1	Metody mezinárodního práva soukromého, kolizní normy	337
17.2	Přítomnost mezinárodního prvku a potenciální ubikvita.....	338
17.3	Práva k duševnímu vlastnictví a kvalifikace	338
17.4	Práva k duševnímu vlastnictví a princip teritoriality.....	340
17.5	Princip teritoriality a hraniční určovatel <i>lex loci protectionis</i>	341
17.6	<i>Lex loci protectionis</i> a nařízení Řím II.....	342
17.7	Závazkové poměry s mezinárodním prvkem vztahující se k předmětům duševního vlastnictví.....	343

18 Summary	345
18.1 Private international law and conflict of law rules for intellectual property rights.....	345
18.2 International element and potential ubiquity	346
18.3 Intellectual property rights and legal qualification (characterization).....	346
18.4 Intellectual property rights and the principle of territoriality	348
18.5 Principle of territoriality and connecting factor <i>lex loci protections</i>	349
18.6 <i>Lex loci protectionis</i> and Rome II Regulation.....	350
18.7 Contractual aspects of intellectual property rights with an international element.....	351
Literatura a další použité zdroje	353
Monografie	353
Odborné články	365
Právní předpisy.....	369
Právo Evropské unie.....	369
Směrnice EU	372
Mezinárodní smlouvy	374
Vnitrostátní předpisy	375
Zahraniční právní předpisy.....	377
Elektronické dokumenty.....	378
Další zdroje	382
Judikatura	382
Soudní dvůr EU	382
Judikatura českých soudů	387
Judikatura zahraničních soudů.....	387

SEZNAM ZKRATEK

Zákony

<u>AutZ</u>	Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)
<u>ObčZ</u>	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
<u>OdrůdZák</u>	Zákon č. 408/2000 Sb., o ochraně práv k odrůdám rostlin a o změně zákona č. 92/1996 Sb., o odrůdách, osivu a sadbě pěstovaných rostlin, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o ochraně práv k odrůdám)
<u>OchrZn</u>	Zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách a o změně zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o ochranných známkách)
<u>OSŘ</u>	Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
<u>OznPův</u>	Zákon č. 452/2001 Sb., ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele
<u>PrůmVz</u>	Zákon č. 207/2000 Sb., zákon o ochraně průmyslových vzorů a o změně zákona č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích
<u>SŘ</u>	Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
<u>SŘS</u>	Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní
<u>TŘ</u>	Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
<u>TopPol</u>	Zákon č. 529/1991 Sb., o ochraně topografií polovo- dičových výrobků
<u>Ústava ČR</u>	Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

<u>UžitVz</u>	Zákon č. 478/1992 Sb., o užitných vzorech
<u>ZákPr</u>	Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce
<u>ZákVyn</u>	Zákon č. 527/1990 Sb., o vynálezech a zlepšovacích návrzích
<u>zák. č. 126/1992 Sb.</u>	Zákon č. 126/1992 Sb., o ochraně znaku a názvu Červeného kříže a o Československém červeném kříži
<u>zák. č. 60/2000 Sb.</u>	Zákon č. 60/2000 Sb., o ochraně olympijských symbolik
<u>zák. č. 221/2006 Sb.</u>	Zákon č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví a ochraně obchodního tajemství
<u>zák. č. 303/2013 Sb.</u>	Zákon č. 303/2013 Sb, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva
<u>zák. č. 355/2014 Sb.</u>	Zákon č. 355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy ČR v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví
<u>ZMPS</u>	Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém

Mezinárodní smlouvy

Bernská úmluva

Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 133/1980 Sb. ze dne 8. července 1980, o Bernské úmluvě o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 9. září 1886, doplněné v Paříži dne 4. května 1896, revidované v Berlíně dne 13. listopadu 1908, doplněné v Bernu dne 20. března 1914 a revidované v Římě dne 2. června 1928, v Bruselu dne 26. června 1948, ve Stockholmu dne 14. července 1967 a v Paříži dne 24. července 1971

Bruselská úmluva

Bruselská úmluva o pravomoci soudů a výkonu rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních, přijata v roce 1968, vstup v platnost v roce 1973

Dohoda TRIPS

Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví [Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 191/1995 Sb., o sjednání Dohody o zřízení Světové obchodní organizace (WTO); Příloha 1C]

Dohoda o jednotném patentovém soudu

Dohoda o jednotném patentovém soudu 2013/C 175/01

Evropská patentová úmluva

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 69/2002 Sb. m. s., ze dne 1. července 2002, o přístupu České republiky k Úmluvě o udělování evropských patentů (Evropské patentové úmluvě) ze dne 5. října 1973

Evropská úmluva o ochraně lidských práv

Evropská úmluva o ochraně lidských práv ve znění Protokolů č. 11 a 14 s Protokoly č. 1, 4, 6, 7, 12, 13 a 16

Montevidejská dohoda

Montevidejská dohoda o ochraně literárních a uměleckých děl z roku 1889

Pařížská unijní úmluva

Výhláška ministra zahraničních věcí ze dne 13. ledna 1975 o Pařížské úmluvě na ochranu průmyslového vlastnictví ze dne 20. března 1883, revidované v Bruselu dne 14. prosince 1900, ve Washingtonu dne 2. června 1911, v Haagu dne 6. listopadu 1925, v Londýně dne 2. června 1934, v Lisabonu dne 31. října 1958 a ve Stockholmu dne 14. července 1967

Protokol k Madridské dohodě

Protokol k Madridské dohodě o mezinárodním zápisu ochranných známek sjednaný v Madridu dne 27. 6. 1989

Římská úmluva 1961

Římská úmluva o ochraně výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů a rozhlasových organizací z roku 1961

Římská úmluva 1980

Úmluva o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy, otevřená k podpisu v Římě dne 19. června 1980

Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech

Sdělení ministerstva zahraničních č. 48/2002 Sb. m. s. o přístupu České republiky ke Smlouvě Světové organizace duševního vlastnictví o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech

Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží

Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí 160/1991 Sb., o Úmluvě OSN, o smlouvách o mezinárodní koupi zboží

Všeobecná úmluva o autorském právu

Vyhláška ministra zahraničních věcí o Všeobecné úmluvě o autorském právu č. 2/1960 Sb.

Předpisy Evropské unie

Primární předpisy

SEHS Smlouva o založení Evropského hospodářského sdružení, podepsaná v Římě v roce 1957

SES Smlouva o založení Evropského společenství

SFEU Smlouva o fungování Evropské unie

Nařízení

nařízení Řím I

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy

nařízení Řím II

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy

nařízení Řím IV

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení

nařízení Brusel I

Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech

nařízení Brusel Ibis

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech

nařízení č. 40/94/ES

Narřízení Rady (ES) č. 40/94 ze dne 20. prosince 1993 o ochranné známce Společenství

nařízení č. 2100/94/ES

Narřízení Rady (ES) č. 2100/94 ze dne 27. července 1994 o odrůdových právech Společenství

nařízení č. 6/2002/ES

Narřízení Rady (ES) č. 6/2002 ze dne 12. prosince 2001 o (průmyslových) vzorech Společenství

nařízení č. 510/2006/ES

Narřízení Rady (ES) č. 510/2006 ze dne 20. března 2006 o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin

nařízení č. 207/2009/ES

Narřízení Rady (ES) č. 207/2009 ze dne 26. února 2009 o ochranné známce Společenství

nařízení č. 469/2009/ES

Narřízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 469/2009 ze dne 6. května 2009 o dodatkových ochranných osvědčeních pro léčivé přípravky (kodifikované znění)

nařízení č. 1151/2012/EU

Narřízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1151/2012 ze dne 21. listopadu 2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin

nařízení č. 1257/2012/EU

Narřízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1257/2012 ze dne 17. prosince 2012, kterým se provádí posílená spolupráce v oblasti vytvoření jednotné patentové ochrany

nařízení č. 1260/2012/EU

Narřízení Rady (EU) č. 1260/2012 ze dne 17. prosince 2012, kterým se provádí posílená spolupráce v oblasti vytvoření jednotné patentové ochrany, pokud jde o příslušná ustanovení o překladu

nařízení č. 608/2013/EU

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013 ze dne 12. června 2013 o vymáhání práv duševního vlastnictví celními orgány a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1383/2003

nařízení č. 2017/1001/EU

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2017/1001 ze dne 14. června 2017 o ochranné známce Evropské unie

nařízení č. 2017/1128/EU

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2017/1128 ze dne 14. června 2017 o přeshraniční přenositelnosti on-line služeb poskytujících obsah v rámci vnitřního trhu

Směrnice

směrnice č. 96/9/ES

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 96/9/ES ze dne 11. března 1996 o právní ochraně databází

směrnice č. 98/71/ES

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/71/ES ze dne 13. října 1998 o právní ochraně (průmyslových) vzorů

směrnice č. 2001/29/ES

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti

směrnice č. 2004/48/ES

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví

směrnice č. 2006/116/ES

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/116/ES ze dne 12. prosince 2006 o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících (Kodifikované znění)

směrnice č. 2011/77/EU

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/77/EU ze dne 27. září 2011, kterou se mění směrnice 2006/116/ES o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících

směrnice č. 2016/943/EU

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/943 ze dne 8. června 2016 o ochraně nezveřejněného *know how* a obchodních informací (obchodního tajemství) před jejich neoprávněným získáním, využitím a zpřístupněním

směrnice č. 2019/770/EU

Směrnice Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 2019/770 o některých aspektech smluv o poskytování digitálního obsahu a digitálních služeb

směrnice č. 2019/771/EU

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2019/771 o některých aspektech smluv o prodeji zboží, o změně nařízení (EU) 2017/2394 a směrnice 2009/22/ES a o zrušení směrnice 1999/44/ES

směrnice č. 2019/789/EU

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/789 ze dne 17. dubna 2019, kterou se stanovují pravidla pro výkon autorského práva a práv s ním souvisejících, jež se použijí na některá online vysílání vysílacích organizací a převzatá vysílání televizních a rozhlasových programů, a kterou se mění směrnice Rady 93/83/EHS

směrnice č. 2019/790/EU

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790 ze dne 17. dubna 2019 o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES

Zahraníční právní předpisy

německý Urheberrechtsgesetz/UrhG

Urheberrechtsgesetz vom 9. September 1965 (BGBl. I S. 1273), das zuletzt durch Artikel 1 des Gesetzes vom 1. September 2017 (BGBl. I S. 3346) geändert worden ist

rakouský Urheberrechtsgesetz

Bundesgesetz über das Urheberrecht an Werken der Literatur und der Kunst und über verwandte Schutzrechte (Urheberrechtsgesetz) vom 09. April 1936 (BGBl. Nr. 111/1936)

rakouský IPR-Gesetz

Bundesgesetz vom 15. Juni 1978 über das internationale Privatsecht

švýcarský IPRG

Bundesgesetz über das Internationale Privatrecht (IPRG) vom 18. Dezember 1987 (Stand am 1. Januar 2019)

švýcarský Urheberrechtsgesetz

Bundesgesetz über das Urheberrecht und verwandte Schutzrechte vom 9. Oktober 1992 (SR 231.1) (Stand am 1. Januar 2017)

Další použité zkratky

ALI Principles

ALI Principles Governing Jurisdiction, Choice of Law, and Judgments in Transnational Disputes

CESL

Návrh Nařízení Evropského parlamentu a Rady o společné evropské právní úpravě prodeje, (COM (2011) 635)

CLIP Principles

Principles on Conflict of Laws in Intellectual Property

ESLP

Evropský soud pro lidská práva

ES

Evropská společenství

EU

Evropská unie

Nejvyšší soud USA

Nejvyšší soud Spojených států amerických (*Supreme Court of the United States of America*)

Soudní dvůr EU/SDEU

Soudní dvůr Evropské unie

Soudní dvůr ESVO

Soudní dvůr Evropského sdružení volného obchodu

WIPO

Světová organizace duševního vlastnictví (*World Intellectual Property Organisation*)

WTO

Světová obchodní organizace (*World Trade Organization*)

Zpráva Giuliano-Lagarde

Report on the Convention on the law applicable to contractual obligations by Mario Giuliano, Professor, University of Milano and Paul Lagarde, Professor, University of Paris

1 ÚVOD

Publikace, kterou držíte v ruce, propojuje dvě právní odvětví mající významný vliv a praktické dopady v dnešním globalizovaném světě a znalostní ekonomice. Jedná se o mezinárodní právo soukromé a právo k duševnímu vlastnictví.

Mezinárodní právo soukromé upravuje soukromoprávní poměry s mezinárodním (přeshraničním) prvkem. Existuje-li v právním poměru mezinárodní prvek, nemůžeme na něj pohlížet pouze v intencích národního (tuzemského) práva, ale musíme využít norem a metod mezinárodního práva soukromého, s jejichž pomocí odpovídáme na tři základní otázky: Kde se budeme soudit? Podle jakého práva se bude předmět sporu posuzovat? Jakým způsobem se bude nakládat s vydaným soudním rozhodnutím mimo stát jeho původu?¹

Práva k duševnímu vlastnictví poskytují ochranu výsledkům tvůrčí duševní činnosti (např. autorská díla, vynálezy, technická řešení, průmyslové vzory apod.) nebo výsledkům činnosti hospodářské a organizační (zvukové záznamy, zvukověobrazové záznamy, označení tvořící ochrannou známku, obchodní firma, databáze apod.). Předměty práv k duševnímu vlastnictví mají nehmotnou povahu. Jsou charakteristické svou ubikvitní a nerivalitní povahou a mohou být využívány (zásadně) kdekoliv, bez ohledu na hmotný nosič, ve kterém jsou zachyceny (srov. kapitoly 4 až 6).

Díky vlivu elektronizace a globalizace je pro fyzické a právnické osoby v dnešní době poměrně „snadné“ vstoupit do právního poměru s mezinárodním prvkem. To je patrné zejména v případě využívání nehmotných statků, které jsou chráněny právy k duševnímu vlastnictví, na Internetu. V dané souvislosti musíme zmínit, že jak mezinárodní právo soukromé, tak práva k duševnímu vlastnictví jsou úzce spjata s principem (zásadou) teritoriality (srov. kapitoly 10, 13.4 a 13.14), což s sebou nutně přináší kolize, neboť je to právě princip teritoriality, který naráží na to, jak neustále postupuje proces elektronizace (digitalizace) nejrůznějších lidských činností, stejně jako na to, jak funguje Internet.²

¹ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. Evropské mezinárodní právo soukromé – hledání formální a neformální hamornie. In: KYSELOVSKÁ, Tereza, David SEHNÁLEK a Naděžda ROZEHNALOVÁ (eds.). *IN VARIETATE CONCORDIA: Soubor vědeckých statí k počtí prof. Vladimíra Tjčé*. Brno: Masarykova univerzita, 2019, Editio Scientia, s. 256.

² CHRISTIE, Andrew F. Private international law principles for ubiquitous intellectual property infringement – a solution in search of a problem? *Journal of Private International Law*, 2017, roč. 13, č. 1, s. 152–163.

Práva k duševnímu vlastnictví jsou, na jedné straně, teritoriálně omezena podobně jako normy mezinárodního práva soukromého, přičemž se nabývají a jejich ochrana se poskytuje zásadně pouze pro území daného státu podle tamějšího právního řádu,³ na straně druhé může být výsledek tvůrčí duševní činnosti užíván kdekoliv, kdykoliv a kýmkoliv, aniž by bylo nutné přemísťovat hmotný předmět, ve kterém je vyjádřen.

Více než v jiných oblastech tak u vytváření a užívání nehmotných statků dochází k delokalizaci právního jednání a odpoutávání se od území konkrétního státu. Tzv. *potenciální ubikvita*⁴ neustále zapříčiňuje „*pnutí mezi teritorialitou práv duševního vlastnictví a globálností nového digitálního prostředí*“.⁵ Je-li např. na Internetu bez autorova souhlasu sdíleno a rozšiřováno jeho dílo, dochází ke vzniku mimosmluvního závazkového vztahu vznikajícího z porušení práv k duševnímu vlastnictví s mezinárodním prvkem. Autorova práva tak mohou být zasažena ve více zemích najednou a v dané souvislosti se můžeme opět ptát na výše naznačené otázky. Před soudy kterého státu může autor podat žalobu na ochranu svého práva? Jakým rozhodným právem se bude porušení autorského práva řídit? Bude-li založena příslušnost soudů určitého státu, za jakých podmínek bude soudní rozhodnutí vykonatelné v dalších státech, ve kterých je ochrana autorského práva uplatňována? Digitální prostředí přináší nové výzvy pro oblast mezinárodního práva soukromého a práv k duševnímu vlastnictví. K jejich pochopení je nutné

³ KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ, Květoslav RŮŽIČKA et al. *Mezinárodní právo soukromé*. 8 vyd. Plzeň-Brno: Aleš Čeněk-Doplňek, 2015, s. 271; Viz též KNAP, Karel a Otto KUNZ. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, s. 17 a násl.; KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 19; TROLLER, Alois. *Immaterialgüterrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht 1.1*. 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 135; ULMER, Eugen. *Die Immaterialgüterrechte im internationalen Privatrecht*. Köln: Carl Heymanns Verlag, 1975, s. 9.

⁴ KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ, Květoslav RŮŽIČKA et al. *Mezinárodní právo soukromé*. 8 vyd. Plzeň-Brno: Aleš Čeněk-Doplňek, 2015, s. 272; Viz též GÖTTING, Horst-Peter. *Der Begriff des Geistigen Eigentums. Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht*, 2006, č. 5, s. 358; TELEČ, Ivo. *Tvůrčí práva duševního vlastnictví*. Brno: Doplněk, Masarykova univerzita, 1994, s. 21; TROLLER, Alois. *Immaterialgüterrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht 1.1*. 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 55; VOJČÍK, Peter. *Právo duševního vlastnictví*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, s. 25.

⁵ VALDHANS, Jiří. *Právní úprava mimosmluvních závazkových vztahů s mezinárodním prvkem*. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 201.

se nejdříve zabývat teoretickými a doktrinárními základy oboru mezinárodního práva soukromého a práva duševního vlastnictví. Cílem (a ideálem) mezinárodního práva soukromého je vnější rozhodovací harmonie (vnější rozhodovací jednota, *Gesetzesharmonie*⁶, *decisional harmony*), jejímž vyjádřením je snaha, aby bez ohledu na místo, kde je soukromoprávní poměr s mezinárodním prvkem řešen, bylo možné očekávat obdobný výsledek jak v kolizní, tak procesní oblasti.⁷

Kolizní a procesní aspekty práv k duševnímu vlastnictví patří v posledních deseti letech především v zahraniční literatuře k rychle se rozvíjející oblasti.⁸ V české doktríně mezinárodního práva soukromého a práva duševního vlastnictví nicméně podrobnější zpracování kolizních otázek spojených s právy k duševnímu vlastnictví chybí. Okrajové zmínky o mezinárodněprávních aspektech práv k duševnímu vlastnictví můžeme nalézt v dílech *Knapa, Kunze* či *Opltové*,⁹ která nicméně pochází z 80. let 20. století a v nichž se autoři mezinárodněprávním aspektům práv k duševnímu vlastnictví věnovali především z pohledu mezinárodního práva veřejného, případně z hlediska přírodních norem, které tyto mezinárodněprávní dokumenty obsahují. Mimoto tyto práce nezachycují vývoj, který v mezidobí zaznamenalo jak vnitrostátní mezinárodní právo soukromé v souvislosti s rekodifikací soukromého práva v České republice, tak unijní mezinárodní právo soukromé v souvislosti s přijetím nařízení Řím I a Řím II.

V naší publikaci proto vycházíme především ze zahraničních zdrojů, které se této problematice věnují podrobněji. Příkladem můžeme uvést díla

⁶ KROPHOLLER, Jan. *Internationales Privatrecht*. 6. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2006, s. 36.

⁷ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. Evropské mezinárodní právo soukromé – hledání formální a neformální harmonie. In: KYSELOVSKÁ, Tereza, David SEHNÁLEK a Naděžda ROZEHNALOVÁ (eds.). *IN VARIETATE CONCORDIA: Soubor vědeckých statí k počtě prof. Vladimíra Tjěe*. Brno: Masarykova univerzita, 2019, s. 257.

⁸ „For conflict of laws people IP law was a remote special subject, and the IP people believed that they need not bother with the arcana of conflicts law because the territoriality principle and the international convention supposedly provided for all the necessary rules.“ In SCHACK, Haimo. The Law Applicable to Unregistered IP Rights After Rome II. *Ritsumeikan Law Review* [online]. 2009, č. 26, s. 129 [cit. 7. 8. 2019]; SCHACK, Haimo. The Law Applicable to (Unregistered) IP Rights After Rome II. In: LEIBLÉ, Stefan a Ansgar OHLÝ (eds.). *Intellectual Property and private international law*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2009, s. 79.

⁹ KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988; KNAP, Karel a Otto KUNZ. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981.

Fawcetta s Torremansem,¹⁰ *Drexla*¹¹ či autorů příslušných kapitol v komentářích ke kolizním nařízením mezinárodního práva soukromého (*Metzger*¹², *Illmer*¹³ či *Magnus*¹⁴).

Primárním cílem naší publikace je přispět k odborné diskuzi analýzou kolizních norem pro smluvní a mimosmluvní závazkové vztahy s mezinárodním prvkem, které se týkají práv k duševnímu vlastnictví. Záměrně se naopak nezabýváme tzv. přímými normami, které obsahují mezinárodní smlouvy v oblasti ochrany duševního vlastnictví, a to jednak z toho důvodu, že se otázkou přímých norem zabývaly již zmiňované československé publikace z 80. let, jednak proto, že je tato oblast dobře pokryta řadou zahraničních monografií.¹⁵

¹⁰ FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual Property and Private International Law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011; TORREMANS, Paul. Licenses and Assignments of Intellectual Property Rights under the Rome I Regulation. *Journal of Private International Law*, 2008, roč. 4, č. 3, s. 397–420.

¹¹ AHRENS, Hans-Jürgen a Mary-Rose MCGUIRE. *Modellgesetz für Geistiges Eigentum: Normtext und Begründung*. München: Sellier European Law Publishers, 2012, s. 75; BECKSTEIN, Frank. *Einschränkungen des Schutzlandprinzips: die kollisionsrechtliche Behandlung von Immaterialgüterrechtsverletzungen im Internet*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2010, s. 22; DREXL, Josef. In: von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018.

¹² METZGER, Alex. Article 8 Rome II Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2019.

¹³ ILLMER, Martin. Article 8. In: HUBER, Peter (ed). *Rome II Regulation. Pocket Commentary*. Munich: Sellier, European Law Publishers, 2011.

¹⁴ MAGNUS, Ulrich. Article 4 Rome I Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017.

¹⁵ AHRENS, Claus. *Gewerblicher Rechtsschutz*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2008; GOLDSTEIN, Paul a P.B. HUGENHOLTZ. *International copyright: principles, law and practice*. 2. vyd. Oxford (UK); New York (USA): Oxford University Press, 2010; GOLDSTEIN, Paul a Marketa TRIMBLE. *International intellectual property law cases and materials*. 3. vyd. New York, NY: Foundation Press - Thomson/West, 2012; RICKETSON, Sam a Jane C. GINSBURG. *International copyright and neighbouring rights: the Berne convention and beyond. Volume I*. 2. vyd. Oxford (UK): Oxford University Press, 2005; SCHACK, Haimo. *Zur Anknüpfung des Urheberrechts im internationalen Privatrecht*. B.m.: Duncker & Humblot, 1979; SCHACK, Haimo. *Urheber- und Urhebervertragsrecht*. 6. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2013; STERLING, J. A. L. *World copyright law: protection of authors' works, performances, phonograms, films, video, broadcasts and published editions in national, international and regional law: with a glossary of legal and technical terms, and a reference list of copyright and related rights laws throughout the world*. 3. vyd. London: Sweet & Maxwell, 2008; TROLLER, Alois. *Das internationale Privat- und Zivilprozessrecht im gewerblichen Rechtsschutz und Urheberrecht*. Basel: Verl. für Recht und Ges., 1952.

Náš výklad týkající se kolizních aspektů práv k duševnímu vlastnictví je rozdělen do dvou základních částí.

Východním bodem našich úvah je analýza základních charakteristických vlastností právní úpravy mezinárodního práva soukromého a práv k duševnímu vlastnictví. Naší ambicí není suplovat učebnice a odborné publikace, které se těmito dvěma právními odvětvími věnují samostatně, ale náš výklad zaměřujeme na jejich relevantní vazby. V úvodních částech se věnujeme vymezení pojmu mezinárodní právo soukromé, pramenům a metodám jeho úpravy, stejně jako základním charakteristickým vlastnostem a kategoriím předmětů duševního vlastnictví a práv k duševnímu vlastnictví. Na tento výklad navazují kapitoly věnované principu teritoriality, významu a povaze hraničního určovatele *lex loci protectionis* a analýze kolizních aspektů mezinárodních smluv v oblasti duševního vlastnictví.

Na tyto rozbor, jež mají více obecný či teoretický ráz, navazujeme analýzou příslušných nařízení EU, která obsahují kolizní normy pro určení práva rozhodného pro smluvní závazkové vztahy spojené s právy k duševnímu vlastnictví a kolizní normy pro určení práva rozhodného pro mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví. V těchto závěrečných kapitolách analyzujeme teoretická východiska právní úpravy ve vztahu k požadavku zajištění právní jistoty a předvídatelnosti právních norem na straně jedné a flexibility kolizního řešení na straně druhé. Byť je primárním cílem naší publikace analýza kolizních norem v oblasti práv k duševnímu vlastnictví, stranou nemůže zůstat ani úprava na úrovni mezinárodního práva procesního. Vzhledem k nutnosti zajištění autonomního výkladu použitého v unijních nařízeních se v práci okrajově (formou exkurzu) věnujeme také rozboru judikatury Soudního dvora EU týkající se interpretace pravidel pro založení mezinárodní pravomoci/příslušnosti soudů ve sporech s mezinárodním prvkem.

V naší publikaci vycházíme z tuzemských i zahraničních zdrojů, se kterými pracujeme s využitím interpretačně-hodnotící metody. Pokud v textu citujeme cizojazyčné zdroje či právní úpravu, snažíme se s ohledem na omezení situace „ztraceno v překladu“ uvádět v poznámkách pod čarou znění originálního textu.

Cílem naší publikace je nejdříve analyticko-deskriptivní uchopení zkoumané problematiky. Na základě této analýzy se následně snažíme nastínit, jak přistupovat k aplikaci kolizních norem u smluvních závazků týkajících se práv k duševnímu vlastnictví, stejně jako závazků, jež souvisí s porušením práv k duševnímu vlastnictví.

Z hlediska terminologického v práci používáme zkratky Soudní dvůr, resp. Soudní dvůr EU jakožto součást Soudního dvora Evropské unie. Využívané zkratky odpovídají názvu týkajícímu se této instituce v době vydání příslušného rozhodnutí.

V naší publikaci vycházíme také z českých překladů kolizních nařízeních, a proto používáme termín jednotné právo k duševnímu vlastnictví Společenství, byť v dnešní době již můžeme hovořit o jednotném právu k duševnímu vlastnictví EU.

K používání pojmu mezinárodní soudní pravomoc potom přistupujeme do značné míry pragmaticky. Při vědomí rozdílů mezi vnitrostátní procesní terminologií (mezinárodní soudní pravomoc) a terminologií používanou procesními nařízeními (mezinárodní soudní příslušnost) jsme se rozhodli používat pojem mezinárodní soudní pravomoc/příslušnost.

Doufáme, že naší publikací přispějeme k obohacení domácí právní vědy i praxe o zodpovězení řady otázek, které se v této nesmírně zajímavé a intelektuálně náročné oblasti čím dál více objevují. Věříme, že čtenář po četbě naší knihy lépe pochopí, jak ve vnitrostátním právu nakládat s hraničním určovatelem *lex loci protectionis*, jak přistupovat k aplikaci ustanovení § 80 ZMPS či čl. 8 nařízení Řím II, a v neposlední řadě také, jaké právo má aplikovat u smluv o převodech práv k duševnímu vlastnictví.

2 MEZINÁRODNÍ PRÁVO SOUKROMÉ

Mezinárodní právo soukromé je zvláštní právní disciplínou. Jak uvádí Rozehnalová, je „hybridem mezi právem mezinárodním a právem vnitrostátním, hybridem mezi zájmy státu a jeho suverenitou, a zohledněním zájmů jednotlivce“.¹⁶

Mezinárodní právo soukromé (a procesní) je právním odvětvím, které je součástí vnitrostátního práva. Rozumí se jím „soubor právních norem, které výlučně upravují soukromoprávní poměry s mezinárodním prvkem, včetně právních norem upravujících postup soudů, jiných orgánů a účastníků, případně i jiných osob, a vztahy mezi nimi vznikající v řízení o soukromoprávních věcech, v němž je obsažen mezinárodní prvek“.¹⁷ V oblasti právních poměrů soukromého práva nás v této publikaci zajímají především obchodněprávní, občanskoprávní a okrajově pracovníprávní vztahy, oblasti rodinného práva nevěnujeme pozornost.

Pro aplikaci norem mezinárodního práva soukromého musí v právním poměru existovat mezinárodní prvek. Existence mezinárodního prvku ovšem automaticky neznamená použití cizího práva. Určení, který právní řád v konkrétním případě aplikovat, je účelem kolizní normy a v ní obsaženého hraničního určovatele. Mezinárodní prvek musí být právně významný nebo zjevně nezanedbatelný (dostatečně významný).¹⁸ Může spočívat v subjektu (např. různé bydliště účastníků soukromoprávního poměru), objektu (nepřímém předmětu) nebo právním jednání (např. uzavření licenční smlouvy na území jiného státu).¹⁹ Z pohledu problematiky, kterou se v naší publikaci

¹⁶ „Mezinárodní právo soukromé není ani mezinárodní, ani soukromého, a dle našeho přesvědčení je to právo.“ In ROZEHNALOVÁ, Naděžda. Evropské mezinárodní právo soukromé – hledání formální a neformální hamornie. In: KYSELOVSKÁ, Tereza, David SEHNÁLEK a Naděžda ROZEHNALOVÁ (eds.). *IN VARIETATE CONCORDIA: Soubor vědeckých statí k počtě prof. Vladimíra Tjýče*. Brno: Masarykova univerzita, 2019, Editio Scientia, s. 256.

¹⁷ ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 20.

¹⁸ ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 22.

¹⁹ K bližší analýze mezinárodního prvku a jeho členění srov. např. ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 22 a násled.

zabýváme, jsou významné všechny tři podoby přítomnosti mezinárodního prvku v soukromoprávním poměru.

Jak jsme uvedli dříve, v dnešním propojeném světě je pro adresáty práva poměrně snadné vstoupit do soukromoprávního poměru s mezinárodním prvkem. Neméně to platí pro soukromoprávní vztahy týkající se práv k duševnímu vlastnictví.²⁰ Předtím, než se budeme moci zaměřit na podstatu a vlastnosti předmětů duševního vlastnictví a práv vytvořených k jejich ochraně, musíme se zabývat některými obecnými otázkami mezinárodního práva soukromého. Tato teoretická východiska vyjadřují, jak shrnuje Rozehnalová, „zájem na právní jistotě a předvídatelnosti kolizního řešení, zájem na prosaditelnosti, resp. vykonatelnosti přijatého rozhodnutí, uchopení spravedlnosti v konkrétním případě“ ve smyslu kolizním jako oné představy o aplikaci „správného práva“, nikoliv jakéhokoliv cizího práva, zohlednění zájmů na ochraně veřejných hodnot, zohlednění zájmů jedince a jeho pozice“.²¹

2.1 Prameny mezinárodního práva soukromého

V mezinárodním právu soukromém existuje pluralita zdrojů právní úpravy, což z něj činí poněkud nepřehlednou a složitou právní oblast. Při řešení soukromoprávních poměrů s mezinárodním prvkem se musíme zabývat nejen

²⁰ Můžeme se oprávněně ptát, zda má v dnešní době například Internet skutečně tak zásadní dopad na práva k duševnímu vlastnictví, resp. zda se nejedná o umělé vytváření teoretického problému, se kterým se právní praxe zase tak často nesetkává. Andrew Christie v roce 2017 publikoval článek založený na komparativní analýze 56 sporů vyplývajících z porušení práva duševního vlastnictví v 19 jurisdikcích. Podle provedené komparativní analýzy má typický spor vyplývající z práva duševního vlastnictví tyto znaky: tuzemský žalobce žaluje u svého domácího soudu zahraniční osobu, jejíž jednání způsobilo porušení tuzemského práva k duševnímu vlastnictví (typicky autorské právo nebo právo vyplývající ze zapsané ochranné známky); žalobce ani žalovaný nerozporuje platnost porušeného práva; v téže věci není zahájeno paralelní řízení před soudy jiného státu; žalobce uplatňuje nároky z porušení práva, o jejichž výkon žádá v tuzemsku; příslušnost domácího soudu je v případech porušení práv vyplývajících z práv k ochranné známce na skutečnosti, zda se jednání zaměřovalo na spotřebitele; příslušnost soudu v případě porušení autorského práva je určena na základě toho, zda byl obsah přístupný z území *fora*; soud v řízení aplikuje domácí právo bez zohlednění možných kolizních přesahů. K tomu srov. CHRISTIE, Andrew, F. Private international law principles for ubiquitous intellectual property infringement – a solution in search of a problem? *Journal of Private International Law*, 2017, roč. 13, č. 1, s. 152.

²¹ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. Evropské mezinárodní právo soukromé – hledání formální a neformální harmonie. In: KYSELOVSKÁ, Tereza, David SEHNÁLEK a Naděžda ROZEHNALOVÁ (eds.). *IN VARIETATE CONCORDIA: Soubor vědeckých statí k počti prof. Vladimíra Tjěe*. Brno: Masarykova univerzita, 2019, Editio Scientia, s. 258.

aplikací konkrétního předpisu nebo normy, ale také vazbami mezi jednotlivými prameny práva.²²

Pro aplikaci předpisů mezinárodního práva soukromého je výchozím bodem tzv. *forum*, neboli místo předpokládaného soudu. Místo soudu ovlivňuje aplikaci norem mezinárodního práva procesního, kolizních norem (včetně způsobu používání cizího práva), výhrady veřejného pořádku, mezinárodně kogentních (imperativních) norem a dalších institutů mezinárodního práva soukromého, které mají vliv na právní režim soukromoprávního poměru s mezinárodním prvkem.²³

Každý stát má svou právní úpravu mezinárodního práva soukromého ve vlastních vnitrostátních předpisech. Součástí práva platného na území *fora* mohou být dále mezinárodní smlouvy (dvoustranné či mnohostranné), kterými je stát vázán, a v případě členských států EU také sekundární právní předpisy unijního práva, především ve formě nařízení. Všechny tyto předpisy představují „poměrně složitý propletenec vazeb“.²⁴ Při řešení soukromoprávních poměrů s mezinárodním prvkem je proto důležité na začátku úvah o právním řešení najít příslušné *forum*, z jehož pohledu budeme právní předpisy vyhledávat, interpretovat a aplikovat. V naší publikaci vycházíme z premisy, že se *forum* nachází v České republice, resp. na území členských států EU. Námí zkoumanou problematiku proto hodnotíme z pohledu českého a unijního mezinárodního práva soukromého a pramenů práva, které jsou na území České republiky závazné.

Z hlediska kritéria formálnosti právních pramenů můžeme rozlišovat prameny mezinárodního práva soukromého (i) vnitrostátního původu, (ii) evropského (unijního) původu (především nařízení) a (iii) mezinárodního původu (mezinárodní smlouvy).

²² ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRILIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 66.

²³ ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRILIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 57; Jak uvádí Rozehnalová: „V ‚ideálním‘ případě by neměla nastat situace, že spor bude řešen před soudem státu, se kterým nemá žádný kontakt, a současně bude vztah posuzován podle právního řádu, se kterým nevykazuje žádný vztah.“ In ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRILIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 174; ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRILIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 18.

²⁴ ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRILIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 66.

Vnitrostátní úpravu mezinárodního práva soukromého představuje zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém (dále též jako „ZMPS“). Z pohledu unijní úpravy mezinárodního práva soukromého pro nás budou stěžejní kolizní nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (dále též jako „nařízení Řím II“), kolizní nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (dále též jako „nařízení Řím I“), okrajově nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení (dále též jako „nařízení Řím IV“) a procesní nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (dále též jako „nařízení Brusel Ibis“).

V rámci pramenů mezinárodního původu, které jsou významné z pohledu norem mezinárodního práva soukromého, pouze okrajově zmíníme Úmluvu o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (dále též jako „Římská úmluva 1980“)²⁵ a Úmluvu OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží.²⁶ Mezi uvedenými právními předpisy existují vazby aplikační přednosti, kterými se zabýváme v kapitolách věnovaných příslušným unijním nařízením (k tomu srov. zejména kapitoly 13.2. a 15.2).

2.1.1 Vzorové úpravy a *soft law* nástroje v oblasti práv k duševnímu vlastnictví s mezinárodním (přeshraničním) prvkem

Na vývoj v oblasti mezinárodního práva soukromého a jeho aplikaci ve vztahu k právům duševního vlastnictví reagovaly nevládní mezinárodní instituce, které vytvořily celou řadu vlastních akademických vzorových úprav. Jedná se o nástroje, které byly vytvořeny v Evropě, Spojených státech amerických a Asii.²⁷

²⁵ Úmluva o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (dále jen Římská úmluva 1980), otevřená k podpisu v Římě dne 19. června 1980 [online]. [cit. 4. 8. 2019].

²⁶ Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 160/1991 Sb., o sjednání Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží.

²⁷ Ke srovnání těchto iniciativ srov. např. MATULIONYTÉ, Rita. IP and Applicable Law in Recent International Proposals: Report for the International Law Association. *JIPITEC* [online]. 2012, č. 3 [cit. 7. 8. 2019].

Myšlenku, která k jejich vytvoření vedla, ve svém díle vyjádřili například Kono s Jurčysem následovně: „Bez zvláštních pravidel mezinárodního práva soukromého bude všudypřítomné porušování práv k duševnímu vlastnictví vyžadovat, aby soudy posuzovaly porušení práv k duševnímu vlastnictví v každém státě zvlášť a uplatňovaly právo každého státu, pro který je požadována ochrana [...] což vede k mozaikovému uplatňování mnoha zákonů [...] a zvyšuje procesní náklady“.²⁸

Tyto *soft law* nástroje nejsou právně závazné a nebyly sjednány ve formě platného a závazného právního předpisu. Jejich cílem je zvýšit efektivitu řešení sporů s mezinárodním (přeshraničním) prvkem cestou snížení nákladů a nejistoty stran řízení. Tyto cíle by měly být zajištěny pravidly, na základě kterých by se soudní řízení mohlo konat u jednoho *fora* a spor by se i v případě multistátního porušení řídil jedním právem rozhodným. Dosažení těchto cílů je nicméně velmi problematické, neboť právní úpravy mezinárodního práva soukromého jsou jak v jednotlivých zemích, tak v rovině unijního práva, stále ovládaný principem teritoriality²⁹, a snaha o překonání teritoriality se prosazuje pouze velmi omezeně.³⁰

Mezi nejznámější nástroje *soft law* patří soubor pěti kodifikací, které upravují příslušnost soudů, právo rozhodné a uznání a výkon cizích rozhodnutí ve vztazích vyplývajících z práv k duševnímu vlastnictví. Jedná se o CLIP Principles,³¹ ALI Principles,³² Transparency

²⁸ „[...] without special PIL rules, ubiquitous IP infringement will require courts to consider the infringement of IP rights in each state separately and apply the law of each state for which protection is sought [...] leading to a mosaic application of a multitude of laws [...] [which] increases procedural costs“. KONO, Toshiyuki a Paulius JURČYS. In: KONO, Toshiyuki (ed.). *Intellectual property and private international law: comparative perspectives*. Oxford: Hart, 2012, s. 153.

²⁹ Srov. např. rozsudky Soudního dvora EU ve věcech *Lagarðere Active Broadcast proti Société pour la perception de la rémunération équitable (SPRE) a Gesellschaft zur Verwertung von Leistungsschutzrechten mbH (GVL)* (C-192/04), bod 46; *Peter Pinckney v. KDG Mediatech AG* (C-170/12), bod 22; *Peř Hejduk v. EnergieAgentur.NRW GmbH* (C-441/13), bod 22.

³⁰ V rámci unijního práva jde zatím pouze o tři případy, kdy se určité ubikvitní užití předmětů duševního vlastnictví řídí nikoliv hraničním určovatelem *lex loci protectionis*, ale *lex originis*. Jedná se o čl. 1 odst. 2 písm. b) směrnice č. 93/83/EHS, čl. 3 odst. 1 nařízení č. 2017/1128/EU a nejnověji čl. 3 odst. 1 směrnice č. 2019/789/EU. Ve vnitrostátním právu jde o ustanovení § 21 odst. 6 AutZ. K tomu blíže viz též kapitola 13.4.

³¹ European Max Planck Group on Conflict of Laws in Intellectual Property. BASEDOW, Jürgen (ed.). *Conflict of Laws in Intellectual Property. The CLIP Principles and Commentary*. Oxford: Oxford University Press, 2013, 507 s.

³² The American Law Institute (ALI). *Intellectual Property: Principles Governing Jurisdiction, Choice of Law, and Judgments in Transnational Disputes* (Reporters: Rochelle Dreyfus, Jane Ginsburg, and Francois Dessemotet). The American Law Institute Publishers, 2008.

Principles,³³ KOPIILA Principles,³⁴ Joint JK Principles³⁵ a ILA Guidelines, které by měly sloužit jako „*společný soft law instrument použitelný celosvětově*“.³⁶

Tyto soukromé akademické soubory, zejména CLIP Principles, jsou zajímavé i z pohledu mezinárodního práva soukromého EU, neboť někteří generální advokáti Soudního dvora EU na ně odkazují v odůvodnění svých stanovisek.³⁷

Cílem naší publikace není provádět podrobný rozbor těchto nástrojů.³⁸ I přesto považujeme za vhodné je zmínit v jejich příslušných částech, neboť nám mohou poskytnout komplexnější pohled na námi zkoumanou problematiku, resp. ji zařadit do širšího rámce. Z tohoto důvodu v druhé části knihy stručně představíme kolizní úpravu přijatou zejména v CLIP Principles a ALI Principles pro smluvní a mimosmluvní závazkové vztahy, případně na tyto *soft law* prameny budeme odkazovat při rozboru jednotlivých institutů (např. pokud jde o rozbor použití práva rozhodného podle hraničního určovatele *lex loci protectionis*).

2.1.2 Právní úprava práv k duševnímu vlastnictví v EU

Při analýze unifikované kolizní úpravy obsažené v nařízeních Řím I a Řím II (viz kapitoly 13 až 15) je nutné vnímat nejen národní ochrany

³³ KONO, Toshiyuki et al. Proposal on Jurisdiction, Choice of Law, Recognition and Enforcement of Foreign Judgments in Intellectual Property. In: BASEDOW, Jürgen, Toshiyuki KONO a Axel METZGER. *Intellectual property in the global arena: jurisdiction, applicable law, and the recognition of judgments in Europe, Japan and the US*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2010, 404 s.

³⁴ „*Principles on International Intellectual Property Litigation*“ approved by Korean Private International Law Association on 26 March 2010, citováno v De MIGUEL ASENSIO, Pedro Alberto. The Law Governing International Intellectual Property Licensing Agreements (A Conflict of Laws Analysis). *Research Handbook on Intellectual Property Licensing* [online]. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2013, s. 312–336 [cit. 5. 8. 2019].

³⁵ *Principles of Private International Law on Intellectual Property Rights (Joint Proposal Drafted by Members of the Private International Law Association of Korea and Japan (Waseda University Global COE Project))* [online]. 14. October 2010 [cit. 15. 8. 2019].

³⁶ ILA Guidelines on Intellectual Property and Private International Law. *International Law Association (ILA)* [online]. Draft of 25 September 2015 [cit. 15. 8. 2019].

³⁷ K tomu srov. např. stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna ve věci *Peç Hejduk v. EnergieAgentur.NRW GmbH* (C-441/13), bod 46; stanovisko generálního advokáta Jääskinenina ve věci *Peter Pinckney v. KDG Mediatech AG* (C-170/12), bod 59; stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna ve věci *Sohay SA v. Honeywell Fluorine Products Europe BV a další*. (C616/10), bod 20.

³⁸ K detailní analýze CLIP Principles a ALI Principles viz MATULIONYTE, Rita. *Law Applicable to Copyright: A Comparison of the ALI and CLIP Proposals*. Bm.: Edward Elgar Publishing, 2011.

práv k duševnímu vlastnictví v jednotlivých státech, ale také stav unifikace a harmonizace této oblasti v právu EU.³⁹

V oblasti unifikace a harmonizace práv k duševnímu vlastnictví existuje v rámci EU několik významných nástrojů. Pro námi zkoumanou oblast jsou samozřejmě nejvýznamnější nařízení s přímou a obecnou použitelností (k tomu viz dále). Nesmíme nicméně zapomínat na to, že celá řada práv k duševnímu vlastnictví upravených na národní úrovni podléhá harmonizaci, která se opírá o pravomoc EU přijímat opatření ke sblížování ustanovení právních a správních předpisů členských států, jejichž účelem je vytvoření a fungování vnitřního trhu (čl. 114 odst. 1 SFEU; bývalý čl. 95 SES). V dnešní době je tak téměř zcela harmonizováno a unifikováno právo ochranných známek⁴⁰ a průmyslových vzorů.⁴¹ Další významná harmonizace existuje v oblasti autorského práva.⁴² U práva patentového se potom

³⁹ V dané souvislosti souhlasíme s *Maunsbachem a Kur*, že „v rámci EU již není možné zabývat se pouze jednotlivými národními právními úpravami, aniž bychom zmínili legislativu EU jakožto harmonizovaný právní základ.“ viz KUR, Annette a Ulf MAUNSBACH. Choice of Law and Intellectual Property Rights. *Oslo Law Review* [online]. 2019, roč. 6, č. 1, s. 50 [cit. 8. 8. 2019].

⁴⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2436 ze dne 16. prosince 2015, kterou se sblíží právní předpisy členských států o ochranných známkách; nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1001 ze dne 14. června 2017 o ochranné známce Evropské unie.

⁴¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/71/ES ze dne 13. října 1998 o právní ochraně (průmyslových) vzorů; nařízení č. 6/2002/ES ze dne 12. prosince 2001 o (průmyslových) vzorech Společenství.

⁴² Směrnice Rady 93/83/EHS ze dne 27. září 1993 o koordinaci určitých předpisů týkajících se práva autorského a práv s ním souvisejících při družicovém vysílání a kabelovém přenosu; směrnice Evropského parlamentu a Rady 96/9/ES ze dne 11. března 1996 o právní ochraně databází; směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů práva autorského a práv s ním souvisejících v informační společnosti; směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/84/ES ze dne 27. září 2001 o právu na opětný prodej ve prospěch autora originálu uměleckého díla; směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/115/ES ze dne 12. prosince 2006 o právu na pronájem a půjčování a o některých právech v oblasti duševního vlastnictví souvisejících s autorským právem; směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/116/ES ze dne 12. prosince 2006 o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících; směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/24/ES ze dne 23. dubna 2009 o právní ochraně počítačových programů; směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/77/EU ze dne 27. září 2011, kterou se mění směrnice 2006/116/ES o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících; směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/28/EU ze dne 25. října 2012 o některých povolených způsobech užití osířelých děl; směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/26/EU ze dne 26. února 2014 o kolektivní správě autorského práva a práv s ním souvisejících a udělování licencí pro více území k právům k užití hudebních děl online na vnitřním trhu; směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790 ze dne 17. dubna 2019 o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES; směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/789 ze dne 17. dubna 2019, kterou se stanovují pravidla pro výkon autorského práva a práv s ním souvisejících, jež se použijí na některá online vysílání vysílacích organizací a převzatá vysílání televizních a rozhlasových programů, a kterou se mění směrnice Rady 93/83/EHS.

setkáváme jak s harmonizací⁴³, tak s unifikací⁴⁴, která má podobu zavedení tzv. dodatkových ochranných osvědčení (*supplementary protection certificate*)⁴⁵ a tzv. evropského patentu s jednotným účinkem.⁴⁶ Kromě toho je nutné zmínit ochranu odrůdových práv Společenství⁴⁷ a zeměpisných označení a označení původu.⁴⁸

2.2 Normy mezinárodního práva soukromého

Mezinárodní právo soukromé využívá pro hledání odpovědi na tři výše uvedené otázky (tj. otázky sudiště, práva rozhodného a uznání či výkonu cizích rozhodnutí) specifické normy a metody.

Pro určení pravomocného/příslušného soudu ve sporu s mezinárodním prvkem se využívají normy mezinárodního práva procesního, které jsou upraveny v předpisech vnitrostátního, evropského (unijního) a mezinárodního původu. Stěžejním předpisem v námi analyzované oblasti je nařízení Brusel Ibis. Česká doktrína mezinárodního práva soukromého přistupuje k této právní disciplíně poměrně široce, neboť za její součást považuje právě i otázky procesního charakteru. Procesním otázkám (především pravidlům pro určení příslušného

⁴³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/44/ES ze dne 6. července 1998 o právní ochraně biotechnologických vynálezů.

⁴⁴ Unifikace se v současné době opírá o čl. 118 SFEU, případně o možnost tzv. zesílené spolupráce dle čl. 20 SEU, resp. čl. 326 a násl. SFEU.

⁴⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady 1610/96/ES ze dne 23. července 1996 o zavedení dodatkových ochranných osvědčení pro přípravky na ochranu rostlin; nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 469/2009 ze dne 6. května 2009 o dodatkových ochranných osvědčeních pro léčivé přípravky (kodifikované znění).

⁴⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1257/2012 ze dne 17. prosince 2012, kterým se provádí posílená spolupráce v oblasti vytvoření jednotné patentové ochrany; nařízení Rady (EU) č. 1260/2012 ze dne 17. prosince 2012, kterým se provádí posílená spolupráce v oblasti vytvoření jednotné patentové ochrany, pokud jde o příslušná ustanovení o překladu; dohoda o Jednotném patentovém soudu (2013/C 175/01) [online] [cit. 12. 10. 2019]. Zda celý systém patentové ochrany bude vytvořen, záleží mimo jiné na důsledcích Brexitu a výsledku řízení před německým ústavním soudem. K tomu blíže viz KOUKAL, Pavel. In: DOBROVOLNÁ, Eva et al. *Evropské soukromé právo v čase a prostoru. II. díl: Část deskriptivní, analytická a systémově analytická*. Brno: Masarykova univerzita, 2018, s. 350.

⁴⁷ Nařízení Rady (ES) č. 2100/94 ze dne 27. července 1994 o odrůdových právech Společenství.

⁴⁸ Nařízení Rady (ES) č. 510/2006 ze dne 20. března 2006 o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin, které bylo nahrazeno Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1151/2012 ze dne 21. listopadu 2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin.

soudu) se v naší publikaci věnujeme spíše okrajově, nicméně s ohledem na ucelenost výkladu je zmiňujeme zejména v kapitolách 14 a 16.

Pro určení rozhodného práva pro soukromoprávní poměr s mezinárodním prvkem se v české doktríně a legislativní praxi využívají dvě metody – kolizní a přímá. Přímé normy přímo upravují práva a povinnosti účastníků soukromoprávních vztahů s mezinárodním prvkem. Přímé normy pracují s unifikovaným hmotným právem. Jsou *lex specialis* ke kolizním normám, přičemž pokud existuje v dané oblasti přímá úprava, je nutné ji použít přednostně před normami kolizními.⁴⁹ Přímé normy jsou upraveny především v mezinárodních smlouvách,⁵⁰ a to zejména v oblasti mezinárodní koupě zboží a mezinárodní přepravy. Z důvodu zaměření naší publikace se přímými normami mezinárodního práva soukromého nezabýváme, pouze je zmíníme v kontextu přesahů s úpravou v Úmluvě OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží a dílčím způsobem též při rozboru mezinárodních smluv v oblasti duševního vlastnictví v kapitole 12.

Stěžejní metodou pro námi vymezenou zkoumanou problematiku je kolizní metoda, která pracuje s kolizními normami. Kolizní normy jsou obsaženy především v nařízeních Řím I a Řím II. Kolizní metoda je *lex generalis*; k metodě přímé, představuje tedy obecný přístup k řešení soukromoprávních poměrů s mezinárodním prvkem.⁵¹ Účelem kolizní normy je řešení kolizí mezi jednotlivými právními řády. Jejím cílem je určení právního řádu, kterým se bude

⁴⁹ K přímé metodě a přímým normám srov. např. ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 30 a násl.; KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ, Květoslav RŮŽIČKA et al. *Mezinárodní právo soukromé*. 8. vyd. Plzeň-Brno: Aleš Čeněk-Doplňek, 2015, s. 199 a násl.; PAUKNEROVÁ, Monika. In: PAUKNEROVÁ, Monika, Naděžda ROZEHNALOVÁ a Marta ZAVADILOVÁ. *Zákon o mezinárodním právu soukromém: komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. LXVIII.

⁵⁰ PAUKNEROVÁ, Monika. In: PAUKNEROVÁ, Monika, Naděžda ROZEHNALOVÁ a Marta ZAVADILOVÁ. *Zákon o mezinárodním právu soukromém: komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. LXVIII.

⁵¹ Ke kolizní metodě a kolizním normám srov. např. ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 39 a násl.; KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ, Květoslav RŮŽIČKA et al. *Mezinárodní právo soukromé*. 8. vyd. Plzeň-Brno: Aleš Čeněk-Doplňek, 2015, s. 99 a násl.; PAUKNEROVÁ, Monika. In: PAUKNEROVÁ, Monika, Naděžda ROZEHNALOVÁ a Marta ZAVADILOVÁ. *Zákon o mezinárodním právu soukromém: komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. LXVII.

právní poměr nebo právní otázka řídit.⁵² Z tohoto důvodu má kolizní norma zvláštní legislativně-technickou konstrukci: skládá se z rozsahu a navázání. Rozsah vyjadřuje okruh právních otázek, na které se kolizní norma vztahuje. Úkolem navázání je pomocí hraničního určovatele propojit konkrétní právní řád na právní poměr nebo právní otázku.⁵³ Hraniční určovatele je možné třídit podle různých kritérií,⁵⁴ nás v této publikaci zajímají především hraniční určovatel právo země ochrany (*lex loci protectionis*, upravený např. v článku 8 odst. 1 nařízení Řím II), právo země protiprávního jednání (*lex loci delicti commissi*, upravený např. v článku 8 odst. 2 nařízení Řím II), volba práva (*lex electa*, upravený např. v článku 14 nařízení Řím II nebo článku 3 nařízení Řím I), hraniční určovatel právo země obvyklého bydliště nebo právo země poskytovatele charakteristického plnění (obě upraveno např. v článku 4 nařízení Řím I) nebo právo země původu (*lex originis*; upraveno např. v čl. 4 nařízení č. 2017/1128/EU).

2.3 Postup při řešení soukromoprávních poměrů s mezinárodním prvkem

Postup při řešení soukromoprávních poměrů s mezinárodním prvkem lze popsat slovy „*qualifikace – interpretace – subsumpce*“.⁵⁵ Jedná se o tři vzájemně propojené myšlenkové postupy, které se uplatní při výkladu a aplikaci kolizních norem obsažených v předpisech národního, mezinárodního a unijního práva.

Kvalifikací (*Qualifikation, qualification, classification*) se rozumí právní hodnocení skutkového stavu za účelem jeho podřazení pod rozsah kolizní normy.⁵⁶

⁵² ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 41.

⁵³ KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ, Květoslav RŮŽIČKA et al. *Mezinárodní právo soukromé*. 8 vyd. Plzeň-Brno: Aleš Čeněk-Doplněk, 2015, s. 103–104.

⁵⁴ *Ibid.*, s. 118.

⁵⁵ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. Evropské mezinárodní právo soukromé – hledání formální a neformální harmonie. In: KYSELOVSKÁ, Tereza, David SEHNÁLEK a Naděžda ROZEHNALOVÁ (eds.). *IN VARIETATE CONCORDIA: Soubor vědeckých statí ke počti prof. Vladimíra Tjě*. Brno: Masarykova univerzita, Editio Scientia, 2019, s. 260.

⁵⁶ ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 87.

Jedná se tedy o hodnocení faktů. Úvaha týkající se kvalifikace je prvním stěžejním bodem při řešení soukromoprávních vztahů s mezinárodním prvkem. Kvalifikace je podstatná pro rozlišování mezi hmotnými a nehmotnými statky, hodnocení, zda se jedná o smluvní či mimosmluvní závazkový vztah⁵⁷ a další otázky.

Institut kvalifikace je závislý na původu kolizní normy. Kvalifikace v českém mezinárodním právu soukromém⁵⁸ je legislativně uchopena v § 20 ZMPS. Kvalifikaci lze provádět podle různých kvalifikačních metod. Ustanovení § 20 odst. 1 ZMPS vychází z kvalifikace podle *lex fori*, upravuje tedy, že „*právní hodnocení určitého právního poměru nebo otázky za účelem vyhledání použitelného kolizního ustanovení pro určení rozhodného práva se zpravidla provádí podle českého právního řádu*“. Při hodnocení právního poměru nebo právní otázky je možné dle § 20 odst. 2 ZMPS také přihlídnout také „*k funkci, kterou tato ustanovení plní v rámci svého právního řádu*“. Jinými slovy, je možné využít funkční kvalifikaci.

Normy mezinárodního či unijního původu v sobě zpravidla obsahují závazky k jednotné kvalifikaci a interpretaci. Jednotné ve smyslu autonomní, nezávislé na právu jednotlivých smluvních či členských států. V praxi samozřejmě není možné zamezit vlivu národního práva. Unijní právní úprava v tomto ohledu představuje zvláštní proces kvalifikace, který je dán pravomocemi Soudního dvora EU k jednotné interpretaci a neexistenci uceleného systému unijního hmotného práva.⁵⁹ Kolizní normy obsažené v unijních kolizních předpisech musí být vykládány autonomně, tedy nezávisle na právních rádech jednotlivých států. V případě nařízení Řím I a Řím II proto musíme využít metodu autonomní, nikoliv *lex fori* nebo *lex causae* (k tomu srov. např. kapitoly 13.6. a 15.4).

⁵⁷ Je nutné zdůraznit, že spory v oblasti práv k duševnímu vlastnictví mohou mít povahu jak smluvní (např. spory vyplývající z licenční smlouvy), tak mimosmluvní (např. porušení práv ze zapsané ochranné známky). Z tohoto důvodu je velmi důležitá kvalifikace případu, neboť na správné kvalifikaci záleží podřazení konkrétního nároku, který žalobce uplatňuje, pod příslušnou kolizní normu (viz např. rozdíl mezi duševněvlastnickými a nekalosoutěžními nároky rozebíraný v kapitolách 8.10 a 13.6).

⁵⁸ K podrobnému rozboru kvalifikace v českém právu srov. např. ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Instituty českého mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, s. 52 a násl.; ČERMÁK, Karel. *Kvalifikace v mezinárodním právu soukromém*. *Právník*, 1999, č. 6.

⁵⁹ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. In: PAUKNEROVÁ, Monika, Naděžda ROZEHNALOVÁ a Marta ZAVADILOVÁ. *Zákon o mezinárodním právu soukromém: komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 146.

V některých případech řešení soukromoprávních poměrů s mezinárodním prvkem může dojít k tzv. kvalifikačnímu problému. Jde o otázku, pod rozsah které kolizní normy se určitý právní poměr nebo právní otázka má podřadit.⁶⁰ Příkladem kvalifikačního problému může být povaha obchodního tajemství. České právo nepřiznává obchodnímu tajemství absolutní povahu, ale pouze nekalosoutěžní ochranu, a proto jej nelze podřadit pod článek 8 nařízení Řím II. Opačný přístup lze nalézt ve slovenském právu, kde § 18 zák. č. 513/1991 Zb., obchodný zákoník zakládá ve vztahu k obchodnímu tajemství absolutní majetková práva, a proto by aplikace čl. 8 nařízení Řím II připadala v úvahu. Podle toho, na základě jaké kvalifikační metody budeme danou otázku posuzovat, aplikujeme příslušnou kolizní normu a na jejím základě rozhodné právo. Důvodem vzniku kvalifikačního problému mohou být rozdíly v systematice právní úpravy tuzemského a cizího práva, neexistence právní úpravy institutu v cizím právu nebo jeho odlišný obsah. S kvalifikačním problémem se v oblasti práv k duševnímu vlastnictví setkáváme na mnoha místech naší publikace.

2.4 Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví

Z pohledu vztahu mezinárodního práva soukromého a procesního a práva k duševnímu vlastnictví je nutné rozlišovat několik oblastí.

Mezinárodní právo soukromé zajímají především relativní subjektivní práva, a to smluvní a mimosmluvní závazkové vztahy s mezinárodním (přeshraničním) prvkem spojené s uplatňováním a ochranou práva duševního vlastnictví.⁶¹

Kromě toho hraje mezinárodní právo soukromé svou roli při určení práva rozhodného pro samotná práva k duševnímu vlastnictví. Zde vnitrostátní i unijní předpisy mezinárodního práva soukromého obvykle využívají hraniční určovateli *lex loci protectionis*, jež vede k aplikaci právního řádu státu, pro který se žádá o ochranu (viz např. § 80 ZMPS).

⁶⁰ KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ, Květoslav RŮŽIČKA et al. *Mezinárodní právo soukromé*. 8. vyd. Plzeň-Brno: Aleš Čeněk-Doplňek, 2015, s. 137.

⁶¹ ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 216.

Oproti názoru, který v minulosti vyslovil *Kučera* ve svém základním kurzu *Mezinárodní právo soukromé*, kde zdůrazňuje, že kolizní problematika u práv k duševnímu vlastnictví jako takových nevzniká,⁶² přičemž tato premisa vychází z podstaty práv duševního vlastnictví jakožto absolutních práv, jež působí proti všem a jsou ovládána principem teritoriality, se naopak domníváme, že v době elektronizace a digitalizace je mezinárodní prvek přítomný v podstatě u všech nehmotných statků, které jsou v elektronické podobě umístěny na Internetu. Z tohoto důvodu je tedy mimořádně důležité se zabývat právem rozhodným nejen pro smluvní či deliktní závazkové vztahy, ale i pro samotná absolutní práva k duševnímu vlastnictví (k tomu viz zejména kapitoly 10, 11 a 13).

⁶² KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ, Květoslav RŮŽIČKA et al. *Mezinárodní právo soukromé*. 8. vyd. Plzeň-Brno: Aleš Čeněk-Doplňek, 2015, s. 272.

3 NEHMOTNÉ STATKY, DUŠEVNÍ VLASTNICTVÍ A PRÁVA K DUŠEVNÍMU VLASTNICTVÍ

Tato monografie se zabývá kolizními aspekty práv k duševnímu vlastnictví. Dříve, než se budeme moci věnovat rozboru jednotlivých kolizních norem, které obsahují předpisy mezinárodního práva soukromého (viz kapitoly 11, 12, 13 a 15), musíme se, chtě nechtě, ponořit do terminologie, kterou používá duševněvlastnická doktrína a která se promítá také do příslušných právních předpisů, nebo soudních rozhodnutí. V dané souvislosti se nejprve zaměříme na odlišení pojmů (i) nehmotný statek, (ii) duševní vlastnictví / předměty duševního vlastnictví a (iii) práva k duševnímu vlastnictví. Jedná se o tři různé kategorie, jejichž důsledné rozlišování nám pomáhá správně kvalifikovat příslušný právní poměr s mezinárodním prvkem.

Pojem „nehmotných statků“ byl poprvé použit v německé jurisprudenci *Josefem Kohlerem*⁶³ a díky švýcarskému prof. *Aloisi Trollerovi*⁶⁴ se rozšířil i do české právní doktríny.⁶⁵ Nehmotné statky mohou být jednak předmětem práv k duševnímu vlastnictví, jednak všeobecných osobnostních práv,⁶⁶

⁶³ *Josef Kohler* vymezil kategorii nehmotných statků na začátku 20. století, a to v kontextu německého pojetí věci v právním smyslu, která se vztahuje pouze na věci hmotné (§ 90 BGB). *Kohler* nehmotný statek definuje jako statek, který je předmětem soukromých subjektivních práv, nemá hmotnou povahu a je nepřenositelný. Srov. KOHLER, Josef. *Urheberrecht an Schriftwerken und Verlagsrecht*. Stuttgart: Ferdinand Enke, 1907, s. 2.

⁶⁴ TROLLER, Alois. *Immaterialgüterrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht* 1.1. 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 49 a násl.

⁶⁵ Viz zejména *Knapovy a Telcovy* doktrínální závěry. Srov. KNAP, Karel et al. *Práva k nehmotným statkům*. Praha: Codex, 1994, s. 11 a násl.; KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 7 a násl., s. 48; TELEC, Ivo. *Tvářič práva duševního vlastnictví*. Brno: Doplněk, Masarykova univerzita, 1994, s. 12; TELEC, Ivo. O nehmotných statcích a duševním vlastnictví. *Právní rozhledy*. 1997, č. 11, s. 549 a násl.

⁶⁶ KNAP, Karel et al. *Práva k nehmotným statkům*. Praha: Codex, 1994, s. 22; TELEC, Ivo. In: SRSTKA, Jiří et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2017, s. 48; VOJČÍK, Peter. *Právo duševního vlastnictví*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, s. 25.

případně mohou být nepřímo chráněny prostřednictvím nekalosoutěžní ochrany.⁶⁷

Pojem nehmotný statek je tedy širším pojmem, než termín „předmět práv k duševnímu vlastnictví“ či „duševní vlastnictví“, a je v právní teorii typově vymezován jako statek, jehož podstatu tvoří konkrétní nehmotný duševní výtvar (např. autorské dílo, vynález, technické řešení, vzhled výrobku), nehmotná hodnota spojená s existencí člověka (např. jméno, čest, pověst, podobizna)⁶⁸ nebo jde o nehmotný výsledek lidské činnosti (např. obchodní tajemství, ochranná známka, obchodní firma, zvukový/zvukově obrazový záznam).⁶⁹

⁶⁷ AHRENS, Hans-Jürgen a Mary-Rose McGUIRE. *Modellgesetz für Geistiges Eigentum: Normtext und Begründung*. München: Sellier European Law Publishers, 2012, s. 43 a násl.; KNAP, Karel et al. *Práva k nehmotným statkům*. Praha: Codex, 1994, s. 45.; TĚGL, Petr a Ivo TELEČ. In: MELZER, Filip a Petr TĚGL. *Občanský zákoník: velký komentář. Svazek III: § 419–654 a související společná a přechodná ustanovení*. Praha: Leges, 2014, s. 244. K nekalosoutěžní ochraně nehmotných statků viz např. závěry Knapa, Kunze a Opltové: „Je ovšem skutečností, že potřeby společenského vývoje nezbytně vyžadují, aby na výsledky cizí činnosti, pokud nepožívají zvláštní právní ochrany (zejména v oblasti práv průmyslových) bylo zásadně možno volně navazovat. Bez neustálého přejímání a dalšího rozvíjení a zdokonalování výsledků jinými již dosažených byl by vývoj společnosti nepředstavitelný. Tato volnost napodobování však není absolutní, výběr má své hranice tam, kde by se napodobení se zřetelem k své povaze a okolnostem, za nichž k němu dochází, jevílo jedním nekalé soutěže. V tomto směru lze považovat za obecně zastávaný závěr, že ochranu poskytovanou v oblasti práv k nehmotným statkům nelze nabízet nebo dobát v rámci nekalé soutěže. Nekalost jednání (rozpor s dobrými mravy soutěže) nelze tedy nikdy spatřovat již v každém napodobování takových „volných“ výsledků činnosti, výběr vždy je třeba, aby jednání vykazovalo zvláštní znaky nekalosti jako jednání nekalé soutěže.“ KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 217; Obdobně viz KOUKAL, Pavel. *Autorské právo, public domain a lidská práva*. Brno: Masarykova univerzita, 2019, s. 144; HUSOVEC, Martin. In: KROPAJ, Marián a Mária KROPAJOVÁ. *Sub specie aeternitatis: život a dielo profesora Jána Švidroňa: (1952–2014)*. Bratislava: Ústav štátu a práva SAV, 2015, s. 171.

⁶⁸ TROLLER, Alois. *Immaterialgüterrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht 1.1*. 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 87. V české civilistické doktríně viz TELEČ, Ivo. In: ELIÁŠ, Karel. *Občanský zákoník: velký akademický komentář: úplný text zákona s komentářem, judikaturou a literaturou podle stavu k 1. 4. 2008. 1. svazek: § 1-487*. Praha: Linde, 2008, s. 121 a násl.; TŮMA, Pavel. In: LAVICKÝ, Petr. *Občanský zákoník: komentář. I: Obecná část (§ 1–654)*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 396.

⁶⁹ AHRENS, Hans-Jürgen a Mary-Rose McGUIRE. *Modellgesetz für Geistiges Eigentum: Normtext und Begründung*. München: Sellier European Law Publishers, 2012, s. 21 a násl.; TELEČ, Ivo. In: SRSTKA, Jiří et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2017, s. 46 a násl.; TROLLER, Alois. *Immaterialgüterrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht 1.1*. 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 49, 55 a násl.; VOJČÍK, Peter. *Právo duševního vlastnictva*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, s. 25 a násl.

Předmětem našeho zájmu nejsou všechny nehmotné statky, ale pouze ty, které jsou tradičně řazeny mezi předměty práv k duševnímu vlastnictví (*Rechtsobjekte des geistigen Eigentums*)⁷⁰. Jedná se o takové výsledky lidské činnosti, které mají původ v oblasti lidské tvorby (např. autorská díla, vynálezy, průmyslové vzory, odrůdy rostlin), nebo jde o výsledky, které se vztahují k činnosti hospodářské a organizační (zvukové záznamy, zvukově-obrazové záznamy, označení tvořící ochrannou známku, obchodní firma, databáze apod.).

Právě k označování této skupiny nehmotných statků se v odborné literatuře používá pojmu „duševní vlastnictví“ (*geistiges Eigentum, intellectual property, propriété intellectuelle*).⁷¹ Jedná se nicméně o termín původně převzatý ze zahraničních právních úprav (Francie, Velká Británie)⁷² a určitá část doktríny se k jeho používání staví kriticky.

Knap s *Kunzem* a *Opltovou* například upozorňují na to,⁷³ že pojem „duševní vlastnictví“ sám o sobě není příliš vhodný, neboť vyvolává představu, že se jedná o právní poměr, který je obdobný vlastnickému právu ke hmotným předmětům.⁷⁴ Podobně i *Telec* poukazuje na teoretickou spornost termínu „duševní vlastnictví“, který „navozuje věcné právní asociace, které zde,

⁷⁰ GRÜNBERGER, Michael. In: HILTY, Reto M., Thomas JAEGER a Volker KITZ (eds.). *Geistiges Eigentum: Herausforderung Durchsetzung*. Berlin: Springer, 2008, s. 3; TROLLER, Alois. *Immaterialgüterrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht 1.1*. 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 91 a násl.

⁷¹ GÖTTING, Horst-Peter. Der Begriff des Geistigen Eigentums. *Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht*, 2006, č. 5, s. 358; GRÜNBERGER, Michael. In: HILTY, Reto M., Thomas JAEGER a Volker KITZ (eds.). *Geistiges Eigentum: Herausforderung Durchsetzung*. Berlin: Springer, 2008, s. 3, MPI studies on intellectual property, competition and tax law, 4; JÄNICH, Volker. *Geistiges Eigentum – eine Komplementärerscheinung zum Sacheigentum?* Tübingen: Mohr Siebeck, 2002, s. 34 a násl.; OHLY, Ansgar. Geistiges Eigentum? *JuristenZeitung*, 2003, č. 11, s. 546; TELEC, Ivo. *Tvářič práva duševního vlastnictví*. Brno: Doplněk, Masarykova univerzita, 1994, s. 11 a násl.; TROLLER, Alois. *Immaterialgüterrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht 1.1*. 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 91.

⁷² JÄNICH, Volker. *Geistiges Eigentum – eine Komplementärerscheinung zum Sacheigentum?* Tübingen: Mohr Siebeck, 2002, s. 69; OHLY, Ansgar. Geistiges Eigentum? *JuristenZeitung*, 2003, č. 11, s. 546.

⁷³ „[...] předmětem těchto práv jsou statky nehmotné, které jsou již vzhledem k své povaze v právních vztazích podřízeny principům zcela odlišným od zásad ovládacích právo vlastnické.“ In KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 8).

⁷⁴ Obdobně viz KNAP, Karel. Quo vadis současného autorského práva. *Aktuální otázky práva autorského, práv průmyslových, práva soutěžního*, 1986, s. 11.

v oblasti nehmotných statků, nejsou žádoucí“.⁷⁵ Přestože mnohé mezinárodní smlouvy používají termín „duševní vlastnictví“ či „průmyslové vlastnictví“ (viz dále), spočívá určitá podobnost práv duševního vlastnictví a práv věcných v tom, že se jedná o práva, která působí vůči všem (*erga omnes*).⁷⁶ *Telec* v dané souvislosti poukazuje na to, že práva k duševnímu vlastnictví patří mezi soukromá subjektivní práva, která jsou určitému nositeli přiznána „zákonem nebo mezinárodní smlouvou, popř. právním aktem z ní odvozeným“,⁷⁷ přičemž mají absolutní povahu.⁷⁸

Vojíček potom zdůrazňuje, že mezi vlastnickým právem ke hmotným věcem a právy k duševnímu vlastnictví existují velmi podstatné rozdíly, které se projevují v tom, že se u práv k duševnímu vlastnictví uplatňují odlišné principy (např. časová omezenost ochrany; možnost souběžného užívání nehmotných statků vícero osobami; vnitřní diferenciacie práv k duševnímu vlastnictví oproti jednotné povaze práva vlastnického; osobnostní rozměr tvůrčích práv duševního vlastnictví oproti majetkové povaze práva vlastnického apod.).⁷⁹ Ke shodným závěrům v minulosti ostatně dospěli již *Knap*

⁷⁵ TELEC, Ivo. *Tvůrčí práva duševního vlastnictví*. Brno: Doplněk, Masarykova univerzita, 1994, s. 11. Obdobně viz TÉGL, Petr a Ivo TELEC. In: MELZER, Filip a Petr TÉGL. *Občanský zákoník: velký komentář. Svazek III: § 419–654 a související společná a přechodná ustanovení*. Praha: Leges, 2014, s. 243.

⁷⁶ PEUKERT, Alexander. In: HILTY, Reto M., Thomas JAEGER a Volker KITZ (eds.). *Geistiges Eigentum: Herausforderung Durchsetzung*. Berlin: Springer, 2008, s. 54; JÄNICH, Volker. *Geistiges Eigentum – eine Komplementärererscheinung zum Sacheigentum?* Tübingen: Mohr Siebeck, 2002, s. 201; TROLLER, Alois. *Immaterialgüterrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht 1.1*. 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 69.

⁷⁷ TELEC, Ivo. In: SRSTKA, Jiří et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2017, s. 35.

⁷⁸ TELEC, Ivo. In: SRSTKA, Jiří et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2017, s. 35. Podobně viz AHRENS, Hans-Jürgen a Mary-Rose McGUIRE. *Modellgesetz für Geistiges Eigentum: Normtext und Begründung*. München: Sellier European Law Publishers, 2012, s. 21 a násl.; DESSEMONTÉ, François. In: Von BÜREN, Roland a Lucas DAVID. *Schweizerisches Immaterialgüter- und Wettbewerbsrecht 1/1*. 2. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 2002, s. 14; JÄNICH, Volker. *Geistiges Eigentum – eine Komplementärererscheinung zum Sacheigentum?* Tübingen: Mohr Siebeck, 2002, s. 201; TROLLER, Alois. *Immaterialgüterrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht 1.1*. 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 69.

⁷⁹ VOJČÍK, Peter. *Právo duševního vlastnictví*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, s. 37 a násl.; Shodně viz též TELEC, Ivo. *Tvůrčí práva duševního vlastnictví*. Brno: Doplněk, Masarykova univerzita, 1994, s. 20.

s *Kunzem* a *Opltovou*,⁸⁰ přičemž s potřebou funkčního rozlišování mezi věcnými právy a právy duševního vlastnictví se setkáváme také ve švýcarské,⁸¹ německé⁸² či rakouské⁸³ literatuře.

Rehbinder s *Peukertem*,⁸⁴ podobně jako *Jänich*,⁸⁵ uvádí, že pojem „duševní vlastnictví“ byl poprvé použit v období osvícenství, a to v určitém laickém smyslu jako termín, který měl odůvodnit potřebu vzniku absolutních práv k výsledkům tvůrčí duševní činnosti. Následně se začalo uvedeného pojmu užívat v mezinárodním kontextu, což se projevilo i v řadě mezinárodních smluv v oblasti ochrany duševního vlastnictví, jejichž smluvní stranou je i Česká republika.

Například ustanovení čl. 2 Úmluvy o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví za duševní vlastnictví označuje „*práva k literárním, uměleckým a vědeckým dílům, k výkonům výkonných umělců, zvukových záznamů a rozhlasovému vysílání, k vynálezům ze všech oblastí lidské činnosti, k vědeckým objevům, k průmyslovým vzorům a modelům, k továrním, obchodním známkám a známkám služeb, jakož i k obchodním jménům a obchodním názvům, na ochranu proti nekalé soutěži, a všechna*

⁸⁰ KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 8; KNAP, Karel a Milena OPLTOVÁ. Úloha a funkce průmyslověprávní ochrany v oblasti vědeckotechnického rozvoje socialistické společnosti. *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. 1977, s. 33 a násl.

⁸¹ Srov. např. von BÜREN, Roland a Lucas DAVID. *Schweizerisches Immaterialgüter- und Wettbewerbsrecht 1/I*. 2. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 2002, s. 22; TROLLER, Alois. *Immaterialgüterrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht 1.1*. 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 76 a násl.

⁸² Srov. např. JACOB, Jan. *Ausschließlichkeitsrechte an immateriellen Gütern: eine kantische Rechtfertigung des Urheberrechts*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2010, s. 2; JÄNICH, Volker. *Geistiges Eigentum – eine Komplementärscheinung zum Sacheigentum?* Tübingen: Mohr Siebeck, 2002, s. 3 a násl.; KOHLER, Josef. *Das Autorrecht: eine zivilistische Abhandlung*. Jena: Gustav Fischer, 1880, s. 74.

⁸³ Srov. např. GSCHNITZER, Franz. *Sachenrecht*. Wien; New York: Springer, 1968, s. 64; KLANG, Heinrich. *Kommentar zum Allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuch. Erster Band, zweiter Halbband: § 353 bis 530*. 2. vyd. Wien: Druck und Verlag der Österreichischen Staatsdruckerei, 1931, s. 130 a násl.; KOZIOL, Helmut a Rudolf WELSER. *Grundriss des bürgerlichen Rechts/2*. 6. vyd. Wien: Manz, 1982, s. 38. Ve starší rakouské literatuře viz též RANDA, Antonín. *Das Eigentumsrecht mit besonderer Rücksicht auf die Wertpapiere des Handelsrechtes nach österreichischem Rechte mit Berücksichtigung des gemeinen Rechtes und der neueren Gesetzbücher. Erste Hälfte*. 2. vyd. Leipzig: Breitkopf & Härtel, 1893, s. 3, 9.

⁸⁴ REHBINDER, Manfred a Alexander PEUKERT. *Urheberrecht: ein Studienbuch*. München: C. H. Beck, 2015, s. 12.

⁸⁵ JÄNICH, Volker. *Geistiges Eigentum – eine Komplementärscheinung zum Sacheigentum?* Tübingen: Mohr Siebeck, 2002, s. 69.

ostatní práva vztahující se k duševní činnosti v oblasti průmyslové, vědecké, literární a umělecké“. V Pařížské unijní úmluvě potom nacházíme vymezení průmyslového vlastnictví následovně: „(2) *Předmětem ochrany průmyslového vlastnictví jsou patenty na vynálezy, užité vzory, průmyslové vzory nebo modely, tovární nebo obchodní známky, známky služeb, obchodní jméno a údaje o provenienci zboží nebo označení jeho původu. Dalším úkolem ochrany průmyslového vlastnictví je též potlačování nekalé soutěže.* (3) *Průmyslové vlastnictví se rozumí v nejširším pojetí a vztahuje se nejen na průmysl a na obchod ve vlastním slova smyslu, nýbrž také na průmysl zemědělský a těžářský a na všechny výrobky umělé nebo přirozené, např. na víno, obilí, tabákové listy, ovoce, dobytek, nerosty, minerální vody, pivo, květiny, mouku“ (čl. 1 odst. 2 a 3 Pařížské unijní úmluvy). Dohoda TRIPS potom stanoví, že se výraz „duševní vlastnictví vztahuje na všechny kategorie duševního vlastnictví, které jsou předmětem oddílů 1 až 7 části II“ (čl. 1 odst. 2 Dohody TRIPS).*

Jak Úmluva o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví, tak Dohoda TRIPS byly ratifikovány českým, resp. československým parlamentem, řádně vyhlášeny a v souladu s Vídeňskou úmluvou o smluvním právu jsou pro Českou republiku závazné.⁸⁶ S ohledem na to se dle čl. 10 Ústavy staly součástí českého právního řádu⁸⁷ a díky tomu můžeme za součást českého práva považovat také koncept „duševního vlastnictví“, byť má tento institut, oproti klasickému vlastnickému právu ke hmotným statkům, odlišný obsah a rozsah.

Musíme nicméně podotknout, že uvedené mezinárodní smlouvy obvykle nečiní rozdíl mezi „duševním vlastnictvím“ jakožto souborem předmětů soukromých subjektivních práv (tj. soubor nehmotných statků) a mezi „právy, která se k duševnímu vlastnictví vztahují“.

Nejedná se zde přitom o žádné slovíčkaření, neboť existence předmětů duševního vlastnictví ještě sama o sobě nemusí znamenat existenci práv

⁸⁶ Srov. Důvodová zpráva k vládnímu návrhu ústavního zákona č. 395/2001 Sb. PSP ČR [online]. 2001, tisk č. 884, s. 13 [cit. 11. 7. 2019]; Obdobně viz MALENOVSKÝ, Jiří. *Mezinárodní právo veřejné: obecná část a poměr k jiným právním systémům*. 6. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Doplněk, 2014, s. 444.

⁸⁷ MOLEK, Pavel. In: BAHÝLOVÁ, Lenka et al. *Ústava České republiky: komentář*. Praha: Linde, 2010, s. 179 a násled.; MLSNA, Petr. In: RYCHETSKÝ, Pavel et al. *Ústava České republiky: ústavní zákon o bezpečnosti České republiky: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 108 a násled.; MIKULE, Radovan a Vladimír SUCHÁNEK. In: SLÁDEČEK, Vladimír et al. *Ústava České republiky: komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 125.

k duševnímu vlastnictví. Kupříkladu vynález nového zařízení na přenos zvukového signálu, který byl svým původcem zveřejněn před podáním přihlášky vynálezu, je nehmotným statkem a nejspíše bude splňovat pojmové znaky vynálezu (§ 3 odst. 1 a 2, § 6 ZákVyn), nicméně již nemůže být chráněn patentem, neboť nesplňuje podmínku novosti (§ 5 odst. 1 ZákVyn). Původce vynálezu totiž vynález tzv. předuvěřejnil,⁸⁸ čímž způsobil nemožnost získání patentové ochrany.

Z hlediska kvalifikace v oblasti mezinárodního práva soukromého⁸⁹ je tedy vždy nezbytné rozlišovat mezi:

- (i) nehmotnými statky/duševním vlastnictvím/předměty duševního vlastnictví, a
- (ii) právy k nehmotným statkům/právy k duševnímu vlastnictví.

Například i druhové označení (§ 4 písm. c) OchrZn), které nemůže být chráněno jako ochranná známka, typu „LEDOVÁ ČOKOLÁDA“ či „LEVNÝ OBCHOD“⁹⁰ je nehmotným statkem, jenž může být fakticky užíván v jednom

⁸⁸ CHLOUPEK, Vojtěch a Kateřina HARTVICOVÁ. *Patentový zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 28 a násl.

⁸⁹ K tomu viz TROLLER, Alois. *Das internationale Privat-und Zivilprozessrecht im gewerblichen Rechtsschutz und Urheberrecht*. Basel: Verl. für Recht und Ges., 1952, s. 9. Jak jsme již uvedli v kapitole 2, rozumíme kvalifikační proces, kdy konkrétní skutkový stav podřazujeme pod rozsah určité kolizní normy. Srov. von BAR, Christian a Peter MANKOWSKI. *Internationales Privatrecht*. 2. vyd. München: C. H. Beck, 2003, s. 638; KROPHOLLER, Jan. *Internationales Privatrecht*. 6. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2006, s. 114; ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 86 a násl.; TORREMANS, Paul, Uglješa GRUŠIĆ a James J. FAWCETT. *Cheshire, North & Fawcett Private international law*. 15. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2017, s. 45. Vzhledem k tomu, že kvalifikace je logický proces, ve kterém na sebe navazují jednotlivé fáze kvalifikačního procesu, má přednost kvalifikace dle *legis fori* (§ 20 odst. 1 ZMPS), případně autonomní kvalifikace dle unijních nařízení Řím I a Řím II. Dle českého právního řádu, pokud bude rozhodným právem, tak například budeme hodnotit, zda je určitý nehmotný statek chráněn právy absolutní povahy, což je např. charakteristický znak práv k duševnímu vlastnictví či všeobecných osobnostních práv, nebo zda jde o naopak o ochranu relativní. Dle této kvalifikace následně přistoupíme k navázání. Jestliže dospějeme k úvaze o tom, že jde o absolutní práva k nehmotným statkům v oblasti kulturní či průmyslové, můžeme aplikovat § 80 ZMPS. Jestliže půjde o absolutní ochranu čistě osobnostně právní, přistoupíme k aplikaci dle § 101 ZMPS. Kvalifikaci (v kontextu unijního práva jde o kvalifikaci autonomní) musíme samozřejmě provádět i dle nařízení Řím II. Například rozsah čl. 8 (delikttní nároky vyplývající z práv duševního vlastnictví) se vztahuje toliko k právům duševního vlastnictví, jež mají absolutní povahu. Oproti ZMPS se naopak nařízení Řím II vůbec nevztahuje na všeobecná osobnostní práva (srov. též kapitolu 13.6).

⁹⁰ CHARVÁT, Radim. In: KOUKAL, Pavel et al. *Zákon o ochranných známkách: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 41, 42.

čase různými subjekty. Právní ochrana k němu je nicméně limitována,⁹¹ neboť založení výhradních práv k takovému označení by mohlo ohrožovat fungování hospodářské soutěže, nebo dokonce i diskurs v demokratické společnosti.

Podobně i kulturní či náboženské zvyky, rituály, obyčeje či lidové písně jsou ze své povahy nehmotnými statky,⁹² ovšem práva k duševnímu vlastnictví se k nim ve většině států světa nevztahují.⁹³ Podobně ani tzv. základní vědecké znalosti (*Basiswissen*) nepodléhají žádné z duševněvlastnických ochranných.⁹⁴ Chráněna není ani samotná myšlenka, která dosud nebyla vyjád-

⁹¹ Vznik práv k duševnímu vlastnictví by přicházel do úvahy pouze v případě, že by přihlašovatel ochranné známky prokázal získání rozlišovací způsobilosti dle ustanovení § 5 OchrZn. Viz CHARVÁT, Radim. In: KOUKAL, Pavel et al. *Zákon o ochranných známkách: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 104.

⁹² Srov. např. FARIDA, Shaheed. Report of the Independent Expert in the Field of Cultural Rights (A/HRC/17/38) [online]. 2011 [cit. 5. 2. 2019]; UNITED NATIONS HIGH COMMISSIONER FOR. General comment č. 21, Right of everyone to take part in cultural life (art. 15, para. 1a of the Covenant on Economic, Social and Cultural Rights) [online]. [cit. 5. 2. 2019].

⁹³ Výjimku představuje ochrana tzv. *traditional cultural expressions*, které jsou v zemích třetího světa chráněny formou tzv. kolektivních práv (srov. KONO, Toshiyuki. In: KONO, Toshiyuki (ed.). *Intangible cultural heritage and intellectual property: communities, cultural diversity and sustainable development*. Antwerp: Intersentia, 2009, s. 14 a násl.; TAUBMAN, Antony a Matthias LEISTNER. In: Von LEWINSKI, Silke. *Indigenous heritage and intellectual property: genetic resources, traditional knowledge and folklore*. 2. vyd. Austin: Wolters Kluwer, 2008, s. 59 a násl.). Mezi *traditional cultural expressions* můžeme řadit: slovní výtvoř (verbal expressions), jako jsou příběhy, eposy, legendy, lidové povídky, poezie, hádanky; hudební výtvoř (musical expressions), zejména lidové písně a hudební díla; výtvoř performativní (expressions by action), jako jsou tanec, hry, obřady, rituály; a konečně hmotné předměty (tangible expressions), jako jsou výkresy, návrhy, malby, řezba, plastiky, keramika, mozaiky, šperky, kosmetika, textil, koberce, kostýmy, hudební nástroje atd. (Srov. DUTFIELD, Graham. *Protecting traditional knowledge and folklore: a review of progress in diplomacy and policy formulation*. Geneva, Switzerland: International Centre for Trade and Sustainable Development (ICTSD): United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD), 2003, s. 20). Tradiční kulturní výtvoř jsou nedílnou součástí kulturní a společenské identity domorodých a regionálních společenství a zahrnují využití v hudbě, umění, designu, logotypech, divadelních hrách, architektonických dílech, způsobu provádění řemesel apod. Dufield a Suthersanen označují ochranu *traditional cultural expressions* za třetí generaci práv k duševnímu vlastnictví (*third generation of intellectual property rights*), která je primárně odvozena od práva etnických skupin na sebeurčení a jejímž obsahem je právo být členem původního kulturního společenství a z tohoto důvodu mít i omezené uživatelské právo k danému typu kolektivních statků. Viz DUTFIELD, Graham a Uma SUTHERSANEN. *Global intellectual property law*. Cheltenham, UK; Northampton, MA: Edward Elgar, 2008, s. 343.

⁹⁴ Základní vědecké poznatky nechrání ani autorské, ani patentové právo [§ 2 odst. 6 AutZ, § 3 odst. 2 písm. a) ZákVyn, resp. čl. 52 odst. 2 písm. a) Evropské patentové úmluvy]. Srov. též PEUKERT, Alexander. *Die Gemeinfreiheit: Begriff, Funktion, Dogmatik*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2012, s. 20, 63.

řena ve smyslu vnímatelné podobě.⁹⁵ Vidíme, že určité skupiny nehmotných statků vůbec nemusí být chráněny a je možné je užívat na základě obecné svobody jednání (*allegemeine Handlungsfreiheit, general freedom of action*).⁹⁶

Pokud se již k příslušným nehmotným statkům vztahují výhradní práva (*Ausschließlichkeitsrechte*),⁹⁷ musíme dále brát do úvahy, že jeden nehmotný statek může spadat pod vícero režimů duševněvlastnické ochrany,⁹⁸ případně může být současně chráněn i prostřednictvím všeobecných osobnostních práv.⁹⁹ Jinými slovy řečeno se k jednomu nehmotnému statku může vztahovat vícero soukromých subjektivních práv, která mohou mít různou povahu a různou dobu trvání.

Tak například originální logo, jež má sloužit k identifikaci výrobků určitého podnikatele, může být chráněno jako autorské dílo, pokud bude splňovat pojmové znaky autorského díla stanovené v § 2 odst. 1 AutZ.¹⁰⁰ Pokud by české právo bylo právem rozhodným, byl by v souladu s § 5 odst. 1 AutZ nositelem práv k danému autorskému dílu příslušný grafik, který logo vytvořil. Autorská práva k takovému dílu by trvala dobu života autora a 70 let po jeho smrti (§ 27 odst. 1 AutZ).

⁹⁵ AHRENS, Claus. *Gewerblicher Rechtsschutz*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2008, s. 11.

⁹⁶ PEUKERT, Alexander. In: HILTY, Reto M., Thomas JAEGER a Volker KITZ (eds.). *Geistiges Eigentum: Herausforderung Durchsetzung*. Berlin: Springer, 2008, s. 63 a násl.; KOUKAL, Pavel. *Autorské právo, public domain a lidská práva*. Brno: Masarykova univerzita, 2019, s. 121, 150; PEUKERT, Alexander. *Die Gemeinfreiheit: Begriff, Funktion, Dogmatik*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2012, s. 66 a násl. 63.

⁹⁷ PEUKERT, Alexander. In: HILTY, Reto M., Thomas JAEGER a Volker KITZ (eds.). *Geistiges Eigentum: Herausforderung Durchsetzung*. Berlin: Springer, 2008, s. 54; JACOB, Jan. *Ausschließlichkeitsrechte an immateriellen Gütern: eine kantische Rechtfertigung des Urheberrechts*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2010, s. 54 a násl.; JÁNICH, Volker. *Geistiges Eigentum – eine Komplementärerscheinung zum Sacheigentum?* Tübingen: Mohr Siebeck, 2002, s. 198 a násl.; TROLLER, Alois. *Immaterialgüterrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht 1.1*. 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 69.

⁹⁸ DERCLAYE, Estelle a Matthias LEISTNER. *Intellectual property overlaps: a European perspective*. Oxford: Hart publishing, 2011, s. 287 a násl.; KOUKAL, Pavel. *Právní ochrana designu – přímýslové vzory, autorská díla*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, s. 48, 107.

⁹⁹ *Telec* jako příklad uvádí souběžnou ochranu jmen (*Domínik Hašek, Jan Becher*) prostřednictvím všeobecných osobnostních práv a pomocí práva k ochranným známkám (slovní ochranná známka JAN BECHER, číslo zápisu 264235; DOMÍNIK HAŠEK, číslo zápisu 217992). Viz TELEC, Ivo. In: ELIÁŠ, Karel. *Občanský zákoník: velký akademický komentář: úplný text zákona s komentářem, judikaturou a literaturou podle stavu k 1. 4. 2008. 1. svazek: § 1-487*. Praha: Linde, 2008, s. 125.

¹⁰⁰ Viz též TELEC, Ivo. *Pojmové znaky duševního vlastnictví*. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 23 a násl.

Logo by nicméně mohlo být chráněno i jako zapsaná ochranná známka, jejímž vlastníkem by mohla být osoba odlišná od autora (obvykle by to byl podnikatel, který dané označení užívá v obchodním styku k označování výrobků či služeb). Práva k ochranné známce potom trvají 10 let s možností opakované obnovy doby ochrany (§ 29 odst. 2 OchrZn) vždy o dalších deset let.

U práv k duševnímu vlastnictví v globalizovaném světě dochází k jejich častým překryvům (souběhům),¹⁰¹ jejich nositeli mohou být ve vztahu k témuž nehmotnému statku různé osoby, tato práva mají různou dobu trvání a rozdílný režim převoditelnosti.¹⁰² Z výše uvedeného vyplývá, že z hlediska právní kvalifikace, a to jak při hodnocení otázky porušení práv k duševnímu vlastnictví, tak při posuzování kolizních aspektů převoditelnosti práv k duševnímu vlastnictví, musíme vždy určit, o jaká práva k duševnímu vlastnictví se vlastně jedná.

Výše jsme zmínili, že mezinárodní smlouvy do určité míry směřují nehmotné statky s formou jejich ochrany tím, že pojem „duševní vlastnictví“ nepoužívají vždy ve smyslu předmětu ochrany. Bohužel ani všechny unijní či vnitrostátní předpisy nečiní ve všech případech přesný rozdíl mezi předmětem ochrany a formou ochrany.

Zatímco nařízení Řím II správně používá pojem „právo duševního vlastnictví“ (čl. 8 nařízení Řím II), s tím, že bod 26 Preambule nařízení vymezuje práva duševního vlastnictví tak, že „*zahrnuje například autorské právo a práva související, zvláštní právo na ochranu databází a práva průmyslového vlastnictví*“, například

¹⁰¹ DERCLAYE, Estelle a Matthias LEISTNER. *Intellectual property overlaps: a European perspective*. Oxford: Hart publishing, 2011, s. 7 a násl.

¹⁰² Autor díla užitého umění může například souhlasit s tím, aby jiná osoba přihlásila autorské dílo jako průmyslový vzor. Na základě smluvního ujednání tak současně může dojít nejen k poskytnutí výhradního oprávnění k výkonu práva dílo užít (§ 2371 a násl. ObčZ), ale také k převodu práva na průmyslový vzor ve smyslu § 19 a násl. PrůmVz (viz KOUKAL, Pavel. *Právní ochrana designu – průmyslové vzory, autorská díla*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, s. 109 a násl.). Nositelem autorských práv (osobnostních i majetkových) je i nadále autor, nositelem majetkových práv ze zapsaného průmyslového vzoru je jeho vlastník (tj. osoba, na niž bylo převedeno právo na průmyslový vzor), který je také evidován jako oprávněná osoba v rejstříku zapsaných průmyslových vzorů. Po zániku doby ochrany zapsaného průmyslového vzoru (§ 11 odst. 2 PrůmVz; srov. KOUKAL, Pavel. In: KOUKAL, Pavel, Miroslav ČERNÝ a Radim CHARVÁT. *Zákon o ochraně průmyslových vzorů: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 64 a násl.) je předmět nicméně i nadále chráněn autorskými právy (viz též DERCLAYE, Estelle a Matthias LEISTNER. *Intellectual property overlaps: a European perspective*. Oxford: Hart publishing, 2011, s. 38, 43).

již v nařízení č. 608/2013/EU se dočítáme, že pojem „právo duševního vlastnictví“ zahrnuje „ochranné známky; průmyslové vzory; autorské právo nebo jakékoli související právo stanovené vnitrostátními nebo unijními právními předpisy; zeměpisné označení; patent stanovený vnitrostátními nebo unijními právními předpisy; dodatkové ochranné osvědčení pro léčivé přípravky stanovené v nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 469/2009 ze dne 6. května 2009 o dodatkových ochranných osvědčeních pro léčivé přípravky; dodatkové ochranné osvědčení pro přípravky na ochranu rostlin stanovené v nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1610/96 ze dne 23. července 1996 o zavedení dodatkových ochranných osvědčení pro přípravky na ochranu rostlin; odrůdové právo Společenství stanovené v nařízení Rady (ES) č. 2100/94 ze dne 27. července 1994 o odrůdových právech Společenství; odrůdové právo stanovené vnitrostátními právními předpisy; topografie polovodičového výrobku stanovená vnitrostátními nebo unijními právními předpisy; užitný vzor, pokud je vnitrostátními nebo unijními právními předpisy chráněn jako právo duševního vlastnictví; obchodní název, pokud je vnitrostátními nebo unijními předpisy chráněn jako výlučné právo duševního vlastnictví“ (čl. 2 odst. 1 nařízení č. 608/2013/EU). Za duševní vlastnictví je zde tak na některých místech namísto předmětu ochrany označována jeho forma.¹⁰³

Jak již bylo uvedeno, rozlišování mezi „předmětem ochrany“ a „režimem / formou ochrany“ je jedním ze základních metodologických přístupů, který se v oblasti ochrany duševního vlastnictví používá¹⁰⁴ a který musíme aplikovat i při analyzování kolizních aspektů duševněvlastnické ochrany. Podobně je tomu ostatně i u vlastnického práva ke hmotným statkům (§ 1011 a násl. ObčZ). Důvodová zpráva k občanskému zákoníku v dané souvislosti výslovně uvádí: „*Termínem ‚vlastnické právo‘ se označuje subjektivní právo vlastníka k předmětu tohoto práva; tento předmět se označuje ‚vlastnictví‘. Osnova tedy nesměšuje ani nezaměňuje pojmy ‚vlastnictví‘ a ‚vlastnické právo‘, jak to činí platný občanský zákoník (např. v § 125,*

¹⁰³ Obdobně nešťastný přístup můžeme ve vnitrostátním právu nalézt i v ustanovení § 4 zák. č. 355/2014 Sb.

¹⁰⁴ GRÜNBERGER, Michael. In: HILTY, Reto M., Thomas JAEGER a Volker KITZ (eds.). *Geistiges Eigentum: Herausforderung Durchsetzung*. Berlin: Springer, 2008, s. 3; JÄNICH, Volker. *Geistiges Eigentum – eine Komplementärscheinung zum Sacheigentum?* Tübingen: Mohr Siebeck, 2002, s. 360; KNAP, Karel et al. *Práva k nehmotným statkům*. Praha: Codex, 1994, s. 22–23; KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 48 a násl.; TROLLER, Alois. *Immaterialgüterrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht 1.1*. 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 49, 91, 104; VOJČÍK, Peter. *Právo duševního vlastnictví*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, s. 24, 31.

132 nebo v § 133) vybrž pojmem „vlastnictví“ označuje předmět vlastnického práva, souborn majetkových kusů, k nimž určitá osoba vlastnické právo má“.¹⁰⁵

Jak již bylo uvedeno, také my budeme v této monografii odlišovat pojem (i) „duševní vlastnictví“/„předměty duševního vlastnictví“ ve smyslu předmětu právní ochrany, od (ii) „práv k duševnímu vlastnictví“/„práv duševního vlastnictví“, která označují soubor soukromých subjektivních práv absolutní povahy,¹⁰⁶ jež se k daným předmětům (*die als Rechtsobjekte anerkannten Immaterialgüter*)¹⁰⁷ vztahují.

S ohledem na předmět našeho zkoumání nás k důslednému rozlišování mezi předměty duševního vlastnictví a právy, která se k nim vztahují, vede mj. skutečnost, že některé přirozené povahové vlastnosti předmětů tvořících duševní vlastnictví, jako je např. jejich potenciální ubikvita, jsou do určité míry rozporné s principy, kterými jsou ovládána práva k duševnímu vlastnictví a mezinárodní právo soukromé. Typicky jde o teritorialitu ochrany (viz kapitola 9.4), která se projevuje mj. v nezávislosti ochrany co do jejích forem, rozsahu, doby trvání, výjimek a omezení, převoditelnosti práv atd. v jednotlivých státech.

V návaznosti na výše uvedené budeme v dalším výkladu nejdříve věnovat pozornost charakteristickým rysům předmětů duševního vlastnictví a zaměříme se na jejich nehmotnost, duševní a nerivalitní povahu, potenciální ubikvitu a odlišnost od hmotných nosičů. Teprve následně se budeme zabývat společnými rysy práv k duševnímu vlastnictví, jako jsou jejich soukromoprávní a absolutní povaha, teritorialita, časová omezenost, registrační princip (u práv průmyslových), a v dané souvislosti se pokusíme nastínit rozdíly mezi duševněvlastnickou ochranou a právy věcnými, všeobecnými osobnostními právy nebo nekalosoutěžní ochranou. V neposlední řadě také provedeme základní klasifikaci práv duševního vlastnictví na (i) práva osobnostní a majetková; (ii) práva registrovaná a neregistrovaná; (iii) práva autorská a s autorským právem související a práva průmyslová.

¹⁰⁵ *Důvodová zpráva k NOZ (konsolidovaná verze)* [online]. [cit. 5. 2. 2019].

¹⁰⁶ Jänich v rámci své komparace věcných práv a práv k duševnímu vlastnictví vymezuje pojem práva k duševnímu vlastnictví jako „[...] subjektives, absolutes Ausschließlichkeitsrecht, das eine umfassende Herrschaftsmacht über ein durch geistige Leistung geschaffenes immaterielles Gut gibt“ (srov. JÄNICH, Volker. *Geistiges Eigentum – eine Komplementärserscheinung zum Sacheigentum?* Tübingen: Mohr Siebeck, 2002, s. 380).

¹⁰⁷ TROLLER, Alois. *Immaterialgüterrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht 1.1.* 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 55.

4 NEHMOTNÁ POVAHA PŘEDMĚTŮ PRÁV K DUŠEVNÍMU VLASTNICTVÍ, NEZÁVISLOST NA HMOTNÝCH NOSIČÍCH

Hlavním znakem nehmotných statků je jejich nehmotná povaha.¹⁰⁸ Nehmotné statky existují ve světě nezávisle na hmotných substrátech, ve kterých jsou zachyceny (kniha, CD nosič, datový soubor na harddisku počítače) nebo jejichž prostřednictvím jsou vnímány (univerzitní přednáška, umělecký výkon dirigenta). Tak jako je z právněmetodologického hlediska důležité odlišovat předměty duševního vlastnictví od práv k duševnímu vlastnictví, stejně tak je podstatné odlišovat:

- (i) nehmotné statky/předměty duševního vlastnictví, od
- (ii) hmotných substrátů (nosičů), v nichž jsou zachyceny.

Odlišování hmotných a nehmotných statků, stejně jako práv, která se k nim vztahují (vlastnické právo/držba vs. práva k duševnímu vlastnictví), má ve středoevropském prostoru dlouhou tradici. Zmíňme zde například historické závěry *Immanuela Kanta*, který ve svém díle *Unrechtmäßigkeit des Büchernachdrucks*¹⁰⁹ rozlišil mezi dílem jakožto hmotným předmětem (*opus*) a mezi dílem jakožto projevem autorovy osobnosti (*opera*). K prvnímu předmětu se dle *Kanta* vztahuje vlastnické právo (*ius in rem*), ke druhému se vztahují práva osobní (*iura ad personam*), neboť jde o výsledek, který má původ

¹⁰⁸ KNAP, Karel et al. *Práva k nehmotným statkům*. Praha: Codex, 1994, s. 12; TELEČ, Ivo. *Tvůrčí práva duševního vlastnictví*. Brno: Doplněk, Masarykova univerzita, 1994, s. 20; TROLLER, Alois. *Immaterialeigentum: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht 1.1*. 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 55; ULMER, Eugen. *Die Immaterialgüterrechte im internationalen Privatrecht*. Köln: Carl Heymanns Verlag, 1975, s. 7; VOJČÍK, Peter. *Právo duševního vlastnictví*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, s. 24.

¹⁰⁹ KANT, Immanuel. Von der Unrechtmäßigkeit des Büchernachdrucks. *UFFTA*, 1987, č. 106, s. 137–144.

v autorově osobnostní sféře.¹¹⁰ Na *Kantovy* myšlenky ohledně externalizace autorovy vůle následně navázal *Johann Gottlieb Fichte*, který ve své práci *Beweis der Unrechtmäßigkeit des Büchernachdrucks: Ein Raisonement und eine Parabel* rovněž rozlišil mezi knihou jakožto předmětem vlastnického práva (*das bedruckte Papier*) a jejím duševním rozměrem (*sein Geistiges*).¹¹¹

V německém a švýcarském prostoru následně rozlišování mezi hmotným nosičem a nehmotným statkem rozvedla řada právních teoretiků.¹¹² Z posledních prací zmiňme modelový návrh zákona o ochraně duševního vlastnictví (*Modellgesetz für Geistiges Eigentum*) z roku 2012, v němž se uvádí, že „absolutní právo na ochranu nehmotného statku je nezávislé na vlastnickém právu ke předmětu, ve kterém je zachycen výsledek tvůrčí duševní činnosti nebo obdobný výsledek činnosti hospodářské. S převodem vlastnického práva ke hmotnému předmětu dochází

¹¹⁰ *Kant* se zabýval tím, jak lze v prostředí dosud nesjednoceného Německa čítajícího kolem 300 malých států zabránit šíření padělků děl, které byly v německém jazyce vydány v jiném německém státě na základě tam přiznávaných panovníckých privilegií. Pomůckou mu přitom bylo římské právo a jeho rozlišení mezi *iura in rem* a *iura ad personam*. Zatímco z hlediska ochrany vlastnického práva bylo rozmnožování a šíření cizích knih zcela v pořádku, *Kant* dospěl k závěru, že nemožnost prodeje je odvislá od autorovy osobnosti a jeho vnitřní vůle. Dle *Kanta* představuje kniha jednak hmotnou věc (*Objekt*) a jednak sdělení (*Rede einer Person*), které je určeno veřejnosti. Pokud pojímáme knihu pouze jako hmotný předmět, potom nám nikdo nemůže upírat právo na její kopírování, neboť se k ní vztahuje vlastnické právo a tato kniha „je naše“. Kniha je však více než pouhá „kniha“. Jedná se o externalizaci autorovy vůle, přičemž záleží pouze na jeho rozhodnutí, zda budou jeho myšlenky vůči veřejnosti vůbec komunikovány (tj. autor má právo rozhodnout o jejich zveřejnění), stejně jako na tom, prostřednictvím kterého vydavatele se tak stane. Vztah mezi autorem a vydavatelem knih je potom obdobný, jako vztah mezi autorem a mluvčím (*botenähnliche Rolle des Verlegers*). Z tohoto důvodu považoval *Kant* ty tiskaře, kteří vydávali díla jiných autorů bez jejich souhlasu, za neoprávněné prostředníky (mluvčí). Právo na ochranu proti tiskům, které byly vydány bez souhlasu autora, potom dovozoval z osobních práv, nikoliv z práv věcných (*KANT*, Immanuel. Von der Unrechtmäßigkeit des Büchernachdrucks. *UFITA*, 1987, č. 106, s. 140).

¹¹¹ *FICHTE*, Johann Gottlieb. *Beweis der Unrechtmäßigkeit des Büchernachdrucks. Ein Raisonement und eine Parabel* [online]. 1793, s. 447 [cit. 6. 6. 2019].

¹¹² Viz např. *AHRENS*, Claus. *Gewerblicher Rechtsschutz*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2008, s. 10; *DESSEMONTET*, François. In: Von *BÜREN*, Roland a *Lucas DAVID*. *Schweizerisches Immaterialgüter- und Wettbewerbsrecht 1/1*. 2. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 2002, s. 16; *HÜBMANN*, Heinrich, *Horst-Peter GÖTTING* a *Hans FORKEL*. *Gewerblicher Rechtsschutz: (Patent-, Gebrauchsmuster-, Geschmacksmuster-, Marken- und Wettbewerbsrecht): ein Studienbuch*. 6. vyd. München: Verlag C. H. Beck, 1998, s. 58, 63; *KOHLER*, Josef. *Urheberrecht an Schriftwerken und Verlagsrecht*. Stuttgart: Ferdinand Enke, 1907, s. 25 a násl.; *REHBINDER*, Manfred a *Alexander PEUKERT*. *Urheberrecht: ein Studienbuch*. München: C. H. Beck, 2015, s. 90; *TROLLER*, Alois. *Immaterialgüterrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht 1.1*. 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 55 a násl.

ke převodu práv ke duševnímu vlastnictví pouze v případech, kdy tak stanoví zákon nebo smlouva“.¹¹³ Obdobná ustanovení ostatně nacházíme i v celé řadě zahraničních právních předpisů, které regulují oblast duševního vlastnictví.¹¹⁴

V českém a slovenském prostředí se můžeme s odlišováním hmotného substrátu, v němž je nehmotný statek zachycen, od samotného nehmotného statku, setkat již od dob první Československé republiky.¹¹⁵ Následně byly myšlenky ohledně odlišení hmotných substrátů od nehmotných statků rozvinuty Knapem,¹¹⁶ Švidroněm,¹¹⁷ Vojčíkem¹¹⁸ či Telcem s Túmou.¹¹⁹ V neposlední řadě nalezla dichotomie hmotných a nehmotných statků své legislativní vyjádření i v ustanovení autorského zákona.¹²⁰

¹¹³ „Ein absolutes Schutzrecht hängt nicht vom Sacheigentum an einem Gegenstand ab, in dem sich die schöpferische Leistung ausdrückt oder auf das sich die gleichgestellte unternehmerische Leistung bezieht. Mit dem Übergang des Sacheigentums an einem derartigen Gegenstand ist der Erwerb von Rechten des Geistigen Eigentums nur in den gesetzlich oder vertraglich bestimmten Fällen verbunden“ (§ 7 Geistiges Eigentum und Sacheigentum; AHRENS, Hans-Jürgen a Mary-Rose McGUIRE. *Modellgesetz für Geistiges Eigentum: Normtext und Begründung*. München: Sellier European Law Publishers, 2012, s. 38).

¹¹⁴ „La propriété incorporelle définie par l'article L. 111 bis 1 est indépendante de la propriété de l'objet matériel“ (čl. L111 bis 3 odst. 1 francouzského Code de la propriété intellectuelle [online]. [cit. 6. 6. 2019]); „Ownership of a copyright, or of any of the exclusive rights under a copyright, is distinct from ownership of any material object in which the work is embodied. Transfer of ownership of any material object, including the copy or phonorecord in which the work is first fixed, does not of itself convey any rights in the copyrighted work embodied in the object; nor, in the absence of an agreement, does transfer of ownership of a copyright or of any exclusive rights under a copyright convey property rights in any material object“ (čl. 202 Copyright Act of 1976 [online]. [cit. 6. 6. 2019]).

¹¹⁵ HERMANN-OTAVSKÝ, Karel. Právo autorské jako moc disponovati s dílem. *Soutěž a tvorba*, 1928, roč. 1, č. 1, s. 2; V poválečném období viz např. SCHEINPFLUG, Karel. K § 18 zákona o právu autorském. *Soutěž a tvorba*, 1948, roč. 19, č. 6–7, s. 56 a násl.

¹¹⁶ KNAP, Karel. *Smluvní vztahy v právu autorském*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1967, s. 67; KNAP, Karel. Užití autorského díla. In: *Aktuální otázky práva autorského, práv průmyslových, práva soutěžního*. 1974, s. 35; KNAP, Karel et al. *Práva ke nehmotným statkům*. Praha: Codex, 1994, s. 67.

¹¹⁷ ŠVIDROŇ, Ján. *Tvorba a právo*. Bratislava: Veda, 1991, s. 147 a násl.

¹¹⁸ VOJČÍK, Peter. *Právo duševného vlastníctva*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, s. 37 a násl.

¹¹⁹ TELEČ, Ivo a Pavel TŮMA. *Autorský zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 129.

¹²⁰ „(2) Zničením věci, jejímž prostřednictvím je dílo vyjádřeno, nezaniká právo autorské ke dílu [...] (3) Nabytím vlastnického práva nebo jiného věcného práva ke věci, jejímž prostřednictvím je dílo vyjádřeno, nenabývá se oprávnění ke výkonu práva dílo užívat, není-li dohodnuto či nevyplývá-li ze tohoto zákona jinak. Poskytnutím oprávnění ke výkonu práva dílo užívat jiné osobě zůstává nedotčeno vlastnické právo nebo jiná věcná práva ke věci, jejímž prostřednictvím je dílo vyjádřeno, není-li dohodnuto či nevyplývá-li ze zvláštního právního předpisu jinak“ (§ 9 odst. 2 a 3 AutZ). Podobné ustanovení nacházíme i v zákoně o ochraně průmyslových vzorů, který rozlišuje mezi průmyslovým vzorem jakožto nehmotným statkem (§ 2 písm. a) PrůmVz) a mezi výrobkem, v němž je průmyslový vzor zachycen [„Užíváním průmyslového vzoru se rozumí zejména výroba, nabízení, uvedení na trh, dovoz, vývoz nebo užívání výrobku, ve kterém je tento průmyslový vzor ztělesněn nebo na kterém je aplikován, nebo skladování takového výrobku ke uvedeným účelům“ (§ 19 odst. 1 věta druhá PrůmVz)].

Nehmotné statky jsou vnímatelné smysly,¹²¹ a to ve hmotných nosičích,¹²² případně v podobě zvukových vln či světelných paprsků. Nehmotné statky můžeme z hlediska jejich inkorporace rozdělit do dvou základních kategorií, a to na statky statické a dynamické. U statků statických je jejich korelátem v našem světě určité ohraničené hmotné jsoucno (věc), u statků dynamických spočívá jejich nehmotná povaha především v postupech, procesech, činnostech či metodách.¹²³ I dynamické nehmotné statky tak jsou nějakým způsobem zachyceny, byť nemusí jít vždy o zachycení trvalé, ale efemérní.¹²⁴ Základní rozdíl mezi hmotnými a nehmotnými statky je ten, že zatímco hmotný statek (např. hmotná věc v právním smyslu § 496 odst. 1, případně

¹²¹ KNAP, Karel et al. *Práva k nehmotným statkům*. Praha: Codex, 1994, s. 23, 26; KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 48; TROLLER, Alois. *Immaterialgüterrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht 1.1*. 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 55; VOJČÍK, Peter. *Právo duševního vlastnictví*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, s. 24.

¹²² Zhmotnění nehmotných statků je modifikováno u některých osobnostních nehmotných statků jako je například čest či pověst člověka (§ 81 ObčZ), u nichž je požadavek zachycení ve smyslech vnímatelné podobě nahrazen požadavkem vnímatelnosti nehmotného statku lidským rozumem. Zásah do lidské cti či pověsti totiž primárně spočívá v tom, že určité jednání skrze naše smyslové vnímání působí na náš rozum a právě díky rozumovým schopnostem (nikoliv tedy primárně díky smyslové percepci) jsme schopni určit, zda a do jaké míry byla lidská čest či pověst konkrétním jednáním poškozena.

¹²³ V oblasti práva patentového se toto rozdělení projevuje v členění vynálezů na dvě základní kategorie: (i) věci a (ii) postupy. Srov. GÖTTING, Horst-Peter a Karsten SCHWIPPS. *Grundlagen des Patentrechts: eine Einführung für Ingenieure, Natur- und Wirtschaftswissenschaftler*. Stuttgart: Teubner, 2004, s. 97; ČADA, Karel. In: HORÁČEK, Roman, Karel ČADA a Petr HAJN. *Práva k průmyslovému vlastnictví*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 141; JAKL, Ladislav. *Právní ochrana vynálezů a užitných vzorů: vypracování jejich popisů a nároků na ochranu*. Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 2004, s. 83.

¹²⁴ K problematice tzv. efemérního zachycení autorských děl v podobě zvukových vln či tance viz KNAP, Karel a Otto KUNZ. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, s. 118 a násl. *Knap s Kunzem* podotýkají, že možnost, aby jednotlivé státy povolily či zakázaly tzv. efemérní zachycení, není rozporná s principem neformálnosti vzniku autorského práva (čl. 5 odst. 2 Bernské úmluvy). Dovozejí, že v těch zemích, které vyžadují trvalé zachycení díla (např. na papír či elektronický záznam), spadá požadavek trvalosti pod otázku tzv. kvalifikovaného zachycení díla. Nejde tedy o výhradu/výjimku z autorskoprávní ochrany, nýbrž o podmínku autorskoprávní ochrany, kterou může stanovit příslušný vnitrostátní předpis (čl. 2 odst. 2 Bernské úmluvy). Obdobně viz SCHACK, Haimo. *Urheber- und Urhebervertragsrecht*. 6. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2013, s. 462. *Fawcett s Torremansem* jako příklad země, kde se uplatňuje požadavek zachycení autorského díla v trvalé podobě, uvádí Velkou Británii (čl. 3 odst. 2 *Copyright, Designs and Patents Act 1988*: „Copyright does not subsist in a literary, dramatic or musical work unless and until it is recorded“; viz FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual property and private international law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 707).

zvíře dle § 494 ObčZ) existuje ve světě *a priori* bez ohledu na osobnost člověka,¹²⁵ nehmotné statky by bez lidských bytostí a jejich zvláštních vlastností a schopností neexistovaly.

Můžeme učinit dílčí závěr, že nehmotný statek je plně nezávislý na hmotném nosiči, ve kterém je vyjádřen (papír, datový soubor, socha, trojrozměrný model apod.),¹²⁶ a není s ním existenčně spjat. Práva, která se vztahují k nehmotným statkům, proto zničením hmotného nosiče nezanikají.¹²⁷ Opačně tomu je u věcných práv (např. u práva vlastnického), která ulpívají na předmětu a jsou vázána na jeho existenci. Proto zničením věci vlastnické právo k ní zaniká.¹²⁸

Skutečností nicméně je, že se v posledních letech v unijním právu setkáváme s pokusy o stírání rozdílů mezi hmotnými a nehmotným statky. Jedná

¹²⁵ KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 49.

¹²⁶ JÄNICH, Volker. *Geistiges Eigentum – eine Komplementärserscheinung zum Sacheigentum?* Tübingen: Mohr Siebeck, 2002, s. 226; KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 49; KOHLER, Josef. *Urheberrecht an Schriftwerken und Verlagsrecht*. Stuttgart: Ferdinand Enke, 1907, s. 2; TROLLER, Alois. *Immateriälgüterrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht 1.1*. 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 49; VOJČÍK, Peter. *Právo duševního vlastnictví*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, s. 37 a násl. Požadavek odlišitelnosti hmotných a nehmotných statků platí i v těch případech, kdy jsou nehmotné statky zachyceny v chytrých mobilních telefonech, chytrých hodinkách, chytrých televizích apod. a mají rozhodující vliv na funkci, kterou daný hmotný předmět plní (například chytrý mobilní telefon ani chytrá televize by nefungovaly bez operačního systému, který je do zařízení zabudován). Přestože např. směrnice č. 2019/771/EU stanoví pro nakládání s těmito „zabudovanými“ nehmotnými statky odlišný závazkový režim, než je tomu u nehmotných statků, jako jsou hudební díla, e-knihy, audiovizuální díla, audioknihy apod., stále musíme brát do úvahy, že směrnice hovoří o „*zboží s digitálními prvky*“. Jinými slovy řečeno, směrnice toliko konstatuje, že hmotné výrobky obsahují nehmotné statky (počítačové programy, vyzváněcí melodie, tóny, fotografie apod.), které hrají klíčovou roli při používání konkrétního zařízení. Požadavek odlišitelnosti hmotných a nehmotných statků tak bude nutné aplikovat i poté, co bude směrnice č. 2019/771/EU implementována do českého právního řádu.

¹²⁷ Již bylo řečeno, že u autorských děl zákonodárce v § 9 odst. 2 AutZ. *expressis verbis* stanovil, že „*zničením věci, jejímž prostřednictvím je dílo vyjádřeno, nezaniká autorské právo ke dílu*“ (k tomu viz též TELEC, Ivo a Pavel TŮMA. *Autorský zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 129 a násl.).

¹²⁸ KNAP, Karel. *Smluvní vztahy v právu autorském*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1967, s. 26–27; TELEC, Ivo a Pavel TŮMA. *Autorský zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 130 a násl.

se například o zakotvení v návrzích unijních předpisů, jako byl CESL,¹²⁹ nebo po jeho neschválení ve směrnici Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 2019/770 o některých aspektech smluv o poskytování digitálního obsahu a digitálních služeb (*Digital Content Directive*), resp. směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2019/771 o některých aspektech smluv o prodeji zboží, o změně nařízení (EU) 2017/2394 a směrnice 2009/22/ES a o zrušení směrnice 1999/44/ES (*Sales of Goods Directive*).

Například CESL výslovně v části IV. společně reguloval „*povinnosti a prostředky nápravy stran kupní smlouvy*“ jak pro koupi zboží, tak pro „*smlouvy o dodání digitálního obsahu*“.¹³⁰ Směrnice č. 2019/770/EU nebo směrnice č. 2019/771/EU potom sice rozlišují mezi zbožím (*goods*) a digitálním obsahem (*digital content*), nicméně kupříkladu první zmínovaná směrnice č. 2019/770/EU se má výslovně týkat i zboží (tj. hmotných nosičů), jako jsou CD, DVD nebo paměťové karty, které jsou směrnici označovány za „*hmotný nosič, který slouží výhradně jako nosič digitálního obsahu*“ (bod 20 preambule, čl. 3 odst. 3 směrnice č. 2019/770/EU). Oproti tomu směrnice č. 2019/771/EU se má týkat hmotných předmětů, jako jsou chytré telefony, chytré televize, chytré hodinky apod., které směrnice označuje za „*zboží s digitálními prvky*“, protože jsou v nich instalovány programy (operační systém, aplikace, zvukové soubory), bez nichž by dané hmotné předměty nemohly plnit svou funkci (čl. 2 odst. 3 směrnice č. 2019/770/EU; bod 10 preambule, čl. 2 odst. 5 písm. b) směrnice č. 2019/771/EU).

¹²⁹ *Návrh Nařízení Evropského parlamentu a Rady o společné evropské právní úpravě prodeje*, (COM (2011) 635) [online]. B.m.: Evropská komise. 11. říjen 2011.

¹³⁰ V dané souvislosti CESL vymezoval digitální obsah tak, že jím rozuměl „*data, která jsou vyprodukována a dodána v digitální podobě bez ohledu na to, zda k tomu došlo podle požadavků kupujícího, včetně video, audio, obrazového a psaného digitálního obsahu, digitálních her, softwaru a digitálního obsahu, který umožňuje personalizaci stávajícího hardwaru nebo softwaru; s výjimkou: i) finančních služeb, včetně internetového bankovníctví; ii) právního nebo finančního poradenství poskytovaného v elektronické podobě; iii) elektronických služeb v oblasti zdravotní péče; iv) služeb a sítí elektronických komunikací a s nimi spojených zařízení a služeb; v) hazardních her; vi) vytvoření nového digitálního obsahu a změny stávajícího digitálního obsahu ze strany spotřebitelů nebo jakoukoli jinou interakcí s tvorbou dalších uživatelů*“ (čl. 2 písm. j. CESL). Dále CESL jednotně (tj. jak pro zboží, tak pro digitální obsah) upravoval kritéria pro shodu zboží a digitálního obsahu se smlouvou (čl. 99 a násl. CESL). K tomu viz též SELUCKÁ, Markéta. *Koupej a prodej: nový občanský zákoník, společná evropská právní úprava prodeje*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 85 a násl. V určitém rozsahu došlo k zakotvení pojmu „digitální obsah“ i do ustanovení § 1811 odst. 2 a § 1836 ObčZ.

Uvedená dichotomie dvou kategorií hmotných nosičů (a tím pádem i nehmotných statků) je však z hlediska teorie nehmotných statků irelevantní, neboť se stále jedná toliko o hmotné nosiče, v nichž je umístěn digitální obsah (např. video a audio soubory, aplikace, digitální hry a jakýkoli jiný software), který tradičně tvoří tzv. nehmotné statky (literární díla, počítačové programy, audiovizuální díla, hudební díla, databáze, loga apod.), k nimž se vztahují rozličná práva duševního vlastnictví (autorská práva, práva související s právem autorským, databázové právo, právo průmyslových vzorů apod.) a který je koncovému uživateli poskytován na základě licenčních, nikoliv kupních smluv.

Rozlišování obou kategorií hmotných nosičů (a tím pádem i nehmotných statků) z hlediska funkce, kterou plní hmotný nosič, se jeví jako nekonceptní. Směrnice č. 2019/771/EU navíc uvádí v čl. 3 odst. 3, že se použije na „*digitální obsah nebo digitální služby, které jsou ve zboží [...] obsaženy nebo s ním jsou propojeny a které jsou podle kupní smlouvy poskytovány s tímto zbožím bez ohledu na to, zda tento digitální obsah nebo tuto digitální službu poskytuje prodávající nebo třetí strana*“, přičemž „*pokud vzniknou pochybnosti o tom, zda je poskytnutí digitálního obsahu nebo digitální služby, které jsou ve zboží obsaženy nebo s ním propojeny, součástí kupní smlouvy, má se za to, že se na digitální obsah nebo digitální službu kupní smlouva vztahuje*“. Znamená to, že po implementaci směrnice č. 2019/771/EU si nejspíše bude možné „koupit“ digitální obsah na základě kupní smlouvy.

V dané souvislosti se nicméně domníváme, že stírání normativních rozdílů mezi hmotnými a nehmotnými statky je nejen nekonceptní z hlediska principů obecné normotvorby, ale také může vést k chybám v právní kvalifikaci, a tudíž i aplikaci právních předpisů. Právě na správné kvalifikaci, a to jak z hlediska principů mezinárodního práva soukromého,¹³¹ tak z hlediska

¹³¹ BÄR, Rolf. In: von BÜREN, Roland a Lucas DAVID. *Schweizerisches Immaterialgüter- und Wettbewerbsrecht 1/I*. 2. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 2002, s. 129 a násl.; FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual property and private international law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 697, 703; KNAP, Karel a Otto KUNZ. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, s. 16, 18; SCHACK, Haimo. *Urheber- und Urhebervertragsrecht*. 6. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2013, s. 443; TROLLER, Alois. *Das internationale Privat- und Zivilprozessrecht im gewerblichen Rechtsschutz und Urheberrecht*. Basel: Verl. für Recht und Ges., 1952, s. 7–8; TROLLER, Alois. *Immaterialgüterrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht 1.1*. 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 134 a násl.; ULMER, Eugen. *Die Immaterialgüterrechte im internationalen Privatrecht*. Köln: Carl Heymanns Verlag, 1975, s. 7 a násl.

obecných soukromoprávních principů, totiž záleží určení obsahu či rozsahu práv, která se k daným statkům vztahují. Jestliže lze nabýt digitální obsah na základě kupní smlouvy, je již jen krůček k tomu, abychom řekli, že se kupující stal „vlastníkem“ takového digitálního obsahu a má k němu vlastnické právo v užším slova smyslu dle § 1012 a násl. ObčZ.¹³²

¹³² K problematice použití ustanovení o vlastnickém právu v užším slova smyslu (§ 1012 ObčZ) na nehmotné statky viz SPÁČIL, Jiří. In: SPÁČIL, Jiří. *Občanský zákoník: komentář. III: Věcná práva (§ 976–1474)*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 133 a násl.; SPÁČIL, Jiří. In: SPÁČIL, Jiří. *Věcná práva: věcná práva, katastr nemovitostí a správa cizího majetku*. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 58, pozn. č. 133. K úzkému pojetí vlastnického práva ve vztahu k nehmotným věcem v právním smyslu viz též MELZER, Filip. Pojem věci v návrhu občanského zákoníku. *Právník*, 2007, roč. 146, č. 11, s. 1217 a násl.; HORÁK, Ondřej a Petr DOSTALÍK. Věc v právním smyslu v novém občanském zákoníku z právněhistorické perspektivy. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2013, roč. 21, č. 1, s. 14 a násl.; KOUKAL, Pavel. In: LAVICKÝ, Petr. *Občanský zákoník: komentář. I: Obecná část (§ 1–654)*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1755 a násl. K vymezení základních rozdílů mezi právy duševního vlastnictví a věcnými právy viz VOJČÍK, Peter. *Právo duševního vlastnictví*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, s. 38.

5 ROZLIŠOVÁNÍ MEZI HMOTNÝMI A NEHMOTNÝMI STATKY Z HLEDISKA KOLIZNÍCH NOREM

Co se týče kolizních norem, zde se rozlišování mezi hmotnými a nehmotnými statky projevuje zejména v tom, že zatímco se u práv duševního vlastnictví uplatňuje hraniční určovatel *lex loci protectionis* (*Schutzlandprinzip*), u soukromých subjektivních práv vztahujících se ke hmotným statkům mezinárodní právo soukromé používá jiné hraniční určovatele. U věcných práv jde o *lex rei sitae*¹³³ (viz též § 69 ZMPS),¹³⁴ u smluvních závazků, které se týkají hmotných věcí, se použije některý z hraničních určovatelů obsažených v čl. 4 odst. 1 nařízení Řím I,¹³⁵ případně u spotřebitelských smluv právo státu, kde má spotřebitel obvyklé bydliště (čl. 6 odst. 1 nařízení Řím I).¹³⁶

¹³³ Von BAR, Christian a MANKOWSKI, Peter. *Internationales Privatrecht*. 2. vyd. München: C. H. Beck, 2003, s. 574; FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual property and private international law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 697 a násl.; KNÁP, Karel a Otto KUNZ. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, s. 18; KROPHOLLER, Jan. *Internationales Privatrecht*. 6. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2006, s. 554; ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLÍČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 199 a násl. Věcný statut je proloven ve prospěch statutu obligací u převodů movitých věcí, kdy se dle ustanovení § 70 odst. 2 ZMPS řídí „*vznik a zánik vlastnického práva ke hmotným věcem movitým, které se převádějí na základě smlouvy, právním řádem, kterým se řídí smlouva, která je základem pro vznik nebo zánik vlastnického práva*“ (zákonodárce používá hraniční určovatel *lex causae*).

¹³⁴ SVOBODA, Jiří. In: BRÍZA, Petr et al. *Zákon o mezinárodním právu soukromém: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 348 a násl.; ŠUK, Petr a Bohumil POLÁČEK. In: PAUKNEROVÁ, Monika, Naděžda ROZEHNALOVÁ a Marta ZAVADILOVÁ. *Zákon o mezinárodním právu soukromém: komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 449.

¹³⁵ ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLÍČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 174; *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 88 a násl.; STONE, Peter A. *EU private international law*. 2. vyd. Cheltenham: Elgar, 2010, s. 309 a násl.; ĎURIŠ, Michal. In: LYSINA, Peter, Michal ĎURIŠ a Miloš HATAPKA. *Mezinárodní právo soukromé*. 2. vyd. Bratislava: C. H. Beck, 2016, s. 276 a násl.

¹³⁶ RAGNO, Francesca. In: FERRARI, Franco a Stefan LEIBL. *Rome I Regulation: The Law Applicable to Contractual Obligations in Europe*. München: Sellier European Law Publishers, 2009, s. 149 a násl.; MARTINY, Dieter. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 281 a násl.; ROZEHNALOVÁ, Naděžda et al. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 82; STONE, Peter A. *EU private international law*. 2. vyd. Cheltenham: Elgar, 2010, s. 346 a násl. U smluvních závazků, které se týkají hmotných věcí, obvykle nehraje podstatnou roli zvláštní kolizní úprava týkající se pracovních poměrů obsažená v čl. 8 nařízení Řím I. Ta je nicméně velmi podstatná například u průmyslových práv, neboť pracovní smlouva může vymezit, kdo má právo na patent/úžitný vzor/průmyslový vzor apod. K tomu blíže viz kapitola 15.11.

Kolizní rozlišování mezi hmotnými a nehmotnými statky si můžeme uvést například na tom, že hmotný originál sochy *Alice Through the Looking Glass* (Alenka procházející zrcadlem) pocházející od britské autorky *Jeanne Argent* a stojící blízko domu, v němž kdysi žil v pronájmu spisovatel *Lewis Carroll* (1832–1898), má odlišný kolizní režim od autorského díla, které je v dané soše zachyceno.

Z hlediska soukromého práva se u hmotného předmětu jedná o *superficies*, tedy součást pozemku, jejíž osud se podle mezinárodního práva soukromého řídí právem státu, kde věc je (§ 69 odst. 1 ZMPS). Otázky spojené s tzv. věcným statutem nemovitých věcí bychom tedy v daném případě posuzovali dle britského práva. Oproti tomu se ochrana autorského díla (nehmotný statek), které je zachyceno v dané soše, ale které na ní není díky své nehmotné povaze vázáno a může být rozšiřováno formou tištěných rozmnoženin či sdělováno veřejnosti na Internetu, řídí právem státu, pro který se uplatňuje nárok na ochranu (*lex loci protectionis*; viz čl. 5 odst. 2 Bernské úmluvy; § 80 ZMPS).

Co se týče nakládání s právy ke hmotným a nehmotným statkům, i zde existují významné odlišnosti. Rozdíly mezi hmotnými a nehmotnými statky se zde projevují nejen v tom, jak se určí závazkový statut¹³⁷ daného převodu, ale také v otázce, zda vůbec lze práva k danému statku převést. Práva ke hmotným movitým statkům se obvykle převádí na základě kupní smlouvy, jejíž režim se ve vztazích business-business typicky řídí Úmluvou OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží, případně, pokud se tato úmluva nepoužije, ustanoveními nařízení Řím I, je-li dána jeho působnost.

Zde se závazkový poměr na prvním místě řídí právním řádem státu, který si strany zvolily (čl. 3 odst. 1 nařízení Řím I). Jestliže nedojde k volbě práva, bude se závazkový poměr řídit právem země, v níž má prodávající obvyklé bydliště (čl. 4 odst. 1 písm. a) nařízení Řím I). U spotřebitelských smluv potom půjde o právo státu, v němž má spotřebitel obvyklé bydliště (čl. 6 odst. 1 nařízení Řím I). U dalších smluvních typů (darovací smlouva, směnná smlouva), pokud nedojde k volbě práva ve smyslu čl. 3 odst. 1 nařízení

¹³⁷ ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 176.

Řím I, se bude závazkový poměr řídit právem určeným pomocí náhradních hraničních určovatелů, které nacházíme v čl. 4 odst. 2 až 4 nařízení Řím I. U převodu práv k nemovitým věcem se potom závazek bude řídit právem země, ve které se nemovitost nachází (čl. 4 odst. 1 písm. c) nařízení Řím I). Jak již bylo uvedeno, jsou práva ke hmotným statkům obvykle volně převoditelná. Výjimky tvoří ty předměty, u nichž je převoditelnost omezoována z důvodu ochrany zásadních veřejných zájmů (jedná se například o kulturní památky,¹³⁸ nerostné bohatství,¹³⁹ ochranu národních parků,¹⁴⁰ ochranu některých ohrožených druhů zvířat¹⁴¹ apod.). Stejně tak i nemovité věci, které musí být ve vlastnictví státu například z důvodu ochrany bezpečnosti,¹⁴² jsou obvykle nepřevoditelné. Z hlediska mezinárodního práva soukromého půjde při posuzování převoditelnosti/nepřevoditelnosti obvykle o aplikaci tzv. nutně použitelných (imperativních) norem ve smyslu čl. 9 nařízení Řím I¹⁴³ resp. § 3 a § 25 ZMPS,¹⁴⁴ jež je nezbytné aplikovat bez ohledu na právo, které se má použít dle kolizních norem (k této problematice blíže viz kapitola 15.13).

¹³⁸ Nařízení Rady (ES) č. 116/2009 ze dne 18. prosince 2008 o vývozu kulturních statků; zákon č. 71/1994 Sb., o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty; vyhláška Ministerstva zahraničních věcí č. 15/1980 Sb., o Úmluvě o opatřeních k zákazu a zamezení nedovoleného dovozu, vývozu a převodu vlastnictví kulturních statků; zákon č. 214/2002 Sb., o vývozu některých kulturních statků z celního území Evropských společenství; zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči.

¹³⁹ Zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon).

¹⁴⁰ Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

¹⁴¹ Nařízení Rady (ES) č. 338/97 ze dne 9. prosince 1996 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi; sdělení Federálního ministerstva zahraničních věcí č. 572/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora); zákon č. 100/2004 Sb., o obchodování s ohroženými druhy.

¹⁴² Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky.

¹⁴³ NISHITANI, Yuko. In: FERRARI, Franco a Stefan LEIBLÉ. *Rome I Regulation: The Law Applicable to Contractual Obligations in Europe*. München: Sellier European Law Publishers, 2009, s. 80; MARTINY, Dieter. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 395 a násl.; STONE, Peter A. *EU private international law*. 2. vyd. Cheltenham: Elgar, 2010, s. 338.

¹⁴⁴ BRÍZA, Petr. In: BRÍZA, Petr et al. *Zákon o mezinárodním právu soukromém: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 19 a násl., s. 154 a násl.; PAUKNEROVÁ, Monika. In: PAUKNEROVÁ, Monika, Naděžda ROZEHNALOVÁ a Marta ZAVADILOVÁ. *Zákon o mezinárodním právu soukromém: komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 33 a násl., s. 181 a násl.; ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 133 a násl.

U nehmotných statků je oproti tomu situace daleko složitější, neboť práva, která se k nim vztahují, vůbec převoditelná být nemusí,¹⁴⁵ ovšem nikoliv z důvodu ochrany důležitých veřejných zájmů, ale protože jsou natolik úzce spojena se svými nositeli, že je jejich převod zakázán. Typicky se jedná o tzv. tvůrčí osobnostní práva duševního vlastnictví (osobnostní práva autorská a osobnostní práva výkonných umělců,¹⁴⁶ osobnostní práva původcovská).¹⁴⁷ Převádět (ani formou převodu *inter vivos*, ani *mortis causa*) tak například nelze osobnostní práva autorská (§ 11 odst. 4 AutZ) či osobnostní práva výkonných umělců (§ 70 a 74 AutZ).¹⁴⁸ Také nelze převádět právo na původcovství k vynálezu, technickému řešení či k průmyslovému vzoru.¹⁴⁹

U majetkových práv k duševnímu vlastnictví je situace jednodušší, neboť ta ze své přirozené povahy převoditelná jsou.¹⁵⁰ Zde nicméně musíme vždy zkoumat, zda zákonodárce nečiní z tohoto obecného pravidla výjimku,¹⁵¹ neboť například u majetkových práv autorských a majetkových práv

¹⁴⁵ AHRENS, Hans-Jürgen a Mary-Rose McGUIRE. *Modellgesetz für Geistiges Eigentum: Normtext und Begründung*. München: Sellier European Law Publishers, 2012, s. 55 a násl. Otázka převoditelnosti práv není otázkou spadající pod tzv. obligační statut, ale posuzujeme ji vždy z hlediska práva státu, pro který se žádá o ochranu (*lex loci protectionis*, *Schutzlandprinzip*). Srov. KNAP, Karel a Otto KUNZ. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, s. 308; ULMER, Eugen. *Die Immaterialgüterrechte im internationalen Privatrecht*. Köln: Carl Heymanns Verlag, 1975, s. 48. Viz též čl. 3:301 CLIP Principles; GOTTSCHALK, Eckart. In: GOTTSCHALK, Eckart et al. *Conflict of Laws in a Globalized World*. Cambridge: Cambridge University Press, 2007, s. 199; DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1338.

¹⁴⁶ MARTINY, Dieter. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 199.

¹⁴⁷ KNAP, Karel et al. *Práva k nehmotným statkům*. Praha: Codex, 1994, s. 146; KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 97; KOUKAL, Pavel. In: KOUKAL, Pavel, Miroslav ČERNÝ a Radim CHARVÁT. *Zákon o ochraně průmyslových vzorů: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 2; TELEČ, Ivo. In: SRSTKA, Jiří et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2017, s. 34.

¹⁴⁸ TELEČ, Ivo a Pavel TUMA. *Autorský zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 157.

¹⁴⁹ CHLOUPEK, Vojtěch a Kateřina HARTVICOVÁ. *Patentový zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 57.

¹⁵⁰ AHRENS, Hans-Jürgen a Mary-Rose McGUIRE. *Modellgesetz für Geistiges Eigentum: Normtext und Begründung*. München: Sellier European Law Publishers, 2012, s. 34; PEUKERT, Alexander. In: HILTY, Reto M., Thomas JAEGGER a Volker KITZ (eds.). *Geistiges Eigentum: Herausforderung Durchsetzung*. Berlin: Springer, 2008, s. 54.

¹⁵¹ MARTINY, Dieter. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 199, 203.

výkonných umělců zákonodárce jejich úplný (tj. translativní)¹⁵² převod zakazuje¹⁵³ (viz např. § 26 odst. 1, § 74 AutZ). Obdobně nelze ani translativně převést práva k označení původu či zeměpisnému označení (§ 8 a 12 OznPův).

U majetkových práv autorských a majetkových práv výkonných umělců nicméně zákonodárce připouští nepravý, tzv. konstitutivní převod (poskytnutí licence).¹⁵⁴ Jedná se o situaci, kdy práva k duševnímu vlastnictví (typicky majetková práva autorská či práva výkonných umělců) zůstávají z důvodu osobnostněprávní ochrany zachována svému nositeli, který toliko zřizuje (konstituuje)¹⁵⁵ uživateli právo k danému nehmotnému statku ve prospěch jiného subjektu.¹⁵⁶

Pokud je možné práva k duševnímu vlastnictví translativně (úplně) převést, jako je tomu u většiny majetkových práv průmyslových,¹⁵⁷ práv výrobců zvukových/zvukově obrazových záznamů, práv rozhlasového/televizního

¹⁵² Translativním převodem rozumíme tzv. úplný převod, kdy dochází ke změně v osobě nositele majetkových práv (KNAP, Karel et al. *Práva k nehmotným statkům*. Praha: Codex, 1994, s. 29). Translativní převod je charakteristický svým privativním účinkem, který znamená, že ve stejném rozsahu, v jakém zaniká právo jednoho subjektu (převodci), vzniká právo subjektu novému (nabyvateli). Viz též KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 128. S translativním převodem se setkáváme u většiny průmyslových práv (převod patentu, převod zapsané národní ochranné známky, převod zapsaného národního průmyslového vzoru, převod zapsaného průmyslového vzoru Společenství, převod nezapsaného průmyslového vzoru Společenství apod.).

¹⁵³ DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1338; MARTINY, Dieter. In: *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 199; TÉLEC, Ivo a Pavel TŮMA. *Autorský zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 309 a násl.; TŮMA, Pavel. K problematice převoditelnosti majetkových autorských práv. *Bulletin advokacie*. Nedatováno, roč. 2012, č. 4, s. 69.

¹⁵⁴ TÉLEC, Ivo a Pavel TŮMA. *Autorský zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 311, 479.

¹⁵⁵ KNAP, Karel a Otto KUNZ. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, s. 127.

¹⁵⁶ KNAP, Karel. *Smluvní vztahy v právu autorském*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1967, s. 105; TŮMA, Pavel. *Smluvní licence v autorském právu*. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 11. S konstitutivním převodem souvisí rovněž i tzv. konsolidační princip, který vyjadřuje, že absolutní právo, jež bylo konstitutivním převodem omezeno ve prospěch určitého subjektu, se konsoliduje do původní podoby, pokud uživateli oprávnění zaniklo (např. smrtí nabyvatele či zánikem právnické osoby bez právního nástupce). Srov. KNAP, Karel a Otto KUNZ. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, s. 127.

¹⁵⁷ Výjimku tvoří již zmiňovaná práva k označení původu a zeměpisným označením (§ 8 odst. 3 a 4 OznPův). Před účinností novely zákona o ochranných známkách č. 286/2018 Sb. existoval zákaz převodu majetkových práv také u tzv. kolektivních ochranných známek (§ 39 zák. č. 441/2003 Sb. ve znění do 31. 12. 2018). S účinností od 1. 1. 2019 nemůže být kolektivní ochranná známka pouze předmětem licence (translativní převod nicméně přípustný je).

vysílatele¹⁵⁸ nebo zvláštních práv pořizovatele databáze,¹⁵⁹ musíme z hlediska mezinárodního práva soukromého rozlišovat právní režim smluv, u nichž smluvní strany provedly volbu práva dle čl. 3 odst. 1 nařízení Řím I, a právní režim smluv, kde volba práva provedena nebyla.

Tam, kde byla provedena volba práva, řídí se obecně smlouva právem, které si strany zvolí, přičemž toto právo se vztahuje i na výklad, plnění závazků vyplývajících ze smluv, důsledky neplatnosti smlouvy apod. (srov. čl. 12 nařízení Řím I).

Při absenci volby práva se bude právní režim smlouvy o translativním či konstitutivním převodu práv k duševnímu vlastnictví primárně řídit čl. 4 odst. 2 nařízení Řím I, tedy právním řádem státu, kde má strana, jež poskytuje charakteristické plnění, své obvyklé bydliště. Z hlediska právní praxe je nicméně problémem, že touto stranou může být u smluv o převodu práv / licenčních smluv jak převodce, tak nabyvatel.¹⁶⁰

V odborné literatuře se však dovozuje, že obvykle bude stranou, která poskytuje charakteristické plnění, převodce práv, resp. poskytovatel licence,¹⁶¹

¹⁵⁸ TELEČ, Ivo a Pavel TŮMA. *Autorský zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 678, 708.

¹⁵⁹ CONNELLY KOHUTOVÁ, Radka. *Databáze ve věku informační společnosti a jejich právní ochrana*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 126.

¹⁶⁰ NISHITANI, Yuko. In: FERRARI, Franco a Stefan LEIBLE. *Rome I Regulation: The Law Applicable to Contractual Obligations in Europe*. München: Sellier European Law Publishers, 2009, s. 65 a násl.; MARTINY, Dieter. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 198; MANKOWSKI, Peter. In: LEIBLE, Stefan a Ansgar OHLY (eds.). *Intellectual property and private international law*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2009, s. 51 a násl.

¹⁶¹ V původně navrhovaném znění čl. 4 odst. 1 písm. f) nařízení Řím I byl u převodů práv duševního vlastnictví použit hraniční určovatel právního řádu státu obvyklého bydliště převodce [„a contract relating to intellectual or industrial property rights shall be governed by the law of the country in which the person who transfers or assigns the rights has his habitual residence“]; Srov. Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL on the law applicable to contractual obligations (Rome I), COM (2005) 650 final [online]. [cit. 5.6.2019]. V konečném znění nařízení Řím I však bohužel jednoznačné pravidlo obsaženo není, neboť na otázku hraničního určovatele existovaly různé názory (MANKOWSKI, Peter. In: LEIBLE, Stefan a Ansgar OHLY (eds.). *Intellectual property and private international law*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2009, s. 55 a násl.). Nicméně naprostá většina autorů se domnívá, že v oblasti převodů práv k duševnímu vlastnictví (at' již se jedná o převody translativní či konstitutivní) je potřeba vykládat čl. 4 odst. 2 schváleného znění nařízení Řím I v souladu s původně navrženým textem a dovozovat, že stranou, která poskytuje charakteristické plnění, obvykle bude převodce, resp. poskytovatel. Viz NISHITANI, Yuko. In: FERRARI, Franco a Stefan LEIBLE. *Rome I Regulation: The Law Applicable to Contractual Obligations in Europe*. München: Sellier European Law Publishers, 2009, s. 65; MARTINY, Dieter. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 198; MANKOWSKI, Peter. In: LEIBLE, Stefan a Ansgar OHLY (eds.). *Intellectual property and private international law*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2009, s. 52.

neboť to bývá on, kdo se zasloužil o vznik práv duševního vlastnictví, jež jsou převáděna, ev. k nimž je poskytována licence (srov. kapitola 15.8). Na druhou stranu se u výhradních licenčních smluv, u kterých se případně i poskytovatel sám musí zdržet užívání daného předmětu práv duševního vlastnictví (§ 2360 odst. 1 ObčZ), nebo u smluv, kde se podílí na dalším vývoji či má povinnost užívat předmět duševního vlastnictví kvalifikovaným způsobem (typicky u ochranných známek), může převodní/licenční smlouva řídit právem státu, kde má obvyklé bydliště nabyvatel, neboť je to on, kdo užíváním daného nehmotného statku a placením odměny za převod práv / licenční odměny poskytuje charakteristické plnění.

Lze tedy říci, že pokud se smluvní pozice (zejména, co se týče formulace závazkových povinností nabyvatele licence) fakticky blíží pozici franšizanta (čl. 4 odst. 1 písm. e) nařízení Řím I),¹⁶² potom se bude závazkový poměr řídit právem státu, kde má své obvyklé bydliště nabyvatel (viz též čl. 3:502 odst. 2 písm. a) CLIP Principles).

Vidíme, že určení rozhodného práva může být sporné, a proto někteří autoři (např. *Martiny*) navrhují, abychom v těch případech, kdy není možné určit rozhodné právo dle čl. 4 odst. 2, přistoupili k náhradnímu řešení v podobě aplikace čl. 4 odst. 3 nebo 4 nařízení Řím I. V dané souvislosti dospívají k názoru, že lze aplikovat právo státu, „pro který se právo duševního vlastnictví převádí“. Důvod vidí v tom, že právo duševního vlastnictví má teritoriální povahu, a proto lze aplikovat čl. 4 odst. 3, resp. odst. 4 nařízení Řím I způsobem, který se opírá o *lex loci protectionis* (*Schutzlandprinzip*).¹⁶³ Problematika převodu práv pro území konkrétního státu s sebou totiž nese i související otázky jako jsou převoditelnost práv pouze jako součást podniku/obchodního závodu, případně nezávisle na něm (§ 15 odst. 1 OchrZn;

¹⁶² BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Římská úmluva a Nařízení Řím I: komentář v širších souvislostech evropského a mezinárodního práva soukromého. I. díl*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 849 a násl.; FAWCETT, James J. a Paul TORREMAN. *Intellectual property and private international law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 757 a násl., s. 762; MANKOWSKI, Peter. In: LEIBL, Stefan a Ansgar OHLY (eds.). *Intellectual property and private international law*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2009, s. 35; ADAMOVA, Zuzana. In: LYSINA, Peter, Michal ĎURIŠ a Miloš HAŤAPKA. *Mezinárodní právo soukromé*. 2. vyd. Bratislava: C. H. Beck, 2016, s. 264.

¹⁶³ MARTINY, Dieter. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 203.

bod 26 odůvodnění, čl. 20 odst. 1 nařízení č. 2017/1001/EU), účinky převodů práv *inter partes* (vs. *erga omnes*), dopady převodů na dříve poskytnuté licence, účinky soutěžního práva na výkon práv duševního vlastnictví apod.

Jestliže řekneme, že se například smlouva o převodu práv k ochranné známce má řídit právním řádem státu, pro který je ochranná známka registrována (právní řád státu „užšího, resp. nejužšího spojení“ ve smyslu čl. 4 odst. 3 a 4 nařízení Řím I), do určité míry odpadají otázky spojené s aplikací imperativních norem (čl. 9 nařízení Řím I), přinejmenším co se týče imperativních norem *legis causae*. Uvedený přístup je dle našeho názoru možný, ovšem pouze jako „úniková varianta“, kdy nejsme schopni určit rozhodné právo dle čl. 4 odst. 2 nařízení Řím I (k této problematice blíže viz kapitola 15.8).

Na výše uvedených příkladech vidíme, že rozlišování mezi hmotnými a nehmotnými statky¹⁶⁴ je klíčové z hlediska nalezení správného kolizního řešení. Jestliže bychom nečinili rozdílu mezi hmotnými a nehmotnými statky, mohli bychom také dospět k závěru, že se například úplatný převod práv k zapsané ochranné známce ve vztazích business-business bude řídit primárně Úmluvou OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží, neboť ochranná známka je nehmotnou věcí, kterou lze podřadit pod pojem „zboží“ ve smyslu čl. 1 úmluvy.¹⁶⁵

¹⁶⁴ FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual property and private international law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 666; DRÉXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einfuhrungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1245 a násl.

¹⁶⁵ Pojem „zboží“ je vykládán autonomně (k tomu i čl. 7 odst. 1 Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží). Zbožím jsou nepochybně hmotné movité věci a naopak věci nemovité jsou z rozsahu úmluvy vyloučeny. Převažuje názor, že nehmotné statky pod věcný rozsah úmluvy nespádají. ROZEHNALOVÁ k tomu uvádí:

„Problematické je konstatování o aplikaci v případě nehmotných statků typu myšlenky, plány, koncepty, know how, výsledky výzkumu, marketingové analýzy atd. Převažující názory je vyloučení z dosahu úmluvy. Nicméně tento závěr není v žádném případě jednoznačný. Existují názory uvádějící, že pod dosah úmluvy spadají hmotné a nehmotné movité věci [...]. Problematická je rovněž otázka počítačových programů, které spíše náležejí do transferu práv duševního vlastnictví.“ (ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, s. 264, 265). K obdobným závěrům dospívá také KRÁLÍČEK: „Duševní vlastnictví vykazuje řadu specifických vlastností – ať už se jedná, v některých případech, o jeho „teritoriální působnost“, nebo naopak o jeho „nehmotnou podstatu“, která umožňuje volné šíření bez ohledu na státní hranice. Ačkoliv to není vyloučeno, duševní vlastnictví tak zásadně nebude hlavním předmětem kupní smlouvy. V působnosti CISG tak duševní vlastnictví bude relevantní zásadně pouze v souvislosti se zásahem třetí osoby do práv kupujícího, tj. ve smyslu čl. 42 CISG“ (KRÁLÍČEK, Jaroslav. In: ROZEHNALOVÁ, Naděžda et al. *Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží – ano či ne?* 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012, s. 198). Podobně viz též: „Goods are mobile and tangible chattels [...] patents, trademarks, licenses and other intellectual property rights do not qualify as tangibles. Even though they are documented on paper or electronically, they are not physical“ (MANKOWSKI, Peter. In: MANKOWSKI, Peter. *Commercial law: article-by-article commentary*. 1. vyd. Baden-Baden: Nomos, 2019, s. 14).

Dovolujeme si tvrdit, že taková kvalifikace by byla zcela nesprávná, a to jak z hlediska kvalifikace *legis fori* (viz výše uvedené doktrinální rozlišování mezi nehmotnými statky a hmotnými substráty), tak z hlediska autonomní kvalifikace dle Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží, neboť funkce, kterou ochranné známky plní, je odlišná od zboží, k jehož označování ochranné známky slouží (ochranné známky plní funkci obchodního identifikátoru, který má za cíl rozlišit zboží/služby různých subjektů na trhu),¹⁶⁶ a proto je z povahy věci nemůžeme považovat za zboží ve smyslu Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží.

Kromě toho, že se práva ke hmotným a nehmotným statkům řídí odlišnými kolizními normami, je z hmotněprávního hlediska rozlišování mezi hmotnými a nehmotnými statky důležité i proto, že na jednom hmotném nosiči, k němuž se vztahují věcná práva, může váznout vícero práv k nehmotným statkům. Například nosič CD může obsahovat hudební nahrávky, k nimž se vztahují práva autorská (§ 11 a 12 AutZ), práva výkonných umělců (§ 67 a násl. AutZ) nebo práva pořizovatele zvukového záznamu (§ 75 a násl. AutZ). Tato práva potom obvykle mají rozdílné nositele (pořizovatelem zvukového záznamu je typicky hudební producent, zatímco nositelem autorských práv je autor textu a autor hudby), rozdílnou povahu z hlediska převoditelnosti (u většiny práv souvisejících s právem autorským není jejich převoditelnost omezena) a odlišnou délku doby trvání.¹⁶⁷

¹⁶⁶ KOUKAL, Pavel. In: KOUKAL, Pavel et al. *Zákon o ochranných známkách: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 3.

¹⁶⁷ Například majetková práva autorská obecně trvají po dobu života autora a 70 let po jeho smrti (§ 27 odst. 1 AutZ); majetková práva výkonných umělců trvají 50 let od vytvoření výkonu, resp. 50/70 let od prvního oprávněného vydání záznamu (§ 73 AutZ); právo výrobce zvukového záznamu trvá 50 let od pořízení zvukového záznamu, resp. 70 let od vydání zvukového záznamu (§ 77 AutZ).

6 POTENCIÁLNÍ UBIKVITA

Zatímco hmotné statky jsou, co do své existence v časoprostoru, omezeny, nehmotné statky časoprostorově limitovány nejsou. Jak již bylo uvedeno, jejich existence není svázána s konkrétním hmotným předmětem a mohou se vyskytovat na řadě míst zároveň.¹⁶⁸

Nezávislost na časoprostorovém vymezení se nazývá též potenciální ubikvita (všudypřítomnost).¹⁶⁹ Nehmotný statek tak může kdokoli, kdekoliv na světě, v kteroukoliv dobu užívat. Dokonce platí, že i kdyby byly zničeny všechny hmotné nosiče tohoto nehmotného statku, dále by existoval v myslích těch, kteří se s nehmotným statkem seznámili, a kdykoliv v budoucnosti by mohl být znovu inkorporován (zhmotněn). Ze své přirozené povahy tedy nehmotné statky, na rozdíl od práv, která se k nim vztahují, nemají teritoriální povahu a mohou být fakticky (nikoliv právně) užívány v různých státech světa i bez souhlasu osoby, která daný statek vytvořila či svou investicí pořídila.

Platí tedy, že v okamžiku, kdy nehmotný statek dosáhne veřejné sféry (např. § 4 odst. 1 AutZ, § 5 ZákVyn, § 6 PrůmVz), stává se fakticky statkem

¹⁶⁸ ULMER, Eugen. *Die Immaterialgüterrechte im internationalen Privatrecht*. Köln: Carl Heymanns Verlag, 1975, s. 7.

¹⁶⁹ GÖTTING, Horst-Peter. Der Begriff des Geistigen Eigentums. *Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht*. 2006, č. 5, s. 358; KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ a Květoslav RŮŽIČKA. *Mezinárodní právo soukromé*. 8. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 272; ADAMOVÁ, Zuzana. In: LYSINA, Peter, Michal ĎURIŠ a Miloš HAŤAPKA. *Mezinárodní právo soukromé*. 2. vyd. Bratislava: C. H. Beck, 2016, s. 253; REHBINDER, Manfred a Alexander PEUKERT. *Urheberrecht: ein Studienbuch*. München: C. H. Beck, 2015, s. 2, 28; SCHACK, Haimo. *Urheber- und Urhebervertragsrecht*. 6. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2013, s. 10; TELEC, Ivo. *Tvární práva duševního vlastnictví*. Brno: Doplněk, Masarykova univerzita, 1994, s. 21; TROLLER, Alois. *Immaterialgüterrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht 1.1*. 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 55; VOJČÍK, Peter. *Právo duševního vlastnictví*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, s. 25.

veřejným¹⁷⁰ (*public good*,¹⁷¹ *Gemeingut*¹⁷²), který je charakteristický svou neri-
valitní povahou,¹⁷³ jež spočívá v tom, že daný statek může v jeden okamžik
užívat více osob zároveň, přičemž užíváním se statek nespotřebovává.¹⁷⁴
To, co zakládá možnost výhradního užívání zveřejněného nehmotného
statku ve prospěch konkrétního subjektu, je tedy právní regulace. Jen díky

¹⁷⁰ KNAP, Karel et al. Práva k nehmotným statkům. Praha: Codex, 1994, s. 24. „Durch seine Veröffentlichung wird das Werk für die Wahrnehmung der Öffentlichkeit zugänglich gemacht, es wird dem Bereich der gesellschaftlichen Nutzung übergeben um einen Bestandteil des Fonds der Kultur zu bilden“ (KNAP, Karel. Grundzüge der persönlichkeitsrechtlichen Theorie im sozialistischen Urheberrecht. UFITA. 1977, roč. 79, s. 112). Nkap v dané souvislosti srovnává instituty zveřejnění autorského díla a uveřejnění vynálezu, přičemž poukazuje na jisté paralely mezi autorskoprávní ochranou a ochranou patentovou („Trotz der sich aus dem Wesen der Schutzgegenstände sowie auch aus dem Charakter des Schutzes ergebenden Unterschiede erscheint jedoch die Parallele zwischen den beiden Gebieten der Immaterialgüterrechte in Bezug auf den Veröffentlichungsbegriff völlig begründet“; KNAP, Karel. Der Öffentlichkeitsbegriff in den Begriffen der Werkveröffentlichung und der öffentlichen Werkwiedergabe. UFITA, 1982, roč. 92, s. 36). Každé zveřejnění výtvaru s sebou přináší implicitní omezení. V případě vynálezu, který je zveřejněn, avšak není k němu podána přihláška vynálezu, se technické řešení automaticky stává součástí stavu techniky jakožto podmnožiny obecného fondu (*public domain*). Předuveřejnění vynálezu samotným původcem je totiž v naprosté většině zemí na překážku novosti vynálezu, s čímž souvisí nemožnost získání patentové ochrany (KNAP, Karel. Der Öffentlichkeitsbegriff in den Begriffen der Werkveröffentlichung und der öffentlichen Werkwiedergabe. UFITA, 1982, roč. 92, s. 36). Podobné závěry ohledně vztahu mezi *public domain* a zveřejněním autorských děl nacházíme i v rozsudku Soudního dvora ESVO v tzv. Gustav Vigeland case, kde tento soud dovodil: „The public domain entails the absence of individual protection for, or exclusive rights to, a work. Once communicated, creative content belongs, as a matter of principle, to the public domain. In other words, the fact that works are part of the public domain is not a consequence of the lapse of copyright protection. Rather, protection is the exception to the rule that creative content becomes part of the public domain once communicated“ [srov. rozsudek Soudního dvora ESVO ve věci Municipality of Oslo v. Norwegian Board of Appeal for Industrial Property Rights (E-5/16), bod 66].

¹⁷¹ LANDES, William M. a Richard A. POSNER. *The Economic structure of intellectual property law*. Cambridge: Belknap Press of Harvard University Press, 2003, s. 14.

¹⁷² PEUKERT, Alexander. *Die Gemeinfreiheit: Begriff, Funktion, Dogmatik*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2012, s. 11 a násl., s. 63.

¹⁷³ COOTER, Robert a Thomas S. ULEN. *Law and economics*. 6. vyd. Harlow: Pearson Education, 2014, s. 90 a násl.; GOLDHAMMER, Michael. *Geistiges Eigentum und Eigentumstheorie: Rekonstruktion der Begründung von Eigentum an immateriellen Gütern anhand der US-amerikanischen Eigentumstheorie*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2012, s. 196.

¹⁷⁴ MERGES, Robert P. *Justifying intellectual property*. Cambridge: Harvard University Press, 2011, s. 36, 57; PEUKERT, Alexander. *Güterordnung als Rechtsprinzip*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2008, s. 104.

ní se z fakticky veřejného statku stává statek vzácný,¹⁷⁵ tzv. klubovní (*club good*),¹⁷⁶ jehož povaha je sice nerivalitní (tj. užívání statku jednou osobou nevylučuje užívání statku jinými osobami; užíváním se statek nespotebovává), ale je také exkluzivní (*excludable*)¹⁷⁷ v tom směru, že nositel práv duševního vlastnictví má oprávnění vyloučit (*ius excludendi*)¹⁷⁸ ostatní z užívání takového statku.

Přirozené vlastnosti zveřejněných nehmotných statků, jako jsou potenciální ubikvita a nerivalitní povaha,¹⁷⁹ se v oblasti mezinárodního práva soukromého projevují v časté přítomnosti mezinárodního prvku v právních poměrech, jejichž rozhodné právo máme určit.¹⁸⁰ Jestliže je například zveřejněno určité technické řešení (§ 5 odst. 3 ZákVyn), musíme s ohledem na teritorialitu duševněvlastnické ochrany (k tomu viz kapitola 9) v konkrétních státech posuzovat, zda jde o řešení chráněné, jakou formou (patent/užitný vzor), kdo je majitelem příslušné ochrany, zda ještě ochrana trvá (tj. zda neuplynula

¹⁷⁵ COOTER, Robert a Thomas S. ULEN. *Law and economics*. 6. vyd. Harlow: Pearson Education, 2014, s. 132; LANDES, William M. a Richard A. POSNER. *The Economic structure of intellectual property law*. Cambridge: Belknap Press of Harvard University Press, 2003, s. 374. K problematice vzácnosti v českém právu viz TELEČEK, Ivo. Vzácnost, jedinečnost a duševní vlastnictví. *Právník*, 2014, roč. 153, č. 11, s. 970 a násl.

¹⁷⁶ HESS, Charlotte a Elinor OSTROM. Ideas, Artifacts, and Facilities: Information as a Common-Pool Resource. *Law and Contemporary Problems*, 2003, roč. 66, č. 1/2, s. 120.

¹⁷⁷ PEUKERT, Alexander. In: HILTY, Reto M., Thomas JAEGER a Volker KITZ (eds.). *Geistiges Eigentum: Herausforderung Durchsetzung*. Berlin: Springer, 2008, s. 54; LANDES, William M. a Richard A. POSNER. *The Economic structure of intellectual property law*. Cambridge: Belknap Press of Harvard University Press, 2003, s. 12; TROLLER, Alois. *Immaterialgüterrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht 1.1*. 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 69.

¹⁷⁸ GÖTTING, Horst-Peter. Der Begriff des Geistigen Eigentums. *Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht*, 2006, č. 5, s. 357; TROLLER, Alois. *Immaterialgüterrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht 1.1*. 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 69 a násl.

¹⁷⁹ KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 48.

¹⁸⁰ DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einföhrungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1245 a násl.; KNAP, Karel a Otto KUNZ. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, s. 290 a násl., s. 330 a násl.; KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 244; RICHTER, Thomas. *Parteiautonomie im Internationalen Immaterialgüterrecht: Eine rechtssvergleichende Untersuchung de lege lata und de lege ferenda*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2017, s. 16; TROLLER, Alois. *Immaterialgüterrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht 1.1*. 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 134 a násl.

doba ochrany) apod. Podobně to platí i u ochranných známek, průmyslových vzorů, databází či autorských děl.¹⁸¹ I zde musíme dle právního řádu státu, kde se uplatňuje nárok na ochranu, posuzovat otázky spojené s existencí práv, jejich nositelem a rozsahem duševněvlastnické ochrany. Samostatnou otázkou potom je problematika zveřejnění autorských děl na Internetu, kde lze jedním skutkem zasáhnout do velkého množství autorských práv, která platí v jednotlivých jurisdikcích (k tomu viz kapitola 13.14).

¹⁸¹ FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual property and private international law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 695, 697; TROLLER, Alois. *Immaterialgüterrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht 1.1*. 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 70 a násl., s. 134; ULMER, Eugen. *Die Immaterialgüterrechte im internationalen Privatrecht*. Köln: Carl Heymanns Verlag, 1975, s. 3.

7 DUŠEVNÍ POVAHA PŘEDMĚTŮ DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ

Oproti nehmotným statkům, které jsou chráněny všeobecnými osobnostními právy (§ 81 a násl. ObčZ) a jsou spojeny s existencí člověka jako takového (jméno, čest, pověst, soukromí) nebo s projevy jeho osobnosti (podpis, osobní písemnosti, zvukové/zvukověobrazové záznamy osobních projevů),¹⁸² jsou nehmotné statky chráněné právy k duševnímu vlastnictví charakteristické tím, že jsou výsledkem duševních či hospodářských procesů (odtud i termín „duševní vlastnictví“).¹⁸³

Odlišným znakem duševního vlastnictví oproti všeobecným osobnostním statkům tak je skutečnost, že předmětem práv duševního vlastnictví je externalizovaný výsledek, který je ontologicky odlišný od osobnosti svého tvůrce (původce). Zatímco jméno člověka, jeho čest, soukromí, tělesná a psychická integrita apod. jsou stále nedílně spojeny s lidskou osobností,¹⁸⁴ u autorských děl, vynálezů, průmyslových vzorů, apod. je spojení výrazně užití. Přestože se v řadě případů v autorských dílech, vynálezech či průmyslových vzorech (designech) zračí tvůrčí vlastnosti, schopnosti či dovednosti jejich autora (původce), stávají se v okamžiku, kdy tyto výtvořiny opustí vnitřní svět svých tvůrců, ontologicky nezávislými.

Zatímco se tak zásahy do všeobecných osobnostních statků (lidská integrita, zdraví, soukromí, čest, pověst, apod.) přímo dotýkají osobnosti člověka,¹⁸⁵

¹⁸² TELEC, Ivo. In: ELIÁŠ, Karel. *Občanský zákoník: velký akademický komentář: úplný text zákona s komentářem, judikaturou a literaturou podle stavu ke 1. 4. 2008. 1. svazek: § 1-487.* Praha: Linde, 2008, s. 112 a násl.; TŮMA, Pavel. In: LAVICKÝ, Petr. *Občanský zákoník: komentář. I: Obecná část (§ 1-654).* Praha: C. H. Beck, 2014, s. 444-445.

¹⁸³ GÖTTING, Horst-Peter. Der Begriff des Geistigen Eigentums. *Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht.* 2006, č. 5, s. 353 a násl.; GRÜNBERGER, Michael. In: HILTY, Reto M., Thomas JAEGER a Volker KITZ. (eds.). *Geistiges Eigentum: Herausforderung Durchsetzung.* Berlin: Springer, 2008, s. 3.; OHLY, Ansgar. Geistiges Eigentum? *JuristenZeitung*, 2003, č. 11, s. 554; VOJČÍK, Peter. *Právo duševního vlastnictví.* 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, s. 31.

¹⁸⁴ TELEC, Ivo. In: ELIÁŠ, Karel. *Občanský zákoník: velký akademický komentář: úplný text zákona s komentářem, judikaturou a literaturou podle stavu ke 1. 4. 2008. 1. svazek: § 1-487.* Praha: Linde, 2008, s. 110; TŮMA, Pavel. In: LAVICKÝ, Petr. *Občanský zákoník: komentář. I: Obecná část (§ 1-654).* Praha: C. H. Beck, 2014, s. 396, 398.

¹⁸⁵ TROLLER, Alois. *Immateriälgüterrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht 1.1.* 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 87.

zásahy do nehmotných statků chráněných právy duševního vlastnictví se osobnosti člověka dotýkají pouze zprostředkovaně. Například zásahy do integrity díla, jimiž jsou porušována osobnostní práva autora dle § 11 odst. 3 AutZ, se bezprostředně týkají autorova výtvoru, a teprve zprostředkovaně autorovy osobnosti.¹⁸⁶ Stejně tak je tomu i u vydání díla pod pseudonymem nebo u utajení jména skutečného původce vynálezu v patentové přihlášce.

¹⁸⁶ SCHACK, Haimo. *Urheber- und Urhebervertragsrecht*. 6. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2013, s. 191.

8 ZÁKLADNÍ KATEGORIE PŘEDMĚTŮ DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ A CHARAKTERISTIKA PRÁV K DUŠEVNÍMU VLASTNICTVÍ

8.1 Předměty duševního vlastnictví tvůrčí a netvůrčí

Povaha předmětů duševního vlastnictví souvisí s lidskou duševní činností, a to činností tvůrčí (umělecká tvorba, vědecká tvorba, vynálezecká činnost, designérská činnost, šlechtitelské postupy), nebo duševní činností, jež spočívá ve schopnosti organizovat, uspořádat, podnikat, investovat apod.¹⁸⁷

V návaznosti na to, jaká lidská činnost je ke vzniku daného statku zapotřebí, rozlišujeme:

- (i) nehmotné předměty, které jsou výsledkem tvůrčí duševní činnosti člověka, tzv. výtvoři,¹⁸⁸ mezi které patří autorská díla, umělecké výkony, vynálezy, průmyslové vzory, technická řešení, odrůdy rostlin nebo topografie polovodičových výrobků,¹⁸⁹ a
- (ii) nehmotné předměty, které jsou výsledkem netvůrčích lidských činností, mezi které patří obchodní jméno, obchodní firma, označení tvořící ochrannou známku, označení původu, zeměpisná označení, tradiční zaručené speciality, zvukové/zvukověobrazové záznamy, televizní/rozhlasové vysílání, databáze.¹⁹⁰

Mezi netvůrčí předměty duševního vlastnictví s ohledem na předmět našeho zkoumání v této publikaci nebudeme řadit doménová jména, obchodní tajemství ani *know how*, a to z toho důvodu, že jsou chráněny toliko relativními majetkovými právy (nekalosoutěžní ochranou). Za předměty duševního

¹⁸⁷ *Telec* uvádí, že tzv. netvůrčí duševní činnosti fyzických a právnických osob mohou spočívat v činnostech obchodních, hospodářskotechnických či provozních. Viz TELEC, Ivo. *Tvůrčí práva duševního vlastnictví*. Brno: Doplněk, Masarykova univerzita, 1994, s. 20.

¹⁸⁸ TELEC, Ivo. In: SRSTKA, Jiří et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2017, s. 43.

¹⁸⁹ TELEC, Ivo. *Tvůrčí práva duševního vlastnictví*. Brno: Doplněk, Masarykova univerzita, 1994, s. 20.

¹⁹⁰ KNAP, Karel et al. *Práva k nehmotným statkům*. Praha: Codex, 1994, s. 21, 23, 185 a násl.; KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 15, 64; VOJČÍK, Peter. *Právo duševního vlastnictví*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, s. 33, 296 a násl.

vlastnictví v pravém slova smyslu je nepovažujeme proto, že podmínkou kvalifikace určitých práv jakožto práv k duševnímu vlastnictví, je jejich absolutní povaha. K tomu viz kapitola 8.10.

Specifickým rysem tvůrčích předmětů duševního vlastnictví je jejich novost, která může mít čtyři různé formy: (i) absolutní, (ii) relativní, (iii) objektivní, (iv) subjektivní.¹⁹¹ Novost se označuje za objektivní v případech, kdy je daný předmět „nový pro každého“, subjektivní potom, pokud je předmět „nový pro svého tvůrce“, avšak byl (resp. mohl být) nezávisle na něm vytvořen již i někým jiným. Absolutní novostí je novost celosvětová, zatímco relativní novost je posuzovaná pouze na určitém teritoriu.

Na základě uvedeného můžeme členit výsledky tvůrčí duševní činnosti do tří základních skupin.¹⁹² Do první skupiny řadíme výsledky spočívající v objevení něčeho, co v přírodě či ve společnosti sice existovalo, nebylo však dosud známo (objevy). Do druhé skupiny zařazujeme výsledky spočívající v řešení problému, které je determinováno objektivními skutečnostmi, avšak jde o řešení nové (vynálezy). Do třetí skupiny řadíme výsledky spočívající ve vzniku nového výtvoru, který je osobním, tj. individuálním výrazem svého tvůrce (autorská díla).

Rozdíl mezi objektivní a subjektivní novostí je potom jedním z kritérií pro rozlišování mezi právem autorským (resp. právem výkonných umělců k jejich uměleckým výkonům) a právy průmyslovými. Autorská práva totiž neznají princip tzv. priority uplatňující se u subjektivní absolutní novosti, zatímco práva průmyslového vlastnictví se bez tohoto institutu neobejdou. Objektivní novost je potom také jedním z hlavních důvodů, proč je autorskoprávní ochrana podstatně delší než ochrana práv průmyslových.

Princip novosti se funkčně projevuje v tom, že to, co se dostatečně neodlišuje od masy již existujících předmětů (výtvorů), nemůže být chráněno prostřednictvím práv k výsledkům tvůrčí duševní činnosti. V oblasti patentové

¹⁹¹ Uvedenou klasifikaci přinesl do českého práva duševního vlastnictví *Knap* (KNAP, Karel et al. *Práva k nehmotným statkům*. Praha: Codex, 1994, s. 23), který ji převzal z německých a švýcarských zdrojů (viz např. TROLLER, Alois. *Neuheit, Originalität und Vorprüfung im Muster- und Modellrecht. GRUR Int.*, 1983, č. 6–7, s. 609; ÜLMER, Eugen. *Urheber- und Verlagsrecht*. Berlin; Göttingen: Springer-Verl, 1960, s. 418). V současné německé literatuře k rozboru subjektivní a objektivní novosti viz SCHACK, Haimo. *Urheber- und Urhebervertragsrecht*. 6. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2013, s. 103.

¹⁹² KNAP, Karel et al. *Práva k nehmotným statkům*. Praha: Codex, 1994, s. 21.

ochrany jde o to, že daný výsledek nedosahuje požadavků na tzv. *inventive step* (vynálezceý krok – § 6 odst. 1 ZákVyn),¹⁹³ u ochrany odrůd rostlin jde o to, že odrůda není nová a odlišná od již existujících odrůd (§ 4 a 5 OdrůdZák), u ochrany designu jde o takovou podobnost s již existujícími vzhledy výrobků, které nepůsobí na informovaného uživatele odlišným celkovým dojmem (§ 5 odst. 1 PrůmVz). U autorských děl potom platí, že to, co může vytvořit kdokoliv, není samo o sobě autorskoprávně chráněno.¹⁹⁴ Autorskoprávně volně jsou také například výtvoř vyvířené rutinně či mechanicky,¹⁹⁵ abstraktní prvky (žánr, obecný námět apod.) nebo skutečnosti existující nezávisle na lidském vědomí (přirodní jevy, historické události apod.).

8.2 Chráněné a nechráněné nehmotné statky

Další členění předmětů duševního vlastnictví můžeme vidět v tom, zda jde o nehmotné statky objektivním právem chráněné či nikoliv.¹⁹⁶

V případě některých nehmotných statků nejsou práva alokována ve prospěch určitých subjektů (nositelů práv), ale jde o statky, které jsou určeny k obecnému užití (*Gemeingüter, Herrenlosensachen*).¹⁹⁷ Například objevy či základní vědecké poznatky (*Basiswissen*) může každý volně užívat (§ 3 odst. 2 písm. a) ZákVyn).¹⁹⁸ Z patentové ochrany jsou z důvodu obecného zájmu vyloučeny „*způsoby chirurgického nebo terapeutického ošetřování lidského nebo zvířecího těla*

¹⁹³ CHLOUPEK, Vojtěch a Kateřina HARTVICOVÁ. *Patentový zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 42.

¹⁹⁴ REHBINDER, Manfred a Alexander PEUKERT. *Urheberrecht: ein Studienbuch*. München: C. H. Beck, 2015, s. 27.

¹⁹⁵ SCHACK, Haimo. *Urheber- und Urhebervertragsrecht*. 6. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2013, s. 105; TELEČ, Ivo. *Pojmové znaky duševního vlastnictví*. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 34; TELEČ, Ivo a Pavel TŮMA. *Autorský zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 17.

¹⁹⁶ KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 48.

¹⁹⁷ PEUKERT, Alexander. *Die Gemeinfreiheit: Begriff, Funktion, Dogmatik*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2012, s. 36 a násl., 49. 63.

¹⁹⁸ KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 49, 72; PEUKERT, Alexander. *Die Gemeinfreiheit: Begriff, Funktion, Dogmatik*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2012, s. 20, 63; SCHACK, Haimo. *Urheber- und Urhebervertragsrecht*. 6. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2013, s. 10. Nejvyšší soud Spojených států amerických v rozhodnutí *Bilski v. Kapos* [US Supreme Court; 561 U.S. 593 (2010)] k dané problematice uvedl: „*The Court's precedents provide three specific exceptions to [...] broad patent-eligibility principles: 'laws of nature, physical phenomena, and abstract ideas'. The concepts covered by these exceptions are 'part of the storehouse of knowledge of all men [...] free to all men and reserved exclusively to none'.*”

a diagnostické metody používané na lidském nebo zvířecím těle“ (§ 3 odst. 4 ZákVyn).¹⁹⁹ Stejně tak jsou i u ochranných známek určitá označení (druhová označení, slova obecného jazyka, obvyklá slovní spojení) vyloučena ze známkoprávní ochrany a musí být umožněno, aby je v hospodářském styku užíval kdokoliv.²⁰⁰ *Telec* k problematice volného užívání nehmotných statků podotýká, že v celé řadě států světa nejsou chráněny tyto nehmotné statky: „*obchodní nebo pracovní postupy, diagnostické nebo léčebné metody lidí, zvířat nebo rostlin (zdravotnické a rostlinolékařské postupy), [...] tradiční vědění u biologické rozmanitosti, tradiční vědění u genetické rozmanitosti k výživě a zemědělství; [...] vědecké objevy*“.²⁰¹

Vzhledem k tomu, že se k daným nehmotným statkům nevztahují soukromá subjektivní práva absolutní povahy, která by zakládala možnost vyloučit ostatní osoby z užívání daného statku, může uvedené statky používat každý k realizaci své vlastní osobnosti či uspokojování svých potřeb, jako jsou touha po kráse a umění, relaxace, zábava, vzdělávání, výkon pracovních či hospodářských činností apod., a vytvářet na jejich základě vlastní výsledky.

U druhé skupiny nehmotných statků zákonodárce z důvodu podpory vzniku nových výsledků, hospodářského růstu²⁰² nebo ochrany osobnostních zájmů tvůrců zakládá časově omezená výhradní práva, která mají osobnostní nebo majetkovou povahu.

Ke tvůrčím předmětům duševního vlastnictví se obecně vztahují osobnostní a majetková práva, u netvůrčích předmětů se vyskytují pouze práva majetková.²⁰³ S tím souvisí i otázka nositelů práv. Zatímco originárními nositeli práv

¹⁹⁹ ČADA, Karel. In: HORÁČEK, Roman, Karel ČADA a Petr HAJN. *Práva k průmyslovému vlastnictví*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 87 a násl.; CHLOUPEK, Vojtěch a Kateřina HARTVICHOVÁ. *Patentový zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 16 a násl.

²⁰⁰ CHARVÁT, Radim. In: KOUKAL, Pavel et al. *Zákon o ochranných známkách: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 45 a násl.

²⁰¹ TELEC, Ivo. In: SRSTKA, Jiří et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2017, s. 38.

²⁰² Srov. zakončení motivační funkce duševně vlastnické ochrany, které nacházíme např. v bodě 4 preambule směrnice č. 2001/29/ES („*Větší právní jistota a vysoká úroveň ochrany duševního vlastnictví poskytovaná harmonizovaným právním rámcem týkajícím se autorského práva a práv s ním souvisejících podpoří podstatné investice do tvůrčí a inovační činnosti včetně síťové infrastruktury a povede tím k růstu a vyšší konkurenceschopnosti evropského průmyslu, a to jak v oblasti obsahu a informačních technologií, tak obecněji v široké škále průmyslových a kulturních odvětví. Tato skutečnost zajistí zaměstnanost a podpoří vytváření nových pracovních míst*“).

²⁰³ KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLÍTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 98.

k výsledkům tvůrčí duševní činnosti mohou být v českém právu pouze fyzické osoby,²⁰⁴ u výsledků netvůrčích mohou být nositeli práv i osoby právnické.²⁰⁵

Rozlišování mezi chráněnými a nechráněnými nehmotnými statky hraje v oblasti mezinárodního práva soukromého významnou roli a souvisí s principem teritoriality ochrany práv k duševnímu vlastnictví (k tomu viz kapitola 9). Nehmotný statek, který požívá ochrany v jednom státě (např. *sui generis* ochrana databází v České republice), totiž nemusí být stejným způsobem chráněn v jiných zemích (databázová ochrana *sui generis* např. v USA neexistuje).²⁰⁶

8.3 Členění předmětů duševního vlastnictví dle oblastí lidské činnosti

Předměty duševního vlastnictví můžeme dále rozdělovat dle oblastí lidské činnosti, kde se vyskytují či používají.

V oblasti umělecké (kulturní) a vědecké tvorby se tak setkáváme s uměleckými a vědeckými díly, díly užitého umění, uměleckými výkony, zvukovými / zvukově obrazovými záznamy, televizním vysíláním či nejnověji s tiskovými publikacemi.²⁰⁷ Tyto nehmotné statky jsou předmětem práv autorských a práv s autorským právem souvisejících.

Mezi výsledky, které spadají do oblasti průmyslových činností, naopak patří vynálezy, technická řešení, vzhledy výrobků (průmyslové vzory), obchodní firma, označení, která tvoří ochrannou známku, zeměpisná označení,

²⁰⁴ Pouze fyzické osoby mají schopnost tvorby, a proto mohou být autory, výkonnými umělci, původci či šlechtiteli ve smyslu příslušné právní úpravy.

²⁰⁵ TELEC, Ivo. *Tvůrčí práva duševního vlastnictví*. Brno: Doplněk, Masarykova univerzita, 1994, s. 20; VOJČÍK, Peter. *Právo duševního vlastnictví*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, s. 31.

²⁰⁶ „[...] in the United States, databases can only be protected by unfair competition, contract, TPMs and anti-circumvention provisions“ (DERCLAYE, Estelle. *The legal protection of databases: a comparative analysis*. Cheltenham, UK; Northampton, MA: Edward Elgar, 2008, s. 223).

²⁰⁷ Tiskové publikace (*press publications*) budou po implementaci čl. 15 až 16 směrnice č. 2019/790/EU novým nehmotným statkem, který bude chráněn právem souvisejícím s právem autorským, jehož nositelem budou vydavatelé. V současné době není možné považovat tzv. právo nakladatele na odměnu v souvislosti se zhotovením rozmnoženiny jím vydaného díla pro osobní potřebu a vlastní vnitřní potřebu právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby (§ 87 odst. 1 AutZ) za právo duševního vlastnictví, neboť nemá absolutní povahu, ale působí toliko jako právo relativní. K tomu viz TELEC, Ivo a Pavel TŮMA. *Autorský zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 715. Opačný názor prezentuje například VYSKOČIL, František. In: SRSTKA, Jiří et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2017, s. 280).

označení původu, tradiční zaručené speciality, odrůdy rostlin nebo topografie polovodičových výrobků. Tyto nehmotné statky jsou chráněny prostřednictvím tzv. průmyslových práv.²⁰⁸

Databáze do určité míry stojí stranou obou skupin. Jejich ochrana je systematicky zařazena v českém právu do autorského zákona a mohou být chráněny jak právem autorským (§ 2 odst. 2 AutZ), tak zvláštním právem pořizovatele databáze (ochrana databází *sui generis* dle § 88a a násl. AutZ), které má majetkovou povahu a je postaveno na potřebě ochrany investice toho, kdo databázi pořídil.²⁰⁹

8.4 Nehmotné předměty chráněné relativními majetkovými právy

Na rozdíl od *Telec*²¹⁰ či *Vojčíka*²¹¹ mezi předměty duševního vlastnictví neřadíme doménová jména, obchodní tajemství či *know how*. Důvodem je skutečnost, že tyto nehmotné statky sice formálně splňují námi sledované znaky duševního vlastnictví (nehmotnost, duševní povaha, potenciální ubikvita), nicméně nejsou v České republice chráněny právy absolutní povahy, ale toliko relativními právy na ochranu proti nekalé soutěži (§ 2976 a násl. ObčZ).²¹² Vzhledem k tomu, že se u nekalosoutěžních nároků používají v oblasti mezinárodního práva soukromého jiná kolizní pravidla (viz zejména čl. 6 nařízení Řím II) než u práv k duševnímu vlastnictví, nebudeme těmto nehmotným statkům věnovat zvláštní pozornost.

²⁰⁸ KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 49 a násl.; TELEC, Ivo. In: SRSTKA, Jiří et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2017, s. 41; VOJČÍK, Peter. *Právo duševního vlastnictví*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, s. 34.

²⁰⁹ CONNELLY KOHUŤOVÁ, Radka. *Databáze ve věku informační společnosti a jejich právní ochrana*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 33 a násl.; DERCLAYE, Estelle. *The legal protection of databases: a comparative analysis*. Cheltenham, UK; Northampton, MA: Edward Elgar, 2008, s. 43 a násl.; TELEC, Ivo a Pavel TŮMA. *Autorský zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 717 a násl.

²¹⁰ TÉGL, Petr a Ivo TELEC. In: MELZER, Filip a Petr TÉGL. *Občanský zákoník: velký komentář. Svazek III: § 419–654 a související společná a přechodná ustanovení*. Praha: Leges, 2014, s. 244; TELEC, Ivo. In: SRSTKA, Jiří et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2017, s. 42.

²¹¹ VOJČÍK, Peter. *Právo duševního vlastnictví*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, s. 26, 34, 411 a násl.

²¹² TÉGL, Petr a Ivo TELEC. In: MELZER, Filip a Petr TÉGL. *Občanský zákoník: velký komentář. Svazek III: § 419–654 a související společná a přechodná ustanovení*. Praha: Leges, 2014, s. 244.

Také další nehmotné statky, jako jsou *de lege lata* tiskové publikace (§ 87 AutZ)²¹³ nebo zlepšovací návrhy (§ 72 ZákVyn), nepovažujeme za předměty duševního vlastnictví v pravém slova smyslu, neboť práva, která se k těmto výsledkům vztahují, mají toliko relativní povahu (působí *inter partes*) a schází jim tak základní vlastnost, kterou je absolutní povaha (viz kapitola 8.10). Vzhledem k tomu, že se jedná o závazková práva, nikoliv o práva k duševnímu vlastnictví, má to dopady i do souvisejících kolizních otázek.

Například porušení smlouvy o využívání zlepšovacího návrhu ve smyslu § 74 ZákVyn se bude primárně řídit čl. 12 nařízení Řím I. Bezesmluvní užití zlepšovacího vynálezu se potom nebude řídit čl. 8, resp. čl. 13 nařízení Řím II (porušení práv k duševnímu vlastnictví), ale čl. 4 (obecné pravidlo) nebo čl. 10 (pravidlo pro závazky z bezdůvodného obohacení), podle toho, jaké nároky bude žalobce požadovat. Jestliže potom bude nakladatel vymáhat po žalovaném odměnu z titulu užití jím vydaného díla pro osobní potřebu (§ 87 AutZ), budou se dané nároky primárně řídit čl. 10 nařízení Řím II (bezdůvodné obohacení). K tomu blíže viz rozbor čl. 8 nařízení Řím II provedený v kapitole 13.

8.5 Práva k duševnímu vlastnictví

Zatímco v předchozí části textu jsme se zabývali charakteristickými vlastnostmi nehmotných statků, níže se pokusíme zaměřit naši pozornost na povahu práv k duševnímu vlastnictví, přičemž si budeme zvláště všimnout těch aspektů, které mají význam z hlediska kolizní problematiky.

Z hlediska mezinárodního práva soukromého musíme zmínit, že neexistuje žádná celosvětová forma duševněvlastnické ochrany, ale práva k duševnímu vlastnictví jsou ovládána principem teritoriality (viz kapitoly 9 a 10). Samotná existence nehmotného statku, který má nehmotnou duševní povahu, je odlišný od hmotného nosiče a vyznačuje se potenciální ubikvitou a nerivalitní povahou, totiž ještě nemusí znamenat vznik práv, která se k němu vztahují. Například u průmyslových práv (typicky u ochrany patentové)

²¹³ K povaze práva nakladatele na odměnu v souvislosti se zhotovením rozmnoženiny pro osobní potřebu a interní potřebu právnické osoby jím vydaného díla dle § 87 AutZ viz kapitola 8.10.

vzniká duševněvlastnická ochrana až poté, co k nim jejich nositel²¹⁴ nejdříve podá přihlášku a následně příslušný zápisný úřad²¹⁵ provede zápis do rejstříku ochrany, resp. udělí ochranný dokument.

K jednomu konkrétnímu výsledku také může existovat vícero druhů duševněvlastnické ochrany, a to v závislosti na tom, zda splňuje vícero pojmových znaků chráněných nehmotných statků. Vícenásobná ochrana přitom může existovat simultánně nebo sukcesivně. Simultánní (souběžná) forma ochrany nastává například tehdy, když je vynález chráněn jak užitným vzorem, tak patentem, případně když je určité logo chráněno souběžně jako ochranná známka či zapsaný průmyslový vzor.²¹⁶ Sukcesivní forma ochrany potom nastává u vynálezů, jež obsahují tzv. účinnou léčivou látku, které mohou být po uplynutí platnosti tzv. základního patentu chráněny formou tzv. dodatkových ochranných osvědčení (*supplementary protection certificates; ergänzende Schutzsertifikate*).²¹⁷

8.6 Třídění práv k duševnímu vlastnictví

Pro členění práv duševního vlastnictví můžeme používat různá kritéria, mezi něž patří:

- (i) oblast, ve které vznikají nebo se využívají předměty duševního vlastnictví (členění na práva autorská a práva s autorským právem související vs. práva průmyslová),

²¹⁴ Může jít o původce, případně o osobu, která je od něj odvozená (tj. došlo ve vztahu k ní k převodu nebo přechodu práva na patent), jako je zaměstnavatel nebo nabyvatel práva na patent (§ 8 odst. 1, § 9 ZákVyn). Srov. ČADA, Karel. In: HORÁČEK, Roman, Karel ČADA a Petr HAJN. *Práva k průmyslovému vlastnictví*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 114 a násl.; CHLOUPEK, Vojtěch a Kateřina HARTVICOVÁ. *Patentový zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 56 a násl.; KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 73 a násl.

²¹⁵ Např. může jít o Úřad průmyslového vlastnictví České republiky se sídlem v Praze; německý *Deutsches Patent- und Markenamt*, britský *Intellectual Property Office*, americký *United States Patent and Trademark Office*, Evropský patentový úřad (*European Patent Office*), Úřad Evropské unie pro duševní vlastnictví (*European Union Intellectual Property Office*) apod.

²¹⁶ DERCLAYE, Estelle a Matthias LEISTNER. *Intellectual property overlaps: a European perspective*. Oxford: Hart publishing, 2011, s. 60 a násl.

²¹⁷ GRABINSKI, Klaus. In: BENKARD, Georg et al. *Patentgesetz; Gebrauchsmustergesetz; Patentkostengesetz*. 11. vyd. München: C. H. Beck, 2015, s. 743 a násl.; KOUKAL, Pavel. In: DOBROVOLNÁ, Eva et al. *Evropské soukromé právo v čase a prostoru. II. díl: Část deskriptivní, analytická a systémově analytická*. Brno: Masarykova univerzita, 2018, s. 336; DUTFIELD, Graham a Uma SUTHERSANEN. *Global intellectual property law*. Cheltenham, UK; Northampton, MA: Edward Elgar, 2008, s. 130; TORREMANS, Paul. *Holboak and Torremans Intellectual Property Law*. 7. vyd. Oxford (UK): Oxford University Press, 2013, s. 180.

- (ii) soukromoprávní povaha práv (práva osobnostní vs. práva majetková),
- (iii) povaha činnosti vedoucí ke vzniku nehmotného statku (práva ke tvůrčím výsledkům vs. práva k netvůrčím výsledkům),
- (iv) převoditelnost práv (práva převoditelná vs. práva nepřevoditelná),
- (v) uplatňování registračního principu (práva registrovaná vs. práva neregistrovaná),
- (vi) individuální povaha práv, která se k nehmotnému statku vztahují (individuální práva vs. práva kolektivní).²¹⁸

8.7 Systém práv k duševnímu vlastnictví

Práva k duševnímu vlastnictví můžeme s využitím výše uvedených kritérií a v návaznosti na tradiční *Knapovy* závěry²¹⁹ rozdělit do následujících skupin.

²¹⁸ Kolektivními právy rozumíme tzv. *exclusive positive commons* nebo *exclusive negative commons* (srov. DRAHOS, Peter. *A philosophy of intellectual property*. Surrey: Ashgate, 1996, s. 58 a násl.), což jsou nehmotné statky, které sice jsou chráněny výhradními právy, ovšem nikoliv právy individuálními, ale kolektivními. Statky patřící do kategorie *exclusive negative commons* jsou charakteristické tím, že je možnost jejich využívání vyhrazena ve prospěch úzce vymezeného množství subjektů. V českém právním řádu můžeme mezi *exclusive negative commons* řadit tzv. zeměpisná označení, označení původu či tradiční zaručené speciality (viz členění práv k průmyslovému vlastnictví). U *exclusive positive commons* se potom jedná o statky, které je možné užívat pouze na základě souhlasu (*prior informed consent*), jež uděluje příslušný nositel kolektivních práv. V českém právním řádu mezi *exclusive positive commons* můžeme řadit například užívání olympijských symbolů dle zák. č. 60/2000 Sb., který mj. stanoví, že „jakékoliv užívání olympijských symbolik pro obchodní, reklamní nebo jiné obdobné účely je možné pouze na základě předchozího písemného zmocnění [...]“. Písemné zmocnění může udělit oprávněné osobě Český olympijský výbor“ (§ 3 odst. 1 zák. č. 60/2000 Sb.). Český olympijský výbor je příkladem nositele kolektivních práv k duševnímu vlastnictví.

²¹⁹ V této monografii používáme členění práv k duševnímu vlastnictví, které do českého práva přinesl Karel Knap (srov. KNAP, Karel et al. *Práva k nehmotným statkům*. Praha: Codex, 1994, s. 22), jenž vycházel z *Trollerovy* švýcarské koncepce (TROLLER, Alois. *Immaterialeigentrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht 1.1*. 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 69 a násl.). *Knapovu* klasifikaci práv k duševnímu vlastnictví nicméně doplňujeme o rozlišování mezi registrovanými a neregistrovanými právy, zejména s ohledem na rozdíly mezi registrovanými a neregistrovanými právy v oblasti ochranných známek a průmyslových vzorů. Mírně odlišné klasifikace práv k duševnímu vlastnictví můžeme nalézt u *Telec* (TELEC, Ivo. In: SRSTKA, Jiří et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2017, s. 41; TELEK, Ivo. *Tvůrčí práva duševního vlastnictví*. Brno: Doplněk, Masarykova univerzita, 1994, s. 40 a násl.) nebo *Vojčíka* (VOJČÍK, Peter. *Právo duševního vlastnictví*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, s. 33).

I. Práva k nehmotným statkům v oblasti vědy a umění (kultury):

- a) Práva k individuálním výsledkům tvůrčí činnosti
 - práva autora k jeho dílu (§ 9 až 28 AutZ)
 - práva výkonného umělce k jeho uměleckému výkonu (§ 70 až 71 AutZ)
- b) Práva k výsledkům netvůrčí povahy:
 - práva výrobce zvukového záznamu (§ 76 AutZ)
 - práva výrobce zvukově-obrazového záznamu (§ 80 AutZ)
 - práva rozhlasového nebo televizního vysílatele (§ 84 AutZ)
 - práva prvního zveřejnitel k dosud nezveřejněnému dílu (§ 87a) AutZ)
 - *de lege ferenda* práva vydavatele k tiskovým publikacím (čl. 15 až 16 směrnice č. 2019/790/EU).²²⁰

II. Práva k průmyslovému vlastnictví (práva průmyslová)

- a) Průmyslová práva k výsledkům tvůrčí činnosti
 - práva k vynálezu²²¹ [poskytovaná národním patentem – § 11 až 13a) ZákVyn; dodatkovým ochranným osvědčením – § 35 I ZákVyn, čl. 13 nařízení č. 469/2009/ES; evropským patentem – čl. 64 Evropské patentové úmluvy; *de lege ferenda* evropským patentem s jednotným účinkem – čl. 3 odst. 2 nařízení č. 1257/2012/EU]
 - práva k technickému řešení (poskytovaná užžitným vzorem – § 12 až 13 UžitVz)
 - práva k průmyslovému vzoru
 - » práva k průmyslovému vzoru zapsanému (§ 19 PrůmVz, čl. 19 odst. 1 nařízení č. 6/2002/ES)

²²⁰ Již bylo řečeno, že stávající právo nakladatele na odměnu v souvislosti se zhotovením rozmnoženiny jím vydaného díla pro osobní potřebu a vlastní vnitřní potřebu právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby upravené v § 87 AutZ není možné považovat za právo duševního vlastnictví, neboť se nejedná o právo absolutní („*na rozdíl od ostatních práv zakotvených autorským zákonem není obsahem práva nakladatele výlučné právo vydané dílo užít, vybrat pouze právo na účelové vymezenou autorskou odměnu*“; TELEČ, Ivo a Pavel TŮMA. *Autorský zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 715). Toto právo zakládá toliko relativní majetkové nároky a schází mu absolutní ochrana zakotvená v § 40 AutZ. Směrnice č. 2019/790/EU přinese změnu v tom směru, že členské státy budou muset přiznat vydavatelům tiskových publikací (*press publications publishers*) usazeným v některém členském státě absolutní práva stanovená v článku 2 a v čl. 3 odst. 2 směrnice 2001/29/ES k užití tiskových publikací online poskytovateli služeb v informační společnosti.

²²¹ Již jsme uvedli, že podobně jako u práv nakladatele na odměnu neřadíme mezi práva duševního vlastnictví ani práva zlepšovatele k jím vytvořeném zlepšovacím návrhu (§ 74 ZákVyn). Důvodem je jejich relativní povaha (působí toliko *inter partes*).

- » práva k průmyslovému vzoru nezapsanému (čl. 19 odst. 2 nařízení č. 6/2002/ES)
 - práva k odrůdám rostlin (§ 19 OdrůdZák; čl. 13 nařízení č. 2100/94/ES)
 - práva k topografím polovodičových výrobků (§ 10 TopPol).
- b) Průmyslová práva na označení
- práva k nezapsanému obchodnímu jménu (čl. 8 Pařížské unijní úmluvy)
 - práva k obchodní firmě (§ 423 odst. 2 ObčZ)
 - práva k ochranné známce
 - » práva k nezapsané všeobecně známé ochranné známce (§ 2 písm. d) OchrZn)
 - » práva k zapsané ochranné známce (poskytovaná národním zápisem – § 2 písm. a) OchrZn; mezinárodním zápisem – § 2 písm. b) OchrZn, čl. 4 Protokolu k Madridské dohodě; unijním zápisem – § 2 písm. c) OchrZn; čl. 6 a 9 nařízení č. 2017/1001/EU)
 - kolektivní práva²²² k zeměpisným označením (poskytovaná národním zápisem – § 23 OznPův; poskytovaná unijním zápisem – čl. 13 nařízení č. 1151/2012/EU; čl. 20 nařízení č. 251/2014; čl. 16 nařízení č. 110/2008/ES)
 - kolektivní práva k označením původu (poskytovaná národním zápisem – § 23 OznPův; poskytovaná unijním zápisem – čl. 13 nařízení č. 1151/2012)
 - kolektivní práva k zaručeným tradičním specialitám (poskytovaná unijním zápisem – čl. 24 nařízení č. 1151/2012/EU)
 - kolektivní práva ke znaku a názvu Červeného kříže a Československého červeného kříže (§ 1 zák. č. 126/1992 Sb.)
 - kolektivní práva k olympijským symbolům (§ 3 zák. č. 60/2000 Sb.).

U práv k průmyslovému vlastnictví se uplatňuje formální (registrační) princip vzniku ochrany,²²³ a pro vznik práv je proto potřeba učinit zápis do veřejnoprávního rejstříku (resp. veřejného seznamu) vedeného orgánem veřejné

²²² TÝČ, Vladimír a Radim CHARVÁT. *Zeměpisná označení v mezinárodních smlouvách a v právu Evropské unie*. Praha: Leges, 2016, s. 26.

²²³ TELEČ, Ivo. In: SRSTKA, Jiří et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2017, s. 41.

moci.²²⁴ S tímto principem se také s ohledem na uplatňování tzv. relativní novosti²²⁵ pojí princip časové priority, což znamená, že ochrana práv je poskytnuta tomu, kdo dříve podá žádost o zápis,²²⁶ a princip poplatkový,²²⁷ což znamená, že za zápis do takového rejstříku (resp. veřejného seznamu) je povinen žadatel (příhlašovatel) zaplatit správní poplatek. U průmyslových práv nicméně nacházíme z uvedených principů určité výjimky v podobě všeobecně známých ochranných známek (§ 2 písm. d) OchrZn) nebo nezapsaných průmyslových vzorů Společenství (čl. 1 odst. 2 písm. a) nařízení 6/2002/ES).

U kategorie práv autorských se, v návaznosti na čl. 5 odst. 2 Bernské úmluvy (k tomu viz kapitola 12.3), neuplatňuje formální princip vzniku ochrany²²⁸ a shodná mezinárodní úprava platí i pro některá práva související s právem autorským, jako jsou práva výkonných umělců nebo práva výrobců zvukových záznamů (čl. 20 Smlouvy Světové organizace duševního vlastnictví o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech).²²⁹

Přestože se výše uvedené ustanovení Bernské úmluvy s ohledem na personální rozsah Bernské úmluvy vztahuje pouze na autory „ne-státu původu díla“,²³⁰

²²⁴ KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 78; TELEC, Ivo. *Tvůrčí práva duševního vlastnictví*. Brno: Doplněk, Masarykova univerzita, 1994, s. 22; TROLLER, Alois. *Immaterialgüterrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht 1.1*. 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 80 a násl.; VOJČÍK, Peter. *Právo duševního vlastnictví*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, s. 30.

²²⁵ KNAP, Karel et al. *Práva k nehmotným statkům*. Praha: Codex, 1994, s. 23.

²²⁶ „Kdo řádně podá žádost o patent na vynález (příblášku vynálezu), o užitý vzor, o průmyslový vzor nebo model, o tovární nebo obchodní známku v jedné z unijních zemí, nebo jeho právní nástupce, bude ve lhůtách níže uvedených požívat prioritního práva při podání příblášky v ostatních zemích“ (čl. 4 A odst. 1 Pařížské unijní úmluvy). Srov. též AHRENS, Sönke. *Geistiges Eigentum und Wettbewerbsrecht: gewerblicher Rechtsschutz – Urheberrecht – unlauterer Wettbewerb*. 2. Wiesbaden: Springer Gabler, 2016, s. 85; ČADA, Karel. In: HORÁČEK, Roman, Karel ČADA a Petr HAJN. *Práva k průmyslovému vlastnictví*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 173 a násl.

²²⁷ Srov. část XI. přílohy zák. č. 634/2004 Sb.

²²⁸ KNAP, Karel et al. *Práva k nehmotným statkům*. Praha: Codex, 1994, s. 85; TELEC, Ivo. *Tvůrčí práva duševního vlastnictví*. Brno: Doplněk, Masarykova univerzita, 1994, s. 69; TELEC, Ivo a Pavel TUMA. *Autorský zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 127.

²²⁹ Von LEWINSKI, Silke. In: LOEWENHEIM, Ulrich. *Handbuch des Urheberrechts*. 2. vyd. München: C. H. Beck, 2010, s. 1074.

²³⁰ Knap s Kunzem výslovně uvádí, že čl. 5 odst. 2 Bernské úmluvy „nebrání členskému státu RÚB, aby svým vnitřním zákonodárstvím ochranu děl, pro něž je státem původu díla, v rozsahu své územní působnosti na splnění formálních podmínek vázal“ (KNAP, Karel a Otto KUNZ. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, s. 140).

uplatňuje se zásada neformálnosti vzniku ochrany²³¹ i vůči tuzemským nositelům autorských práv, neboť autorská práva dle vnitrostátní úpravy vznikají neformálně (§ 9 odst. 1 AutZ) v okamžiku vyjádření díla ve smyslu vnímatelné podobě. U práv výkoných umělců a dalších práv souvisejících s právem autorským je situace stejná a ani zde se princip formálnosti dle vnitrostátní úpravy neuplatňuje.²³²

8.8 Práva osobnostní a majetková

Dalším kritériem, podle kterého lze kategorizovat práva k duševnímu vlastnictví, je hledisko povahy práv, která se vztahují k danému nehmotnému statku, tedy to, zda jde o práva osobnostní, nebo majetková, případně osobnostní a majetková. Oběma kategoriím je společné to, že jde o práva absolutní povahy²³³ (viz kapitola 8.10), která jsou časově omezena (viz kapitola 8.13).

²³¹ TELEC, Ivo. In: SRSTKA, Jirí et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2017, s. 41.

²³² Mezinárodní úmluva o ochraně výkoných umělců, výrobců zvukových záznamů a rozhlasových organizací (Římská úmluva 1961) v čl. 11 stanoví pravidla ohledně maximálních formálních požadavků, které smluvní státy, jež uplatňují princip formálnosti u práv souvisejících s právem autorským, mohou požadovat („Vžaduje-li smluvní stát podle svého vnitřního zákonodárství jako podmínku ochrany práv výrobců zvukových snímků nebo výkoných umělců, anebo obou k zvukovým snímkům splnění formalit, budou se tyto podmínky pokládat za splněné, jestliže všechny rozmnoženiny vydaného zvukového snímku uvedené do prodeje nebo jejich obaly ponesou poznámku skládající se ze znaku © s připojením roku prvního vydání, umístěnou takovým způsobem, aby bylo dostatečně dáno najevo, že se činí nárok na ochranu; a neuvádějí-li rozmnoženiny nebo jejich obaly výrobce nebo osobu výrobcem zmocněnou (připojením jména, obchodní známky nebo jiného příslušného označení), musí poznámka obsahovat také jméno vlastníka práv výrobce. Konečně neuvádějí-li rozmnoženiny nebo jejich obaly hlavní vykoná umělce, musí poznámka obsahovat také jméno osoby, která vlastní práva takových výkoných umělců ve státě, kde se trvalý záznam uskutečnil“). Jedná se o obdobu úpravy tzv. copyrightové doložky, kterou obsahuje Všeobecná úmluva o autorském právu v čl. III odst. 1 („Každý smluvní stát, který podle svého vnitřního zákonodárství vyžaduje jako podmínku ochrany práv autorů splnění formálních náležitostí, jako jsou uložení, registrace, vyřazení, notářské osvědčení, zaplacení poplatků, vyrobení nebo uveřejnění na jeho území, musí pokládat tyto požadavky za splněné pro každé dílo chráněné podle této úmluvy, které bylo poprvé uveřejněno mimo území tohoto státu a jehož autor není občanem tohoto státu, jestliže od prvního uveřejnění tohoto díla všechny výtisky díla uveřejněného se svolením autora nebo každého jiného nositele autorského práva jsou opatřeny značkou Copyright s připojením jména nositele autorského práva a s uvedením roku prvního uveřejnění; značka, jméno a rok musí být uvedeny takovým způsobem a na takovém místě, aby bylo jasné patrné, že je autorské právo vyhrazeno“).

²³³ TELEC, Ivo. In: SRSTKA, Jirí et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2017, s. 34.

Rozdíl mezi oběma skupinami se projevuje v tom, že osobnostní práva nepodléhají promlčení,²³⁴ jsou nepřevoditelná a neděditelná²³⁵ a jejich nositelé mohou být toliko fyzické osoby.

Osobnostní práva chrání osobnostní zájmy (*ideelle Interessen*)²³⁶ svých nositelů, jako je jejich osobní či profesní identifikace (například právo na osobození si autorství, případně právo zůstat v autorské anonymitě či zvolit si pseudonym – § 11 odst. 2 AutZ; právo na původcovství k vynálezu – § 8 odst. 2 ZákVyn; čl. 4 ter Pařížské unijní úmluvy) nebo ochrana integrity jejich výtvorů (osobnostní právo na nedotknutelnost autorského díla – § 11 odst. 3 AutZ). Mezi osobnostní práva k duševnímu vlastnictví řadíme: osobnostní práva autorská (§ 11 AutZ), osobnostní práva výkonného umělce (§ 70 AutZ), původcovské právo vynálezce (§ 8 odst. 2, § 25 odst. 2 ZákVyn; čl. 4 ter Pařížské unijní úmluvy), původcovské právo původce průmyslového vzoru (§ 2 písm. d), § 18 PrůmVz), původcovské právo tvůrce topografie polovodičových výrobků (§ 1 odst. 1 TopPol), původcovské právo původce technického řešení (§ 6 odst. 2 UžitVz), původcovské právo šlechtitele odrůdy (§ 2d OdrůdZák).

Majetková práva chrání majetkové zájmy (*materielle Interessen*), které spočívají v možnosti hospodářského zužitkování daného statku (např. právo autora dílo užít a udělit souhlas k jeho užití – § 12 odst. 1 AutZ; právo majitele patentu využívat vynález, poskytnout souhlas k využívání vynálezu jiným osobám, nebo na něj patent převést – § 11 ZákVyn) nebo získání dobré pověsti ve vztahu ke kvalitě výrobků/služeb, v nichž je nehmotný statek zachycen.²³⁷

Oproti osobnostním právům jsou majetková práva převoditelná a děditelná²³⁸ a jejich nositeli obecně mohou být jak fyzické, tak právnické osoby

²³⁴ Výjimkou je toliko právo na odčinění újmy způsobené zásahem do osobnostních práv (§ 612 ObčZ).

²³⁵ MELZER, Filip, Petr TÉGL a Ivo TELEČ. In: MELZER, Filip a Petr TÉGL. *Občanský zákoník: velký komentář. Svazek I: § 1–117*. Praha: Leges, 2013, s. 188.

²³⁶ TROLLER, Alois. *Immaterialgüterrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht 1.1*. 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 70.

²³⁷ TROLLER, Alois. *Immaterialgüterrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht 1.1*. 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 67.

²³⁸ MELZER, Filip, Petr TÉGL a Ivo TELEČ. In: MELZER, Filip a Petr TÉGL. *Občanský zákoník: velký komentář. Svazek I: § 1–117*. Praha: Leges, 2013, s. 188.

[s výjimkou majetkových práv autorských a majetkových práv výkonných umělců, jejichž nositeli mohou být pouze fyzické osoby – autor (§ 5 odst. 1 AutZ)/výkonný umělec (§ 67 odst. 2 AutZ)].

Mezi majetková práva k duševnímu vlastnictví řadíme například: majetková práva autora (§ 12 AutZ), majetková práva výkonného umělce (§ 71 AutZ), majetková práva výrobce zvukového záznamu (§ 76 AutZ), majetková práva výrobce zvukově obrazového záznamu (§ 80 AutZ), majetková práva zveřejnitel dosud nezveřejněného díla (§ 28 odst. 2 AutZ), majetková práva pořizovatele databáze (§ 90 AutZ), právo původce na udělení patentu (§ 8 odst. 1 a 2 ZákVyn), práva ze zápisu ochranné známky (§ 8 OchrZn), práva z všeobecně známé ochranné známky (§ 8 OchrZn), práva k označení původu (§ 23 OznPův), práva k zeměpisnému označení (§ 23 OznPův), práva z uděleného patentu (§ 11 ZákVyn) apod.

8.9 Převoditelnost práv k duševnímu vlastnictví

Výše jsme uvedli, že ohledně převoditelnosti práv k duševnímu vlastnictví platí, že majetková práva vztahující se k duševnímu vlastnictví jsou v zásadě úplně (translativně) převoditelná. Translativním převodem rozumíme situaci, kdy převodce své právo beze zbytku ztrácí a derivativním způsobem jej převádí na nabyvatele.²³⁹ Výjimkou z pravidla plné převoditelnosti majetkových práv jsou dle vnitrostátní úpravy práva k označení původu a zeměpisnému označení (§ 8 OznPův), stejně jako majetková práva autorská (§ 26 odst. 1 AutZ) a majetková práva výkonných umělců (§ 74 AutZ), pokud jde o zákaz jejich převodu mezi živými (*inter vivos*).²⁴⁰ Osobnostní práva k předmětům práv duševního vlastnictví jsou z podstaty věci naopak vždy nepřevoditelná.²⁴¹

Pojem konstitutivní převod se potom používá v souvislosti s poskytnutím licence k danému nehmotnému statku (na základě licence se konstituuje

²³⁹ KNAP, Karel et al. *Práva k nehmotným statkům*. Praha: Codex, 1994, s. 29; KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 120.

²⁴⁰ Převod pro případ smrti (*mortis causa*) u majetkových autorských práv přípustný je. Srov. TELEČEK, Ivo a Pavel TŮMA. *Autorský zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 311.

²⁴¹ KNAP, Karel et al. *Práva k nehmotným statkům*. Praha: Codex, 1994, s. 29; KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 121.

nové užívací právo nabyvatele licence). U autorských práv a práv k uměleckým výkonům jde o obecný způsob, jak lze s těmito právy právně disponovat. Výjimku tvoří úplný převod výkonu majetkových práv autorských zaměstnavatelem (§ 58 odst. 1 AutZ), resp. objednatel u tzv. fiktivních zaměstnaneckých děl (§ 58 odst. 7 AutZ).²⁴² U kolektivních ochranných známek, zeměpisných označení a označení původu zákonodárce rovněž konstitutivní převod zakazuje.

Z hlediska mezinárodního práva soukromého je otázka převoditelnosti práv velmi důležitá, neboť se vždy posuzuje dle *lex loci protectionis*, a tvoří tak meze obligačního statutu (viz též kapitola 15.12).

8.10 Absolutní povaha práv k duševnímu vlastnictví

Abychom mohli hovořit o „právech k duševnímu vlastnictví“, musíme zdůraznit, že musí mít absolutní povahu.²⁴³ Znamená to, že zákonodárce alokuje ve prospěch určitého subjektu či subjektů výhradní práva k užívání určitého statku, která zahrnují právo vyloučit ostatní subjekty z definovaného užívání (*ius excludendi*).²⁴⁴

Výhradnost (*Ausschließlichkeit*) práv se ze soukromoprávního hlediska projevuje v těchto aspektech²⁴⁵: alokování práv ve prospěch konkrétního subjektu/skupiny subjektů, který je oprávněn vyloučit ostatní z využívání

²⁴² TELEČ, Ivo a Pavel TŮMA. *Autorský zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 557.

²⁴³ JÄNICH, Volker. *Geistiges Eigentum – eine Komplementärscheinung zum Sacheigentum?* Tübingen: Mohr Siebeck, 2002, s. 201; KNÄP, Karel et al. *Práva k nehmotným statkům*. Praha: Codex, 1994, s. 16 a násl.; TELEČ, Ivo. In: SRSTKA, Jiří et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2017, s. 37, 40; VOJČÍK, Peter. *Právo duševního vlastnictví*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, s. 30.

²⁴⁴ GÖTTING, Horst-Peter. *Der Begriff des Geistigen Eigentums. Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht*. 2006, č. 5, s. 357; TROLLER, Alois. *Immaterialgüterrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht 1.1*. 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 69 a násl. Jänich uvádí, že co se týče povahy absolutních práv k duševnímu vlastnictví, je povaha práv k duševnímu vlastnictví v zásadě shodná s právy věcnými („Festgehalten werden kann, daß Sacheigentum und geistiges Eigentum in bezug auf das Merkmal ‚Absolutheit‘ identisch strukturiert sind“). Viz JÄNICH, Volker. *Geistiges Eigentum – eine Komplementärscheinung zum Sacheigentum?* Tübingen: Mohr Siebeck, 2002, s. 201.

²⁴⁵ PEUKERT, Alexander. In: HILTY, Reto M., Thomas JAEGER a Volker KITZ (eds.). *Geistiges Eigentum: Herausforderung Durchsetzung*. Berlin: Springer, 2008, s. 54–55. Obdobně viz TROLLER, Alois. *Immaterialgüterrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht 1.1*. 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 70.

(exploatace) daného statku; zakotvení rozsahu příslušné ochrany, který vymezuje jiným osobám (tertiím), jakých jednání se mají zdržet, aby nezasahovali do výhradních práv; zakotvení soukromoprávní odpovědnosti za porušení práv, včetně přiznání škodních či kondikčních nároků; stanovení podmínek pro vzdání se práv nebo možnost jejich jednostranné limitace; stanovení podmínek pro zánik práva (např. uplynutím doby, prohlášením neplatnosti, výmazem apod.); možnost smluvních dispozic s absolutním právem (umožnění translativního nebo konstitutivního převodu práv); možnost zastavení práv; možnost nuceného výkonu práv nebo jejich postížení v rámci insolvenčního řízení.

Z tohoto hlediska nemůžeme mezi práva k duševnímu vlastnictví řadit ochranu proti nekalé soutěži, která zakládá toliko relativní majetková práva působící *inter partes*.²⁴⁶ Právo na ochranu proti nekalé soutěži je pojmáno jako právo, jehož primárním cílem není chránit osobnostní či majetkové zájmy soutěžitele, ale kvalitu (bonitu) soutěže.²⁴⁷ Právo na ochranu proti nekalé soutěži (*unfair competition law*; *unlauterer Wettbewerb*) nepatří mezi práva k duševnímu vlastnictví, ale mezi práva s duševním vlastnictvím související.²⁴⁸ Právo na ochranu proti nekalé soutěži je právem deliktním²⁴⁹ a na rozdíl od práv k nehmotným statkům z nekalosoutěžní ochrany nevyplyývají žádná absolutní práva, která by bylo možné převádět či licencovat.

²⁴⁶ DESSEMONTET, François. In: Von BÜREN, Roland a Lucas DAVID. *Schweizerisches Immaterialgüter- und Wettbewerbsrecht 1/I*. 2. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 2002, s. 7; KNAP, Karel et al. *Práva k nehmotným statkům*. Praha: Codex, 1994, s. 45; KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 17; TELEC, Ivo. In: SRSTKA, Jiří et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2017, s. 40; TROLLER, Alois. *Immaterialgüterrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht 1.1*. 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 113.

²⁴⁷ KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 215, 217; KINDL, Jiří. In: MELZER, Filip a Petr TĚGL. *Občanský zákoník: velký komentář. Svazek IX: § 2894-3081*. Praha: Leges, 2018, s. 1140.

²⁴⁸ KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 207 a násl.; TELEC, Ivo. In: SRSTKA, Jiří et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2017, s. 40; VOJČÍK, Peter. *Právo duševního vlastnictví*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, s. 36.

²⁴⁹ ONDREJOVÁ, Dana a David SEHNÁLEK. *Vliv práva Evropské unie na českou regulaci nekalé soutěže a nekalých obchodních praktik*. Brno: Masarykova univerzita, 2016, s. 274; ULMER, Eugen. *Die Immaterialgüterrechte im internationalen Privatrecht*. Köln: Carl Heymanns Verlag, 1975, s. 5.

Skutečností je, že Úmluva o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví z roku 1967 ve svém čl. 2 zahrnuje právo na ochranu proti nekalé soutěži mezi práva k duševnímu vlastnictví. Současně Pařížská unijní úmluva v článku 10 bis²⁵⁰ a 10 ter stanoví povinnost všech unijních států „*zabezpečit ochranu proti nekalé soutěži, jakož i povinnost poskytnout vhodné zákonné prostředky k účinnému potlačování nekalé soutěže*“²⁵¹. Příslušná ustanovení nicméně musíme vykládat v kontextu čl. 1 odst. 2 Pařížské unijní úmluvy, který právo na ochranu proti nekalé soutěži neřadí mezi práva k duševnímu vlastnictví a ve druhé větě pouze stanoví, že „*[d]alším úkolem ochrany průmyslového vlastnictví je též potlačování nekalé soutěže*“. Obsahem čl. 10 bis a 10 ter Pařížské unijní úmluvy tedy není zařazení práva na ochranu proti nekalé soutěži mezi průmyslová práva, ale tyto články obsahují pouze závazek ukládaný smluvním státům, aby příslušníku jiného smluvního státu poskytovaly ochranu proti

²⁵⁰ Čl. 10 bis Pařížské unijní úmluvy stanoví: „(1) Unijní země jsou povinny zajistit příslušníkům Unie účinnou ochranu proti nekalé soutěži. (2) Nekalou soutěží je každá soutěžní činnost, která odporuje poctivým zvyklostem v průmyslu nebo v obchodě. (3) Zejména musí být zakázány: 1. jakékoliv činy, které by mohly jakkoli způsobit záměnu s podnikem, výrobky nebo s průmyslovou nebo obchodní činností soutěžitele; 2. falešné údaje při provozování obchodu, které by mohly poškodit dobrou pověst podniku, výrobků nebo průmyslové nebo obchodní činnosti soutěžitele; 3. údaje nebo tvrzení, jejichž užívání při provozu obchodu by bylo s to uvádět veřejnost v omyl o vlastnosti, způsobu výroby, charakteristice, způsobilosti k použití nebo o množství zboží.“

²⁵¹ KNAP, Karel et al. *Práva k nebotným statkům*. Praha: Codex, 1994, s. 57. Ustanovení o tom, že by státy měly bránit nekalé soutěži, se do Pařížské unijní úmluvy dostalo při její revizi na diplomatické konferenci v Bruselu v roce 1900. Tehdy byl do Pařížské unijní úmluvy včleněn čl. 10 bis. Ve svém původním znění stanovil, že „*státní příslušníci unijních států budou požínat ve všech státech Unie stejné ochrany proti nekalé soutěži, jaká je poskytována státním příslušníkům státu ochrany*“. Původně se tedy jednalo o zakotvení národního režimu, obdobně jako v případě průmyslových práv. O jedenáct let později při Washingtonské revizi v roce 1911 byl článek 10 bis změněn na závazek poskytovat účinnou ochranu proti nekalé soutěži. Na definici nekalosoutěžního jednání se státy shodly v roce 1925 při Haagské revizi úmluvy (čl. 10 bis odstavec 2). V tomto roce byl do úmluvy včleněn také nový čl. 10 ter (nepatrně pozměněný v roce 1934), který měl zajistit vhodné zákonné prostředky k účinnému potlačování nekalé soutěže. Příkladný výčet jednání kvalifikovaných jako jednání v nekalé soutěži byl do čl. 10 bis včleněn později (v roce 1934 v Londýně a v roce 1958 v Lisabonu). Konečné znění čl. 10 bis pochází, jak již bylo uvedeno, ze Stockholmu z roku 1967. K tomu blíže viz BODENHAUSEN, G. H. C. *Guide to the application of the Paris convention for the protection of industrial property: as revised at Stockholm in 1967*. Geneva: BIRPI, 1968, s. 142; CHEN, Xíao Yí. A proposal for the International Convention for Protection against Unfair Competition. *European Intellectual Property Review*, 1996, roč. 18, č. 8, s. 450 a násl.; CHEN, Xíao Yí. The status of international protection against unfair competition. *European Intellectual Property Review*, 1997, roč. 19, č. 8, s. 422; KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 211.

nekalé soutěži. Právo na ochranu proti nekalé soutěži tak není možné ani s poukazem na „formální výčet práv“ v čl. 2 Smlouvy o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví řadit mezi práva k duševnímu vlastnictví, a to z toho důvodu, že přímým předmětem nekalosoutěžní ochrany nejsou nehmotné statky a tento režim ochrany není založen na principu absolutních práv.²⁵²

Obdobný závěr platí i pro práva k obchodnímu tajemství. Český zákonodárce směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/943 ze dne 8. června 2016 o ochraně nezveřejněného *know how* a obchodních informací (obchodního tajemství) před jejich neoprávněným získáním, využitím a zpřístupněním implementoval tak, že je ochrana obchodního tajemství (čl. 2; čl. 13 až 15 směrnice 2016/943/EU) postavena na nekalosoutěžních základech (srov. § 5a zák. č. 221/2006 Sb.) a absolutní práva, která jsou typická pro práva k duševnímu vlastnictví, z ní nevyplývají.²⁵³

Také další práva, jako je právo nakladatele na odměnu v souvislosti se zhotovením rozmnoženiny jím vydaného díla (§ 87 AutZ) nebo právo zlepšovatele na odměnu za zlepšovací návrh (§ 72 ZákVyn) nepovažujeme za práva k duševnímu vlastnictví v pravém slova smyslu, neboť práva, která se k těmto výsledkům vztahují, mají toliko relativní povahu (působí *inter partes*).

V kontextu mezinárodního práva soukromého musíme znovu zdůraznit, že unijní kolizní předpisy v oblasti deliktických závazků důsledně rozlišují mezi porušením práv k duševnímu vlastnictví a porušením jiných práv, jako je například nekalosoutěžní ochrana, přičemž pro jednotlivé případy stanoví odlišné hraniční určovatele.²⁵⁴ Zatímco se u nekalé soutěže setkáváme

²⁵² KNAP, Karel et al. *Práva k nehmotným statkům*. Praha: Codex, 1994, s. 45.

²⁵³ Viz též ONDREJOVÁ, Dana a David SEHNÁLEK. *Vliv práva Evropské unie na českou regulaci nekalé soutěže a nekalých obchodních praktik*. Brno: Masarykova univerzita, 2016, s. 108–109. Odlišný přístup nacházíme ve slovenském právu, kde ustanovení § 18 zák. č. 513/1991 Zb., obchodný zákoník, zakládá ve vztahu k obchodnímu tajemství absolutní majetková práva. Viz též VOJČÍK, Peter. *Právo duševného vlastníctva*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, s. 411 a násl.

²⁵⁴ FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual property and private international law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 861; DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1246; KROPHOLLER, Jan. *Internationales Privatrecht*. 6. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2006, s. 543; ONDREJOVÁ, Dana a David SEHNÁLEK. *Vliv práva Evropské unie na českou regulaci nekalé soutěže a nekalých obchodních praktik*. Brno: Masarykova univerzita, 2016, s. 274.

s hraničním určovatelem *lex loci delicti commissi* (čl. 6 odst. 1 nařízení Řím II),²⁵⁵ u práv k duševnímu vlastnictví se používá hraniční určovatel *lex loci protectionis* (čl. 8 odst. 1 nařízení Řím II, § 80 ZMPS).²⁵⁶

8.11 Taxativní výčet práv k duševnímu vlastnictví (*numerus clausus*)

Otázka, zda je daný nehmotný statek chráněn, je z hlediska kolizního práva vždy otázkou uplatňování hraničního určovatele *lex loci protectionis* (k tomu blíže viz kapitola 10).

Jestliže bude právem státu, pro který se uplatňuje nárok na ochranu, český právní řád, budeme dle něj zjišťovat, zda vůbec k určitému nehmotnému statku přiznává právní řád České republiky duševněvlastnickou ochranu (§ 80 ZMPS), neboť, jak jsme již uvedli, některé nehmotné statky na území České republiky vůbec chráněny nejsou. Zatímco ve Spojených státech amerických požívají ochranu i tzv. *business methods inventions*,²⁵⁷ české právo v souladu s čl. 52 odst. 2 písm. c) Evropské patentové úmluvy patentovou ochranu obchodním metodám (§ 3 odst. 2 písm. c) ZákVyn) nepřiznává.²⁵⁸ Opačně potom platí, že zatímco ve státech Evropské unie jsou chráněny databáze tzv. zvláštním právem pořizovatele databáze, ve Spojených

²⁵⁵ FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual property and private international law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 865; ROZÉHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 148; STONE, Peter A. *EU private international law*. 2. vyd. Cheltenham: Elgar, 2010, s. 401; TICHÝ, Luboš. *Nařízení č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy Řím II: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 100.

²⁵⁶ FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual property and private international law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 801 a násl.; KROPHOLLER, Jan. *Internationales Privatrecht*. 6. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2006, s. 546; STONE, Peter A. *EU private international law*. 2. vyd. Cheltenham: Elgar, 2010, s. 402; TICHÝ, Luboš. *Nařízení č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy Řím II: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 122; TORREMANS, Paul, Uglješa GRUŠIĆ a James J. FAWCETT. *Cheshire, North & Fawcett Private international law*. 15. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2017, s. 825.

²⁵⁷ DUTFIELD, Graham a Uma SUTHERSANEN. *Global intellectual property law*. Cheltenham, UK; Northampton, MA: Edward Elgar, 2008, s. 119; NARD, Craig Allen. *The law of patents*. New York: Aspen Publishers, 2008, s. 140.

²⁵⁸ ČADA, Karel. In: HORÁČEK, Roman, Karel ČADA a Petr HAJN. *Práva k průmyslovému vlastnictví*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 82; CHLOUPEK, Vojtěch a Kateřina HARTVICOVÁ. *Patentový zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 11.

státech amerických databázová ochrana *sui generis* neexistuje a soubory dat je možné chránit prostřednictvím smluvního závazkového práva nebo práva na ochranu proti nekalé soutěži.²⁵⁹

Občanský zákoník pro všechna soukromá majetková práva absolutní povahy zakotvuje, že „jen zákon stanoví, která práva k majetku jsou absolutní“ (§ 977 ObčZ).²⁶⁰ Uvedený princip se nicméně nevztahuje pouze na majetková práva, ale na všechna práva, jež působí *erga omnes*.²⁶¹ Ani u osobnostních práv není přípustné, aby jejich absolutní povahu zakládal podzákonný předpis nebo dokonce dohoda stran. V tomto směru se absolutní práva zásadně odlišují od práv relativních, kde platí v daleko větším rozsahu princip privatní autonomie a strany mezi sebou mohou vytvořit i závazek, který není vymezen pojmovými znaky některého z typizovaných závazků upravených v části čtvrté občanského zákoníku.²⁶²

V oblasti práv k duševnímu vlastnictví se tradičně uplatňují shodné požadavky, neboť i tato absolutní práva jsou postavena na enumerativním principu a setkáváme se zde, podobně jako u věcných práv,²⁶³ s uplatňováním principu *numerus clausus*.

Abychom mohli hovořit o absolutních právech, musíme mít na paměti, že tato musí mít jasně definovaný předmět, subjekty, obsah a rozsah.²⁶⁴ V dané souvislosti Melzer výstižně uvádí, že absolutnímu právu „odpovídá povinnost všech

²⁵⁹ DERCLAYE, Estelle. *The legal protection of databases: a comparative analysis*. Cheltenham, UK; Northampton, MA: Edward Elgar, 2008, s. 225 a násl.

²⁶⁰ SPÁČIL, Jiří. In: SPÁČIL, Jiří. *Občanský zákoník: komentář. III: Věcná práva (§ 976–1474)*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 4; SPÁČIL, Jiří. In: SPÁČIL, Jiří. *Věcná práva: věcná práva, katastr nemovitostí a správa cizího majetku*. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 5; TÉGL, Petr. Stručný nástin úpravy věcných práv v návrhu nového občanského zákoníku, 1. část – obecné výklady, veřejné seznamy, držba, vlastnické právo. *Obchodní právo*, 2012, roč. 21, č. 3, s. 89.

²⁶¹ TŮMA, Pavel. In: LAVICKÝ, Petr. *Občanský zákoník: komentář. I: Obecná část (§ 1–654)*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 396.

²⁶² HULMÁK, Milan. In: HULMÁK, Milan et al. *Občanský zákoník: komentář. V: Závazkové právo: obecná část (§ 1721–2054)*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 137; LAVICKÝ, Petr. In: LAVICKÝ, Petr. *Občanský zákoník: komentář. I: Obecná část (§ 1–654)*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 18; MELZER, Filip. Dispozitivní a kogentní normy v novém občanském zákoníku. *Právní rozhledy*. 2013, č. 7, s. 253 a násl.

²⁶³ JÄNICH, Volker. *Geistiges Eigentum – eine Komplementärserscheinung zum Sacheigentum?* Tübingen: Mohr Siebeck, 2002, s. 237; SPÁČIL, Jiří. In: SPÁČIL, Jiří. *Věcná práva: věcná práva, katastr nemovitostí a správa cizího majetku*. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 7.

²⁶⁴ PEUKERT, Alexander. *Güterzuordnung als Rechtsprinzip*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2008, s. 101.

ostatních toto právo respektovat. Tito „ostatní“, tj. *tertiové*, mají mít možnost vůbec vědět, co mají respektovat: to je důvod pro *numerus clausus absolutních práv*; zpravidla se o tomto hovoří jen ve vztahu k právům věcným, avšak správně je aplikovat dané pravidlo na všechna absolutní práva. *Tertiové* však mají právo vědět, nejen jaká práva mají povinnost respektovat, ale i jaký konkrétní obsah tato práva mají mít [...]“²⁶⁵ Absolutní povaha práv souvisí i s problematikou převoditelnosti statků.²⁶⁶ Jestliže převodce převádí smlouvou absolutní práva k určitému statku, potom musí být nabyvateli jednoznačně zřejmé, jaký rozsah práv se převádí.²⁶⁷

Numerus clausus absolutních práv znamená, že pouze zákon vymezuje, ke kterým statkům se vztahují absolutní práva, kdo je jejich nositelem, zda jde o práva převoditelná a jak dlouho tato práva trvají. Pokud by zákonodárce ponechal smluvní volnost ohledně absolutních práv a jejich obsahu, uvrhl by třetí subjekty do stavu právní nejistoty (*erhebliche Rechtsunsicherheit*), neboť by nebylo zřejmé, která práva vlastně mají být respektována, jaký je jejich obsah apod.²⁶⁸

Podobně jako u věcných práv, jsou také práva k duševnímu vlastnictví, co do jednotlivých kategorií (autorská práva, práva patentová, práva k ochranným známkám apod.) vymezena typově (*Typenzwang*).²⁶⁹ Na rozdíl od hmotných předmětů (hmotných věcí v právním smyslu), u nichž je pro zákonodárce snazší vymezit jejich generické znaky (hmotná povaha, ovladatelnost, odlišnost od ostatních jsoucen),²⁷⁰ je u nehmotných statků daleko podstatnější, jakým způsobem (a zda vůbec) zákonodárce určuje jejich pojmové znaky tak, aby se mohly stát předměty práv k duševnímu vlastnictví.

²⁶⁵ MELZER, Filip. Dispozitivní a kogentní normy v novém občanském zákoníku. *Právní rozhledy*, 2013, č. 7, s. 259.

²⁶⁶ „[...] die Übertragbarkeit des primären Rechts“ (srov. PEUKERT, Alexander. In: HILTY, Reto M., Thomas JAEGER a Volker KITZ (eds.). *Geistiges Eigentum: Herausforderung Durchsetzung*. Berlin: Springer, 2008, s. 54).

²⁶⁷ STIEPER, Malte. *Rechtfertigung, Rechtsnatur und Disponibilität der Schranken des Urheberrechts*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2009, s. 195.

²⁶⁸ STIEPER, Malte. *Rechtfertigung, Rechtsnatur und Disponibilität der Schranken des Urheberrechts*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2009, s. 196.

²⁶⁹ JÄNICH, Volker. *Geistiges Eigentum – eine Komplementärserscheinung zum Sacheigentum?* Tübingen: Mohr Siebeck, 2002, s. 235; STIEPER, Malte. *Rechtfertigung, Rechtsnatur und Disponibilität der Schranken des Urheberrechts*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2009, s. 197.

²⁷⁰ KOUKAL In: LAVICKÝ, Petr. *Občanský zákoník: komentář. I: Obecná část (§ 1–654)*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1729 a násl.; TĚGL, Petr. In: MELZER, Filip a Petr TĚGL. *Občanský zákoník: velký komentář. Svazek I: § 1–117*. Praha: Leges, 2013, s. 203 a násl.; PETROV, Jan. In: SPÁČIL, Jiří. *Věcná práva: věcná práva, katastr nemovitostí a správa cizího majetku*. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 11.

Jak jsme totiž uvedli, je přirozená povaha nehmotných statků ubikvitní a nerivalitní. Jestliže neexistuje právní zákaz, který by omezoval jejich užívání, jedná se o statky obecné, které kdokoliv může volně užívat.²⁷¹

Tím, že zákonodárce v každém režimu duševně vlastnické ochrany (ať už se jedná o ochranu autorskoprávní, patentovou, známkovou, užitno/průmyslověvzorovou, odrůdovou či jinou) vymezuje pojmové znaky²⁷² příslušných nehmotných statků, současně určuje, které nehmotné předměty pod daný rozsah ochrany nespádají.

Již bylo uvedeno, že například u autorských děl platí, že to, co může vytvořit kdokoliv, není samo o sobě autorskoprávně chráněno. A autorskoprávně volné jsou také například výtvořiny vytvářené rutinně či mechanicky, abstraktní prvky (žánr, obecný námět apod.) nebo skutečnosti existující nezávisle na lidském vědomí (přírodní jevy, historické události apod.). Co se týče práva patentového, zde jsou právně volné předuveditelné vynálezy / technická řešení (§ 5 odst. 3 ZákVyn), které nesplňují podmínku celosvětové novosti, nebo obecné výsledky tvůrčí činnosti objevitelské (objevy), vědecké teorie či matematické metody (§ 3 odst. 2 písm. a) ZákVyn).²⁷³

²⁷¹ KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 71, 105 a násl.; PEUKERT, Alexander. *Die Gemeinfreiheit: Begriff, Funktion, Dogmatik*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2012, s. 66 a násl.; SCHACK, Haimo. *Urheber- und Urhebervertragsrecht*. 6. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2013, s. 105; TROLLER, Alois. *Immaterialgüterrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht 1.1*. 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 131.

²⁷² JÄNICH, Volker. *Geistiges Eigentum – eine Komplementärserscheinung zum Sacheigentum?* Tübingen: Mohr Siebeck, 2002, s. 237, 243; KNAP, Karel a Otto KUNZ. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, s. 16; KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 48 a násl.; TELEC, Ivo. In: SRSTKA, Jiří et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2017, s. 36; TELEC, Ivo. *Pojmové znaky duševního vlastnictví*. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 23, 61; VOJČÍK, Peter. *Právo duševního vlastnictví*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, s. 99 a násl.

²⁷³ ČADA, Karel. In: HORÁČEK, Roman, Karel ČADA a Petr HAJN. *Práva k průmyslovému vlastnictví*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 81 a násl.; CHLOUPEK, Vojtěch a Kateřina HARTVÍCHOVÁ. *Patentový zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 8 a násl. K dané problematice v zahraničních úpravách viz též DUTFIELD, Graham a Uma SUTHERSANEN. *Global intellectual property law*. Cheltenham, UK; Northampton, MA: Edward Elgar, 2008, s. 116; LAMPING, Matthias. In: HILTY, Reto M.; JAEGER, Thomas, eds. *Europäisches Immaterialgüterrecht: Funktionen und Perspektiven*. Berlin Heidelberg: Springer, 2016, s. 157; JACOB, Jan. *Ausschließlichkeitsrechte an immateriellen Gütern: eine kantische Rechtfertigung des Urheberrechts*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2010, s. 19; NARD, Craig Allen. *The law of patents*. New York: Aspen Publishers, 2008, s. 113.

Součástí principu *numerus clausus* však není pouze problematika vymezení pojmových znaků nehmotných statků, ale také katalogu práv, která se k nim vztahují, včetně nároků, jež vyplývají z porušení primárních práv k duševnímu vlastnictví.²⁷⁴ Z tohoto důvodu je kategorie práv, která vyplývají z duševně vlastnické ochrany, taxativní.

Uvedené závěry však již neplatí pro obsah majetkových práv, který spočívá v možnosti užít chráněný předmět ochrany.²⁷⁵ Na rozdíl od věcných práv, která mají jednoznačně vymezený obsah (zejména co se týče užívacích práv), je v oblasti práv k duševnímu vlastnictví právo užít předměty ochrany obvykle vymezeno pouze obecně a s využitím demonstrativního výčtu užívacích práv. Například v ustanovení § 12 odst. 4 AutZ zákonodárce příkladmo definuje způsoby výkonu práva dílo užít.²⁷⁶ Stejně tak je v § 8 odst. 3 OchrZn obsažen demonstrativní výčet užití ochranné známky²⁷⁷ nebo v § 19 odst. 1 PrůmVz užití zapsaného průmyslového vzoru.²⁷⁸ Způsoby užití chráněných statků tedy v oblasti práv k duševnímu vlastnictví taxativně vymezeny nejsou.

8.12 Soukromoprávní povaha práv k duševnímu vlastnictví

Práva k duševnímu vlastnictví jsou práva soukromá,²⁷⁹ přičemž se jedná o tzv. zvláštní soukromá práva ve smyslu § 9 odst. 2 ObčZ. Na rozdíl od veřejnoprávních povolení k výkonu určité činnosti (typicky jde o koncesované živnosti nebo provozování taxislužby) stát přiznává výhradní

²⁷⁴ JÄNICH, Volker. *Geistiges Eigentum – eine Komplementärserscheinung zum Sacheigentum?* Tübingen: Mohr Siebeck, 2002, s. 238; TROLLER, Alois. *Immaterialgüterrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht 1.1.* 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 59.

²⁷⁵ JÄNICH, Volker. *Geistiges Eigentum – eine Komplementärserscheinung zum Sacheigentum?* Tübingen: Mohr Siebeck, 2002, s. 240.

²⁷⁶ TELEČ, Ivo a Pavel TŮMA. *Autorský zákon: komentář.* Praha: C. H. Beck, 2007, s. 172.

²⁷⁷ CHARVÁT, Radim. In: KOUKAL, Pavel et al. *Zákon o ochranných známkách: komentář.* Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 203.

²⁷⁸ CHARVÁT, Radim. In: KOUKAL, Pavel, Miroslav ČERNÝ a Radim CHARVÁT. *Zákon o ochraně průmyslových vzorů: komentář.* Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 95 a násl.

²⁷⁹ HUBMANN, Heinrich, Horst-Peter GÖTTING a Hans FORKEL. *Gewerblicher Rechtsschutz: (Patent-, Gebrauchsmuster-, Geschmacksmuster-, Marken- und Wettbewerbsrecht): ein Studienbuch.* 6. vyd. München: Verlag C. H. Beck, 1998, s. 62; TELEČ, Ivo. In: SRSTKA, Jiří et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice.* Praha: Leges, 2017, s. 33; TROLLER, Alois. *Immaterialgüterrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht 1.1.* 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 117.

(byt' časově omezená) práva k výsledkům duševní činnosti a k nehmotným výsledkům činnosti hospodářské na základě toho, že uznává nezastupitelný tvůrčí/investiční přínos původce nehmotných statků.²⁸⁰ Tuto skutečnost potom výslovně vyjadřuje Dohoda TRIPS ve své preambuli („členové [...] uznávají, že práva k duševnímu vlastnictví jsou práva soukromá“).²⁸¹ Hubmann s Göttingem uvádí, že na soukromoprávní povaze práv k duševnímu vlastnictví nic nemění to, že jsou chráněna také normami trestního či správního práva (čl. 41 a násl. Dohody TRIPS).²⁸²

Soukromoprávní povahu práv k duševnímu vlastnictví bohužel v plném rozsahu nerespektuje český kompetenční senát²⁸³ ve své judikatuře, která se týká pravomoci správních soudů ohledně přezkumu rozhodnutí Úřadu průmyslového vlastnictví.

Kompetenční senát opakovaně rozhodl, že rozhodnutí o výmazu ochranné známky z rejstříku ochranných známek, o zamítnutí přihlášky ochranné známky, neudělení patentu či výmazu užitného/průmyslového vzoru není „rozhodnutím správního orgánu o soukromoprávní věci“ ve smyslu § 46 odst. 2, resp. § 68 písm. b) SŘS, o němž by měly rozhodovat civilní soudy dle části V. OSŘ, ale že se jedná o rozhodnutí vydaná v oblasti veřejné správy.²⁸⁴ Dle judikatury kompetenčního senátu tak mají o žalobách proti rozhodnutí Úřadu průmyslového vlastnictví pravomoc rozhodovat soudy ve správním soudnictví.²⁸⁵

²⁸⁰ TROLLER, Alois. *Immaterialgüterrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht* 1.1. 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 117.

²⁸¹ Viz též AHRENS, Claus. *Gewerblicher Rechtsschutz*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2008, s. 9; TELEC, Ivo. In: SRSTKA, Jiří et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2017, s. 35.

²⁸² HUBMANN, Heinrich, Horst-Peter GÖTTING a Hans FORKEL. *Gewerblicher Rechtsschutz: (Patent-, Gebrauchsmuster-, Geschmacksmuster-, Marken- und Wettbewerbsrecht): ein Studienbuch*. 6. vyd. München: Verlag C. H. Beck, 1998, s. 62.

²⁸³ Jedná se o zvláštní senát zřízený podle zák. č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů. Tento senát rozhoduje kladné nebo záporné kompetenční spory o pravomoc vydat rozhodnutí, které vznikají mj. mezi soudy v občanském soudním řízení a soudy ve správním soudnictví.

²⁸⁴ „Žádá soukromá osoba, se kterou je přihlašovatel (majitel) v rovném postavení, mu nemůže registraci udělit ani mu nemůže patent zrušit. To může učinit jenom správní úřad, který k tomu má zákonnou kompetenci, a může to udělat jen tak, že o tom vydá vrchnostenský správní akt“ (srov. usnesení kompetenčního senátu ze dne 19. 5. 2005, sp. zn. Konf 9/2004).

²⁸⁵ Srov. též usnesení kompetenčního senátu ze dne 6. 1. 2004, sp. zn. Konf 93/2003, nebo usnesení ze dne 2. 9. 2004, sp. zn. Konf 102/2003.

Troller v dané souvislosti výslovně uvádí, že bývá chybou označovat například práva na udělení patentu za veřejná subjektivní práva jenom proto, že vznikají na základě veřejnoprávního aktu (udělení patentu), přičemž dodává, že i proces udělení (zrušení) patentu je procesem kreování soukromého subjektivního práva, který vylučuje privilegované přiznávání výhradních práv.²⁸⁶ Důvodem, proč stát vstupuje do procesu vzniku průmyslových práv, je požadavek právní jistoty, který se toliko akcentuje v registračním principu. Naopak důvodem zápisu/udělení průmyslových práv nejsou veřejné zájmy, které je nutné zohledňovat například při udělování veřejnoprávních oprávnění typu provozování taxislužby. Průmyslová práva tak mají povahově shodný režim jako statusová práva právnických osob, nebo věcná práva k nemovitým věcem, která rovněž vznikají na základě registračního principu.²⁸⁷

Máme za to, že kompetenční senát ve své judikatuře odhlíží od skutečnosti, že pro stanovení vnitrostátní pravomoci správních soudů je podstatné to, že „ve správním soudnictví poskytují soudy ochranu veřejným subjektivním právům fyzických i právnických osob“ (§ 2 SŘS). Právě povaha práv, o kterých rozhodují orgány veřejné správy (soukromá subjektivní práva vs. veřejná subjektivní práva), jejichž akty správní soudy ve správním soudnictví přezkoumávají, je základním vodítkem pro dovození pravomoci správních soudů.²⁸⁸ Naopak není určující, že správní orgán vystupuje ve vrchnostenském postavení, neboť v této pozici se nachází vždy, když ve veřejnoprávních vztazích autoritativně rozhoduje o právech a povinnostech adresátů práva.²⁸⁹

²⁸⁶ „Zu Unrecht wird ab und zu dem Patentrecht ein ausgeprägter öffentlich-rechtlicher Charakter zugeschrieben, weil der Staat das Recht verleihe. Die Patenterteilung ist nur ein rechtsvollendender Verwaltungsakt. Auch der Prozeß über den Bestand eines Patentrechts (Nichtigkeitsklage) ist ohne Zweifel ein Zivilprozeß über den Bestand eines Privatrechts und nicht ein verwaltungsrechtliches Verfahren“ (TROLLER, Alois. *Immaterialgüterrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht 1.1.* 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 117). Obdobnou argumentaci předkládá v německé jurisprudenci též *Abrens* (srov. AHRENS, Claus. *Gewerblicher Rechtsschutz*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2008, s. 15).

²⁸⁷ TROLLER, Alois. *Immaterialgüterrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht 1.1.* 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 117.

²⁸⁸ VETEŠNÍK, Pavel. In: JEMELKA, Luboš et al. *Soudní řád správní: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 8 a násl.; POTĚŠIL, Lukáš. In: POTĚŠIL, Lukáš, Lukáš HLOUCH a Vojtěch ŠIMÍČEK. *Soudní řád správní: komentář*. Praha: Leges, 2014, s. 27.

²⁸⁹ Viz výše uvedené *Trollerovy* závěry týkající se registrace průmyslových práv.

Podstata soudního přezkumu správních rozhodnutí tak nespočívá (jak tvrdí kompetenční senát) v tom, zda konkrétní rozhodnutí bylo vydáno orgánem veřejné správy „v oblasti veřejné správy“ (v oblasti veřejné správy jsou vrchnostenským způsobem vydávána všechna správní rozhodnutí), ale v tom, o jakých právech správní orgán rozhodoval (zda o soukromých subjektivních právech, nebo o veřejných subjektivních právech).²⁹⁰ V dané souvislosti je třeba odlišovat procesní správněprávní vztahy (vztahy vertikální), od nichž kompetenční senát dovozuje pravomoc správních soudů, od toho, o které věci správní orgán v konkrétním řízení rozhoduje.

Domníváme se, že s ohledem na mezinárodněprávní závazky České republiky vyplývající z Dohody TRIPS je potom třeba jednoznačně odmítnout tezi, že výsledkem správních řízení před Úřadem průmyslového vlastnictví je přiznání či odepření průmyslového práva jako určitého privilegia.²⁹¹ Naopak, práva k duševnímu vlastnictví jsou práva soukromá a na udělení/zápis ochrany je právní nárok. Úřad průmyslového vlastnictví tak rozhodně není v pozici vrchnosti, která uděluje privilegia.²⁹² Ostatně právě z toho důvodu, aby bylo odstraněno vnímání práv duševního vlastnictví jakožto vrchnostenských privilegií, byla zakotvena věta o soukromoprávní povaze práv duševního vlastnictví do preambule Dohody TRIPS.

Soukromoprávní povahu práv k duševnímu vlastnictví naopak správně dovodil Nejvyšší správní soud ve svých rozsudcích, které byly následně kompetenčním senátem zrušeny. V rozsudku ze dne 23. 3. 2003 (sp. zn. 6 A 51/2002) například Nejvyšší správní soud uvádí, že „*řízení o takovém právu je třeba považovat za věc spadající do práva soukromého, neboť správním orgánem je rozhodováno o ochraně soukromého práva. Předmětem tzv. patentového práva v objektivním smyslu je ochrana vynálezu, která udělením patentu zakládá jeho majiteli vylučné právo využívat vynález, poskytovat souhlas k jeho využívání jiným osobám, popřípadě na jiné osoby patent*

²⁹⁰ POTĚŠIL, Lukáš. In: POTĚŠIL, Lukáš, Lukáš HLOUCH a Vojtěch ŠIMÍČEK. *Soudní řád správní: komentář*. Praha: Leges, 2014, s. 27.

²⁹¹ „Dnešní podoba průmyslových práv se ostatně vyvinula ze středověkých panovnických nebo vrchnostenských privilegií. Poukazuje-li Úřad průmyslového vlastnictví ve svém vyjádření na paralelu mezi poskytnutím nebo odnětím ochrany předmětu průmyslového vlastnictví a propůjčením nebo odebráním státního privilegia, lze takové argumentaci zcela přitakat“ (viz usnesení kompetenčního senátu ze dne 6. 1. 2004, sp. zn. Konf 93/2003).

²⁹² Ke kritice pojetí průmyslových práv jakožto privilegií viz AHRENS, Claus. *Gewerblicher Rechtsschutz*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2008, s. 14.

převést. Těžšíše právní ochrany spočívá tradičně v právu soukromém. Právní prostředky ochrany proti jejich porušování jsou obvykle upraveny přímo v průmyslověprávních normách; pokud tak upraveny nejsou (popřípadě jsou upraveny jen částečně), přichází v úvahu použití obecných prostředků ochrany soukromoprávní povahy [...] Použití obecných ustanovení občanského práva přichází v úvahu, pokud by nebylo možno vystačit ani se zvláštními ani s obecnými právními předpisy práv k nemotným statkům. Naproti tomu otázky řízení je třeba posuzovat podle obecných procesních předpisů správního řízení (správního řádu), popřípadě podle zvláštní procesní úpravy obsažené ve speciálních předpisech. Rozhodující pro posouzení charakteru věci pak je právo hmotné, nikoliv právo procesní, neboť v případě věcí projednávaných podle novelizované části páté, o. s. ř. jde vždy o rozhodnutí orgánu veřejné správy, který se v procesních otázkách řídí právními předpisy veřejného práva“.

Potvrzení skutečnosti, že ani aplikace registračního principu nic nemění na povaze zapisovaných práv, potom vyplývá i z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 8. 3. 2017 (sp. zn. 31 Cdo 3375/2015), v němž se Nejvyšší soud zabýval otázkou povahy obchodní firmy jakožto průmyslového práva. V dané souvislosti konstatoval, že „*právo k obchodní firmě [...] patří [...] mezi tzv. práva na označení a je považováno za jedno z tzv. průmyslových práv, kam ho výslovně řadí ve svém čl. 1 odst. 2 Pařížská úmluva*“. Kromě toho dospěl k závěru, že „*právo k obchodní firmě je formálním právem, které vzniká registrací obchodní firmy do obchodního rejstříku (srov. § 8 odst. 1 obch. zák., § 423 odst. 1 o. z.). Obchodní firmě by měla být vlastní schopnost odlišit podnikatele pod touto obchodní firmou podnikajícího od jiného podnikatele. Obchodní firma nesmí být totiž s jinou obchodní firmou zaměnitelná (§ 10 odst. 1 věta první obch. zák., § 424 o. z.). Ustanovení § 12 odst. 1 obch. zák. a § 423 odst. 2 o. z. umožňují tomu, kdo byl ve svých právech k obchodní firmě dotčen, se proti takovým zásahům bránit“.*

Pokud se dále zaměříme na soukromoprávní aspekty jednotlivých forem průmyslověprávní ochrany, musíme také zmínit, že dle judikatury ESPL již samotná přihláška ochranné známky představuje majetek ve smyslu čl. 1 Dodatkového protokolu k Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod.²⁹³ Jestliže tedy Úřad průmyslového vlastnictví rozhoduje o zápisu přihlášky ochranné známky do rejstříku, rozhoduje nikoliv o udělení nějakého vrchnostenského privilegia, ale o tom, zda se podmíněné

²⁹³ Srov. rozsudek ESPLP ze dne 11. 1. 2007, ve věci *Anheuser-Busch Inc. proti Portugalsku*, číslo stížnosti 73049/01, bod 78.

majtkové právo stane nepodmíněným a v plném rozsahu bude působit *erga omnes*, podobně jako právo vlastnické.

Dle našeho názoru je argumentace kompetenčního senátu nesprávná, neboť není rozhodující povaha vztahu, na jehož základě se získává formální ochrana (ten je vždy veřejnoprávní, ať již se jedná o správní řízení před Úřadem průmyslového vlastnictví, nebo před rejstříkovými soudy), ale povaha práv, která na základě registrace vznikají.

Z hlediska mezinárodního práva procesního je potom argumentace kompetenčního senátu ještě více zavádějící, neboť nařízení Brusel Ibis, které upravuje mezinárodní pravomoc/příslušnost²⁹⁴ soudů ve věcech občanských a obchodních, stanoví zvláštní výlučnou příslušnost soudů „*pro řízení, jejichž předmětem je zápis nebo platnost patentů, ochranných známek a průmyslových vzorů nebo jiných podobných práv, která vyžadují udělení nebo zápis, bez ohledu na to, zda je tato otázka uplatněna prostřednictvím žaloby, nebo námítky, soudy členského státu, v němž bylo požádáno o udělení nebo zápis nebo kde byly uděleny nebo zapsány nebo platí za udělené nebo zapsané na základě právního aktu Unie nebo mezinárodní smlouvy*“ (čl. 24 odst. 4 nařízení Brusel Ibis). Zápis nebo platnost uvedených forem průmyslověprávní ochraně je potom v souladu s vymezením věcné působnosti v čl. 1 odst. 1 nařízení Brusel Ibis pojímán jako rozhodování soudů „*ve věcech občanských nebo obchodních*“, ²⁹⁵ a to bez ohledu na to, jaká větev soudnictví o příslušné otázce rozhoduje.²⁹⁶ Působnost nařízení Brusel Ibis se naopak výslovně nevztahuje na „*danové, celní či správní věci*“ (čl. 1 odst. 1 nařízení Brusel Ibis).²⁹⁷

²⁹⁴ Jak již bylo uvedeno v úvodu, používáme v textu pojem mezinárodní soudní pravomoc/příslušnost s ohledem na rozdíly, které existují mezi tradiční civilněprocesní terminologií (mezinárodní soudní pravomoc dle české doktríny představuje souhrn oprávnění, která jsou přiznána soudům k rozhodování o právech a povinnostech ve vymezení vůči soudům ostatních států) a oficiálním překladem unijních předpisů, které používají pojem mezinárodní soudní příslušnost. K tomu viz ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 59.

²⁹⁵ PINHEIRO, Luís de Lima. In: MAGNUS, Ulrich et al. *Brussels I regulation*. München: Sellier European Law Publishers, 2007, s. 361.

²⁹⁶ ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 175.

²⁹⁷ ROGERSON, Pippa. In: MAGNUS, Ulrich et al. *Brussels I regulation*. München: Sellier European Law Publishers, 2007, s. 51 a násled.; ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 174 a násled.

Otázky spojené s platností průmyslových práv jsou potom v některých případech záležitostí procesní obrany žalovaného v rámci řízení o porušování práv duševního vlastnictví.²⁹⁸ Z tohoto důvodu také například unijní předpisy zakotvují civilní soudní pravomoc (zde používáme vnitrostátní terminologii, unijní předpisy hovoří o mezinárodní soudní příslušnosti) k prohlášení ochranné známky EU za neplatnou, pokud je otázka platnosti vznesena protistranou v řízení o porušování práv (čl. 59 odst. 1, čl. 128 nařízení č. 2017/1001/EU). Stejně principy se uplatňují i u průmyslových vzorů Společenství (čl. 24, čl. 84 nařízení č. 6/2002/ES).

Pokud bychom používali úvahy, které ve své judikatuře předkládá kompetenční senát, museli bychom z hlediska vnitrostátních předpisů dovodit, že by také ohledně protinávrhů na prohlášení ochranné známky EU / průmyslového vzoru Společenství za neplatné nebyla dána pravomoc civilních soudů (§ 7 OSŘ, § 6 odst. 1 zák. č. 221/2006 Sb.), ale o dané věci by musel rozhodovat Městský soud v Praze jako soud správní (§ 46 SŘS).

Na základě výše uvedených argumentů můžeme shrnout, že pokud předpisy o ochraně průmyslových práv zakotvují specifickou pravomoc správních soudů k přezkumu rozhodnutí Úřadu průmyslového vlastnictví (§ 45 odst. 3 OchrZn; § 47 odst. 3 PrůmVz; § 63 odst. 3 ZákVyn; § 21 odst. 3 UžitVz; § 18 odst. 3 TopPol) a v dané souvislosti stanoví, že „*proti pravomocnému rozhodnutí Úřadu je přípustná žaloba proti rozhodnutí podle zvláštního právního předpisu*“, kterým se rozumí SŘS, jedná se o originární soudní pravomoc, v jejímž rámci správní soudy rozhodují nikoliv o veřejných subjektivních právech, ale o soukromoprávních věcech, o kterých dříve rozhodoval správní orgán (Úřad průmyslového vlastnictví). Pokud by nebylo zakotvení této zvláštní originární soudní pravomoci, měl by přezkum rozhodnutí Úřadu průmyslového vlastnictví z důvodů výše uvedených probíhat před civilními soudy v řízení dle části V. OSŘ.

²⁹⁸ KOUKAL, Pavel. In: KOUKAL, Pavel et al. *Zákon o ochranných známkách: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 565.

8.13 Časová omezenost práv k duševnímu vlastnictví, vstup do public domain

8.13.1 Důvody časové omezenosti práv k duševnímu vlastnictví

Již jsme zmínili, že zveřejněné nehmotné statky jsou ve svém přirozeném stavu veřejnými statky,²⁹⁹ které může kdokoliv fakticky užívat. Na rozdíl od hmotných statků, které lze chránit svépomocí (plot, zbraň, uzamčená místnost, ostraha objektu apod.), je tím, co zakládá výhradnost užívání daného statku, toliko právní regulace. Jestliže neexistuje žádný právní příkaz ani zákaz, může zveřejněný nehmotný statek každý volně a bezúplatně užívat.³⁰⁰

Charakteristickým rysem právní regulace, jejímž předmětem jsou zveřejněné nehmotné statky, je časová omezenost doby ochrany.³⁰¹ Tento princip se obecně aplikuje na všechny zveřejněné předměty duševního vlastnictví, ovšem s určitými modifikacemi a výjimkami, s nimiž se setkáváme u práv na označení, která případně mohou být i časově neomezená (k tomu viz dále).³⁰²

Jestliže se blíže zaměříme na princip časové omezenosti práv k duševnímu vlastnictví, vidíme, že časová omezenost doby ochrany je zde pravidlem a naopak časová neomezenost výjimkou. U absolutních majetkových práv ke hmotným statkům, jako je například právo vlastnické, je tomu přesně naopak.

²⁹⁹ Viz kapitola 8.13.1.

³⁰⁰ LANGE, Knut Werner, Diethelm KLIPPEL a Ansgar OHLY. *Geistiges Eigentum und Wettbewerb*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2009, s. 63; PEUKERT, Alexander. *Die Gemeinfreiheit: Begriff, Funktion, Dogmatik*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2012, s. 40, 42.

³⁰¹ JÄNICH, Volker. *Geistiges Eigentum – eine Komplementärserscheinung zum Sacheigentum?* Tübingen: Mohr Siebeck, 2002, s. 225; TELEČEK, Ivo. In: SRSTKA, Jiří et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2017, s. 37; TROLLER, Alois. *Immateriálgüterrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht 1.1*. 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 119.

³⁰² Také u nezveřejněných nehmotných statků, jako je například obchodní tajemství (*trade secrets*, *Geschäftsgeheimnis*), jejichž ochrana je postavena na relativních majetkových právech vznikajících ze soukromoprávního deliktu (§ 2976 a násl. ObčZ), je možnost nekalosoutěžní ochrany neomezená, resp. je navázána na utajování (nezveřejnění) skutečností, jež tvoří obchodní tajemství (KOUKAL, Pavel a Jan LASÁK. In: LAVICKÝ, Petr. *Občanský zákoník: komentář. I: Obecná část (§ 1–654)*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1783; HAVEL In: MELZER, Filip a Petr TĚGL. *Občanský zákoník: velký komentář. Svazek III: § 419–654 a související společná a přechodná ustanovení*. Praha: Leges, 2014, s. 292). Touto problematikou se však s ohledem na předmět našeho zkoumání nebudeme blíže zabývat, neboť obchodní tajemství, podobně jako doménová jména, nepovažujeme za předměty duševního vlastnictví (k tomu viz kapitola 8.10).

Zatímco vlastnické právo ke hmotným předmětům je časově neomezené (jde o právo děditelné a nepromlčitelné; čl. 11 odst. 1 LZPS, § 614 ObčZ),³⁰³ práva k duševnímu vlastnictví ke zveřejněným nehmotným statkům obecně bývají omezená, co do svého trvání v čase.³⁰⁴ I vlastnické právo ke hmotné věci samozřejmě může být v soukromoprávním styku časově omezené buď na základě vůle stran [srov. například zajišťovací převod práva (§ 2040 a násl. ObčZ), koupě na zkoušku (§ 2150 ObčZ) apod.], případně může maximální dobu trvání stanovit přímo zákon, jako je tomu u práva stavby (§ 1244 ObčZ),³⁰⁵ nicméně důvod omezení doby trvání práv k duševnímu vlastnictví je jiný, než je tomu u věcných práv ke hmotným věcem.

U věcných práv ke hmotným statkům má časová omezenost svůj původ v privátní autonomii (smluvní volnosti), případně v aplikaci zásady *superficies solo cedit*. U časového omezení doby trvání práv k duševnímu vlastnictví naopak zákonodárce zohledňuje přirozenou nerivalitní a ubikvitní povahu zveřejněných nehmotných statků, přičemž současně přihlíží k nejrůznějším obecným či veřejným zájmům,³⁰⁶ jako je podpora kulturního, vědeckého, technického či hospodářského rozvoje.³⁰⁷ S plynutím času se obecný zájem na šíření myšlenek a přístupu ke kulturním statkům „*zařezává do těla a kerve zúčastněných kerubů*“ a chráněný statek se stává „*prvkem obecného kulturního života*“.³⁰⁸ Kohler kupříkladu u autorskoprávní ochrany používá metaforického

³⁰³ JÄNICH, Volker. *Geistiges Eigentum – eine Komplementärserscheinung zum Sacheigentum?* Tübingen: Mohr Siebeck, 2002, s. 221; VOJČÍK, Peter. *Právo duševního vlastnictví*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, s. 40.

³⁰⁴ AHRENS, Hans-Jürgen a Mary-Rose McGUIRE. *Modellgesetz für Geistiges Eigentum: Normtext und Begründung*. München: Sellier European Law Publishers, 2012, s. 69; KNAP, Karel a Otto KUNZ. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, s. 287, 389; KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 105; SRSTKA, Jiří. In: SRSTKA, Jiří et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2017, s. 116; VOJČÍK, Peter. *Právo duševního vlastnictví*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, s. 40.

³⁰⁵ HANDRLICA, Jakub. In: SPÁČIL, Jiří. *Občanský zákoník: komentář. III: Věcná práva (§ 976–1474)*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 898.

³⁰⁶ K rozlišování mezi obecnými a veřejnými zájmy srov. KOUKAL, Pavel. *Autorské právo, public domain a lidská práva*. Brno: Masarykova univerzita, 2019, s. 24, 165 a násl.

³⁰⁷ REHBINDER, Manfred a Alexander PEUKERT. *Urheberrecht: ein Studienbuch*. München: C. H. Beck, 2015, s. 31, 39.

³⁰⁸ „[...] daß diese Güter einen so weitgehenden Individualismus nicht eintragen, daß sie mit des Zeit entweder untergeben, d. h. sich als wertlos zeigen, oder in das Fleisch und Blut der beteiligten Kreise einzudringen und zu Elementen des allgemeinen Kulturlebens werden“ (KOHLENER, Josef. *Das Autorrecht: eine zivilistische Abhandlung*. Jena: Gustav Fischer, 1880, s. 47).

obrazu, kdy se jednotlivé výtvořiny jakožto řeky vlévají do „oceánu obecného fondu, v němž se ztrácejí“.³⁰⁹ Faktor působení času zesiluje zájem společnosti na volném užívání dříve chráněných statků a je tím hlavním důvodem,³¹⁰ proč postupně slábne zájem na ochraně individualizovaných výtvořin, až se stanou právně volnými a „vstoupí do *public domain*“⁶¹¹ (§ 28 AutZ; § 21 ZákVyn; § 26 písm. a) PrůmVz; § 23 odst. 1 OdrůdZák).

Musíme zmínit, že časová omezenost práv k duševnímu vlastnictví není z historického hlediska ničím zcela samozřejmým, neboť například u autor-
ských děl existovaly v minulosti pokusy o jejich časově neomezenou ochra-
nu.³¹² Z evropského prostoru může být příkladem Portugalsko,³¹³ kde
ke změně došlo až na základě *Código do Direito de Autor* z roku 1966 (čl. 25).
V některých státech se potom setkáváme s tím, že časově neohra-
ničená jsou osobnostní autorská práva.³¹⁴

U práv na označení (ochranné známky, zeměpisná označení / označení
původu, obchodní firma apod.), která plní funkci ochrany investice³¹⁵

³⁰⁹ „Die geistige Errungenschaft des Einzelnen soll Gemeingut Aller werden; die Schöpfungen des Einzelnen sollen sich wie Ströme im Ozean des allgemeinen Kulturlebens vereinigen und verlieren“ (KÖHLER, Josef. *Das Autorrecht: eine juristische Abhandlung*. Jena: Gustav Fischer, 1880, s. 48).

³¹⁰ KNAP, Karel. Subjektivní práva a právem chráněné zájmy v oblasti práv k nehmotným statkům. *Aktuální otázky práva autorského, práv průmyslových, práva soutěžního*. 1988, s. 12, 17.

³¹¹ K pojmu *public domain* viz pozn. č. 151.

³¹² LADAS např. uvádí, že časově neomezená autorskoprávní ochrana existovala ve druhé polovině 19. století a v 1. polovině 20. století v některých latinskoamerických státech, například v Guatemale (čl. 5 Ley de Propiedad Literaria z roku 1879); Mexiku (čl. 1253 Código Civil Federal z roku 1884) či Venezuele (čl. 671 Código Civil z roku 1887, čl. 4 Ley de Propiedad Intelectual z roku 1894). Srov. LADAS, Stephen P. *The international protection of literary and artistic property*. New York: Macmillan, 1938, s. 949, 971, 1081. Obdobně viz COPINGER, W. A a J. M. EASTON. *The law of copyright, in works of literature and art...together with international and foreign copyright, with the statutes relating thereto, and references to the English and American decisions*. 1915, s. 514, 518, 527; KNAP, Karel a Otto KUNZ. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, s. 287. Jánich nicméně dodává, že v dnešní době je omezení doby ochrany obecně přijímáno a po implementaci směrnice č. 93/98/EH se již neobjevují pokusy o zakotvení časově neomezené doby ochrany, neboť doba trvání majetkových práv autorských na 70 let po smrti autora (čl. 1 směrnice 93/98/EHS) je pevně stanovena a členské státy nemohou z důvodu požadavků fungování vnitřního trhu zakotvit delší dobu ochrany (JÁNICH, Volker. *Geistiges Eigentum – eine Komplementärscheinung zum Sacheigentum?* Tübingen: Mohr Siebeck, 2002, s. 224).

³¹³ ULMER, Eugen. *Urheber- und Verlagsrecht*. Berlin; Göttingen: Springer-Verl, 1960, s. 275.

³¹⁴ Jedná se například o Francii, která v čl. 121-1 *Code de la propriété intellectuelle* stanoví, že osobnostní práva jsou „pépetuel, inaliénable et imprescriptible“ (Code de la propriété intellectuelle [online]. [cit. 5. 6. 2019].

³¹⁵ DESSEMONTET, François. In: Von BÜREN, Roland a Lucas DAVID. *Schweizerisches Immaterialgüter- und Wettbewerbsrecht 1/I. 2*. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 2002, s. 11 a násl.

konkrétního hospodářského subjektu, se uvedené principy obvykle neaplikují a doba ochrany zde naopak bývá časově neomezená.³¹⁶ Jedná se nicméně o výjimku z obecného pravidla časové omezenosti trvání práv k duševnímu vlastnictví, která zohledňuje potřebu zvýšené ochrany majetkových zájmů vlastníků práv na označení.

Co se týče zeměpisných označení a označení původu, není doba trvání ochrany časově omezena vůbec (§ 8 odst. 1, § 12 OznPův) a obdobně to platí i pro obchodní firmu (§ 423 odst. 1 ObčZ). Všeobecně známé ochranné známky (§ 2 písm. d) OchrZn) jsou potom chráněné tak dlouho, dokud trvá jejich všeobecná známost.³¹⁷ U zapsaných ochranných známek je pak doba ochrany omezena na 10 let ode dne podání přihlášky ochranné známky (§ 29 odst. 1 OchrZn), ovšem s možností opakovaného a neomezeného prodloužení (čl. 18 Dohody TRIPS). Fakticky tedy doba trvání známkoprávní ochrany může být neomezená a záleží pouze na vlastníkovi ochranné známky, zda v pravidelných desetiletých intervalech bude žádat o obnovu zápisu.³¹⁸

Investiční povaha práv potom odůvodňuje relativně neomezenou dobu trvání práv i u databázové ochrany. Také zde zákonodárce umožňuje pořizovateli databáze, aby faktickým způsobem (prováděním tzv. opakovaných podstatných vkladů) prodloužoval dobu ochrany, resp. způsoboval nový běh počátku doby ochrany (§ 88a odst. 2 AutZ).³¹⁹

U těch práv, která jsou absolutně časově omezena (autorská práva a práva související, práva z patentů, užitných vzorů, průmyslových vzorů, topografií polovodičových výrobků, nových odrůd rostlin apod.), případně u ochranných práv, která jsou omezena relativně,³²⁰ vstupují příslušné nehmotné

³¹⁶ JÄNICH, Volker. *Geistiges Eigentum – eine Komplementärscheinung zum Sacheigentum?* Tübingen: Mohr Siebeck, 2002, s. 225.

³¹⁷ KOUKAL, Pavel. In: KOUKAL, Pavel et al. *Zákon o ochranných známkách: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 400.

³¹⁸ HORÁČEK In: HORÁČEK, Roman, Karel ČADA a Petr HAJN. *Práva k průmyslovému vlastnictví*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 412; KOUKAL, Pavel. In: KOUKAL, Pavel et al. *Zákon o ochranných známkách: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 403.

³¹⁹ CONNELLY KOHUTOVÁ, Radka. *Databáze ve věku informační společnosti a jejich právní ochrana*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 55.

³²⁰ Například jestliže nedojde k obnově zápisu ani v tzv. poshověcí lhůtě (§ 29 odst. 3 OchrZn), známkoprávní ochrana, která jinak může být i časově neomezená, zaniká.

statky po uplynutí doby ochrany do režimu *public domain* (obecného užívání),³²¹ kdy může daný statek každý volně a bezúplatně užívat.

Ve většině evropských zemí se dnes uplatňuje režim *domaine public libre et gratuit*, jež spočívá v bezúplatném užití volných statků.³²² Bezúplatnou *public domain* je třeba odlišit od *domaine public payant*,³²³ jež spočívá v bezesmluvním, ovšem zpoplatněném užití volných statků, kdy je uživatel povinen odvést odměnu za užití do zvláštních fondů.³²⁴ *Domaine public payant* byla s účinností od 1. 1. 1995 v českém právu zrušena.³²⁵

8.13.2 Soukromoprávní povaha časového omezení doby trvání práv k duševnímu vlastnictví

Co se týče doby trvání práv k duševnímu vlastnictví, zde musíme zdůraznit, že se jedná o dobu trvání soukromých subjektivních práv³²⁶ („Práva a povinnosti zaniknou uplynutím doby, na kterou byly omezeny“, § 603 ObčZ). Znamená to, že práva jednoduše zanikají dnem, který se „pojmenováním nebo číslem shoduje se dnem, na který připadá skutečnost, od níž se doba počítá“ (§ 605 odst. 2 ObčZ),

³²¹ V dané souvislosti obvykle hovoříme o vstupu do tzv. obecného fondu, anglicky *public domain*. „Do obecného fondu náleží vše, co je předmětem obecného užívání, a to nejen z hlediska vlastního obsahu, ale i formy a vyjadřovacích prostředků, a vše, co je objektivně determinováno, takže nemůže tvořit výsledek individuální činnosti“ (KNAP, Karel. Užití autorského díla. *Aktuální otázky práva autorského, práv průmyslových, práva soutěžního*. 1974, s. 34; Quo vadis současného autorského práva. *Aktuální otázky práva autorského, práv průmyslových, práva soutěžního*. 1986, s. 15). Srov. též BOYLE, James. *The Public Domain: Enclosing the Commons of the Mind*. New Haven, Conn: Yale University Press, 2008, s. 61; PEUKERT, Alexander. *Die Gemeinfreiheit: Begriff, Funktion, Dogmatik*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2012, s. 28, 76. 63.

³²² TELEČEK, Ivo a Pavel TŮMA. *Autorský zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 334.

³²³ KNAP, Karel a Otto KUNZ. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, s. 275.

³²⁴ DILLENZ, Walter. Überlegungen zum *Domaine Public Payant*. *Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht – Internationaler Teil*. 1983, č. 12, s. 921; JÄNICH, Volker. *Geistiges Eigentum – eine Komplementärserscheinung zum Sacheigentum?* Tübingen: Mohr Siebeck, 2002, s. 224; KNAP, Karel et al. *Práva k nehmotným statkům*. Praha: Codex, 1994, s. 111.

³²⁵ V českém (resp. československém) právu byly principy *domaine public payant* uplatňovány u tzv. kulturních fondů zakotvených v dnes již zrušených předpisech (vyhl. č. 4/1966 Sb., resp. nařízení vlády č. 159/1969 Sb.) Z celosvětového hlediska dnes *domaine public payant* nacházíme pouze v Alžírsku, Keni, Rwandě, Senegalu, Republice Kongo, Côte d'Ivoire a Paraguayi (Srov. Note on the meanings of the term „public domain“ in the Intellectual Property System with special reference to the protection of Traditional Knowledge and Traditional Cultural Expressions/Expressions of Folklore. *WIPO/GTRK/IC/17/INF/8* [online]. 24. 11. 2010, s. 12 [cit. 5. 6. 2019]).

³²⁶ KNAP, Karel a Otto KUNZ. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, s. 274; KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 105; KOUKAL, Pavel. In: KOUKAL, Pavel et al. *Zákon o ochranných známkách: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 402.

přičemž pravidlo o prodloužení konce časového úseku na následující pracovní den (§ 607 ObčZ) se zde aplikovat z povahy věci nemůže, neboť to se, dle občanského zákoníku, použije pouze v případě hmotněprávní lhůty, nikoliv doby.³²⁷

Povahu doby trvání musíme ve vztazích s mezinárodním prvkem vždy posuzovat dle *lex loci protectionis*.³²⁸ Proto není vyloučeno, aby v jiných jurisdikcích byla otázka povahy doby trvání práv posuzována odlišně (k rozsahu použití *lex loci protectionis* viz kapitola 11).

8.13.3 Doba trvání osobnostních práv k duševnímu vlastnictví

Doba trvání tvůrčích práv k duševnímu vlastnictví se liší podle toho, zda jde o práva osobnostní, nebo majetková. Osobnostní práva duševního vlastnictví³²⁹ mívají dobu ochrany stanovenou jako dobu života původce daného výsledku (tj. dobu života autora, výkonného umělce, vynálezce, původce technického řešení, původce průmyslového vzoru, šlechtitele odrůdy). Výjimku tvoří pouze majetkové nároky, které vznikají v souvislosti se zásahem do osobnostních práv a které byly za života nositele práv uplatněny u orgánu veřejné moci nebo uznány (§ 1475 odst. 2 ObčZ).

Knap s *Kunzem* uvádí, že v různých státech může být délka osobnostních práv stanovena odlišně, a to například dle délky doby trvání majetkových práv, případně je doba trvání osobnostních práv časově neomezená.³³⁰

Dobu délky trvání osobnostních práv duševního vlastnictví posuzujeme ve vztazích s mezinárodním prvkem vždy dle *lex loci protectionis*.³³¹

³²⁷ LAVICKÝ, Petr. In: LAVICKÝ, Petr. *Občanský zákoník: komentář. I: Obecná část (§ 1–654)*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 2165; TÉGL, Petr. In: MELZER, Filip a Petr TÉGL. *Občanský zákoník: velký komentář. Svazek III: § 419–654 a související společná a přechodná ustanovení*. Praha: Leges, 2014, s. 878.

³²⁸ DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einföhrungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1352; ULMER, Eugen. *Die Immaterialgüterrechte im internationalen Privatrecht*. Köln: Carl Heymanns Verlag, 1975, s. 74.

³²⁹ KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 97.

³³⁰ KNAP, Karel a Otto KUNZ. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, s. 173.

³³¹ FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual property and private international law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 709; DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einföhrungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1352.

8.13.4 Doba trvání majetkových práv k duševnímu vlastnictví

Délka doby trvání majetkových práv duševního vlastnictví se liší u jednotlivých duševněvlastnických ochran. Majetková práva autorská například trvají po dobu života autora a 70 let po jeho smrti (§ 27 odst. 1 AutZ), majetková práva výkonných umělců potom trvají 50 let od vytvoření výkonu. Byl-li však v průběhu této doby oprávněně vydán nebo oprávněně sdělen veřejnosti (i) jiný než zvukový záznam výkonu, zanikají práva výkonného umělce za 50 let ode dne, kdy došlo k prvnímu oprávněnému vydání nebo sdělení veřejnosti takového záznamu, a to podle toho, která z uvedených událostí nastane dříve, nebo (ii) zvukový záznam výkonu, zanikají práva výkonného umělce za 70 let ode dne, kdy došlo k prvnímu oprávněnému vydání nebo sdělení veřejnosti takového záznamu, a to podle toho, která z uvedených událostí nastane dříve (§ 73 AutZ).³³² Majetková práva rozhlasového a televizního vysílatele trvají 50 let od prvního vysílání (§ 85 AutZ).

Zatímco u majetkových práv autorských a práv s autorským právem souvisejících působí zánik ochrany samotné plynutí času (majetková práva – § 27 odst. 1 AutZ), u majetkových průmyslových práv je doba ochrany závislá na činnosti, resp. nečinnosti vlastníka průmyslověprávní ochrany. Doba trvání patentových práv je například obecně stanovena na 20 let ode dne podání přihlášky (§ 21 odst. 1 ZákVyn), nicméně za udržování patentu v platnosti musí jeho majitel platit tzv. udržovací poplatky. Jestliže příslušný poplatek není zaplacen ani v tzv. poshověcí lhůtě, dochází k zániku patentové ochrany (§ 23 písm. b) ZákVyn).³³³ Obdobný princip se uplatňuje i u odrůd rostlin (§ 25 odst. 1 OdrůdZák). Také u průmyslových i užitných vzorů může vlastník svou nečinností³³⁴ způsobit zánik ochrany, pokud včas nepožádá o obnovu zápisu (§ 11 odst. 4 PrůmVz; § 16 písm. a) UžitVz). Stejně následky má i neprodloužení doby ochrany u zapsaných ochranných známek (§ 29 odst. 1 OchrZn).

U zapsaných ochranných známek, průmyslových nebo užitných vzorů právní předpisy také stanoví lhůtu, dokdy musí být podána žádost o obnovu zápisu (řádná lhůta a poshověcí lhůta), přičemž nepodáním žádosti at' již

³³² Srov. též čl. 1 odst. 2 směrnice č. 2011/77/EU.

³³³ ČADA, Karel. In: HORÁČEK, Roman, Karel ČADA a Petr HAJN. *Práva k průmyslovému vlastnictví*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 169.

³³⁴ KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 109.

v řádné či poshověcí lhůtě má přímý vliv na existenci soukromého subjektivního práva. Ve své podstatě se tak „*lhůta pro podání žádosti o obnovu zápisu*“ velmi podobá prekluzivní lhůtě (§ 654 odst. 1 ObčZ). Nepodáním žádosti o obnovu v zákonem stanovené lhůtě totiž dochází k výslovnému zániku soukromého subjektivního práva.

Pokud dojde k podání žádosti a žadatel současně zaplatí příslušný správní poplatek, dojde také k prodloužení doby ochrany, ovšem nikoliv ode dne, kdy byla žádost o obnovu podána, ale vždy ode dne následujícího po dni, kdy měla skončit předchozí doba ochrany.³³⁵ Lhůta pro podání žádosti o obnovu je potom lhůtou hmotněprávní.³³⁶ Žádost o obnovu je hmotněprávním úkonem (jednáním), neboť jsou s ním spojeny právní následky v oblasti soukromých subjektivních práv (doručení žádosti o obnovu a zaplacení správního poplatku prodlužuje existenci soukromého subjektivního práva, které vyplývá ze zápisu do rejstříku). Jedná se o jednostranné adresované právní jednání, které k tomu, aby vzniklo (bylo perfektní), musí být doručeno adresátovi, tj. Úřadu průmyslového vlastnictví. Nestačí tedy pouhé odeslání k poštovní přepravě, jak stanoví § 40 písm. d) SŘ, ale „*právní jednání působí vůči nepřítomné osobě od okamžiku, kdy jí projev vůle dojde*“ (§ 570 odst. 1 ObčZ). Délku doby trvání majetkových práv duševního vlastnictví, podobně jako je tomu u práv osobnostních, posuzujeme ve vztazích s mezinárodním prvkem vždy dle *lex loci protectionis*,³³⁷ s tím, že u majetkových práv autorských může být délka doby trvání omezena dobou trvání ve státě původu díla (k tomu viz kapitola 8.13.6).

8.13.5 Časově neomezená ochrana u nezveřejněných nehmotných statků

Zatímco u zveřejněných nehmotných statků se obecně uplatňuje časová omezenost doby ochrany, u nezveřejněných nehmotných statků toto omezení

³³⁵ ČADA, Karel. In: HORÁČEK, Roman, Karel ČADA a Petr HAJN. *Práva k průmyslovému vlastnictví*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 242; KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 105.

³³⁶ KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 106; KOUKAL, Pavel. In: KOUKAL, Pavel et al. *Zákon o ochranných známkách: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 401.

³³⁷ FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual property and private international law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 714, 729; DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einföhrungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1352.

neplatí. Zákonodárce zde zohledňuje čistě majetkové i nemajetkové zájmy původce nezveřejněného nehmotného statku. Vzhledem k tomu, že daný nehmotný statek dosud nevstoupil do veřejné sféry, nejedná se o statek veřejný (*public good*), ale o statek pouze soukromý, u kterého jeho původce může svými vlastními silami a prostředky omezit ostatní v jeho užívání. Jde tedy o statek vyloučitelný (*excludable*). S ohledem na tyto charakteristiky, které nezveřejněné nehmotné statky zásadně odlišují od zveřejněných nehmotných statků, jež se svým zveřejněním stávají součástí vědeckého, kulturního a uměleckého fondu lidstva, může být doba jejich ochrany časově neomezená.

Uvedené principy platí také pro nezveřejněné databáze. Zde je možné, aby jejich pořizovatel prodlužoval dobu ochrany prováděním podstatných vkladů, přičemž od jejich pořízení začíná běžet nová 15 letá doba ochrany (§ 88a odst. 2, § 93 AutZ).³³⁸

Mimo rámec práv k duševnímu vlastnictví tyto principy platí i pro dobu ochrany tzv. obchodního tajemství, které tvoří „*konkurenčně významné, určitelné, ocenitelné a v příslušných obchodních kruzích běžně nedostupné skutečnosti, které souvisejí se závodem*“ (§ 504 ObčZ). Relativní ochrana postavená na nekalosoutěžních principech je odvislá od toho, zda vlastník toto tajemství fakticky a právně utajuje.³³⁹ Dokud jsou splněny uvedené podmínky, potud trvá ochrana obchodního tajemství.

8.13.6 Doba trvání práv k duševnímu vlastnictví a princip teritoriality

Z hlediska mezinárodního práva soukromého se doba ochrany vždy řídí právním řádem státu, pro který se uplatňuje nárok na ochranu (*lex loci protectionis*), neboť je spojena s otázkou existence či neexistence práv. V konkrétních státech se tedy doba ochrany téhož nehmotného statku může lišit. Například ve státě A platí doba ochrany vynálezu ode dne podání prioritní národní

³³⁸ CONNELLY KOHUTOVÁ, Radka. *Databáze ve věku informační společnosti a jejich právní ochrana*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 127.

³³⁹ AHRENS, Hans-Jürgen a Mary-Rose McGUIRE. *Modellgesetz für Geistiges Eigentum: Normtext und Begründung*. München: Sellier European Law Publishers, 2012, s. 69; ČADA, Karel. In: HORÁČEK, Roman, Karel ČADA a Petr HAJN. *Práva k průmyslovému vlastnictví*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 315; KOUKAL, Pavel a Jan LASÁK. In: LAVICKÝ, Petr. *Občanský zákoník: komentář. I: Obecná část (§ 1–654)*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1783; HAVEL, Bohumil. In: MELZER, Filip a Petr TĚGL. *Občanský zákoník: velký komentář. Svazek III: § 419–654 a související společná a přechodná ustanovení*. Praha: Leges, 2014, s. 292.

příhlášky, zatímco ve státě B se bude doba ochrany počítat ode dne podání pozdější národní přihlášky vynálezu podané v rámci tzv. prioritní lhůty (čl. 4 A odst. 1 Pařížské unijní úmluvy). Po udělení patentu se následně jeho majitel rozhodne již neprodložit dobu ochrany nezaplacením patentových poplatků ve státě A, avšak ve státě B chce mít vynález stále chráněn, a proto zde udržuje dobu ochrany až do maximální doby platnosti (20 let ode dne podání přihlášky vynálezu v daném státě).³⁴⁰

Také doba trvání autorskoprávní ochrany se řídí právním řádem státu, kde se uplatňuje nárok na ochranu (*lex loci protectionis*), a to obecně bez ohledu na dobu trvání ve státě původu díla (čl. 7 odst. 8 Bernské úmluvy). Nicméně s ohledem na trvajícím působení principu *materiální reciprocity* (k tomu viz dále) platí, že doba ochrany ve státě, kde se uplatňuje nárok na ochranu, nepřesáhne dobu ochrany zakotvenou ve státě původu díla, ledaže zákon státu ochrany stanoví jinak.³⁴¹

Mezinárodní smlouvy v oblasti duševního vlastnictví sice jsou postaveny na principu národního zacházení³⁴² (též *asimilace*³⁴³; *national treatment*³⁴⁴;

³⁴⁰ KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 165.

³⁴¹ „Doba ochrany se řídí v každém případě zákonem státu, kde se uplatňuje nárok na ochranu; pokud však zákon takového státu nestanoví jinak, nepřesáhne dobu stanovenou ve státě původu díla“ (čl. 7 odst. 8 Bernské úmluvy).

³⁴² V mezinárodních smlouvách je princip národního zacházení zakotven např. v čl. 5 Bernské úmluvy, čl. 2 odst. 1 Pařížské unijní úmluvy, nebo v čl. 3 Dohody TRIPS.

³⁴³ *Troller* používá pojem asimilační princip (*Assimilationsprinzip*; viz TROLLER, Alois. *Das internationale Privat- und Zivilprozessrecht im gewerblichen Rechtsschutz und Urheberrecht*. Basel: Verl. für Recht und Ges., 1952, s. 150), který převzali Knap s Kunzem a Opltovou (KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 34, 150, 299; KNAP, Karel a Otto KUNZ. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, s. 59 a násl.). Také Kučera při rozboru ustanovení Bernské úmluvy a Pařížské unijní úmluvy užívá pojem asimilační princip (KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ a Květoslav RŮŽIČKA. *Mezinárodní právo soukromé*. 8. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 274, 280).

³⁴⁴ DUTFIELD, Graham a Uma SUTHERSANEN. *Global intellectual property law*. Cheltenham, UK; Northampton, MA: Edward Elgar, 2008, s. 25; FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual property and private international law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 678, 686; GOLDSTEIN, Paul a P. B. HUGENHOLTZ. *International copyright: principles, law and practice*. 2. vyd. Oxford (UK); New York (USA): Oxford University Press, 2010, s. 99 a násl.; DOBRICHOVSKÝ, Tomáš. In: SRSTKA, Jiří et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2017, s. 372; BUSCHE, Jan. In: STOLL, Peter-Tobias, Jan BUSCHE a Katrin AREND. *WTO – trade-related aspects of intellectual property rights*. Leiden: Martinus Nijhoff Publishers, 2009, s. 15.

*Inländerbehandlung*³⁴⁵), který představuje zákaz diskriminace zahraničních nositelů práv duševního vlastnictví oproti vlastním státním občanům, nicméně u doby ochrany autorských práv se setkáváme s výjimkou (čl. 7 odst. 8 Bernské úmluvy).³⁴⁶ *Knap* s *Kunzem* sice historickým výkladem dovozují, že se o materiální reciprocitu v pravém smyslu nejedná, neboť v původním znění čl. 2 odst. 2 Bernské úmluvy byla doba ochrany ve státě, kde se uplatňovala ochrana, zcela závislá na státě původu díla a teprve po Berlínské revizi se začalo uplatňovat pravidlo nezávislosti dob ochrany v jednotlivých státech,³⁴⁷ nicméně ostatní autoři interpretují čl. 7 odst. 8 Bernské úmluvy tak, že se jedná o jednu z několika výjimek z principu národního zacházení, kdy se vůči ostatním státním příslušníkům uplatňuje princip materiální reciprocity.³⁴⁸ Znamená to, že doba ochrany ve státě, pro který se uplatňuje nárok na ochranu (*lex loci protectionis*), nebude delší, než ve státě původu díla, ledaže zákonodárství příslušného státu stanoví jinak.³⁴⁹ Český právní řád obsahuje princip materiální reciprocity v ustanovení § 107 odst. 4 AutZ.³⁵⁰

³⁴⁵ Viz AHRENS, Claus. *Gewerblicher Rechtsschutz*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2008, s. 26; DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einföhrungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1264; Von LEWINSKI, Silke. In: LOEWENHEIM, Ulrich. *Handbuch des Urheberrechts*. 2. vyd. München: C. H. Beck, 2010, s. 1066, 1078; SCHACK, Haimo. *Urheber- und Urhebervertragsrecht*. 6. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2013, s. 465 a násl.

³⁴⁶ DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einföhrungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1265.

³⁴⁷ KNAP, Karel a Otto KUNZ. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, s. 283.

³⁴⁸ TROLLER, Alois. *Das internationale Privat- und Zivilprozessrecht im gewerblichen Rechtsschutz und Urheberrecht*. Basel: Verl. für Recht und Ges., 1952, s. 154. Shodně viz též DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einföhrungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1265; FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual property and private international law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 681; GOLDSTEIN, Paul a P. B. HUGENHOLTZ. *International copyright: principles, law and practice*. 2. vyd. Oxford (UK); New York (USA): Oxford University Press, 2010, s. 99; RICKETSON, Sam a Jane C. GINSBURG. *International copyright and neighbouring rights: the Berne convention and beyond. Volume I*. 2. vyd. Oxford (UK): Oxford University Press, 2005, s. 319; ULMER, Eugen. *Die Immaterialgüterrechte im internationalen Privatrecht*. Köln: Carl Heymanns Verlag, 1975, s. 31.

³⁴⁹ KNAP, Karel a Otto KUNZ. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, s. 284.

³⁵⁰ „Trvání práva u děl cizích státních příslušníků nemůže být delší než ve státu původu díla“ (§ 107 odst. 4 AutZ). Srov. též TELEC, Ivo a Pavel TUMA. *Autorský zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 875. V členských státech Evropské unie je pravidlo kratší doby ochrany ve vztahu k třetím zemím upraveno v čl. 7 odst. 1 směrnice č. 2006/116/ES („Pokud je země původu díla ve smyslu Bernské úmluvy třetí země a autor díla není státním příslušníkem členského státu Společenství, uplyne doba ochrany poskytovaná členskými státy v den, kdy uplyne ochrana přiznávaná v zemi původu díla, nemůže však být delší, než je doba stanovená v článku 1“).

Ricketson s Ginsburg nicméně upozorňují³⁵¹ na to, že čl. 7 odst. 8 Bernské úmluvy není možné vykládat doslovně a dovozovat například, že se pravidlo o použití kratší doby ochrany (*shorter term*) může aplikovat i vůči státům, které při přístupu k pařížskému znění Bernské úmluvy rozhodly zachovat kratší dobu ochrany v souladu s čl. 7 odst. 7 Bernské úmluvy.³⁵² Pravidlo o použití kratší doby ochrany se tak prakticky může aplikovat pouze u států, které zavedly delší dobu ochrany, než je minimální délka 50 let, kterou Bernská úmluva zakotvila (čl. 7 odst. 1 Bernské úmluvy).

8.13.7 Doba trvání práv duševního vlastnictví a zákaz diskriminace na základě státní příslušnosti v unijním právu

Ačkoliv se u doby ochrany používá v některých případech (viz výše) režim materiální reciprocity, v unijním právu je nutné pravidla ohledně délky doby ochrany vykládat v souladu se základními principy práva EU, mezi které patří i zákaz diskriminace na základě státní příslušnosti (původně čl. 7 SEHS; následně čl. 6, potom čl. 12 SES, nyní čl. 18 SFEU).³⁵³

Dopady ustanovení SEHS (resp. SES či SFEU) ohledně výkonu práv duševního vlastnictví byly zkoumány v řadě rozhodnutí SDEU, která přinesla zásadní změny v uplatňování práv k duševnímu vlastnictví vůči státním příslušníkům jiných členských států ES (EU). Těmto se totiž dle primárního unijního práva nesmí dostat rozdílného zacházení oproti domácím státním příslušníkům v důsledku uplatňování rozdílů ve vnitrostátních právních předpisech, včetně mezinárodních smluv. Bez ohledu na to, že je doba ochrany většiny práv duševního vlastnictví harmonizována směrnicemi EU, není možné u práv, která harmonizována nejsou (například pokud jde o dobu ochrany užžitných vzorů), s poukazem na princip materiální reciprocity

³⁵¹ RICKETSON, Sam a Jane C. GINSBURG. *International copyright and neighbouring rights: the Berne convention and beyond. Volume I.* 2. vyd. Oxford (UK): Oxford University Press, 2005, s. 570.

³⁵² „Státy Unie vázané římským aktem této úmluvy, které přiznávají podle svých vnitrostátních právních předpisů platných v době podpisu tohoto aktu kratší doby ochrany, než jsou stanoveny v předchozích odstavcích, mohou je při přístupu k tomuto aktu nebo při jeho ratifikaci zachovat“ (čl. 7 odst. 7 Bernské úmluvy).

³⁵³ KUR, Annette a Thomas DREIER. *European intellectual property law: text, cases and materials.* Cheltenham, UK: Edward Elgar, 2013, s. 54; PILA, Justine a Paul TORREMANS. *European intellectual property law.* Oxford: Oxford University Press, 2016, s. 290.

dovozovat, že by doba ochrany mohla být u státních příslušníků jiných členských států EU kratší, než stanoví právní předpisy toho státu, pro který se uplatňuje nárok na ochranu (*lex loci protectionis*).

První ze série zmiňovaných rozhodnutí se týkalo problematiky doby trvání autorských práv a práv souvisejících s právem autorským. Spory byly zahájeny zpěváky *Philem Collinsem* a *Cliffem Richardem*.³⁵⁴ Oba britští zpěváci začali uplatňovat svá práva vůči nahrávkám hudby a jejího prodeje v Německu.³⁵⁵ V případě *Phila Collinse* se jednalo o jeho koncert v Kalifornii, který byl zaznamenaný bez jeho souhlasu jakožto výkonného umělce (tzv. *bootlegging*). Kopie nahrávky byly následně prodávány v Německu. *Phil Collins* nebyl německým státním příslušníkem, takže se nemohl spoléhat na německý *Urheberrechtsgesetz*, který chránil výkony německých státních příslušníků, ať už byly pořízeny kdekoli. Spojené státy americké (tzv. země původu uměleckého výkonu) nebyly signatářem Římské úmluvy o ochraně výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů a rozhlasových organizací (Římská úmluva 1961), takže se na jejím základě *Collins* nemohl dovolávat ochrany. Také u *Cliffa Richarda* měla být odepena ochrana podle Římské úmluvy 1961, neboť nahrávky se uskutečnily ve Velké Británii v době, ve které se Římská úmluva 1961 neaplikovala.³⁵⁶

Německé soudy požádaly Evropský soudní dvůr o zodpovězení otázky, zda *Phil Collins*, jakožto britský státní příslušník, může být diskriminován podle německého práva na základě státní příslušnosti. Německým státním příslušníkům totiž v daném případě byla poskytována širší ochrana, než občanům jiných členských států ES/EU, což ovšem mohlo být rozporné s čl. 7 SEHS (nyní jde o čl. 12 SFEU), který zakazoval „*jakoukoli diskriminaci na základě státní příslušnosti*“. Německé soudy se dotazovaly, zda se princip nediskriminace zakotvený v čl. 7 SEHS aplikuje i na národní autorské právo a práva související, a tudíž zda je s tímto článkem kompatibilní národní úprava

³⁵⁴ HANSMANN; SANTILLI. Authors' and Artists' Moral Rights: A Comparative Legal and Economic Analysis. *The Journal of Legal Studies*. 1997, roč. 26, č. 1, s. 195 a násl.; KATZENBERGER, Paul a Axel METZGER. In: LOEWENHEIM, Ulrich, Matthias LEISTNER a Ansgar OHLY. *Urheberrecht: Kommentar*. 5. vyd. München: C. H. Beck, 2017, s. 2739.

³⁵⁵ Rozsudky ESD ve spojených věcech *Phil Collins v. Imtrat Handelsgesellschaft mbH a Patricia Im- und Export Verwaltungsgesellschaft mbH a Leif Emanuel Kraul v. EMI Electrola GmbH* (C-92/92, C-326/92), dále též „*Phil Collins*“.

³⁵⁶ KUR, Annette a Thomas DREIER. *European intellectual property law: text, cases and materials*. Cheltenham, UK: Edward Elgar, 2013, s. 55.

ochrany, která neposkytuje příslušníkům jiného členského státu stejný standard ochrany jako svým vlastním.³⁵⁷

Soudní dvůr odpověděl na tuto otázku kladně a poukázal na dopad práv souvisejících s právem autorským na princip volného pohybu zboží a služeb, jakož i pro hospodářskou soutěž v rámci tehdejších Evropských společenství. Soudní dvůr konstatoval, že autorská práva a práva související spadají do oblasti působnosti SEHS, a to především z důvodu jejich vlivu na jednotný vnitřní trh. Z toho potom vyplývá, že pravidlo zákazu diskriminace uvedené v čl. 7 SEHS (pozdějším čl. 6, resp. čl. 12 SES, nyní čl. 12 SFEU) musí být v daném případě aplikováno. Soud odmítl, aby diskriminace na základě státní příslušnosti *Phila Collins* byla opodstatněna rozdíly ve vnitrostátních právních předpisech členských států upravujících danou záležitost, a to ani z toho důvodu, že dosud ne všechny členské státy Evropských společenství byly smluvními stranami Římské úmluvy o ochraně výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů a rozhlasových organizací.³⁵⁸ V důsledku toho má být první odstavec čl. 7 SEHS interpretován v tom významu, že principu nediskriminace, který zakotvuje, se mohou přímo dovolávat u národního soudu autoři nebo výkonní umělci z jiného členského státu nebo ti, co se jej dovolávají jejich jménem, za účelem uplatnit výhodu ochrany vyhrazené národním autorům a výkonným umělcům.³⁵⁹

Unijní pravidla zákazu diskriminace tak převažují nad dlouhodobě aplikovanými ustanoveními vnitrostátních právních předpisů členských států Evropské unie, které upravují postavení zahraničních nositelů práv v oblasti práv k duševnímu vlastnictví. Znamená to, že ani ty případy rozdílného zacházení, které jsou dovoleny tzv. recipročními ustanoveními podle stávajících mezinárodních smluv (např. čl. 2 odst. 7, čl. 7 odst. 8 Bernské úmluvy), nelze aplikovat vůči státním příslušníkům jiného členského státu Evropské unie, neboť by to znamenalo diskriminaci podle článku čl. 18 SFEU (dříve čl. 7 SEHS, čl. 12 SES).³⁶⁰

³⁵⁷ *Phil Collins*, bod 11.

³⁵⁸ *Phil Collins*, bod 31.

³⁵⁹ *Phil Collins*, bod 35.

³⁶⁰ DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einfuhrungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1269.

Soudní dvůr následně ve věci *Ricordi*³⁶¹ použil zákaz diskriminace na základě státní příslušnosti také na ochranu dědiců autorských práv v případě, kdy autor již byl mrtvý v okamžiku vstupu SEHS v platnost v členském státě, jehož byl státním příslušníkem. Soudní dvůr dovodil, že „*zákaz diskriminace na základě státní příslušnosti brání tomu, aby byla doba ochrany poskytovaná právními předpisy členského státu u děl autorů, kteří jsou státními příslušníky jiného členského státu, kratší než doba ochrany poskytovaná na díla vlastních státních příslušníků*“.³⁶²

8.14 Registrační princip u práv průmyslových

Podobně jako se u práv věcných aplikuje princip publicity,³⁶³ u práv průmyslových se setkáváme s principem registračním,³⁶⁴ který je speciálním principem vůči principu publicity. U autorských práv se princip registrační v souladu s čl. 5 odst. 2 Bernské úmluvy neuplatňuje³⁶⁵ a *Troller* je z toho důvodu označuje za neúplná absolutní práva (*unvollkommene Ausschließlichkeitsrechte*).³⁶⁶ Princip publicity totiž úzce souvisí s absolutní povahou práv k duševnímu vlastnictví.³⁶⁷ Aby třetí osoby, které mají povinnost zdržet se zásahů do absolutních práv, věděly, kdo je nositelem práv a co je předmětem ochrany,³⁶⁸

³⁶¹ Rozsudek ESD ve věci *Land Hessen v. G. Ricordi & Co. Bühnen- und Musikverlag GmbH* (C-360/00) (dále též jako „*Ricordi*“).

³⁶² *Ricordi*, bod 34.

³⁶³ VRZALOVÁ, Lenka. In: SPÁČIL, Jiří. *Věcná práva: věcná práva, katastr nemovitostí a správa cizího majetku*. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 242.

³⁶⁴ *Ahrens s McGuire* výslovně označují průmyslová práva za práva registrovaná (*Registerrechte*). Srov. AHRENS, Hans-Jürgen a Mary-Rose McGUIRE. *Modellgesetz für Geistiges Eigentum: Normtext und Begründung*. München: Sellier European Law Publishers, 2012, s. 26.

³⁶⁵ Setkáváme se zde pouze s tzv. domněnkou autorství, jež je zakotvena v § 6 AutZ („*Autorem díla je fyzická osoba, jejíž pravé jméno je obvyklým způsobem uvedeno na díle nebo je u díla uvedeno v seznamu předmětů ochrany vedeném příslušným kolektivním správcem, není-li prokázán opak; to neplatí v případech, kdy je údaj v rozporu s jiným údajem takto uvedeným. Toto ustanovení se použije i tehdy, je-li toto jméno pseudonymem, pokud autorem přijatý pseudonym nevzbuzuje pochybnosti o autorové totožnosti*“).

³⁶⁶ TROLLER, Alois. *Immaterialgüterrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht 1.1*. 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 75.

³⁶⁷ JÄNICH, Volker. *Geistiges Eigentum – eine Komplementärserscheinung zum Sacheigentum?* Tübingen: Mohr Siebeck, 2002, s. 202.

³⁶⁸ „*Absolutnímu právu odpovídá povinnost všech ostatních toto právo respektovat. Tito „ostatní“, tj. tertiové, mají mít možnost vůbec vědět, co mají respektovat: to je důvod pro numerus clausus absolutních práv; zpravidla se o tomto hovoří jen ve vztahu k právům věcným, avšak správně je aplikovat dané pravidlo na všechna absolutní práva. Tertiové však mají právo vědět, nejen jaká práva mají povinnost respektovat, ale i jaký konkrétní obsah tato práva mají mít*“ (MELZER, Filip. *Dispozitivní a kogentní normy v novém občanském zákoníku. Právní rozhledy*, 2013, č. 7, s. 259).

podléhají absolutní majetková práva zápisům do tzv. veřejných seznamů³⁶⁹. Absolutní povaha práv také souvisí s problematikou derivativních převodů (tj. s otázkou následných nositelů práv), kdy vlastnické právo k věcem evidovaným ve veřejném seznamu se nabývá až zápisem do takové seznamu (§ 1102 ObčZ), nikoliv pouhou účinností smlouvy.

V českém právním řádu je princip publicity obecně upraven v ustanoveních části III., hlavě II, dílu 1 ObčZ, kde nacházíme úpravu tzv. veřejných seznamů. Jejich hlavními rysy jsou oficialita, formální a materiální publicita.

Oficialita znamená, že daný seznam je veden ze zákona z úřední povinnosti (např. § 44 odst. 1 OchrZn; § 39 odst. 1 PrůmVz), formální publicita se projevuje v tom, že veřejné seznamy jsou veřejně dostupné³⁷⁰ a každý má právo do nich nahlížet a pořizovat si kopie či opisy. S principem formální publicity potom souvisí i tzv. formální veřejná znalost, která spočívá v tom, že „*je-li do veřejného seznamu zapsáno právo k věci, neomlouvá nikoho neznalost zapsaného údaje*“ (§ 980 odst. 1 ObčZ). Kromě toho se u veřejných seznamů uplatňuje rovněž tzv. formální pravdivost, která vyjádřena dvěma vyvratitelnými právními domněnkami. Pozitivní domněnka stanoví, že „*je-li právo k věci zapsáno do veřejného seznamu, má se za to, že bylo zapsáno v souladu se skutečným právním stavem*“. Negativní domněnka stanoví, že „*bylo-li právo k věci z veřejného seznamu vymazáno, má se za to, že neexistuje*“ (§ 980 odst. 2 ObčZ).³⁷¹

³⁶⁹ „Účelem zápisu (průmyslového) v zoru do veřejného rejstříku je zpřístupnit daný zvor příslušným orgánům a veřejnosti, zejména hospodářským subjektům. Na jedné straně musejí příslušné orgány jasně a přesně znát povahu prvků tvořících (průmyslový) zvor, aby byly schopny plnit své povinnosti související s předběžným posouzením přihlášek k zápisu a se zveřejněním a vedením patřičného a přesného rejstříku (průmyslových) vzorů [...] Na druhé straně musejí mít hospodářské subjekty možnost jasně a přesně zjistit, jaké jejich skuteční nebo možní soutěžitelé provedli zápisy nebo jaké přihlášky k zápisu podali, a získat tak příslušné informace ohledně práv třetích osob [...] Takový požadavek má, jak v podstatě uvedl Tribunál v bodě 47 napadeného rozsudku, zaručit právní jistotu třetím osobám“ [rozsudek SDEU ve věci *Mast-Jägermeister SE v. EUIPO* (C-217/17-P), body 53 a 54].

³⁷⁰ VRZALOVÁ, Lenka. In: SPACH, Jiří. *Občanský zákoník: komentář. III: Věcná práva* (§ 976–1474). Praha: C. H. Beck, 2013, s. 11.

³⁷¹ V českém právu se formální veřejná znalost upravená obecným způsobem v občanském zákoníku projevuje i v tom, že zákonodárce již v jednotlivých předpisech nestanoví vyvratitelnou domněnku nositelství práv k danému předmětu průmyslového vlastnictví. Oproti tomu například v německém *Markengesetz* je domněnka nositelství práv výslovně vyjádřena („*Es wird vermutet, daß das durch die Eintragung einer Marke begründete Recht dem im Register als Inhaber Eingetragenen zusteht*“ – § 28 *Markengesetz*). Podobná ustanovení, která zakotvují domněnku nositelství práv, nacházíme i v čl. 17 nařízení č. 6/2002/ES: „*Osobou, na jejíž jméno je zapsán zapsaný (průmyslový) zvor Společenství, nebo před zápisem osoba, na jejíž jméno je podána přihláška, se považuje za osobu oprávněnou v řízení před úřadem a rovněž v jakýchkoliv jiných řízeních.*“

Princip tzv. materiální publicity se potom projevuje v ochraně dobrověrného nabyvatele při úplatném nabývání práv zapsaných ve veřejném seznamu³⁷² a dále s poznámkou rozepře a poznámkou spornosti, jejichž zapsání může ochranu dobrověrného nabyvatele vyloučit (zejména se to týká poznámky spornosti – § 986 ObčZ).³⁷³

Uvedené principy (oficialita, formální a materiální publicita) se v plné míře aplikují i na tzv. rejstříky průmyslověprávní ochrany³⁷⁴ (rejstřík ochranných známek, patentový rejstřík, rejstřík užitných vzorů, rejstřík průmyslových vzorů, rejstřík topografií polovodičových výrobků, rejstřík zeměpisných označení a označení původu, rejstříku chráněných odrůd), do nichž se zapisují práva k předmětům průmyslových práv, jakož i další skutečnosti, které zákon stanoví.

Přestože zákony o ochraně průmyslových práv neoznačují výslovně rejstříky průmyslověprávní ochrany za veřejné seznamy,³⁷⁵ neměla by pouhá tato skutečnost vést k závěrům, že se úprava veřejných seznamů na rejstříky průmyslověprávní ochrany nevztahuje.

Ze zákona č. 303/2013 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím rekonstrukce soukromého práva, totiž výslovně vyplývá, že se aplikace poznámek spornosti může týkat toliko „*záznamu v rejstříku, jímž se vyznačuje nakládání s patentem jako předmětem vlastnictví*“.³⁷⁶ Obdobná pravidla potom zákonodárce upravil i ve vztahu k dalším předmětům průmyslových práv.³⁷⁷ S využitím systematického i logického výkladu můžeme dospět k závěru, že se úprava veřejných seznamů na rejstříky průmyslověprávní ochrany použije, neboť pokud by ji zákonodárce nechtěl použít, nezakotvoval by výjimku

³⁷² TÉGL, Petr. Stručný nástin úpravy věcných práv v návrhu nového občanského zákoníku, 1. část – obecné výklady, veřejné seznamy, držba, vlastnické právo. *Obchodní právo*, 2012, roč. 21, č. 3, s. 92 a násl.

³⁷³ VRZALOVÁ, Lenka. In: SPÁČIL, Jiří. *Věcná práva: věcná práva, katastr nemovitostí a správa cizího majetku*. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 242.

³⁷⁴ KRATÓCHVÍL, Josef. In: JAKL, Ladislav. *Nový občanský zákoník a práva k duševnímu vlastnictví*. Praha: Metropolitan university Prague Press, 2014, s. 23; CHARVÁT, Radim. In: KOUKAL, Pavel et al. *Zákon o ochranných známkách: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 511.

³⁷⁵ Na nejednotnou terminologii upozorňuje například Tégl (srov. TÉGL, Petr. Úplatnost nabytí věcného práva jako podmínka fungování materiální publicity veřejných seznamů v novém občanském zákoníku. *Právní rozhledy*, 2013, č. 1, s. 28).

³⁷⁶ Čl. V. zák. č. 303/2013 Sb.

³⁷⁷ Čl. VIII., čl. XIV., čl. XLV, čl. LX zák. č. 303/2013 Sb.

z aplikace ustanovení § 986 ObčZ. Smyslem a účelem této výjimky je, aby se poznámka spornosti, která představuje překážku pro dobrověrné nabytí práv, aplikovala pouze na zápisy úplatných dispozic s průmyslovými právy,³⁷⁸ nikoliv na zápisy práv jako takových (tj. poznámka spornosti se nevztahuje například na zápis ochranné známky do rejstříku nebo na udělení patentu).

Registrační princip má u průmyslových práv nicméně kromě svých publicizačních účinků (§ 980 odst. 1 ObčZ) také účinky kreační, které spočívají v tom, že průmyslová práva obecně vznikají zápisem do příslušného rejstříku. Kreační zápisy, které provádí příslušné zápisné úřady (Úřad průmyslového vlastnictví, Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský), mají konstitutivní účinky,³⁷⁹ jelikož bez nich by ke vzniku průmyslověprávní ochrany nedošlo.³⁸⁰ V tomto směru se rejstříky průmyslověprávní ochrany odlišují od katastru nemovitostí, neboť katastrální úřady, které vedou katastr nemovitostí, obecně umožňují svými rozhodnutími a vkladem převod práv, zatímco Úřad průmyslového vlastnictví (u nových odrůd rostlin jde o Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský) svými rozhodnutími dává vzniknout absolutním majetkovým právům. Kromě toho však mají v oblasti ochrany průmyslových práv konstitutivní účinky i zápisy převodů práv, zápisy zástavního práva³⁸¹ či průmyslověprávních licencí s věcnými účinky (licence s účinky *erga omnes*).

Z hlediska mezinárodního práva soukromého má registrační princip řadu aspektů. S ohledem na předmět našeho zkoumání se zde nebudeme zabývat

³⁷⁸ ČADA, Karel. In: HORÁČEK, Roman, Karel ČADA a Petr HAJN. *Práva k průmyslovému vlastnictví*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 181.

³⁷⁹ AHRENS, Hans-Jürgen a Mary-Rose McGUIRE. *Modellgesetz für Geistiges Eigentum: Normtext und Begründung*. München: Sellier European Law Publishers, 2012, s. 27; HORÁČEK, Roman. In: HORÁČEK, Roman, Karel ČADA a Petr HAJN. *Práva k průmyslovému vlastnictví*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 53; CHARVÁT, Radim. In: KOUKAL, Pavel et al. *Zákon o ochranných známkách: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 512; ČERNÝ, Miroslav. In: KOUKAL, Pavel, Miroslav ČERNÝ a Radim CHARVÁT. *Zákon o ochraně průmyslových vzorů: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 200.

³⁸⁰ Zde odhlížíme od těch průmyslových práv, která vznikají neformálně, jako jsou například nezapsané průmyslové vzory Společenství nebo všeobecně známé ochranné známky. Neformální vznik těchto práv je, jak již bylo řečeno, výjimkou z registračního principu, který u průmyslových práv aplikujeme jako obecné pravidlo.

³⁸¹ KOUKAL, Pavel a Helena PULLMANNOVÁ. CONSENSUAL SECURITY RIGHTS OVER INTELLECTUAL PROPERTY. *The Lawyer Quarterly* [online]. 2018, roč. 8, č. 4, s. 445 [cit. 27. 7. 2019].

procesními otázkami, které souvisí s určením *lex fori*, byť problematika tzv. výlučné příslušnosti spojená s interpretací a aplikací čl. 24 odst. 4 nařízení Brusel Ibis (dříve čl. 22 odst. 4 nařízení Brusel I) patří v oblasti mezinárodního práva soukromého mezi velmi často diskutované problémy.³⁸²

Co se týče určení práva rozhodného, zde hraje registrační princip dvě základní role.

Především zápis do příslušného rejstříku dává vzniknout průmyslověprávní ochraně. Jak již bylo několikrát uvedeno, otázku vzniku, případně neplatnosti ochrany, stejně jako rozsah ochrany nebo dobu jejího trvání posuzujeme vždy dle *lex loci protectionis*.³⁸³

Kromě toho, že se registrační princip uplatňuje při vzniku, resp. zániku průmyslověprávní ochrany, hraje roli i při zápisech převodů práv. Například ustanovení § 15 ZákVyn stanoví, že „*patent se převádí písemnou smlouvou, která nabývá účinnosti vůči třetím osobám zápisem do patentového rejstříku*“. Obdobná ustanovení nacházíme i u ochranných známek (§ 15 odst. 3 OchrZn), průmyslových vzorů (§ 30 odst. 1 PrůmVz) nebo odrůd rostlin (§ 24 odst. 3 OdrůdZák).

Otázkou je, jakým právním řádem se mají řídit translativní účinky převodní smlouvy v situaci, kdy si smluvní strany zvolí pro převod jiné právo, než je *lex loci protectionis*. Jako příklad můžeme uvést situaci, kdy si smluvní

³⁸² Srov. např. FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual property and private international law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 298 a násl.; KONO, Toshiyuki a Paulius JURČYS. In: KONO, Toshiyuki (ed.). *Intellectual property and private international law: comparative perspectives*. Oxford: Hart, 2012, s. 37 a násl.; KRÁLÍČEK, Jaroslav. In: KYSELOVSKÁ, Tereza, Naděžda ROZEHNALOVÁ a kol. *Rozhodování Soudního dvora EU ve věcech příslušnosti: analýza rozhodnutí dle nařízení Brusel Ibis*. Brno: Masarykova univerzita, 2014, s. 355 a násl., Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity; Rada teoretická = Acta Universitatis Brunensis Iuridica, sv. 507; MAGNUS, Ulrich et al. *Brussels I regulation*. München: Sellier European Law Publishers, 2007, s. 360 a násl.; UBERTAZZI, Benedetta. *Exclusive jurisdiction in intellectual property*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2012, s. 10 a násl.

³⁸³ BRÍCHÁČEK, Tomáš. In: BRÍZA, Petr et al. *Zákon o mezinárodním právu soukromém: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 465–467; NISHITANI, Yuko. In: FERRARI, Franco a Stefan LEIBLÉ. *Rome I Regulation: The Law Applicable to Contractual Obligations in Europe*. München: Sellier European Law Publishers, 2009, s. 77; DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einföhrungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1340; ULMER, Eugen. *Die Immaterialgüterrechte im internationalen Privatrecht*. Köln: Carl Heymanns Verlag, 1975, s. 77 a násl.

strany zvolí pro převod české zapsané ochranné známky německé právo. Jestliže posuzujeme otázky související se samotným převodem (tj. nikoliv s povinností převodce převést vlastnické právo k ochranné známce, ale otázky formy právního jednání, účinků registrace apod.), musíme brát do úvahy meze obligačního statutu. Právní řád, který si strany zvolily (čl. 3 odst. 1 nařízení Řím I) pro daný závazkový poměr, se totiž nedotýká otázek spojených s translačními (převodními) účinky, neboť tato otázka již není otázkou závazkověprávní, ale otázkou derivativního vzniku (převodu) absolutních práv.

Z tohoto důvodu se translační účinky řídí právním řádem, pro který jsou daná práva registrována (*lex loci protectionis*). Shodné principy se uplatňují i pro věcněprávní účinky licenčních smluv (tj. účinky licencí *erga omnes*). Také zde spadá otázka působení licence vůči třetím osobám pod *lex loci protectionis*, nikoliv pod *lex electa (voluntatis)*.³⁸⁴ K dané problematice blíže viz též kapitolu 11.3.

³⁸⁴ NISHITANI, Yuko. In: FERRARI, Franco a Stefan LEIBLÉ. *Rome I Regulation: The Law Applicable to Contractual Obligations in Europe*. München: Sellier European Law Publishers, 2009, s. 84; DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einföhrungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1247; TROLLER, Alois. *Das internationale Privat- und Zivilprozessrecht im gewerblichen Rechtsschutz und Urheberrecht*. Basel: Verl. für Recht und Ges., 1952, s. 48.

9 PRINCIP TERITORIALITY

Práva k duševnímu vlastnictví jsou tradičně ovládána principem teritoriality,³⁸⁵ což znamená, že působí pouze na území daného státu. Teritoriální charakter práv duševního vlastnictví vyplývá mj. z rozsudku SDEU ve věci *Lagardère Active Broadcast v. Société pour la perception de la rémunération équitable (SPRE) a Gesellschaft zur Verwertung von Leistungsschutzrechten mbH (GVL)* (C-192/04), v němž SDEU dovodil, že „tato práva mají tedy teritoriální povahu a vnitrostátní právo může mimo jiné stanovit sankce pouze ve vztahu k jednání, ke kterému došlo na vnitrostátním území“ (bod 46).³⁸⁶ Pouze právní řád daného státu, pro který se ochrana uplatňuje, tak upravuje otázky jako: kdo je nositelem práv, za jakých podmínek lze ochranu získat, jaký je rozsah ochrany, jak dlouho ochrana trvá, jaká je povaha práv, zda jde o práva převoditelná apod.³⁸⁷

Princip teritoriality nicméně výslovně není zakotven v žádné z mezinárodních smluv v oblasti ochrany duševního vlastnictví a je toliko nepřímou dovozeno z jiných principů, na kterých jsou dané mezinárodní smlouvy postaveny. Například čl. 5 odst. 1 Bernské úmluvy, čl. 2 odst. 1 Pařížské unijní úmluvy a čl. 3 odst. 1 Dohody TRIPS zakotvují tzv. režim národního zacházení (též *asimilační princip; national treatment; Inländerbehandlung*).³⁸⁸ Požadavek

³⁸⁵ KNAP, Karel a Otto KUNZ. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, s. 17 a násl.; KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 19; KROPHOLLER, Jan. *Internationales Privatrecht*. 6. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2006, s. 546; KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ a Květoslav RUŽIČKA. *Mezinárodní právo soukromé*. 8. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 270; ADAMOVIČ, Zuzana. In: LYSINA, Peter, Michal ĎURIŠ a Miloš HATAPKA. *Mezinárodní právo soukromé*. 2. vyd. Bratislava: C. H. Beck, 2016, s. 256; SCHACK, Haimo. *Zur Anknüpfung des Urheberrechts im internationalen Privatrecht*. B.m.: Duncker & Humblot, 1979, s. 20; TELEC, Ivo. In: SRSTKA, Jiří et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2017, s. 38; TROLLER, Alois. *Immaterialgüterrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht 1.1*. 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 135; ULMER, Eugen. *Die Immaterialgüterrechte im internationalen Privatrecht*. Köln: Carl Heymanns Verlag, 1975, s. 9.

³⁸⁶ Obdobně viz rozsudky ESD ve věcech *IHT Internationale Heiztechnik GmbH a Uwe Danzinger proti Ideal-Standard GmbH a Wabco Standard GmbH* (C-9/93), bod 22; *Peter Pinckney v. KDG Mediatech AG* (C-170/12), bod 22; *Peř Hejduk v. EnergieAgentur.NRW GmbH* (C-441/13), bod 22.

³⁸⁷ DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1247.

³⁸⁸ FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual property and private international law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 678; DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1264; KNAP, Karel a Otto KUNZ. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, s. 59 a násl.; KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 34.

národního zacházení znamená, že cizozemci nebudou mít při získání, výkonu a ochraně práv k duševnímu vlastnictví horší postavení, než domácí státní příslušníci. Uplatňováním principu národního zacházení nicméně smluvní státy předpokládají, že v jednotlivých zemích existují různé předpisy na ochranu duševního vlastnictví a že každý stát vymezuje své vlastní hmotněprávní podmínky pro absolutní práva k duševnímu vlastnictví, jejich obsah, rozsah, výkon a ochranu. Zákaz rozdílného zacházení s cizozemci tak mj. předpokládá existenci principu teritoriality.³⁸⁹

V oblasti autorskoprávní ochrany můžeme princip teritoriality dovozovat také z čl. 5 odst. 2 Bernské úmluvy, který upravuje princip nezávislosti autorskoprávních ochran ve státě, pro který se žádá o ochranu, a ve státě původu díla („*toto požívání a tento výkon nezávisí na ochraně platné ve státě původu díla*“). V další větě daného ustanovení potom Bernská úmluva stanoví: „*Proto se s výhradou ustanovení této úmluvy řídí rozsah ochrany, jakož i právní prostředky vyhrazené autorovi k hájení jeho práv výlučně zákony státu, kde se uplatňuje nárok na ochranu*“. Ricketson s Ginsburg³⁹⁰ s pomocí historického a systematického výkladu konstatují, že bez ohledu na to, zda čl. 5 odst. 2 Bernské úmluvy odkazuje přímo na národní hmotné právo (*national substantive law*)³⁹¹

³⁸⁹ SCHACK, Haimo. *Zur Anknüpfung des Urheberrechts im internationalen Privatrecht*. B.m.: Duncker & Humblot, 1979, s. 20.

³⁹⁰ RICKETSON, Sam a Jane C. GINSBURG. *International copyright and neighbouring rights: the Berne convention and beyond. Volume I*. 2. vyd. Oxford (UK): Oxford University Press, 2005, s. 1301.

³⁹¹ K tomuto závěru dochází Drexl, který uvádí, že pokud by například právo státu, kde se (resp. pro který se) uplatňuje nárok na ochranu, ve svých kolizních normách stanovilo, že se ohledně porušení autorského práva použije *lex originis*, nemohl by stát dostát požadavku národního zacházení dle čl. 5 odst. 1 Bernské úmluvy, neboť by jiným způsobem zacházel s vlastními autory a jiným způsobem s autory státu původu díla. Princip národního zacházení tak má, kromě zákazu diskriminace zahraničních autorů, také svůj kolizní rozměr. Srov. DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1277. Ke shodným závěrům dospívají i Torremans s Fawcett, kteří s poukazem na čl. 3 Dohody TRIPS dovozují, že ustanovení Bernské úmluvy ohledně státu, kde (resp. pro který) se poskytuje ochrana, jsou ustanoveními, která odkazují na hmotné právo („*It must be emphasized that the TRIPs Agreement, being the most recent Agreement and indirectly incorporating the relevant articles of the Paris and Berne Conventions, has a decisive influence on the interpretation issue. It is now clear that all Convention provisions must be interpreted as adhering to the general rule that the law of the protecting country is the applicable law*“; FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual property and private international law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 691).

nebo toliko na kolizní normy státu (*national conflicts rule*),³⁹² kde se (resp. pro který se) uplatňuje nárok na ochranu, představuje formulace vyjádřená v čl. 5 odst. 2 Bernské úmluvy zjevné vyjádření principu territoriality autor-skoprávní ochrany.

*Knap s Kunzem a Opltovou*³⁹³ dle našeho názoru správně poukazují na to, že princip territoriality nelze dovozovat z toho, že práva k duševnímu vlastnictví byla v minulosti postavena na principu panovnických privilegií,³⁹⁴ ale na základě zvláštních vlastností nehmotných statků. Každý nehmotný statek je totiž ze své podstaty „normativním jevem“, neboť vždy záleží na tom, zda k němu zákonodárce vůbec založí práva absolutní povahy, či nikoliv. Zveřejněný nehmotný statek je tak sice ve všech jurisdikcích povahově stejný, nicméně právně může být v některých státech chráněn, a v jiných nikoliv. Zdůvodnění principu territoriality obdobným způsobem podává i *Drexl*, který poukazuje na to, že princip territoriality práv k duševnímu vlastnictví je ve svém základu hmotněprávním principem, jež souvisí s regulací práv k nehmotným statkům.³⁹⁵

³⁹² Názor, že ustanovení čl. 5 odst. 2 Bernské úmluvy neodkazuje na rozhodné právo, ale pouze na kolizní ustanovení příslušného státu, pro který se žádá o ochranu, zastávají například soudy Spojených států amerických [viz rozhodnutí *Itar-Tass Russian News Agency v. Russian Kurier, Inc.*, 153 F.3d 82 (2d Cir. 1998)]. K tomu viz kapitolu 12.3.2. Také *Schack* je toho názoru, že čl. 5 odst. 2 Bernské úmluvy zakotvuje mezi domácími a zahraničními nositeli práv toliko rovnost v kolizním řešení, nikoliv rovnost v právech („Die von Art. 5 IRBÜ garantierte Inländerbehandlung bedeutet nur, dass jeder Vertragsstaat verbandsgeschützte Urheber materiell und kollisionsrechtlich inländischen Urhebern gleichstellen muss“; SCHACK, Haimo. *Urheber- und Urhebervertragsrecht*. 6. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2013, s. 491). Pravidlo národního zacházení tak nemá vliv na určení rozhodného práva, ale stanoví pouze to, že právo rozhodné pro cizince a státní příslušníky má být stanoveno stejným způsobem podle práva *legis fori* (SCHACK, Haimo. *Zur Anknüpfung des Urheberrechts im internationalen Privatrecht*. B.m.: Duncker & Humblot, 1979, s. 42 a násl.; SCHACK, Haimo. *Urheber- und Urhebervertragsrecht*. 6. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2013, s. 465, 491).

³⁹³ KNAP, Karel a Otto KUNZ. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, s. 19; KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 20.

³⁹⁴ Uvedený názor zastával např. *Ulmer* (ULMER, Eugen. *Die Immaterialgüterrechte im internationalen Privatrecht*. Köln: Carl Heymanns Verlag, 1975, s. 7, 9; ULMER, Eugen. *Urheber- und Verlagsrecht*. Berlin; Heidelberg; New York: Springer, 1980, s. 51, 80 a násl.). Shodně viz MATULIONYTE, Rita. *Law Applicable to Copyright: A Comparison of the ALI and CLIP Proposals*. B.m.: Edward Elgar Publishing, 2011, s. 20; SCHACK, Haimo. *Urheber- und Urhebervertragsrecht*. 6. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2013, s. 58, 445.

³⁹⁵ DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1251.

Skutečností však je, že termín teritorialita duševně vlastnické ochrany není nejtřetnější. Je tomu tak proto, že každá moderní právní ochrana je ve své podstatě teritoriální.³⁹⁶ Stát uplatňuje právo jako obecný normativní systém v rámci svých hranic.³⁹⁷ Tento závěr vyplývá z obecných principů mezinárodního práva, zejména z principu územní výsosti a svrchované rovnosti států.³⁹⁸ V moderních právních řádech je jen ve výjimečných případech princip teritoriality doplňován principem personality (jedná se například o oblast trestního práva, kdy lze posuzovat trestnost činu spáchaného v cizině českým státním příslušníkem za podmínek stanovených českým trestním zákoníkem).³⁹⁹ Jinak se však důsledně aplikuje princip teritoriality, a státní moc tak působí pouze na území daného státu, a to obecně na všechny osoby a věci, které se na něm nacházejí. Zahraniční právní řád lze aplikovat pouze, pokud to vnitrostátní právní předpis dovoluje,⁴⁰⁰ například připouští-li jeho použití kolizní norma.

Z tohoto hlediska nejsou práva k duševnímu vlastnictví nijak odlišná od práva vlastnického, dědického, osobních práv rodinných nebo všeobecných osobnostních práv apod. Význam teritoriality duševně vlastnické ochrany tak musíme hledat do značné míry mimo samotný obsah pojmu, a to v jednotlivých sémantických kontextech, v jejichž rámci je tento institut používán.

³⁹⁶ KNAP, Karel a Otto KUNZ. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, s. 19. „[...] teritoriální povahu má zásadně každý národní zákon, neboť tato teritoriální povaha vyplývá již z rozsahu a mezí suverenity každého státu“ (KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 20).

³⁹⁷ UBERTAZZI, Benedetta. *Exclusive jurisdiction in intellectual property*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2012, s. 137.

³⁹⁸ ČEPELKA, Čestmír a Pavel ŠTURMA. *Mezinárodní právo veřejné*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 137; MALENOVSKÝ, Jiří. *Mezinárodní právo veřejné: obecná část a poměr k jiným právním systémům*. 6. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Doplněk, 2014, s. 19; POTOČNÝ, Miroslav a Jan ONDŘEJ. *Mezinárodní právo veřejné: zvláštní část*. 6. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 11.

³⁹⁹ DRAŠTÍK, Antonín. In: DRAŠTÍK, Antonín et al. *Trestní zákoník: komentář*. I. díl: § 1 až 232. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 25 a násled.; ŠÁMAL, Pavel. In: ŠÁMAL, Pavel a Vladimír KRATOCHVÍL. *Trestní zákoník: komentář*. I: § 1–139. 2. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 74 a násled.

⁴⁰⁰ BECKSTEIN, Frank. *Einschränkungen des Schutzlandprinzips: die kollisionsrechtliche Behandlung von Immaterialgüterrechtsverletzungen im Internet*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2010, s. 25.

9.1 Kolizní rozměr territoriality práv k duševnímu vlastnictví

Fentiman velmi výstižně uvádí, že z kolizního hlediska problém territoriality práv k duševnímu vlastnictví nespočívá v tom, že daná práva působí na vymezeném teritoriu, ale v tom, že jde o koncept, který je oproti jiným případům (věcná práva, závazková práva) pojímán zúženým způsobem („*territoriality in this context is narrowly defined*“).⁴⁰¹ Doslova dodává, že kolizním právníkům je v zásadě jedno, zda jsou práva k duševnímu vlastnictví teritoriální, neboť to je „*věcí duševněvlastnických právníků*“ (jedná se tedy o otázku hmotněprávní). Z kolizního hlediska je toliko podstatné, že *lex loci protectionis* vede k odlišné aplikaci cizího právního řádu, než je tomu v jiných případech.⁴⁰²

Z hlediska mezinárodního práva soukromého jde především o to, že se užíváním pojmu „teritoriální povaha práv k duševnímu vlastnictví“ mají od sebe odlišit práva k duševnímu vlastnictví a práva věcná. Zatímco se v oblasti věcných práv v naprosté většině států setkáváme s kolizními normami, které dovolují, aby bylo použito právo cizího státu na řešení určité věcněprávní otázky s mezinárodním prvkem (typickým hraničním určovatelem zde potom je *lex rei sitae* – § 69 ZMPS), a to s účinky pro jiné státy, u práv k duševnímu vlastnictví takové kolizní normy chybí.⁴⁰³

Znamená to, že neexistuje obecná kolizní norma, díky níž bychom mohli cizí právo duševního vlastnictví použít „s účinky pro území jiného státu“ (zdůrazněno autory!). Například český zákon o ochranných známkách platí pouze na území České republiky, a to na ochranné známky, které jsou zde chráněny. Není však možné, aby se vlastník německé národní ochranné známky domáhal svých absolutních práv, která vyplývají z německého zápisu, a to s účinky pro Českou republiku.

⁴⁰¹ FENTIMAN, Richard. In: DREXL, Josef a Annette KUR. *Intellectual property and private international law*. Oxford: Hart, 2005, s. 138.

⁴⁰² „*For what matters to the conflicts lawyer is not that intellectual property rights are territorial; what matters is that territoriality imposes limits upon the applicability of national intellectual property protection. Certainly, the conflicts lawyer is indifferent to whether such protection should be territorial. That is a matter for intellectual property lawyers. What matters is that it is in fact so limited, and that this limitation may affect the normal operation of the choice-of-law process*“ (FENTIMAN, Richard. In: DREXL, Josef a Annette KUR. *Intellectual property and private international law*. Oxford: Hart, 2005, s. 138).

⁴⁰³ KNAP, Karel a Otto KUNZ. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, s. 18; KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 21.

Český zákon o mezinárodním právu soukromém v § 80, podobně jako čl. 110 odst. 1 švýcarského IPRG⁴⁰⁴, výslovně stanoví, že „[p]ráva duševního vlastnictví se řídí právním řádem státu, který tato práva přiznává a poskytuje jim ochranu“. Oproti tomu § 69 odst. 1 ZMPS stanoví: „Věcná práva k nemovitým věcem i k hmotným věcem movitým se řídí, pokud v tomto zákoně nebo v jiných právních předpisech není stanoveno něco jiného, právním řádem místa, v němž věc je.“ Na základě kolizní normy zakotvené v § 69 odst. 1 ZMPS tak český právní řád uznává na území České republiky věcněprávní účinky, které vyvolává právní řád *lex rei sitae*.

Oproti tomu cizí práva k duševnímu vlastnictví na území České republiky z povahy věci účinky nemají.⁴⁰⁵ Aby bylo možné chránit s účinky na území České republiky daný nehmotný statek, musí být splněny podmínky stanovené českými právními předpisy (tj. například musí být proveden zápis do českého rejstříku průmyslověprávní ochrany; musí být splněny pojmové znaky autorského díla stanovené českým autorským zákonem nebo pojmové znaky databáze ve smyslu *sui generis* ochrany databází apod.).

Troller⁴⁰⁶ s Schackem⁴⁰⁷ nicméně upozorňují na to, že teritorialita práv k duševnímu vlastnictví rozhodně neznamena, že by práva k duševnímu vlastnictví, která jsou přiznána v jiném státě, byla zcela bez účinků ve státě *legis fori*. Soud státu *legis fori* tak může rozhodovat o nárocích vzniklých ze zásahů do cizích práv k duševnímu vlastnictví a aplikovat tak cizí právo k duševnímu vlastnictví, nicméně vždy pouze s účinky pro území toho státu, který ochranu

⁴⁰⁴ „II. Anwendbares Recht: (1) Immaterialgüterrechte unterstehen dem Recht des Staates, für den der Schutz der Immaterialgüter beansprucht wird.“ (Art. 110 II. IPRG).

⁴⁰⁵ Troller v dané souvislosti upozorňuje na to, že princip teritoriality ve vztazích s mezinárodním právem má i ty aspekty, které souvisí s principem právní jistoty. Ten je přitom imanentní součástí absolutní povahy práv k duševnímu vlastnictví (k tomu viz kapitola 8.10), neboť tertiove musí mít jasnou představu, jak mají jednat, aby nezasahovali do práv působících *erga omnes*. Po žalovaném v autorskoprávních sporech potom například není možné požadovat, aby své jednání přizpůsoboval právním normám státu původu díla, jestliže ani nezná státní příslušnost autora, od níž je obecně odvozována ochrana zahraničních autorů (čl. 3 odst. 1 písm. a) Bernské úmluvy). Srov. TROLLER, Alois. *Das internationale Privat- und Zivilprozessrecht im gewerblichen Rechtsschutz und Urheberrecht*. Basel: Verl. für Recht und Ges., 1952, s. 67.

⁴⁰⁶ TROLLER, Alois. *Das internationale Privat- und Zivilprozessrecht im gewerblichen Rechtsschutz und Urheberrecht*. Basel: Verl. für Recht und Ges., 1952, s. 48 a násl.; TROLLER, Alois. *Immaterialgüterrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht 1.1*. 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 135.

⁴⁰⁷ SCHACK, Haimo. *Zur Anknüpfung des Urheberrechts im internationalen Privatrecht*. B.m.: Duncker & Humblot, 1979, s. 21.

přiznává. Právě v tom se projevuje zúžené pojetí territoriality práv k duševnímu vlastnictví, o němž mluví *Fentiman* (viz výše).

Troller uvádí příklad, kdy vlastník přepraví svůj automobil ze Švýcarska do Francie, kde mu auto bude odcizeno švýcarským státním občanem s bydlištěm na území Švýcarska. Švýcarský soud, který by na základě své mezinárodní soudní pravomoci/příslušnosti o věci rozhodoval, by ohledně zásahu do vlastnického práva aplikoval francouzský *Code Civile*, nikoliv švýcarský *Zivilgesetzbuch*, a to na základě švýcarského hraničního určovatele *lex rei sitae* (Art. 99 odst. 1 IPRG).⁴⁰⁸ Oproti právům duševního vlastnictví však bude rozdíl v tom, že švýcarský soud aplikuje francouzské právo s účinky i pro území Švýcarska, zatímco u práv k duševnímu vlastnictví taková situace nastat nemůže. Pokud je aplikován cizí právní řád, který „*přiznává práva k duševnímu vlastnictví a poskytuje jim ochranu*“ (§ 80 ZMPS), vždy jsou účinky této ochrany omezeny na území toho státu, který ochranu přiznává.⁴⁰⁹

Jiným příkladem může být koupě hmotného zboží v zahraničí ve státě A a jeho převoz do jiného státu (stát B). Skutečnost, že je vlastnické právo k takovému předmětu chráněno na základě hraničního určovatele *lex rei sitae* a že stát *lex rei sitae* (stát B), jehož právo budeme ve státě *legis fori* (stát C) aplikovat, uznává platnost převodu vlastnického práva, je důsledkem aplikace univerzálně uznávané kolizní normy *lex rei sitae*.

U práv k duševnímu vlastnictví nicméně podobná pravidla neplatí, neboť získání ochrany ve státě A nemá žádný dopad na ochranu daného nehmotného statku ve státě B. Ochranu tak, oproti hmotným statkům, nelze soukromoprávním jednáním „převést z jednoho státu do druhého“. Stejně tak ani ztráta ochrany ve státě A neznámá ztrátu ochrany ve státě B.⁴¹⁰ Naproti

⁴⁰⁸ „2. *Bewegliche Sachen: a. Grundsatz: 1 Erwerb und Verlust dinglicher Rechte an beweglichen Sachen unterstehen dem Recht des Staates, in dem die Sache im Zeitpunkt des Vorgangs, aus dem der Erwerb oder der Verlust hergeleitet wird, liegt. Inhalt und Ausübung dinglicher Rechte an beweglichen Sachen unterstehen dem Recht am Ort der gelegenen Sache*“ (Art. 99 odst. 1. IPRG).

⁴⁰⁹ BÄR, Rolf. In: Von BÜREN, Roland a Lucas DAVID. *Schweizerisches Immaterialgüter- und Wettbewerbsrecht 1/I*. 2. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 2002, s. 138; TROLLER, Alois. *Immaterialgüterrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht 1.1*. 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 137.

⁴¹⁰ BECKSTEIN, Frank. *Einschränkungen des Schutzlandprinzips: die kollisionsrechtliche Behandlung von Immaterialgüterrechtsverletzungen im Internet*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2010, s. 27; TROLLER, Alois. *Immaterialgüterrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht 1.1*. 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 136.

tomu například zánik hmotné věci, která se nachází ve státě B (stát *lex rei sitae*) má za následek zánik vlastnického práva i s účinky pro území státu A.

Kromě tohoto základního rozměru, který spočívá v omezených účincích duševněvlastnické ochrany na území jiných států, má teritorialita práv k duševnímu vlastnictví také ten význam, že duševněvlastnická ochrana může být narušena pouze jednáními, která mají dopad na teritorium toho státu, který ochranu přiznává.⁴¹¹ Z tohoto důvodu mohou být porušena práva k duševnímu vlastnictví státu, který je přiznává a poskytuje jim ochranu, pouze takovými jednáními, která se přímo uskutečňují na území daného státu, anebo která přinejmenším mají na území dané státu nepřímé účinky (k tomu viz též kapitola 13.14). Jako typický příklad můžeme uvést nepřímé využívání patentu ve smyslu § 13a ZákVyn. Každopádně užívání vynálezu, který je chráněn pouze ve Spolkové republice Německo, na území České republiky, práva z německého patentu neporušuje.

9.2 Absence celosvětové ochrany a nezávislost ochran v jednotlivých státech

Druhý význam, který teritorialita duševního vlastnictví má, spočívá ve zdůraznění toho, že neexistuje nic jako celosvětová duševněvlastnická ochrana.⁴¹² Ochrana je poskytována ve vztahu k témuž nehmotnému statku v každém státě zvlášť (hovoří se o tzv. svazku práv – *bundle of rights*, *Bündel nationaler Rechte*),⁴¹³

⁴¹¹ BECKSTEIN, Frank. *Einschränkungen des Schutzlandprinzips: die kollisionsrechtliche Behandlung von Immaterialgüterrechtsverletzungen im Internet*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2010, s. 20; SCHACK, Haimo. *Zur Anknüpfung des Urheberrechts im internationalen Privatrecht*. B.m.: Duncker & Humblot, 1979, s. 21; TROLLER, Alois. *Immaterialgüterrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht 1.1*. 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 138.

⁴¹² DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1247.

⁴¹³ Srov. rozsudek ESD ve věci *IHT Internationale Heiztechnik GmbH a Uwe Danzinger v. Ideal-Standard GmbH a Wabco Standard GmbH (C-9-93)*, bod 24. Viz též AHRENS, Hans-Jürgen a Mary-Rose McGUIRE. *Modellgesetz für Geistiges Eigentum: Normtext und Begründung*. München: Sellier European Law Publishers, 2012, s. 75; BECKSTEIN, Frank. *Einschränkungen des Schutzlandprinzips: die kollisionsrechtliche Behandlung von Immaterialgüterrechtsverletzungen im Internet*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2010, s. 22; DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1247; RICHTER, Thomas. *Parteiautonomie im Internationalen Immaterialgüterrecht: Eine rechtsvergleichende Untersuchung de lege lata und de lege ferenda*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2017, s. 31.

přičemž jednotlivé ochrany jsou na sobě nezávislé nejen teritoriálně (tj. každá z nich působí s účinky na daném území),⁴¹⁴ ale také personálně, věčně i časově. Znamená to, že osoba, která je nositelem práv k duševnímu vlastnictví v jednom státě, nemusí být nositelem práv k duševnímu vlastnictví ve státě jiném. Jako typický příklad se uvádí rozhodnutí francouzského *Cour de Cassation* v případě dědiců *Johna Hustona*, kteří se ve Francii domáhali zákazu šíření filmu *Asphalt Jungle* v jeho kolorované verzi.⁴¹⁵ Filmový producent *Turner Entertainment Company* (TEC), který převedl původně černobílý film do barevné podoby, u francouzských soudů neuspěl s tvrzením, že kolorizace filmu nepředstavovala zásah do osobnostních práv, ale jednalo se pouze o přizpůsobení díla novému vysílacímu formátu. Francouzské soudy s tímto názorem nesouhlasily a konstatovaly, že ve Francii byl *John Houston*, stejně jako jeho dědicové, nositelem osobnostních práv k filmu a jeho dědicům byla za kolorizaci filmu provedenou bez souhlasu nositele osobnostních práv přiznána náhrada 600 000 franků za zásah do integrity audiovizuálního díla. Ve Spojených státech amerických nebyli dědicové považováni za nositele osobnostních práv, neboť zde osobnostní práva autorská autorům (resp. jejich dědicům) právním řádem přiznávána nejsou, zatímco ve Francii osobnostní ochrana existovala.⁴¹⁶

Věcná nezávislost se projevuje v odlišných podmínkách pro získání⁴¹⁷ a ztrátu ochrany (zánik ochrany, vzdání se práv, neplatnost či zrušení

⁴¹⁴ RICKETSON, Sam a Jane C. GINSBURG. *International copyright and neighbouring rights: the Berne convention and beyond. Volume I*. 2. vyd. Oxford (UK): Oxford University Press, 2005, s. 1302; TROLLER, Alois. *Immaterialgüterrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht 1.1*. 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 138.

⁴¹⁵ Rozsudek *Cour de Cassation*, Chambre civile 1, ze dne 28. 5. 1991, č. 89-19522 [online].

⁴¹⁶ THUM In: DREXL, Josef a Annette KUR. *Intellectual property and private international law*. Oxford: Hart, 2005, s. 280; DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einföhrungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1255.

⁴¹⁷ POLÁČEK, Bohumil. In: PAUKNEROVÁ, Monika, Naděžda ROZEHNALOVÁ a Marta ZAVADILOVÁ. *Zákon o mezinárodním právu soukromém: komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 537. U ochranných známek je nicméně princip territoriality ochrany určitým způsobem modifikován u tzv. „*telle-quelle*“ ochranných známek (zejména co se týče důvodů zápisné nezpůsobilosti ochranné známky). Smluvní strany Pařížské unijní úmluvy se totiž v čl. 6 quinquies – B Pařížské unijní úmluvy zavázaly, že ochranné známky, které byly „tak, jak jsou“ (doslovný překlad francouzského slova „*telle-quelle*“ je „*tak, jak je*“) přihlášeny v jednom státě Pařížské unie, mohou být odmítnuty ze zápisu v jiném státě pouze z taxativně vymezených důvodů (porušování práv třetích osob, absence rozlišovací způsobilosti, popisnost, zdruhovění, rozpor s veřejným pořádkem nebo dobrými mravy).

ochrany apod.). Zejména u práv průmyslových se potom v každém státě posuzují nezávisle na jiných jurisdikcích otázky spojené se zápisnou nezpůsobilostí daného statku z důvodu veřejného pořádku nebo dobrých mravů (§ 4 písm. f) OchrZn; § 8 PrůmVz; § 4 písm. a) ZákVyn) stejně jako otázky spojené s právem na udělení ochrany (právo na patent – § 8 a 9 ZákVyn; právo na průmyslový vzor – § 12 a 13 PrůmVz). U ochranných známek se potom samostatně posuzuje jejich zdruhovění (§ 4 písm. d) OchrZn, § 31 odst. 1 písm. b) OchrZn), získání rozlišovací způsobilosti (§ 5 OchrZn) nebo kvalifikované užívání (§ 13 OchrZn).⁴¹⁸

Časová nezávislost duševněvlastnických ochran vede k tomu, že se v každém státě počítá doba ochrany samostatně (srov. kapitola 8.13).

9.3 Procesní aspekty teritoriality

Další význam teritoriality duševněvlastnické ochrany se projevuje v rovině procesní.⁴¹⁹

Mimo rámec duševněvlastnické ochrany mají v oblasti věcných práv soudy výlučnou mezinárodní soudní pravomoc/příslušnost k projednávání sporů, které se týkají práv k nemovitým věcem, jež se nachází na území České republiky (§ 68 ZMPS; čl. 24 odst. 1 nařízení Brusel Ibis⁴²⁰). Výlučná pravomoc zde existuje z důvodu ochrany nemovitého vlastnictví, která sleduje

...

Kromě toho nemohou být „*telle-quellé*“ ochranné známky odmítnuty ze zápisu do rejstříku pouze z toho důvodu, že se ochranná známka přihlašovaná v jiném státě, než je stát původu ochranné známky, liší od původní známky „*toliko v prvích, které nezhoršují jejich rozlišovací způsobilost a nedotýkají se totožnosti známek, pokud se týče tvaru, v jakém byly přihlášeny v řečené zemi původu*“ (čl. 6quinquies – C odst. 2 Pařížské ujednání úmluvy). Srov. KOUKAL, Pavel. In: KOUKAL, Pavel et al. *Zákon o ochranných známkách: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. XXXVII. Obdobně viz AHRENS, Claus. *Gewerblicher Rechtsschutz*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2008, s. 401; BODENHAUSEN, G. H. C. *Guide to the application of the Paris convention for the protection of industrial property: as revised at Stockholm in 1967*. Geneva: BIRPI, 1968, s. 109; DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1352.

⁴¹⁸ KOUKAL, Pavel. In: KOUKAL, Pavel et al. *Zákon o ochranných známkách: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. XXXVI.

⁴¹⁹ TROLLER, Alois. *Immateriälgüterrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht 1.1*. 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 138.

⁴²⁰ PINHIERO, Luís de Lima. In: MAGNUS, Ulrich et al. *Brussels I regulation*. München: Sellier European Law Publishers, 2007, s. 351.

nejen individuální, ale i veřejné zájmy (viz např. možné prolamování Benešových dekretů, k němuž by mohlo docházet, pokud by mezinárodní soudní pravomoc/příslušnost měly kupříkladu německé soudy).

Podobně, jako je tomu u nemovitých věcí, mají výlučnou pravomoc i soudy pro oblast průmyslových práv (čl. 24 odst. 4 nařízení Brusel Ibis). I zde je výlučná pravomoc ohledně posouzení platnosti, resp. neplatnosti absolutních práv „*vyžadujících udělení nebo zápis*“ odůvodněna nejen ochranou soukromých, ale i veřejných zájmů [srov. např. absolutní důvody zápisné nezpůsobilosti ochranných známek (§ 4 OchrZn) nebo výluky z patentovatelnosti (§ 4 ZákVyn)]. Tato výlučná pravomoc platí i v řízení o porušení průmyslových práv, pokud se v daném řízení vyskytne otázka platnosti práva, z něž žalobce dovozuje svůj žalobní nárok (čl. 24 odst. 4 nařízení Brusel Ibis).⁴²¹

9.4 Teritorialita ochrany vs. potenciální ubikvita

V neposlední řadě se pojem teritorialita duševního vlastnictví používá jako protipól k potenciální ubikvitě zveřejněných nehmotných statků. Zatímco zveřejněné nehmotné statky mohou být fakticky používány kdekoliv na světě, a to neomezeným množstvím osob (viz kapitola 6), jejich ochrana platí v každém státě zvlášť.⁴²² Do jisté míry je tak teritoriální povaha práv k duševnímu vlastnictví dávána do kontraposice k jejich základním povahovým vlastnostem. Potenciální ubikvita zveřejněných nehmotných statků je také důvodem, proč se u práv k duševnímu vlastnictví často setkáváme s mezinárodním prvkem a musíme řešit na to navazující kolizní otázky.⁴²³

⁴²¹ „[...] *připuštěním existence rozhodnutí [...], ve kterých by jiné soudy, než soudy státu, který vydal patent, rozhodovaly na základě incidenční námítky o platnosti tohoto patentu, by [...] došlo ke zvýšení nebezpečí rozporných rozhodnutí, které má Úmluva právě vylučovat*“ [rozsudek SDEU ve věci *Gesellschaft für Antriebstechnik mbH & Co. KG v Lamellen und Kupplungsbau Beteiligungs KG* (C-4/03), bod 29].

⁴²² BÄR, Rolf. In: Von BÜREN, Roland a Lucas DAVID. *Schweizerisches Immaterialgüter- und Wettbewerbsrecht 1/I*. 2. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 2002, s. 137.

⁴²³ KNAP, Karel a Otto KUNZ. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, s. 303; KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 244; TROLLER, Alois. *Das internationale Privat- und Zivilprozessrecht im gewerblichen Rechtsschutz und Urheberrecht*. Basel: Verl. für Recht und Ges., 1952, s. 10 a násl.; TROLLER, Alois. *Immaterialgüterrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht 1.1*. 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 135.

9.5 Princip territoriality vs. princip univerzality

Jak již bylo uvedeno, oblast práv k duševnímu vlastnictví je ovládána principem territoriality. Nejedná se však o princip přijímaný zcela absolutně, byť jde o většinou koncepci. Protipól k principu territoriality tvoří tzv. princip univerzality, který někteří autoři (v německém prostředí jde zejména o *Haimo Schacka*) zdůrazňují v souvislosti s autorskoprávní ochranou.

Princip territoriality vyjadřuje, že práva k duševnímu vlastnictví vznikají pouze s účinky pro území konkrétního státu, že tato práva existují pro každý stát zvlášť, a tudíž nevzniká žádná celosvětová duševně vlastnická ochrana.⁴²⁴ Jednotlivá národní práva vytvářejí dohromady pouze tzv. svazek práv (*bundle of rights, Bündel nationaler Rechte*)⁴²⁵ a existují tedy vedle sebe a na sobě nezávisle. Oproti tomu princip univerzality vychází z přirozenoprávního základu a vyjadřuje, že okamžikem vytvoření díla vzniká určité osobě autora jediné právo s celosvětovými účinky, jež je ostatními právními řády toliko uznáváno.⁴²⁶

Schack vidí opodstatnění přechodu od territoriality k univerzalitě v tom, že odpadl historický důvod pro aplikaci principu territoriality, kterým byl systém panovnických privilegií. Díky přirozenoprávnímu zakotvení autorského práva má být „duševní vlastnictví“ vnímáno jako jakýkoliv jiný druh vlastnictví.⁴²⁷ Právním vývojem tak, dle *Schacka*, autorské právo došlo do stavu,

⁴²⁴ DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1247.

⁴²⁵ DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1247. BECKSTEIN, Frank. *Einschränkungen des Schutzlandprinzips: die kollisionsrechtliche Behandlung von Immaterialgüterrechtsverletzungen im Internet*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2010, s. 22.

⁴²⁶ DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1252. SCHACK, Haimo. *Zur Anknüpfung des Urheberrechts im internationalen Privatrecht*. B.m.: Duncker & Humblot, 1979, s. 23.

⁴²⁷ SCHACK, Haimo. *Zur Anknüpfung des Urheberrechts im internationalen Privatrecht*. B.m.: Duncker & Humblot, 1979, s. 23. Obdobně viz SCHACK, Haimo. *Urheber- und Urhebervertragsrecht*. 6. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2013, s. 445. Např. *Knap s Kunzem* se však proti uvedenému vymezují a uvádí, že se territorialita v autorském právu neodvíjí od původních privilegií, nýbrž jejím základem je především povaha samotných nehmotných statků jakožto normativních jevů, protože na rozdíl od hmotných předmětů, které existují nezávisle na právní úpravě, je existence nehmotných statků závislá na tom, zda je ten který právní řád uzná a přízná jim ochranu. To je důvodem, proč territorialita ochrany přetrvává. Viz KNAP, Karel a Otto KUNZ. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, s. 19–20.

kdy vzniká bezformálně, bezprostředně vytvořením díla, a odlišuje se tímto od ostatních práv k duševnímu vlastnictví.⁴²⁸

Jak nicméně rozporuje *Drexla*, neformální vznik autorského práva se nevyvinul sám od sebe, vychází z rozhodnutí zákonodárce (resp. smluvních států Bernské úmluvy), přičemž ústup od formalit sám od sebe nepřiznává autorskému právu povahu, jež by byla srovnatelná s právy věcnými.⁴²⁹

Dle zastánců principu univerzality, v čele se *Schackem*, má naopak autorské právo velmi blízko k právům věcným. Podobně jako věcná práva disponuje univerzální povahou⁴³⁰ a mělo by existovat jako celek nezávisle na tom, že je v jednotlivých právních řádech pojímáno různým způsobem.⁴³¹ I touto blízkostí bývá odůvodňována opodstatněnost přístupu, že autorské právo tvoří jeden celek a je natolik svázáno s osobností autora, že by nemělo být v každém státě přiznáváno znovu a odděleně, případně dokonce jiné osobě než ve státě původu díla. V ostatních státech mimo stát původu díla by mělo být toliko neformálně uznáváno.⁴³²

Autorské právo kromě toho působí absolutně vůči třetím osobám.⁴³³ Uvedené tak má znamenat, že právo vzniklé v jednom státě v určitém rozsahu vyvolává účinky i v jiných státech, čehož má být dosahováno postupným odstraněním překážek v autorskoprávních úpravách jednotlivých států.⁴³⁴

Podle *Drexla* však, byť neformálně, vznikají jednotlivá národní práva odděleně, a to splněním zákonných podmínek, které jsou stanoveny jednotlivými národními právními předpisy pro vznik autorskoprávní ochrany, tak jako je tomu u jakéhokoliv jiného chráněného nehmotného statku.⁴³⁵

⁴²⁸ SCHACK, Haimo. *Urheber- und Urhebervertragsrecht*. 6. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2013, s. 445.

⁴²⁹ DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1253.

⁴³⁰ SCHACK, Haimo. In: LEIBLE, Stefan a Ansgar OHLY (eds.). *Intellectual property and private international law*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2009, s. 94.

⁴³¹ SCHACK, Haimo. *Urheber- und Urhebervertragsrecht*. 6. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2013, s. 446.

⁴³² Ibid.

⁴³³ OPPERMAN, Jan Philipp. *Die kollisionsrechtliche Anknüpfung internationaler Urheberrechtsverletzungen: das universelle Verständnis im Urheberrecht*. 1. vyd. Baden-Baden: Nomos, 2011, s. 97.

⁴³⁴ Ibid., s. 98.

⁴³⁵ DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1253.

Zastánci principu univerzality bývá přehlížena odlišná povaha hmotných a nehmotných statků. Mimoto se z kolizně-právního hlediska u věcných práv uplatňuje hraniční určovatel *lex rei sitae*, ohledně něhož panuje všeobecná shoda, zatímco u práv k nehmotným statkům žádný takovýto hraniční určovatel, u něhož by též panovala všeobecná shoda, neexistuje. *Knap* s *Kunzem* k tomuto uvádí, že právě v existenci, resp. neexistenci jednotné kolizní normy spočívá základní zásadní rozdíl mezi právem autorským a věcnými právy.⁴³⁶

Z hlediska celosvětového uznání nabytí práv podle jediného právního řádu, je potom princip univerzality chápán jako jakýsi kolizně právní princip „jednotného navázání“, který nicméně sám o sobě nezakládá žádnou konkrétní kolizní normu, a neříká tedy, podle kterého právního řádu by ono jednotné právo mělo vzniknout.⁴³⁷ Existují totiž různé možnosti navázání, přičemž jaké konkrétní kolizní pravidlo bude v rámci toho kterého právního řádu zvoleno, je výhradně věcí kolizního zákonodárce.⁴³⁸

Princip univerzality bývá spojován nejčastěji s hraničním určovatelem *lex originis*, stejně jako bývá princip teritoriality ztotožňován s hraničním určovatelem *lex loci protectionis*. Již jsme však uvedli, že ačkoli se princip teritoriality a *lex loci protectionis* do určité míry překrývají, je třeba tyto pojmy od sebe oddělovat. Obdobně je pak třeba rozlišovat princip univerzality od hraničního určovatele *lex originis*.⁴³⁹ Ačkoli je *lex originis* částečně chápán jako hraniční určovatel odvozený z hmotněprávního principu univerzality, nemusí tomu tak být vždy. Princip univerzality stanoví v hmotněprávní

⁴³⁶ KNAP, Karel a Otto KUNZ. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, s. 18.

⁴³⁷ DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einföhrungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1253. *McGuire* k tomu uvádí, že zastánci principu univerzality považují za stěžejní osobu autora a vytvoření díla, od nichž odvozují jednotné navázání. Lze si však představit vícero možností, jak stanovit hraniční určovatel. *McGuire* uvádí, že lze uvažovat o státní příslušnosti autora, jeho bydlišti, místu vytvoření díla či zveřejnění tohoto díla, a v návaznosti na to použít hraniční určovatele *lex originis*, *lex publicationis* či *lex auctoris*. Srov. *McGUIRE*, Mary-Rose. In: *LEIBLÉ*, Stefan (ed.). *Der Schutz des Geistigen Eigentums im Internet*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2012, s. 146.

⁴³⁸ *McGUIRE*, Mary-Rose. In: *LEIBLÉ*, Stefan (ed.). *Der Schutz des Geistigen Eigentums im Internet*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2012, s. 146.

⁴³⁹ *OPPERMANN*, Jan Philipp. *Die kollisionsrechtliche Anknüpfung internationaler Urheberrechtsverletzungen: das universelle Verständnis im Urheberrecht*. 1. vyd. Baden-Baden: Nomos, 2011, s. 99.

rovině pouze to, že autorská práva nejsou teritoriálně omezena a že nezávisle na místě svého vzniku požívají celosvětovou ochranu, přičemž kolizně právní otázku, podle kterého práva má být poskytována ochrana, je třeba posuzovat odděleně od těchto východisek.⁴⁴⁰ V dané souvislosti též můžeme říci, že je pojem *lex originis* užší než princip univerzality, neboť se jedná jen o jeden z hraničních určovatелů, jež lze použít, přičemž je věcí zákonodárce, jaké navázání pro jednotlivé otázky spadající do dané oblasti stanoví.⁴⁴¹

Zastánci principu univerzality, dle našeho názoru, neustále „naráží“ na kolizi mezi exteritoriálními účinky jednotného autorského práva s mezinárodně uznávaným principem státní suverenity. V tomto směru bývá oprávněně namítáno, že princip univerzality může působit diskriminačně a způsobovat právní nejistotu. Proto bývá některými autory voleno kompromisní řešení spočívající v tom,⁴⁴² že univerzalistický přístup bývá volen především pro otázku vzniku autorského práva a prvotního nositelství autorských práv a zbývající otázky jsou podřazovány pod princip territoriality.⁴⁴³

Ohledně uplatnění principu territoriality, či naopak principu univerzality (v kolizní rovině *lex loci protectionis* vs. *lex originis*), se však na otázku prvotního nositelství autorských práv objevují rozdílné názory. Odlišné přístupy se rozcházejí v náhledu na to, jaký stát má s touto otázkou nejbližší spojení. Univerzalistický přístup zdůrazňuje spojení tvůrce-autora s daným dílem a výhodu jednotného navázání,⁴⁴⁴ naopak z pohledu principu territoriality je klíčové, že se jedná o práva teritoriální povahy, a proto je třeba veškeré otázky týkající se existence daného práva posuzovat zvláště v souvislosti s konkrétní zemí, pro kterou se žádá o ochranu.

⁴⁴⁰ OPPERMAN, Jan Philipp. *Die kollisionsrechtliche Anknüpfung internationaler Urheberrechtsverletzungen: das universelle Verständnis im Urheberrecht*. 1. vyd. Baden-Baden: Nomos, 2011, s. 99.

⁴⁴¹ McGUIRE, Mary-Rose. In: LEIBL, Stefan (ed.). *Der Schutz des Geistigen Eigentums im Internet*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2012, s. 143.

⁴⁴² WALTER, Michel. In: LOEWENHEIM, Ulrich. *Handbuch des Urheberrechts*. 2. vyd. München: C. H. Beck, 2010, s. 1147.

⁴⁴³ DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einföhrungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1255.

⁴⁴⁴ SCHACK, Haimo. *Urheber- und Urhebervertragsrecht*. 6. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2013, s. 496 a násl.

Použitelnost principu univerzality by se mohla jevit aktuální ve spojení s rozvojem Internetu a informačních technologií,⁴⁴⁵ kdy se aplikace principu teritoriality jeví problematickou a díky univerzalistickému přístupu používajícím *lex originis*, zejména pokud jde o otázku prvotního nositelství autorských práv nebo pokud jde o stát, v němž je autorské dílo sdělováno veřejnosti, by byl určen jediný právní řád bez ohledu na území, kde se žádá o ochranu. Uvedené řešení však má svá úskalí,⁴⁴⁶ neboť i takovýto způsob určení jediného právního řádu může s ohledem na výše uvedené vést nakonec k několika právním řádům a způsobovat právní nejistotu a nepředvídatelnost. I v současné době je tudíž stále převládajícím a aplikovaným principem princip teritoriality, jež je v unijním právu potvrzen řadou rozsudků SDEU. V rovině kolizní je potom majoritním hraničním určovatelem *lex loci protectionis*.

⁴⁴⁵ Srov. např. čl. 3 směrnice č. 2019/789/EU; čl. 4 nařízení č. 2017/1128/EU.

⁴⁴⁶ K rozboru konfliktu mezi uvedenými přístupy v oblasti Internetu viz McGUIRE, Mary-Rose. In: LEIBLÉ, Stefan (ed.). *Der Schutz des Geistigen Eigentums im Internet*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2012, s. 146.

10 TERITORIALITA PRÁV K DUŠEVNÍMU VLASTNICTVÍ A HRANIČNÍ URČOVATEL *LEX LOCI PROTECTIONIS*

V odborné literatuře se dovozuje, že hraniční určovatel *lex loci protectionis* je odvozen z principu teritoriality duševněvlastnické ochrany.⁴⁴⁷ Skutečností je, že oba pojmy spolu úzce souvisí, nicméně máme za to, že z hlediska mezinárodního práva soukromého je vhodné je odlišovat. Můžeme znovu zopakovat slova *Fentimana*, že pro kolizního právníka není samotná teritorialita duševně vlastnické ochrany důležitá, ale podstatné je, že se aplikace kolizních pravidel u ochrany duševního vlastnictví odlišuje od použití kolizních norem v jiných případech.⁴⁴⁸

V daném kontextu bychom chtěli především zdůraznit, že *lex loci protectionis* je institutem kolizního práva⁴⁴⁹ a podobně, jako je tomu u jiných hraničních určovatelů (*lex loci delicti*, *lex rei sitae*, *lex loci solutionis* apod.) i zde se jedná „o skutečnost, která je právně významná pro právní poměry a otázky uvedené v rozsahu kolizní normy“, a díky ní „je navazováno na právní řád“.⁴⁵⁰ Nejde tedy primárně o vyjádření teritoriality práv k duševnímu vlastnictví v poměrech s mezinárodním prvkem, ale o to, kterým právním řádem se má daný poměr řídit a v jakém rozsahu se má tento právní řád aplikovat.

Je sice pravdou, že z historického hlediska *lex loci protectionis* vychází z principu teritoriality, nicméně by s ním neměl být ztotožňován a ani jím nutně nemusí být zdůvodňován. Princip teritoriality sám o sobě obстоjí i mimo rámec

⁴⁴⁷ Srov. KNAP, Karel a Otto KUNZ. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, s. 332; RICHTER, Thomas. *Parteiautonomie im Internationalen Immaterialgüterrecht: Eine rechtsvergleichende Untersuchung de lege lata und de lege ferenda*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2017, s. 32; ULMER, Eugen. *Die Immaterialgüterrechte im internationalen Privatrecht*. Köln: Carl Heymanns Verlag, 1975, s. 12.

⁴⁴⁸ FENTIMAN, Richard. In: DREXL, Josef a Annette KUR. *Intellectual property and private international law*. Oxford: Hart, 2005, s. 138.

⁴⁴⁹ BECKSTEIN, Frank. *Einschränkungen des Schutzlandprinzips: die kollisionsrechtliche Behandlung von Immaterialgüterrechtsverletzungen im Internet*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2010, s. 98 a násl.; DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1248 a násl.

⁴⁵⁰ ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRILIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 46. Obdobně viz KROPHOLLER, Jan. *Internationales Privatrecht*. 6. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2006, s. 136 a násl.

kolizního práva, at' již se jedná o jeho mezinárodněprávní rozměr (územní svrchovanost státu), nebo rozměr hmotněprávní (územní působnost norem duševního vlastnictví).⁴⁵¹ Stejně tak ale samostatně obстоjí i *lex loci protectionis*, který ve vztazích s mezinárodním prvkem soudu státu *legis fori* toliko říká, jaký právní řád se má aplikovat, na jaké otázky se vztahuje a s jakými účinky.

Skutečnost, že se v určitém rozsahu oba pojmy (tj. jak teritorialita duševně-vlastnické ochrany, tak *lex loci protectionis*) překrývají díky ustáleným závěrům právní doktríny, nehraje podstatnou roli. *Schack*⁴⁵² totiž, dle našeho názoru správně, poukazuje na to, že navázání práv duševního vlastnictví v přeshraničních vztazích na *lex loci protectionis* není žádné dogma,⁴⁵³ a uvádí, že by cizí právní řád mohl být určen i dle *lex originis* tak, aby účinky právního řádu, pro který se žádá o ochranu, mohly mít dopad i do právních řádů jiných států, přinejmenším, co se týče otázky prvotních nositelů autorských práv.⁴⁵⁴

Uvedený názor ohledně prvotního nositelství práv k duševnímu vlastnictví sice nesdílíme (viz kapitola 9.5) a doporučujeme držet se tradičního rozsahu *lex loci protectionis*, kdy se dle právního řádu státu, který přiznává práva k duševnímu vlastnictví a poskytuje jim ochranu (§ 80 ZMPS), posuzují v plné míře i otázky spojené s nositelstvím práv, nicméně v teoretické rovině má *Schack* pravdu. Zákodárci nic nebrání v tom, aby u práv k duševnímu vlastnictví zvolil jiné navázání,⁴⁵⁵ než je hraniční určovatel *lex loci protectionis*.⁴⁵⁶

⁴⁵¹ UBERTAZZI, Benedetta. *Exclusive jurisdiction in intellectual property*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2012, s. 137 a násl.

⁴⁵² SCHACK, Haimo. *Zur Anknüpfung des Urheberrechts im internationalen Privatrecht*. B.m.: Duncker & Humblot, 1979, s. 37; SCHACK, Haimo. *Urheber- und Urhebervertragsrecht*. 6. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2013, s. 447.

⁴⁵³ Shodně viz MATULIONYTE, Rita. *Law Applicable to Copyright: A Comparison of the ALI and CLIP Proposals*. B.m.: Edward Elgar Publishing, 2011, s. 26.

⁴⁵⁴ SCHACK, Haimo. In: LEIBLÉ, Stefan a Ansgar OHLY (eds.). *Intellectual property and private international law*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2009, s. 93; SCHACK, Haimo. *Urheber- und Urhebervertragsrecht*. 6. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2013, s. 499.

⁴⁵⁵ MATULIONYTE, Rita. *Law Applicable to Copyright: A Comparison of the ALI and CLIP Proposals*. B.m.: Edward Elgar Publishing, 2011, s. 25; Srov. též např. čl. 2 Montevidejské úmluvy: „*Authors of literary and artistic works and their successors shall enjoy in the Signatory States the rights to such authors by the law of the state in which first publication or production of the work took place*“ (*Montevideo Copyright Convention on the Literary and Artistic Property* [online]. [cit. 2. 8. 2019]).

⁴⁵⁶ Například také hraniční určovatel *lex loci delicti commissi* by mohl velmi užitečně plnit roli podporovatele hmotněprávního principu teritoriality. Viz DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch (Art. 50–253)*. Mnichov: C.H. Beck, 2018, s. 1249; MATULIONYTE, Rita. *Law Applicable to Copyright: A Comparison of the ALI and CLIP Proposals*. B.m.: Edward Elgar Publishing, 2011, s. 27.

Na hmotněprávní pojetí teritoriality práv k duševnímu vlastnictví by to nemělo mít žádný vliv, tak jako nemá vliv hraniční určovatel *lex rei sitae* na teritorialitu práv věcných.

Na druhou stranu však nemůžeme odhlížet od toho, že je obvykle *lex loci protectionis* používán jako hraniční určovatel právě kvůli tomu, aby hmotněprávní princip teritoriality ochrany duševního vlastnictví podporoval, resp. aby u práv k duševnímu vlastnictví zabraňoval aplikaci cizích práv k duševnímu vlastnictví s účinky pro jiné jurisdikce.⁴⁵⁷ Jinými slovy řečeno, rozsah účinků hraničního určovatele *lex loci protectionis* se fakticky velmi blíží tomu, co znamená princip teritoriality v oblasti hmotného práva duševního vlastnictví.

⁴⁵⁷ DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1252; UBERTAZZI, Benedetta. *Exclusive jurisdiction in intellectual property*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2012, s. 161.

11 VÝZNAM LEX LOCI PROTECTIONIS V ČESKÉM PRÁVNÍM ŘÁDU A ROZSAH JEHO POUŽITÍ

Podobně jako hmotněprávní princip teritoriality bývá i *lex loci protectionis* někdy odvozován ze znění čl. 5 odst. 2 Bernské úmluvy.⁴⁵⁸ Kromě toho

⁴⁵⁸ Toto ustanovení předně stanoví (i) zákaz spočívající v tom, že požívání a výkon práv nesmí být podroben žádné formalitě, a následně (ii) upravuje nezávislost národních ochran na zemi státu původu díla. Konečně Bernská úmluva stanoví, že (iii) rozsah ochrany a právní prostředky sloužící k ochraně práv se řídí státem, kde se uplatňuje nárok na ochranu („*Požívání a výkon těchto práv není podroben žádné formalitě; toto požívání a tento výkon nezávisí na ochraně platné ve státě původu díla. Proto se s výhradou ustanovení této úmluvy řídí rozsah ochrany, jakož i právní prostředky vyhrazené autorovi k hájení jeho práv výlučně zákony státu, kde se uplatňuje nárok na ochranu*“; čl. 5 odst. 2 Bernské úmluvy). Srov. též KNAP, Karel a Otto KUNZ. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, s. 30. *Trimble* nicméně poukazuje na závěry některých komentátorů (*Ginsburg, Goldstein/Hugenboltz*) a uvádí, že není jisté, zda Bernská úmluva vůbec obsahuje *lex loci protectionis* ve smyslu kolizního ustanovení (TRIMBLE, Marketa. *The Multiplicity of Copyright Laws on the Internet*. *Fordham Intellectual Property, Media and Entertainment Law Journal* [online]. 2015, roč. 25, č. 2, s. 341 [cit. 2. 8. 2019]). V této práci se držíme tohoto kontinentálního pojetí čl. 5 odst. 2, které prezentuje například *Drexl*, jenž dovozuje, že čl. 5 odst. 2 Bernské úmluvy svou textací odpovídá kolizním normám a jeho kolizní povahu odůvodňuje požadavkem rovného zacházení s cizozemci (srov. DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1275 a násl.). K tomu viz kapitola 12.3. Skutečností je, že kolizní povaha čl. 5 odst. 2 Bernské úmluvy je dlohodobě zpochybňována *Schackem*, který ustanovení čl. 5 odst. 2 Bernské úmluvy nepřiznává kolizní účinek: „*Damit jedoch täte man der RBÜ Gewalt an, gleich ob man eine solche Kollisionsnorm für sinnvoll hält oder nicht*“. *Schack* opakovaně zdůrazňuje, že rovné zacházení mezi domácími a zahraničními nositeli práv spočívá ve shodném hmotněprávním a kolizním řešení („*jeder Vertragsstaat verbandsgeschützte Urheber materiell und kollisionsrechtlich inländischen Urhebern gleichstellen muss*“; „*Abgeben von den Mindestrechten behalten die Vertragsstaaten deshalb völlig freie Hand in der Ausgestaltung ihres nationalen Urheber- und Urheberskollisionsrechts*“; „*Im Ergebnis enthalten die internationalen Konventionen deshalb keine Kollisionsnormen, sondern nur Fremdenrecht und gelegentlich, vor allem bei den Mindestrechten, materielles Sonderrecht für Auslands Sachverhalte*“; SCHACK, Haimo. *Urheber- und Urhebervertragsrecht*. 6. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2013, s. 491, 492; obdobně viz SCHACK, Haimo. *Zur Anknüpfung des Urheberrechts im internationalen Privatrecht*. B.m.: Duncker & Humblot, 1979, s. 28, 29). Také například *Beckstein* s poukazem na *Schackovu* argumentaci odmítá závěry ohledně kolizního rozměru čl. 5 odst. 2 Bernské úmluvy a uvádí, že ze zákazu diskriminace není možné dovozovat, zda určité ustanovení má kolizní povahu či nikoliv. Současně dodává, že úmyslem smluvních států nebylo dát čl. 5 odst. 2 kolizní povahu (BECKSTEIN, Frank. *Einschränkungen des Schutzlandprinzips: die kollisionsrechtliche Behandlung von Immaterialgüterrechtsverletzungen im Internet*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2010, s. 122; obdobně viz SCHACK, Haimo. *Urheber- und Urhebervertragsrecht*. 6. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2013, s. 491). *Matulionytė*, která provádí podrobný rozbor jednotlivých přístupů k interpretaci čl. 5 odst. 2 Bernské úmluvy ve vybraných jurisdikcích, dospívá k závěru, že kolizní povaha tohoto ustanovení není přijímána jednoznačně (MATULIONYTE, Rita. *Law Applicable to Copyright: A Comparison of the ALI and CLIP Proposals*. B.m.: Edward Elgar Publishing, 2011, s. 61). Ke shrnutí rozdílných názorů na výklad a aplikaci čl. 5 odst. 2 Bernské úmluvy srov. např. FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual property and private international law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 682 a násl.; WALTER, Michel. In: LOEWENHEIM, Ulrich. *Handbuch des Urheberrechts*. 2. vyd. München: C. H. Beck, 2010, s. 1143 a násl.

je tento princip obsažen také v řadě jiných ustanovení mezinárodních smluv. Například čl. 3 Dohody TRIPS, který zakládá princip národního zacházení⁴⁵⁹ v návaznosti na čl. 9 Dohody TRIPS, jež ukládá členským státům povinnost přizpůsobit se článkům 1 až 21 Bernské úmluvy, také ve svých důsledcích obsahuje *lex loci protectionis*, neboť členské státy na základě těchto ustanovení nemohou diskriminovat zahraniční autory. Z toho potom vyplývá požadavek aplikace právního řádu státu, kde se (resp. pro který se) žádá o ochranu,⁴⁶⁰ neboť pokud by se měla díla zahraničních autorů řídit jiným právním řádem (například *lex originis*), nemohl by být požadavek rovného zacházení s cizozemci dodržen. Shodně to platí i pro tzv. režim nejvyšších výhod, který obsahuje Dohoda TRIPS v čl. 4.⁴⁶¹ I zde vede požadavek zajištění výhod občanům ostatních států k aplikaci *lex loci protectionis*.⁴⁶² V oblasti ochrany průmyslových práv je potom *lex loci protectionis* obsažen v čl. 2, čl. 3,

⁴⁵⁹ „(1) Každý Člen poskytne občanům ostatních Členů zacházení neméně příznivé, než jaké poskytuje svým vlastním občanům, týkající se ochrany) duševního vlastnictví s výjimkami již poskytnutými v Pařížské úmluvě (1967), Bernské úmluvě (1971), Římské úmluvě a Smlouvě o duševním vlastnictví v oboru integrovaných obvodů. Pokud jde o výkonné umělce, výrobce zvukových záznamů a rozhlasové organizace, vztahuje se tato povinnost pouze k právům, poskytnutým podle této Dohody. Kterýkoli Člen, který využije možnost, poskytnutých v článku 6 Bernské úmluvy (1971) nebo v odstavci 1 b) článku 16 Římské úmluvy, učiní oznámení podle těchto ustanovení Radě pro TRIPS. (2) Členové mohou využít výjimek povolených podle odstavce 1 ve vztahu k soudním a správním řízením, včetně výběru sídla nebo jmenování zástupce v rámci pravomoci Člena pouze v případech, kdy jsou tyto výjimky nezbytné pro zajištění shody s právními předpisy, které nejsou neslučitelné s ustanoveními této Dohody a kdy takové postupy nejsou uplatňovány způsobem, zakládajícím skryté omezení obchodu“ (čl. 3 Dohody TRIPS).

⁴⁶⁰ DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einföhrungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1275.

⁴⁶¹ „Pokud jde o ochranu duševního vlastnictví, bude jakákoli výhoda, přednost, výsada nebo osvobození přiznaná Členem občanům kterékoli jiné země, přiznána ihned a bezpodmínečně občanům všech ostatních Členů. Z této povinnosti jsou zproštěny jakékoli Členem přiznané výhody, přednosti, výsady nebo osvobození: a) vyplývající z mezinárodních dohod o právní pomoci nebo výkonu práva obecné povahy a neomezující se zvláště na ochranu duševního vlastnictví; b) poskytnuté v souladu s ustanoveními Bernské úmluvy (1971) nebo Římské úmluvy, které opravňují, aby poskytnuté zacházení bylo záležitostí nikoli národního zacházení, nýbrž zacházení poskytnutého v jiné zemi; c) týkající se práv výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů a provozovatele rozhlasového a televizního vysílání, která nejsou poskytnuta touto Dohodou; d) vyplývající z mezinárodních dohod, vztahujících se k ochraně duševního vlastnictví, které vstoupily v platnost před vstupem v platnost Dohody o WTO za předpokladu, že takové dohody budou oznámeny Radě pro TRIPS a nepřetstavují svévolnou nebo neoprávněnou diskriminaci vůči občanům ostatních Členů“ (čl. 4 Dohody TRIPS).

⁴⁶² „[...] muss auch bei der Meistbegünstigung von der Gleichbehandlung mit dem meistbegünstigten Ausländer ‚nach dem Sachrecht des Schutzlandes‘ ausgegangen werden“ (DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einföhrungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1279.

čl. 4 C odst. 3, čl. 6 bis odst. 1, čl. 6 quinquies B a C a čl. 10 ter Pařížské unijní úmluvy.

Přestože je *lex loci protectionis* v oblasti práv k duševnímu vlastnictví obecným kolizním pravidlem, které se vyskytuje v celé řadě mezinárodních smluv (viz výše), stejně jako v unijních či národních kolizních předpisech (čl. 8 odst. 1 nařízení Řím II; čl. 100 odst. 1 švýcarského IPRG; § 80 ZMPS), existují i výjimečné případy, kdy jsou namísto *lex loci protectionis* uplatňovány jiné hraniční určovatele. Například *Schack*⁴⁶³ nebo *Trimble*⁴⁶⁴ poukazují na to, že Montevidejská dohoda o ochraně literárních a uměleckých děl z roku 1889⁴⁶⁵ obsahuje ve vztahu k absolutním právům, která vyplývají z autorskoprávní ochrany, v čl. 2 hraniční určovatel *lex originis*.⁴⁶⁶ U nároků, jež vyplývají z porušení primárních práv, potom stanoví Montevidejská dohoda namísto *lex loci protectionis* hraniční určovatel *lex loci delicti commissi*.⁴⁶⁷

V rovině unijního kolizního práva je hraniční určovatel *lex loci protectionis* obsažen v čl. 8 nařízení Řím II, který je omezen na mimosmluvní závazkové poměry (k této problematice viz kapitola 13). Ve vnitrostátním kolizním právu nacházíme navázání na *lex loci protectionis* v širší (tj. nejen deliktní) podobě v ustanovení § 80 ZMPS.

⁴⁶³ SCHACK, Haimo. *Zur Anknüpfung des Urheberrechts im internationalen Privatrecht*. B.m.: Duncker & Humblot, 1979, s. 34.

⁴⁶⁴ TRIMBLE, Marketa. The Multiplicity of Copyright Laws on the Internet. *Fordham Intellectual Property, Media and Entertainment Law Journal* [online]. 2015, roč. 25, č. 2, s. 369 [cit. 2. 8. 2019]. Obdobně viz FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual property and private international law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 685.

⁴⁶⁵ *Montevideo Copyright Convention on the Literary and Artistic Property* [online]. [cit. 2. 8. 2019].

⁴⁶⁶ „*Authors of literary and artistic works and their successors shall enjoy in the Signatory States the rights to such authors by the law of the state in which first publication or production of the work took place*“ (čl. 2 Montevidejské úmluvy). K rozboru tohoto ustanovení viz též KNAP, Karel a Otto KUNZ. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, s. 78; Von LEWINSKI, Silke. In: LOEWENHEIM, Ulrich. *Handbuch des Urheberrechts*. 2. vyd. München: C. H. Beck, 2010, s. 1071.

⁴⁶⁷ „*Responsibilities incurred by infringers of the rights in literary and artistic property shall be governed by the country in which the infringement was committed*“ (čl. 11 Montevidejské dohody).

Lex loci protectionis není možné ztotožňovat s *lex fori*.⁴⁶⁸ Zatímco *lex fori* je spojen s otázkou mezinárodní soudní pravomoci/příslušnosti, *lex loci protectionis* je spojen s určením práva rozhodného.⁴⁶⁹ V dané souvislosti musíme upozornit na to, že *lex loci protectionis* dle většiny komentátorů neznamená, že se daný poměr má řídit právním řádem, „*wobei se uplatňuje nárok na ochranu*“ (*where the protection is claimed; wo der Schutz beansprucht wird*), ale právním řádem země, „*pro kterou se uplatňuje nárok na ochranu*“ (*for which the protection is claimed; für dessen Gebiet der Schutz in Anspruch genommen wird*).⁴⁷⁰

⁴⁶⁸ BECKSTEIN, Frank. *Einschränkungen des Schutzlandprinzips: die kollisionsrechtliche Behandlung von Immaterialgüterrechtsverletzungen im Internet*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2010, s. 81; ULMER, Eugen. *Die Immaterialgüterrechte im internationalen Privatrecht*. Köln: Carl Heymanns Verlag, 1975, s. 12. Walter však kupříkladu uvádí, že původní význam čl. 2 odst. 2 Bernské úmluvy z roku 1886 (dnešní čl. 5 odst. 2 Bernské úmluvy v jejím Pařížském znění) spočíval právě v tom, že smluvní státy pod výrazem „*zákony státu, kde se uplatňuje nárok na ochranu*“ rozuměly právní řád státu, kde probíhá soudní spor, tedy *lex fori* („*Historisch betrachtet zielte die Anspielung auf das territoriale Recht allerdings zunächst auf die Anwendung der lex fori ab, was auch in der Formulierung ‚des Landes, in dem der Schutz in Anspruch genommen wird‘ zum Ausdruck kommt.*“ In WALTER, Michel. In: LOEWENHEIM, Ulrich. *Handbuch des Urheberrechts*. 2. vyd. München: C. H. Beck, 2010, s. 1144). Důvodem pro takový přístup nicméně byla faktická situace analogového prostředí, kdy k porušení autorských práv mohlo dojít pouze jednáním na území státu, pro který se ochrana požadovala. Walter podotýká, že tento přístup je v dnešní době právem považován za zastaralý, neboť nereflexuje tradiční kolizní rozlišování mezi *lex fori* a právem rozhodným (ibid.).

⁴⁶⁹ „*Označení ‚lex fori‘ je pojem zcela odlišný, neboť označuje právo místo soudu rozhodujícího ve sporu. Tak např. ve sporu italského autora proti československému divadlu pro porušení autorského práva při brách v rámci zájezdu v Itálii, který by byl projednáván před soudem v ČSSR, by lex fori bylo právo československé, lex loci protectionis však právo italské.*“ KNAP, Karel a Otto KUNZ. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, s. 18. Obdobně viz BECKSTEIN, Frank. *Einschränkungen des Schutzlandprinzips: die kollisionsrechtliche Behandlung von Immaterialgüterrechtsverletzungen im Internet*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2010, s. 305 a násl.; DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1248; RICKETSON, Sam a Jane C. GINSBURG. *International copyright and neighbouring rights: the Berne convention and beyond. Volume I*. 2. vyd. Oxford (UK): Oxford University Press, 2005, s. 1299.

⁴⁷⁰ FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual property and private international law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 676; DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1248; RICKETSON, Sam a Jane C. GINSBURG. *International copyright and neighbouring rights: the Berne convention and beyond. Volume I*. 2. vyd. Oxford (UK): Oxford University Press, 2005, s. 1299. Obdobně viz „*so stimmt praktisch die lex fori mit dem Recht des Landes überein, für dessen Gebiet der Schutz in Anspruch genommen wird*“ (ULMER, Eugen. *Die Immaterialgüterrechte im internationalen Privatrecht*. Köln: Carl Heymanns Verlag, 1975, s. 10.) Shodná definice je obsažena také v čl. 3:102 CLIP Principles („*The law applicable to existence, validity, registration, scope and duration of an intellectual property right and all other matters concerning the right as such is the law of the State for which protection is sought*“) nebo v čl. 110 odst. 1 IPRG („*Immaterialgüterrechte unterstehen dem Recht des Staates, für den der Schutz der Immaterialgüter beansprucht wird*“).

V oblasti práv k duševnímu vlastnictví je tedy dost dobře možné, že soud státu *legis fori* bude aplikovat jiné právo, než vlastní. Jak u vymáhání registrovaných práv k duševnímu vlastnictví,⁴⁷¹ tak u neregistrovaných práv k duševnímu vlastnictví (autorská práva a práva související, všeobecně známé ochranné známky, obchodní jméno, nezapsané průmyslové vzory Společenství), je přípustné, aby český soud rozhodoval o porušení práv toho státu, který přiznává práva k duševnímu vlastnictví a poskytuje jim ochranu, přičemž práva z této ochrany byla porušena žalovaným, který má bydliště nebo sídlo na území České republiky (obecná mezinárodní soudní pravomoc/příslušnost dle čl. 4 odst. 1 nařízení Brusel Ibis).

...

Závěr o tom, že čl. 5 odst. 2 Bernské úmluvy je možné interpretovat uvedeným způsobem je, jak již bylo uvedeno, zpochybnován *Schackem*, který interpretaci, se kterou přišel *Ulmer*, považuje za násilnou („*Ulmer und andere möchten die Worte ‚in dem‘ als ‚für dessen Gebiet‘ der Schutz beansprucht wird, lesen und damit aus dieser Norm eine Verweisung auf die lex loci protectionis machen‘*“; SCHACK, Haimo. *Urheber- und Urhebervertragsrecht*. 6. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2013, s. 491) a neodpovídající historickému vývoji příslušných ustanovení Bernské úmluvy („*Die Konventionsgeschichte und die Materialien geben auch nicht andeutungsweise etwas dafür her, dass man mit Art. 5 II 2 RBÜ eine Kollisionsnorm aufstellen und damit in das Recht der Verbandsländer eingreifen wollte‘*“; SCHACK, Haimo. *Urheber- und Urhebervertragsrecht*. 6. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2013, s. 491). Dodejme nicméně zde, že *Ulmer* ve svých závěrech vycházel z názoru, který prezentoval již *Troller*, jenž jako první přiznal ustanovení čl. 4 Římského znění Bernské úmluvy (1928) kolizní účinek a dovodil, že „*RBÜ Art. 4, 5 und 6, die den Berechtigten unter Vorbehalt der Reziprozitätsklauseln die Inländerbehandlung sichern, sind im Sinne des zuvor Gesagten fremdenrechtlich; zugleich haben sie einen international privatrechtlichen Gehalt, weil sie das anwendbare Recht bestimmen‘*“ (TROLLER, Alois. *Das internationale Privat- und Zivilprozessrecht im gewerblichen Rechtsschutz und Urheberrecht*. Basel: Verl. für Recht und Ges., 1952, s. 26). Na základě toho *Ulmer* uvedl, že čl. 5 odst. 2 Bernské úmluvy v jejím pařížském znění je třeba reinterpretovat tak, že slovům „*právní řád státu, kde se uplatňuje nárok na ochranu‘*“ dáme význam „*právní řád státu, pro který se uplatňuje nárok na ochranu‘*“.

Ke shodným závěrům ohledně významu čl. 5 odst. 2 Bernské úmluvy dospívá i *Drexl* (DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1275) nebo *Fawcett s Torremansem* (FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual property and private international law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 685, 691).

⁴⁷¹ Výlučná mezinárodní soudní pravomoc/příslušnost se dle čl. 24 odst. 4 nařízení Brusel Ibis vztahuje toliko k otázce platnosti zápisu/udělení průmyslověprávní ochrany, nikoliv na další aspekty jako je nositelství práv, převody práv nebo jejich vymáhání. Srov. FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual property and private international law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 610 a násl.; PINHIERO, Luís de Lima. In: MAGNUS, Ulrich et al. *Brussels I regulation*. München: Sellier European Law Publishers, 2007, s. 360; UBERTAZZI, Benedetta. *Exclusive jurisdiction in intellectual property*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2012, s. 45, 208 a násl.

Při interpretaci čl. 5 odst. 2 Bernské úmluvy se sice vyskytují i názory, že úmyslem smluvních stran bylo sjednotit *lex fori* a *lex loci protectionis*,⁴⁷² nicméně většina komentátorů⁴⁷³ se shoduje na tom, že výklad opírající se o doslovné znění čl. 5 odst. 2 Bernské úmluvy („*keď se uplatňuje nárok na ochranu*“) není správný a upřednostňuje tradiční rozlišování mezi otázkami mezinárodní soudní pravomoci/příslušnosti a právem rozhodným.

Lex loci protectionis je také odlišný od hraničního určovatele *lex loci delicti commissi*.⁴⁷⁴ Dopad *lex loci protectionis* je širší, než *lex loci delicti commissi*, neboť ten odkazuje na právní řád místa, kde škoda vznikla, resp. kde se projevila (viz např. čl. 4 odst. 1 nařízení Řím II). Naproti tomu *lex loci protectionis* se vůbec nemusí dotýkat závazků z deliktů, a pokrývá i otázky související s nositelstvím práv, translativním/konstitutivním převodem práv nebo s otázkami platnosti/neplatnosti zápisu u práv průmyslových.⁴⁷⁵ Pro aplikaci

⁴⁷² Shrnutí jednotlivých názorů na vztah mezi *lex fori* a *lex loci protectionis* podrobně rozebírá Ricketson s Ginsburg (RICKETSON, Sam a Jane C. GINSBURG. *International copyright and neighbouring rights: the Berne convention and beyond*. Volume 1. 2. vyd. Oxford (UK): Oxford University Press, 2005, s. 1293 a násl.), Matulionytė (MATULIONYTE, Rita. *Law Applicable to Copyright: A Comparison of the ALI and CLIP Proposals*. B.m.: Edward Elgar Publishing, 2011, s. 29) nebo Walter (WALTER, Michel. In: LOEWENHEIM, Ulrich. *Handbuch des Urheberrechts*. 2. vyd. München: C. H. Beck, 2010, s. 1144). Beckstein uvádí, že ztotožňování *lex fori* a *lex loci protectionis* bylo obsaženo i v původních zněních tzv. ALI Principles, nicméně jde o problematický přístup, který nabourává tradiční principy mezinárodního práva soukromého, dle nichž má hraniční určovatel ukazovat na právo státu, který je nejúžeji spojen s daným právním poměrem (Stov. BECKSTEIN, Frank. *Einschränkungen des Schutzlandprinzips: die kollisionsrechtliche Behandlung von Immaterialgüterrechtsverletzungen im Internet*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2010, s. 305).

⁴⁷³ BECKSTEIN, Frank. *Einschränkungen des Schutzlandprinzips: die kollisionsrechtliche Behandlung von Immaterialgüterrechtsverletzungen im Internet*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2010, s. 307; FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual property and private international law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 676; DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1249; WALTER, Michel. In: LOEWENHEIM, Ulrich. *Handbuch des Urheberrechts*. 2. vyd. München: C. H. Beck, 2010, s. 1144; MATULIONYTE, Rita. *Law Applicable to Copyright: A Comparison of the ALI and CLIP Proposals*. B.m.: Edward Elgar Publishing, 2011, s. 30.

⁴⁷⁴ Opačný názor viz. „*damit erweist sich die lex loci protectionis als eine euphemistische Umschreibung für das Deliktsstatut (lex loci delicti), das bei Immaterialgüterrechtsverletzungen ebenfalls allein durch den Eingriffsort bestimmt wird*“ (SCHACK, Haimo. *Urheber- und Urhebervertragsrecht*. 6. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2013, s. 503).

⁴⁷⁵ FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual property and private international law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 807; DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1250; MATULIONYTE, Rita. *Law Applicable to Copyright: A Comparison of the ALI and CLIP Proposals*. B.m.: Edward Elgar Publishing, 2011, s. 59.

lex loci protectionis tak vůbec není nutné, aby docházelo k zásahu do práv, ale *lex loci protectionis* slouží jako hraniční určovatel pro posuzování nositelství práv, délky jejich trvání, převoditelnosti apod.

Důvodem, proč kolizní normy v jednotlivých státech používají *lex loci protectionis* jako hraniční určovatel pro určení práva rozhodného v oblasti duševněvlastnických poměrů s mezinárodním prvkem, je především zákaz diskriminace cizích státních příslušníků (čl. 5 odst. 1 Bernské úmluvy, čl. 2 a 3 Pařížské unijní úmluvy, čl. 3 Dohody TRIPS), který je u práv k duševnímu vlastnictví tradičně označován za princip asimilace či národního zacházení (v případě Dohody TRIPS je potom doplněný o režim nejvyšších výhod; čl. 4 Dohody TRIPS; k tomu viz kapitola 11).

Aby smluvní stát uvedených mezinárodních smluv mohl dostát povinnosti rovného zacházení, musí jednotně nakládat jak s domácími, tak se zahraničními nositeli práv, přičemž tohoto cíle se dá dosáhnout tak, že bude aplikován jednotný hmotněprávní (nikoliv kolizní) režim, a rozhodným právem tedy bude právo státu, pro který se uplatňuje ochrana.⁴⁷⁶

Jestliže bychom posuzovali například otázku prvotního nositelství práv k duševnímu vlastnictví [typicky u autorských děl vytvářených v pracovní-právních vztazích nebo u děl zhotovovaných na objednávku (*works made for hire*)] odlišným způsobem, a to dle právního řádu státu původu díla (*lex originis*), vedlo by to nutně k rozdílnému zacházení mezi domácími a zahraničními nositeli práv, včetně možného oslabení právního postavení autorů/původců jako slabší smluvní strany. Podobně i otázky spojené s převodem či přechodem práva na patent (§ 8 a 9 ZákVyn) musíme posuzovat dle *lex loci protectionis*, nikoliv dle *lex originis* nebo *lex electa*. V opačném případě bychom rozdílně nakládali s domácími původci a jinak s původci, kteří vynález vytvořili v pracovním poměru například ve Spojených státech amerických.

⁴⁷⁶ „Die Auffassung, die dies bejaht, möchte dem Grundsatz der Inländerbehandlung eine Entscheidung zu Gunsten der Anwendbarkeit des Rechts des Schutzlandes (*lex loci protectionis*) entnehmen“ (DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche* (Art. 50–253). Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1275). „Die Inländerbehandlung verschafft dem geschützten Rechtsinhaber einen Anspruch auf Schutz nach dem Sachrecht des Schutzlandes. Nur dieses Verständnis erreicht das Ziel, Diskriminierungen des Ausländers im Verhältnis zum Inländer zu vermeiden“ (DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche* (Art. 50–253). Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1277). Opačné názory zastáva *Schack* (viz výklad provedený dříve).

Již jsme uvedli, že do aplikace *lex loci protectionis* se významným způsobem promítá hmotněprávní pojetí teritoriality práv duševního vlastnictví⁴⁷⁷, což vede k limitaci kolizních účinků *lex loci protectionis*. Na rozdíl od práv věcných, u nichž *lex rei sitae* připouští, aby cizí právní řád vyvolával věcněprávní účinky v ostatních státech, neměla by vést správná aplikace *lex loci protectionis* k tomu, aby absolutní práva k duševnímu vlastnictví jiného státu měla účinky na území ostatních států. Účinky *lex loci protectionis* jsou tedy směřovány toliko na území toho státu, který „*práva přiznává a poskytuje jim ochranu*“ (§ 80 ZMPS).

Pokusme se na tomto místě znovu zamyslet nad případem, který uvádí *Knap s Kunzem*.⁴⁷⁸ Jedná se o situaci, kdy je žalobcem italský autor, jehož žaloba směřuje vůči českému divadlu, které v Itálii porušilo jeho autorská práva k dílu, jež bylo nejspíše poprvé uveřejněno v Itálii. Co se týče otázky mezinárodní soudní pravomoci/příslušnosti, žaloba by byla projednávána českými soudy dle čl. 4 odst. 1 nařízení Brusel Ibis. Český soud nicméně nebude aplikovat jako právo rozhodné *lex fori* (tj. nebude aplikovat české právo), ale musí použít jako právo rozhodné italské autorské právo dle čl. 5 odst. 3 Bernské úmluvy („*ochrana ve státě původu se řídí vnitrostátním právem*“), resp. pro deliktní nároky čl. 8 odst. 1 nařízení Řím II („*rozhodným právem pro mimosmluvní závazkové vztahy, které vznikají z porušení práva duševního vlastnictví, je právo země, pro kterou je uplatňována ochrana těchto práv*“). Rozhodně nemůže aplikovat české autorské právo, neboť to porušeno nebylo. Současně vidíme, že *lex loci protectionis* je zde aplikován s účinky toliko pro území Italské republiky (v jiných státech k porušení jimi přiznávaných autorských práv nedošlo). Z výše uvedeného také vyplývá závěr, že hraniční určovatel *lex loci protectionis* dopadá toliko na duševněvlastnické otázky, které se týkají absolutních práv, a naopak se již nevztahuje na práva relativní. Jestliže by právem rozhodným byl český právní řád, do rozsahu *lex loci protectionis* by neměla spadat otázka práv autora na dodatečnou odměnu dle § 2374 ObčZ nebo práva původce

⁴⁷⁷ ULMER, Eugen. *Die Immaterialgüterrechte im internationalen Privatrecht*. Köln: Carl Heymanns Verlag, 1975, s. 8.

⁴⁷⁸ „*Tak např. ve sporu italského autora proti československému divadlu pro porušení autorského práva při brách v rámci zájezdu v Itálii, který by byl projednáván před soudem v ČSSR, by lex fori bylo právo československé, lex loci protectionis však právo italské*“ (KNAP, Karel a Otto KUNZ. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, s. 18).

na dodatečné vypořádání dle § 9 odst. 4 ZákVyn. Tato práva totiž nemají absolutní povahu, ale jedná se o relativní majetkové právo autora/původce, které působí pouze vůči konkrétní osobě (nabyvateli licence, resp. zaměstnavateli). Stejně tak ani jakékoliv otázky práva rozhodného pro závazkové poměry, které souvisí s užíváním předmětů duševního vlastnictví, nebudou spadat pod *lex loci protectionis*, ale budou se řídit hraničními určovatelí, které jsou stanoveny v nařízení Řím I (k tomu viz kapitola 15).

Vidíme, že ne všechny otázky, které souvisí s aplikací předpisů na ochranu duševního vlastnictví, resp. s využíváním předmětů duševního vlastnictví, spadají pod rozsah navázání obsaženého v § 80 ZMPS (resp. čl. 8 nařízení Řím II, k čemuž blíže viz kapitola 13). Z tohoto důvodu bude vhodné v další části provést analýzu těch otázek, jež spadají pod *lex loci protectionis*, a těch, které nikoliv.

11.1 Vznik duševněvlastnické ochrany

Otázky spojené se vznikem duševněvlastnické ochrany vždy spadají pod rozsah *lex loci protectionis*.⁴⁷⁹ Znamená to, že podle právního řádu státu, pro který se uplatňuje nárok na ochranu, posuzujeme to, jakou formou ochrany je daný nehmotný statek chráněn, zda se ke vzniku ochrany vyžaduje zápis či udělení ochranného dokumentu nebo zda ochrana vzniká neformálně, jaké jsou podmínky ochrany apod.⁴⁸⁰

Jestliže by právním řádem, pro který se žádá o ochranu, bylo české právo, posuzovali bychom podle něj například otázky patentovatelnosti vynálezů (§ 3 a 4 ZákVyn), zápisné způsobilost průmyslových vzorů (§ 4, 5, 7 a 8 PrůmVz), zápisné způsobilosti ochranných známek (§ 1, 4, 5, 7 OchrZn), či podmínek autorskoprávní ochrany (§ 2, 3, 5 AutZ) apod. U všeobecně známých ochranných známek by potom bylo kupříkladu nezbytné, aby bylo dané označení užíváno na území našeho státu ve výrobcích nebo službách,

⁴⁷⁹ „*Entstehung, Wirkung und Erlöschen der Rechte grundsätzlich nach dem Recht des Schutzlandes richten*“ (ULMER, Eugen. *Die Immaterialgüterrechte im internationalen Privatrecht*. Köln: Carl Heymanns Verlag, 1975, s. 9).

⁴⁸⁰ BECKSTEIN, Frank. *Einschränkungen des Schutzlandprinzips: die kollisionsrechtliche Behandlung von Immaterialgüterrechtsverletzungen im Internet*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2010, s. 114; DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1340.

a užíváním tak získalo v očích české spotřebitelské veřejnosti určitou kvalitu, kterou text zákona o ochranných známkách označuje za „všeobecnou známost“ (§ 2 písm. d) OchrZn). Rovněž získání rozlišovací způsobilosti u druhových označení ve smyslu § 5 OchrZn by se posuzovalo podle podmínek stanovených českým právem.

11.2 Subjekty duševněvlastnické ochrany

Také otázka nositelství práv se řídí *lex loci protectionis*. Dle práva státu, pro který se žádá o ochranu, budeme posuzovat, zda nositelem práv může být pouze fyzická, nebo i právnická osoba. Rovněž otázky práv k zaměstnaneckým výtvorům (zaměstnanecká díla, podnikové vynálezy, zaměstnanecké průmyslové vzory) a účinků přechodu/převodu práva na udělení ochrany spadají pod *lex loci protectionis*.⁴⁸¹

V dané souvislosti však musíme z hlediska mezinárodního práva soukromého od sebe oddělovat duševněvlastnický a obligační, resp. deliktní statut. Proto pod *lex loci protectionis* nebude spadat materiální ani formální platnost pracovní smlouvy, ani smluvní či mimosmluvní obligační nároky, které nositel práv případně uplatňuje vůči zaměstnavateli/objednateli, jako je například právo na odměnu za vytvoření vynálezu nebo právo na dodatečné vypořádání.⁴⁸² Tato práva mají relativní povahu (jedná se o závazky vzniklé ze smlouvy nebo zákona), a proto nemohou spadat pod rozsah navázání stanovený v § 80 ZMPS. Podle povahy na ně bude buď dopadat nařízení Řím I (u smluvních nároků), nebo nařízení Řím II (u mimosmluvních nároků).

Lex loci protectionis tedy bude aplikován podobně, jako je tomu u posuzování věcněprávních kolizních otázek. I zde však musíme odlišovat věcněprávní statut od statutu obligačního. Nositelství práv (tj. skutečnost, zda došlo k převodu či přechodu práva na udělení ochrany dle příslušné právní úpravy) posuzujeme dle *lex loci protectionis* (§ 80 ZMPS), zatímco otázky spojené s materiální či formální platností pracovní, resp. převodní smlouvy budeme u převodu práva na patent/užitný vzor/průmyslový vzor posuzovat dle čl. 10, 11 a 12 odst. 1 písm. e) nařízení Řím I. Jedná se zde o typický příklad mozaikovitě

⁴⁸¹ Dle českého práva by šlo např. o přechod/převod práva na patent (§ 8 a 9 ZákVyn).

⁴⁸² V českém právní řádu jsou tato práva upravena v § 9 odst. 4 ZákVyn.

úpravy,⁴⁸³ kdy se jednotlivé součásti určitého právního poměru řídí různými právními řády, neboť jsou pro ně stanoveny samostatné kolizní normy.

Co se týče osobnostního práva původce či autora na to, aby jeho jméno bylo uváděno v souvislosti v jeho výtvořem⁴⁸⁴, tato problematika vždy spadá pod *lex loci protectionis*, včetně toho, že dle právního řádu, pro který se žádá o ochranu, se bude posuzovat, zda je toto právo případně limitováno ve prospěch zaměstnavatele.⁴⁸⁵

Domníváme se, že také nositelství, resp. výkon autorských práv u zaměstnaneckých děl by měl být posuzován dle práva státu, pro který se žádá o ochranu.⁴⁸⁶ Pokud by tímto státem byla Česká republika, museli bychom dle českého práva posuzovat i problematiku výtvořů vytvářených v zahraničí, typicky u filmových děl. Proto by prvotním nositelem autorských práv byl autor (u filmových děl jde o režiséra – § 63 odst. 1 AutZ), nikoliv producent.⁴⁸⁷ U producenta by se dle českého práva, bylo-li by právem rozhodným, uplatnila toliko nevyvratitelná domněnka poskytnutí výhradní a neomezené licence stanovená v § 63 odst. 3 AutZ.⁴⁸⁸

⁴⁸³ Mozaikovitou úpravou („*dépeçage*“) nejčastěji rozumíme štěpení obligacního statutu, kdy se různé části závazkového právního vztahu řídí různými právními řády, a to v návaznosti na kolizní normy, které obsahují odlišné navázání. Srov. KROPHOLLER, Jan. *Internationales Privatrecht*. 6. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2006, s. 131; KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ a Květoslav RŮŽIČKA. *Mezinárodní právo soukromé*. 8. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 122; TORREMANNS, Paul, Uglješa GRUŠIĆ a James J. FAWCETT. *Cheshire, North & Fawcett Private international law*. 15. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2017, s. 55.

⁴⁸⁴ Dle českého práva jsou tato osobnostní práva zakotvena v ustanoveních § 11 odst. 2 AutZ; § 8 odst. 2, § 25 odst. 2 ZákVyn; čl. 4 ter Pařížské unijní úmluvy; § 2 písm. d), § 18 PrümVz.

⁴⁸⁵ Srov. např. „*Autorova osobnostní práva ke zaměstnaneckému dílu zůstávají nedotčena. Vykonává-li zaměstnavatel majetková práva ke zaměstnaneckému dílu, má se za to, že autor svolil ke zveřejnění, úpravám, zpracování včetně překladu, spojení s jiným dílem, zařazení do díla souborného, jakož i ke tomu, aby uváděl zaměstnanecké dílo na veřejnost pod svým jménem, ledaže je sjednáno jinak*“ (§ 58 odst. 4 AutZ).

⁴⁸⁶ ULMER, Eugen. *Die Immaterialgüterrechte im internationalen Privatrecht*. Köln: Carl Heymanns Verlag, 1975, s. 40.

⁴⁸⁷ Srov. též čl. 14bis odst. 2 písm. a) Bernské úmluvy: „*Vybrazuje se zákonodárství státu, kde se uplatňuje nárok na ochranu, aby stanovilo nositele autorského práva ke filmovému dílu*“.

⁴⁸⁸ „(3) *Není-li sjednáno jinak, platí pro případ, že autor audiovizuálního díla udělil výrobci prvotního záznamu audiovizuálního díla písemnou smlouvou oprávnění zaznamenat je na prvotní záznam, že (a) tomuto výrobci poskytl i výhradní a neomezenou licenci ke užítí audiovizuálního díla ve znění původním, dabovaném i opatřeném titulky, jakož i ke užítí fotografií vytvořených v souvislosti s pořizováním prvotního záznamu, a to s možností poskytnout oprávnění tvořící součást takové licence zcela nebo zčásti třetí osobě, a že (b) se s tímto výrobcem dohodl na odměně ve výši, která je v době uzavření smlouvy za smluvních podmínek obdobných obsahu této smlouvy pro takový druh díla obvyklá*“ (§ 63 odst. 3 AutZ).

Stejně tak by se české právo (pokud by bylo právem státu, pro který se žádá o ochranu) v plném rozsahu uplatnilo i ohledně duševněvlastnických otázek, které souvisí s díly vytvářenými na objednávku. I zde by objednatel disponoval toliko licenci, která vyplývá z účelu smlouvy o dílo (§ 61 odst. 1 AutZ).⁴⁸⁹ Také problematika zaměstnaneckých děl (§ 58 AutZ) a výkonu majetkových práv autorských zaměstnavatelem by se posuzovala dle české právní úpravy⁴⁹⁰ včetně otázky účinků případného převodu práva výkonu majetkových práv autorských dle § 58 odst. 1 AutZ, k jehož materiální platnosti se vyžaduje souhlas zaměstnavatele. Na druhou stranu se však závazkové otázky související s formální a materiální platností smluv, včetně následků neplatnosti budou ve vztazích s mezinárodním prvkem řídit závazkovým statutem (čl. 3, 4, 8, 10, 11, 12 nařízení Řím I).

Je nicméně nutné znovu podotknout, že na otázku prvotních nositelů autorských práv existují různé názory. Již mnohokrát zmiňovaný *Schack* (viz kapitola 9.5) je dlouhodobě zastáncem toho, aby se tato problematika posuzovala nikoliv dle *lex loci protectionis*, ale dle *lex originis*, tedy dle právního řádu státu, kde bylo autorské dílo poprvé uveřejněno (čl. 3 odst. 3 Bernské úmluvy). *Schack* zde poukazuje na podobnost mezi autorskými právy a právy věcnými a s ohledem na požadavek neformálnosti vzniku ochrany zdůrazňuje, že autorská práva mají univerzální povahu.⁴⁹¹ Jestliže tedy například autorské právo státu původu díla u zaměstnaneckých výtvorů a děl vytvářených na objednávku světuje autorská práva zaměstnavateli, resp. objednateli, jako je tomu např. v USA, máme pro účely posuzování převodů, stejně jako

⁴⁸⁹ „Je-li dílo autorem vytvořené na základě smlouvy o dílo (dílo vytvořené na objednávku), platí, že autor poskytl licenci k účelu vyplývajícímu ze smlouvy, není-li sjednáno jinak. K užítí díla nad rámec takového účelu je objednatel oprávněn pouze na základě licenční smlouvy, nevyplyvá-li z tohoto zákona jinak.“ (§ 61 odst. 1 AutZ).

⁴⁹⁰ Shodně viz *Ulmer* („Handelt es sich dagegen beispielsweise darum, daß ein Werk, das in den USA im Rahmen eines Arbeitsverhältnisses geschaffen wurde, in Deutschland verwertet werden soll, so ist von dem Copyright des Arbeitgebers auszugehen. Der Erwerb des Copyright kann aber in Deutschland nur als vertraglicher Erwerb gedeutet werden. Er ist daher nur in den Grenzen wirksam, in denen nach deutschem Recht eine Einräumung von Nutzungsrechten zulässig ist [...]“; *ULMER, Eugen. Die Immaterialgüterrechte im internationalen Privatrecht*. Köln: Carl Heymanns Verlag, 1975, s. 42).

⁴⁹¹ *SCHACK, Haimo*. In: *LEIBLÉ, Stefan a Ansgar OHLY (eds.). Intellectual property and private international law*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2009, s. 94; *SCHACK, Haimo. Zur Anknüpfung des Urheberrechts im internationalen Privatrecht*. B.m.: Duncker & Humblot, 1979, s. 66; *SCHACK, Haimo. Urheber- und Urhebervertragsrecht*. 6. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2013, s. 499.

u aktivní legitimize ve sporech o porušení práv, považovat tento subjekt za oprávněný vykonávat práva i ve státech, kde se žádá o ochranu.⁴⁹²

Proti této koncepci lze oprávněně namítat, že jí je oslabován princip právní jistoty a je do jisté míry arbitrární. Autorské právo je, dle našeho názoru, obdobně jako jiná práva k duševnímu vlastnictví, ovládáno hmotněprávní zásadou teritoriality a platí v každém státě zvlášť. Hovoříme zde opět o svazku autorských práv (*bundle of rights*, *Bündel nationaler Rechte*),⁴⁹³ z nichž každá právní úprava platí samostatně na daném teritoriu. Tak jako musíme samostatně hodnotit otázku předmětu ochrany,⁴⁹⁴ nebo doby autorskoprávní ochrany, posuzujeme v každém státě zvlášť také problematiku nositelství (resp. výkonu) autorských práv.⁴⁹⁵

Přestože je autorskoprávní ochrana postavena na neformálním principu vzniku práv, platí zde jinak shodné principy, jako u práv průmyslových. Soudce, který případ rozhoduje, se ocitá v určitém slova smyslu v pozici „posteriorního registrátora“, který u neformálně vzniklých práv, rozhoduje o tom, kdo byl (resp. je) nositelem práv a zda se v daném případě vůbec jedná chráněný výtvar (tj. zda vůbec autorskoprávní ochrana vznikla), případně zda a do jaké míry jsou práva omezena ve prospěch jiné osoby.

*Fawcett s Torremansem*⁴⁹⁶ v dané souvislosti podotýkají, že interpretace, kterou *Schack* podává, vede k tomu, že se shodné zacházení s domácími autory a autory zahraničními projevuje toliko v aplikaci ustálených a předvídatelných kolizních pravidel.⁴⁹⁷ To však nezohledňuje skutečnost, že Bernská

⁴⁹² SCHACK, Haimo. *Urheber- und Urhebervertragsrecht*. 6. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2013, s. 497, 500.

⁴⁹³ Viz kapitola 9.2.

⁴⁹⁴ U autorských děl jde typicky o problémy spojené s drobnými výtvary (např. tzv. díla malé mince – *Werke der kleinen Münze*), které mohou, ale také nemusí být chráněny v jednotlivých jurisdikcích s ohledem na rozdíly v požadované míře individuality/originality. K tomu viz KOUKAL, Pavel. *Autorské právo, public domain a lidská práva*. Brno: Masarykova univerzita, 2019, s. 45.

⁴⁹⁵ ULMÉR, Eugen. *Die Immaterialgüterrechte im internationalen Privatrecht*. Köln: Carl Heymanns Verlag, 1975, s. 39 a násl. WELLER, Matthias a Carl Friedrich NORDMEIER. In: SPINDLER, Gerald a Fabian SCHUSTER. *Recht der elektronischen Medien: Kommentar*. 3. vyd. München: C. H. Beck, 2015, s. 595.

⁴⁹⁶ FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual property and private international law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 684.

⁴⁹⁷ K dané problematice *Matulionyté* uvádí, že tento přístup je obvykle zastáván soudy ve Spojených státech amerických. Viz též MATULIONYTE, Rita. *Law Applicable to Copyright: A Comparison of the ALI and CLIP Proposals*. B.m.: Edward Elgar Publishing, 2011, s. 29. Obdobně viz TRIMBLE, Marketa. The Multiplicity of Copyright Laws on the Internet. *Fordham Intellectual Property, Media and Entertainment Law Journal* [online]. 2015, roč. 25, č. 2, s. 346 [cit. 2. 8. 2019].

úmluva v čl. 5 odst. 2 hovoří o požívání a výkonu práv (*rights*). Z kolizních norem však žádná práva nevyplývají, jedná se toliko o pravidla, jež slouží k určení práva rozhodného, dle jehož právních norem je teprve případ meritorně posuzován. *Matulionyte*⁴⁹⁸ a *Drexl*⁴⁹⁹ dále *Schackově* přístupu vytýkají, že nepřináší požadovanou právní jistotu, neboť pokud se má otázka prvních nositelů autorských práv posuzovat dle *lex originis*⁵⁰⁰, může být v souladu s čl. 3 Bernské úmluvy rozhodným právem i vícero právních řádů, zejména při publikaci určitého díla na Internetu.

Určitý kompromis mezi zastánci *lex loci protectionis* a *lex originis*⁵⁰¹ přináší CLIP Principles, dle nichž se má konflikt mezi ochranou majetkových zájmů nositelů práv k duševnímu vlastnictví ve státě původu díla (typicky jde o producenta, zaměstnavatele, objednatel) a ochranou autorů v právních řádech *lex loci protectionis* řešit s pomocí interpretace závazkových poměrů. Jestliže to vyžaduje úzké spojení mezi právem *lex originis* a užíváním daného výtvaru v zemích, pro něž se žádá o ochranu, mají se danému projevu vůle (pracovní smlouva, smlouva o dílo, licenční smlouva apod.) přiznávat takové účinky, jako kdyby na jeho základě došlo k převodu práv duševního vlastnictví nebo k poskytnutí výhradní licence.⁵⁰²

⁴⁹⁸ MATULIONYTE, Rita. *Law Applicable to Copyright: A Comparison of the ALI and CLIP Proposals*. B.m.: Edward Elgar Publishing, 2011, s. 81.

⁴⁹⁹ DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1257.

⁵⁰⁰ SCHACK, Haimo. *Urheber- und Urhebervertragsrecht*. 6. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2013, s. 500.

⁵⁰¹ K výhodám a nevýhodám obou protichůdných řešení srov. BECKSTEIN, Frank. *Einschränkungen des Schutzlandprinzips: die kollisionsrechtliche Behandlung von Immaterialgüterrechtsverletzungen im Internet*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2010, s. 309; DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1256, 1257; MANKOWSKI, Peter. In: LEIBLE, Stefan a Ansgar OHLY (eds.). *Intellectual property and private international law*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2009, s. 43; MATULIONYTE, Rita. *Law Applicable to Copyright: A Comparison of the ALI and CLIP Proposals*. B.m.: Edward Elgar Publishing, 2011, s. 80 a násl.

⁵⁰² „If the situation has a close connection with another State that has a work made for hire provision or deems a transfer or exclusive licence of all economic rights in the work to have taken place by virtue of the parties' contractual relationship, effect may be given to such rules by constructing the parties' relationship under the law applicable according to paragraph 1 as involving a transfer or exclusive licence of all economic rights in the work“ [Art. 3:201 (2) CLIP Principles]. České autorské právo takové řešení používá pro vztah mezi režisérem a výrobcem zvukověobrazových záznamů (viz § 63 odst. 3 AutZ).

11.3 Převoditelnost práv a účinky licenčních smluv

Právo země, pro niž se uplatňuje nárok na ochranu, se rovněž vztahuje na otázku převoditelnosti práv.⁵⁰³ Přestože se materiální platnost smlouvy posuzuje dle „*práva, které by se na základě tohoto nařízení použilo, kdyby byla smlouva nebo ustanovení smlouvy platné*“ (čl. 10 odst. 1 nařízení Řím I), problematika převoditelnosti práv nespadá pod obligační statut smluv o translativním/konstitutivním převodu práv.

Jestliže tedy státy uplatňující monistický (Německo)⁵⁰⁴ nebo kvazidualistický systém (Česká republika)⁵⁰⁵ zakazují převod majetkových práv autorských *inter vivos* (v českém právu srov. § 26 odst. 1 AutZ), určujeme převoditelnost práv nikoliv dle *lex electa* (čl. 3 odst. 1 nařízení Řím I) či dle náhradních hraničních určovateli (čl. 4 odst. 2 až 4 nařízení Řím I), ale vždy dle práva státu, pro který se uplatňuje nárok na ochranu.

Podobně se posuzuje dle *lex loci protectionis* i možnost převodu autorských práv *mortis causa*. Samotné dědění (tj. přechod majetku pro případ smrti) je však již naopak založeno na dědickém statutu, který je určován pomocí nařízení Řím IV, event. § 76 a násl. ZMPS.⁵⁰⁶

Mozaikovitou úpravu, která zde obvykle vzniká, není jednoduché vždy poskládat, což dokládá i rozsudek SDEU ve věci dědiců *Salvadora Dalího*,⁵⁰⁷ v němž se soud zabýval otázkou, jaké právní předpisy se mají aplikovat pro přechod práva na odměnu při opětném prodeji originálu díla uměleckého

⁵⁰³ DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einföhrungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1346; ULMER, Eugen. *Die Immaterialgüterrechte im internationalen Privatrecht*. Köln: Carl Heymanns Verlag, 1975, s. 43, 50 a násl.

⁵⁰⁴ OHLY, Ansgar. Geistiges Eigentum? *JuristenZeitung*, 2003, roč. 58, č. 11, s. 549; REHBINDER, Manfred a Alexander PEUKERT. *Urheberrecht: ein Studienbuch*. München: C. H. Beck, 2015, s. 17; SCHACK, Haimo. *Urheber- und Urhebervertragsrecht*. 6. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2013, s. 174; ULMER, Eugen. *Urheber- und Verlagsrecht*. Berlin; Heidelberg; New York: Springer, 1980, s. 112 a násl.

⁵⁰⁵ PRCHAL, Petr. In: SRSTKA, Jiří et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2017, s. 55; TELEČEK, Ivo a Pavel TUMA. *Autorský zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 141.

⁵⁰⁶ SVOBODA, Jiří. In: BRÍZA, Petr et al. *Zákon o mezinárodním právu soukromém: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 413 a násl.

⁵⁰⁷ Rozsudek SDEU ve věci *Fundación Gala-Salvador Dalí a Visual Entidad de Gestión de Artistas Plásticos (VEGAP) v. Société des auteurs dans les arts graphiques et plastiques (ADAGP) a další* (C-518/08).

(*droit de suite*). Francouzské autorské právo totiž stanoví, že právo na opětný prodej přechází na dědice ze zákona a nemůže být předmětem dědění ze závěti nebo předmětem odkazu.⁵⁰⁸ *Salvador Dalí* zanechal po své smrti pět dědiců ze zákona, avšak jako jediného dědice ke svým španělským autorským právům ustanovil závětí Španělské království. O několik let později nicméně byl jeden z jeho obrazů prodán během aukce ve Francii. Dědici *Salvadora Dalího* a španělský stát se dohadovali ohledně zisku z práva na další prodej originálu díla uměleckého. Pokud by se španělské právo mělo vztahovat také na otázku platnosti odkazu, bylo by právo na odměnu z dalšího prodeje přiznáno španělskému státu jako odkazovníku. Pokud by se naopak dle *lex loci protectionis* uplatnilo právo francouzské, odkaz by byl v souladu s čl. L. 123-7 *Code de la propriété intellectuelle* považován za neplatný.

SDEU se ve své argumentaci nepřímou příklonil k aplikaci *lex loci protectionis*, když dovodil, že „čl. 6 odst. 1 směrnice 2001/84 musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání takovému ustanovení vnitrostátního práva, jako je ustanovení dotčené ve věci v původním řízení, které přiznání práva na opětný prodej vyhrazuje dědicům umělce ze zákona, s vyloučením dědiců ze závěti. Přislouší ovšem předkládajícímu soudu, aby pro účely použití vnitrostátního ustanovení prováděcího uvedený čl. 6 odst. 1 řádně zohlednil všechna relevantní pravidla, která řeší otázku rozhodného práva v oblasti dědění práva na opětný prodej.“⁵⁰⁹

Na daném příkladu vidíme, že pořizovací volnost zůstavitele (resp. jeho dědiců) může být právním řádem státu, pro který se uplatňuje nárok na ochranu (*lex loci protectionis*), omezena. I pokud bychom v dnešní době aplikovali čl. 21 a 22 nařízení Řím IV, které jsou založeny na principu jednotného dědického statutu,⁵¹⁰ měli bychom z něj vyloučit ty otázky, které souvisí

⁵⁰⁸ „Après le décès de l'auteur, le droit de suite mentionné à l'article L. 122-8 subsiste au profit de ses héritiers et, pour l'usufruit prévu à l'article L. 123-6, de son conjoint, pendant l'année civile en cours et les soixante-dix années suivantes“ (čl. L. 123-7 I. *Code de la propriété intellectuelle*, [online].

⁵⁰⁹ Rozsudek SDEU ve věci *Fundación Gala-Salvador Dalí a Visual Entidad de Gestión de Artistas Plásticos (VEGAP) v. Société des auteurs dans les arts graphiques et plastiques (ADAGP) a další* (C-518/08), bod 36.

⁵¹⁰ „Aby občané mohli za úplné právní jistoty využívat výhod vnitřního trhu, mělo by jim toto nařízení umožnit, aby předem věděli, jaké právo se na jejich dědictví použije. V zájmu zamezení protichůdným výsledkům by měly být zavedeny harmonizované kolizní normy. Hlavní pravidlo by mělo zajistit, že se dědictví bude řídit předvídatelným právem, s nímž má úzkou vazbu. Z důvodu právní jistoty a s cílem zamezit stěpení dědictví by se uvedeným právem mělo řídit dědictví jako celek, tedy veškerý majetek, který je součástí pozůstalosti, bez ohledu na jeho povahu a bez ohledu na to, zda se nachází v jiném členském státě nebo ve třetím státě“ (srov. bod 37 preambule nařízení Řím IV). Viz též SVOBODA, Jiří. In: BRÍZA, Petr et al. *Zákon o mezinárodním právu soukromém: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 414, 415.

s převoditelností práv duševního vlastnictví *mortis causa*. Doslovné znění ustanovení čl. 24 odst. 1 nařízení Řím IV⁵¹¹ sice připouští variantu, že se platnost pořízení pro případ smrti posuzuje dle právního řádu státu, jehož byl zůstavitel státním příslušníkem v době uskutečnění volby práva nebo v době smrti (čl. 22 odst. 1 nařízení Řím IV), případně dle práva státu, ve kterém měl zůstavitel svůj obvyklý pobyt v době smrti (čl. 21 odst. 1 nařízení Řím IV), nicméně takový výklad zahrnující do jednotného dědického statutu i otázky převoditelnosti práv k duševnímu vlastnictví by mohl snadno vést k obcházení zákazu převodů práv duševního vlastnictví *mortis causa*, které se vyskytují v národních řádech členských států.⁵¹² V dané souvislosti by se mělo zohlednit, že povaha nehmotných statků a práv, která se k nim vztahují, je odlišná od hmotných předmětů. Navázání práva rozhodného na právní řád určený dle čl. 21 a 22 nařízení Řím IV proto v oblasti ochrany duševního vlastnictví vůbec nemusí odpovídat požadavku, aby se dědická sukcese řídila právním řádem státu, s nímž má úzkou vazbu. Tímto státem totiž nemusí být ani stát dle státní příslušnosti zůstavitele ani stát jeho obvyklého bydliště v okamžiku smrti, ale stát, který nehmotným statkům poskytuje právní ochranu (*lex loci protectionis*).

Z tohoto hlediska se u otázky převoditelnosti práv *mortis causa* jeví jako možné prolomit jednotný dědický statut a aplikovat na práva k duševnímu vlastnictví čl. 30 nařízení Řím IV⁵¹³ *per analogiam*. Důvody zákazu převodu práv *mortis causa* sice u nemovitých věcí nejsou zcela shodné jako u zákazu převoditelnosti práv k duševnímu vlastnictví, nicméně jedná se o situace, které jsou si z hlediska možnosti prolomení jednotného dědického statutu obsahově nejbližší.

⁵¹¹ „Jiné pořízení pro případ smrti než dědická smlouva se co do své přípustnosti a věcné platnosti řídí právem, které by se dle tohoto nařízení bylo použito na dědění majetku po osobě, která pořízení učinila, pokud by tato osoba byla zemřela v den, kdy bylo pořízení učiněno“ (čl. 24 odst. 1 nařízení Řím IV).

⁵¹² Obdobnou argumentaci uvádí Knap s Kunzem (KNAP, Karel a Otto KUNZ. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, s. 295).

⁵¹³ „Pokud právo státu, ve kterém se nacházejí určité nemovitosti, podniky nebo další zvláštní druhy majetku, obsahuje zvláštní pravidla, která z ekonomických, rodinných či společenských důvodů stanoví omezení týkající se či ovlivňující dědění takového majetku, použijí se pro dědění tato zvláštní pravidla, pokud jsou podle práva tohoto státu použitelná nezávisle na právu rozhodném pro dědění“ (čl. 30 nařízení Řím IV).

Dle *lex loci protectionis* posuzujeme také možnosti uskutečnění konstitutivního (licenčního) převodu práv. Jestliže by právním řádem, pro který se uplatňuje nárok na ochranu, bylo české právo, museli bychom limitovat obligační statut ve vztahu k těm právům, která licenční převod nepřipouští. Již jsme uvedli, že *de lege lata* například není možné poskytovat licenci k označením původu a zeměpisným označením (§ 8 odst. 3 a 4 OznPův). Stejně tak nelze licencovat ani práva ke kolektivní ochranné známce (§ 39 OchrZn).

Také otázka účinků licenčních smluv *erga omnes* spadá pod rozsah *legis loci protectionis*.⁵¹⁴ Znamená to, že pokud bychom jako právo rozhodné aplikovali české právo, museli bychom přihlédnout k tomu, že například ustanovení § 2358 odst. 3 ObčZ stanoví, že „licence k předmětu průmyslového vlastnictví zapsanému do veřejného seznamu je účinná vůči třetím osobám zápisem do tohoto seznamu“.⁵¹⁵ Konstitutivní převod práv s účinky *erga omnes* bychom tedy posuzovali nikoliv dle *lex electa* (resp. při absenci volby práva dle náhradních hraničních určitelů zakotvených v čl. 4 nařízení Řím I), ale dle *lex loci protectionis*. Důvodem je skutečnost, že účinky licencí *erga omnes* úzce souvisí se samotnou absolutní povahou práv duševního vlastnictví.

Na druhou stranu ustanovení, která chrání poskytovatele či nabyvatele licence,⁵¹⁶ již nemají přímý vztah k absolutní povaze práv duševního vlastnictví. Zákonodárce zakotvením relativních práv sleduje totiž jiné cíle (nejčastěji jde o ochranu slabší smluvní strany). Omezení smluvní volnosti zde z povahy věci nelze odůvodnit aplikací *lex loci protectionis*, nicméně k podobným závěrům bychom ve výsledku dospěli na základě aplikace čl. 9 nařízení Řím I⁵¹⁷ (použití imperativních norem – k tomu viz kapitola 15.13).

⁵¹⁴ DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einföhrungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1348.

⁵¹⁵ Obdobně viz § 18 odst. 4 OchrZn; § 32 odst. 3 PrůmVz; § 14 odst. 2 ZákVyn. K problematice rozlišování mezi účinky licenčních smluv *inter partes* a *erga omnes* srov. MACEK, Jiří. In: HULMÁK, Milan et al. *Občanský zákoník: komentář. VI: Závazkové právo: zvláštní část (§ 2055–3014)*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 603; KOUKAL, Pavel. In: KOUKAL, Pavel et al. *Zákon o ochranných známkách: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 295.

⁵¹⁶ V unijním právu jde o tzv. *bestseller's clause* zakotvenou v čl. 20 odst. 1 směrnice č. 2019/790/EU. V Českém právu je o právo autora na dodatečnou přiměřenou odměnu obsaženo v § 2374 odst. 1 ObčZ. Jiným příkladem závazkového práva, které chrání nositele práv, je právo autora na odstoupení od licenční smlouvy pro změnu jeho přesvědčení (srov. § 2382 ObčZ).

⁵¹⁷ DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einföhrungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1348, 1363.

11.4 Práva k duševnímu vlastnictví jako zajišťovací instituty

S převoditelností práv k duševnímu vlastnictví úzce souvisí i otázka použití těchto práv jakožto zajišťovacích institutů. V dané souvislosti musíme znovu připomenout, že právně lze nakládat toliko s právy k duševnímu vlastnictví, nikoliv se samotnými nehmotnými statky, které z důvodu své potenciální ubikvity převoditelné nejsou. Proto jako předmět zajištění nemůže sloužit vynález, ale pouze patent, nelze zastavit označení tvořící ochrannou známku, ale pouze ochrannou známku, nelze převést zajišťovacím převodem práva vzhled výrobku, ale zapsaný nebo nezapsaný průmyslový vzor.⁵¹⁸

Jako předmět zajištění závazků mohou dále sloužit toliko práva, která jsou *inter vivos* převoditelná (k tomu viz kapitola 5), neboť uspokojením věřitele (typicky u výkonu zástavního práva) dochází k převodu práva z jedné osoby na druhou.⁵¹⁹ Nepřevoditelnými jsou obecně osobnostní práva k duševnímu vlastnictví a vybraná práva majetková (například majetková práva autorská, majetková práva výkonných umělců, práva k označení původu/zeměpisným označením apod.).

Typickým předmětem zajištění tak obvykle bude zapsaná ochranná známka, udělený patent či zapsaný průmyslový vzor. Předmětem zajištění mohou být samozřejmě také práva obligacní povahy, jež vznikají z licenčních či franchisingových smluv vztahujících se k užívání nehmotných statků.

Pod *lex loci protectionis* spadají otázky spojené se vznikem věcně-právních institutů, které souvisí s absolutní povahou práv k duševnímu vlastnictví.⁵²⁰ Proto se *lex loci protectionis* nemohou řídit zajišťovací instituty vztahující

⁵¹⁸ KOUKAL, Pavel a Helena PULLMANOVÁ. CONSENSUAL SECURITY RIGHTS OVER INTELLECTUAL PROPERTY. *The Lawyer Quarterly* [online]. 2018, roč. 8, č. 4, s. 442 [cit. 27. 7. 2019].

⁵¹⁹ DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1349.

⁵²⁰ „Zajištění závazku se řídí stejným právním řádem jako zajištěný závazek, ledaže jde o věcné právo nebo ze zákona nebo z povahy věci vyplývá něco jiného nebo strany nebo strana, která poskytla zajištění jednostranným projevem vůle, zvolí použití jiného práva. Zástavní právo k pohledávkám a jiným právům se řídí stejným právem jako pohledávka nebo jiné právo, k nimž zástavní právo vzniklo, ledaže strany zvolí použití jiného práva. Volbou nebo změnou rozhodného práva nejsou dotčena práva třetích osob. Proti dlužníkovi lze uplatňovat jen ta práva, která vyplývají z právního řádu, kterým se řídí jeho zajištěný závazek“ (§ 91 odst. 1 ZMPS).

se toliko k právům obligační povahy (např. pohledávky z licenčních smluv; viz § 91 odst. 1 ZMPS).

Podobně jako u smluv o převodu práv k duševnímu vlastnictví, musíme i u zajištění odlišovat obligační statut od statutu duševněvlastnického. Obligační statut zajišťovacích smluv se stanoví dle čl. 3 či 4 nařízení Řím I. Duševněvlastnický statut se odvíjí od *legis loci protectionis*.⁵²¹

Jestliže by tedy byla například zastavována česká národní ochranná známka, přičemž zástavcem by byla česká obchodní společnost a zástavním věřitelem rakouská banka, řídily by se obligační otázky, včetně formální a materiální platnosti zástavní smlouvy, právním řádem, který si smluvní strany zvolily (čl. 3 odst. 1 nařízení Řím I), nicméně vznik zástavního práva bychom museli posuzovat dle ustanovení § 17 odst. 5 OchrZn. Pokud by byla zastavována ochranná známka spolu s obchodním závodem, vznikalo by zástavní právo zápisem do rejstříku zástav (§ 1319 odst. 2 ObčZ), nikoliv zápisem do rejstříku ochranných známek. *Lex loci protectionis* by se vztahoval také na otázku pořadí zajišťovacích institutů. Pokud by k zapsané ochranné známce bylo zřízeno vícero zástavních práv, o jejich pořadí by rozhodoval okamžik podání návrhu na zápis (§ 982 odst. 1 ObčZ) apod.

11.5 Rozsah a trvání ochrany

Právo státu, pro který se uplatňuje nárok na ochranu (§ 80 ZMPS), vymezuje také rozsah ochrany, jež je danému nehmotnému statku na daném území poskytována. Problematika rozsahu ochrany se vztahuje jednak na vymezení pojmových znaků chráněných nehmotných statků, jednak na práva, která se k nim vztahují a konečně i na výjimky a omezení, jež jsou příslušnými právními předpisy stanoveny ve prospěch třetích osob.

Dle *lex loci protectionis* proto budeme vždy posuzovat, zda je daný nehmotný statek vůbec způsobilý k duševněvlastnické ochraně. Již jsme uvedli, že například databáze jsou v členských státech EU chráněny *sui generis*

⁵²¹ Pro úplnost musíme podotknout, že např. CLIP Principles obsahují u zajišťovacích institutů, jejichž předmětem jsou práva k duševnímu vlastnictví, odlišný hraniční určovat, kterým je právní řád státu, v němž má poskytovatel zajištění své obvyklé bydliště v době, kdy zajištění vzniklo („Subject to paragraph 2, the law applicable to security rights in intellectual property shall be the law of the State where the grantor has her/his habitual residence at the time of the creation of the security right“; čl. 3.802 CLIP Principles).

právem pořizovatele databáze, nicméně ve Spojených státech amerických zvláštní ochrana databází neexistuje. Naopak platí, že Spojené státy americké poskytují patentovou ochranu *business method inventions*, zatímco v České republice je tato forma ochrany vynálezů vyloučena (§ 3 odst. 2 písm. c) ZákVyn). K tomu viz kapitola 8.11.

Rozsah ochrany zahrnuje také vymezení práv, která se k předmětům duševního vlastnictví vztahují (práva majetková, práva osobnostní), a dále určuje jednání třetích osob, která může nositel práv postihovat prostřednictvím svého zápočetního práva (*ius excludendi*).⁵²² Rozsah ochrany nicméně také souvisí s omezením práv k duševnímu vlastnictví, ať již jde o omezení práv *erga omnes* (zákonné licence,⁵²³ volné užití),⁵²⁴ nebo *inter partes* (právo předchozího uživatele).⁵²⁵

Mezi omezení práv k duševnímu vlastnictví patří také omezení časové (*zeitliche Begrenzung*).⁵²⁶ Z tohoto důvodu se bude dle práva státu, pro který se požaduje ochrana, posuzovat, zda již duševně vlastnická ochrana zanikla z důvodu

⁵²² V českém právu srov. např. § 8 OchrZn, § 19 PrůmVz, § 13 a 13a) ZákVyn, § 11 a 12 AutZ.

⁵²³ Srov. opět v českém právu § 31 a násl. AutZ, § 10 odst. 1 OchrZn, § 23 PrůmVz; § 18 ZákVyn.

⁵²⁴ U práv k duševnímu vlastnictví například typicky mimo rozsah ochrany spadá nekomerční užití příslušných nehmotných statků: „Nestanoví-li tento zákon jinak (§ 10 až 11), nikdo nesmí v obchodním styku bez souhlasu vlastníka ochranné známky užívat“ (§ 8 odst. 2 OchrZn); „Práva vyplývající ze zapsaného průmyslového vzoru se nevztahují na [...] jednání třetích osob uskutečněná pro neobchodní účely“ (§ 23 odst. 1 písm. a) PrůmVz); „Práva majitele patentu nejsou porušena, využije-li se chráněného vynálezu [...] při činnosti prováděné pro neobchodní účely“ (§ 18 písm. d) ZákVyn; „Za užití díla podle tohoto zákona se nepovažuje užití pro osobní potřebu fyzické osoby, jebož účelem není dosažení přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu, nestanoví-li tento zákon jinak“ (§ 30 odst. 1 AutZ).

⁵²⁵ „Vlastník ochranné známky je v obchodním styku povinen strpět užívání shodného či podobného označení, jestliže práva ke tomuto označení vznikla před podáním přihlášky a užívání tohoto označení je v souladu s právem České republiky“ (§ 10 odst. 2 OchrZn); „Práva ze zapsaného průmyslového vzoru nepůsobí vůči třetím osobám, které mohou prokázat, že před datem podání přihlášky nebo přede dnem vzniku práva přednosti započaly na území České republiky s užíváním průmyslového vzoru spadajícího do rozsahu ochrany zapsaného průmyslového vzoru, jestliže užívaný průmyslový vzor byl vytvořen nezávisle na zapsaném průmyslovém vzoru, nebo za tímto účelem učinily vážné přípravky“ (§ 25 odst. 1 PrůmVz); „Patent nepůsobí proti tomu, kdo před vznikem práva přednosti (§ 27) využíval vynález nezávisle na původci nebo majiteli patentu nebo kdo k tomu vykonal prokazatelná opatření“ (§ 17 odst. 1 PrůmVz).

⁵²⁶ AHRENS, Hans-Jürgen a Mary-Rose McGUIRE. *Modellgesetz für Geistiges Eigentum: Normtext und Begründung*. München: Sellier European Law Publishers, 2012, s. 68 a násl.; REHBINDER, Manfred a Alexander PEUKERT. *Urheberrecht: ein Studienbuch*. München: C. H. Beck, 2015, s. 49; TROLLER, Alois. *Immaterialgüterrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht 1.1*. 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 119.

uplynutí doby ochrany (k tomu viz kapitola 8.13). Ochrany v jednotlivých státech jsou na sobě obecně nezávislé, a proto uplynutím ochrany v jednom státě nedochází k zániku ochrany ve státě jiném. Výjimku nicméně představuje doba trvání majetkových práv autorských (čl. 7 odst. 8 Bernské úmluvy), kdy zákon státu, pro který se uplatňuje nárok na ochranu, může stanovit, že doba ochrany nepřesáhne dobu ochrany zakotvenou ve státě původu díla.⁵²⁷

Podle *lex loci protectionis* dále posuzujeme, na základě jakých jiných skutečností, než je uplynutí doby ochrany, příslušná duševněvlastnická ochrana zaniká (např. vzdání se práva, neprodloužení doby ochrany) a s jakými účinky.⁵²⁸ Pokud jde o otázku vyčerpání práv, ta se také posuzuje dle *lex loci protectionis*. V dané souvislosti musíme rozlišovat, zda stát, pro který se uplatňuje nárok na ochranu, má upraveno národní, regionální nebo mezinárodní vyčerpání práv.⁵²⁹

11.6 Nároky vyplývající ze zásahu do práv k duševnímu vlastnictví

Nároky, které vyplývají ze zásahu do práv duševního vlastnictví, se rovněž řídí právním řádem státu, který „práva přiznává a poskytuje jim ochranu“. S ohledem na to, že čl. 8 nařízení Řím II je postaven na širokém pojetí deliktu, a zahrnuje tak nejen typické deliktovní majetkové nároky, jako je náhrada škody

⁵²⁷ V českém právu srov. např. § 107 odst. 4 AutZ.

⁵²⁸ V českém právu viz např. zrušení patentu (§ 23 ZákVyn *ex tunc*), zánik patentu (§ 22 ZákVyn *ex nunc*); prohlášení neplatnosti ochranné známky (§ 32 OchrZn *ex nunc*); vzdání se práv k ochranné známce (§ 30 OchrZn *ex nunc*) nebo zrušení ochranné známky (§ 31 OchrZn) *ex nunc*.

⁵²⁹ Mezinárodní vyčerpání práv, jež se uplatňuje ve Spojených státech amerických (tzv. „*first sale doctrine*“), je charakteristické tím, že se vybraná práva duševního vlastnictví vyčerpávají při uvedení výrobku na trh kdekoliv na světě (srov. GOLDSTEIN, Paul a P. B. HUGENHOLTZ. *International copyright: principles, law and practice*. 2. vyd. Oxford (UK); New York (USA): Oxford University Press, 2010, s. 305; CHARVÁT, Radim. In: KOUKAL, Pavel et al. *Zákon o ochranných známkách: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 236; PRCHAL, Petr. *Limity autorskoprávní ochrany*. Praha: Leges, 2016, s. 80 a násl.). Koncepti mezinárodního vyčerpání práv odmítl Evropský soudní dvůr v rozsudku *Silhouette International Schmied GmbH & Co. KG v. Hartlauer Handelsgesellschaft mbH* (C-355/96), když konstatoval, že „národní úprava, jež stanoví, že se práva z ochranné známky vyčerpávají uvedením výrobku na trh mimo území Evropského hospodářského prostoru je v rozporu s čl. 7 odst. 1 směrnice 89/104/EHS“ (bod 31). Uvedený závěr byl následně potvrzen v rozsudku ve věci *Sebago Inc. v. GB-Unic S.A* (C-173/98), bod 22. Ve vztahu k autorským právům zaujal Soudní dvůr podobné závěry v rozsudku *Laserdisken ApS v. Kulturministeriet* (C-479/04), když dovořil, že „článek 4 odst. 2 směrnice 2001/29/ES musí být vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátním pravidlům stanovícím vyčerpání práva na rozšiřování u originálu nebo rozmnožení díla uvedených na trh mimo Evropské společenství nositelem práv nebo s jeho souhlasem“ (bod 27).

nebo vydání bezdůvodného obohacení, ale také nároky, jejichž povaha je nemajetková (nárok zdržovací, restituční či určovací), aplikují se ohledně obou skupin nároků, které vyplývají z práv duševního vlastnictví, ustanovení čl. 8 a čl. 13 nařízení Řím II. Rozsah uplatnění tzv. deliktního statutu je potom vymezen v čl. 15 nařízení Řím II.

Věcná působnost nařízení Řím II se sice obecně nevztahuje na nároky, které vyplývají ze zásahů do osobnostních práv jako takových (srov. čl. 1 odst. 2 písm. g) nařízení Řím II), nicméně většina komentátorů dovozuje, že se čl. 8 nařízení Řím II vztahuje i na nároky, které vyplývají ze zásahu do osobnostních práv duševního vlastnictví.⁵³⁰ K rozboru čl. 8 nařízení Řím II blíže viz kapitola 13.

⁵³⁰ Srov. DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1328; WELLER, Matthias a Carl Friedrich NORDMEIER. In: SPINDLER, Gerald a Fabian SCHUSTER. *Recht der elektronischen Medien: Kommentar*. 3. vyd. München: C. H. Beck, 2015, s. 594. *Fawcett s Torremansem* danou otázkou výslovně neřeší, pouze poukazují na to, že se nařízení Řím II nevztahuje na nároky vyplývající ze zásahu do cti a pověsti (*defamation*). Srov. FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual property and private international law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 803, 883 a násl.

12 KOLIZNÍ ASPEKTY MEZINÁRODNÍCH SMLUV V OBLASTI DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ

Kolizní normy jsou takové normy, které určují pro posuzovaný právní poměr s mezinárodním prvkem rozhodné právo. Neurčují nicméně přímo práva a povinnosti účastníků daného právního poměru. K tomu slouží až hmotněprávní ustanovení, na která kolizní norma odkazuje.⁵³¹ Kolizní normy tedy nezakládají soukromá subjektivní práva, jako je tomu u klasických soukromoprávních norem obsažených například v občanském zákoníku nebo v právních předpisech na ochranu duševního vlastnictví.

Kolizní normy mohou být obsaženy v mezinárodních úmluvách [např. čl. 5 odst. 2 Bernské úmluvy, ustanovení Úmluvy o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Římská úmluva 1980)], unijních předpisech (např. kolizní normy obsažené v nařízeních Řím I až Řím IV) a také ve vnitrostátním právu (kolizní normy obsažené v ZMPS). Oproti kolizním normám existují normy přímé, které obsahují přímou regulaci práv a povinností vznikajících z právních poměrů s mezinárodním prvkem⁵³². Přímé normy se aplikují přímo v rozsahu své působnosti a jejich pravidelným zdrojem jsou mezinárodní smlouvy (např. Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží).⁵³³

V následující části se zaměříme na rozbor vybraných mezinárodních smluv v oblasti duševního vlastnictví. Primární pozornost nicméně nebudeme

⁵³¹ KROPHOLLER, Jan. *Internationales Privatrecht*. 6. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2006, s. 103; MIHALOVIČ, Rastislav. In: LYSINA, Peter, Michal ĎURIŠ a Miloš HAŤAPKA. *Mezinárodní právo soukromé*. 2. vyd. Bratislava: C. H. Beck, 2016, s. 14; ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 30.

⁵³² KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ a Květoslav RŮŽIČKA. *Mezinárodní právo soukromé*. 8. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 199.

⁵³³ KROPHOLLER, Jan. *Internationales Privatrecht*. 6. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2006, s. 96; KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ a Květoslav RŮŽIČKA. *Mezinárodní právo soukromé*. 8. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 199; MIHALOVIČ, Rastislav. In: LYSINA, Peter, Michal ĎURIŠ a Miloš HAŤAPKA. *Mezinárodní právo soukromé*. 2. vyd. Bratislava: C. H. Beck, 2016, s. 18; ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 31; TICHÝ, Luboš. *CISG (Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží): komentář*. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 4.

věnovat přímým normám, které někteří autoři označují též za *iura conventionis*⁵³⁴ a které přímo zakládají práva a povinnosti určitým subjektům. S ohledem na okruh námi sledované problematiky se zaměříme toliko na kolizní ustanovení, která se v daných smlouvách vyskytují.

12.1 Mezinárodní smlouvy v oblasti duševního vlastnictví jako pramen vnitrostátního práva

Právní řád státu se skládá z vnitrostátních předpisů, z inkorporovaných mezinárodních smluv⁵³⁵ a z pravidel, která řeší koexistenci vnitrostátního a mezinárodního práva. Inkorporované mezinárodní smlouvy (ať již obecně inkorporované dle čl. 10 Ústavy ČR nebo speciálně inkorporované odkazem v zákoně) zůstávají i po procesu inkorporace pramenem mezinárodního práva a nadále mají mezinárodněprávní povahu, což se projevuje v posuzování jejich závaznosti pro daný stát (například co do uplatněných výhrad, platnosti atd.) či ohledně jejich výkladu. Na základě inkorporace je mezinárodním smlouvám pouze propůjčována vnitrostátní obecná závaznost.

Aby se mezinárodní smlouva mohla stát „součástí českého právního řádu“ dle čl. 10 Ústavy ČR, je třeba naplnění tří podmínek:⁵³⁶ (i) kvalifikovaný ratifikační souhlas, (ii) závaznost pro ČR, (iii) kvalifikovaná promulgace.⁵³⁷ Takto inkorporovaná mezinárodní smlouva může vyvolávat obecné nebo zvláštní normativní následky inkorporace.

⁵³⁴ „Ustanovení obsažená v mezinárodních smlouvách, která regulují zpravidla přímo určité vztahy formou přímých mezinárodních norem, nazýváme ‚právem smlouvy – ius conventionis‘. Tyto normy regulují vztahy s mezinárodním prvkem, v nichž vystupují příslušníci vlastní země a dalších unijních zemí nebo osoby jim na roven postavené“ KNAP, Karel a Otto KUNZ. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, s. 50. Obdobně viz KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 20; KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ a Květoslav RŮŽIČKA. *Mezinárodní právo soukromé*. 8. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 273, 280; ADAMOVÁ, Zuzana. In: LYSINA, Peter, Michal ĎURIŠ a Miloš HAŤAPKA. *Mezinárodní právo soukromé*. 2. vyd. Bratislava: C. H. Beck, 2016, s. 258 a násled.; DOBRÍCHOVSKÝ, Tomáš. In: SRSTKA, Jiří et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2017, s. 371; TROLLER, Alois. *Immaterialgüterrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht 1.1*. 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, s. 38.

⁵³⁵ MALENOVSKÝ, Jiří. *Mezinárodní právo veřejné: obecná část a poměr k jiným právním systémům*. 6. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Doplňek, 2014, s. 430 až 435.

⁵³⁶ *Ibid.*, s. 480.

⁵³⁷ Mezinárodní smlouva je kvalifikovaně promulgována za podmínek, které v návaznosti na čl. 52 odst. 2 Ústavy stanoví § 5 až 7 zákona č. 309/1999 Sb., o Sbírce zákonů a o Sbírce mezinárodních smluv.

U tzv. přímých norem je nezbytné, aby příslušná ustanovení mezinárodních smluv byla tzv. *self-executing*. Tímto termínem se rozumí taková formulace právního pravidla, která soudci umožňuje přímo rozhodnout konkrétní spor, přičemž se jedná o „*ustanovení smlouvy, jejíž strany přímou použitelnost nevyloučily, a která k tomu mají zejména následující předpoklady: jsou formulována oznamovacím způsobem v přítomném čase a jednotlivci jsou gramatickými podmíněty ve větách, které stanoví práva a povinnosti*“.⁵³⁸

Jak již bylo řečeno, může mezinárodní smlouva kromě přímých norem⁵³⁹ obsahovat také normy kolizní, které přímo nestanoví práva soukromoprávním subjektům, ale zakládají povinnost soudu,⁵⁴⁰ aby rozhodl případ s mezinárodním prvkem dle právního řádu, na nějž kolizní norma odkazuje. Typickým příkladem mezinárodních smluv, jež obsahují kolizní normy, je již zmiňovaná Římská úmluva 1980.⁵⁴¹

12.2 Kolizní aspekty mezinárodních smluv v oblasti práv k duševnímu vlastnictví

Abychom mohli dále rozebírat kolizní aspekty mezinárodních smluv o ochraně duševního vlastnictví, musíme na tomto místě znovu zopakovat definiční znaky kolizní normy (k tomu viz též kapitola 2.2).

Kolizní norma reguluje vždy vztahy s (i) mezinárodním prvkem. Bez přítomnosti tohoto elementu nemá smysl o kolizních normách uvažovat.

⁵³⁸ MALENOVSKÝ, Jiří. O „chudokrevnosti“ mezinárodního rozměru české Ústavy a možných terapiích. *Právník*. 1997, č. 7, s. 542. Obdobně viz DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einföhrungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1273.

⁵³⁹ Za přímé normy je možné považovat například čl. 4 A odst. 1, 4C odst. 1, 5C, 6 bis Pařížské ujednání úmluvy (BODENHAUSEN, G. H. C. *Guide to the application of the Paris convention for the protection of industrial property: as revised at Stockholm in 1967*. Geneva: BIRPI, 1968, s. 12 až 14, 90) nebo čl. 2, 6bis, 8 až 14 ter Bernské úmluvy (KNAP, Karel a Otto KUNZ. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, s. 51).

⁵⁴⁰ ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRILIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 123.

⁵⁴¹ KROPHOLLER, Jan. *Internationales Privatrecht*. 6. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2006, s. 455; LYSINA, Peter. In: LYSINA, Peter, Michal ĎURIŠ a Miloš HAŤAPKA. *Mezinárodní právo soukromé*. 2. vyd. Bratislava: C. H. Beck, 2016, s. 35; ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRILIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 25; STONE, Peter A. *EU private international law*. 2. vyd. Cheltenham: Elgar, 2010, s. 288 a násl.

Mezinárodní prvek může být v posuzovaném právním poměru zastoupený jako subjekt, objekt, právní skutečnost rozhodná pro vznik, změnu nebo zánik právního poměru, případně jako právní poměr, který souvisí anebo je právně závislý na jiném právním poměru, pokud se tento právní poměr řídí cizím právem.⁵⁴²

V oblasti ochrany duševního vlastnictví může mít mezinárodní prvek řadu podob. Půjde například o to, že autorské dílo vytvořil cizinec, nebo že jej sice vytvořil český státní příslušník, ale poprvé jej zveřejnil v zahraničí. Také může jít o situaci, kdy byl vynález nejdříve přihlášen k patentové ochraně na území České republiky a následně bylo právo na patent převedeno i pro území Spolkové republiky Německo a v návaznosti na to jiný přihlašovatel, než původce, podal v Německu přihlášku vynálezu. V zásadě lze říci, že již z povahové vlastnosti nehmotných statků, kterou nazýváme potenciální ubikvita, vyplývá, že mezinárodní prvek je potenciálně přítomný v každém duševněvlastnickém poměru, zejména však v případech smluvních dispozic s právy k duševnímu vlastnictví⁵⁴³ nebo v případě užití předmětů duševního vlastnictví na Internetu (k tomu viz kapitola 13.14).

Hlavním smyslem a účelem kolizních norem je řešit (ii) kolize vícero právních řádů, k čemuž slouží institut (iii) navázání na příslušný právní řád. Právně metodologicky potom k navázání slouží tzv. hraniční určovatel. Volba konkrétního navázání na příslušný právní řád nicméně není, resp. nemá být

⁵⁴² KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ a Květoslav RŮŽIČKA. *Mezinárodní právo soukromé*. 8. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 99; BURDOVÁ, Katarína. In: LYSINA, Peter, Michal ĎURIŠ a Miloš HAŤAPKA. *Mezinárodné právo súkromné*. 2. vyd. Bratislava: C. H. Beck, 2016, s. 8; ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Úvod do mezinárodného práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 21 a násl.

⁵⁴³ KNAP, Karel a Otto KUNZ. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, s. 303; KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 581; ADAMOVÁ, Zuzana. In: LYSINA, Peter, Michal ĎURIŠ a Miloš HAŤAPKA. *Mezinárodné právo súkromné*. 2. vyd. Bratislava: C. H. Beck, 2016, s. 253. *Fawcett s Torremansem* uvádí, že například naprostá většina patentů, jejichž předmětem jsou léčivé látky, je chráněna a na základě licenčních smluv využívána po celém světě. Totéž platí i pro autorská práva, kde je běžné, že se rozmnoženiny knih, CD, DVD apod. prodávají v mnoha různých zemích, přičemž formou licenčních smluv je třeba řešit otázky užití v jednotlivých státech, možnost vytváření překladů, případně odvozených děl (filmové adaptace, dramatizace apod.). Srov. FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual property and private international law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 670.

nahodilá.⁵⁴⁴ V zájmu požadavku spravedlnosti kolizního řešení by mělo jít o navázání na takový právní řád, který je danému právnímu poměru (iv) nejbližší.⁵⁴⁵

Na základě výše uvedených kritérií budeme analyzovat ustanovení nejvýznamnějších vícestranných mezinárodních smluv v oblasti ochrany duševního vlastnictví. S ohledem na to, že v dnešní době již není prakticky aplikována Všeobecná úmluva o právu autorském,⁵⁴⁶ dovolíme si vynechat její rozbor.⁵⁴⁷ Dále se zaměříme se pouze na ty vícestranné smlouvy, které obsahují kolizní ustanovení a v dané souvislosti provedeme jejich stručný výklad a rozsah použití.

12.3 Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl

12.3.1 Základní charakteristika

Nejstarší a nejdůležitější vícestrannou mezinárodní smlouvou v oblasti autorského práva je nepochybně Bernská úmluva o ochraně literárních

⁵⁴⁴ KROPHOLLER, Jan. *Internationales Privatrecht*. 6. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2006, s. 136.

⁵⁴⁵ Jestliže jsme výše uváděli, že existují doktrinální rozpory ohledně interpretace a aplikace čl. 5 odst. 2 Bernské úmluvy, spočívá jádro problému právě v tom, že se jednotliví autoři liší v názorech na úzké propojení daného poměru s konkrétním právním řádem. Zastánci *lex originis* (např. *Schack*) vidí úzkou souvislost mezi nositelstvím práv k autorskému dílu a právním řádem, v jehož rámci došlo k vytvoření díla, zatímco zastánci *lex loci protectionis* (*Drexler*, *Fawcett* s *Torremansem*) vidí úzkou souvislost s tím, že je dané dílo užito na území státu, který autorskému dílu poskytuje ochranu.

⁵⁴⁶ Poté, co se zejména Spojené státy americké staly v roce 1989 smluvní stranou Bernské úmluvy, ztratila Všeobecná úmluva o právu autorském na důležitost a v dnešní době hraje toliko minoritní roli („*But the significance of the UCC, once so great in those days when the USA and other great population blocks lay outside Berne, has now subsided, with the consequence that the UCC now looks wholly peripheral to the current international copyright framework*“, RICKETSON, Sam a Jane C. GINSBURG. *International copyright and neighbouring rights: the Berne convention and beyond*. Volume I. 2. vyd. Oxford (UK): Oxford University Press, 2005, s. 1203). Obdobně viz „*Die Bedeutung des WUA hat seit Ende der 80er Jahre erheblich abgenommen, da zahlreiche, auch wichtige Staaten, wie die USA (1989), die VR China (1992) und die Russische Föderation (1995) der RBÜ beigetreten sind*“ (srov. Von LEWINSKI, Silke. In: LOEWENHEIM, Ulrich. *Handbuch des Urheberrechts*. 2. vyd. München: C. H. Beck, 2010, s. 1070).

⁵⁴⁷ K podrobnému rozboru ustanovení Všeobecné úmluvy o právu autorském viz KNAP, Karel a Otto KUNZ. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, s. 75 a násl. Všeobecná úmluva o právu autorském obsahuje kolizní ustanovení, které je obsahově identické s čl. 5 odst. 2 Bernské úmluvy, ve svém čl. II („*1. Uveřejněná díla občanů každého smluvního státu, jakož i díla uveřejněná poprvé na území takového státu požívají v každém jiném smluvním státě ochrany, kterou tento jiný stát poskytuje dílům svých občanů poprvé uveřejněným na jeho vlastním území, jakož i ochrany zvláště přiznané touto úmlouvou. 2. Neuveřejněná díla občanů každého smluvního státu požívají v každém jiném smluvním státě ochrany, kterou tento jiný stát poskytuje neuveřejněným dílům svých vlastních občanů, jakož i ochrany zvláště přiznané touto úmlouvou*“).

a uměleckých děl, jejíž poslední revizí je tzv. „Pařížské znění“. Počet členských zemí je v současné době 177.⁵⁴⁸

Bernská úmluva je spravovaná Světovou organizací duševního vlastnictví (WIPO). Na základě ustanovení čl. 36 odst. 1 Bernské úmluvy se každý smluvní stát zavazuje, že přijme nezbytná opatření k zajištění a uplatňování této mezinárodní smlouvy, včetně zajištění minimálního standardu ochrany (tzv. *iura conventionis*), který je v ní zakotven.

Ustanovení čl. 2 odst. 1 až 5 Bernské úmluvy obsahuje výčet chráněných děl, která v souladu s čl. 2 odst. 6 věty první požívají ochrany ve všech smluvních státech. Nositelem práv je autor a jeho právní nástupce. Chráněna jsou zveřejněná i nezveřejněná díla autorů, kteří jsou státními občany některého ze smluvních států (čl. 3 odst. 1 písm. a) Bernské úmluvy), nebo kteří v nich mají své trvalé bydliště (čl. 3 odst. 2 Bernské úmluvy).

Autoři, kteří nejsou státními příslušníky smluvního státu, požívají ochrany poskytované Bernskou úmluvou pouze pro díla, která byla poprvé zveřejněna v jednom ze smluvních států nebo současně ve třetí zemi a ve smluvním státě (čl. 3 odst. 1 písm. b) Bernské úmluvy). Z tohoto pravidla stanoví čl. 4 odst. 1 Bernské úmluvy výjimky pro díla filmová a architektonická.⁵⁴⁹

Jsou-li splněny podmínky věcného a personálního rozsahu úmluvy zakotvené ve výše uvedených ustanoveních, stanoví čl. 5 odst. 1 Bernské úmluvy, že autoři chráněných děl požívají ve smluvních státech, s výjimkou státu původu díla, stejné ochrany, kterou příslušné zákony již přiznávají nebo v budoucnu přiznají jejich občanům, jakož i práva, která jsou přiznána Bernskou úmluvou (tzv. *iura conventionis*).⁵⁵⁰

⁵⁴⁸ Zatím posledním státem, který k Bernské úmluvě přistoupil, je Afghánistán. Srov. *WIPO-Administered Treaties, Contracting Parties, Berne Convention* [online]. [cit. 7. 8. 2019]. Dostupné z: https://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?treaty_id=15

⁵⁴⁹ „Podle této úmluvy jsou chráněni, i když podmínky uvedené v článku 3 nejsou splněny, a) autoři filmových děl, jejichž výrobce má sídlo nebo trvalé bydliště v některém ze států Unie; b) autoři architektonických děl zbudovaných ve státě Unie anebo děl umění grafického a výtvarného, jež tvoří součást budovy umístěné ve státě Unie“ (čl. 4 Bernské úmluvy).

⁵⁵⁰ K tomu viz FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual property and private international law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 671; KNAP, Karel a Otto KUNZ. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, s. 153 a násl.; RICKETSON, Sam a Jane C. GINSBURG. *International copyright and neighbouring rights: the Berne convention and beyond. Volume I*. 2. vyd. Oxford (UK): Oxford University Press, 2005, s. 578 a násl.

Článek 5 odst. 1 Bernské úmluvy jako základní režim celé úmluvy stanoví tzv. režim národního zacházení (asimilační režim).⁵⁵¹ Pokud nicméně ochrana v daném státě nespĺňuje požadavky Bernské úmluvy, zůstávají autorům zvláštní práva, které Bernská úmluva stanoví.

V souladu se zásadou neformálnosti vzniku autorskopravní ochrany nesmí být požívání a výkon práv podroben žádné formalitě (čl. 5 odst. 2 věta 1 Bernské úmluvy).⁵⁵² Autorská práva tak může vykonávat ten, kdo dílo vytvořil, aniž by pro výkon práv bylo nezbytné podávat žádost o zápis do rejstříku.

Doba ochrany je Bernskou úmluvou stanovena na padesát let po smrti autora (čl. 7 odst. 1 Bernské úmluvy), přičemž stát, kde se uplatňuje nárok na ochranu, může stanovit, že doba ochrany nepřesáhne dobu stanovenou ve státě původu díla (čl. 7 odst. 8 Bernské úmluvy; k tomu viz též kapitola 8.13).

Bernská úmluva stanoví, že se ve státě původu díla ochrana řídí toliko vnitrostátním právem (čl. 5 odst. 3 Bernské úmluvy). V jiných státech se ochrana řídí právním řádem, pro který se uplatňuje nárok na ochranu (čl. 5 odst. 2 Bernské úmluvy), a také přímými normami, které jsou obsažené v Bernské úmluvě (*iura conventionis*).

Minimálními právy (*iura conventionis*), která Bernská úmluva zakotvuje, je například právo na překlad (čl. 8), právo na rozmnožování (čl. 9), sdělování veřejnosti (čl. 11bis) nebo právo udílet souhlas se zpracováním (čl. 12). Článek 6bis Bernské úmluvy autorovi přiznává osobnostní práva, konkrétně právo domáhat se autorství díla a právo odporovat každému znetvoření, zkomolení nebo jiné změně díla, jakož i jinému zásahu do díla, který by byl na újmu jeho cti nebo dobré pověsti.⁵⁵³

⁵⁵¹ Von LEWINSKI, Silke. In: LOEWENHEIM, Ulrich. *Handbuch des Urheberrechts*. 2. vyd. München: C. H. Beck, 2010, s. 1066; RICKETSON, Sam a Jane C. GINSBURG. *International copyright and neighbouring rights: the Berne convention and beyond. Volume I*. 2. vyd. Oxford (UK): Oxford University Press, 2005, s. 295 a násl.

⁵⁵² KNAP, Karel a Otto KUNZ. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, s. 140 a násl.; von LEWINSKI, Silke. In: LOEWENHEIM, Ulrich. *Handbuch des Urheberrechts*. 2. vyd. München: C. H. Beck, 2010, s. 1069; RICKETSON, Sam a Jane C. GINSBURG. *International copyright and neighbouring rights: the Berne convention and beyond. Volume I*. 2. vyd. Oxford (UK): Oxford University Press, 2005, s. 321 a násl.

⁵⁵³ FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual property and private international law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 682; KNAP, Karel a Otto KUNZ. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, s. 155; RICKETSON, Sam a Jane C. GINSBURG. *International copyright and neighbouring rights: the Berne convention and beyond. Volume I*. 2. vyd. Oxford (UK): Oxford University Press, 2005, s. 330.

12.3.2 Kolizní rozměr ustanovení Bernské úmluvy

Bernská úmluva obsahuje celkem tři navázání na příslušný právní řád, z nichž všechna spočívají v tom, že se má aplikovat právní řád státu, pro který se uplatňuje nárok na ochranu (*lex loci protectionis*). Rozdíl u jednotlivých podkategorií navázání je pouze v tom, do jaké míry se ve státě, pro který se uplatňuje nárok na ochranu, uplatní i *iura conventionis* (čl. 5 odst. 1 Bernské úmluvy), případně do jaké míry ovlivňuje určitou otázku ve státě, pro který se o ochranu žádá, právní úprava ve státě původu díla (čl. 2 odst. 7, čl. 7 odst. 8; čl. 14 ter odst. 2 Bernské úmluvy).

Co se týče případů, kdy je navázání na právní řád, pro který se uplatňuje nárok na ochranu (*lex loci protectionis*), podmíněno ochranou ve státě původu díla (*lex originis*),⁵⁵⁴ spadají sem například situace, kdy je ve státě původu díla tzv. dílům užitého umění poskytována ochrana pouze formou průmyslových vzorů (čl. 2 odst. 7 Bernské úmluvy). V takovém případě se lze ve státě, pro který se uplatňuje nárok na ochranu, dovolávat pouze této zvláštní ochrany, přestože by případně daný stát vlastním státním příslušníkům autorskoprávní ochranu děl užitého umění přiznával.⁵⁵⁵ Druhým případem je délka doby ochrany, která může být ve státě, pro který se žádá o ochranu, stejně dlouhá jako ve státě původu díla, přestože stát, pro který se žádá o ochranu, poskytuje vlastním státním příslušníkům ochranu delší (čl. 7 odst. 8 Bernské

⁵⁵⁴ FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual property and private international law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 679; Von LEWINSKI, Silke. In: LOEWENHEIM, Ulrich, Matthias LEISTNER a Ansgar OHLY. *Urheberrecht: Kommentar*. 5. vyd. München: C. H. Beck, 2017, s. 1067; Obdobně viz KNAP, Karel a Otto KUNZ. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, s. 65, 101; RICKETSON, Sam a Jane C. GINSBURG. *International copyright and neighbouring rights: the Berne convention and beyond. Volume I*. 2. vyd. Oxford (UK): Oxford University Press, 2005, s. 319.

⁵⁵⁵ K aplikaci čl. 2 odst. 7 Bernské úmluvy musíme uvést, že Soudní dvůr v rozsudku ve věci *Tod's SpA and Tod's France SARL v. Heyraud* (C-28/04) omezil plnou aplikovatelnost materiální reciprocity požadavkem zákazu diskriminace na základě státní příslušnosti. Případ *Tod's* se týkal ochrany designu obuvi podle francouzského *Code de la propriété intellectuelle*. Boty byly navrženy a vyrobeny v Itálii, kde v době vytvoření designu nebylo možné chránit takové výtvary autorským právem. Kopie obuvi vyrobené společností *Heyraud* pak byly prodávány ve Francii, kde jsou autorská práva na podobné výrobky aplikovatelná podle doktríny „*unité de l'art*“. Vzhledem k tomu, že právo na ochranu autorských práv spadalo pod rozsah Bernské úmluvy, bylo použito základní pravidlo národního zacházení dle čl. 5 odst. 1 Bernské úmluvy („*Autoři mají ve vztahu k dílům, pro něž jsou chráněni podle této úmluvy, v ostatních státech Unie kromě státu původu díla práva, která příslušné zákony již přiznávají nebo v budoucnu přiznají jejich občanům, jakož i práva zvlášť přiznaná touto úmlouvou*“). Článek 2 odst. 7 Bernské úmluvy nicméně umožňuje odchýlit se od tohoto pravidla v případě děl užitého umění.

úmluvy).⁵⁵⁶ Konečně třetím případem je výkon práva na odměnu za opětovný prodej originálu díla uměleckého. Ochrana lze požadovat ve smluvním státě Bernské úmluvy jen tehdy, jestliže ji připouští právní řád toho státu, k němuž autor přísluší, a v rozsahu, v jakém to dovoluje právní řád státu, kde se tato ochrana uplatňuje (čl. 14 ter odst. 2 Bernské úmluvy).

Bernská úmluva stanoví, že ve státě původu díla se ochrana řídí toliko vnitrostátním právem (čl. 5 odst. 3 Bernské úmluvy), přičemž i zde má stát původu díla povinnost poskytovat stejnou ochranu cizozemcům, kteří zde poprvé zveřejnili svá díla, jako vlastním státním občanům. Ve státě původu díla se tak nositelé práv nemohou na základě personálního rozsahu Bernské úmluvy, domáhat „*práw zvlášť přiřzaných touto úmluvou*“ (*iura conventionis*).⁵⁵⁷

...

Pokud jsou díla užitého umění ve státě původu díla způsobilá k ochraně výhradně jako průmyslové vzory nebo modely, nemůže být pro ně požadována autorskoprávní ochrana v jiných státech vázaných Bernskou úmluvou, a to ani tehdy, je-li tato ochrana k dispozici podle vnitrostátních právních předpisů státu, kde se ochrana uplatňuje. Namísto toho mají právo (jak ve státě původu díla, tak ve státě, kde se žádá o ochranu) pouze na ochranu poskytovanou průmyslovými vzory. Vzhledem k tomu, že obuv mohla být ve státě původu díla (tj. v Itálii) chráněna pouze na základě ochrany průmyslových vzorů, mohla být, dle ustálené judikatury francouzských soudů, ve Francii požadována rovněž pouze ochrana, jež je poskytována průmyslovými vzory, které ke vzniku ochrany vyžadují podání přihlášky a zápis do rejstříku. Soudnímu dvoru byla předložena předběžná otázka, zda je zásada zákazu diskriminace na základě státní příslušnosti, kterou obsahují zakládající smlouvy ES (EU), aplikovatelná na tuto situaci. Soudní dvůr dovedl, že mezi vymezením země původu díla ve smyslu čl. 5 odst. 4 písm. c) Bernské úmluvy na jedné straně a státní příslušností autora tohoto díla na straně druhé existuje přímá souvislost. Z toho vyplývá, že použití příslušného článku mezinárodní smlouvy může zakládat nepřímou diskriminaci na základě státní příslušnosti. Ohledně čl. 2 odst. 7 Bernské úmluvy Soudní dvůr konstatoval, že zakládá pravidlo reciprocity, přičemž „*výkon povinností, které Smlouva nebo sekundární právo ukládá členským státům, podlehat podmínce reciprocity nemůže*“ (body 25 a 26). Vzhledem k tomu, že Soudní dvůr nenašel žádnou objektivní okolnost, která by mohla odůvodnit rozdílné zacházení ve věci autorskoprávní ochrany italských děl užitého umění ve Francii, konstatoval, že použitá aplikace ustanovení mezinárodní smlouvy „*zakládá nepřímou diskriminaci na základě státní příslušnosti, která je zakázána článkem 12 SES*“ (bod 34).

⁵⁵⁶ DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche* (Art. 50–253). Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1265.

⁵⁵⁷ KNAP, Karel a Otto KUNZ. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, s. 99. Ricketson s Ginsburg výslovně uvádí: „*Under article 5(1) and (3), so long as a member state affords the minimum Berne convention to authors whose countries of origin are in other Union states, it can provide far less to authors whose works originate in that state. It is unusual for a state to treat its own authors less well than foreign authors, but examples of this kind of discrimination exist*“ (RICKETSON, Sam a Jane C. GINSBURG. *International copyright and neighbouring rights: the Berne convention and beyond*. Volume I. 2. vyd. Oxford (UK): Oxford University Press, 2005, s. 278. Podobný závěr uvádí i Fawcett s Torremansem („*This leads to two conclusions. Firstly, the substantive rights granted by the Convention cannot be claimed, as such, in the country of origin and the domestic works could eventually be given a lower level of protection. And secondly, the Convention does not regulate the situation where the country of origin is dealing with a work whose author is a national of the country of origin or is habitually resident in that country. One could in such a case argue that there is no international element to the case*“; FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual property and private international law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 679).

U vlastních státních občanů navíc nepřichází do úvahy aplikace Bernské úmluvy ve státě původu díla již jen z toho důvodu, že se v posuzovaném právním poměru nenachází žádný mezinárodní prvek (autor je státním příslušníkem státu původu díla, kde se současně žádá o ochranu).⁵⁵⁸ Mezinárodněprávní ochrana ve státě původu díla tak přichází dle čl. 5 odst. 2 Bernské úmluvy do úvahy pouze tehdy, když jde o díla autorů, kteří jsou příslušníky jiných států než státu původu díla, kteří dále splňují podmínky čl. 3 nebo 4 Bernské úmluvy.

Konečně třetí navázání na stát, pro který se uplatňuje nárok na ochranu, spočívá v aplikaci vnitrostátní právní úpravy doplněné o minimální práva, která Bernská úmluva přiznává (*iura conventionis*). Bernská úmluva v těchto případech výslovně zdůrazňuje, že požívání a výkon práv ve státě, pro který se žádá o ochranu, nejenže není podrobena žádné formalitě (čl. 5 odst. 2 část první věty před středníkem Bernské úmluvy), ale je také nezávislé⁵⁵⁹ na ochraň platné ve státě původu díla (čl. 5 odst. 2 část věty 1 za středníkem Bernské úmluvy). I v těchto případech je přitom nezbytné aplikovat právo státu, pro který se žádá o ochranu, takovým způsobem, aby měli zahraniční autoři práva, která „*příslušné zákony již přiznávají nebo v budoucnu přiznají jejich občanům, jakož i práva zvlášť přiznaná touto úmluvou*“ (čl. 5 odst. 1 Bernské úmluvy).⁵⁶⁰ Jestliže stát, pro který se uplatňuje nárok na ochranu, zakotvuje autorům silnější ochranu, než která vyplývá z přímých norem, jež jsou v Bernské úmluvě obsaženy, použije se v plném rozsahu příslušná vnitrostátní právní úprava.⁵⁶¹

Již jsme v předchozím textu několikrát uvedli, že čl. 5 odst. 2 ve spojení s čl. 5 odst. 1 považujeme za kolizní ustanovení, které navazuje právní

⁵⁵⁸ KNAP, Karel a Otto KUNZ. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, s. 100.

⁵⁵⁹ KNAP, Karel a Otto KUNZ. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, s. 65.

⁵⁶⁰ DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1275.

⁵⁶¹ Srov. „*Ustanovení této úmluvy nevylučují uplatňování nároku na použití širší ochrany, která může být zákonodárstvím státu Unie přiznána*“ (čl. 19 Bernské úmluvy). Viz též: „*Subjekt autorského práva může se tedy na základě zásady asimilace dovolávat výhodnějších ustanovení národního zákonodárství ochrany, než mu poskytují práva stanovená úmlouvou [...], pokud použití těchto ustanovení národního zákonodárství není vyloučeno jinými přímými, závaznými hmotněprávními ustanoveními úmluvy*“ (KNAP, Karel a Otto KUNZ. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, s. 161). Srov. též FAWCETT, James J. a Paul TORREMANNS. *Intellectual property and private international law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 682.

poměr s mezinárodním prvkem na konkrétní právní řád (právní řád, pro který se uplatňuje nárok na ochranu), a to s využitím hraničního určovatele *lex loci protectionis*.⁵⁶² K tomuto závěru nás vede především použitá formulace („*proto se s výhradou ustanovení této úmluvy řídí rozsah ochrany, jakož i právní prostředky vyhrazené autorovi k hájení jeho práv výlučně zákony státu, kde se uplatňuje nárok na ochranu*“), která odpovídá formulacím kolizních norem. *Lex loci protectionis* jakožto faktor, který nás navádí k aplikaci konkrétního právního řádu, je vyžadován národním zacházením mezi domácími a zahraničními nositeli práv⁵⁶³ (viz též kapitola 8.13.6) a vztahuje se na všechny otázky spojené s nositelství, rozsahem, výkonem, trváním, převoditelností práv, stejně jako s nároky, které souvisí se zásahem do práv.⁵⁶⁴

Další důvod, proč lze čl. 5 odst. 2 Bernské úmluvy považovat za kolizní ustanovení, spočívá v jednotné aplikaci hmotného práva, které je určeno na základě *lex loci protectionis*. Bernská úmluva totiž ve vztahu k zahraničním nositelům práv používá pojem rovné zacházení v právech (*rights*).⁵⁶⁵ Nemůže se tedy jednat o jednotné zacházení mezi domácími a zahraničními nositeli práv pouze co se týče aplikace jednotného kolizního řešení (přístup, se kterým se setkáváme ve Spojených státech amerických, nebo

⁵⁶² Odlišný názor zastává *Schack*, viz SCHACK, Haimo. *Zur Anknüpfung des Urheberrechts im internationalen Privatrecht*. B.m.: Duncker & Humblot, 1979, s. 28 a násl.; SCHACK, Haimo. *Urheber- und Urhebervertragsrecht*. 6. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2013, s. 465, 491.

⁵⁶³ Srov. též „*Hmotněprávní předpisy autorských zákonů tvoří základní pramen i pro oblast mezinárodního práva autorského podle Revidované úmluvy bernské [...], a to na základě národního režimu, který obě úmluvy ve prospěch subjektů ochrany jimi poskytované v rámci zásady asimilace stanoví*“ (KNAP, Karel a Otto KUNZ. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, s. 157).

⁵⁶⁴ DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1340–1354. Odlišně viz (SCHACK, Haimo. *Urheber- und Urhebervertragsrecht*. 6. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2013, s. 491, 492). K podobným závěrům jako *Schack* dospívá i *Ricketson s Ginsburg*: „[...] even if article 5 (2) announces a choice of law rule, it does not purport to cover all issues of international copyright. Notably, questions of authorship, initial ownership, and transfers of ownership remain unaddressed” (RICKETSON, Sam a Jane C. GINSBURG. *International copyright and neighbouring rights: the Berne convention and beyond. Volume I*. 2. vyd. Oxford (UK): Oxford University Press, 2005, s. 1299).

⁵⁶⁵ FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual property and private international law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 684.

který navrhuje *Schack*),⁵⁶⁶ neboť kolizní normy žádná soukromá subjektivní práva nezakládají.

Ustanovení čl. 5 odst. 2 Bernské úmluvy je, jak již bylo uvedeno, také třeba interpretovat nikoliv doslovně, jako použití právního řádu státu, kde se uplatňuje nárok na ochranu (*where the protection is claimed, wo der Schutz beansprucht wird*), což by znamenalo použití *legis fori*, ale jako právní řád státu, pro který se uplatňuje nárok na ochranu (*for which protection is claimed, für dessen Gebiet der Schutz in Anspruch genommen wird*).⁵⁶⁷ *Lex loci protectionis* dle čl. 5 odst. 2 Bernské úmluvy totiž není totožný s *lex fori*.⁵⁶⁸ Doslovný výklad opírající se použitou formulací „*stát, kde se uplatňuje nárok na ochranu*“ totiž nereflktuje tradiční mezinárodněprávní rozlišování mezi právem rozhodným a mezinárodní soudní pravomocí/příslušností.

⁵⁶⁶ Srov. rozhodnutí *Itar-Tass Russian News Agency v. Russian Kurier, Inc.*, 153 F.3d 82 (2d Cir. 1998): „*The principle of national treatment is really not a conflicts rule at all; it does not direct application of the law of any country. It simply requires that the country in which protection is claimed must treat foreign and domestic authors alike. Whether US copyright law directs U.S. courts to look to foreign or domestic law as to certain issues is irrelevant to national treatment, so long as the scope of protection would be extended equally to foreign and domestic authors*“ (s. 89). Viz též „*the Court in particular noted that the Berne Convention itself does not establish any choice-of-law rule for initial ownership. The Court therefore held that initial ownership of a copyright should be determined according to ‘the law of the country with the closest relationship’.* In the case at hand the Court found that the ownership of illegally copied works had to be determined according to the law of the country of first publication (*lex originis*)“ (Srov. KONO, Toshiyuki a Paulius JURČYS. In: KONO, Toshiyuki (ed.). *Intellectual property and private international law: comparative perspectives*. Oxford: Hart, 2012, s. 136). Obdobně viz MATULIONYTE, Rita. *Law Applicable to Copyright: A Comparison of the ALI and CLIP Proposals*. B.m.: Edward Elgar Publishing, 2011, s. 41; RICKETSON, Sam a Jane C. GINSBURG. *International copyright and neighbouring rights: the Berne convention and beyond. Volume I*. 2. vyd. Oxford (UK): Oxford University Press, 2005, s. 1321.

⁵⁶⁷ FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual property and private international law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 676; DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einföhrungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1248; RICKETSON, Sam a Jane C. GINSBURG. *International copyright and neighbouring rights: the Berne convention and beyond. Volume I*. 2. vyd. Oxford (UK): Oxford University Press, 2005, s. 1299; ULMER, Eugen. *Die Immaterialgüterrechte im internationalen Privatrecht*. Köln: Carl Heymanns Verlag, 1975, s. 10. Viz též čl. 3:102 CLIP Principles.

⁵⁶⁸ RICKETSON, Sam a Jane C. GINSBURG. *International copyright and neighbouring rights: the Berne convention and beyond. Volume I*. 2. vyd. Oxford (UK): Oxford University Press, 2005, s. 1294.

12.4 Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví

12.4.1 Základní charakteristika

Pařížská unijní úmluva je nejstarší úmluvou na ochranu průmyslového vlastnictví a někdy též bývá nazývána jako *Magna Charta* průmyslových práv.⁵⁶⁹ Počet smluvních států je shodný jako u Bernské úmluvy (177), přičemž tato smlouva je rovněž spravována Světovou organizací duševního vlastnictví (WIPO).

Pařížská unijní úmluva v čl. 1 odst. 2 především vymezuje pojem průmyslového vlastnictví, který chápe široce⁵⁷⁰ a zahrnuje pod něj nehmotné statky, které je možné využívat průmyslově či zemědělsky (čl. 2 odst. 3 Pařížské unijní úmluvy). Kromě toho úmluva vymezuje průmyslověprávní formy ochrany⁵⁷¹ nehmotných statků, kterými rozumí „*patenty na vynálezy, užité vzory, průmyslové vzory nebo modely, tovární nebo obchodní známky, známky služeb, obchodní jméno a údaje o provenienci zboží nebo označení jeho původu*“. Za předmět průmyslověprávní ochrany úmluva nepovažuje nekalosoutěžní ochranu, která toliko přispívá k ochraně průmyslového vlastnictví a chrání nikoliv nehmotné statky jako takové, ale „*poctivě vykáslati v průmyslu nebo v obchodě*“ (čl. 10 bis odst. 2 Pařížské unijní úmluvy).⁵⁷²

Pařížská unijní úmluva, podobně jako Bernská úmluva v případě autorskoprávní ochrany, přinesla do oblasti průmyslových práv režim národního zacházení (*national treatment*; *Inländerbehandlung* – čl. 2), někdy též označovaný za asimilační princip (*assimilation with nationals*).⁵⁷³ Příslušníci ostatních zemí

⁵⁶⁹ DAVID, Lucas. *Lexikon des Immaterialgüterrechts*. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 2005, s. 246. Schweizerisches Immaterialgüter- und Wettbewerbsrecht, I/3.

⁵⁷⁰ ULLMANN, Eike a Peter TOCHTERMANN. In: BENKARD, Georg et al. *Patentgesetz; Gebrauchsmustergesetz; Patentkostengesetz*. 11. vyd. München: C. H. Beck, 2015, s. 39; BODENHAUSEN, G. H. C. *Guide to the application of the Paris convention for the protection of industrial property: as revised at Stockholm in 1967*. Geneva: BIRPI, 1968, s. 21; KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 147.

⁵⁷¹ BODENHAUSEN, G. H. C. *Guide to the application of the Paris convention for the protection of industrial property: as revised at Stockholm in 1967*. Geneva: BIRPI, 1968, s. 21 a násl.; KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 161.

⁵⁷² *Ibid.*, s. 147.

⁵⁷³ BODENHAUSEN, G. H. C. *Guide to the application of the Paris convention for the protection of industrial property: as revised at Stockholm in 1967*. Geneva: BIRPI, 1968, s. 12, 27; KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 34, 150; TROLLER, Alois. *Das internationale Privat- und Zivilprozessrecht im gewerblichen Rechtsschutz und Urheberrecht*. Basel: Verl. für Recht und Ges., 1952, s. 106.

tzv. Pařížské unie (fyzické i právnické osoby) mají na základě tohoto principu stejná práva jako státní občané v daném smluvním státě. Pro účely průmyslověprávní ochrany cizozemců po nich nesmí být vyžadováno, aby měli domicil ve státě, kde se žádá o ochranu (čl. 2 odst. 2 Pařížské unijní úmluvy). Určitá procesní pravidla se však mohou pro cizozemce lišit, např. může existovat povinné zastoupení v příslušných řízeních (čl. 2 odst. 3 Pařížské unijní úmluvy). Na roveň státním příslušníkům smluvních států Pařížské unijní úmluvy jsou potom postaveni i cizí státní příslušníci, kteří mají na území některé země Pařížské unie bydliště nebo obchodní závody (čl. 3 Pařížské unijní úmluvy).⁵⁷⁴

Hlavní přímé normy⁵⁷⁵, které se v Pařížské unijní úmluvě vyskytují, souvisí s tzv. právem priority (čl. 4).⁵⁷⁶ Právo priority je postaveno na právní fikci. Pokud totiž přihlašovatel podá přihlášku a uplatní v této přihlášce právo přednosti ve vymezené lhůtě,⁵⁷⁷ bude požívat přednostní právo na udělení patentu či zápisu užitého vzoru, průmyslového vzoru nebo ochranné

⁵⁷⁴ V rámci Evropské unie je opět nezbytné režim národního zacházení doplnit o zákaz diskriminace na základě státní příslušnosti zakotvený čl. 18 SFEU.

⁵⁷⁵ Nezapomínejme se zde celým obsahem Pařížské unijní úmluvy. Ustanovení, která lze obvykle přímo aplikovat, vypočítává například *Bodenhausen* (BODENHAUSEN, G. H. C. *Guide to the application of the Paris convention for the protection of industrial property: as revised at Stockholm in 1967*. Geneva: BIRPI, 1968, s. 14). Obdobně viz KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 163 a násl. Podotýkáme nicméně, že primárním účelem Pařížské unijní úmluvy nebylo sjednocení hmotného práva, neboť k tomu mají sloužit zvláštní úmluvy dle čl. 19 Pařížské unijní úmluvy. Úmluva samotná obsahuje pouze dílčí unifikaci jednotlivých institutů, které však nesouvisí s určením základních podmínek pro získání ochrany (srov. ULLMANN, Eike a Peter TOCHTERMANN. In: BENKARD, Georg et al. *Patentgesetz; Gebrauchsmustergesetz; Patentkostengesetz*. 11. München: C. H. Beck, 2015, s. 41; BODENHAUSEN, G. H. C. *Guide to the application of the Paris convention for the protection of industrial property: as revised at Stockholm in 1967*. Geneva: BIRPI, 1968, s. 12).

⁵⁷⁶ AHRENS, Claus. *Gewerblicher Rechtsschutz*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2008, s. 106; BODENHAUSEN, G. H. C. *Guide to the application of the Paris convention for the protection of industrial property: as revised at Stockholm in 1967*. Geneva: BIRPI, 1968, s. 35 a násl.; KNAP, Karel et al. *Práva k nemohotným statkům*. Praha: Codex, 1994, s. 25; KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 164 a násl.; KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ a Květoslav RŮŽIČKA. *Mezinárodní právo soukromé*. 8. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 275; TROLLER, Alois. *Das internationale Privat- und Zivilprozessrecht im gewerblichen Rechtsschutz und Urheberrecht*. Basel: Verl. für Recht und Ges., 1952, s. 68 a násl.

⁵⁷⁷ Prioritní lhůty činí dvanáct měsíců pro patenty na vynálezy a pro užité vzory a šest měsíců pro průmyslové vzory nebo modely a pro ochranné známky (čl. 4 C odst. 1 Pařížské unijní úmluvy).

známky do rejstříku před osobou, která by v dané zemi podala v reálném čase přihlášku dříve. Právní fikce spočívá v tom, že se na později podanou přihlášku, v níž je uplatňována priorita, hledí, jako kdyby byla podána v den prioritní přihlášky.⁵⁷⁸

Ve vztahu k patentům (čl. 4bis odst. 1 Pařížské unijní úmluvy) i ochranným známkám (čl. 6 odst. 3 Pařížské unijní úmluvy) úmluva zakotvuje princip nezávislosti ochran,⁵⁷⁹ které jsou uděleny či zapsány v různých zemích Pařížské unie.

U patentů, které jsou přihlášeny v prioritní lhůtě, platí, že jsou vzájemně nezávislé, a to jak co se týče důvodů neplatnosti a zániku patentu, tak i pokud jde o dobu trvání (čl. 4bis odst. 2 Pařížské unijní úmluvy).

V případě označení tvořícího ochrannou známku se potom nezávislost projevuje v tom, že nemusí být přihlášeno v zemi původu, aby požívalo ochrany v jiných zemích Pařížské unie (čl. 6 odst. 2 Pařížské unijní úmluvy).⁵⁸⁰ Pokud však již je ochranná známka přihlášena v zemi původu, má její přihlašovatel právo domáhat se tzv. ochrany „*telle-quelle*“⁵⁸¹ dle čl. 6 quinquies Pařížské unijní úmluvy a požadovat, aby ochranná známka byla „tak, jak je“ zapsána v jiné zemi Pařížské unijní úmluvy.⁵⁸² Princip nezávislosti dopadá následně

⁵⁷⁸ „Proto přihláška podaná v některé z ostatních unijních zemí později, avšak před uplynutím těchto lhůt, nesmí pozbýt účinnosti skutečností mezi tím nastalými, jako zejména jinou přihláškou, uveřejněním vynálezu nebo jeho užíváním, dáním do prodeje exemplářů vzoru nebo modelu, užíváním známky, a tyto skutečnosti nesmějí založit ani jakékoliv právo osob třetích, ani jakékoliv vlastnictví osobní“ (čl. 4 B Pařížské unijní úmluvy). Srov. též BODENHAUSEN, G. H. C. *Guide to the application of the Paris convention for the protection of industrial property: as revised at Stockholm in 1967*. Geneva: BIRPI, 1968, s. 41.

⁵⁷⁹ ULLMANN, Eike a Peter TOCHTERMANN. In: BENKARD, Georg et al. *Patentgesetz; Gebrauchsmustergesetz; Patentkostengesetz*. 11. München: C. H. Beck, 2015, s. 14; BODENHAUSEN, G. H. C. *Guide to the application of the Paris convention for the protection of industrial property: as revised at Stockholm in 1967*. Geneva: BIRPI, 1968, s. 38 a násl.; 87 a násl.; FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual property and private international law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 687; KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 35.

⁵⁸⁰ AHRENS, Claus. *Gewerblicher Rechtsschutz*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2008, s. 401.

⁵⁸¹ KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, s. 168.

⁵⁸² AHRENS, Claus. *Gewerblicher Rechtsschutz*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2008, s. 340; BODENHAUSEN, G. H. C. *Guide to the application of the Paris convention for the protection of industrial property: as revised at Stockholm in 1967*. Geneva: BIRPI, 1968, s. 109; KOUKAL, Pavel. In: KOUKAL, Pavel et al. *Zákon o ochranných známkách: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. XXXVII.

i na samotný zápis ochranné známky, který je nezávislý na zápisu v zemi původu nebo v jiných zemích Pařížské unie. Stejně tak je takový zápis nezávislý na případných řízeních o prohlášení neplatnosti nebo zrušení ochranné známky v jiných státech. Nezávislost se výslovně týká i doby ochrany v jednotlivých zemích (čl. 6quinquies E Pařížské unijní úmluvy). Pařížská unijní úmluva upravuje rovněž ochranu všeobecně známých ochranných známek (čl. 6bis Pařížské unijní úmluvy). Čl. 6bis Pařížské unijní úmluvy však nezákládá ve vztahu ke všeobecně známým ochranným známkám žádná absolutní práva, pouze stanoví, aby vlastníku všeobecně známé známky byla poskytnuta ochrana ve vztahu k označení, které by bylo s takovou známkou zaměnitelné (ochrana má být poskytována buď z úřední povinnosti, nebo na základě námitky oprávněné osoby).

12.4.2 Kolizní rozměr ustanovení Pařížské unijní úmluvy

Podobně, jako je tomu u Bernské úmluvy, představuje také v Pařížské unijní úmluvě požadavek národního zacházení (tj. shodného zacházení mezi domácími a zahraničními nositeli práv)⁵⁸³ odkaz na použití rozhodného práva, a to práva státu, pro který se žádá o ochranu (čl. 2 odst. 2, čl. 4 C odst. 3, čl. 10 ter odst. 2 Pařížské unijní úmluvy).⁵⁸⁴

Právní řád, pro který se žádá o ochranu, se uplatní především v řízeních o získání ochrany, jako je řízení o udělení patentu, zápisné řízení u ochranných známek, užitných či průmyslových vzorů. Právem, které aplikujeme při posuzování vzniku ochrany, jejich možných nositelů, rozsahu či doby trvání, je vždy právo státu, pro který se o ochranu žádá.

Jestliže by právem rozhodným bylo české právo, budeme dle něj například posuzovat otázku spojenou s tzv. právem na patent a jeho přechodem na zaměstnavatele nebo na právního nástupce (§ 9 ZákVyn), přestože by byl

⁵⁸³ „Budou tedy požívat těžké ochrany jako tyto státní příslušníci a těchž právních prostředků proti jakémukoliv porušování jejich práv, s výhradou, že splní podmínky a formality, které ukládají předpisy příslušníkům vlastního státu“ (čl. 2 odst. 1 věta 2 Pařížské unijní úmluvy). Srov. též FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual property and private international law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 687; ULMER, Eugen. *Die Immaterialgüterrechte im internationalen Privatrecht*. Köln: Carl Heymanns Verlag, 1975, s. 60 a násl.

⁵⁸⁴ „[...] zugleich hat sie aber auch einen international privatrechtlichen Inhalt im engeren Sinn, indem sie das anwendbare Recht bezeichnet.“ (TROLLER, Alois. *Das internationale Privat- und Zivilprozessrecht im gewerblichen Rechtsschutz und Urheberrecht*. Basel: Verl. für Recht und Ges., 1952, s. 20).

vynález vytvořen na území Spojených států amerických původcem, jehož státní příslušnost je rumunská. Dle českého práva bychom také posuzovali podmínky pro udělení patentu (§ 3 až 7 ZákVyn), účinky udělení patentu (§ 11 ZákVyn), rozsah ochrany (§ 12 až 13a ZákVyn), vyčerpání práv (§ 13 b ZákVyn), dobu ochrany (§ 21 ZákVyn), zánik či zrušení ochrany (§ 22 a 23 ZákVyn) apod. Obdobné závěry potom identicky platí i pro ochranné známky, užité vzory, průmyslové vzory či obchodní jména.

Co se týče práv, která vyplývají z udělené ochrany v daném státě, ta se také řídí právním řádem, pro který se žádá o ochranu, včetně otázky jejich převoditelnosti, výjimek a omezení apod.⁵⁸⁵ Právní řád *lex loci protectionis* také vymezuje jednotlivé nároky na ochranu, které jsou nicméně do určité míry úmluvou unifikovány v případech, kdy dochází k dovozu padělaného zboží do některého ze smluvních států Pařížské unijní úmluvy (čl. 9 a 10).

12.5 Dohoda TRIPS

12.5.1 Základní charakteristika

V roce 1994 došlo k významné změně v systému mezinárodní ochrany duševního vlastnictví tím, že na základě tzv. Uruguayského kola GATT došlo ke zřízení Světové obchodní organizace (WTO) se sídlem v Ženevě. Dohoda o zřízení WTO obsahuje několik příloh, které jsou samostatnými mezinárodními smlouvami, přičemž zahrnují také Dohodu o obchodních aspektech práv duševního vlastnictví (TRIPS).⁵⁸⁶ Dohoda TRIPS je závazná pro všechny členy WTO (aktuálně jde o 101 států)⁵⁸⁷ a je to také první mnohostranná smlouva v oblasti práv k duševnímu vlastnictví, která byla

⁵⁸⁵ ULMER, Eugen. *Die Immaterialgüterrechte im internationalen Privatrecht*. Köln: Carl Heymanns Verlag, 1975, s. 62.

⁵⁸⁶ Příloha 1 C Dohody o zřízení Světové obchodní organizace (WTO). Srov. MATTHEWS, Duncan. *Globalising Intellectual Property Rights: The TRIPs Agreement*. Abingdon, UK: Taylor & Francis, 2002, s. 7; STOLL, Peter-Tobias. In: STOLL, Peter-Tobias, Jan BUSCHE a Katrin AREND. *WTO – trade-related aspects of intellectual property rights*. Leiden: Martinus Nijhoff Publishers, 2009, s. 5 a násl.

⁵⁸⁷ Žádný stát se nemůže stát členem WTO, aniž by převzal závazky, které stanoví dohoda TRIPS (čl. XIV odst. 2 Dohody o o zřízení Světové obchodní organizace).

ratifikována nejen členskými státy EU, ale také Evropským společenstvím (resp. Evropskou unií).⁵⁸⁸

Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPS) má podle své preambule dvojí cíl: zmenšit „*deformace a překážky mezinárodního obchodu*“ a zajistit, aby „*opatření a postupy k dodržování práv k duševnímu vlastnictví se samy o sobě nestaly překážkami oprávněného obchodu*“. Dohoda TRIPS vyžaduje pouze dodržování minimálních standardů na poli ochrany duševního vlastnictví⁵⁸⁹ a v žádném případě by neměla snižovat případnou vyšší vnitrostátní úroveň ochrany.

Dohoda TRIPS vychází z ustanovení Pařížské unijní úmluvy, včetně zvláštních dohod podle čl. 19 Pařížské unijní úmluvy,⁵⁹⁰ přičemž čl. 2 Dohody TRIPS zavazuje smluvní státy dodržovat články 1 až 12 a 19 Pařížské unijní úmluvy. Dle ustanovení čl. 9 Dohody TRIPS se dále smluvní státy přizpůsobí

⁵⁸⁸ Propojení s pravidly světového obchodu je zásadní z hlediska dělby kompetencí v rámci Evropské unie, neboť v oblasti společné obchodní politiky má Evropská unie výlučnou kompetenci [čl. 3 písm. e), čl. 207 odst. 1 SFEU]. Vzhledem k tomu, že Evropská unie k Dohodě TRIPS přistoupila [rozhodnutí Rady (ES) č. 94/800 ze dne 22. prosince 1994 o uzavření dohod jménem Evropského společenství s ohledem na oblasti, které jsou v jeho pravomoci, v rámci Uruguayského kola mnohostranných dohod], zůstalo členství členských států EU ve WTO sice zachováno, nicméně jednajícím subjektem v rámci WTO je za všechny členské státy Evropské unie Evropská komise. Uvedené závěry podporuje i rozsudek SDEU ve věci *anofi-Aventis Deutschland GmbH v. DEMO Anonymos Viomichaniki kai Emporiki Etairia Farmakon* (C-414/11). Soudní dvůr zde provedl srovnání čl. 207 SFEU s čl. 133 Smlouvy o ES, který byl daným ustanovením nahrazen, přičemž na jednu stranu dovodil, že „*z norem přijatých Unií v oblasti duševního vlastnictví mohou pod pojem ‚obchodní aspekty duševního vlastnictví‘ uvedený v čl. 207 odst. 1 SFEU, potažmo do oblasti společné obchodní politiky, spadat jen ty, které vykazují zvláštní spojitost s mezinárodním obchodem*“ (bod 52), nicméně „*každý autoři Smlouvy o FEU v čl. 207 odst. 1 SFEU stanovovali, že ‚obchodní aspekty duševního vlastnictví‘ spadají napříště do společné obchodní politiky v plném rozsahu, museli si být vědomi, že tento výraz vkládaný do citovaného ustanovení téměř doslovně odpovídá samotnému názvu Dohody TRIPS*“ (bod 55). Srov. též SVOBODA, Ondřej. Smíšená či výlučná? Povaha Dohody WTO o usnadňování obchodu z pohledu evropského práva. *Jurisprudence*, 2015, č. 6, s. 25 a násl.

⁵⁸⁹ DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einfuhrungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1265; Von LEWINSKI, Silke. In: LOEWENHEIM, Ulrich, Matthias LEISTNER a Ansgar OHLY. *Urheberrecht: Kommentar*. 5. München: C. H. Beck, 2017, s. 1079; KAISER, Karen. In: STOLL, Peter-Tobias, Jan BUSCHE a Katrin AREND. *WTO – trade-related aspects of intellectual property rights*. Leiden: Martinus Nijhoff Publishers, 2009, s. 41.

⁵⁹⁰ JEŽEK, Jiří. Mezinárodní dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví. *Právní rozhledy*, 1996, č. 8, s. 358; KUR, Annette. TRIPS und das Markenrecht. *GRUR Int.*, 1994, č. 12, s. 989.

článkům 1 až 21 Bernské úmluvy a příloze k ní, s výjimkou práv zakotvených v čl. 6 bis Bernské úmluvy nebo práv z něj odvozených.⁵⁹¹

Dohoda TRIPS zakotvuje princip národního zacházení (čl. 3 Dohody TRIPS), který je doplněný o princip zacházení podle nejvyšších výhod (čl. 4 Dohody TRIPS). Zatímco princip národního zacházení vylučuje diskriminaci mezi domácími státními příslušníky a cizozemci, zásada zacházení dle nejvyšších výhod zakazuje diskriminaci mezi cizinci navzájem.⁵⁹²

Část II Dohody TRIPS obsahuje podrobná pravidla pro vybraná práva k duševnímu vlastnictví, jako jsou autorská práva a práva související (čl. 9 a 10), práva výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů a vysílacích organizací (čl. 14), práva k ochranným známkám (čl. 15 až 21), zeměpisným označením (čl. 22 až 24), průmyslovým vzorům (čl. 25 až 26) nebo vynálezům (čl. 27 až 34). Kromě toho obsahuje ustanovení o ochraně topografií polovodičových výrobků (čl. 35 až 38), obchodního tajemství (čl. 39), jakož i kontrole protisoutěžních praktik v licenčních smlouvách (čl. 40). Část III (čl. 41 a násl. Dohody TRIPS) potom obsahuje podrobná ustanovení o vymáhání práv k duševnímu vlastnictví.

12.5.2 Kolizní rozměr ustanovení Dohody TRIPS

Podobně jako u Bernské úmluvy nebo Pařížské unijní úmluvy, setkáváme se také u Dohody TRIPS s ustanoveními, která mají svůj kolizní rozměr.⁵⁹³ Zejména je to patrné u zacházení dle nejvyšších výhod (*most favoured nation treatment; Meistbegünstigung*).

⁵⁹¹ Von LEWINSKI, Silke. In: LOEWENHEIM, Ulrich. *Handbuch des Urheberrechts*. 2. vyd. München: C. H. Beck, 2010, s. 1079; BRAND, Oliver. In: STOLL, Peter-Tobias, Jan BUSCHE a Katrin AREND. *WTO – trade-related aspects of intellectual property rights*. Leiden: Martinus Nijhoff Publishers, 2009, s. 212.

⁵⁹² DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1279; Von LEWINSKI, Silke. In: LOEWENHEIM, Ulrich. *Handbuch des Urheberrechts*. 2. vyd. München: C. H. Beck, 2010, s. 1078; ELFRING, Klaus. In: STOLL, Peter-Tobias, Jan BUSCHE a Katrin AREND. *WTO – trade-related aspects of intellectual property rights*. Leiden: Martinus Nijhoff Publishers, 2009, s. 152, 162.

⁵⁹³ FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual property and private international law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 691; DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1279.

Pokud by se „výhody, přednosti, výsady nebo osvobození přiznané Členem občanům kterékoliv jiné země“ ve smyslu čl. 4 Dohody TRIPS měly vztahovat toliko k aplikaci vnitrostátních kolizních pravidel, která teprve vedou k aplikaci rozhodného práva, neměl by čl. 4 Dohody TRIPS rozumný smysl. Taková aplikace by totiž vedla k výsledkům, které by neodpovídaly základní myšlence režimu zacházení dle nejvyšších výhod, kterou je zákaz diskriminace mezi cizozemci.

*Drexel*⁵⁹⁴ daný problém demonstruje na následujícím příkladě: Pokud by například zákon státu, pro který se uplatňuje nárok na ochranu, upravoval ohledně režimu prvotního nositele autorských práv režim práva země původu (*lex originis*) a touto zemí původu by byly Spojené státy americké, které umožňují úplný převod autorských práv u děl vytvořených na objednávku (*works made for hire*), potom by v souladu s čl. 4 Dohody TRIPS musel daný stát přiznat tuto výhodu i všem ostatním zahraničním nositelům práv. Opačně by potom musely například Spojené státy americké aplikovat rovným způsobem vůči všem zahraničním nositelům práv autorskoprávní režim státu původu díla, kterým by bylo kupříkladu německé právo, kteréžto nezná prvotní nositelství autorských práv u právnických osob, ani úplný převod autorských práv u děl zhotovených na objednávku. Absurdita takového řešení, která vede k naprosté arbitrárnosti v aplikaci práva rozhodného, neboť zakládá tolik „rovných“ zacházení, kolik je smluvních států Dohody TRIPS minus jeden (tj. bez státu původu díla), je zřejmá.

Požadavek rovného zacházení, at' již se jedná o rovné zacházení mezi vlastními státními příslušníky a cizozemci (čl. 3 Dohody TRIPS), nebo o rovné zacházení mezi cizozemci navzájem (čl. 4 Dohody TRIPS), znamená uplatňování stejné ochrany, kterou se pro účely čl. 3 a 4 Dohody TRIPS rozumí skutečnosti vztahující se k „dostupnosti, nabývání, rozsahu, udržování a dodržování práv k duševnímu vlastnictví, jakož i takové skutečnosti, které se vztahují k využívání práv k duševnímu vlastnictví výslovně uvedených v této Dohodě“ (pozn. pod čarou č. 3 v Dohodě TRIPS). Jedná se rovnost v právech, kterou nelze dosáhnout prostřednictvím rovnosti v uplatňování shodného kolizního řešení, neboť to může vést k aplikaci různých právních řádů. Z tohoto důvodu má čl. 3

⁵⁹⁴ DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einföhrungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1279.

a 4 Dohody TRIPS svůj kolizní rozměr, podobně jako se s ním setkáváme u čl. 5 odst. 2 Bernské úmluvy.⁵⁹⁵

12.6 Mezinárodní úmluva o ochraně výkoných umělců, výrobců zvukových záznamů a rozhlasových organizací

12.6.1 Základní charakteristika

Římská úmluva o ochraně výkoných umělců, výrobců zvukových záznamů⁵⁹⁶ a rozhlasových organizací z roku 1961 (dále též jako „Římská úmluva 1961“) je první mnohostrannou mezinárodní úmluvou, která upravuje tzv. práva související s právem autorským.⁵⁹⁷ Římská úmluva 1961 má v současné době 93 států⁵⁹⁸ a až do sjednání Dohody TRIPS byla nejdůležitější mezinárodní smlouvou v oblasti práv souvisejících s právem autorským. Je nutno podotknout, že státy, které hrají v hudebním průmyslu klíčovou roli, jako jsou například Spojené státy americké, smlouvu neratifikovaly.⁵⁹⁹ Smlouva

⁵⁹⁵ „Art. 3 und 4 TRIPS können schließlich klarere Hinweise im Hinblick auf den Anwendungsbereich einer möglichen kollisionsrechtlichen Regelung entnommen werden als dem Inländerbehandlungsgrundsatz nach der RBÜ. Die Vorschriften verpflichten zur Gleichbehandlung der abkommensgeschützten Personen mit den eigenen Angehörigen oder dem meistbegünstigten Ausländer ‚in Bezug auf den Schutz des geistigen Eigentums‘. In einer Fußnote zu Art. 3 TRIPS, die Bestandteil des Abkommens ist und sich ausdrücklich auch auf Art. 4 TRIPS bezieht, wird diese Formulierung konkretisiert: Danach gibt es nicht nur um den ‚Umfang‘ (scope) des Schutzes, sondern auch um ‚Verfügbarkeit‘ (availability), ‚Erwerb‘ (acquisition), ‚Aufrechterhaltung‘ (maintenance) und die ‚Durchsetzung‘ (enforcement) der Rechte. Damit unterliegen wohl auch alle Voraussetzungen der Schutzzerlangung den Nichtdiskriminierungsgrundsätzen, einschließlich der Frage nach dem ersten Rechteinhaber und der Schutzfähigkeit“ (DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1279). Obdobně viz: „The interesting feature of this rule is that the term protection has been defined fairly precisely in a note to Article 3. It is said to include matters affecting the availability, acquisition, scope, maintenance and enforcement of intellectual property rights as well as those matters affecting the use of intellectual property rights specifically addressed in this Agreement“. This means that the same substantial rights are to be granted to foreigners and nationals. This can only be achieved through the application of the law of the protecting country“ (FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual property and private international law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 690).

⁵⁹⁶ Zvukově-obrazové záznamy pod věcný rozsah Římské úmluvy 1961 nespádají. Srov. VOGEL, Martin. In: LOEWENHEIM, Ulrich. *Handbuch des Urheberrechts*. 2. vyd. München: C. H. Beck, 2010, s. 632.

⁵⁹⁷ Von LEWINSKI, Silke. In: LOEWENHEIM, Ulrich. *Handbuch des Urheberrechts*. 2. vyd. München: C. H. Beck, 2010, s. 1071.

⁵⁹⁸ Aktuální počet smluvních států je dostupný z: <http://www.wipo.int/treaties/en/ip/rome/index.html>

⁵⁹⁹ Důvodem neratifikování smlouvy byl silný vliv hudebních producentů na delegaci USA. Viz LEWINSKI, Silke von. Die Diplomatische Konferenz der WIPO 2000 zum Schutz der audiovisuellen Darbietungen. *GRUR Int.*, 2001, č. 6, s. 529.

je společně spravovaná UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization), Mezinárodní organizací práce (International Labour Organization) a Světovou organizací duševního vlastnictví (WIPO). Římská úmluva 1961 chrání především výkonné umělce, kterými jsou ve smyslu čl. 3 písm. a) osoby, které provádí literární nebo umělecká díla. Smluvní státy jsou nicméně oprávněny rozšířit ochranu dle úmluvy i na osoby, které literární a umělecká díla neprovádí, jako jsou artisté (čl. 9).⁶⁰⁰

Výkonní umělci (herci, zpěváci, hudebníci, tanečníci a ti, kteří provádí daný druh děl), jsou dle čl. 7 Římské úmluvy 1961 chráněni proti užití svých výkonů, k nimž nedali svůj souhlas. Jejich výhradní právo se vztahuje zejména na rozhlasové nebo televizní vysílání uměleckých výkonů, pořízení záznamů výkonů nebo jejich rozmnožení.

Výrobci zvukových záznamů (snímků) mají právo povolit nebo zakázat přímé nebo nepřímé rozmnožování svých zvukových záznamů (čl. 10 Římské úmluvy 1961). V Římské úmluvě 1961 zvukové záznamy (snímky/ fonogramy) představují výlučně sluchem vnímatelný záznam zvuků uměleckého výkonu nebo jiných zvuků (čl. 3 písm. b) Římské úmluvy 1961), přičemž pokud je záznam, který je vydaný pro obchodní účely, následně použit k rozhlasovému vysílání nebo veřejnému přednesu, musí uživatel zaplatit jednorázovou přiměřenou odměnu výkonným umělcům, výrobcům zvukových záznamů nebo oběma skupinám (čl. 12 Římské úmluvy 1961).

Rozhlasové organizace, které představují třetí skupinu nositelů práv, mají právo povolit nebo zakázat jednání související s užitím jimi produkovaného vysílání, zejména přenos jejich vysílání, zaznamenání vysílání, rozmnožení záznamů vysílání nebo sdělování vysílání veřejnosti (čl. 13 Římské úmluvy 1961).

Pokud jde o dobu trvání (čl. 14 Římské úmluvy 1961), ochrana musí trvat alespoň 20 let s tím, že se konec doby určuje od konce roku, ve kterém (i) byl proveden záznam (pro zvukové záznamy a pro umělecké výkony v nich obsažené), (ii) se uskutečnil umělecký výkon (v případě výkonů, které nejsou zaznamenány ve zvukových záznamech), (iii) se uskutečnilo vysílání u rozhlasových pořadů.

⁶⁰⁰ V českém právu viz § 67 odst. 1 AutZ. K tomu viz TELEČ, Ivo a PAVEL TŮMA. *Autorský zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 641.

12.6.2 Kolizní rozměr Mezinárodní úmluvy o ochraně výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů a rozhlasových organizací

Římská úmluva 1961 obsahuje kromě přímo přiznaných práv (*iura conventionis*), která jsou jejich nositelům garantována v čl. 7 až 13,⁶⁰¹ také režim národního zacházení, a to dle právního řádu státu, kde se (resp. pro který se) uplatňuje nárok na ochranu („pro účely této Úmluvy se národním režimem rozumějí práva přiznaná vnitřním zákonodárstvím smluvního státu, kde se žádá o ochranu“; čl. 2 odst. 1 Římské úmluvy 1961).

Podobně jako tomu je u Bernské úmluvy, Pařížské unijní úmluvy nebo Dohody TRIPS, má i toto ustanovení svůj kolizní rozměr. Národní režim, který vede k aplikaci rozhodného práva státu, pro který se žádá o ochranu (*lex loci protectionis*),⁶⁰² je v čl. 2 odst. 1 Římské úmluvy 1961 výslovně stanoven tak, že se jedná o práva, která stát ochrany přiznává (i) výkonným umělcům, kteří jsou jeho občany, k výkonům uskutečněným, vysílaným nebo poprvé zaznamenaným na jeho území, nebo (ii) výrobcům zvukových snímků, kteří jsou jeho občany, ke zvukovým snímkům poprvé trvale zaznamenaným nebo poprvé vydaným na jeho území, nebo (iii) rozhlasovým organizacím, které mají své sídlo na jeho území, k rozhlasovým pořadům vysílaným vysílacími stanicemi umístěnými na jeho území.

Vzhledem k tomu, že Římská úmluva 1961 výslovně odkazuje na „práva přiznaná vnitřním zákonodárstvím smluvního státu, kde se žádá o ochranu“ (čl. 2 odst. 1 Římské úmluvy 1961), tedy i nad rámec práv, která jsou přiznávána Římskou úmluvou 1961, lze dovozovat, že jestliže například členské

⁶⁰¹ Podobně jako je tomu u Bernské úmluvy, mohou se práv, která vyplývají z čl. 7 až 13 Římské úmluvy 1961, domáhat pouze zahraniční nositelé práv. Vyplývá to ze vzájemného vztahu mezi čl. 2 a čl. 7 Římské úmluvy. Ve státě původu výkonu/záznamu/vysílání se nositelé práv mohou domáhat pouze práv, která jim vyplývají z vnitrostátní právní úpravy.

⁶⁰² „Article 2 also makes it clear that the basic rule is that the domestic law of the country where protection is claimed will be applied. Following the interpretation given above in relation to the almost identically worded provision in Article 5 of the Berne Convention, this must mean that the applicable law will be the law of the protecting country, the law of the country where the right in the performance is used. The use of the phrase ‘the domestic law of the Contracting State in which protection is claimed’ in Article 2 leaves little if any room for another conclusion“ (FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual property and private international law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 686).

státy EU přiznávají výkonným umělcům delší dobu ochrany, než je Římskou úmluvou 1961 požadovaných 20 let,⁶⁰³ může se zahraniční nositel práv na základě principu národního zacházení domáhat stejné doby ochrany, jako domácí autoři/pořizovatelé záznamu/vysílatelé.

Zatímco v ustanovení čl. 2 odst. 1 Římské úmluvy 1961 je obecně vymezen obsah rozhodného práva, teprve v čl. 4, 5 a 6 Římské úmluvy 1961 nacházíme normy, které řeší kolizi jednotlivých právních řádů. V souladu s čl. 4 písm. a) až c) Římské úmluvy 1961 je poskytována ochrana dle práva státu, pro který se žádá o ochranu, také cizozemským uměleckým výkonům, které se uskutečnily v jiném smluvním státě, než je stát dle čl. 2 odst. 1 Římské úmluvy 1961, případně je zde umělecký výkon zaznamenán v souladu s čl. 5 nebo poprvé vysílán rozhlasovým způsobem dle čl. 6. Zejména u tzv. *bootleggingu* (záznamu a distribuce neautorizovaných koncertních nahrávek) je tedy zásadní, zda se koncert konal ve smluvním státě Římské úmluvy 1961.⁶⁰⁴

Podstatné je, že v souladu s čl. 4 není podmínkou ochrany státní příslušnost.⁶⁰⁵ Tento nedostatek vedl v minulosti k tomu, že dle Římské úmluvy 1961 nebyla přiznávána ochrana výkonným umělcům, kteří nebyli státními příslušníky státu, pro který se žádá o ochranu, přičemž jejich výkony se uskutečnily v nesmluvním státě. Tato mezera nakonec vedla k rozhodnutí SDEU ve věci *Phila Collinse* (viz kapitola 8.13.7).

Ustanovení čl. 5 odst. 1, na které je odkazováno v čl. 4 písm. b) Římské úmluvy 1961, stanoví podmínky pro ochranu práv výrobců zvukových záznamů („každý smluvní stát přizná práva podle národního režimu výrobcům zvukových snímků“). Zde jsou z pohledu mezinárodního práva soukromého rozhodující tři hlediska: hledisko státní příslušnosti (výrobce zvukového snímku je občanem jiného smluvního státu), hledisko uskutečnění záznamu (první záznam zvuku byl uskutečněn v jiném smluvním státě), nebo hledisko vysílání (zvukový snímek byl poprvé vydán v jiném smluvním státě).

⁶⁰³ Dle českého práva jde v souladu s čl. 1 odst. 2 směrnice č. 2011/77/EU o 50 let od vytvoření výkonu, resp. 70 let ode dne, kdy došlo k prvnímu oprávněnému vydání nebo sdělení veřejnosti zvukového záznamu (§ 73 AutZ).

⁶⁰⁴ KRÜGER, Christof. Zum Leistungsschutzrecht ausländischer ausübender Künstler in der Bundesrepublik Deutschland im Falle des sog. bootlegging. *GRUR Int.*, 1986, č. 6, s. 382.

⁶⁰⁵ VOGEL, Martin. In: LOEWENHEIM, Ulrich. *Handbuch des Urheberrechts*. 2. vyd. München: C. H. Beck, 2010, s. 631.

Kromě toho požívají ochrany i zvukové záznamy, které byly poprvé vydány v nesmluvním státě, avšak do třiceti dnů od prvního vydání v nesmluvním státě došlo k také k vydání ve smluvním státě (tzv. současné vydání – čl. 5 odst. 2 Římské úmluvy 1961).

Konečně, co se týče ochrany rozhlasových organizací, Římská úmluva 1961 stanoví, že každý smluvní stát přizná práva podle národního režimu rozhlasovým organizacím, pokud je (i) sídlo rozhlasové organizace umístěno v jiném smluvním státě, nebo (ii) rozhlasový pořad byl šířen vysílací stanicí umístěnou v jiném smluvním státě.

12.7 Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském

12.7.1 Základní charakteristika

Dne 20. 12. 1996 byla na diplomatické konferenci v Ženevě sjednána smlouva Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO) o právu autorském (*Wipo Copyright Treaty*). V současné době má 102 smluvních stran.⁶⁰⁶ Od 14. 3. 2010 vstoupila Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském v platnost také pro Evropskou unii, která je smluvní stranou této mezinárodní smlouvy.⁶⁰⁷

Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském obsahuje řadu přímých norem (např. čl. 4 stanoví, že počítačové programy jsou chráněny jako literární díla ve smyslu čl. 2 Bernské úmluvy a tato ochrana platí bez ohledu na povahu a formu jejich vyjádření; podle čl. 5 je poskytována autorskoprávní ochrana databázím, pokud představují způsobem výběru nebo uspořádáním svého obsahu duševní výtvoř; čl. 7 mimo jiné přiznává autorovi počítačových programů nebo filmových děl výlučné právo povolovat obchodní pronájem originálů nebo rozmnoženin svých děl veřejnosti apod.).

⁶⁰⁶ Aktuální počet smluvních stran je dostupný online na webových stránkách WIPO [cit. 7. 8. 2019]. Dostupné z: https://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty_id=16

⁶⁰⁷ DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1260.

Pravděpodobně nejdůležitější právo, které Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském upravuje, je právo na sdělování veřejnosti (čl. 8). Autoři literárních a uměleckých děl mají výlučné právo udílet svolení k jakémukoli sdělování svých děl veřejnosti po drátě nebo bezdrátovými prostředky, včetně zpřístupňování svých děl veřejnosti takovým způsobem, že každý může mít přístup k těmto dílům na místě a v čase podle své individuální volby.⁶⁰⁸

12.7.2 Kolizní rozměr Smlouvy Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském

Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském je zvláštní smlouvou ve smyslu čl. 20 Bernské úmluvy, a co se týče její aplikace, výslovně odkazuje na přiměřené použití čl. 2 až 6 Bernské úmluvy.⁶⁰⁹ Znamená to, že při aplikaci Smlouvy Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském budeme používat shodná kolizní pravidla, která jsou obsažena v čl. 5 Bernské úmluvy (k tomu viz kapitola 12.3.2).

12.8 Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech

12.8.1 Základní charakteristika

Také Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech byla pod gescí WIPO sjednána dne 20. 12. 1996. V současné době má 102 smluvních stran s tím, že mezi ně patří i Evropská unie. Společně se Smlouvou Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském přizpůsobuje systém ochrany autorských práv a práv souvisejících užití chráněných předmětů ochrany v online prostředí.⁶¹⁰ Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech nijak neruší závazky, které mají smluvní strany navzájem podle Mezinárodní úmluvy o ochraně výkonných umělců,

⁶⁰⁸ K tomu viz např. von LEWINSKI, Silke. In: LOEWENHEIM, Ulrich. *Handbuch des Urheberrechts*. 2. vyd. München: C. H. Beck, 2010, s. 1082.

⁶⁰⁹ Von LEWINSKI, Silke. In: LOEWENHEIM, Ulrich. *Handbuch des Urheberrechts*. 2. vyd. München: C. H. Beck, 2010, s. 1081.

⁶¹⁰ DOBŘIČHOVSKÝ, Tomáš. In: SRSTKA, Jirí et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2017, s. 381.

výrobců zvukových záznamů a rozhlasových a televizních organizací (Římská úmluva 1961), přičemž tuto úmluvu doplňuje o zvláštní práva (*iura conventionis*), která jsou zakotvena v jejích čl. 5 až 10 (například jde o osobnostní práva výkonných umělců, majetková práva na rozmnožování, rozšiřování pronájem nebo sdělování veřejnosti). Podobným způsobem potom smlouva zakotvuje práva výrobců zvukových záznamů (čl. 11 až 14 Smlouvy Světové organizace duševního vlastnictví o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech).

12.8.2 Kolizní rozměr Smlouvy Světové organizace duševního vlastnictví o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech?

Ačkoliv tato smlouva výslovně obsahuje požadavek národního zacházení, nemůžeme ze znění jejího čl. 4 odst. 1 dovozovat jeho kolizní rozměr, neboť rovné zacházení se zde nevztahuje na právní řád, pro který se uplatňuje nárok na ochranu (*lex loci protectionis*), ale pouze na *iura conventionis* („Každá Smluvní strana přiznává občanům jiných Smluvních stran uvedeným v článku 3 odst. 2 zacházení, které přiznává vlastním občanům, pokud jde o výlučná práva zplášt' poskytovaná v této Smlouvě a práva na přiměřenou odměnu podle článku 15 této Smlouvy“).⁶¹¹ Závěr ohledně toho, že čl. 4 odst. 1 není kolizním ustanovením, je potom podepřen tím, že se věcný rozsah této mezinárodní smlouvy vztahuje pouze na „právní ochranu dle této smlouvy“ (čl. 3 odst. 1 Smlouvy Světové organizace duševního vlastnictví o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech),⁶¹² přičemž je tato ochrana přiznávána výkonným umělcům a výrobcům zvukových záznamů, kteří jsou občany jiných smluvních stran. Za občany jiných smluvních stran jsou potom na základě právní fikce považováni i ti nositelé práv, kteří by splňovali kritéria způsobilosti pro ochranu stanovenou Římskou úmluvou 1961 (čl. 4 a 5), přestože stát, který ratifikoval

⁶¹¹ *Ricketson s Ginsburg* vysvětlují, že formulace čl. 4 odst. 1 Smlouvy Světové organizace duševního vlastnictví o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech je výsledkem řady kompromisů v rámci vyjednávání textu mezinárodní smlouvy. Výsledná formulace svědčí o tom, že smluvní státy nechtěly zavést klasický režim národního zacházení, ale toliko rovnost v právech, které smlouva poskytuje. Srov. RICKETSON, Sam a JANE C. GINSBURG. *International copyright and neighbouring rights: the Berne convention and beyond. Volume I.* 2. vyd. Oxford (UK): Oxford University Press, 2005, s. 1249.

⁶¹² Von LEWINSKI, Silke. In: LOEWENHEIM, Ulrich. *Handbuch des Urheberrechts.* 2. vyd. München: C. H. Beck, 2010, s. 1083.

Smlouvu Světové organizace duševního vlastnictví o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech, není smluvním státem Římské úmluvy 1961.

Podstatné nicméně je, že Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech neobsahuje ustanovení, které by odkazovalo na použití konkrétního právního řádu. Požadavek rovného zacházení se týká toliko přímých norem, které daná smlouva obsahuje.

12.9 Evropská patentová úmluva

12.9.1 Základní charakteristika

Úmluva o udělování evropských patentů (Evropská patentová úmluva – *European Patent Convention*) ze dne 5. října 1973, která má v dnešní době 38 smluvních států, vytvořila Evropskou patentovou organizaci (EPO) a Evropský patentový úřad (EPO).⁶¹³ Evropský patentový úřad uděluje formou tzv. evropského patentu soubor národních patentů (*bundle of national patents*⁶¹⁴; čl. 2 odst. 2, čl. 64 odst. 1 Evropské patentové úmluvy), a to na základě jediného úplného průzkumu a za stejných hmotněprávních podmínek.⁶¹⁵ Jedná se o jednu z forem tzv. regionální patentové spolupráce⁶¹⁶ ve smyslu čl. 19 Pařížské unijní úmluvy a čl. 45 odst. 1 Smlouvy o patentové spolupráci (PCT).⁶¹⁷

⁶¹³ JAKL, Ladislav. *Národní, mezinárodní a regionální systémy ochrany průmyslového vlastnictví*. 3. vyd. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2017, s. 247; KUR, Annette a Thomas DREIER. *European intellectual property law: text, cases and materials*. Cheltenham, UK: Edward Elgar, 2013, s. 92 a násl.

⁶¹⁴ JENERÁL, Emil. *Mezinárodní úmluvy v patentovém právu*. Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 2004, s. 139; KUR, Annette a Thomas DREIER. *European intellectual property law: text, cases and materials*. Cheltenham, UK: Edward Elgar, 2013, s. 104.

⁶¹⁵ JAKL, Ladislav. *Národní, mezinárodní a regionální systémy ochrany průmyslového vlastnictví*. 3. vyd. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2017, s. 248.

⁶¹⁶ HORÁČEK, Roman, Karel ČADA a Petr HAJN. *Práva k průmyslovému vlastnictví*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 225; JAKL, Ladislav. *Národní, mezinárodní a regionální systémy ochrany průmyslového vlastnictví*. 3. vyd. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2017, s. 248; KUR, Annette a Thomas DREIER. *European intellectual property law: text, cases and materials*. Cheltenham, UK: Edward Elgar, 2013, s. 91 a násl.; SEVILLE, Catherine. *EU intellectual property law and policy*. Cheltenham, UK; Northampton, MA: Edward Elgar, 2009, s. 91 a násl. č.

⁶¹⁷ JENERÁL, Emil. *Mezinárodní úmluvy v patentovém právu*. Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 2004, s. 83.

Unifikace práv, která vyplývají z udělené ochrany, je nicméně v Evropské patentové úmluvě velmi omezená.⁶¹⁸ S výjimkou dvacetileté doby ochrany (čl. 63) a rozšíření patentové ochrany na výrobky, jež jsou výsledkem chráněného postupu (čl. 64 odst. 2), je projednání právních důsledků porušení patentu (čl. 64 odst. 3) ponecháno úpravě vnitrostátními právními předpisy.⁶¹⁹

Evropský patent, na rozdíl od unifikovaných úprav, jež zakotvuje unijní právo (např. ochranné známky EU, průmyslové vzory Společenství, evropský patent s jednotným účinkem apod.),⁶²⁰ nemá jednotnou povahu a v každém státě je tak vlastníku evropského patentu poskytována samostatná právní ochrana („s výhradou ustanovení odstavce 2 poskytuje evropský patent svému majiteli ode dne zveřejnění oznámení o jeho udělení a v každém smluvním státě, pro který byl udělen, stejná práva, jaká by mu poskytoval národní patent udělený v tomto státě“ – čl. 64 odst. 1 Evropské patentové úmluvy). Nezávislost jednotlivých

⁶¹⁸ JENERÁL, Emil. *Mezinárodní úmluvy v patentovém právu*. Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 2004, s. 140.

⁶¹⁹ Oproti tomu budoucí evropský patent s jednotným účinkem má vyvolávat jednotné účinky (čl. 5 a 7 nařízení č. 1257/2012/EU) ve všech smluvních státech, které se účastní zesílené spolupráce v oblasti patentové ochrany, přičemž „jednání, proti němuž patent poskytuje ochranu podle odstavce 1, a příslušná omezení tohoto práva, jsou vymezeny právními předpisy, které se použijí na evropské patenty s jednotným účinkem v zúčastněném členském státě, jehož právo je právem rozhodným pro evropský patent s jednotným účinkem jakožto předmět vlastnictví podle článku 7“ (čl. 5 odst. 2 nařízení č. 1257/2012/EU). Právem rozhodným pro evropský patent s jednotným účinkem je právo státu „v němž podle evropského patentového rejstříku (a) měl přihlašovatel své bydliště nebo sídlo nebo hlavní místo podnikání ke dni podání evropské patentové přihlášky nebo (b) pokud se nepoužije písmeno a), měl přihlašovatel ke dni podání evropské patentové přihlášky své místo podnikání“ (čl. 7 odst. 1 nařízení č. 1257/2012/EU). Pokud je v evropském patentovém rejstříku zapsáno společně více osob jako přihlašovatelů, resp. spoluvlastníků/spolumajitelů, použije se „odst. 1 písm. a) ve vztahu k přihlašovatel, který je uveden jako první. Pokud to není možné, použije se odst. 1 písm. a) ve vztahu k dalšímu z uvedených přihlašovatelů v pořadí, v jakém jsou v zápisu uvedeni. Nelze-li odst. 1 písm. a) použít ve vztahu k žádnému ze společných přihlašovatelů, použije se odpovídajícím způsobem odst. 1 písm. b)“ (čl. 7 odst. 2 nařízení č. 1257/2012/EU). Jestliže však žádný přihlašovatel nemá pro účely čl. 7 odst. 1 nebo 2 své bydliště nebo sídlo, hlavní místo podnikání ani jedno z míst podnikání ve státu, který se účastní zesílené spolupráce v oblasti patentové ochrany a v němž má patent jednotný účinek, zachází se s „evropským patentem s jednotným účinkem jakožto předmětem vlastnictví v jeho celistvosti a ve všech zúčastněných členských státech jako s národním patentem státu, kde má podle čl. 6 odst. 1 Evropské patentové úmluvy své sídlo Evropská patentová organizace“ (čl. 7 odst. 3 nařízení č. 1257/2012/EU). K dané problematice z kolizního hlediska viz DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einföhrungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1314 a násl.

⁶²⁰ DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einföhrungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1263.

národních patentů se potom projevuje i v tom, že evropský patent lze prohlásit za neplatný toliko pro jedno území, zatímco jeho účinek v ostatních státech může zůstat zachován.⁶²¹

12.9.2 Kolizní rozměr Evropské patentové úmluvy

S ohledem na to, že Evropská patentová úmluva neunifikuje všechny hmotněprávní aspekty patentové ochrany, zejména proto, že evropský patent nemá jednotný účinek, nacházíme v ní několik ustanovení, která vedou k aplikaci rozhodného práva.

V souladu s hmotněprávním principem teritoriality ochrany práv k duševnímu vlastnictví zakotvuje Evropská patentová úmluva především, že se porušení evropského patentu projednává podle národního práva (čl. 64 odst. 3 Evropské patentové úmluvy), kterým je právní řád státu, pro který evropský patent platí (čl. 64 odst. 1 Evropské patentové úmluvy). Tento právní řád tak stanoví rozsah práv, která z patentové ochrany vyplývají, výjimky a omezení, převoditelnost evropského patentu v daném státě *inter vivos* či *mortis causa*, způsobilost patentu být předmětem zástavního práva, druh a rozsah nároků, které vyplývají z patentové ochrany, vyčerpání práv, spoluvlastnický režim u spoluvlastnictví/spolumajitelství patentu, předkupní práva jednotlivých spoluvlastníků, možnost poskytovat k patentu licence s účinky *erga omnes*, zánik patentových práv apod. Právo na evropský patent však nespadá pod *lex loci protectionis*, ale v souladu s čl. 60 odst. 1 „*náleží vynálezci nebo jeho právnímu nástupci. Je-li vynálezce zaměstnancem, řídí se právo na evropský patent právem státu, na jehož území je zaměstnanec převážně zaměstnán; nelze-li určit stát, na jehož území je zaměstnanec převážně zaměstnán, použije se právo státu, na jehož území je podnik, k němuž zaměstnanec náleží*“. U spolupůvodcovských vynálezů potom „*náleží právo na evropský patent osobě, jejíž evropská patentová přihláška má nejstarší datum podání, pokud byla tato přihláška zveřejněna*“ (čl. 60 odst. 2 Evropské patentové úmluvy).

Z teritoriálních limitů evropského patentu také vyplývá to, že za jeho porušení je nutné považovat pouze takové činnosti, které mají účinky na daném území. Jestliže by tedy právem rozhodným bylo dle čl. 64 odst. 1 Evropské

⁶²¹ JAESTAEDT, Bernhard a Christian OSTERRIETH. In: BENKARD, Georg et al. *Europäisches Patentreibereinkommen*. München: C. H. Beck, 2012, s. 681.

patentové úmluvy například české právo, posuzovali bychom otázku přímého či nepřímého porušení patentu dle § 13 a 13a ZákVyn.

Kromě kolizních otázek, jež se vztahují k již udělenému evropskému patentu, obsahuje Evropská patentová úmluva také ustanovení, jež se týkají evropské patentové přihlášky jakožto předmětu vlastnictví (tj. právního nakládání s evropskou patentovou přihláškou v soukromoprávních vztazích). V čl. 74 Evropská patentová úmluva upravuje, že evropská patentová přihláška představuje soubor majetkových práv v každém určeném smluvním státě a s účinkem pro tento stát.⁶²² Určité otázky (například převoditelnost evropské patentové přihlášky – čl. 71 a 72, její způsobilost být předmětem licence – čl. 73) jsou upraveny Evropskou patentovou úmluvou,⁶²³ nicméně zbylé aspekty, jako je například rozdíl mezi účinky licencí *inter partes* a *erga omnes* nebo způsobilost patentové přihlášky být předmětem zástavního práva, posuzujeme vždy dle *lex loci protectionis* (tj. dle právního řádu státu, pro který má mít evropská patentová přihláška účinky).

Co se týče závazkového statutu a jeho limitů, které posuzujeme při převodu evropských patentů, resp. evropských patentových přihlášek, můžeme zde obecně odkázat na rozbor týkající se použití nařízení Řím I na převody (konstitutivní/translativní) práv k duševnímu vlastnictví, který je proveden v kapitole 15 této publikace. Rozdíl oproti této obecné úpravě je zde nicméně v tom, že forma translativního převodu musí být dle čl. 72 Evropské patentové úmluvy písemná. V daném směru tak formu nebudeme posuzovat dle čl. 11 nařízení Řím I, neboť máme přímou normu, která danou otázku upravuje. S ohledem na to, že u konstitutivního převodu (licencí) Evropská patentová úmluva výslovně žádnou formu nestanoví, budeme v těchto případech aplikovat čl. 11 nařízení Řím I.

⁶²² GRABINSKI, Klaus. In: BENKARD, Georg et al. *Europäisches Patentübereinkommen*. München: C. H. Beck, 2012, s. 850.

⁶²³ DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1316 a násl.

13 KOLIZNÍ ASPEKTY MIMOSMLUVNÍCH ZÁVAZKOVÝCH VZTAHŮ V OBLASTI PRÁV K DUŠEVNÍMU VLASTNICTVÍ DLE NAŘÍZENÍ ŘÍM II

Kolizní normy pro určení práva rozhodného pro porušení práv k duševnímu vlastnictví jsou upraveny v čl. 8 nařízení Řím II. V této kapitole se budeme zabývat analýzou tohoto kolizního ustanovení, které vneseme do kontextu působnosti a hierarchie pravidel v rámci nařízení Řím II. Cílem této kapitoly není podrobný rozbor všech ustanovení nařízení Řím II, v tomto ohledu odkazujeme na jiné příslušné publikace.⁶²⁴ K interpretaci tohoto kolizního ustanovení je nutné využít judikaturu Soudního dvora EU. Z tohoto důvodu se v kapitole 14 věnujeme krátkému exkurzu do procesních pravidel dle nařízení Brusel Ibis.

13.1 Působnost nařízení Řím II

Vzhledem k mnohosti pramenů v mezinárodním právu soukromém je nutné před aplikací jakéhokoliv předpokládaného právního předpisu provést tzv. „test působnosti“. Je tomu tak i v případě nařízení Řím II. Po ověření splnění všech podmínek tohoto testu můžeme přistoupit k aplikaci příslušných pravidel. Z hlediska působnosti nařízení Řím II nás v této kapitole zajímají především aspekty, které mají význam pro kolizní úpravu mimosmluvních závazkových vztahů vznikajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví.

⁶²⁴ ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 124 a násl.; ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 192–193; KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ, Květoslav RŮŽIČKA et al. *Mezinárodní právo soukromé*. 8 vyd. Plzeň-Brno: Aleš Čeněk-Doplňek, 2015, s. 306–307; LYSINA, Peter, Michal ĎURIŠ a Miloš HAŤAPKA. *Mezinárodní právo soukromé*. 2. vyd. Bratislava: C. H. Beck, 2016, s. 312 a násl.; METZGER, Alex. Article 8 Rome II Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2019, s. 15 a násl.; RAUSCHER, Thomas. *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR. Kommentar. Band III. Rom I-VO, Rom II-VO*. 4. vyd. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2016, s. 635 a násl. a další.

V testu působnosti nařízení Řím II ověřujeme splnění věcné, osobní, časové a územní působnosti. Všechny působnosti musí být splněny současně; pokud některá působnost splněna není, nařízení Řím II není možné použít a na základě pravidel hierarchie a aplikace pramenů práva v mezinárodním právu soukromém musíme použít jiný pramen práva (ke vztahu nařízení Řím II a dalších předpisů srov. níže).⁶²⁵

Nařízení Řím II se vztahuje na mimosmluvní závazkové vztahy. Věcná působnost nařízení je negativně vymezena v čl. 1 odst. 2. Pro námi zkoumanou oblast je nejzajímavější vyloučení působnosti nařízení pro „*mimosmluvní závazkové vztahy, které vznikají z narušení soukromí a osobnostních práv, včetně pomluvy*“ (tato problematika může souviset s osobnostními aspekty práv k duševnímu vlastnictví). Již v úvodu jsme zdůraznili význam kvalifikace v mezinárodním právu soukromém, která se projevuje mimo jiné i v této oblasti. Je nutné pamatovat také na to, že smluvní závazkové vztahy s mezinárodním prvkem týkající se práv k duševnímu vlastnictví (licenční smlouvy nebo smlouvy o převodu práv) se řídí jiným kolizním předpisem (a to nařízením Řím I).

Nařízení Řím II se aplikuje před soudy na území všech členských států EU kromě Dánska (územní působnost). Svého zvláštního postavení v rámci justiční spolupráce nevyužila Velká Británie ani Irsko. Obě země provedly tzv. *opt-in*, nařízení Řím II je proto pro tyto členské státy závazné.⁶²⁶

Z hlediska osobní působnosti je použití nařízení Řím II univerzální. Dle čl. 3 nařízení Řím II se právo určené na jeho základě použije bez ohledu na to, zda je právem některého členského státu EU. Při úvaze o možné aplikaci nařízení Řím II je proto nutné si nejdříve uvědomit, ve které zemi se bude nacházet potenciální soudiště (*forum*). Pokud se bude soudiště nacházet na území členského státu EU (vyjma Dánska) a budou splněny všechny

⁶²⁵ K tomu srov. např. ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 132 a násl.; ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 192–193; VALDHANS, Jiří. *Právní úprava mimosmluvních závazkových vztahů s mezinárodním prvkem*. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 142 a násl.

⁶²⁶ Ke dni zpracování této publikace nejsou známy informace týkající podmínek tzv. Brexitu. Vystoupení Velké Británie z EU bude mít zajímavé dopady také v oblasti mezinárodního práva soukromého EU.

působnosti nařízení Řím II, soud tohoto členského státu musí nařízení aplikovat.⁶²⁷ Nařízení Řím II je nutné aplikovat také v rozhodčím řízení s mezinárodním prvkem, pokud je místem konání arbitráže některý členský stát EU.⁶²⁸

Z hlediska časové působnosti se nařízení Řím II vztahuje dle čl. 31 na skutečnosti, jež vedou ke vzniku škody, ke kterým došlo po 11. lednu 2009.

13.2 Vztah nařízení Řím II k jiným předpisům

Práva k duševnímu vlastnictví jsou upravena v celé řadě mezinárodních úmluv a unijních pramenů (sekundárního práva). Opomenout nelze ani předpisy národního původu. Nařízení Řím II proto není jediným možným pramenem úpravy. Z důvodu „*irstevnatosti rovin právní úpravy a právního pluralismu*“ může dojít potenciálně ke kolizi právních předpisů.⁶²⁹ Jistou „výhodou“ nařízení Řím II (z pohledu mezinárodního práva soukromého EU) je jeho univerzální použitelnost. Jak uvádí *Valdhans*, „*univerzálnita norem v nařízení Řím II je z tohoto pohledu vhodným řešením, neboť umožňuje pro řadu situací odpoutat se od komplikovaného uvažování, zda určitá otázka vykazuje či nevykazuje ryze intraunijní charakter či má přesahy vůči třetím státům*“.⁶³⁰ Vztah nařízení Řím II k jiným předpisům si v následující části rozdělíme na vztah k normám vnitrostátního, unijního a mezinárodního původu.

⁶²⁷ Pokud by se na základě ustanovení nařízení Řím II zjistilo, že právem rozhodným je např. právo brazilské, jeho aplikaci to s ohledem na čl. 3 nevádí. Pokud by soudiště bylo mimo členský stát EU, např. v Brazílii, brazilský soudce není unijním nařízením vázán, a tudíž jej nepoužije.

⁶²⁸ K problematice povinnosti či možnosti rozhodců aplikovat unijní předpisy v rozhodčím řízení srov. např. KYSELOVSKÁ, Tereza. Interakce rozhodčího řízení a evropského práva. In: *Dny Práva – 2009 – Days of Law: The Conference Proceedings*. 1. vyd. Brno: Masaryk Univeristy, 2009, 3014 s. K tomuto závěru (s uvedením opačných názorů) dochází i *Mankovské* v úvodu ke komentáři k nařízení Řím II. K tomu srov. MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2019, s. 54 a násl.

K této interpretaci srov. také § 119 ZMPŠ, podle kterého v případě neexistence volby práva určí rozhodčí právo rozhodné „*na základě ustanovení tohoto zákona*“.

⁶²⁹ ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRILIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 129.

⁶³⁰ ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRILIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 129–130.

13.2.1 Vztah nařízení Řím II k vnitrostátnímu právu

Nařízení Řím II má v rozsahu své působnosti aplikační přednost před vnitrostátními kolizními předpisy. V dosahu českého práva se jedná o ZMPS.⁶³¹ Vnitrostátní předpisy se mohou použít, při neexistenci jiné mezinárodní úpravy, na otázky vyloučené z věcné působnosti nařízení Řím II, jako jsou například výše uvedené mimosmluvní závazkové vztahy vznikající z narušení soukromí a osobnostních práv (včetně pomluvy). Rozhodné právo pro tyto otázky se určí na základě § 101 ZMPS.⁶³²

13.2.2 Vztah nařízení Řím II k právním předpisům EU

U nařízení Řím II můžeme uvažovat o možném střetu s jinými unijními nařízeními a směrnicemi. Řešení těchto možných situací je upraveno v čl. 27, dle kterého není tímto nařízením dotčeno „*použití právních předpisů Společenství, které ve zvláštních případech stanoví kolizní normy pro mimosmluvní závazkové vztahy*“. Díky této úpravě není vztah nařízení Řím II k sekundárním předpisům unijního práva zásadně problematický. Nařízení Řím II není v kolizi ani s relevantními směrnicemi v oblasti práv k duševnímu vlastnictví, neboť tyto neobsahují kolizní normy.⁶³³

⁶³¹ Dle § 2 ZMPS se tento zákon použije „*v mezích ustanovení vyhlášených mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána a přímo použitelných ustanovení práva Evropské unie*“.

⁶³² § 101 ZMPS: „*Mimosmluvní závazkové poměry vznikající z narušení soukromí a osobnostních práv včetně pomluvy se řídí právem státu, ve kterém ke narušení došlo. Postižená osoba může však zvolit použití práva státu, ve kterém: a) má postižená osoba obvyklý pobyt nebo sídlo, b) má původce narušení obvyklý pobyt nebo sídlo, nebo c) se dostavil výsledek narušujícího jednání, pokud to původce narušení mohl předvídat.*“

Rozsah kolizní normy v § 101 ZMPS se vztahuje na mimosmluvní závazkové poměry vznikající z narušení soukromí a osobnostních práv, včetně pomluvy. Navázání této kolizní normy obsahuje hraniční určovatel *lex loci delicti commissi*. Kolizní úprava dále umožňuje ve druhé větě kolizně omezenou volbu práva poškozeným. Blíže k analýze § 101 ZMPS srov. např. VALDHANS, Jiří. § 101. In: PAUKNEROVÁ, Monika, Naděžda ROZEHNALOVÁ, Marta ZAVADILOVÁ a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 928 s., s. 646 a násled.

⁶³³ Jedná se o směrnici Evropského parlamentu a Rady 2001/84/ES ze dne 27. září 2001 o právu na opětovný prodej ve prospěch autora originálu uměleckého díla a směrnici Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví (v případě této směrnice je to výslovně uvedeno v bodu 11 Preambuly: „*Cílem této směrnice není harmonizovat předpisy pro soudní spolupráci, soudní příslušnost, uznávání a výkon rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, ani určovat rozhodné právo.*“). Dále se může jednat o Směrnici Rady 93/83/EHS ze dne 27. září 1993 o koordinaci určitých předpisů týkajících se autorského práva a práv s ním souvisejících při družicovém vysílání a kabelovém přenosu, která v článku 1 odst. 2 písm. b) upravuje hmotné, nikoliv kolizní normy. K tomu srov. METZGER, Alex. Article 8 Rome II Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2019, s. 326.

V roce 2017 přijala EU nařízení č. 2017/1128/EU (*Cross-border Portability Regulation*).⁶³⁴ Dle čl. 4 tohoto nařízení se „za místo, kde dochází k poskytnutí on-line služby poskytující obsah podle tohoto nařízení účastníkovi, který je dočasně přítomen v jiném členském státě, jakož i k přístupu k této službě a jejímu využívání ze strany daného účastníka, považuje pouze jeho členský stát bydliště“. Nařízení č. 2017/1128/EU v tomto ustanovení vychází z pravidla země původu (země bydliště účastníka, *lex originis*).⁶³⁵

Pravidlo země původu je upraveno také v článku 3 směrnice č. 2019/789/EU.⁶³⁶ Tyto právní úpravy potvrdily význam *lex loci protectionis*; a *lex originis* je tak „pouze“ výjimka, která se uplatní v mezích jejích úpravy; v ostatních případech se použije *lex loci protectionis*. Tento legislativní vývoj podle našeho názoru v podstatě „umlčel“ reformní požadavky na legislativní změnu v oblasti kolizních norem unijního práva pro porušení práv k duševnímu vlastnictví (zejména umožnit výjimky z *lex loci protectionis*, volbu práva pro porušení práv k duševnímu vlastnictví apod.).

Pro vymezení vztahu nařízení Řím II a příslušných nařízení, která upravují jednotná práva k duševnímu vlastnictví Společenství (EU), je stěžejní čl. 8 odst. 2 nařízení Řím II (k analýze tohoto ustanovení srov. kapitolu 13.8).

13.2.3 Vztah nařízení Řím II k mezinárodním smlouvám

Vztah nařízení Řím II k mezinárodním smlouvám je mnohem problematictější. Členské státy EU jsou smluvními stranami celé řady mnohostranných či dvoustranných smluv. Odpověď na otázku, zda se použije mezinárodní smlouva, nebo nařízení Řím II, není proto snadná. Pro jisté „zjednodušení“ našeho výkladu si tuto problematiku můžeme rozdělit z pohledu toho, zda se jedná o mezinárodní smlouvy obsahující kolizní, nebo přímé normy, a dále také, zda se jedná o mezinárodní smlouvy zavazující členské státy EU, nebo nečlenské státy.

⁶³⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1128 ze dne 14. června 2017 o přeshraniční přenositelnosti on-line služeb poskytujících obsah v rámci vnitřního trhu (*Cross-border Portability Regulation*).

⁶³⁵ K tomu srov. bod 23 Preamble k nařízení č. 2017/1128/EU.

⁶³⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/789 ze dne 17. dubna 2019, kterou se stanovují pravidla pro výkon autorského práva a práv s ním souvisejících, jež se použijí na některá online vysílání vysílacích organizací a převzatá vysílání televizních a rozhlasových programů, a kterou se mění směrnice Rady 93/83/EHS.

Narižení Řím II, jak jsme již uvedli, obsahuje kolizní normy pro určení práva rozhodného. Přednost před normami kolizními mají normy přímé, které jsou zpravidla upraveny v mezinárodních smlouvách. Z hlediska metod mezinárodního práva soukromého mají proto před kolizní úpravou obsaženou v narižení Řím II přednost přímé normy upravené v mezinárodních smlouvách. Jako příklad můžeme uvést Bernskou úmluvu.

Kromě toho musíme při aplikaci narižení Řím II brát v potaz rovněž to, zda mezinárodní úmluvy v oblasti práv k duševnímu vlastnictví neobsahují kolizní normy, přičemž i zde by kolizní úprava obsažená v mezinárodní smlouvě měla mít aplikační přednost před narižením Řím II (srov. čl. 28 odst. 1 narižení Řím II). Jak jsme uvedli v kapitole 12, mnohé mezinárodní úmluvy v oblasti ochrany duševního vlastnictví kolizní normy obsahují, přičemž typickým příkladem může být čl. 5 odst. 2 Bernské úmluvy. Na druhou stranu je však nezbytné zdůraznit, že nejen Bernská úmluva, ale i ostatní mezinárodní smlouvy v oblasti ochrany duševního vlastnictví, mají mnohem širší rozsah působnosti, než narižení Řím II, které se vztahuje pouze na deliktní aspekty porušení práv k duševnímu vlastnictví.⁶³⁷ Z tohoto důvodu je nezbytné přednostně aplikovat kolizní úpravu obsaženou v příslušných mezinárodních smlouvách a ve zbytku aplikovat narižení Řím II v mezích jeho působnosti.

Mezinárodní smlouvy obsahující kolizní normy pro mimosmluvní závazkové vztahy, jejichž smluvními státy jsou výhradně členské státy EU, můžeme označit jako tzv. „intraunijní“ mezinárodní smlouvy. Jedná se zejména o dvoustranné smlouvy o právní pomoci uzavřené mezi členskými státy EU.⁶³⁸ Narižení Řím II má dle čl. 28 odst. 2 před těmito mezinárodními smlouvami v rozsahu své působnosti aplikační přednost. Jiné řešení by vedlo k narušení

⁶³⁷ Právní úpravu v mezinárodních úmluvách bychom mohli interpretovat také tak, že vyjadřuje „pouze“ zásady platné pro práva k duševnímu vlastnictví. Články 8, 13, 15, 26 a 28 narižení Řím II z principů obsažených v mezinárodních smlouvách vycházejí, resp. „*may be applied as more concrete implementing provisions of the general principles enshrined in the Paris and the Berne Convention*“. K tomu srov. METZGER, Alex. Article 8 Rome II Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law* ECPIL. *Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2019, s. 327.

⁶³⁸ K seznamu dvoustranných smluv o právní pomoci, kterými je vázána Česká republika, srov. např. Seznam vyhlášených mezinárodních smluv dostupný na webových stránkách Ministerstva zahraničních věcí.

unifikace v oblasti kolizní úpravy mimosmluvních závazkových vztahů, kterou má nařízení Řím II zajistit.⁶³⁹

Mezinárodní smlouvy (dvoustranné či mnohostranné) obsahující kolizní úpravu, jejichž smluvní stranou je členský stát EU a třetí, nečlenský stát, můžeme označit jako tzv. „extraunijní“ mezinárodní smlouvy. Může se jednat zejména o dvoustranné smlouvy o právní pomoci nebo smlouvy týkající se zeměpisných označení.⁶⁴⁰ Pokud byly tyto mezinárodní smlouvy sjednány před vstupem nařízení Řím II v platnost, mají dle čl. 28 odst. 1 přednost před právní úpravou v nařízení (opět pouze v těch částech, ve kterých mají shodný předmět úpravy).⁶⁴¹ V souladu s čl. 29 odst. 1 nařízení Řím II byly členské státy povinny informovat Komisi o takovýchto mezinárodních smlouvách, jichž jsou smluvními stranami.⁶⁴²

13.3 Legislativní historie čl. 8 nařízení Řím II

Nařízení Řím II, na rozdíl od nařízení Řím I, nemělo svého předchůdce.⁶⁴³ Pro kolizní úpravu mimosmluvních závazkových vztahů v případě porušení

⁶³⁹ Článek 28 odst. 2 nařízení Řím II: „*Toto nařízení se však použije mezi členskými státy přednostně ve vztahu k úmluvám uzavřeným vylučně mezi dvěma a více členskými státy v rozsahu, ve kterém se týkají předmětu právní úpravy tohoto nařízení.*“ K tomu srov. ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 131.

⁶⁴⁰ METZGER, Alex. Article 8 Rome II Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2019, s. 327. K přehledu právních úprav zeměpisných označení srov. např. EU Commission Handbook, Part. II, Protection of Geographic Indications in 160 countries around the world [online]. [cit. 19.8.2019]. Další významnou mezinárodní smlouvou, která spadá do této roviny, ale pro náš výklad není relevantní, je zejména Haagská úmluva o právu použitelném pro dopravní nehody z roku 1971.

⁶⁴¹ Čl. 28 odst. 1 nařízení Řím II: „*Tímto nařízením není dotčeno použití mezinárodních úmluv, jejichž stranou je jeden nebo více členských států ke dni přijetí tohoto nařízení a které stanoví kolizní normy pro mimosmluvní závazkové vztahy.*“

⁶⁴² Seznam těchto mezinárodních smluv byl uveřejněn v Úředním věstníku EU. *Oznámení podle čl. 29 odst. 1 nařízení (ES) č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II)* [online]. 2010/C 343/05 [cit. 12. 9. 2019].

⁶⁴³ Historie vytváření jednotné úpravy kolizního práva členských států Společenství v oblasti závazků (smluvních) sahá až do doby přijímání Bruselské úmluvy. Příмым předchůdcem nařízení Řím I byla Římská úmluva 1980, otevřená k podpisu v Římě dne 19. června 1980, která pro prvních deset států vstoupila v platnost 1. dubna 1991. V roce 2002 byly zahájeny práce na její transformaci, jejímž výsledkem bylo vytvoření nařízení Řím I. K historii Římské úmluvy 1980 srov. ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 52 a násl.

práv k duševnímu vlastnictví mezi členskými státy neexistoval žádný „vzor“, ze kterého by mohl unijní zákonodárce vyjít. S ohledem na podobnost právních úprav mezi členskými státy (kolizní úpravy obvykle obsahovaly reflexi principu teritoriality v podobě *lex loci protectionis* a současně byly v podstatě všechny státy EU smluvními stranami mezinárodních smluv v oblasti ochrany duševního vlastnictví) to nebyl při vytváření kolizní úpravy zásadní problém.

Je nicméně zajímavé, že první návrh nařízení Řím II z roku 2002 kolizní normy pro určení práva rozhodného pro případy porušení práv k duševnímu vlastnictví neobsahoval.⁶⁴⁴ Tato oblast zároveň nebyla z působnosti nařízení výslovně vyloučena, a proto by se řídila navrženou kolizní normou dle čl. 4, který upravoval hraniční určovatel *lex loci damni infecti* (právo místa vzniku škody).⁶⁴⁵

Na to reagovala tzv. Hamburská skupina pro mezinárodní právo soukromé (dále též jako „Hamburská skupina“),⁶⁴⁶ která vytvořila vlastní návrh a komentáře k připravovanému textu nařízení (dále též jako „Hamburský návrh“).⁶⁴⁷ Hamburský návrh obsahoval v čl. 6a kolizní normy pro porušení průmyslových práv a práv k duševnímu vlastnictví (*Infringement of Industrial and Intellectual Property Rights*). Hamburský návrh rozlišoval v čl. 6a mezi národními právy k duševnímu vlastnictví (odst. 1) a průmyslovými právy Společenství (*Community industrial property rights*, odst. 2). Pro první skupinu

⁶⁴⁴ ILLMER, Martin. Article 8. In: HUBER, Peter (ed). *Rome II Regulation. Pocket Commentary*. Munich: Sellier, European Law Publishers, 2011, s. 227.

⁶⁴⁵ To by mohlo například znamenat, že pokud by narušitel a nositel práva k duševnímu vlastnictví měli bydliště v zemi A, ale právo bylo chráněno v zemi B, na porušení by se aplikovalo právo země A. Viz KUR, Annette a Ulf MAUNSBACH. Choice of Law and Intellectual Property Rights. *Oslo Law Review* [online]. 2019, roč. 6, č. 1, s. 52 [cit. 8. 8. 2019]. Dále De la DURANTAYE, Katharina. Article 8 Rome II. In: CALLIES, Graf-Peter. *Rome Regulations: Commentary*. 2. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International. 2015, s. 629.

⁶⁴⁶ Hamburská skupina pro mezinárodní právo soukromé (*The Hamburg Group for Private International Law*) se skládala z akademiků, kteří působí na Max Planck Institute for Foreign Private and Private International Law, jmenovitě Jürgen Basedow, Felix Blobel, Jana Essebier, Jan von Hein, Axel Metzger, Ralf Michaels, Hans-Jürgen Puttfarcken, Jürgen Samtleben, Judith Schnier, Simon Schwarz. Součástí skupiny byl *Seminar of Foreign Private and Private International Law of the Faculty of Law of the University of Hamburg – Ulrich Magnus, Peter Mankowski*.

⁶⁴⁷ HAMBURG GROUP FOR PRIVATE INTERNATIONAL LAW. *Comments on the European Commission's Draft Proposal for a Council Regulation on the Law Applicable to Non-Contractual Obligations* [online]. [cit. 7. 8. 2019].

práv byl navržen hraniční určovatel *lex loci protectionis*,⁶⁴⁸ pro druhou skupinu práv „*právo členského státu, ve kterém má narušení důsledek pro chráněné právo*“.⁶⁴⁹

Tato struktura byla částečně převzata do upraveného návrhu nařízení Řím II z pera Komise z roku 2003. S tím rozdílem, že Komise zvolila pro práva k duševnímu vlastnictví Společenství hraniční určovatel práva země, ve které k porušení došlo (*lex loci delicti commissi*).⁶⁵⁰

Navržená kolizní norma nebyla ze strany členských států výrazněji připomínkována,⁶⁵¹ a proto bylo toto ustanovení po dalších jednáních v upravené podobě bez podrobnějšího odůvodnění převzata do konečného znění nařízení Řím II, jak jej známe dnes.

Hamburský návrh rovněž v čl. 11 vylučoval volbu práva v případě porušení práv k duševnímu vlastnictví, a to s odkazem na veřejný zájem a teritoriální omezenost práv.⁶⁵² Vyloučení volby práva bylo obsaženo již v původním návrhu Komise, ale zde však bez odůvodnění.⁶⁵³ Tento přístup byl kritizován Evropským parlamentem, který ve svém vyjádření k návrhu nařízení

⁶⁴⁸ Čl. 6a odst. 1 Hamburského návrhu: „*The law applicable to a non-contractual obligation arising from an infringement of a copyright or a registered industrial property right shall be the law of the country for which protection is claimed.*“

⁶⁴⁹ Čl. 6a odst. 2 Hamburského návrhu: „*A non-contractual obligation arising from an infringement of a Community industrial property right with a unitary character shall be governed by the law of the Member State where the infringement affects the right.*“

⁶⁵⁰ EVROPSKÁ KOMISE. *Pozměněný návrh nařízení Evropského Parlamentu a Rady o právu použitelném na mimosmluvní závazky* („Řím II“) (předložena Komisí podle čl. 250 odst. 2 Smlouvy o ES) [online]. KOM/2006/0083 [cit. 5. 8. 2019]. Také znění článku 8 odst. 1 mělo trochu jiné jazykové vyjádření. Komise původně navrhovala formulaci „*law of the country for which protection is sought*“; v konečné podobě nařízení je použita formulace „*law of the country for which protection is claimed*“. Záměna termínu „*claimed*“ za „*sought*“ byla odůvodněna tím, že termín „*claimed*“ lépe odpovídá znění článku 5 odst. 2 Bernské úmluvy. In: *Council of the European Union*. Common position adopted by the Council with a view to the adoption of a Regulation of the European Parliament and of the Council on the law applicable to non-contractual obligations („ROME II“) [online]. 11. 8. 2006, 9571/06 [cit. 15. 8. 2019].

⁶⁵¹ De la DURANTAYE, Katharina. Article 8 Rome II. In: CALLIES, Graf-Peter. *Rome Regulations: Commentary*. 2. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International. 2015, s. 629.

⁶⁵² Čl. 11 Hamburského návrhu: „*Except for the cases covered by articles 6, 6a [porušení práva duševního vlastnictví] and 8, the parties may choose the law applicable to a non-contractual obligation.*“

⁶⁵³ „*Freedom of will is not accepted, however, for intellectual property, where it would not be appropriate.*“ In COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES. *Proposal for a Regulation of the European Parliament and the Council on the Law Applicable to Non-contractual Obligations (Rome II)* [online]. COM(2003) 427 final, 22.7.2003, s. 22 [cit. 2.8.2019].

Řím II naopak volbu práva umožnil.⁶⁵⁴ Návrh Evropského parlamentu týkající se volby práva nebyl (opět bez odůvodnění) převzat do konečného znění nařízení Řím II.⁶⁵⁵

13.4 Princip teritoriality a *lex loci protectionis* dle čl. 8 nařízení Řím II

Jak jsme uvedli, právní úprava mezinárodního práva soukromého v oblasti práv k duševnímu vlastnictví vychází z hmotněprávního principu teritoriality.⁶⁵⁶ Tento princip se tradičně promítal do právní úpravy tím způsobem, že registrovaná práva se zásadně řídí právem místa registrace, resp. právem místa země, pro kterou je uplatňována ochrana, a tímto právem se řídí také všechny otázky týkající se existence a rozsahu ochrany práva a následky jeho porušení.⁶⁵⁷ Z tohoto důvodu vychází i právní úprava v čl. 8 nařízení Řím II z principu teritoriality. Pro práva k duševnímu vlastnictví (s výjimkou jednotného práva duševního vlastnictví Společenství/EU) byl zvolen hraniční určovatel *lex loci protectionis*.

V právu EU se nejedná o novou situaci. Z teritoriality práv k duševnímu vlastnictví, resp. z aplikace hraničního určovatele *lex loci protectionis*, vycházel Soudní dvůr EU ve svých rozhodnutích již před přijetím nařízení Řím II. Soudní dvůr EU aplikoval oba principy v roce 2006 v případě

⁶⁵⁴ „In addition, there seems to be no reason why parties in an arms-length commercial relationship should not be able to agree on the law applicable to any claim in tort/delict before any such claim arises. This may be convenient to businesses wishing to regulate all potential aspects of their relationship from the outset. [...] There also seems to be no reason why such agreements cannot be concluded in relation to intellectual property.“ In: EUROPEAN PARLIAMENT. *Report on the proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on the law applicable to non-contractual obligations (Rome II)*. Rapporteur: Diana Wallis [online]. A6-0211/2005, (COM(2003)0427 – C5-0338/2003 – 2003/0168(COD)), s. 25 [cit. 15. 8. 2019].

⁶⁵⁵ ILLMER, Martin. Article 8. In: HUBER, Peter (ed.). *Rome II Regulation. Pocket Commentary*. Munich: Sellier, European Law Publishers, 2011, s. 228.

⁶⁵⁶ KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ, Květoslav RŮŽIČKA et al. *Mezinárodní právo soukromé*. 8 vyd. Plzeň-Brno: Aleš Čeněk-Doplňek, 2015, s. 87; KYSELOVSKÁ, Tereza. *Vybrané otázky vlivu elektronizace na evropské mezinárodní právo soukromé a procesní: (se zaměřením na princip teritoriality a pravidla pro založení mezinárodní příslušnosti soudu ve sporech vyplynulých ze smluvních závazkových vztahů)*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2014. 228 s., Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity, řada teoretická, Edice Scientia; sv. 487.

⁶⁵⁷ METZGER, Alex. Article 8 Rome II Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2019, s. 299.

přeshraničního vysílání zvukového záznamu⁶⁵⁸ a v letech 2012 a 2013 (již za účinnosti nařízení Řím II) je potvrdil v případech porušení autorského práva na Internetu.⁶⁵⁹

Je na každém zákonodárci (národním i unijním), jaké navázání a hraniční určovatel pro kolizní normu zvolí. Jedná se o politické rozhodnutí,⁶⁶⁰ jehož východiskem by mělo být zajištění vnější rozhodovací harmonie (*Gesetzesharmonie, decisional harmony*).⁶⁶¹ Unijní zákonodárce zvolil v případě čl. 8 odst. 1 nařízení Řím II hraniční určovatel právo státu ochrany (*lex loci protectionis*).

Zvolený hraniční určovatel je logickým vyústěním vývoje v oblasti kolizního práva a práv k duševnímu vlastnictví.⁶⁶² Nelogická a věcně nesprávná

⁶⁵⁸ „[...] nemá zpochybnit zejména zásadu teritoriality těchto práv uznanou mezinárodním právem a přijatou rovněž Smlouvou o ES. Tato práva mají tedy teritoriální povahu a vnitrostátní právo může mimo jiné stanovit sankce pouze ve vztahu ke jednání, ke kterému došlo na vnitrostátním území.“ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ve věci *Lagardère Active Broadcast v. Société pour la perception de la rémunération équitable (SPRE) a Gesellschaft zur Verwertung von Leistungsschutzrechten mbH (GVL)* (C-192/04), bod 46.

⁶⁵⁹ Jednalo se o interpretaci pojmu „místo škodné události“ dle článku 5 odst. 3 nařízení Brusel I (dnes čl. 7 odst. 2 nařízení Brusel Ibis) pro určení příslušného soudu. K tomu srov. rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Peter Pinckney v. KDG Mediatech AG* (C-170/12), bod 39; *Peř Hejduk v. EnergieAgentur.NRW GmbH* (C-441/13), bod 22.

⁶⁶⁰ TICHÝ, Luboš. *Nařízení č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy Řím II: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 118; Viz též MATULIONYTE, Rita. *Law Applicable to Copyright: A Comparison of the ALI and CLIP Proposals*. B.m.: Edward Elgar Publishing, 2011, s. 25.

⁶⁶¹ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. Evropské mezinárodní právo soukromé – hledání formální a neformální harmonie. In: KYSELOVSKÁ, Tereza, David SEHNÁLEK a Naděžda ROZEHNALOVÁ (eds.). *IN VARIETATE CONCORDIA: Soubor vědeckých statí ke počtu prof. Vladimíra Tjéče*. Brno: Masarykova univerzita, 2019, Editio Scientia, 530 s.; viz též KROPHOLLER, Jan. *Internationales Privatrecht*. 6. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2006, s. 36.

⁶⁶² „Unijní zákonodárce si nekladl za cíl provést revoluční změnu v kolizním přístupu ke porušování práv k duševnímu vlastnictví, jak naznačuje bod 26 preambule, a proto pouze ‚zachovával‘ obecně uznanou zásadu.“ In VALDHANS, Jiří. *Právní úprava mimosmluvních závazkových vztahů s mezinárodním prvkem*. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 201. Stejně tak DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1246 a násl. Die Metzgera: „[...] territoriality still serves as an effective means against any extraterritorial application of policy choices in the field of intellectual property law“. In: METZGER, Alex. Article 8 Rome II Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2019, s. 301.

je podle našeho názoru argumentace, kterou Komise zvolila. Komise totiž ztotožnila *lex loci protectionis* s principem teritoriality.⁶⁶³

Jak jsme nicméně uvedli v kapitole 9, je nutné rozlišovat mezi principem teritoriality a právem státu ochrany (*lex loci protectionis*). Princip teritoriality je princip hmotného práva a rovněž mezinárodního práva veřejného, podle kterého právní úprava státu zakazuje na svém území určitá jednání (např. rozšiřování nebo rozmnožování díla bez souhlasu autora). *Lex loci protectionis* je na druhé straně hraničním určovatelem, tedy institutem kolizního práva, který vede k určení práva rozhodného.⁶⁶⁴

Princip práva státu ochrany (*lex loci protectionis*) nemusí nutně vycházet z principu teritoriality, byť z něj obvykle bývá dovozován a představuje jeho reflexi.⁶⁶⁵

Tím, že Komise převzala (a upravila) znění čl. 5 odst. 2 druhé věty Bernské úmluvy, přetvořila tuto úpravu do podoby autonomní kolizní normy a hraničního určovatele.⁶⁶⁶

Význam *lex loci protectionis* byl potvrzen v Preambuli k nařízení Řím II, která v bodě 26 uvádí, že „pokud jde o porušování práv k duševnímu vlastnictví, měla by se zachovat obecně uznávaná zásada *lex loci protectionis*“.⁶⁶⁷

Jak jsme již uvedli v kapitole 9.5, jsou na problematiku univerzálnosti použití *lex loci protectionis* různé názory. Zatímco zastánci tradičního přístupu, mezi

⁶⁶³ „Many contributions recalled the existence of the universally recognised principle of the *lex loci protectionis*, meaning the law of the country in which protection is claimed on which e.g. the Bern Convention for the Protection of Literary and Artistic Works of 1886 and the Paris Convention for the Protection of Industrial Property of 1883 are built. This rule, also known as the ‘territorial principle’.“ In: EUROPEAN PARLIAMENT. Report on the proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on the law applicable to non-contractual obligations (Rome II). Rapporteur: Diana Wallis. S. 20.

⁶⁶⁴ BECKSTEIN, Frank. *Einschränkungen des Schutzlandprinzips: die kollisionsrechtliche Behandlung von Immaterialgüterrechtsverletzungen im Internet*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2010, s. 98 a násl.

⁶⁶⁵ KUR, Annette a Ulf MAUNSBACH. Choice of Law and Intellectual Property Rights. *Oslo Law Review* [online]. 2019, roč. 6, č. 1, s. 53 [cit. 8. 8. 2019]; DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1252.

⁶⁶⁶ Je vhodné uvést, že znění těchto dvou ustanovení se, co do použitých slov, liší. Čl. 5 odst. 2 druhá věta Bernské úmluvy zní: „Proto se s výhradou ustanovení této úmluvy řídí rozsah ochrany, jakož i právní prostředky vyhrazené autorovi k hájení jeho práv výlučně zákony státu, kde se uplatňuje nárok na ochranu.“ Čl. 8 odst. 1 nařízení Řím II zní: „[...] je právo země, pro kterou je uplatňována ochrana těchto práv.“

⁶⁶⁷ „Regarding infringements of intellectual property rights, the universally acknowledged principle of the *lex loci protectionis* should be preserved.“

kteří patří například Drexl,⁶⁶⁸ při srovnání výhod a nevýhod tohoto hraničního určovatele stále zdůrazňují jeho přednosti, mezi něž patří především předvídatelnost kolizního řešení, Schack⁶⁶⁹ zdůrazňuje nevýhody *lex loci protectionis* a u některých otázek (typicky u prvotního nositelství práv autorských práv) doporučuje aplikovat *lex originis*.

Jestliže se podíváme na argumentaci, kterou předkládá Komise, kriticky, musíme dát za pravdu těm, kteří dovozují, že hraniční určovatel *lex loci protectionis* není kogentní normou mezinárodního práva (veřejného), ani žádným dogmatem,⁶⁷⁰ a nutně nemusí být nejhodnějším určovatelem pro všechny možné skutkové stavy spojené s právy k duševnímu vlastnictví.⁶⁷¹ Jak uvádí Kur a Maunsbach, právní úprava v čl. 8 nařízení Řím II je v tomto ohledu „příliš zjednodušená a dostatečně neodůvodněná“⁶⁷² a podle některých autorů (*de la Durantaye*) je tvrzení, že se jedná o „obecně uznávanou zásadu“ oprávněně považováno za přehnané.⁶⁷³

⁶⁶⁸ DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1247.

⁶⁶⁹ SCHACK, Haimo. In: LEIBL, Stefan a Ansgar OHLY (eds.). *Intellectual property and private international law*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2009, s. 94; SCHACK, Haimo. *Urheber- und Urhebervertragsrecht*. 6. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2013, s. 446.

⁶⁷⁰ SCHACK, Haimo. *Zur Anknüpfung des Urheberrechts im internationalen Privatrecht*. B.m.: Duncker & Humblot, 1979, s. 37; SCHACK, Haimo. *Urheber- und Urhebervertragsrecht*. 6. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2013, s. 447; MATULIONYTE, Rita. *Law Applicable to Copyright: A Comparison of the ALI and CLIP Proposals*. B.m.: Edward Elgar Publishing, 2011, s. 26.

⁶⁷¹ Musíme uvést, že ne všechny členské státy EU používaly hraniční určovatel *lex loci protectionis* pro všechny aspekty práv k duševnímu vlastnictví, než se pro ně nařízení Řím II stalo platné a účinné. K tomu srov. § 67(1) řeckého autorského zákona z roku 1993: „Copyright in a published work shall be governed by the legislation of the State in which the work is first made lawfully accessible to the public.“ Anglický překlad dostupný z WIPO Lex [online]. [cit. 25. 8. 2019]. Dále také čl. 48(1) portugalského občanského zákoníku. Oba dva národní předpisy upravují hraniční určovatel *lex originis*. Převzato z: SCHACK, Haimo. The Law Applicable to Unregistered IP Rights After Rome II. *Ritsumeikan Law Review* [online]. 2009, č. 26, s. 132 [cit. 7. 8. 2019].

⁶⁷² „[...] somewhat oversimplified and under-reasoned“. In: KUR, Annette a Ulf MAUNSBACH. Choice of Law and Intellectual Property Rights. *Oslo Law Review* [online]. 2019, roč. 6, č. 1, s. 53 [cit. 8. 8. 2019].

⁶⁷³ „Even though the application of the *lex loci protectionis* is reasonable, the statement is an exaggeration. Applicability, scope and precise contours of the *lex loci protectionis* are far from being universally acknowledged.“ In De la DURANTAYE, Katharina. Article 8 Rome II. In: CALLIES, Galf-Peter. *Rome Regulations: Commentary*. 2. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International. 2015, s. 627.

Na druhou stranu však nepovažujeme za přesvědčivé ty názory, které vidí řešení v používání hraničního určovatele *lex originis* jakožto určitého univerzálního řešení, jež se opírá o blízkost mezi autorskými právy a právy věcnými (viz kapitola 9.5 a 10). Již jsme uvedli, že posuzování dílčích otázek dle *lex originis* vede k arbitrárnosti, a navíc nereflektuje požadavek rovného zacházení mezi cizozemci a domácími nositeli práv, který je zakotven v řadě mezinárodních smluv (viz kapitola 12.2). Z tohoto důvodu se doporučujeme stále držet hraničního určovatele *lex loci protectionis* v jeho klasické podobě, a to i při užití předmětů duševního vlastnictví na Internetu.

Potvrzení správnosti tohoto přístupu vidíme i v aktuálním legislativním vývoji v právu EU. Již jsme zmínili, že nařízení č. 2017/1128/EU v čl. 3 odst. 1 výslovně upravuje pravidlo země původu (bydliště účastníka), které je výjimkou z *lex loci protectionis*, ovšem pouze pro dílčí případy (přeshraniční zpřístupňování digitálního obsahu on-line spotřebiteli, který se dočasně nachází mimo stát svého obvyklého pobytu). Dále můžeme zmínit směrnici č. 2019/789/EU,⁶⁷⁴ která také v bodech 9 a 10 Preambule a článku 3 výslovně upravuje hraniční určovatel „země původu“ (*lex originis*). V obou právních úpravách je však *lex originis* toliko výjimkou z obecně aplikovatelného pravidla *lex loci protectionis*⁶⁷⁵. Ve všech ostatních případech je nutné aplikovat, co se týče mimosmluvních závazkových vztahů, *lex loci protectionis* dle čl. 8 odst. 2 nařízení Řím II.

Jinými slovy, unijní zákonodárce měl možnost vyslyšet kritické hlasy a umožnit změnu směrem k právu země původu (*lex originis*) například ve všech případech užití díla na Internetu, nicméně tuto kritiku nevyslyšel a naopak potvrdil platnost a dominanci *lex loci protectionis*. Díky (kvůli) tomuto legislativnímu vývoji na půdě EU, dle našeho názoru, „padají“ všechny alternativní koncepce, které jsou navrhovány mimo jiné v rámci nástrojů *soft law*, jako jsou např. CLIP Principles.

⁶⁷⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/789 ze dne 17. dubna 2019, kterou se stanovují pravidla pro výkon autorského práva a práv s ním souvisejících, jež se použijí na některá online vysílání vysílacích organizací a převzatá vysílání televizních a rozhlasových programů, a kterou se mění směrnice Rady 93/83/EHS.

⁶⁷⁵ Srov. např. „Zásada země původu by neměla být uplatňována na jakékoli následné sdělování nebo zpřístupňování děl nebo jiných předmětů ochrany veřejnosti, po drátě nebo bezdrátově takovým způsobem, že k nim má každá osoba z řad veřejnosti přístup z místa a v době, které si zvolí, nebo na jakékoli následné rozmnožování děl či jiných předmětů ochrany, které zahrnuje tato doplňková online služba“ (bod 9 Preambule směrnice č. 2019/789/EU).

13.5 Struktura čl. 8 nařízení Řím II

Jak jsme uvedli dříve, nařízení Řím II je předpisem vytvářeným s pomocí kolizní metody, a obsahuje tudíž kolizní normy pro určení rozhodného práva. Přednost před normami kolizními mají normy přímé, které jsou upraveny zpravidla v mezinárodních smlouvách. Při určování rozhodného práva je proto nutné respektovat mezinárodněprávní ochranu. Pokud v určitém případě existuje možnost uspokojit nároky podle mezinárodní smlouvy, je nutné ji použít (čl. 28 odst. 1 nařízení Řím II). Pokud by se mezinárodní úprava neuplatnila, použil by se čl. 8 nařízení Řím II.

Čl. 8 je z hlediska systematiky nařízení Řím II jedním z jeho speciálních pravidel (*lex specialis*),⁶⁷⁶ které má přednost před obecným pravidlem v čl. 4.⁶⁷⁷ V případě porušení práv k duševnímu vlastnictví je tudíž nutné postupovat podle čl. 8. To znamená, že na základě vztahu *lex specialis* a *lex generalis* se v případě porušení práv k duševnímu vlastnictví nepoužije hraniční určovatel *lex loci damni infecti* dle čl. 4 odst. 1 nařízení Řím II, ani hraniční určovatel společného bydliště (*domicilii communis*) dle čl. 4 odst. 2, ani úniková doložka založená na zjevně užším spojení dle čl. 4 odst. 3 nařízení Řím II.

Do úvahy připadá možnost přesahu působnosti čl. 8 s jinými skutkovými podstatami v nařízení Řím II, typicky s čl. 6, který upravuje právo rozhodné pro nároky plynoucí z nekalosoutěžní ochrany. Články 6 a 8 nařízení Řím II se překrývají zejména v oblastech dodatkové ochrany inovací či technických řešení, která nejsou chráněna právy k duševnímu vlastnictví, ochrany *know how* a obchodního tajemství.⁶⁷⁸

⁶⁷⁶ Další speciální pravidla jsou v nařízení Řím II obsažena v článcích 5 až 9, přičemž tato ustanovení mají přednost před obecným pravidlem v článku 4. Pro některé skutkové podstaty je vyloučena volba práva dle článku 14 nařízení Řím II.

⁶⁷⁷ Čl. 4 nařízení Řím II obsahuje hraniční určovatel místo, kde došlo ke vzniku škody (*lex loci damni infecti*): „Nestanoi-li toto nařízení jinak, je rozhodným právem pro mimosmluvní závazkové vztahy, které vznikají z civilních deliktů, právo země, kde škoda vznikla, bez ohledu na to, ve které zemi došlo ke skutečnosti, jež vedla ke vzniku škody, a bez ohledu na to, ve které zemi nebo kterých zemích se projevily nepřímé následky této skutečnosti.“

⁶⁷⁸ ILLMER, Martin. Article 8. In: HUBER, Peter (ed.). *Rome II Regulation. Pocket Commentary*. Munich: Sellier, European Law Publishers, 2011, s. 235; De la DURANTAYE, Katharina. Article 8 Rome II. In: CALLIES, Graf-Peter. *Rome Regulations: Commentary*. 2. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2015, s. 632; Obchodní tajemství spadá podle Komise do článku 6. K tomu srov. COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES. *Propodal for a Regulation of the European Parliament and the Council on the Law Applicable to Non-contractual Obligations (Rome II)* [online]. COM(2003) 427 final, 22. 7. 2003, s. 16 a odůvodnění článku 6 [cit. 2. 8. 2019].

Právní úprava obsažená v čl. 8 odst. 3 nařízení Řím II je potom výjimkou ze zásady autonomie vůle stran v mimosmluvních závazkových vztazích s mezinárodním prvkem, neboť vylučuje možnost volby práva (k tomu srov. kapitoly 13.3 a 13.9).

13.6 Autonomní výklad čl. 8 nařízení Řím II

Všechny pojmy použité v nařízení Řím II je nutné vykládat autonomně⁶⁷⁹ a v souladu s nařízením Brusel Ibis a nařízením Řím I.⁶⁸⁰ V kontextu čl. 8 se jedná o autonomní výklad pojmů „duševní vlastnictví“, „práva k duševnímu vlastnictví“⁶⁸¹ a „porušení“. Národní soudy nesmí tyto pojmy vykládat podle svého národního práva (*lex fori*), ani podle práva rozhodného pro daný právní poměr (*lex causae*).

13.6.1 Autonomní výklad pojmu „duševní vlastnictví“

Nařízení Řím II neobsahuje definici pojmu „duševní vlastnictví“. Tento pojem je nutné vykládat nejen autonomně, ale zároveň dostatečně široce na to, aby pod něj bylo možné podřadit všechny relevantní instituty a práva vyplývající jak z unijního, tak národního i mezinárodního práva.⁶⁸²

V zásadě však v tomto směru není podstatného rozdílu mezi unijním a vnitrostátním pojetím ochrany duševního vlastnictví (srov. kapitolu 8). Z hlediska právní kvalifikace je stěžejní, zda jde o taková práva k nehmotným statkům, která působí *erga omnes* (z práv k duševnímu vlastnictví je tak vyloučena například nekalosoutěžní ochrana), a také, zda jde o práva, která se vztahují k výsledkům lidské činnosti v oblasti kulturní, umělecké, vědecké, hospodářské či organizační. Mezi práva k duševnímu vlastnictví tak nespádají

⁶⁷⁹ K požadavku autonomního výkladu unijních nařízení srov. např. ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLÍČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 37 a násl.

⁶⁸⁰ K tomu srov. také bod 7 Preambule k nařízení Řím II.

⁶⁸¹ UNBERATH, Hannes, Johannes CZIUPKA a Steffen PABST. Artikel 8: Verletzung von Rechten des geistigen Eigentums. In: RAUSCHER, Thomas. *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR. Kommentar. Band III. Rom I-VO, Rom II-VO*. 4. vyd. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2016, s. 847; DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1326.

⁶⁸² METZGER, Alex. Article 8 Rome II Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2019, s. 303.

všeobecná osobnostní práva (pokud odhlédneme od hmotněprávních odlišností obou kategorií, všeobecná osobnostní práva vůbec nespádají pod věcnou působnost nařízení Řím II), ani nekalosoutěžní ochrana, která je postavena na relativních majetkových právech.

13.6.2 Autonomní výklad pojmu „práva k duševnímu vlastnictví“

Pro autonomní výklad pojmu „práva k duševnímu vlastnictví“ můžeme vyjít z bodu 26 Preambule nařízení Řím II, podle jejíhož poměrně širokého vymezení zahrnuje „*například autorské právo a práva související, zvláštní právo na ochranu databází a práva průmyslového vlastnictví*“. Jedná se o demonstrativní výčet.

Preambule touto formulací sice výslovně říká, že se nařízení Řím II vztahuje na autorské právo a práva průmyslového vlastnictví, ale dále nespecifikuje, co se myslí konkrétně pojmem „práva související“ a jakým způsobem máme přistupovat k hraničním případům nehmotných statků, jež jsou chráněny prostřednictvím nekalosoutěžní ochrany.⁶⁸³

Při výkladu je nutné vyjít z relativně rozvinutého unijního hmotného práva duševního vlastnictví, které je upraveno v celé řadě směrnic a nařízení (viz též kapitola 2.1.2). Jednotné právo duševního vlastnictví Společenství v současné době zahrnuje ochrannou známku EU, průmyslové vzory Společenství, odrůdová práva Společenství, zeměpisná označení a označení původu. Národní práva k duševnímu vlastnictví harmonizovaná prostřednictvím směrnic nejsou součástí souboru „jednotného práva Společenství“ (jednotného unijního práva k duševnímu vlastnictví), neboť se řídí národními právními řády.⁶⁸⁴

⁶⁸³ Další autonomní definici pojmu „právo duševního vlastnictví“ můžeme nalézt v Prohlášení Komise týkajícím se článku 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES o vymáhání práv duševního vlastnictví [online]. 2005/295/ES, 13. 4. 2005, L94/37 [cit. 4. 8. 2019]. Podle Komise se směrnice vztahuje především (použit demonstrativní výčet) na následující práva duševního vlastnictví: autorské právo, práva související s právem autorským, zvláštní právo pořizovatele databáze, práva původce topografie polovodičových výrobků, práva k ochranným známkám, práva k (průmyslovým) vzorům, patentová práva včetně práv odvozených z dodatkových ochranných osvědčení, zeměpisná označení, práva k užitným vzorům, odrůdová práva, obchodní jména, jsou-li chráněna jako výhradní vlastnická práva v dotčeném vnitrostátním právu. Nařízení č. 608/2013/EU obsahuje v článku 2 další a podrobnější autonomní definici pojmu „právo duševního vlastnictví“.

⁶⁸⁴ ILLMER, Martin. Article 8. In: HUBER, Peter (ed.). *Rome II Regulation. Pocket Commentary*. Munich: Sellier, European Law Publishers, 2011, s. 233.

Do určité míry je nutné vycházet také z mezinárodních smluv na ochranu práv k duševnímu vlastnictví.⁶⁸⁵ Pokud pro interpretaci pojmu „právo duševního vlastnictví“ nestačí právní úprava v unijním právu, resp. mezinárodních smlouvách, je nutné vyjít z charakteristických znaků pro toto odvětví.⁶⁸⁶ Nicméně je nutné vzít do úvahy rozdíly mezi hmotným právem a mezinárodním právem soukromým.⁶⁸⁷ Při definici pojmu „právo duševního vlastnictví“ je proto nutné analyzovat každé právo samostatně, nicméně základní podmínkou kvalifikace určitých práv jakožto práv k duševnímu vlastnictví je jejich absolutní povaha (k tomu srov. kapitulu 8.10).

Mezi výslovně uvedená práva k duševnímu vlastnictví patří podle nařízení Řím II právo autorské a práva související, kam řadíme práva výkonných umělců, výrobců zvukových či zvukově obrazových záznamů, vysílatelů, pořizovatelů databází a vydavatelů nezveřejněných děl. V této oblasti může být autonomní interpretace založena na existujícím katalogu pojmů a definic, který vychází z mezinárodních úmluv, jejichž smluvními státy jsou všechny členské státy EU.⁶⁸⁸

Autorské právo se (z pohledu evropského prostoru) skládá z majetkových práv a osobnostních práv. Toto dělení může přinášet problematické důsledky vzhledem k rozsahu působnosti nařízení Řím II a stanovení jakési „demarkační linie“ vzhledem k čl. 1 odst. 2 písm. g). Jak jsme uvedli dříve, do působnosti nařízení Řím II nespádají „*mimosmluvní závazkové vztahy, které vznikají z narušení soukromé a osobnostních práv, včetně pomluky*“. Pak je otázka, zda jsou všechna osobnostní práva (i ta spojená s právy k duševnímu vlastnictví) vyloučena z působnosti tohoto nařízení.

⁶⁸⁵ Je možné vyjít také z rozhodnutí Soudního dvora EU, které se zabývalo přímým účinkem práva WTO (vč. Dohody TRIPS) na území členských států EU. Viz rozsudek Soudního dvora ve věci *Parfums Christian Dior SA v. TUK Consultancy BV a Asco Gerüste GmbH a Rob van Dijk proti Wilhelm Layher GmbH & Co. KG a Layher BV* (C-300/98 a C-392/98).

⁶⁸⁶ TICHÝ, Luboš. *Nařízení č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy Řím II: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 120. Stejně tak ILLMER, Martin. Article 8. In: HUBER, Peter (ed.). *Rome II Regulation. Pocket Commentary*. Munich: Sellier, European Law Publishers, 2011, s. 231; De la DURANTAYE, Katharina. Article 8 Rome II. In: CALLIES, Galf-Peter. *Rome Regulations: Commentary*. 2. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International. 2015, s. 630.

⁶⁸⁷ DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einföhrungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1326.

⁶⁸⁸ Všechny členské státy EU (včetně EU jako takové) jsou členskými státy WTO a jsou vázány Dohodou TRIPS. Dohoda TRIPS v článku 2 výslovně odkazuje mimo jiné na Bernskou úmluvu.

Tento kvalifikační problém se netýká pouze osobnostních autorských práv (*Urheberpersönlichkeitsrechte, moral rights*), ale i dalších otázek, jako jsou např. osobnostní práva původce/vynálezce (*Erfinderpersönlichkeitsrecht, Recht auf Namensnennung, right of attribution*), nakládání s obchodními jmény nebo majetkové aspekty osobnostních práv (*right of publicity*).

Jak uvádí Drexl, je nutné rozlišovat mezi právní úpravou a právní povahou těchto práv.⁶⁸⁹ Práva k duševnímu vlastnictví chrání zásadně jak ekonomické, tak osobnostní zájmy jejich nositelů. Osobnostní práva jsou podle něj tudíž součástí definice pojmu „právo k duševnímu vlastnictví“.

Podle komentářové literatury k nařízení Řím II spadají osobnostní práva autorská do působnosti nařízení Řím II a rozsahu čl. 8,⁶⁹⁰ a to za podmínky, že jsou spojena s konkrétním dílem autora (*Recht auf Erstveröffentlichung, Integritätsschutz, Recht auf Urhebernennung*⁶⁹¹). To stejné platí také pro osobnostní práva výkonných umělců, která jsou spojena s určitým konkrétním výkonem.⁶⁹² Do působnosti čl. 8 a nařízení Řím II naopak nespadá francouzský institut *droit de non-paternalité*.⁶⁹³

⁶⁸⁹ „Zu unterscheiden ist hier zwischen der Ausgestaltung des Rechts und der Rechtsnatur des Rechts.“ VIZ DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1328.

⁶⁹⁰ De la DURANTAYE, Katharina. Article 8 Rome II. In: CALLIES, Graf-Peter. *Rome Regulations: Commentary*. 2. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2015, s. 630; UNBERATH, Hannes, Johannes CZIUPKA a Steffen PABST. Artikel 8: Verletzung von Rechten des geistigen Eigentums. In: RAUSCHER, Thomas. *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR. Kommentar. Band III. Rom I-VÖ, Rom II-VÖ*. 4. vyd. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2016, s. 847; DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1328–1329; METZGER, Alex. Article 8 Rome II Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPII. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2019, s. 309.

⁶⁹¹ V českém právu jde o osobnostní práva autorská obsažená v § 11 AutZ.

⁶⁹² „Unlike the rights mentioned by Article 1 (2)g, moral rights are granted with respect to a specific work.“ De la DURANTAYE, Katharina. Article 8 Rome II. In: CALLIES, Graf-Peter. *Rome Regulations: Commentary*. 2. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2015, s. 630. V českém právu viz § 70 AutZ.

⁶⁹³ Právo nebýt uváděn jako autor díla není spojeno s dílem samotným, ale s osobností autora. Tato práva jsou ve francouzském a německém právu kvalifikována jako projev všeobecných osobnostních práv. DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1328–1329. Stejně platí i dle českého práva. Určovací nárok, podle kterého osoba není autorem, nespadá mezi osobnostní autorská práva, ale mezi všeobecná osobnostní práva. Z pohledu kolizních norem je tato otázka vyloučena z působnosti nařízení Řím II a řídí se (z pohledu českého *fora*) § 101 ZMPS. K tomu srov. PEUKERT, Alexander. In: HILTY, Reto M., Thomas JAEGGER a Volker KITZ (eds.). *Geistiges Eigentum: Herausforderung Durchsetzung*. Berlin: Springer, 2008, s. 63 a násl.; KOUKAL, Pavel. *Autorské právo, public domain a lidská práva*. Brno: Masarykova univerzita, 2019, s. 367.

Osobnostní práva vynálezců (právo být uveden jako vynálezce – čl. 4ter Pařížské unijní úmluvy) jsou také součástí definice pojmu právo k vynálezu, a tudíž spadají do rozsahu čl. 8 nařízení Řím II. Jinou otázkou je ono zmíněné „*right to publicity*“, které podle komentářů není kvalifikováno jako právo k duševnímu vlastnictví, ale jako právo osobnostní ve smyslu čl. 1 odst. 2 písm. g) nařízení Řím II.⁶⁹⁴

Složitější problém představuje právo na obchodní jméno. V tomto případě můžeme vyjít z čl. 1 odst. 2 Pařížské unijní úmluvy, která jako předmět ochrany průmyslových práv výslovně uvádí obchodní jméno (čl. 8 Pařížské unijní úmluvy).⁶⁹⁵ Na základě tohoto můžeme právo na obchodní jméno a označení zařadit do působnosti čl. 8 nařízení Řím II.

Spornou otázkou je ochrana doménových jmen, jež je některými právními řády zařazena do samostatné kategorie práv k duševnímu vlastnictví. V tomto případě záleží vždy na *ad hoc* hodnocení konkrétního případu, na zápisu doménového jména, jeho podoby, případné vazby na ochrannou známku apod. Pokud doménové jméno obsahuje ochrannou známku nebo obchodní jméno, může být chráněno pomocí příslušných práv k duševnímu vlastnictví. Pokud obsahuje jméno fyzické osoby, bude se naopak spíše jednat o kategorii osobnostních práv.⁶⁹⁶

Nařízení Řím II se podle bodu 26 Preambule vztahuje na zvláštní právo na ochranu databází a související práva. Těmito souvisejícími právy se myslí práva výkonných umělců, práva výrobců zvukových záznamů, práva výrobců zvukově obrazových záznamů a práva vysílacích organizací.⁶⁹⁷

Jistý problém mohou představovat určité aspekty práva výkonných umělců, typicky práva organizátorů a vydavatelů. Výkony těchto zprostředkovatelů děl je možné charakterizovat jako práva příbuzná k právu autorskému.

⁶⁹⁴ DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einföhrungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1328–1329.

⁶⁹⁵ Do této skupiny je možné zařadit také obchodní firmu jako název podnikatele zapsaný v obchodním rejstříku.

⁶⁹⁶ Blíže k tomu DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einföhrungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1328–1329.

⁶⁹⁷ K tomu srov. čl. 3 směrnice č. 2006/116/ES.

To vede k otázce ochrany organizátorů sportovních utkání.⁶⁹⁸ Pokud organizátoři sportovních akcí mají v zemi, pro kterou se uplatňuje nárok na ochranu, výlučná práva k zachycení a vysílání těchto veřejných událostí, tato práva by se, podle našeho názoru, měla rovněž kvalifikovat jako práva k duševnímu vlastnictví dle čl. 8 nařízení Řím II.⁶⁹⁹

Do působnosti nařízení Řím II dále spadají práva průmyslová. Ta zahrnují práva k vynálezům, průmyslovým a užitným vzorům nebo ochranným známkám. Pojem průmyslová práva je definován v čl. 1 odst. 2 Pařížské unijní úmluvy,⁷⁰⁰ na kterou v čl. 1 odst. 3 výslovně odkazuje Dohoda TRIPS. Evropská unie je členským státem WTO, Dohoda TRIPS je závazná nejen pro členské státy, ale i pro orgány EU a je součástí unijního právního řádu.⁷⁰¹ Definice uvedená v čl. 1 odst. 2 Dohody TRIPS sice není závazná pro interpretaci čl. 8 nařízení Řím II, nicméně je výsledkem mezinárodního konsensu ohledně typických průmyslových práv. Proto by měla být při interpretaci nařízení Řím II zohledněna.

Do definice pojmu průmyslových práv spadají práva k ochranným známkám (zapsaným i nezapsaným), práva k obchodnímu jménu, práva k ochranným označením, práva k průmyslovým vzorům (zapsaným i nezapsaným), práva k patentům, práva k topografím polovodičových výrobků a další.⁷⁰²

Odrůdová práva upravená národními předpisy spadají do rozsahu kolizní normy v čl. 8 odst. 1. Odrůdová práva Společenství, která vyplývají z nařízení č. 2100/94/ES, spadají do působnosti čl. 8 odst. 2 nařízení Řím II.

⁶⁹⁸ TICHÝ, Luboš. *Nařízení č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy Řím II: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 120; stejně tak De la DURANTAYE, Katharina. Article 8 Rome II. In: CALLIES, Graft-Peter. *Rome Regulations: Commentary*. 2. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International. 2015, s. 631. V českém právu žádná výhradní ochrana práv provozovatelů sportovních utkání neexistuje.

⁶⁹⁹ Stejně tak METZGER, Alex. Article 8 Rome II Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2019, s. 304.

⁷⁰⁰ Čl. 1 odst. 2 Pařížské úmluvy: „Předmětem ochrany průmyslového vlastnictví jsou patenty na vynálezy, užité vzory, průmyslové vzory nebo modely, tovární nebo ochranné známky, známky služeb, obchodní jméno a údaje o provenienci zboží nebo označení jeho původu. Dalším úkolem průmyslového vlastnictví je též potlačování nekalé soutěže.“

⁷⁰¹ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ve věci *Società Consortile Fonografici (SCF) v. Marco Del Corso* (C-135/10), bod 38.

⁷⁰² METZGER, Alex. Article 8 Rome II Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2019, s. 306.

Porušení práv k duševnímu vlastnictví se může překrývat s jinými skutkovými podstatami, typicky s nekalosoutěžními nároky, které spadají do čl. 6 nařízení Řím II. Toto ustanovení se vztahuje jak na nekalé obchodní praktiky vůči spotřebitelům na vnitřním trhu,⁷⁰³ tak na nekalé jednání ve vztazích business-business spočívající ve zneužití postavení soutěžitele (vyvolání nebezpečí záměny).⁷⁰⁴ Tyto nároky se mohou nicméně překrývat s právem duševního vlastnictví. Někteří autoři proto uvažují o využití mozaikové úpravy (*dépeçage*) pro jednotlivé nároky,⁷⁰⁵ případně o aplikaci *lex loci protectionis*.⁷⁰⁶ Podle Metzgera se jedná o spíše akademickou debatu, neboť „*lex loci protectionis a pravidlo účinků na trh povedou ve většině případů ke stejnému výsledku*“.⁷⁰⁷ S tímto tvrzením můžeme souhlasit, nicméně faktické důsledky nemohou omluvit nedůslednou nebo nepřesnou právní metodologii (zejména, pokud jde o kvalifikaci) při aplikaci norem mezinárodního práva soukromého.

Velmi problematická je pozice obchodního tajemství, byť je výslovně uvedeno v čl. 39 Dohody TRIPS a dle čl. 1 odst. 2 Dohody TRIPS spadá pod kategorie duševního vlastnictví, na které se Dohoda TRIPS vztahuje. S ohledem na to, že obchodní tajemství není ve všech státech chráněno absolutními právy, ale toliko relativními právy, které vyplývají z nekalosoutěžního

⁷⁰³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES ze dne 11. května 2005 o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu a o změně směrnice Rady 84/450/EHS, směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 (směrnice o nekalých obchodních praktikách).

⁷⁰⁴ „[...] acts that exploit a competitor's value (passing off and the like)“: K tomu srov. COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES. Proposal for a Regulation of the European Parliament and the Council on the Law Applicable to Non-contractual Obligations (Rome II) [online]. COM(2003) 427 final, 22. 7. 2003, s. 15 [cit. 2. 8. 2019]. Ze stanoviska Komise vyplývá, že nároky spočívající v záměně nebo kopírování produktů a služeb se řídí čl. 6 nařízení Řím II.

⁷⁰⁵ METZGER, Alex. Article 8 Rome II Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2019, s. 308.

⁷⁰⁶ Jisté řešení nabízí CLIP Principles v článku 1:101 odst. 3 písm. b), podle kterého je možné na spory na hraniční spory týkající se nekalé soutěže, resp. porušení práv k duševnímu vlastnictví, aplikovat hraniční určovatel *lex loci protectionis*: „*These Principles may be applied mutatis mutandis to disputes involving allegations of unfair competition arising from the same set of facts as relating allegations involving intellectual property rights*“.

⁷⁰⁷ „*The lex loci protectionis and the market effects rule will lead to similar results in most cases.*“ Viz. METZGER, Alex. Article 8 Rome II Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2019, s. 308.

jednání, nelze podle některých autorů řadit obchodní tajemství pod článek 8, ale musíme aplikovat čl. 6 odst. 2 nařízení Řím II.⁷⁰⁸

V odborné literatuře je dále předmětem debaty, zda do rozsahu čl. 8 nařízení Řím II spadají označení původu a zeměpisná označení, nebo zda je nutné je podřadit také pod čl. 6 nařízení Řím II.⁷⁰⁹ Deliktní nároky vyplývající ze zásahu do práv k zeměpisným označením a označením původu jsou samostatně upravena v unijním právu⁷¹⁰ a rovněž v čl. 22 až 23 Dohody TRIPS. Nositeli práv k zeměpisným označením nejsou jednotlivci, jedná se o kolektivní práva,⁷¹¹ nicméně se jedná o výlučná práva působící *erga omnes*, obdobná jiným „tradičním“ právům k duševnímu vlastnictví. Na základě toho by měla podle našeho názoru spadat do čl. 8 nařízení Řím II.⁷¹²

⁷⁰⁸ VALDHANS, Jiří. *Právní úprava mimosmluvních závazkových vztahů s mezinárodním prvkem*. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 200; stejně tak ILLMER, Martin. Article 8. In: HUBER, Peter (ed.). *Rome II Regulation. Pocket Commentary*. Munich: Sellier, European Law Publishers, 2011, s. 233. Obchodní tajemství bývá chráněno jinými právními mechanismy, zejména nároky v případě jeho neoprávněného zveřejnění. K tomu srov. čl. 39 Dohody TRIPS a směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/943 ze dne 8. června 2016 o ochraně nezveřejněného *know how* a obchodních informací (obchodního tajemství) před jejich neoprávněným získáním, využitím a zpřístupněním.

Tato úvaha je nicméně platná např. z pohledu českého práva, které nepřiznává obchodnímu tajemství absolutní povahu, ale pouze nekalosoutěžní ochranu, a proto jej nelze podřadit pod článek 8 nařízení Řím II. Opačný přístup lze nalézt ve slovenském právu, kde § 18 zák. č. 513/1991 Zb., obchodný zákoník zakládá ve vztahu k obchodnímu tajemství absolutní majetková práva, a proto by aplikace čl. 8 nařízení Řím II připadala v úvahu. Na tomto příkladu můžeme opět demonstrovat naprosto zásadní význam kvalifikace v mezinárodním právu soukromém. V tomto případě se střetává kvalifikace dle *lex fori* s kvalifikací autonomní.

⁷⁰⁹ ILLMER, Martin. Article 8. In: HUBER, Peter (ed.). *Rome II Regulation. Pocket Commentary*. Munich: Sellier, European Law Publishers, 2011, s. 235; De la DURANTAYE, Katharina. Article 8 Rome II. In: CALLIES, Graf-Peter. *Rome Regulations: Commentary*. 2. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2015, s. 631 Návod k řešení můžeme opět nalézt v CLIP Principles v článku 1:101 odst. 3: „These Principles may be applied *mutatis mutandis* to the protection of undisclosed information and geographical indications or similar forms of protection.“ Dále k tomu srov. DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1327–1328; UNBERATH, Hannes, Johannes CZIUPKA a Steffen PABST. Artikel 8: Verletzung von Rechten des geistigen Eigentums. In: RAUSCHER, Thomas. *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR. Kommentar. Band III. Rom I-VO, Rom II-VO*. 4. vyd. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2016, s. 847.

⁷¹⁰ K tomu srov. čl. 2 odst. 2 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013 ze dne 12. června 2013 o vymáhání práv duševního vlastnictví celními orgány a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1383/2003.

⁷¹¹ K tomu srov. KOUKAL, Pavel. *Autorské právo, public domain a lidská práva*. Brno: Masarykova univerzita, 2019, s. 113. Viz též kapitola 8.7.

⁷¹² METZGER, Alex. Article 8 Rome II Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2019, s. 307.

Na základě stejné argumentace pak do rozsahu čl. 8 nařízení Řím II spadá také tradiční vědění (*traditional knowledge, traditional cultural expressions, expressions of folklore*)⁷¹³ a ochrana olympijských symbolů.

13.6.3 Autonomní výklad pojmu „porušení“

Další pojem obsažený v čl. 8 nařízení Řím II, který je nutné vykládat autonomně, je „porušení“.⁷¹⁴ Nositel práva k duševnímu vlastnictví má určitý soubor práv, která jsou mu výlučně udělena (např. uvádění výrobku na trh, využívání výrobku chráněného patentem, rozšiřování nebo sdělování díla chráněného autorským právem veřejnosti apod.). K porušení chráněného práva dojde v okamžiku, kdy bude takto konat osoba bez souhlasu nositele práv nebo bez existence příslušné zákonné výjimky. Tato východiska vyplývající z hmotného práva mohou být výchozím bodem při výkladu pojmu „porušení“ také na úrovni kolizní.

*Tichý si v této souvislosti nicméně klade otázku, „zda je třeba na kolizněprávní úrovni provádět analýzu spočívající v lokalizaci porušení, anebo zda je tento pojem přísně spojen s hmotněprávním pojetím práv duševního vlastnictví“.*⁷¹⁵ Kolizněprávní navázání předpokládá jednání na území státu ochrany. Zda k tomu došlo, je možné odpovědět pouze na základě rozhodného hmotného práva. Podle Soudního dvora EU odpověď na otázku, zda k jednání došlo na území určitého státu (např. zda určitý znak na webových stránkách porušuje národní ochrannou známku), „je však otázkou věcného přezkumu žaloby, který provede příslušný soud na základě použitého hmotného práva.“⁷¹⁶

⁷¹³ De la DURANTAYE, Katharina. Article 8 Rome II. In: CALLIES, Graf-Peter. *Rome Regulations: Commentary*. 2. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2015, s. 631; DREXEL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1327–1328.

⁷¹⁴ Článek 8 se vztahuje nejen na „porušení“ práv k duševnímu vlastnictví, ale i jednání po právu, jakožto procesní obranu žalovaného. Jinými slovy, soudce bude v řízení posuzovat, zda k namítanému porušení došlo, nebo se jednalo o jednání po právu. K tomu srov. De la DURANTAYE, Katharina. Article 8 Rome II. In: CALLIES, Graf-Peter. *Rome Regulations: Commentary*. 2. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2015, s. 631; UNBERATH, Hannes, Johannes CZIUPKA a Steffen PABST. Artikel 8: Verletzung von Rechten des geistigen Eigentums. In: RAUSCHER, Thomas. *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR. Kommentar. Band III. Rom I-VO, Rom II-VO*. 4. vyd. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2016, s. 847.

⁷¹⁵ TICHÝ, Luboš. *Narizení č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy Řím II: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 121.

⁷¹⁶ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ve věci *Wintersteiger AG v. Products 4U Sondermaschinenbau GmbH* (C-523/10), bod 26.

Kolizněprávní pojem porušení z tohoto důvodu vede k hmotněprávnímu posuzování. Soudní dvůr EU podle *Tichého* vychází ze striktního rozlišování kolizněprávního navázání od hmotněprávní lokalizace porušení, kterou je ovšem možné provést až následně.⁷¹⁷ Podle Soudního dvora EU je hmotněprávní rovina relevantní teprve tehdy, jakmile je příslušné (protiprávní) jednání lokalizované na území členského státu, ve kterém žalobce uplatnil nárok na ochranu svého práva.⁷¹⁸ Podle *Tichého* „pro navázání podle principu státu ochrany podle odstavce 1 proto nemusí porušení práva být lokalizováno na kolizněprávní úrovni.“⁷¹⁹ Jiná situace je u porušení dle čl. 8 odst. 2 nařízení Řím II, kdy je místo porušení nutné lokalizovat na území členského státu EU. To je podle *Tichého* možné, protože „na základě navázání podle čl. 8 odst. 1 byl určen *lex causae*, a proto již existuje měřítko ke porušení práva duševního vlastnictví.“⁷²⁰

Čl. 8 odst. 1 i odst. 2 nařízení Řím II se aplikují bez ohledu na to, zda k porušení práva k duševnímu vlastnictví skutečně došlo. Pro aplikaci tohoto ustanovení postačuje, že žalobce tvrdí porušení příslušného práva v zemi (zemích), pro kterou je uplatňována ochrana.⁷²¹ Čl. 8 je aplikovatelný i na prohlášení o neporušení práva (*declarations of non-infringement*).⁷²²

Zvláštní kategorií je právo na opětný prodej (*resale right*, *Weiterverkaufsrecht*, *droit de suite*), které je upraveno v mezinárodním,⁷²³ unijním⁷²⁴ i národním právu⁷²⁵. Právo na opětný prodej je nepřevoditelným a nezczizitelným právem,

⁷¹⁷ TICHÝ, Luboš. *Nařízení č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy Řím II: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 121.

⁷¹⁸ K tomu srov. rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ve věci *Football Dataco Ltd a další v. Sportradar GmbH a Sportradar AG*. (C-173/11), bod 32.

⁷¹⁹ TICHÝ, Luboš. *Nařízení č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy Řím II: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 122.

⁷²⁰ TICHÝ, Luboš. *Nařízení č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy Řím II: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 122.

⁷²¹ ILLMER, Martin. Article 8. In: HUBER, Peter (ed.). *Rome II Regulation. Pocket Commentary*. Munich: Sellier, European Law Publishers, 2011, s. 234; METZGER, Alex. Article 8 Rome II Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2019, s. 309.

⁷²² METZGER, Alex. Article 8 Rome II Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2019, s. 309.

⁷²³ K tomu srov. čl. 14ter Bernské úmluvy.

⁷²⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/84/ES ze dne 27. září 2001 o právu na opětný prodej ve prospěch autora originálu uměleckého díla.

⁷²⁵ V českém právu k tomu srov. § 24 AutZ.

kteřé požívá autor originálu výtvarného díla nebo plastiky, a které umožňuje autorovi získat podíl na hospodářském úspěchu jeho díla. Opětný prodej může zasáhnout do výlučných práv autora. Právo na opětný prodej je tudíž právem k duševnímu vlastnictví, byť je odvozováno od prodeje hmotného substrátu (originálu díla), ve kterém je dílo zachyceno, a jeho porušení spadá do působnosti čl. 8 nařízení Řím II.⁷²⁶

13.7 Čl. 8 odst. 1 nařízení Řím II a *lex loci protectionis* pro porušení práv k duševnímu vlastnictví

Právní úprava v čl. 8 odst. 1 nařízení Řím II vychází z hmotněprávního principu teritoriality, podle kterého jsou práva k duševnímu vlastnictví omezena ve své existenci a následcích na území toho státu, který je prostřednictvím registrace nebo za splnění jiných předpokladů ustavil.⁷²⁷ Ochrana práv k duševnímu vlastnictví se provádí prostřednictvím územně omezených pravidel národního, regionálního (unijního) nebo mezinárodního původu. Doslovně je v čl. 8 nařízení Řím II uvedeno, že „*rozhodným právem pro mimosmluvní závazkové vztahy, které vznikají z porušení práva duševního vlastnictví, je právo země, pro kterou je uplatňována ochrana těchto práv.*“

Odst. 1 je z hlediska systematiky čl. 8 obecným pravidlem,⁷²⁸ na základě kterého se porušení práv k duševnímu vlastnictví posuzuje podle právního řádu určeného na základě práva státu ochrany (*lex loci protectionis*).⁷²⁹

⁷²⁶ Z judikatury Soudního dvora EU k interpretaci článku 7 odst. 2 nařízení Brusel Ibis vyplývá, že mimosmluvní závazek je jakýkoliv závazek, který není závazkem smluvním. K tomu srov. rozsudek Soudního dvora (pátého senátu) ve věci *Athanasios Kalfelis v. Banque Schröder, Münchmeyer, Hengst & Co. a dalším.* (189/87), bod 18.

⁷²⁷ TICHÝ, Luboš. *Nařízení č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy Řím II: komentář.* Praha: C. H. Beck, 2018, s. 117.

⁷²⁸ ILLMER, Martin. Article 8. In: HUBER, Peter (ed.). *Rome II Regulation. Pocket Commentary.* Munich: Sellier, European Law Publishers, 2011, s. 229.

⁷²⁹ Jak jsme uvedli dříve, použití hraničního určovatele *lex loci protectionis* je výsledkem (nepřesného) ztotožnění tohoto kritéria s principem teritoriality, který provedla Komise. Stejně kriticky se k této interpretaci staví *Kur a Maunsbach*: „[...] applying *lex loci protectionis* to IPR infringement is a ‚natural‘ but neither ‚automatic‘ nor strictly compelling consequence of the territoriality principle.“ In KUR, Annette a Ulf MAUNSBACH. *Choice of Law and Intellectual Property Rights.* *Oslo Law Review* [online]. 2019, roč. 6, č. 1, s. 55 [cit. 8. 8. 2019]. Čl. 8 odst. 1 je proto některými autory hodnocen jako „*rigidní a příliš zjednodušující, zejména ve vztahu ke formulaci jiných norem v nařízení Řím II.*“ In VALDHANS, Jiří. *Právní úprava mimosmluvních závazkových vztahů s mezinárodním prvkem.* Praha: C. H. Beck, 2012, s. 201.

Rozsahem kolizní normy v čl. 8 odst. 1 jsou mimosmluvní závazkové vztahy, které vznikají z porušení práv k duševnímu vlastnictví. Kolizní norma se vztahuje také na částečné jednání a přípravné jednání⁷³⁰ (*partial and preparatory acts*; k tomu srov. čl. 4 a čl. 6 odst. 1).⁷³¹

Navázání kolizní normy obsahuje již zmíněný hraniční určovatel *lex loci protectionis*. Právem rozhodným dle odst. 1 je právní řád státu, pro který je požadována ochrana dotčeného práva, resp. který právo registroval. Přesněji řečeno, hraničním určovatelem není skutečné porušení práva, ale uplatnění nároku na ochranu (*for which protection is claimed, für den der Schutz beansprucht wird*).⁷³²

Kolizní norma platí pro všechny druhy práv k duševnímu vlastnictví (registrované či neregistrované),⁷³³ bez ohledu na to, zda se jedná o práva upravená národním nebo unijním právem. Pravidlo v čl. 8 odst. 1 odkazuje na hmotné právo rozhodného právního řádu bez jeho kolizních norem, neboť čl. 24 nařízení Řím II vylučuje zpětný a další odkaz.

V odborné literatuře je stále předmětem debaty, zda princip teritoriality limituje *lex loci protectionis*, nebo zda jsou jeho účinky limitovány na hmotné

⁷³⁰ UNBERATH, Hannes, Johannes CZIUPKA a Steffen PABST. Artikel 8: Verletzung von Rechten des geistigen Eigentums. In: RAUSCHER, Thomas. *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR. Kommentar. Band III. Rom I-VO, Rom II-VO*. 4. vyd. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2016, s. 853.

⁷³¹ „Da Art. 8 wohl – anders als Art 6 – keine blosse sachbereichsspezifische Konkretisierung der Erfolgsortregel des Art. 4 darstellt, ist es möglich, an Vorbereitungsbehandlungen anzuknüpfen und die Frage nach dem Vorliegen einer relevanten Eingriffs- oder Benutzungsbehandlung auf die Sachrechtsebene zu verlangen.“ In UNBERATH, Hannes, Johannes CZIUPKA a Steffen PABST. Artikel 8: Verletzung von Rechten des geistigen Eigentums. In: RAUSCHER, Thomas. *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR. Kommentar. Band III. Rom I-VO, Rom II-VO*. 4. vyd. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2016, s. 853.

⁷³² „According to the principle of *lex protectionis*, the connecting factor of Art. 8(1) is not the actual infringement of an intellectual property right but the claim for protection: the law of the country or countries applies for which (not in which) the plaintiff claims protection.“ ILLMER, Martin. Article 8. In: HUBER, Peter (ed.). *Rome II Regulation. Pocket Commentary*. Munich: Sellier, European Law Publishers, 2011, s. 241. Shodně viz FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual property and private international law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 676; DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1248; RICKETSON, Sam a Jane C. GINSBURG. *International copyright and neighbouring rights: the Berne convention and beyond. Volume I*. 2. vyd. Oxford (UK): Oxford University Press, 2005, s. 1299; ULMER, Eugen. *Die Immaterialgüterrechte im internationalen Privatrecht*. Köln: Carl Heymanns Verlag, 1975, s. 10.

⁷³³ K tomu srov. bod 26 Preamble k nařízení Řím II.

národní právo.⁷³⁴ Zastánci prvního přístupu interpretují *lex loci protectionis* jako podmnožinu *lex loci delicti commissi*. *Lex loci protectionis* tím vede k právu země, ve které došlo k porušení.⁷³⁵ Podle jiných autorů tento přístup není správný. Čl. 8 odst. 1, na rozdíl od čl. 8 odst. 2, neupravuje výslovně hraniční určovatel *lex loci delicti commissi*. Žalobce si tak u neregistrovaných práv *de facto* může zvolit rozhodné právo, nicméně musí jednoznačně určit, pro kterou zemi ochranu uplatňuje.⁷³⁶

Formulace použitá v odst. 1 je velmi významná pro aplikaci tohoto ustanovení.⁷³⁷ Při použití čl. 8 odst. 1 je nutné určit zemi, „pro kterou je uplatňována ochrana“. To, zda k porušení práva skutečně došlo, je věcí hmotného práva. Určit zemi, pro kterou je uplatňována ochrana, je nutné i v případě jednotného práva Společenství (jednotného unijního práva k duševnímu vlastnictví),⁷³⁸ neboť také unijní předpisy, jež toto právo upravují, vyžadují, aby byla ochrana uplatňována alespoň pro jeden členský stát EU.⁷³⁹ Čl. 8 odst. 1 nařízení Řím II se použije také ve vztahu ke třetím, nečlenským státům.⁷⁴⁰

⁷³⁴ „There is disagreement as to whether that principle limits the *lex loci protectionis*, or whether its effect is limited to substantive law.“ In De la DURANTAYE, Katharina. Article 8 Rome II. In: CALLIES, Graf-Peter. *Rome Regulations: Commentary*. 2. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International. 2015, s. 633.

⁷³⁵ UNBERATH, Hannes, Johannes CZIUPKA a Steffen PABST. Artikel 8: Verletzung von Rechten des geistigen Eigentums. In: RAUSCHER, Thomas. *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR. Kommentar. Band III. Rom I-VO, Rom II-VO*. 4. vyd. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2016, s. 852.

⁷³⁶ De la DURANTAYE, Katharina. Article 8 Rome II. In: CALLIES, Graf-Peter. *Rome Regulations: Commentary*. 2. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International. 2015, s. 633; UNBERATH, Hannes, Johannes CZIUPKA a Steffen PABST. Artikel 8: Verletzung von Rechten des geistigen Eigentums. In: RAUSCHER, Thomas. *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR. Kommentar. Band III. Rom I-VO, Rom II-VO*. 4. vyd. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2016, s. 852; ILLMER, Martin. Article 8. In: HUBER, Peter (ed.). *Rome II Regulation. Pocket Commentary*. Munich: Sellier, European Law Publishers, 2011, s. 241; „Die Schutzlandanknüpfung erlaubt dem Kläger prinzipiell die Wahl des anwendbaren Rechts“. DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einföhrungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1249.

⁷³⁷ V anglickém znění nařízení Řím II: „[...] shall be the law of the country for which protection is claimed“. V německém znění nařízení Řím II: „[...] das Recht des Staates anzuwenden, für den der Schutz beansprucht wird.“

⁷³⁸ Jednotou povahu nemají dodatková ochranná osvědčení (*supplementary protection certificate*).

⁷³⁹ ILLMER, Martin. Article 8. In: HUBER, Peter (ed.). *Rome II Regulation. Pocket Commentary*. Munich: Sellier, European Law Publishers, 2011, s. 239.

⁷⁴⁰ Čl. 8 odst. 1 nařízení Řím II bývá označován jako tzv. externí kolizní norma (*external conflict rule, das Außen-IPR der Unionschutzrechte*). DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einföhrungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1302.

Pokud je základem nároku národní právo duševního vlastnictví, právo rozhodné se určí na základě kolizní normy v čl. 8 odst. 1. Pokud je základem nároku některý předpis tvořící jednotné právo Společenství, uplatní se postup dle čl. 8 odst. 2.

Formulaci použitou v rozsahu čl. 8 odst. 1 je nutné odlišovat od formulace „*právo státu, ve kterém je žádáno o ochranu práva k duševnímu vlastnictví*“ (jinými slovy *lex fori*). *Lex loci protectionis* je nutné také odlišovat od práva místa spáchání deliktu (*lex loci delicti commissi*) a práva místa vzniku škody (*lex loci damni infecti*). K překrytí *lex loci protectionis* a *lex fori* nicméně může dojít v případě, pokud je žaloba na porušení práva podána před soudy státu ochrany pro stát ochrany.⁷⁴¹

Lex loci protectionis zahrnuje subjektivní práva, která jsou upravena v národních právních řádech a v mezinárodních smlouvách. Problematická je tato otázka v případě jednotné unijní ochrany práv, kdy státem ve smyslu odst. 1 může být celá EU. Pro zjištění právního poměru s mezinárodním prvkem je proto významné teritoriální omezení protiprávního jednání.

13.7.1 Aplikace článku 8 odst. 1 nařízení Řím II v případě porušení práv k duševnímu vlastnictví v jednom státě

Pro aplikaci čl. 8 odst. 1 nařízení Řím II musíme z hlediska jeho metodologie a struktury dodržovat určitý postup. Žalobce podá žalobu z titulu porušení práva k duševnímu vlastnictví před soudy vybraného členského státu EU. Zda na území konkrétního státu skutečně došlo k tvrzenému porušení práva, se určí na základě hmotného práva. Právo státu ochrany musí určit, jaký rozsah tato ochrana má. Z judikatury Soudního dvora EU s odkazem na princip teritoriality vyplývá, že tuzemské právo k duševnímu vlastnictví může být porušeno pouze jednáním, které je alespoň částečně realizováno v tuzemsku (resp. má na území daného státu alespoň nepřímý dopad).⁷⁴²

Pokud k protiprávnímu jednání došlo v tuzemsku, použije se tuzemské hmotné právo. Pokud by k protiprávnímu jednání došlo v zahraničí, avšak

⁷⁴¹ Jak jsme také uvedli dříve, právní úprava v čl. 8 odst. 1 nařízení Řím II nenavazuje práva k duševnímu vlastnictví k právnímu řádu státu, kde má toto právo svůj původ (*lex originis*).

⁷⁴² K tomu srov. *Wintersteiger AG v. Products 4U Sondermaschinenbau GmbH* (C-523/10), bod 25.

žalobce by tvrdil porušení tuzemského práva, nebylo právo k duševnímu vlastnictví státu, „*pro který se žádá o ochranu*“, porušeno.

Pro řízení na základě čl. 8 odst. 1 je rozhodující skutkový přednes žalobce. Ten musí v žalobě uvést, pro který stát uplatňuje ochranu svého práva, a tím určit právo rozhodné (*lex loci protectionis* uvedený v odst. 1 je v odborné literatuře z tohoto důvodu označován jako tzv. subjektivní hraniční určovatel).⁷⁴³ Typicky se může jednat o zemi, ve které žalovaný údajně jednal v rozporu s tím, co stanoví místní legislativa v oblasti práva k duševnímu vlastnictví. Může se ovšem jednat i o situaci, kdy žalobce uplatňuje svá práva proti jednání žalovaného v zemi, která je odlišná od země, ve které protiprávně jednal (např. žalovaný porušil právo k duševnímu vlastnictví prostřednictvím Internetu nebo vyvezl chráněné zboží do jiné země).

Hraniční určovatel *lex loci protectionis* může vést k mnohosti práv rozhodných, nicméně by neměl vést k mnohosti nároků.⁷⁴⁴ Pokud žalobce nespecifikuje, zda žalobu hodlá uplatnit také na práva porušená v zahraničí, soud bude zpravidla vycházet z toho, že uplatňuje nárok podle práva státu soudu (*lex fori*) a nebude se zabývat kolizními otázkami případu.⁷⁴⁵ Možnost výběru právního řádu žalobcem by potenciálně mohlo vést k „*law shopping*“,⁷⁴⁶ jinými slovy k výběru takového právního řádu, který poskytuje žalobci nejlepší

⁷⁴³ ILLMER, Martin. Article 8. In: HUBER, Peter (ed.). *Rome II Regulation. Pocket Commentary*. Munich: Sellier, European Law Publishers, 2011, s. 241; DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1249; METZGER, Alex. Article 8 Rome II Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2019, s. 310.

⁷⁴⁴ „*The subjective connecting factor does not result in a multiplication of claims.*“ In ILLMER, Martin. Article 8. In: HUBER, Peter (ed.). *Rome II Regulation. Pocket Commentary*. Munich: Sellier, European Law Publishers, 2011, s. 242.

⁷⁴⁵ TICHÝ, Luboš. *Narizení č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy Řím II: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 123; ILLMER, Martin. Article 8. In: HUBER, Peter (ed.). *Rome II Regulation. Pocket Commentary*. Munich: Sellier, European Law Publishers, 2011, s. 243.

⁷⁴⁶ S pojmy „*law shopping*“ (hledání „nejpriznivějšího“ rozhodného práva pro žalobce) a „*forum shopping*“ (hledání „nejpriznivějšího“ soudiště) bývají spojeny spíše negativní konotace. Takový přístup ale podle našeho názoru není správný. Kolizní i procesní předpisy mezinárodního práva soukromého vycházejí z autonomie vůle stran a onen „*shopping*“ do jisté míry umožňují. Nejvíce patrné je to v případě nařízení Brusel Ibis, které obsahuje nejen pravidlo obecné pravomoci/příslušnosti, ale žalobce si může zvolit i alternativní soudiště dle speciálních pravidel, případně si soudiště zvolit na základě proroğační doložky (čl. 25).

postavení.⁷⁴⁷ Žalobce by měl nicméně pečlivě zvážit, pro které země bude dle čl. 8 odst. 1 žádat ochranu,⁷⁴⁸ aby se nedopustil tzv. šikanózního jednání.⁷⁴⁹

Pro určení práva rozhodného je proto důležité, ze kterého právního řádu žalobce dovozuje ochranu svého práva. Tak je tomu v případě ochrany na území státu, kde se uskutečnilo žalobcem tvrzené protiprávní jednání. V případech, kdy žalobce uplatňuje ochranu pro jeden jediný stát, hraniční určovatel *lex loci protectionis* vyjadřuje relativně vyrovnaný zájem práva státu ochrany, což jsou v praxi nejčastější případy.

13.7.2 Aplikace článku 8 odst. 1 nařízení Řím II v případě porušení práv k duševnímu vlastnictví ve více státech

Zajímavá situace může nastat v případě, kdy k porušení práva k duševnímu vlastnictví dojde ve více státech a ve všech je právo chráněno. Příkladem může být publikace článku chráněného autorským právem v České republice, který je následně distribuován v Německu a nabízen veřejnosti v elektronické podobě na Internetu po celé Evropě. Všechna tato protiprávní jednání byla provedena v různých zemích, ale jsou zároveň považována za porušení práva ve všech těchto státech.

K tomuto typu porušení dochází v dnešní době právě prostřednictvím Internetu. V případech tohoto, říkáme multistátního porušení, dochází k oslabování řešení na základě principu teritoriality a hraničního určovatele *lex loci protectionis*, neboť určení práva rozhodného s pomocí *lex loci protectionis* nemusí odpovídat požadavku nejužší vazby mezi příslušným jednáním a právem rozhodným.

⁷⁴⁷ Přílišný výběr se může žalobci vymstít, pokud v žalobě uvede zemi, ve které právo není chráněno, případně zemi, kde se žalovaný nedopustil protiprávního jednání. Pak jeho žaloba bude zamítnuta a původní žalobce může čelit protižalobě z titulu obtěžování nebo nekalé soutěže. Srov. KUR, Annette a Ulf MAUNSBACH. Choice of Law and Intellectual Property Rights. *Oslo Law Review* [online]. 2019, roč. 6, č. 1, s. 55 [cit. 8. 8. 2019].

⁷⁴⁸ „Der ‚kluge‘ Kläger wird sich aber nur auf das Recht jenes Schutzlandes berufen, für das ihm auch die Rechte zustehen.“ DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1249 a násl.

⁷⁴⁹ De la DURANTAYE, Katharina. Article 8 Rome II. In: CALLIES, Graf-Peter. *Rome Regulations: Commentary*. 2. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International. 2015, s. 633.

Pokud k porušení dojde na Internetu, jedná se z podstaty věci o ubikvitní porušení a na základě *lex loci protectionis* jsou aplikovatelné všechny právní řády států, pro které je uplatňována ochrana dotčených práv.⁷⁵⁰ Může se jednat o situaci, kdy každé jednání spáchané v některém z dotčených států poruší relevantní právo k duševnímu vlastnictví, nebo jedno jednání poruší práva k duševnímu vlastnictví ve více státech (*mosaik, mosaic approach, Mosaiktheorie*). Na základě toho může být jedno jednání zakládající porušení práva k duševnímu vlastnictví posouzeno různě podle všech aplikovatelných rozhodných práv.⁷⁵¹

Čl. 8 odst. 1 nařízení Řím II neupravuje výslovně řešení případů porušení ve více státech (pravidlo *de minimis*),⁷⁵² resp. efekty přelévání (*spillover effects, spillover protection*).⁷⁵³ To, zda se v případě porušení práv k duševnímu vlastnictví uplatní nějaká omezení, se určí na základě hmotného rozhodného práva. Pro zjednodušení si výklad rozlišíme na situace týkající se průmyslových (registrovaných) práv a autorského práva, resp. intra- a extraunijní vztahy.

V případě průmyslových práv je nutné aplikovat všechny dotčené právní řády, které průmyslovému právu poskytují ochranu. Tyto případy v praxi nepůsobí větší problémy, neboť se jedná o práva registrovaná a obchodníci pohybující se v přeshraničních vztazích zpravidla žádají o ochranu vyplývající z jednotného unijního práva k duševnímu vlastnictví, jako je ochranná známka EU,

⁷⁵⁰ ILLMER, Martin. Article 8. In: HUBER, Peter (ed.). *Rome II Regulation. Pocket Commentary*. Munich: Sellier, European Law Publishers, 2011, s. 244. Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ve věci *Roche Nederland BV a další v. Frederick Primus a Milton Goldenberg* (C-539/03), bod 25-30.

⁷⁵¹ „In den einschlägigen Situationen ist damit der Richter vor die schwierige Aufgabe gestellt, die Verletzung nach all jenen Rechtsordnungen zu prüfen, auf die der Kläger seine Klage stützt. Vor allem im Internet wird damit die Entwicklung von Kriterien zur Eingrenzung der Zahl anwendbarer Rechtsordnungen zu einer wichtigen Aufgabe.“ DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1381.

⁷⁵² Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 18. října 2012. *Football Dataco Ltd a další v. Sportradar GmbH a Sportradar AG*. (C-173/11), body 31–33.

⁷⁵³ Čl. 8 odst. 1 můžeme srovnat s úpravou v článku 6, který upravuje nekalou soutěž a jednání omezující volnou hospodářskou soutěž. Čl. 6 odst. 3 písm. b) umožňuje omezenou volbu práva v případě narušení trhu ve více státech. V této situaci může žalobce (osoba usilující o náhradu škody) žalovat podle práva místa soudu (*lex fori*), pokud trh *fora* je jedním z narušených trhů. Pokud žalobce žaluje více než jednoho žalovaného, může žalovat podle práva soudu (*lex fori*), pokud omezení hospodářské soutěže významně narušuje trh *fora*. K tomu srov. ILLMER, Martin. Article 8. In: HUBER, Peter (ed.). *Rome II Regulation. Pocket Commentary*. Munich: Sellier, European Law Publishers, 2011, s. 244.

průmyslový vzor Společenství nebo odrůdová práva Společenství. Pokud se však bude jednat např. o porušení patentu, který je chráněn ve dvaceti členských a nečlenských státech, žalobce si obvykle zvolí jeden „hlavní“ stát, ve kterém bude žalovat na náhradu škody, případně soudní zákaz,⁷⁵⁴ a poté se pustí do mimosoudního řešení sporů v ostatních státech. Žalobce nicméně může uplatnit ochranu pro všechny státy. Určený soud pak bude muset aplikovat práva všech zemí, pro které je ochrana uplatňována.

Problematičtější otázkou bude, nastane-li porušení průmyslových práv v nečlenském státě EU. V tuto chvíli sice k hromadnému porušování průmyslových práv zpravidla nedochází, nicméně situace se může změnit kvůli rozšiřování narušujících informací na Internetu a relativně otevřenému systému mezinárodní registrace paralelních práv.⁷⁵⁵

⁷⁵⁴ Příkladem známého soudního rozhodnutí, ve kterém se řešily extrateritoriální účinky aplikace cizího práva, resp. teritoriálně omezené soudní zákazy, je *Yahoo vs. LICRA*. V původním řízení šlo o spor mezi dvěma francouzskými organizacemi *La Ligue Contre Le Racisme et L'Antisemitisme* a *L'Union Des Étudiants Juifs De Franc* s americkou společností Yahoo! Americká společnost na svých webových aukčních stránkách nacházejících se na amerických serverech nabízela ke koupi předměty spojené s nacistickou ideologií. Organizace *LICRA* považovala tuto nabídku za v rozporu s francouzskými právními předpisy, a proto podala žalobu k francouzským soudům na jejich odstranění. Francouzský soud kvalifikoval jednání žalovaného jako civilní delikt a v souladu s francouzským právem vydal soudní příkaz, na základě kterého byl žalovaný povinen přijmout opatření, která by znemožnila francouzským občanům přístup na její webové stránky. Rozhodnutí francouzského soudu nebylo v USA uznáno a vykonáno. Americký soud uznal mezinárodní pravomoc Francie vydávat právní předpisy upravující jednání na území Francie. Nicméně uvedl, že s ohledem na První dodatek Ústavy USA není možné, aby na území USA mělo účinky cizozemské rozhodnutí, které řeší obsah projevů na Internetu. Blíže k tomuto rozhodnutí srov. KYSELOVSKÁ, Tereza. Působnost práva na internetu. In POLČÁK, Radim et al. *Právo informačních technologií*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 37; KYSELOVSKÁ, Tereza. *Vybrané otázky vlivu elektronizace na evropské mezinárodní právo soukromé a procesní: (se zaměřením na princip teritoriality a pravidla pro založení mezinárodní příslušnosti soudu ve sporech vyplývajících ze smluvních závazkových vztahů)*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2014, s. 71 a násl.

⁷⁵⁵ KUR, Annette a Ulf MAUNSBACH. Choice of Law and Intellectual Property Rights. *Oslo Law Review* [online]. 2019, roč. 6, č. 1, s. 56 [cit. 8. 8. 2019].

Na tento vývoj reagovala již v roce 2002 organizace WIPO a smluvní státy Pařížské ujednání úmluvy. K tomu srov. *Joint Recommendation Concerning Provisions on the Protection of Marks, and Other Industrial Property Rights in Signs, on the Internet (with Explanatory Notes)*. Adopted by the Assembly of the Paris Union for the Protection of Industrial Property and the General Assembly of the World Intellectual Property Organization (WIPO) [online]. Thirty-Sixth Series of Meetings of the Assemblies of the Member States of WIPO September 24 to October 3, 2001 [cit. 12.8.2019].

Situace je opět složitější v případě autorského práva. V rámci EU neexistuje jednotné autorské právo. V případě rozšíření chráněného obsahu na Internetu se může jednat o porušení ve všech státech WTO, které jsou vázány Dohodou TRIPS, resp. Bernskou úmluvou, na kterou Dohoda TRIPS výslovně odkazuje.⁷⁵⁶ S ohledem na procesní ekonomii a náklady řízení jistě nebudou časté případy, kdy by nositel autorského práva uplatňoval práva všech států. V praxi navíc dochází často k tomu, že soudy v případech porušení autorského práva na Internetu aplikují tuzemské právo, aniž by se zabývaly potenciálním celosvětovým dopadem porušení.⁷⁵⁷

Bylo by možné uvažovat o omezení dle míry intenzity zásahu do chráněného práva. Takové řešení ale není v kolizním právu možné,⁷⁵⁸ neboť se uplatní až na úrovni rozhodného hmotného práva.⁷⁵⁹ S ohledem na princip teritoriality může právo státu ochrany zakázat pouze taková jednání, která jsou považována za porušení práva na území tohoto konkrétního státu.⁷⁶⁰ Právo země ochrany také určuje, jaké další civilněprávní následky může porušení mít (např. náhrada škody, odstranění porušujících informací apod.).⁷⁶¹

Uvedené ale může na druhé straně působit problémy v případě soudních příkazů zakazujících určité jednání (*injunctive relief*). Soudní zákaz v případě

⁷⁵⁶ KUR, Annette a Ulf MAUNSBACH. Choice of Law and Intellectual Property Rights. *Oslo Law Review* [online]. 2019, roč. 6, č. 1, s. 57 [cit. 8. 8. 2019].

⁷⁵⁷ K tomuto závěru dochází i *Christie* ve své komparativní studii (srov. kapitulu 2). Podle této studie byla otázka rozhodného práva dokonce řešena pouze v jedné čtvrtině případů. V 16 sporech bylo jako právo rozhodné určeno *lex fori*. Pouze v jednom z 56 případů bylo aplikováno cizí právo jako právo rozhodné.

⁷⁵⁸ TICHÝ, Luboš. *Narřízení č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy Řím II: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 124.

⁷⁵⁹ Pravidlo *de minimis* je upraveno v článku 3:602 CLIP Principles. Došlo-li k porušení ve více státech, soud může určit rozhodné právo podle země, ve které takové porušení způsobilo nejzávažnější následky, nebo ve které narušitel zásadním způsobem jednal: „1) *A court applying the law or laws determined by Article 3:601 shall only find for infringement if a) the defendant has acted to initiate or further the infringement in the State or the States for which the protection is sought, or b) the activity by which the right is claimed to be infringed has substantial effect within, or is directed to the State or the States for which protection is sought.* 2) *The court may exceptionally derogate from that general rule when reasonable under the circumstances of the case.*“ Musíme uvést, že se nejedná o kolizní normu, ale o výkladové pravidlo na úrovni hmotného práva (vycházíme z formulace „*a court applying the law or laws determined by [...]*“).

⁷⁶⁰ TICHÝ, Luboš. *Narřízení č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy Řím II: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 124.

⁷⁶¹ DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einfuhrungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1352.

jednání, které porušuje práva k duševnímu vlastnictví podle několika právních řádů, může mít (extraterritoriální) důsledky pro toto jednání jako takové. Pokud soud jednoho státu zakáže určité jednání, důsledky tohoto zákazu se projeví všude. Soudy se proto s ohledem na zásadu mezinárodní zdvořilosti (*comity*)⁷⁶² zpravidla snaží omezit svá rozhodnutí a jejich dopady pouze na „domácí hřiště“.⁷⁶³ Jak jsme uvedli dříve, aby bylo možné žádat ochranu pro určitou zemi, porušení musí mít na tomto území dostatečné následky.⁷⁶⁴ Zatím nevyřešenou otázkou zůstává, zda lze hraniční určovatel *lex loci protectionis* použít i na tzv. *cloud computing*, což jsou skutečně ubikvitní skutkové stavy.⁷⁶⁵ V těchto případech by se na základě čl. 8 odst. 1 nařízení Řím II určil právní řád, pro který žalobce uplatňuje ochranu svého práva. Následně by se na úrovni hmotného práva určilo, zda v rámci územní působnosti daného právního řádu, kterého se žalobce dovolává, je vůbec možné provést jím navrhované opatření.

⁷⁶² S konceptem *comity* přišli představitelé tzv. nizozemské právní školy mezinárodního práva soukromého *Paul Voet* a *Ulrik Huber*. Podle první *Huberovy* maximy platí zákony státu pouze na jeho území a zavazují pouze subjekty, které se na jeho území nacházejí. Státy mohou aplikovat na svém území cizí právo, ale není to jejich povinnost. Princip *comity* je spojen s také s mezinárodním právem soukromým. Blíže k tomu KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ, Květoslav RŮŽIČKA et al. *Mezinárodní právo soukromé*. 8 vyd. Plzeň-Brno: Aleš Čeněk-Doplňek, 2015, s. 87; KYSELOVSKÁ, Tereza. *Vybrané otázky vlivu elektronizace na evropské mezinárodní právo soukromé a procesní: (se zaměřením na princip teritoriality a pravidla pro založení mezinárodní příslušnosti soudu ve sporech vyplývajících ze smluvních závazkových vztahů)*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2014, s. 50 a násl. a literatura zde citovaná.

⁷⁶³ ILLMER, Martin. Article 8. In: HUBER, Peter (ed.). *Rome II Regulation. Pocket Commentary*. Munich: Sellier, European Law Publishers, 2011, s. 245; De la DURANTAYE, Katharina. Article 8 Rome II. In: CALLIES, Graf-Peter. *Rome Regulations: Commentary*. 2. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International. 2015, s. 634.

⁷⁶⁴ De la DURANTAYE, Katharina. Article 8 Rome II. In: CALLIES, Graf-Peter. *Rome Regulations: Commentary*. 2. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International. 2015, s. 634; rozsudek Soudního dvora ve věci *Football Dataco Ltd a další v. Sportradar GmbH a Sportradar AG*. (C-173/11), body 35-43; rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ve věci *L'Oréal SA a další v. eBay International AG a další* (C-324/09), body 64-65.

⁷⁶⁵ Ten, kdo službu *cloud* nabízí, může především rozmnožovat dílo, k čemuž může docházet automaticky na všech serverech zároveň. Na straně uživatele této služby je pak možné hovořit zejména o dočasném rozmnožování díla.

13.8 Čl. 8 odst. 2 nařízení Řím II a hraniční určovatel *lex loci delicti commissi* pro jednotná práva duševního vlastnictví Společenství (EU)⁷⁶⁶

Evropská unie vytváří od 90. let 20. století vlastní samostatný systém ochrany duševního vlastnictví, který je založen na unijní registraci a má jednotné účinky v rámci celé EU. Prvním jednotným nástrojem byla ochranná známka Společenství, která byla vytvořena nařízením č. 40/94/ES.⁷⁶⁷ Toto nařízení bylo později nahrazeno nařízením č. 207/2009/ES,⁷⁶⁸ jež bylo významně změněno v roce 2015,⁷⁶⁹ a v roce 2017 bylo přijato nové nařízení č. 2017/1001 (nařízení o ochranné známce Evropské unie).⁷⁷⁰ Systém ochranných známek se nyní označuje jako „ochranná známka EU“. Nařízení č. 2017/1001/EU upravuje jednotná pravidla pro většinu hmotněprávních otázek s tímto právem spojených, a to včetně účinků ochranné známky EU a nároků v případě porušení. Nařízení o ochranné známce EU dále v čl. 101 odst. 2 upravuje odkaz na národní právo v případě otázek, které nejsou tímto nařízením řešeny (k tomu srov. dále).

Druhé jednotné právo Společenství vytvořené v roce 1994 ve formě nařízení č. 2100/94/ES bylo odrůdové právo Společenství.⁷⁷¹ Toto nařízení v čl. 97 odst. 1 odkazuje na vnitrostátní předpisy včetně mezinárodního práva soukromého.

Později byl vytvořen jednotný systém Společenství pro ochranu zeměpisných označení a označení původu (nařízení č. 510/2006/ES).⁷⁷² Toto nařízení bylo v roce 2012 nahrazeno nařízením č. 1151/2012/EU.⁷⁷³

⁷⁶⁶ V této kapitole používáme v zájmu zachování terminologie dle článku 8 odst. 2 nařízení Řím II označení „jednotné právo duševního vlastnictví Společenství“, byť v dnešní době již hovoříme o „jednotném právu duševního vlastnictví Evropské unie“.

⁷⁶⁷ Nařízení Rady (ES) č. 40/94 ze dne 20. prosince 1993 o ochranné známce Společenství.

⁷⁶⁸ Nařízení Rady (ES) č. 207/2009 ze dne 26. února 2009 o ochranné známce Společenství.

⁷⁶⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2424 ze dne 16. prosince 2015, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 207/2009 o ochranné známce Společenství a nařízení Komise (ES) č. 2868/95, kterým se provádí nařízení Rady (ES) č. 40/94 o ochranné známce Společenství, a zrušuje nařízení Komise (ES) č. 2869/95 o poplatcích placených Úřadu pro harmonizaci ve vnitřním trhu.

⁷⁷⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1001 ze dne 14. června 2017 o ochranné známce Evropské unie.

⁷⁷¹ Nařízení Rady (ES) č. 2100/94 ze dne 27. července 1994 o odrůdových právech Společenství.

⁷⁷² Nařízení Rady (ES) č. 510/2006 ze dne 20. března 2006 o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin.

⁷⁷³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1151/2012 ze dne 21. listopadu 2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin.

Třetí jednotné právo bylo vytvořeno v roce 2002. Jedná se právo k průmyslovým vzorům Společenství.⁷⁷⁴ Pro otázky tímto předpisem neupravené odkazuje nařízení dle čl. 88 odst. 2 na vnitrostátní předpisy, včetně mezinárodního práva soukromého.

Rozsahem kolizní normy v čl. 8 odst. 2 nařízení Řím II jsou mimosmluvní závazkové vztahy, které vznikají z porušení jednotného práva duševního vlastnictví Společenství (resp. jednotného práva duševního vlastnictví EU): „*Rozhodným právem pro mimosmluvní závazkové vztahy, které vznikají z porušení jednotného práva duševního vlastnictví Společenství, je v otázkách neupravených příslušným aktem Společenství právo země, ve které k tomuto porušení došlo.*“

Jedná se o ochrannou známku EU, průmyslový vzor Společenství, odrůdová práva Společenství a zeměpisná označení a označení původu chráněná dle nařízení č. 510/2006/ES a nařízení č. 1151/2012/EU. Právní úprava výše uvedených práv vyplývá z hmotněprávní úpravy v příslušném nařízení.⁷⁷⁵

Čl. 8 odst. 2 nařízení Řím II se nevztahuje na všechny kolizní otázky spojené s porušením jednotného práva duševního vlastnictví. Pro správnou aplikaci ustanovení je nutné rozlišovat, zda se jedná o vztah mezi subjekty z členských států nebo nečlenských států. Pro aplikaci jednotného práva Společenství ve vztazích ke třetím, nečlenským státům, se použije čl. 8 odst. 1 nařízení Řím II, zatímco pro určení práva členského státu při vyplnění mezer v jednotné úpravě se použije čl. 8 odst. 2 nařízení Řím II.⁷⁷⁶

Patenty, které jsou registrovány u Evropského patentového úřadu na základě Evropské patentové úmluvy,⁷⁷⁷ nespádají do rozsahu čl. 8 odst. 2, neboť nejsou založeny na unijním právu a nemají jednotný účinek v rámci EU.⁷⁷⁸

⁷⁷⁴ Nařízení Rady (ES) č. 6/2002 ze dne 12. prosince 2001 o (průmyslových) vzorech Společenství.

⁷⁷⁵ Jak jsme uvedli dříve, práva k duševnímu vlastnictví, která vycházejí ze směrnicového práva, nejsou součástí jednotného práva duševního vlastnictví Společenství (jedná se např. o právo autora na zpětný prodej nebo o právní ochranu databází). Implementací směrnice vytváří členské státy národní formy ochrany.

⁷⁷⁶ ILLMER, Martin. Article 8. In: HUBER, Peter (ed.). *Rome II Regulation. Pocket Commentary*. Munich: Sellier, European Law Publishers, 2011, s. 230; DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1302 a násl.

⁷⁷⁷ Úmluva o udělování evropských patentů (Evropská patentová úmluva) z 5. října 1973, revidovaná aktem revidujícím čl. 63 Evropské patentové úmluvy ze 17. prosince 1991 a Revizním aktem Evropské patentové úmluvy z 19. listopadu 2000.

⁷⁷⁸ Dle článku 64 odst. 1 Evropské patentové úmluvy „*poskytuje evropský patent svému majiteli ode dne zveřejnění oznámení o jeho udělení a v každém smluvním státě, pro který byl udělen, stejná práva, jaká by mu poskytoval národní patent udělený v tomto státě.*“

Jiná situace nastane v případě evropského patentu s jednotným účinkem a s ním souvisejícím systémem vymáhání práv u Jednotného patentového soudu. Tzv. patentový balíček⁷⁷⁹ má vytvořit systém jednotné patentové ochrany. V rámci tohoto systému bude nutné rozlišit dvě situace: (i) porušení evropského patentu s jednotným účinkem v režimu nařízení č. 1257/2012/EU a nařízení č. 1260/2012/EU; a (ii) porušení evropského patentu, který není v režimu těchto dvou uvedených nařízení, ale spadá do působnosti Dohody o jednotném patentovém soudu.⁷⁸⁰

V prvním případě se jedná dle čl. 3 odst. 1 nařízení č. 1257/2012/EU o „evropský patent udělený se stejným souborem patentových nároků ve vztahu ke všem zúčastněným členským státům, [který] má jednotný účinek v zúčastněných členských státech, pokud je jeho jednotný účinek zapsán v rejstříku jednotné patentové ochrany“. Jednotná ochrana je evropskému patentu s jednotným účinkem přidělena na základě práva kteréhokoliv ze zúčastněných členských států dle čl. 5 a 7 nařízení č. 1257/2012/EU.

Evropský patent s jednotným účinkem je součástí jednotného práva duševního vlastnictví Společenství, a tudíž mimosmluvní závazkové vztahy vznikající z jeho porušení by měly spadat do rozsahu čl. 8 odst. 2 nařízení Řím II. Nabízí se proto otázka, jaký je vztah čl. 8 odst. 2 nařízení Řím II a článků 5 a 7 nařízení č. 1257/2012/EU? Odpověď můžeme nalézt v čl. 27 nařízení Řím II, podle kterého přednost před nařízením Řím II mají „předpisy Společenství, které ve zvláštních případech stanoví kolizní normy pro mimosmluvní závazkové vztahy“. Z tohoto ustanovení můžeme dovodit, že nařízení č. 1257/2012/EU má před čl. 8 nařízení Řím II přednost. Následně se ovšem nabízí další otázka, jaký je vlastně rozsah působnosti článků 5 a 7 nařízení č. 1257/2012/EU. Při podrobnějším zkoumání zjistíme, že se čl. 5 vztahuje na „rozsah a omezení práva zabránit jakékoliv třetí osobě v jednání, proti němuž tento patent poskytuje ochranu“. Čl. 7 nařízení č. 1257/2012/EU se vztahuje

⁷⁷⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1257/2012 ze dne 17. prosince 2012, kterým se provádí posílená spolupráce v oblasti vytvoření jednotné patentové ochrany; Nařízení Rady (EU) č. 1260/2012 ze dne 17. prosince 2012, kterým se provádí posílená spolupráce v oblasti vytvoření jednotné patentové ochrany, pokud jde o příslušná ustanovení o překladu; Dohoda o jednotném patentovém soudu.

⁷⁸⁰ METZGER, Alex. Article 8 Rome II Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPII. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2019, s. 317.

na patent jako předmět vlastnictví. Z doslovného znění článků 5 a 7 nařízení č. 1257/2012/EU tak můžeme dovodit, že jejich působnost je mnohem úžeji vymezená, než je tomu v případě čl. 8 nařízení Řím II. Z toho dovozujeme, že pro případy např. základu a rozsahu odpovědnosti nebo opatření, která může soud přijmout, je nutné aplikovat čl. 8 odst. 2 nařízení Řím II.⁷⁸¹

Ve druhé situaci se musíme zamyslet nad právním režimem patentů, které nejsou registrovány jako evropský patent s jednotným účinkem dle nařízení č. 1257/2012/EU, ale spadají do působnosti Jednotného patentového soudu. Dohoda o jednotném patentovém soudu se dle čl. 3 písm. c) a d) vztahuje na „evropské patenty, které dosud nezanikly ke dni vstupu této dohody v platnost, nebo byly uděleny po tomto dni, aniž je dotčen čl. 83 a evropské patentové přihlášky, které nebyly vyřízeny ke dni vstupu této dohody v platnost nebo byly podány po tomto dni, aniž je dotčen čl. 83“. Jedná se o evropský patent chráněný v daných členských státech EU na základě čl. 64 Evropské patentové úmluvy a patenty a patentové přihlášky, které zůstávají v platnosti. Vzhledem k tomu, že se jedná o patenty s účinky jako patenty národního původu, musí se pro určení práva rozhodného pro jejich porušení aplikovat čl. 8 odst. 1 nařízení Řím II.⁷⁸² Dohoda o Jednotném patentovém soudu je totiž mezinárodní úmluvou, která byla uzavřena mezi členskými státy EU po vstupu nařízení Řím II v platnost, a nikoliv nařízení. Vzhledem k tomu platí na základě čl. 28 odst. 2 nařízení Řím II přednostní použití tohoto nařízení, nikoliv mezinárodní intraunijní úmluvy (viz kapitola 13.2.3).⁷⁸³

13.8.1 Struktura čl. 8 odst. 2 nařízení Řím II

I v případě porušení jednotného unijního práva k duševnímu vlastnictví je třeba použít právní řád státu, pro jehož území je uplatňována ochrana tohoto práva (čl. 8 odst. 1).⁷⁸⁴ Čl. 8 odst. 2 nenahrazuje čl. 8 odst. 1 nařízení

⁷⁸¹ Stejně tak viz METZGER, Alex. Article 8 Rome II Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2019, s. 318.

⁷⁸² METZGER, Alex. Article 8 Rome II Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2019, s. 319.

⁷⁸³ Ibid.

⁷⁸⁴ TICHÝ, Luboš. *Nařízení č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy Řím II: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 125.

Řím II, nýbrž se jedná o doplňující kolizní normu.⁷⁸⁵ Pro aplikaci čl. 8 odst. 1 se totiž onou zemí, pro kterou je uplatňována ochrana, myslí území všech členských států EU.⁷⁸⁶

Rozsah kolizní normy v čl. 8 odst. 2 je, stejně jako v případě čl. 8 odst. 1, konstruován velmi úzce. Vztahuje se opět „pouze“ na „mimosmluvní závazkové vztahy, které vznikají z porušení jednotného práva duševního vlastnictví Společenství“.

13.8.2 Aplikace článku 8 odst. 2 nařízení Řím II v případě porušení jednotného práva Společenství (EU) v jednom státě

Dle systematiky a struktury čl. 8 odst. 2 nařízení Řím II je nutné postupovat následujícím způsobem. Na základě čl. 8 odst. 1 se určí, zda je právem rozhodným pro mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z práva k duševnímu vlastnictví právo členského státu EU nebo třetího nečlenského státu. Je-li právem rozhodným právo členského státu, je nutné aplikovat jednotnou unijní úpravu práva k duševnímu vlastnictví Společenství (resp. jednotného unijního práva k duševnímu vlastnictví).

Pokud je uplatňována ochrana vyplývající z jednotné unijní úpravy, je nutné přednostně aplikovat hmotněprávní ustanovení příslušného unijního nařízení. Ochrana poskytovaná těmito předpisy je nicméně omezená. V okamžiku, kdy hmotněprávní úprava v příslušném nařízení chybí, použije se úprava v čl. 8 odst. 2. Tato kolizní norma navazuje na právo země, ve které k porušení došlo (*lex loci delicti commissi*).⁷⁸⁷

Shrneme-li výše uvedené, při řešení konkrétních případů v praxi je nutné začít analýzou čl. 8 odst. 1, pak ověřit, zda je sporná otázka upravena v příslušném nařízení jednotného práva. Teprve poté, co řešení nenalezneme v nařízení Řím II, se použije čl. 8 odst. 2 a hraniční určovatel *lex loci delicti commissi*.

⁷⁸⁵ METZGER, Alex. Article 8 Rome II Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPII. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2019, s. 315.

⁷⁸⁶ DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einföhrungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1304–1307.

⁷⁸⁷ Touto úpravou se kolizní pravidlo v článku 8 odst. 2 odlišuje jak od právní úpravy v článku 8 odst. 1 (*lex loci protectionis*), tak v článku 4 odst. 1 (*lex loci damni infecti*). Právní úprava v článku 4 výslovně vylučuje možnost využití hraničního určovatele *lex loci delicti commissi*: „[...] bez ohledu na to, ve které zemi došlo ke skutečnosti, jež vedla ke vzniku škody, a bez ohledu na to, ve které zemi nebo kterých zemích se projevily nepřímé následky této skutečnosti.“

Důvod použití *lex loci delicti commissi* místo *lex loci protectionis* je zřejmý; vzhledem k tomu, že ochrana je poskytována pro území celé EU, nemůže hraniční určovatel *lex loci protectionis* poskytnout dostatečně přesné určení národního práva.⁷⁸⁸ Hraniční určovatel *lex loci delicti commissi* je v tomto případě podle našeho názoru použit správně, neboť práva k duševnímu vlastnictví mohou být porušena pouze jednáním, které právo země ochrany zakazuje.⁷⁸⁹

Vzhledem k tomu, že čl. 8 odst. 2 nařízení Řím II odkazuje na aplikaci konkrétního unijního nařízení, je možné (a vhodné) pro interpretaci pojmu „porušení“ vyjít z definice a právní úpravy příslušného unijního předpisu. To umožní lépe lokalizovat protiprávní jednání.⁷⁹⁰

Nařízení č. 2017/1001/EU nebo nařízení č. 6/2002/ES obsahují hmotněprávní úpravu příslušného práva k duševnímu vlastnictví. Nicméně neupravují všechny možné otázky, např. sankce, náhradu škody, požadavek na odstranění informací, informační povinnost směrem ke třetím stranám apod.⁷⁹¹ Kupříkladu dle čl. 130 odst. 1 nařízení č. 2017/1001/EU soud, zjistí-li, že žalovaný porušil práva z ochranné známky, vydá příkaz,

⁷⁸⁸ VALDHANS, Jiří. *Právní úprava mimosmluvních závazkových vztahů s mezinárodním prvkem*. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 201; SCHACK, Haimo. The Law Applicable to Unregistered IP Rights After Rome II. *Ritsumeikan Law Review* [online]. 2009, č. 26, s. 133 [cit. 7. 8. 2019]; SCHACK, Haimo. The Law Applicable to (Unregistered) IP Rights After Rome II. In: LEIBLE, Stefan a Ansgar OHLY (eds.). *Intellectual Property and private international law*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2009, s. 83–84; De la DURANTAYE, Katharina. Article 8 Rome II. In: CALLIES, Graf-Peter. *Rome Regulations: Commentary*. 2. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International. 2015, s. 637.

⁷⁸⁹ Použití hraničního určovatele *lex loci delicti commissi* nebylo přijato jednohlasně. Někteří autoři navrhovali úpravu *lex loci damni infecti*, jako je tomu v článku 4 odst. 1. Hlavním argumentem bylo, že v případě porušení práva k duševnímu vlastnictví je *lex loci damni infecti* a *lex loci delicti commissi* totožné. K dané diskuzi srov. např. SCHACK, Haimo. The Law Applicable to Unregistered IP Rights After Rome II. *Ritsumeikan Law Review* [online]. 2009, č. 26, s. 134 a násl. [cit. 7. 8. 2019]; SCHACK, Haimo. The Law Applicable to (Unregistered) IP Rights After Rome II. In: LEIBLE, Stefan a Ansgar OHLY (eds.). *Intellectual Property and private international law*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2009, s. 84; De la DURANTAYE, Katharina. Article 8 Rome II. In: CALLIES, Graf-Peter. *Rome Regulations: Commentary*. 2. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International. 2015, s. 638. Podle jiných názorů se mělo použít právo země, kde došlo k narušení trhu dle článku 6 odst. 1. K tomu srov. např. DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einföhrungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1304 a násl.; nebo návrh článku 6a Hamburské skupiny.

⁷⁹⁰ V případě ochranné známky bude místem porušení práva z ní vyplývajícího místo, kde údajný narušitel nabízí zboží či služby pod ochrannou značkou, dováží nebo vyvážá zboží nebo využívá označení a obaly, na kterých je známka umístěna.

⁷⁹¹ ILLMER, Martin. Article 8. In: HUBER, Peter (ed.). *Rome II Regulation. Pocket Commentary*. Munich: Sellier, European Law Publishers, 2011, s. 239.

kterým mu zakazuje pokračovat v jednání. Podle vnitrostátních právních předpisů přijme příslušná opatření, aby žalovaný tento zákaz dodržoval. Dle čl. 129 odst. 2 nařízení č. 2017/1001/EU se ve všech otázkách neupravených tímto nařízením soud řídí „příslušnými vnitrostátními předpisy“.⁷⁹²

Podobně v případě nařízení č. 6/2002/ES může soud dle čl. 89 přijmout postihy pro porušení průmyslového vzoru Společenství. Ve všech ostatních otázkách, které nejsou tímto nařízením upraveny, se soud dle čl. 89 odst. 1 písm. d), resp. čl. 88 odst. 2 řídí „vnitrostátními právními předpisy, včetně mezinárodního práva soukromého“.

Byť to není v čl. 129 odst. 2 nařízení č. 2017/1001/EU výslovně uvedeno, znamená odkaz na národní právo, stejně jako v případě článků 89 odst. 1 písm. d) a čl. 88 odst. 2 nařízení č. 6/2002/ES, odkaz na normy mezinárodního práva soukromého, tedy kolizní normy.⁷⁹³ Vzhledem k tomu, že národní kolizní normy v oblasti mimosmluvních závazkových vztahů byly nahrazeny nařízením Řím II,⁷⁹⁴ jeho čl. 8 odst. 2 nařízení Řím II a hraniční určovatel *lex loci delicti commissi* se použije pro vyplnění mezer výše uvedených nařízení.⁷⁹⁵

Jinými slovy, kolizní úprava v předpisech jednotného práva k duševnímu vlastnictví nemá přednost před čl. 8 odst. 2 nařízením Řím II.⁷⁹⁶ Pokud by tomu

⁷⁹² Ve dřívějších verzích nařízení č. 2017/1001/EU byla formulace tohoto pravidla doplněna o „včetně mezinárodního práva soukromého“. K tomu srov. čl. 97 odst. 2 Nařízení Rady (ES) č. 40/94 ze dne 20. prosince 1993 o ochranné známce Společenství; čl. 101 odst. 2 Nařízení Rady (ES) č. 207/2009 ze dne 26. února 2009 o ochranné známce Společenství.

⁷⁹³ KUR, Annette a Ulf MAUNSBACH. Choice of Law and Intellectual Property Rights. *Oslo Law Review* [online]. 2019, roč. 6, č. 1, s. 58 [cit. 8. 8. 2019].

⁷⁹⁴ K tomu srov. články 26 a 27 nařízení Řím II. Stejně tak ILLMER, Martin. Article 8. In: HUBER, Peter (ed.). *Rome II Regulation. Pocket Commentary*. Munich: Sellier, European Law Publishers, 2011, s. 236; De la DURANTAYE, Katharina. Article 8 Rome II. In: CALLIES, Graf-Peter. *Rome Regulations: Commentary*. 2. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International. 2015, s. 637.

⁷⁹⁵ ILLMER, Martin. Article 8. In: HUBER, Peter (ed.). *Rome II Regulation. Pocket Commentary*. Munich: Sellier, European Law Publishers, 2011, s. 240. Čl. 8 odst. 2 bývá někdy označován jako interní kolizní norma (*internal conflict rule, das Innen-IPR der Unionsschutzrechte*). In: DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1303.

⁷⁹⁶ De la DURANTAYE, Katharina. Article 8 Rome II. In: CALLIES, Graf-Peter. *Rome Regulations: Commentary*. 2. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International. 2015, s. 637; DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1304; UNBERATH, Hannes, Johannes CZIUPKA a Steffen PABST. Artikel 8: Verletzung von Rechten des geistigen Eigentums. In: RAUSCHER, Thomas. *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR. Kommentar. Band III. Rom I-VO, Rom II-VO*. 4. vyd. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2016, s. 850.

tak nebylo, předpisy jednotného práva Společenství by neodkazovaly zpět k čl. 8 odst 2 nařízení Řím II.⁷⁹⁷

13.8.3 Aplikace článku 8 odst. 2 nařízení Řím II v případě porušení jednotného práva Společenství (EU) ve více státech

V případě multistátního porušení (k protiprávnímu jednání dojde ve více státech) je na základě hraničního určovatele *lex loci delicti commissi* nutné aplikovat právo všech dotčených zemí (tzv. mozaiková úprava). Případy multistátního porušení si můžeme dále rozdělit do tří skupin situací.

Pokud se údajný narušitel práva nedopustí jednání, které je dle příslušného nařízení kvalifikováno jako porušení práva, soud bude i tak pro posouzení případu aplikovat nařízení Řím II na základě příkazu čl. 8 odst. 1. Pokud dojde k závěru, že právo skutečně porušeno nebylo, žalobu zamítne, aniž by musel uplatnit čl. 8 odst. 2. Bez porušení jednotného práva duševního vlastnictví Společenství (resp. jednotného unijního práva k duševnímu vlastnictví) nedojde k „aktivaci“ čl. 8 odst. 2 nařízení Řím II.

Druhým případem může být situace, kdy jednání údajného narušitele práva bude splňovat podmínky pro porušení dle příslušného unijního nařízení, ale k jednání došlo ve třetím, nečlenském státu EU. I v tomto případě se může jednat o porušení jednotného práva duševního vlastnictví Společenství (EU), jestliže má takové jednání na území členských států EU alespoň nepřímé účinky. Například narušitel operuje pomocí webových stránek ze třetího nečlenského státu, ale svým jednáním se zaměřuje na unijní trh. Pokud bychom vyšli z doslovného a jazykového výkladu čl. 8 odst. 2, musel by se v souladu s hraničním určovatelem *lex loci delicti commissi* použít právo tohoto třetího nečlenského státu. Aplikace takového práva by mohla být v rozporu s úmyslem unijního zákonodárce o tom, že účelem čl. 8 odst. 2 je odkaz na harmonizované právo EU. Podle *Meitzgera* se v tomto případě „jedná o nedbalost ze strany unijního zákonodárce, neboť vytvořil mezeru v právní

⁷⁹⁷ ILLMER, Martin. Article 8. In: HUBER, Peter (ed.). *Rome II Regulation. Pocket Commentary*. Munich: Sellier, European Law Publishers, 2011, s. 235; SCHACK, Haimo. The Law Applicable to (Unregistered) IP Rights After Rome II. In: LEIBL, Stefan a ANSGAR OHLY (eds.). *Intellectual Property and private international law*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2009, s. 80 a 85.

*úpravě, která musí být vyplněna praeter legem pomocí kolizní normy odkazující na právo země (země), na které bylo protiprávní jednání zaměřeno*⁷⁹⁸

Nejsložitější situací jsou případy, kdy narušitel protiprávně jednal ve více členských státech EU. Můžeme si položit otázku, zda čl. 8 odst. 2 vede k použití práv více členských států? Aplikace tohoto mozaikového přístupu je v souladu s čl. 8 odst. 1, resp. čl. 4 odst. 1.⁷⁹⁹ Někteří autoři argumentují ve prospěch interpretace, na základě které se má v případě porušení jednotného práva Společenství (EU) použít jediné národní právo. Tento výklad podporuje rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Nintendo*,⁸⁰⁰ podle kterého „musí příslušný soud určit rozhodné právo na základě použití jediného braničného určovatele, kterým je místo, kde k porušení, které vedlo k několika činům výjimečným žalovanému, došlo nebo hrozí dojít.“ Soudní dvůr EU tím vyloučil možnost mozaikové úpravy v případě (průmyslových) vzorů Společenství.⁸⁰¹

Tento výklad nicméně nepovažujeme za zcela jednoznačný. Nároky vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví jsou v unijním právu harmonizovány prostřednictvím směrnice č. 2004/48/ES (směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví).⁸⁰² Někteří autoři dokonce navrhuji aplikaci práva země obvyklého bydliště žalovaného.⁸⁰³

Případy multistátního porušení mohou významným způsobem zvýšit náklady majitele práva k duševnímu vlastnictví. Ke zjednodušení pozice žalobce by proto mohlo přispět, pokud by mohl podat žalobu na náhradu celé škody podle práva obvyklého bydliště nebo sídla narušitele práva.

⁷⁹⁸ METZGER, Alex. Article 8 Rome II Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2019, s. 316.

⁷⁹⁹ ILLMER, Martin. Article 8. In: HUBER, Peter (ed.). *Rome II Regulation. Pocket Commentary*. Munich: Sellier, European Law Publishers, 2011, s. 247.

⁸⁰⁰ Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ve věci *Nintendo Co. Ltd v. BigBen Interactive GmbH a BigBen Interactive SA* (C-24/16 a C-25/16), bod 104.

⁸⁰¹ KUR, Annette a Ulf MAUNSBACH. Choice of Law and Intellectual Property Rights. *Oslo Law Review* [online]. 2019, roč. 6, č. 1, s. 58 [cit. 8. 8. 2019].

⁸⁰² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví.

⁸⁰³ ILLMER, Martin. Article 8. In: HUBER, Peter (ed.). *Rome II Regulation. Pocket Commentary*. Munich: Sellier, European Law Publishers, 2011, s. 247; METZGER, Alex. Article 8 Rome II Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2019, s. 317.

Tato interpretace by propojila rozhodné právo s příslušným soudem určeným na základě čl. 4 nařízení Brusel Ibis (k tomu srov. kapitulu 14.3). Na straně druhé by byla v rozporu účelem a zněním čl. 8 odst. 2 nařízení Řím II, a proto se k ní nepřikláníme.⁸⁰⁴

Podle jiné interpretace by se mělo aplikovat právo země, kde došlo k poslednímu protiprávnímu jednání. Tato interpretace je již více kompatibilní se zněním čl. 8 odst. 2 a dá se využít zejména pro situace, kdy jednání narušitele nelze ukotvit k jednomu „hlavnímu“ místu protiprávního jednání.⁸⁰⁵

Právní úprava v čl. 8 odst. 2 svou strukturou vyjadřuje tři aspekty: ne všechny hmotněprávní otázky jsou výslovně upraveny v jednotném právu Společenství (EU); kolizní normy obsažené v těchto nařízeních neurčují komplexně právo rozhodné pro mezery jednotné úpravy; v případě porušení jednotného práva Společenství (EU) je onou zemí, pro kterou je uplatňována ochrana dle čl. 8 odst. 1, celé území Evropské unie. Z tohoto důvodu by aplikace *lex loci protectionis* nevedla k určení práva rozhodného, a to za současného zachování požadavků právní jistoty a předvídatelnosti.⁸⁰⁶

13.9 Čl. 8 odst. 3 nařízení Řím II a vyloučení volby práva

Dle čl. 14 nařízení Řím II je možné pro mimosmluvní závazkové vztahy zvolit právo rozhodné (hraniční určovatel *lex electa*), čímž je zajištěna autonomie vůle stran v této oblasti. Volba práva je nicméně výslovně vyloučena dle čl. 8 odst. 3 pro vztahy vyplývající z porušení práv k duševnímu vlastnictví⁸⁰⁷ a dle čl. 6 odst. 4 pro nekalou soutěž a jednání omezující volnou hospodářskou soutěž.

Důvod, který se pro vyloučení volby práva u duševního vlastnictví obvykle v odborné literatuře uvádí, je, že by možnost autonomie vůle stran mohla narušit aplikaci „obecně uznávané zásady *lex loci protectionis*“ a s ní spojený princip

⁸⁰⁴ Tato interpretace by byla podle našeho názoru přijatelná pouze v případě, pokud by narušitel práva jednal protiprávně v zemi svého obvyklého bydliště.

⁸⁰⁵ METZGER, Alex. Article 8 Rome II Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2019, s. 317.

⁸⁰⁶ ILLMER, Martin. Article 8. In: HUBER, Peter (ed.). *Rome II Regulation. Pocket Commentary*. Munich: Sellier, European Law Publishers, 2011, s. 231.

⁸⁰⁷ Čl. 8 odst. 3: „Rozhodné právo určené podle tohoto článku nelze vyloučit dohodou podle článku 14.“

teritoriality a požadavek na zajištění ochrany veřejných zájmů jednotlivých států.⁸⁰⁸

Jak jsme uvedli dříve, vyloučení volby práva nebylo podle našeho názoru dostatečně Komisí odůvodněno, resp. Komise se nijak nevyjádřila k doplňujícímu návrhu Evropského parlamentu, který volbu práva umožňoval.

V odborné literatuře existuje podpora možnosti volby práva v této oblasti, zejména v kontextu čl. 8 odst. 2.⁸⁰⁹ Hraniční určovatel *lex loci protectionis* dle čl. 8 odst. 1 je projevem zajištění veřejného (národního) zájmu v právech k duševnímu vlastnictví. V tomto případě lze podle kritických hlasů vyloučení volby práva ještě pochopit. Nástroje jednotného práva duševního vlastnictví Společenství poskytují ochranu pro celé území EU; a z tohoto důvodu není hraniční určovatel *lex loci delicti commissi* omezen národními zájmy určité země. Tyto jednotné nástroje navíc komplexně neupravují nároky z porušení. Umožnění částečné volby práva alespoň pro tyto otázky by podle *Illmera* zjednodušilo stranám jejich postavení, neboť na následky porušení by se aplikovalo pouze jedno jediné zvolené právo.⁸¹⁰ Volba práva také podle

⁸⁰⁸ SCHACK, Haimo. The Law Applicable to Unregistered IP Rights After Rome II. *Ritsumeikan Law Review* [online]. 2009, č. 26, s. 133 [cit. 7. 8. 2019]; SCHACK, Haimo. The Law Applicable to (Unregistered) IP Rights After Rome II. In: LEIBLÉ, Stefan a Ansgar OHLY (eds.). *Intellectual Property and private international law*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2009, s. 133; De la DURANTAYE, Katharina. Article 8 Rome II. In: CALLIES, Graf-Peter. *Rome Regulations: Commentary*. 2. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International. 2015, s. 641; UNBERATH, Hannes, Johannes CZIUPKA a Steffen PABST. Artikel 8: Verletzung von Rechten des geistigen Eigentums. In: RAUSCHER, Thomas. *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR. Kommentar. Band III. Rom I-VO, Rom II-VO*. 4. vyd. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2016, s. 856; METZGER, Alex. Article 8 Rome II Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2019, s. 323.

⁸⁰⁹ Jak uvádí *Illmer*. „As convincing as the exclusion may be in relation to Art.(8) based on the territorial limits of intellectual property rights and the public interests involved, the less convincing it is in relation to the law applicable under Art. 8(2).“ In: ILLMER, Martin. Article 8. In: HUBER, Peter (ed.). *Rome II Regulation. Pocket Commentary*. Munich: Sellier, European Law Publishers, 2011, s. 249.

⁸¹⁰ Podle *Illmera* by jako vzor mohl sloužit čl. 6 odst. 3 písm. b). ILLMER, Martin. Article 8. In: HUBER, Peter (ed.). *Rome II Regulation. Pocket Commentary*. Munich: Sellier, European Law Publishers, 2011, s. 250. Stejně tak *Schack*: „To cut off any possibility of a parties' choice of law for the consequences of an infringement is, however, in the interest of neither the parties nor the court if it has to rule on infringements in several protecting countries at the same time.“ In: SCHACK, Haimo. The Law Applicable to Unregistered IP Rights After Rome II. *Ritsumeikan Law Review* [online]. 2009, č. 26, s. 133 [cit. 7. 8. 2019]; SCHACK, Haimo. The Law Applicable to (Unregistered) IP Rights After Rome II. In: LEIBLÉ, Stefan a Ansgar OHLY (eds.). *Intellectual Property and private international law*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2009, s. 83. Stejně tak De la DURANTAYE, Katharina. Article 8 Rome II. In: CALLIES, Graf-Peter. *Rome Regulations: Commentary*. 2. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International. 2015, s. 641.

kritiků jejího vyloučení není v rozporu s principem teritoriality, neboť ten je významný pouze pro obsah práva, nikoliv pro následky porušení. Volba práva je výslovně upravena v *soft law* nástrojích (k tomu srov. dále).

Při úvahách o umožnění autonomie vůle stran a volby práva můžeme rozlišovat mezi otázkou porušení práv k duševnímu vlastnictví a nároky, které může oprávněná osoba (žalobce a/nebo nositel práva) uplatnit.

Souhlasíme s názorem, že celkové nahrazení hraničního určovatele *lex loci protectionis* volbou práva není vhodné. Právo země ochrany je určující pro obsah, výjimky a trvání kteréhokoliv práva k duševnímu vlastnictví. Pouze právo země ochrany může upravit, do jaké míry jsou práva k duševnímu vlastnictví absolutní, a musí být z tohoto důvodu respektována. Tuzemské právnické i fyzické osoby musí mít možnost zjistit, co vše jsou oprávněny činit a co je při nakládání se statky chráněnými právy k duševnímu vlastnictví možné. Rozsah chráněného jednání je proto výlučně stanoven právem země ochrany a obsah absolutního práva není v dispozici stran. Pokud by si strany mohly zvolit právo pro obsah práva, jeho působnost, omezení a výjimky z něj, mohlo by dojít k narušení systému národních pravidel, která byla vytvořena v souladu se závazky vyplývajícími z mezinárodních úmluv.⁸¹¹

Autonomie vůle stran a volba práva by mohla být umožněna pro otázku nároků z porušení vyplývajících,⁸¹² přičemž otázka, jaké nároky budou v řízení uplatněny, je volbou žalobce. Ten si vybírá takový nárok, který je pro něj nejvhodnější a nejefektivnější. Pokud by si strany mohly zvolit nárok, kterým se řídí nároky z porušení, nedošlo by tím, podle našeho názoru, k popření základních principů práv k duševnímu vlastnictví.

Příkladem právní úpravy, která volbu práva pro určité aspekty nároků z porušení práv k duševnímu vlastnictví umožňuje, je čl. 110 odst. 2 švýcarského

⁸¹¹ Rozsudek Soudního dvora (devátého senátu) ve věci *Mast-Jägermeister SE v. Úřad Evropské unie pro duševní vlastnictví (EUIPO)* (C-217/17).

⁸¹² Stejně tak *Kur a Maunsbach*: „Although [remedies] also form an important part of the IP regime, the type and dimension of remedies are not an essential element of the basic claim to validity of the national rules.” In KUR, Annette a Ulf MAUNSBACH. *Choice of Law and Intellectual Property Rights*. *Oslo Law Review* [online]. 2019, roč. 6, č. 1, s. 60 [cit. 8. 8. 2019]; METZGER, Alex. Article 8 Rome II Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2019, s. 324; FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual Property and Private International Law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 817.

IPRG. Podle tohoto ustanovení „*si mohou strany v případech nároků vyplývajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví poté, co nastala škodlivá událost, ujednat, že se použije právo sídla soudu (lex fori)*“.⁸¹³ Podle komentářů se toto ustanovení vztahuje pouze na nároky z porušení (např. náhradu škody, soudní zákaz, odstranění obsahu). Existence a platnost práva se stále řídí *lex loci protectionis*.⁸¹⁴

V kolizním právu EU je autonomie vůle stran rozšiřována i do dříve nevídaných a netradičních oblastí.⁸¹⁵ Umožnit volbu práva pro porušení práv k duševnímu vlastnictví nicméně nelze, vzhledem k výslovnému znění čl. 8 odst. 3 nařízení Řím II, „obejít“ pomocí interpretace. Taková změna musí nastat na legislativní úrovni pomocí novelizace textu nařízení Řím II. Tato myšlenka je pro unijního zákonodárce velmi „radikální“.⁸¹⁶ Kromě toho legislativní vývoj v posledních letech spíše směřuje k potvrzení hraničního určovatele *lex loci protectionis* jako základního pravidla a *lex originis* jako výjimky z něj (k tomu viz kapitola 13.4).

⁸¹³ Čl. 110 odst. 1 švýcarského IPRG: „*Für Ansprüche aus Verletzung von Immaterialgüterrechten können die Parteien nach Eintritt des schädigenden Ereignisses stets vereinbaren, dass das Recht am Gerichtsort anzuwenden ist.*“

⁸¹⁴ KUR, Annette a Ulf MAUNSBACH. Choice of Law and Intellectual Property Rights. *Oslo Law Review* [online]. 2019, roč. 6, č. 1, s. 60 [cit. 8. 8. 2019].

⁸¹⁵ Jako příklady této „nevšední“ a „netradiční“ oblasti, ve které je nyní možné si rozhodné právo zvolit, můžeme uvést čl. 22 nařízení Řím IV; čl. 22 Nařízení Rady (EU) 2016/1103 ze dne 24. června 2016 provádějící posílenou spolupráci v oblasti příslušnosti, rozhodného práva a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech majetkových poměrů v manželství; čl. 22 Nařízení Rady (EU) 2016/1104 ze dne 24. června 2016 provádějící posílenou spolupráci v oblasti příslušnosti, rozhodného práva a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech majetkových důsledků registrovaného partnerství. K bližší analýze volby práva ve věcech dědických, manželských a registrovaných partnerů srov. např. ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLÍČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 357 a násl., resp. s. 319 a násl.

⁸¹⁶ A to i s ohledem na to, jakým způsobem se unijní zákonodárce staví k možnosti vytvoření kolizního pravidla pro porušení osobnostních práv a pohlavy v působnosti nařízení Řím II. Ke stále neukončené debatě týkající se (neexistující) jednotné kolizní úpravy porušení osobnostních práv a pohlavy srov. např. debatu z: <http://conflictoflaws.net/2010/rome-ii-and-defamation-online-symposium/> [cit. 31. 8. 2019]. Evropský parlament dokonce přijal v roce 2012 vlastní rezoluci, která obsahuje návrh příslušné kolizní úpravy. European Parliament resolution of 10 May 2012 with recommendations to the Commission on the amendment of Regulation (EC) No 864/2007 on the law applicable to non-contractual obligations (Rome II). *European Parliament* [online] [cit. 15. 8. 2019].

13.9.1 Autonomie vůle stran v případech porušení práv k duševnímu vlastnictví dle CLIP Principles a ALI Principles

Jen krátce zmíníme, že volba práva v oblasti mimosmluvních závazkových vztahů vznikajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví je upravena v některých nástrojích *soft law*.

CLIP Principles upravují volbu práva v čl. 3:606. Volba práva je čl. 3:606 odst. 1 omezená pouze na nároky vyplývající z porušení.⁸¹⁷ Dle čl. 3:606 odst. 2 CLIP Principles je možné volbu práva dovést z předchozího jednání mezi stranami.⁸¹⁸ ALI Principles upravují volbu práva v § 302. Na rozdíl od CLIP Principles umožňují volbu práva týkající se porušení jako takového, nicméně i v tomto případě je volba práva omezená.

Jak jsme uvedli výše, vzhledem k současnému vývoji v EU nepovažujeme za reálné, že by se unijní zákonodárce touto nestátní úpravou inspiroval a umožnil volbu práva dle článku 8 nařízení Řím II.

13.10 Působnost rozhodného práva určeného na základě článku 8 nařízení Řím II

Jakmile je na základě čl. 8 nařízení Řím II určeno právo rozhodné pro mimosmluvní závazkové vztahy vznikající z porušení práv k duševnímu vlastnictví, je nutné ověřit, co vše spadá do jeho působnosti. Jinými slovy, jaký je rozsah *legis causae*.⁸¹⁹ Dodejme, že právo rozhodné určené na základě

⁸¹⁷ Čl. 3:606 odst. 1 CLIP Principles: „[...] *the parties to a dispute concerning the infringement of an intellectual property right may agree to submit the remedies claimed for the infringement to the law of their choice by an agreement entered into before or after the dispute has arisen.*“

⁸¹⁸ Čl. 3:606 odst. 2 CLIP Principles: „*If the infringement is closely connected with a pre-existing relationship between the parties, such as a contract, the law governing the pre-existing relationship shall also govern the remedies for the infringement, unless a) the parties have expressly excluded the application of the law governing the pre-existing relationship with regard to the remedies for infringement, or b) it is clear from all the circumstances of the case that the claim is more closely connected with another State.*“

⁸¹⁹ Jedná se o významnou otázku také z pohledu vztahu § 80 ZMPS a čl. 8 nařízení Řím II. Působnost § 80 ZMPS je mnohem širší, neboť čl. 8 nařízení Řím II se vztahuje pouze na deliktní nároky.

nařízení Řím II se použije pouze v rozsahu hmotněprávních norem, neboť čl. 24 nařízení Řím II vylučuje zpětný a další odkaz.⁸²⁰

Působnost rozhodného práva určeného na základě čl. 8 je uvedena v čl. 15 nařízení Řím II.⁸²¹ Právo rozhodné pro mimosmluvní závazkový vztah (*lex causae*) se demonstrativním výčtem vztahuje na celou řadu „typických“ otázek spojených s delikty, zejména na základ a rozsah odpovědnosti, určení vzniku škody, omezení odpovědnosti apod.⁸²² Podle Metzgera by soudy neměly interpretovat a aplikovat čl. 15 doslovně, neboť není zcela kompatibilní s otázkami, které vznikají v typických případech porušení práv k duševnímu vlastnictví.⁸²³

⁸²⁰ Čl. 24 nařízení Řím II: „*Použitím práva země určeným na základě tohoto nařízení se rozumí použití právních norem platných v této zemi, s výjimkou jejich norem mezinárodního práva soukromého.*“ Institut zpětného a dalšího odkazu v mezinárodním právu soukromém souvisí s otázkou, v jakém rozsahu lze pojmout cizí právo na základě příkazu kolizní normy. Zda zahrnuje pouze normy hmotného práva, nebo dopadá na cizí právo jako celek, a to včetně jeho kolizního norem. Česká doktrína a právní úprava v § 21 ZMPS zpětný a další odkaz obecně připouští, s výjimkou závazkových právních poměrů. Přijetím zpětného nebo dalšího odkazu může dojít k tzv. bludnému kruhu, kdy kolizní norma *legis causae* může odkázat zpět k právu *fora* nebo k právu dalšího jiného státu. S ohledem na zajištění právní jistoty a předvídatelnosti v mimosmluvních závazkových vztazích zvolil unijní zákonodárce cestu vyloučení pravidla (stejně pravidlo platí i v případě článku 20 nařízení Řím I). K podrobnější analýze institutu zpětného a dalšího odkazu srov. v české odborné literatuře např. ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Instituty českého mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, s. 93 a násl.; KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ, Květoslav RŮŽIČKA et al. *Mezinárodní právo soukromé*. 8. vyd. Plzeň-Bрно: Aleš Čeněk-Doplněk, 2015, s. 155 a násl.; KYSELOVSKÁ, Tereza. Zpětný a další odkaz. In: *Sborník příspěvků z workshopu konaného dne 11. 12. 2008 na PrF MU Historie Mezinárodního práva soukromého*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008, s. 74–90 a další.

⁸²¹ Metzger charakterizuje toto ustanovení jako sekundární kvalifikaci (*secondary characterization*). In METZGER, Alex. Article 8 Rome II Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPII. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2019, s. 319.

⁸²² Illmer výtýká úpravě v článku 15 až přílišnou obecnost: „*Art. 15 is very generally and broadly drafted so as to potentially cover all conflict rules of Arts. 4 to 13 Rome II: in fact, however, Art. 15 is designed in light of classic torts/delicts affecting physical property (Art. 4 and 5), rather than special torts such as Arts. 6, 8 and 9.*“ In ILLMER, Martin. Article 8. In: HUBER, Peter (ed.). *Rome II Regulation. Pocket Commentary*. Munich: Sellier, European Law Publishers, 2011, s. 252.

⁸²³ „*The provision itself is drafted as an eiusdem generis rule („shall govern in particular“) which allows an inclusion of other issues not explicitly listed. Moreover, the issues listed in Art. 15 do not quite match with the issues that arise in typical infringement cases.*“ In METZGER, Alex. Article 8 Rome II Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPII. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2019, s. 319.

Dodejme, že působnost *legis causae* je významná především z hlediska čl. 8 odst. 1. V případě čl. 8 odst. 2 je působnost *legis causae* omezena již samotným zněním tohoto ustanovení, neboť se vztahuje pouze na „otázky neupravené příslušným aktem Společenství“.⁸²⁴

Vraťme se znovu k čl. 8 nařízení Řím II. Jak jsme dříve uvedli, toto ustanovení se vztahuje na rozsah ochrany práv k duševnímu vlastnictví tak, jak je definována v příslušných předpisech zakotvujících ochranu duševního vlastnictví. Pod „rozsah ochrany“ jsou zpravidla podřazovány nároky nositele práva, které vyplývají z bezesmluvní výroby, nabízení, uvádění na trh nebo používání výrobků chráněných patentem bez jeho souhlasu, vyplývající z užití díla pod autorskoprávní ochranou apod. Mimosmluvní závazkové vztahy vznikající z takového porušení se zkoumají z pohledu práva země, pro kterou je uplatňována ochrana (*lex loci protectionis*).

Dle čl. 15 písm. a) nařízení Řím II se právo rozhodné vztahuje na „základ a rozsah odpovědnosti, včetně určení osob, které mohou nést odpovědnost za své jednání“. Toto ustanovení se vztahuje na formální a materiální předpoklady vzniku a existence práva k duševnímu vlastnictví, porušující jednání, otázky příčinné souvislosti a následků a společné odpovědnosti (*joint liability*), včetně odpovědnosti za jednání jiné osoby dle čl. 15 písm. g), a spoluzavinění.⁸²⁵ Působnost *legis causae* určená na základě čl. 15 písm. a) se vztahuje například na otázku, zda nabyvatel licence k právu k duševnímu vlastnictví může podat žalobu z titulu porušení práva.⁸²⁶

Problematická je v kontextu čl. 15 písm. a) a písm. g) nařízení Řím II sekundární odpovědnost poskytovatelů služeb informační společnosti (*information society provider*, ISP). V případě porušení práv k duševnímu vlastnictví jsou to právě ISP, vůči kterým podávají majitelé práv žaloby, neboť ISP umožnili neoprávněné nakládání s chráněným obsahem. Na základě čl. 8

⁸²⁴ ILLMER, Martin. Article 8. In: HUBER, Peter (ed.). *Rome II Regulation. Pocket Commentary*. Munich: Sellier, European Law Publishers, 2011, s. 256.

⁸²⁵ Ibid., s. 253.

⁸²⁶ De la DURANTAYE, Katharina. Article 8 Rome II. In: CALLIES, Graf-Peter. *Rome Regulations: Commentary*. 2. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International. 2015, s. 640.

a 15 písm. g) nařízení Řím II se jejich odpovědnost řídí *lex loci protectionis*.⁸²⁷ Aplikace tohoto hraničního určovatele ale může vést k tzv. „excesům práva“, což je v odborné literatuře kritizováno.⁸²⁸ Z tohoto důvodu obsahují některé nástroje *soft law* vzorovou úpravu odpovědnosti ISP, kdy místo *lex loci protectionis* navrhuje aplikaci práva místa, kde leží těžiště protiprávního jednání.⁸²⁹ Podle našeho názoru je sice kritika oprávněná, ale stejný problém nastává i v případech ochrany osobnosti a tzv. *hate speech*. Problémy s tímto spojené by jistě vyřešila unifikace v rámci práva EU, ale legislativní vývoj potvrzuje a zdůrazňuje aplikaci *lex loci protectionis*.

Čl. 8 nařízení Řím II se vztahuje také na omezení a výjimky týkající se práv k duševnímu vlastnictví. Omezení a výjimky hrají v právu duševního vlastnictví významnou roli. Například v právu autorském existují volná užití a zákonné licence,⁸³⁰ které vyjadřují kulturní, ekonomické, vzdělávací a společenské zájmy.

Tyto výjimky a omezení se uplatní v kontextu čl. 15 písm. b) nařízení Řím II. Právo rozhodné se dle tohoto ustanovení vztahuje na „*důvody pro vyloučení odpovědnosti, omezení odpovědnosti a rozdělení odpovědnosti*“. Právo rozhodné se vztahuje právě na podmínky ochrany, vyčerpání práv a omezení z důvodu veřejného zájmu.⁸³¹ To může být ovšem problematické v případě, kdy spolupachatel škody jednal výlučně mimo území státu, pro který je uplatňována ochrana, a kdy právo této země nevyžaduje příčinnou souvislost mezi porušením a jejím územím. Podobně problematická může být situace,

⁸²⁷ METZGER, Alex. Article 8 Rome II Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2019, s. 321; FAWCETT, James J. a Paul TÖRREMANS. *Intellectual Property and Private International Law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 809.

⁸²⁸ „[...] the *lex loci protectionis* clearly leads to an ‚excess of prescriptive authority‘ [...]“. In De la DURANTAYE, Katharina. Article 8 Rome II. In: CALLIES, Graf-Peter. *Rome Regulations: Commentary*. 2. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International. 2015, s. 635.

⁸²⁹ K tomu srov. např. čl. 3:604 odst. 2 CLIP Principles: „the law applicable to the liability of that person [...] is the law of the State where the centre of gravity of her/his activities relating to those facilities or services is located“. K tomu také DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1404.

⁸³⁰ Pokud by právem rozhodným bylo české právo, jednalo by se o § 30 až § 30 b) AutZ (volné užití), nebo § 31 až § 39 b) AutZ.

⁸³¹ ILLMER, Martin. Article 8. In: HUBER, Peter (ed.). *Rome II Regulation. Pocket Commentary*. Munich: Sellier, European Law Publishers, 2011, s. 253.

ve které by osoba mohla být za jedno a totéž jednání přímo odpovědná v jedné zemi, a sekundárně odpovědná podle práva druhé země.⁸³²

Na základě čl. 15 písm. c) a d) nařízení Řím II se *lex causae* vztahuje na „určení vzniku škody, její povahy a posouzení nebo nárokování odškodnění, resp. opatření, která může soud přijmout v rozsahu své pravomoci podle procesního práva, aby zabránil vzniku nebo trvání škody na zdraví nebo na majetku anebo aby zajistil náhradu této škody“. Toto ustanovení se týká všech opatření k zabránění trvajícího nebo dokončeného porušení a nároků vyplývajících z porušení (včetně nároků dle čl. 13 nařízení Řím II). Soud může odmítnout taková opatření, která jsou jeho právu neznámá.⁸³³ Procesním právem *fora* se řídí procesní postupy, jak těchto opatření dosáhnout (zda je nutné předběžné projednání věci před vydáním předběžného opatření, způsoby výkonu opatření apod.).⁸³⁴

Určení, „může-li dojít k převodu práva na uplatnění nároku na náhradu škody nebo odškodnění, včetně dědění“, se na základě čl. 15 písm. e) nařízení Řím II také řídí právem rozhodným. Převod práva jako takový bude proveden na základě smlouvy o převodu práva. Vzhledem k tomu, že se v takovém případě jedná o smluvní závazkový vztah, řídí se právní režim převodu nařízením Řím I (k tomu srov. kapitolu 15).

Podle čl. 15 písm. f) nařízení Řím II se „určení osob oprávněných k náhradě škody utrpěné jimi osobně“ řídí právem rozhodným pro mimosmluvní závazkový vztah. V literatuře (zejména německé) se objevují názory, podle kterých lze pod právní úpravu v písm. f) podřadit právní úpravu prvního vlastnictví (*first, initial, original ownership*).⁸³⁵ Tuto interpretaci nepovažujeme

⁸³² De la DURANTAYE, Katharina. Article 8 Rome II. In: CALLIES, Graf-Peter. *Rome Regulations: Commentary*. 2. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2015, s. 635.

⁸³³ Formulace „soud může přijmout v rozsahu své pravomoci podle procesního práva“ vyjadřuje, že soud není povinen přijmout opatření, která nejsou jeho právu známa. K tomu srov. COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES. *Propodal for a Regulation of the European Parliament and the Council on the Law Applicable to Non-contractual Obligations (Rome II)* [online]. COM(2003) 427 final, 22. 7. 2003, s. 24 [cit. 2. 8. 2019]. Jak vyplývá z článku 1 odst. 3 nařízení Řím II, soudní řízení a dokazování se řídí *lex fori*.

⁸³⁴ METZGER, Alex. Article 8 Rome II Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2019, s. 320.

⁸³⁵ K právní úpravě prvního (originálního) vlastnictví v rámci CLIP Principles srov. čl. 3:201; ILLMER, Martin. Article 8. In: HUBER, Peter (ed.). *Rome II Regulation. Pocket Commentary*. Munich: Sellier, European Law Publishers, 2011, s. 255.

za správnou. Toto ustanovení upravuje, zda jiná osoba než „přímá oběť“ porušení práva může uplatnit náhradu škody. Kolizní norma neupravuje vlastnictví hmotného či nehmotného statku, jehož porušení vedlo ke vzniku mimosmluvního závazkového vztahu.⁸³⁶ Nařízení Řím II se tudíž nevztahuje na určení práva rozhodného pro první (originální) vlastnictví práva k duševnímu vlastnictví. Právo rozhodné pro tyto otázky se určí podle národních kolizních norem, které se uplatní i po vstupu nařízení Řím II v platnost.⁸³⁷

Konečně, právo rozhodné pro mimosmluvní závazkový vztah se dle čl. 15 písm. h) nařízení Řím II vztahuje na „*z působení zániku závazku a pravidla o promlčení a prekluzi, včetně pravidel o počátku, přerušení a stavení běhu promlčecí doby nebo prekluzivních lhůt*“.

Působnost rozhodného práva je dále dle čl. 13 nařízení Řím II⁸³⁸ rozšířena na případy bezdůvodného obohacení (čl. 10), jednatelství bez příkazu (*negotiorum*

⁸³⁶ METZGER, Alex. Article 8 Rome II Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPII. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2019, s. 322; DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1329–1335, s. 1335. Při této interpretaci můžeme vyjít také z cíle nařízení Řím II, jehož účelem je úprava mimosmluvních závazkových vztahů. Působnost nařízení Řím II by neměla být rozšiřována mimo vymezenou oblast, a to na předběžné otázky související s právy k duševnímu vlastnictví. To by bylo také v rozporu s doktrínou *effet utile*. K významu *effet utile* při interpretaci unijního práva srov. např. dílo *Davidova Sebnálka*, SEHNÁLEK, David. *Effet utile a jeho projevy při interpretaci komunitárního práva. Právník: Teoretický časopis pro otázky státu a práva*, Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2009, roč. 2009, č. 8, s. 785–808; SEHNÁLEK, David. *Specifika výkladu práva Evropské unie a jeho vnitrostátní důsledky*. C. H. Beck, 2019. 208 s.

⁸³⁷ V zájmu zachování odborné diskuze uvádíme i jiné názory, podle kterých nelze *lex loci protectionis* pro první (originální) vlastnictví podřadit pod čl. 15 písm. a) nebo f), ale výkladem jej lze dovodit z bodu 26 Preamble k nařízení Řím II a spojení jeho článků 8, 13 a 15. K tomu srov. např. ILLMER, Martin. Article 8. In: HUBER, Peter (ed.). *Rome II Regulation. Pocket Commentary*. Munich: Sellier, European Law Publishers, 2011, s. 255. Další autoři navrhuji navázání na osobní statut majitele práva. K tomu srov. např. TICHÝ, Luboš. *Nařízení č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy Řím II: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 118. Právem země prvními zveřejnění by se měly řídit právní otázky spojené se zveřejněními díly chráněnými autorským právem, zatímco autorské právo nezveřejněných děl by se mělo řídit personálním statutem autora. K tomu srov. De la DURANTAYE, Katharina. Article 8 Rome II. In: CALLIES, Graf-Peter. *Rome Regulations: Commentary*. 2. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International. 2015, s. 628. Toto řešení nepovažujeme za vhodné, neboť nebere do úvahy možnost společné tvůrčí činnosti vícera osob, čímž může vést k právní nejistotě a nepředvídatelnosti kolizního řešení.

⁸³⁸ Čl. 13 nařízení Řím II: „*Pro účely této kapitoly se čl. 8 použije na mimosmluvní závazkové vztahy, které vznikají z porušení práva duševního vlastnictví*“.

gestio, čl. 11) a předsmuvní odpovědnost (*culpa in contrabendo*, čl. 12). Hraniční určovatelé upravení v člancích 10, 11 a 12 nařízení Řím II se tudíž nepoužijí.

Pokud se mimosmluvní závazkové vztahy vzniklé z těchto „*kevažideliktů*“ týkají porušení práv k duševnímu vlastnictví, je potřeba použít čl. 8 nařízení Řím II.⁸³⁹

Důvodem této úpravy je, aby se všechny aspekty mimosmluvního závazkového vztahu řídily stejným právem rozhodným (*lex causae*).⁸⁴⁰ Zároveň se touto samostatnou speciální úpravou potvrzuje zvláštní povaha mimosmluvních závazkových vztahů vznikajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví.⁸⁴¹

Tato právní úprava, která dále potvrzuje dominanci *lex loci protectionis* v oblasti práv k duševnímu vlastnictví, je předmětem odborné kritiky. Důvodem je, že vylučuje možnost využít spojení s právem rozhodným pro již existující právní poměr mezi stranami⁸⁴² a možnost volby práva.⁸⁴³ Jak jsme uvedli

⁸³⁹ TICHÝ, Luboš. *Nařízení č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy Řím II: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 179.

⁸⁴⁰ Tato úprava je významná z pohledu např. německého práva, které v případě porušení práv k duševnímu vlastnictví upravuje institut *Eingriffskondiktion* (*interference claim, enrichment by interference*). Jedná se o restituční žalobu z titulu zásahu do práv žalobce. Podle odůvodnění Komise by se na tento institut měla vztahovat právní úprava bezdůvodného obohacení. Naopak *Dickinson* tvrdí, že jak *Eingriffskondiktion* vyplývající z německého práva, tak „*restitution for wrongdoing*“ podle anglického práva nemohou být jako bezdůvodné obohacení kvalifikovány. Podle jeho názoru je „*Article 13 a mere clarification, for the avoidance of doubt, that Article 8 takes priority over the rules in Chapter III.*“ Citováno dle SCHINKELS, Boris. Article 13 Rome II Regulation. In: CALLIES, Graf-Peter. *Rome Regulations: Commentary*. 2. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2015, s. 698; ILLMER, Martin. Article 8. In: HUBER, Peter (ed.). *Rome II Regulation. Pocket Commentary*. Munich: Sellier, European Law Publishers, 2011, s. 235. K rozboru těchto institutů srov. také MANKOWSKI, Peter. Article 13 Rome II Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2019, s. 434.

⁸⁴¹ „*It subjects all possible consequences of an infringement of an intellectual property right to Art. 8, irrespective and regardless of their characterization. IP rights are somewhat guaranteed and kept apart from the regular conflicts rules in every possible respect.*“ In MANKOWSKI, Peter. Article 13 Rome II Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2019, s. 433.

⁸⁴² SCHACK, Haimo. The Law Applicable to Unregistered IP Rights After Rome II. *Ritsumeikan Law Review* [online]. 2009, č. 26, s. 133 [cit. 7. 8. 2019]; SCHACK, Haimo. The Law Applicable to (Unregistered) IP Rights After Rome II. In: LEIBLÉ, Stefan a Ansgar OHLY (eds.). *Intellectual Property and private international law*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2009, s. 83–84.

⁸⁴³ „*Accordingly, Art. 14 is also inoperative where Art. 13 reigns.*“ In MANKOWSKI, Peter. Article 13 Rome II Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2019, s. 434.

dříve, s touto kritikou se s ohledem na legislativní vývoj v rámci EU zcela neztotožňujeme (k tomu viz kapitola 13.4).

Do působnosti čl. 13 nařízení Řím II nespádají zvláštní nároky na náhradu škody, které nevyplývají z porušení práv k duševnímu vlastnictví. Může se jednat nároky vůči knihovnám nebo databázím, které jsou ze zákona oprávněny používat chráněná díla. V těchto případech je nutné analogicky použít čl. 8.⁸⁴⁴ Podle obecných pravidel v čl. 2 odst. 2 a 3 platí čl. 8 také pro předběžnou právní ochranu (předběžná opatření).

Právem rozhodným pro mimosmluvní závazkový vztah se dle čl. 22 odst. 1 nařízení Řím II řídí také právní domněnky a pravidla důkazního břemena. Průběh dokazování a druhy důkazních prostředků, které je možné v řízení před soudem využít, se dle čl. 22 odst. 2 řídí *lex fori*, nebo některým právním řádem upravujícím formální platnost jednostranného právního úkonu dle čl. 21.⁸⁴⁵

13.11 Otázky neupravené rozhodným právem

Na základě článků 8, 13 a 15 nařízení Řím II určíme, jaké otázky spadají do působnosti práva rozhodného. Neméně významné je určení, jaké otázky tyto články neupravují. V takovém případě se v dosahu českého práva uplatní § 80 ZMPS. Již jsme uvedli, že výčet uvedený v čl. 15 nařízení Řím II je pouze demonstrativní, a proto do rozsahu rozhodného práva mohou spadat i další otázky, které v něm nejsou výslovně uvedeny.

V odborné literatuře se vedou diskuze, zda do působnosti čl. 8 a práva určeného na jeho základě spadají otázky existence a platnosti práv k duševnímu vlastnictví. Podle některých autorů, zejména *Metzgera*, se tyto řídí národním kolizním právem.⁸⁴⁶ Existence a platnost práva k duševnímu vlastnictví představují

⁸⁴⁴ MANKOWSKI, Peter. Article 13 Rome II Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2019, s. 435.

⁸⁴⁵ Právní úprava důkazního břemena a procesu dokazování v článku 22 nařízení Řím II vychází ze stejných principů a východisek, jako právní úprava v článku 18 nařízení Řím I. K podrobnější úpravě důkazního břemena v mezinárodním právu soukromém odkazujeme např. na KUTNOHORSKÝ, Karel. *Důkazní břemeno v mezinárodní kupní smlouvě (CISG)* [online]. Brno, 2019 [cit. 19. 8. 2019]. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta, s. 20–23.

⁸⁴⁶ V českém právu se jedná o § 80 ZMPS. METZGER, Alex. Article 8 Rome II Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2019, s. 321.

předběžnou otázku v řízeních týkajících se porušení práva. Formulace v čl. 15 písm. a) „*základ a rozsah odpovědnosti*“ se vztahuje k otázce, zda bylo právo porušeno, nikoliv, zda onen předmět je skutečně právem k duševnímu vlastnictví chráněn. Existence a platnost práva k duševnímu vlastnictví může být závislá na určitém formálním aktu (např. registrace nebo zaplacení poplatku). V případě neregistrovaných práv může být původnost díla nebo známost obchodní známky problematická. Tyto otázky musí být odděleny od nároků, které může vlastník práva uplatnit v případě porušení. V případě registrovaných průmyslových práv se zpravidla dojde ke stejnému výsledku, neboť existence a platnost práva se bude zásadně řídit stejným právem, jako porušení práva (*lex loci protectionis*).

Podle jiných názorů, zejména Drexla, se otázky existence a platnosti práv k duševnímu vlastnictví řídí *lex causae*.⁸⁴⁷ K této interpretaci se přikláníme i my, neboť je podle našeho názoru v souladu s přístupem, aby se všechny otázky spojené s deliktním statutem řídily jedním právem rozhodným (v případě nařízení Řím II *lex loci protectionis*).

Do působnosti nařízení Řím II nespádají otázky převoditelnosti práv, které jsou významné hlavně u autorského práva. Některé právní řády vylučují plnou převoditelnost autorského práva (jeho majetkoprávních i osobnostních aspektů), případně některých nároků. Otázka převoditelnosti práv je opět předběžnou otázkou, která je vyloučena z čl. 8 nařízení Řím II. Nařízení se nicméně dle čl. 15 písm. e) vztahuje na otázku, „*můž-e-li dojít ke převodu práva na uplatnění nároku na náhradu škody nebo odškodnění, včetně dědění*“.

Z působnosti nařízení Řím II jsou vyloučeny smluvní závazkové vztahy, které se řídí nařízením Řím I. Jedná se např. o smlouvy licenční, nakladatel-ské nebo smlouvy o převodu práv.⁸⁴⁸

Smluvní závazkové vztahy, které mezi stranami existovaly dříve, nemají vliv na určení práva rozhodného pro mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající

⁸⁴⁷ DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1329–1335. K této diskuzi srov. dále FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual Property and Private International Law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 812.

⁸⁴⁸ V případě výhradní licence má dle českého práva její nabyvatel aktivní legitimaci k vymáhání nároků vč. práv vůči třetím osobám (k tomu srov. zák. č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví a ochraně obchodního tajemství). Aktivní legitimace nabyvatele licence vůči třetím osobám se proto posuzuje dle *lex loci protectionis*.

z porušení práv k duševnímu vlastnictví. Právní úprava v čl. 4 odst. 3⁸⁴⁹ se totiž v režimu čl. 8 nařízení Řím II nepoužije.

13.12 Imperativní normy dle nařízení Řím II

Působnost rozhodného práva pro mimosmluvní závazkové vztahy vznikající z porušení práv k duševnímu vlastnictví může být omezena prostřednictvím institutu veřejného pořádku, a to imperativními normami či výhradou veřejného pořádku.

Imperativní normy jsou tzv. „aktivní“ formou veřejného pořádku. Jsou upraveny v čl. 16 nařízení Řím II. Doktrína mezinárodního práva soukromého rozlišuje tři druhy imperativních norem (*legis fori*, *legis causae* a imperativní normy třetího státu).⁸⁵⁰ V čl. 16 jsou výslovně upraveny pouze imperativní normy *legis fori*. Imperativní normy *legis causae* nejsou v nařízení Řím II výslovně upraveny, ale jejich použití vyplývá z teorie a praxe mezinárodního práva soukromého.⁸⁵¹

Nařízení Řím II je starší normou než nařízení Řím I, ve kterém jsou imperativní normy upraveny podrobněji.⁸⁵² Omezená právní úprava imperativních norem v nařízení Řím II je důsledkem „nevstřícného“ postoje některých členských států k jejich právní úpravě, podle kterých pro mimosmluvní závazkové vztahy (na rozdíl od závazků smluvních) není relevantní.⁸⁵³ Tato zdrženlivost se odrazila v přijetí velmi kusého ustanovení, které nijak neřeší imperativní normy třetích států. Čl. 16 nařízení Řím II, na rozdíl od čl. 9 odst. 1 nařízení Řím I, také neobsahuje definici imperativních norem. Definici

849 Čl. 4 odst. 3 nařízení Řím II: „Zjevně užší vztah ke jiné zemi by mohl být založen zejména na již existujícím vztahu mezi stranami, jakým může být například smlouva, který úzce souvisí s daným civilním deliktem.“

850 K podrobné analýze imperativních norem odkazujeme na příslušnou odbornou literaturu, např. ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Instituty českého mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, s. 184 a násl.; ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 132 a násl.

851 ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 137.

852 K tomu srov. čl. 9 nařízení Řím I, kdy odst. 1 upravuje definici imperativních norem, odst. 2 imperativní normy *fora* a odst. 3 imperativní normy třetího státu.

853 ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 159.

obsahuje důvodová zpráva k nařízení Řím II, která odkazuje na judikaturu Soudního dvora EU.⁸⁵⁴

Vydeme-li z vymezení *Valdhanse*, „*nutně použitelné [imperativní] normy je nutné chápat jako normy neregulující přímo práva a povinnosti účastníků daného právního vztahu (to činí normy práva rozhodného, na něž odkazuje kolizní norma), ale jako normy tento vztah ovlivňující, stanovující povinnosti jedné ze stran. Nikoliv však typicky povinnosti vůči druhé straně právního vztahu, ale spíše povinnosti vyplývající z veřejného zájmu.*“⁸⁵⁵

Imperativní normy jsou spojeny zejména s ekonomickou nebo hospodářskou legislativou typu zákaz dovozu, vývozu, tranzitu, provádění určitých obchodních operací; otázkami souvisejícími s fungováním trhu; antikorupční legislativou; zabezpečením volné hospodářské soutěže; oblasti veřejných zakázek a dalšími.⁸⁵⁶ Pro oblast práv k duševnímu vlastnictví by se mohlo jednat především o normy vyplývající se soutěžního práva a ochrany vnitřního trhu EU.

Imperativní normy musí splňovat určité aplikační předpoklady, a to přítomnost veřejných zájmů státu, které musí být chráněny; intenzitu tohoto veřejného zájmu; musí být použity bez ohledu na rozhodné právo; uplatní se mimo oblast jejich přímé působnosti (nejsou určeny přímo pro právní úpravu soukromoprávních vztahů s mezinárodním prvkem).⁸⁵⁷

Mezi imperativní normy nepatří otázka převoditelnosti práv (tím se odlišují hmotné a nehmotné statky), která se řídí *lex loci protectionis* (k tomu viz kapitola 5). Naopak jako příklad imperativní normy můžeme uvést úpravu v článku 7 odst. 1 nařízení č. 2017/1128/EU.⁸⁵⁸

⁸⁵⁴ Rozsudek Soudního dvora ve věci *trestní řízení proti Jean-Claude Arblade a Arblade & Fils SARL (C-369/96) a Bernard Leloup, Serge Leloup a Sofrage SARL (C-376/96)*. (spojené věci C-369/96 a C-376/96).

⁸⁵⁵ VALDHANS, Jiří. *Právní úprava mimosmluvních závazkových vztahů s mezinárodním prvkem*. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 229.

⁸⁵⁶ ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 133.

⁸⁵⁷ ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 134.

⁸⁵⁸ Článek 7 odst. 1: „*Všecká smluvní ujednání, včetně smluvních ujednání mezi poskytovateli on-line služeb poskytujících obsah a nositeli autorského práva nebo práv s ním souvisejících nebo nositeli jakýchkoli jiných práv k obsahu on-line služeb poskytujících obsah, jakož i ujednání mezi uvedenými poskytovateli a jejich účastníky, která jsou v rozporu s tímto nařízením, včetně ujednání, která zakazují přeshraniční přenositelnost on-line služeb poskytujících obsah nebo ji na určitou dobu omezují, jsou nelymatelná.*“ K tomu srov. ENGELS, Sebastian a Jan Bernd NORDEMANN. *The Portability Regulation (Regulation EU) 2017/1128*. A Commentary on the Scope and Application. *JIPITEC* [online]. 2018, č. 9, s. 194 a násl. [cit. 15. 9. 2019].

13.13 Výhrada veřejného pořádku dle nařízení Řím II

Použití práva rozhodného určeného na základě nařízení Řím II může být odmítnuto také v případech, pokud by dle čl. 26 bylo „*zjevně neslučitelné s veřejným pořádkem místa soudu*“. Výhradu veřejného pořádku je možné použít pouze ve výjimečných případech zjevné neslučitelnosti s veřejným pořádkem *fora*.⁸⁵⁹

Výhradu veřejného pořádku je možné uplatnit například v případech, „*kdy by bylo v důsledku uplatnění práva určeného podle tohoto nařízení uloženo nekompenzační odškodnění exemplární nebo represivní povahy v mimořádné výši, v závislosti na okolnostech případu a právním řádu členského státu soudu, který se sporem zabývá*“.⁸⁶⁰

Musíme mít ovšem na paměti, že unijní úprava práv k duševnímu vlastnictví umožňuje, za splnění určitých podmínek, uplatnit vícenásobné licenční poplatky jako náhradu škody.⁸⁶¹ Soudy by proto při interpretaci onoho zjevného rozporu s veřejným pořádkem měly postupovat spíše zdrženlivě.⁸⁶²

Jiný, a velmi problematický, příklad možného rozporu s veřejným pořádkem *fora* je extraterritoriální aplikace práva. Je věcí národní legislativy, zda poskytne ochranu právu k duševnímu vlastnictví v případě, kdy k protiprávnímu jednání dojde na území jiného státu.⁸⁶³

⁸⁵⁹ K tomu srov. bod 32 Preambule k nařízení Řím II: „*Z důvodu veřejného zájmu mohou soudy členských států za výjimečných okolností použít výhradu veřejného pořádku a imperativní ustanovení.*“

⁸⁶⁰ K tomu srov. bod 32 Preambule k nařízení Řím II.

⁸⁶¹ Dle rozhodnutí Soudního dvora EU z roku 2017: „*Čl. 13 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání takové vnitrostátní právní úpravě, jako je úprava dotčená v původním řízení, podle níž může poškozený nositel autorských práv požadovat od osoby, která tato práva porušila, buď náhradu škody, kterou utrpěl, s přiblížením ke všem relevantním aspektům daného případu, anebo platbu dvojnásobku příslušné odměny, která by mu musela být zaplacená v případě udělení oprávnění k užívání dotčeného díla, aniž by tento nositel musel prokázat skutečnou škodu*“. Viz rozsudek Soudního dvora (pátého senátu) ve věci *Stowarzyszenie „Oławska Telewizja Kablowa“ v. Stowarzyszenie Filmowców Polskich w Warszawie* (C-367/15). Čl. 18 odst. 2 Nařízení Komise (ES) č. 1768/95 ze dne 24. července 1995, kterým se stanoví prováděcí pravidla pro odchylku podle čl. 14 odst. 3 nařízení (ES) č. 2100/94 o odrůdových právech Společenství: „*[...] tato povinnost úhrady zahrnuje alespoň paušální částku, která se vypočítává na základě čtyřnásobku průměrné částky poplatku [...]*“.

⁸⁶² METZGER, Alex. Article 8 Rome II Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2019, s. 324.

⁸⁶³ K tomu srov. rozhodnutí Soudního dvora (pátého senátu) ve věci *Régie nationale des usines Renault S.A v. Maxicar Sp.A a Orazio Formento* (C-38/98).

13.14 Porušení práv k duševnímu vlastnictví na Internetu

Internet umožnil relativně volné šíření dat. Důsledky Internetu pro soukromoprávní poměry s mezinárodním prvkem trefně vyjádřili Siry a Schmitz: „*WWW alias Worldwide accessibility, Worldwide potential performace, Worldwide jurisdiction*.“⁸⁶⁴ K tomu dodáváme „*worldwide potential damage and infringement*“.

Na úvod musíme zmínit, že neexistuje všeobecně uznávaná definice pojmu „ubikvitní porušení“. V případě porušení práv k duševnímu vlastnictví na Internetu se jím zpravidla myslí „*souběžné multistátní porušení, které bylo způsobeno jedním jednáním*“.⁸⁶⁵ Nepovolené použití statku chráněného právem k duševnímu vlastnictví může mít právní následky všude tam, kde je dostupná webová stránka nebo doménové jméno.

Ke skutečně ubikvitnímu porušení může dojít pouze v případě neregistrovaných práv k duševnímu vlastnictví, tedy autorského práva, nezapsaného průmyslového vzoru Společenství a všeobecně známé ochranné známky. V případě registrovaných práv je situace jiná. Vzhledem k požadavku registrace může jednání na Internetu porušit např. patentovou ochranu potenciálně jen v určitých zemích.

V případě ubikvitního porušení autorského práva na Internetu je situace složitější. Aplikace pravidla mozaiky, tedy práva všech zemí, pro které je uplatňována ochrana, může být pro žalobce náročné a může výrazně zvýšit náklady řízení.⁸⁶⁶

Aplikace národních právních předpisů v případě porušení práv k duševnímu vlastnictví na Internetu vede k extrateritoriálním účinkům. Jak podotýká Metzger, „*legislativa v oblasti práv k duševnímu vlastnictví je součástí národní*

⁸⁶⁴ Citováno dle SIRY, Lawrence a Sandra SCHMITZ. *On-line Defamation: From where are they casting stones? Determining jurisdiction in on-line defamation claims*. Příspěvek přednesený na mezinárodní konferenci Cyberspace 2011, 25.–26. 11. 2011, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Brno.

⁸⁶⁵ „*Concurrent multi-territorial infringements evoked by a single act of operation*.“ *Kono a Yokomizu*, citováno dle CHRISTIE, Andrew F. Private international law principles for ubiquitous intellectual property infringement – a solution in search of a problem? *Journal of Private International Law*, 2017, roč. 13, č. 1, s. 174.

⁸⁶⁶ Jak trefně uvádí Trimble. „*The inclusion of claims under multiple countries' laws puts additional pressure on resources that the parties must expend in litigation [...] it complicates and prolongs the proceedings*.“ In TRIMBLE, Markéta. The Multiplicity of Copyright Laws on the Internet. *Fordham Intellectual Property, Media and Entertainment Law Journal* [online]. 2015, roč. 25, s. 394 [cit. 16.8.2019].

(unijní) obchodní a kulturní politiky a neměla by mít důsledky mimo [unijní] hranice“.⁸⁶⁷ Aplikace jednoho práva rozhodného na celosvětové porušení práva k duševnímu vlastnictví by k těmto extrateritoriálním důsledkům vedla.⁸⁶⁸

Nařízení Řím II specificky neupravuje kolizní normy pro porušení práv k duševnímu vlastnictví na Internetu. Jedná se o jednu z mezer unifikované úpravy, která je jedním ze zásadních omezení při interpretaci a aplikaci nařízení. Čl. 8 nařízení Řím II byl v tomto ohledu konstruován jako rigidní kolizní norma.⁸⁶⁹ Vzhledem k tomu se pro interpretaci čl. 8 musíme obrátit k judikatuře Soudního dvora, která se týká interpretace čl. 7 odst. 2 nařízení Brusel Ibis (k tomu srov. kapitolu 14).

Kolizní normy pro případy porušení práv k duševnímu vlastnictví na Internetu jsou nicméně upraveny v nástrojích *soft law*, které jsme představili v kapitole 2.1. Tyto iniciativy vychází z toho, že v případech porušení práv k duševnímu vlastnictví na Internetu není aplikace hraničního určovatele *lex loci protectionis* vhodná. Naopak je nutné aplikovat jen jedno právo rozhodné. Tím by mělo být právo země, které se se sporem nejužší souvisí (*the closest connection*).⁸⁷⁰

CLIP Principles obsahují ve srovnání s ostatními nástroji relativně nejomezenější úpravu. Dle čl. 3:603 odst. 1 CLIP Principles se pravidla pro ubikvitní porušení použijí na „*infringement carried out through ubiquitous media such as the Internet [where] the infringement arguably takes place in every State in which the signals can be received*“. Tato formulace může vest k závěru, že ubikvitní porušení vyžaduje jak ubikvitu prostředku použitého k porušení (např. Internet), tak ubikvitu porušení. Jinými slovy, porušení práv k duševnímu vlastnictví

⁸⁶⁷ METZGER, Alex. Article 8 Rome II Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2019, s. 313.

⁸⁶⁸ DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1386 a násl.

⁸⁶⁹ „*Zudem erweist sich als besonderer Nachteil, dass Art. 8 Abs. 1 Rom II-VO als „rigide“ Kollisionsnorm ausgestaltet wurde, die gerade eine alternative Beurteilung nach der Rechtsordnung der „engeren Verbindung“ entsprechend Art. 4 Abs. 3 Rom II-VO ausschließt.*“ In DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1400.

⁸⁷⁰ CHRISTIE, Andrew F. Private international law principles for ubiquitous intellectual property infringement – a solution in search of a problem? *Journal of Private International Law*, 2017, roč. 13, č. 1, s. 178.

na Internetu je ubikvitní pouze tehdy, pokud k porušení dojde ve všech státech, ve kterých je webová stránka dostupná.⁸⁷¹

ALI Principles pro aplikaci obdobných pravidel nevyžadují porušení v každém státě, ve kterém je chráněný výsledek tvůrčí duševní činnosti dostupný na Internetu. Na rozdíl od CLIP Principles se tato pravidla použijí tam, kde „*the alleged infringing activity is ubiquitous and the laws of multiple States are pleaded*“.⁸⁷²

Úprava je nejvíce zřetelná v případě Joint JK Principles, které pro aplikaci pravidel pro porušení práv k duševnímu vlastnictví na Internetu nevyžadují, aby k ubikvitnímu porušení došlo ve všech zemích („*infringement that occurs or has occurred in unspecific and multiple states*“).⁸⁷³

Čl. 3:603 odst. 1 CLIP Principles stanoví, že v případě porušení práv k duševnímu vlastnictví prostřednictvím ubikvitních médií jako je Internet se použije právo země, která s porušením nejužěji souvisí.⁸⁷⁴ Odst. 2 tohoto pravidla pak stanoví, jaké okolnosti má soud vzít do úvahy při interpretaci kritéria nejužšího spojení.⁸⁷⁵

⁸⁷¹ MATULIONYTĚ, Rita. IP and Applicable Law in Recent International Proposals: Report for the International Law Association. *JIPITEC* [online]. 2012, marg. 131 [cit. 7. 8. 2019]; CHRISTIE, Andrew F. Private international law principles for ubiquitous intellectual property infringement – a solution in search of a problem? *Journal of Private International Law*, 2017, roč. 13, č. 1, s. 175.

⁸⁷² K tomu srov. § 321 odst. 1 ALI Principles.

⁸⁷³ Čl. 306 odst. 1 CLIP Principles: „*In case of disputes concerned with an infringement that occurs or has occurred in unspecific and multiple states, the court shall apply the law of the state that has the closest connection with that infringement in its entirety.*“

⁸⁷⁴ Čl. 3:603 odst. 1 Ubiquitous infringement: „*In disputes concerned with infringement carried out through ubiquitous media such as the Internet, the court may apply the law or the laws of the State or of the States having the closest connection with the infringement, if the infringement arguably takes place in every State in which the signals can be received. This rule also applies to existence, duration, limitations and scope to the extent that these questions arise as incidental question in an infringement procedure.*“

⁸⁷⁵ Čl. 3:603 odst. 2 CLIP Principles: „*In determining which State has the closest connection with the infringement, the court shall take all the relevant factors into account, in particular the following: a) the infringer's habitual residence; b) the infringer's principal place of business; c) the place where substantial activities in furthering of the infringement in its entirety have been carried out; d) the place where the harm caused by the infringement is substantial in relation to the infringement in its entirety.*“

Čl. 3:603 odst. 3 CLIP Principles: „*Notwithstanding the law applicable pursuant to paragraph 2, any party may prove that the rules applying in a State or States covered by the dispute differ from the law applicable to the dispute in aspects which are essential for the decision. The court shall apply the different national laws unless this leads to inconsistent judgments, in which case the differences shall be taken into account in fashioning the remedy.*“

Stejně jako CLIP Principles, také ALI Principles stanoví v § 321 odst. 1 pravidlo nejužšího spojení,⁸⁷⁶ ale s trochu odlišným seznam kritérií pro jeho určení. Všechny úpravy *soft law* se snaží o vyvážený přístup, který bere do úvahy jak zájmy obou stran, tak veřejný zájem různých národních právních řádů. Je ovšem diskutabilní, zda kritérium nejužšího spojení skutečně tyto požadavky splňuje, neboť je velmi obtížně je určit dopředu.⁸⁷⁷

Podle některých názorů by bylo nicméně vhodné přijmout co nejširší definici pojmu „ubikvitní porušení“. Tedy k porušení práv k duševnímu vlastnictví, ke kterému dojde prostřednictvím ubikvitního média (např. Internetu) ve více, ale ne nutně ve všech, státech, kde je toto médium dostupné. Pokud bychom přijali ono užší vymezení porušení „ve všech státech“, splnění tohoto požadavku by bylo nemožné prokázat. Příkladem může být porušení autorského práva, které ve své podstatě nikdy nemůže být skutečně celosvětovým porušením.⁸⁷⁸ Podmínky pro autorskoprávní ochranu nemusí být stejné ve všech zemích světa, resp. ne všechny státy jsou smluvními stranami Bernské úmluvy.⁸⁷⁹ Rozdíly v autorskoprávní ochraně, jejím trvání či obsahu existují i mezi státy, které jsou součástí autorskoprávních úmluv.

⁸⁷⁶ § 321 odst. 1 Law of Laws to be applied in Cases of Ubiquitous Infringement: „*When the alleged infringing activity is ubiquitous and the laws of multiple States are pleaded, the court may choose to apply to the issues of existence, validity, duration, attributes, and infringement of intellectual property rights and remedies for their infringement, the law of laws of the State or States with close connection to the dispute, as evidenced, for example, by: a) where the parties reside; b) where the party's relationship, if any, is centered; c) the extent of the activities and the investment of the parties; and d) the principal markets towards which the parties directed their activities.*“

§ 321 odst. 2: „*Notwithstanding the State or States designated pursuant to subsection (1), a party may prove that, with respect to particular States covered by the action, the solution provided by any of those States' laws differs from that obtained under the law(s) chosen to apply to the case as a whole. The court shall take into account such differences in determining the scope of liability and remedies.*“

⁸⁷⁷ Stejně tak Matulionytė. „*It provides very little legal certainty and foreseeability, if any at all. Online users, especially good-faith e-commerce service providers need to know, in advance, which law governs their conduct. However, it is almost impossible for them to foresee what law will be in closest connection to the conduct. They thus cannot know which legal requirements they should obey.*“ In MATULIONYTĚ, Rita. The Law Applicable to Online Copyright Infringements in the ALI and CLIP Proposals: A Rebalance of Interests Needed? *JIPITEC* [online]. 2011, č. 1, marg. 144 [cit. 15. 8. 2019].

⁸⁷⁸ MATULIONYTĚ, Rita. The Law Applicable to Online Copyright Infringements in the ALI and CLIP Proposals: A Rebalance of Interests Needed? *JIPITEC* [online]. 2011, č. 1, marg. 14 [cit. 15. 8. 2019].

⁸⁷⁹ Christie uvádí příklady států, které nejsou státy žádné mezinárodní autorskoprávní unie či úmluvy. K tomu srov. CHRISTIE, Andrew F. Private international law principles for ubiquitous intellectual property infringement – a solution in search of a problem? *Journal of Private International Law*, 2017, roč. 13, č. 1, s. 176. Jedná se o Afgánistán, Eritreu, Etiopii, Irán, Irák, San Marino, a s jistými pochybnostmi také Kiribati, Nauru, Palau, Somálsko, Jižní Súdán a Tuvalu.

Co nejširší vymezení pojmu „ubikvitní porušení“ (porušení ve více státech) je významné také pro porušení jiných práv, než práva autorského, typicky registrovaných ochranných známek. Protokol k Madridské dohodě umožnil tzv. „internacionalizaci registrace ochranných známek“.⁸⁸⁰ Díky tomuto systému od jeho založení v roce 1989 počet registrací ochranných známek ve více státech významně narůstá.⁸⁸¹ Podobně se může jednat o ochranu proti klamavému jednání (*misleading conduct*),⁸⁸² které je založeno na existenci dobré pověsti. Znamé značky či osobnosti mají určitou pověst ve více státech najednou. Poškození této dobré pověsti klamavým jednáním může také vést k ubikvitnímu porušení ve více státech najednou.⁸⁸³ Jak vyplývá z komparativní analýzy *Christieho*, právě porušení autorského práva, porušení práv vyplývajících z ochranné známky a klamavé jednání bývají nejčastější předměty řízení s mezinárodním (přeshraničním) prvkem.

My opět odkazujeme na současný legislativní vývoj v EU. Unijní zákonodárce měl možnost na tyto otázky reagovat, nicméně právní úprava potvrdila *lex loci protectionis* jako základní pravidlo a *lex originis* jako výjimku z něj.

⁸⁸⁰ CHRISTIE, Andrew F. Private international law principles for ubiquitous intellectual property infringement – a solution in search of a problem? *Journal of Private International Law*, 2017, roč. 13, č. 1, s. 177.

⁸⁸¹ V roce 2017 bylo v rámci Madridského systému podáno 56.200 přihlášek k registraci mezinárodní ochranné známky. Osmý rok po sobě se jedná o 5 % nárůst. Madridský systém k dnešnímu dni registruje více než 675.000 ochranných známek celkově. K podrobnější statistice srov. WIPO. *Madrid Yearly Revire 2018. International Registration of Trademarks* [online]. 2018 [cit. 15. 8. 2019].

⁸⁸² K tomu, co vše spadá pod pojem „*misleading conduct*“, srov. CHRISTIE, Andrew F. Private international law principles for ubiquitous intellectual property infringement – a solution in search of a problem? *Journal of Private International Law*, 2017, roč. 13, č. 1, s. 158 a násl. Jedná se o skupinu quasi-práv k duševnímu vlastnictví, jejichž cílem je zabránit jednání, které by mohlo být považováno za klamavé. *Christie* mezi tato práva zahrnuje: „*the right to prevent commercial disparagement; the right to prevent misleading and deceptive conduct; the right to prevent passing off; the right to prevent unauthorised use of personality; the right to prevent unfair competition; the right to prevent unauthorised use of an unregistered mark.*“

⁸⁸³ K obtížím spojeným s určováním příslušného soudu v případech porušení osobnostních práv a pomluvy srov. např. KYSELOVSKÁ, Tereza. Kritická analýza judikatury Soudního dvora EU ve věcech určení mezinárodní příslušnosti soudů v případech pomluvy a porušení osobnostních práv na internetu. *Časopis pro právní vědu a praxi*, Brno: Masarykova univerzita, 2018, roč. 26, č. 4, s. 589–610.

14 EXKURZ: PROCESNÍ ASPEKTY MIMOSMLUVNÍCH ZÁVAZKOVÝCH VZTAHŮ VZNIKAJÍCÍCH Z PORUŠENÍ PRÁV K DUŠEVNÍMU VLASTNICTVÍ S MEZINÁRODNÍM PRVKEM

Nařízení Řím II upravuje kolizní normy pro určení práva rozhodného pro mimosmluvní závazkové vztahy. Procesní aspekty porušení práv k duševnímu vlastnictví s mezinárodním prvkem, tedy určení pravomocného/příslušného soudu ve sporech s přeshraničním prvkem,⁸⁸⁴ resp. uznání a výkon cizích rozhodnutí, jsou upraveny v předpisech mezinárodního práva procesního.

Z hlediska unijního práva je stěžejní nařízení Brusel Ibis, které se vztahuje na spory týkající se porušení práv k duševnímu vlastnictví, jež kolizně upravuje čl. 8 odst. 1 nařízení Řím II.

Procesní otázky týkající se porušení jednotného práva duševního vlastnictví Společenství dle čl. 8 odst. 2 upravují také příslušné akty Společenství. Nařízení č. 2017/1001/EU reguluje příslušnost a řízení ve věcech žalob týkajících se ochranných známek EU v čl. 122 a násl. a nařízení č. 6/2002/ES vymezuje příslušnost a řízení ve věcech žalob týkajících se (průmyslových) vzorů v čl. 79 a násl.⁸⁸⁵ Obě dvě nařízení výslovně odkazují na právní úpravu v nařízení Brusel Ibis s určitými omezeními a výjimkami.⁸⁸⁶

⁸⁸⁴ Jak jsme uvedli v kapitole 2.1, v případě unifikovaných unijních norem existuje „mnohost“ pramenů.

⁸⁸⁵ V případě nařízení č. 6/2002/ES se s ohledem na časovou působnost jedná o odkaz na Bruselskou úmluvu o příslušnosti a uznání a výkonu cizích rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních, která je předchůdkyní Nařízení Brusel I, resp. nařízení Brusel Ibis.

⁸⁸⁶ V podrobnostech srov. příslušnou právní úpravu obsaženou v obou nařízeních. Vzhledem k zaměření této publikace se nevěnujeme jejich podrobnému rozboru. Pravidla pro určení příslušného soudu jsou upravena také v nástrojích *soft law*. Zatímco se *soft law* dokumenty v zásadě shodují v přístupu ke koliznímu řešení, v oblasti procesních pravidel mezi nimi existují daleko větší rozdíly. K analýze pravidel příslušnosti v nástrojích *soft law* srov. např. UBERTAZZI, Benedetta. *Infringement and Exclusive Jurisdiction in Intellectual Property: a Comparison for the International Law Association*. *JIPITEC* [online]. 2012, č. 3 [cit. 17. 8. 2019].

14.1 Nařízení Brusel Ibis

Nařízení Brusel Ibis představuje „páteř“ unijního mezinárodního práva procesního. V rámci své působnosti upravuje pravidla pro určení pravomocného/příslušného soudu členského státu EU a pravidla pro uznání a výkon cizích rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. Cílem této kapitoly není podrobná analýza pravidel příslušnosti soudů a procesu nakládání s cizím rozhodnutím, která by si zasloužila vlastní publikaci. Proto v tomto ohledu odkazujeme v podrobnostech na příslušnou literaturu.⁸⁸⁷

Proč se zabýváme nařízením Brusel Ibis? V rámci působnosti se jedná o obecný předpis, který společně se svými předchůdci (nařízením Brusel I a Bruselskou úmluvou) a interpretační judikaturou Soudního dvora vytvořil základní terminologii a definice v rámci evropského justičního prostoru. Nařízení Brusel Ibis je proto velmi významné pro námi zkoumanou oblast. Pojmy použité v nařízení Řím II, jako jsou „mimosmluvní závazkový vztah“, „porušení“, „práva k duševnímu vlastnictví“, „místo vzniku škody“ a další musí být interpretovány v souladu s nařízením Brusel Ibis. Z tohoto důvodu můžeme (a musíme) při interpretaci čl. 8 nařízení Řím II zohlednit také judikaturu Soudního dvora EU k čl. 7 odst. 2 nařízení Brusel Ibis.

14.2 Působnost nařízení Brusel Ibis

Pro řádnou aplikaci nařízení Brusel Ibis na spory vyplývající (nejen) z porušení práv k duševnímu vlastnictví s mezinárodním prvkem musíme ověřit kumulativní splnění podmínky věcné, osobní, časové a územní působnosti. Musíme také zdůraznit, že se nařízení vztahuje pouze na právní poměry, které obsahují mezinárodní prvek.⁸⁸⁸

⁸⁸⁷ ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 163 a násl.; ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 189 a násl.; HRNČÍŘIKOVÁ, Miluše a Lukáš RYŠAVÝ. *Mezinárodní právo soukromé. Procesní otázky*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014, s. 55 a násl.

⁸⁸⁸ Chybí-li v právním poměru mezinárodní (přeshraniční) prvek, je nutné aplikovat pravidla příslušnosti soudů upravená ve vnitrostátních procesních předpisech. K tomu srov. např. ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 173.

Z hlediska věcné působnosti se nařízení Brusel Ibis vztahuje na věci občanské a obchodní. Spory vyplývající z porušení registrovaných a neregistrovaných práv tudíž spadají do jeho věcné působnosti. Nařízení Brusel Ibis je závazné na území všech členských států včetně Dánska.⁸⁸⁹ Z hlediska časové působnosti se dle čl. 66 použije na zahájená řízení a veřejné listiny a soudní smíry schválené nebo uzavřené ke dni 10. ledna 2015 nebo po něm.⁸⁹⁰ Osobní působnost nařízení vyplývá z čl. 4, na základě kterého musí mít žalovaný bydliště na území členského státu EU.⁸⁹¹

14.3 Pravidla pro určení pravomocného/příslušného soudu dle nařízení Brusel Ibis

Nařízení Brusel Ibis obsahuje celou řadu pravidel, jejichž cílem je s ohledem na zajištění právní jistoty a předvídatelnosti určit pravomocný/příslušný⁸⁹² soud členského státu EU. Z tohoto důvodu můžeme v rámci nařízení Brusel Ibis dovést jejich jistou hierarchickou poslušnost.

Na vrcholu pomyslné pyramidy pravidel stojí výlučná pravomoc/příslušnost upravená v čl. 24 nařízení Brusel Ibis. Nemůže být vyloučena žádným jiným pravidlem příslušnosti.⁸⁹³ Přestavuje jednu z výjimek požadavku bydliště žalovaného na území členského státu EU. Její podstatou je úzké propojení *fora* k předmětnému sporu. Čl. 24 odst. 4 nařízení Brusel Ibis upravuje výlučnou pravomoc/příslušnost pro řízení, jejichž předmětem je „*zápis nebo platnost patentů, ochranných známek a průmyslových vzorů nebo jiných podobných práv, která vyžadují udělení nebo zápis, bez ohledu na to, zda je tato otázka uplatněna*

⁸⁸⁹ V tomto ohledu se nařízení Brusel Ibis odlišuje od nařízení Řím I a nařízení Řím II, kterými není Dánsko vázáno. V případě nařízení Brusel Ibis je situace jiná. Evropské společenství uzavřelo s Dánskem dohodu o příslušnosti, uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. Na základě této dohody bylo Dánsko vázáno od 1. července 2007 nařízením Brusel I. Dánsko se v souladu s touto dohodou připojilo k používání revidovaného nařízení Brusel Ibis.

⁸⁹⁰ Na řízení zahájená a veřejné listiny a soudní smíry schválené nebo uzavřené před 10. lednem 2015 se použije původní nařízení č. 44/2001 (nařízení Brusel I).

⁸⁹¹ Nařízení Brusel Ibis obsahuje autonomní definici pojmu „bydliště“ v případě právnických osob v článku 63. Bydliště fyzických osob se dle článku 62 určí dle práva soudu (*lex fori*; nařízení Brusel Ibis v tomto případě neobsahuje autonomní definici).

⁸⁹² K použité terminologii ohledně pojmů mezinárodní soudní pravomoc vs. příslušnost viz vysvětlení v úvodu. V této kapitole budeme používat pojem mezinárodní soudní příslušnost tak, jak to vyplývá z textu nařízení Brusel Ibis.

⁸⁹³ ROZEHNALOVÁ, Naděžda, JIŘÍ VALDHANS, KLÁRA DRILČKOVÁ a TEREZA KYSELOVSKÁ. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 235.

prostřednictvím žaloby, nebo námitek“: Pro tato řízení jsou příslušné soudy členského státu, ve kterém byla podána žádost o udělení nebo zápis, nebo kde byla tato práva udělena nebo zapsána, nebo kde platí za udělená nebo zapsaná na základě právního aktu Unie nebo mezinárodní smlouvy. Výlučná příslušnost určená pro spory týkající se existence určitého registrovaného práva musí být respektována, jinak rozhodnutí, které soud vydal, nebude uznáno a vykonáno v jiném členském státě dle čl. 45 odst. 1 písm. e) druhá odrážka nařízení Brusel Ibis.⁸⁹⁴

Také v oblasti mezinárodního práva procesního sehrává významnou roli autonomie vůle stran, jejímž projevem je možnost stran sjednat dohodu o příslušnosti. Tzv. prorogace je upravena v čl. 25 nařízení Brusel Ibis. Strany sporu se mohou dohodnout, že v již vzniklém nebo budoucím sporu z určitého právního poměru spadajícího do působnosti nařízení Brusel Ibis, tedy i ze sporu vyplývajícího z porušení práv k duševnímu vlastnictví, mají nebo budou mít příslušnost soudy některého členského státu. Toto ustanovení se právy k duševnímu vlastnictví výslovně nezabývá. Prorogační doložky nepůsobí v kontextu smluv týkajících se práv k duševnímu vlastnictví zásadnější problémy, můžeme je doporučit zejména pro licenční smlouvy a smlouvy o převodu práv k duševnímu vlastnictví.

Nařízení Brusel Ibis dále upravuje tzv. speciální pravidla pravomoci/příslušnosti, jejichž cílem je poskytnout ochranu slabší straně kontraktačního procesu. Speciální příslušnosti se týkají sporů vyplývajících ze spotřebitelských, individuálních pracovních a pojistných smluv.⁸⁹⁵ Pro námi zkoumanou oblast mimosmluvních závazkových vztahů nejsou tato pravidla významná.⁸⁹⁶

Pro spory vyplývající z mimosmluvních závazkových vztahů vznikajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví jsou relevantní články 4 a 7 odst. 2 nařízení Brusel Ibis.

⁸⁹⁴ Cílem této kapitoly není podrobný rozbor výlučné příslušnosti, v podrobnostech odkazujeme na příslušnou odbornou literaturu a komentáře, např. ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 239–241.

⁸⁹⁵ ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 218.

⁸⁹⁶ Pravidla speciální příslušnosti pro spory vyplývající ze spotřebitelských smluv a individuálních pracovních smluv jsou významná v případě smluvních závazkových vztahů.

Čl. 4 upravuje tzv. obecnou pravomoc/příslušnost, která je založena na bydlišti žalovaného na území členského státu EU.

Čl. 7 odst. 2 upravuje tzv. alternativní pravomoc/příslušnost ve věcech deliktů nebo kvazideliktů odpovědnosti, která může být použita vedle příslušnosti obecné; jedná se o příslušnost danou na výběr žalobci.⁸⁹⁷ Podle tohoto ustanovení může být osoba, která má bydliště v některém členském státě, žalována v jiném členském státě „*před soudem místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události*“. Pravidlo pravomoci/příslušnosti je založeno na existenci zvláště úzké vazby mezi spory a soudy jiného členského státu, než jsou soudy určené podle bydliště žalovaného. Pojem „místo škodné události“ je podle judikatury Soudního dvora EU potřeba vykládat tak, že zahrnuje jak příčinu, tedy místo protiprávního jednání (*forum delicti commissi*), tak následek (přímý účinek), tedy místo, kde došlo ke vzniku škody (*forum damni infecti*). Žalobce má na výběr, u soudů kterého místa podá žalobu.⁸⁹⁸ Jedná se o „*alternativu v rámci alternativy*“.⁸⁹⁹

Soudní dvůr EU se zabýval interpretací kritéria „místo škodné události“ v případech porušení práv k duševnímu vlastnictví v řadě rozhodnutí. Zajímavá jsou z našeho pohledu (zatím) tři rozhodnutí, která se týkají porušení práv k duševnímu vlastnictví na Internetu. Soudní dvůr EU se v těchto rozhodnutích zabýval povahou práv k duševnímu vlastnictví a principem teritoriality. V odůvodnění rozhodnutí uvedl východiska duševněvlastnické ochrany. Z tohoto důvodu považujeme za vhodné tato rozhodnutí Soudního dvora EU zmínit v naší publikaci.

⁸⁹⁷ Tato příslušnost daná na výběr žalobci svým způsobem legitimizuje určitý rozsah *forum shopping*, který jsme zmiňovali u příslušnosti týkající se sporů vyplývajících z mimosmluvních závazkových vztahů.

⁸⁹⁸ VALDHANS, Jiří. Mimosmluvní závazky. In: ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 189.

⁸⁹⁹ K podrobné analýze vývoje interpretace článku 7 odst. 2 nařízení Brusel Ibis srov. KYSELOVSKÁ, Tereza. Kritická analýza judikatury Soudního dvora EU ve věcech určení mezinárodní příslušnosti soudů v případě pomluvy a porušení osobnostních práv na internetu. *Časopis pro právní vědu a praxi*, Brno: Masarykova univerzita, 2018, roč. 26, č. 4, s. 589–610.

První rozhodnutí se týkalo porušení registrovaného práva (ochranné známky) na Internetu,⁹⁰⁰ druhá dvě rozhodnutí se týkala porušení neregistrovaného práva (autorského práva) na Internetu.⁹⁰¹

V případě porušení registrované ochranné známky Soudní dvůr EU rozhodl, že spor může být předložen soudům členského státu, ve kterém je ochranná známka zapsána, nebo soudům členského státu sídla inzerenta.⁹⁰² Soudní dvůr EU uvedl, že ochrana poskytovaná zápisem národní ochranné známky je v zásadě omezena na území členského státu zápisu a její majitel se nemůže dovolávat ochrany mimo území tohoto státu.⁹⁰³ Z důvodu zajištění právní jistoty a předvídatelnosti jsou to právě soudy místa zápisu, jež dokáží nejlépe posoudit, zda byla práva vyplývající z národní ochranné známky skutečně porušena. Soudy státu místa registrace jsou oprávněny rozhodnout o náhradě celé újmy způsobené vlastníkovvi chráněného práva, jakož i o žalobě na zdržení se jakéhokoli zásahu do uvedeného práva.⁹⁰⁴

V případě porušení autorského práva *online* vyšel Soudní dvůr z povahy autorských práv a zásady teritoriality.⁹⁰⁵ V případě údajného porušení autorského majetkového práva je příslušný soud, ke kterému byla podána žaloba. K založení příslušnosti soudu musí být splněny dvě podmínky: členský stát, na jehož území se soud nachází, poskytuje ochranu majetkovým právům, kterých se žalobce dovolává, přičemž ke tvrzené škodné události mohlo dojít v obvodu tohoto soudu.⁹⁰⁶ Soud tohoto členského státu je příslušný pouze

⁹⁰⁰ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ve věci *Wintersteiger AG v. Products 4U Sondermaschinenbau GmbH* (C-523/10). K podrobnější analýze tohoto rozhodnutí srov. např. KYSELOVSKÁ, Tereza a Naděžda ROZEHNALOVÁ. *Rozhodování Soudního dvora EU ve věcech příslušnosti (analýza rozhodnutí dle nařízení Brusel Ibis)*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2014, s. 164 a násl.

⁹⁰¹ *Peter Pinckney v. KDG Mediatech AG* (C-170/12); *Peç Hejduk v. EnergieAgentur.NRW GmbH* (C-441/13). K podrobnější analýze těchto rozhodnutí srov. např. KYSELOVSKÁ, Tereza a Naděžda ROZEHNALOVÁ. *Rozhodování Soudního dvora EU ve věcech příslušnosti (analýza rozhodnutí dle nařízení Brusel Ibis)*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2014, s. 167 a násl.

⁹⁰² K tomuto výkladu se Soudní dvůr EU přiklonil z důvodu, že se jedná o určité a zjištělné místo, a to jak pro žalobce, tak pro žalovaného, které může z tohoto důvodu zjednodušit provádění důkazů a organizaci řízení. K tomu srov. *Wintersteiger AG v. Products 4U Sondermaschinenbau GmbH* (C-523/10), bod 37 a 38.

⁹⁰³ *Wintersteiger AG v. Products 4U Sondermaschinenbau GmbH* (C-523/10), bod 25.

⁹⁰⁴ *Wintersteiger AG v. Products 4U Sondermaschinenbau GmbH* (C-523/10), bod 28.

⁹⁰⁵ *Peter Pinckney v. KDG Mediatech AG*. (C-170/12), bod 39.

⁹⁰⁶ *Peter Pinckney v. KDG Mediatech AG*. (C-170/12), bod 43.

k rozhodnutí o škodě, ke které v jeho *forum* došlo (náhrada škody je teritoriálně omezená).⁹⁰⁷

Právní závěry obou rozhodnutí vyvolaly v odborných kruzích velkou debatu, zejména týkající se teritoriální omezenosti náhrady škody u autorského práva. Škoda je v některých členských státech upravena paušalizovanou náhradou s pomocí tzv. licenční analogie a ve vztahu k danému území se proto nemusí prokazovat skutečná výše škody.⁹⁰⁸ V této souvislosti může dojít k jevu *forum shopping*, při kterém si žalobce vybírá z více možných soudišť na základě právních i neprávních kritérií. V praxi by mohlo dojít k situaci, kdy by dílo chráněné autorským právem bylo úmyslně zasláno do určitého členského státu, aby byla založena mezinárodní příslušnost jeho soudů jakožto místa škodné události.⁹⁰⁹

⁹⁰⁷ *Peter Pinckney v. KDG Mediatech AG.* (C-170/12), bod 45.

⁹⁰⁸ V českém právu, pokud by bylo právem rozhodným, je daná právní úprava obsažena v § 40 odst. 5 AutZ a § 5 zák. č. 221/2006 Sb.

⁹⁰⁹ KYSELOVSKÁ, Tereza. Působnost práva na internetu. In: POLČÁK, Radim et al. *Právo informačních technologií*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 57.

15 KOLIZNÍ ASPEKTY SMLUVNÍCH ZÁVAZKOVÝCH VZTAHŮ V OBLASTI PRÁV K DUŠEVNÍMU VLASTNICTVÍ DLE NAŘÍZENÍ ŘÍM I

Hmotněprávní úprava práv k duševnímu vlastnictví je obsažena v celé řadě mezinárodních úmluv, sekundárních předpisů EU a v národních právních řádech. Tyto právní úpravy zpravidla neobsahují podrobnou úpravu práv a povinností stran vyplývajících ze smluvních závazkových vztahů týkajících se práv k duševnímu vlastnictví (typicky smlouvy o převodu práv a licenční smlouvy).⁹¹⁰

Vzhledem ke zvyšující se internacionalizaci smluv spojených s právy k duševnímu vlastnictví roste význam předpisů a norem, které upravují tyto soukromoprávní smluvní závazkové vztahy s mezinárodním prvkem.⁹¹¹

Pro oblast práv k duševnímu vlastnictví nenalezneme v mezinárodním právu soukromém tzv. přímé normy, které by přímo upravovaly práva a povinnosti z těchto smluv vyplývající. A to i přesto, že se z pohledu ekonomické i právní praxe jedná o významnou oblast.⁹¹²

⁹¹⁰ České právo, pokud by bylo v případě konkrétního sporu právem rozhodným, neobsahuje jako typizovaný závazkový vztah závazek ohledně translativního převodu práv, ale toliko závazek licenční (§ 2358 a násl. ObčZ).

⁹¹¹ „Moreover, even the trend to draft very detailed contracts, including the use of model agreements, the incorporation by reference of certain rules or the use of standard terms and conditions do not exclude in practice the need to consider the conflict of laws implications of international IP licenses.“ In De MIGUEL ASENSIO, Pedro Alberto. *The Law Governing International Intellectual Property Licensing Agreements (A Conflict of Laws Analysis)*. *Research Handbook on Intellectual Property Licensing* [online]. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2013, s. 312–313 [cit. 5. 8. 2019].

⁹¹² THORN, Karsten. Art. 4 Rom I-VO. In: RAUSCHER, Thomas. *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR. Kommentar. Band III. Rom I-VO, Rom II-VO*. 4. vyd. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2016, s. 247. K významné unifikaci přímých norem došlo v oblasti práva mezinárodního obchodu a mezinárodní přepravy. Nejvýznamnějším příkladem je Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží, která obsahuje přímou úpravu kupní smlouvy s mezinárodním prvkem. Pouze v oblasti mezinárodního ekonomického práva podle Rozehnalové „není považováno jako zatěžující či problematické mít v rámci právního řádu několik rovin regulací jednoho právního institutu“. In ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, s. 183.

Neexistuje-li přímá úprava, je nutné použít normy kolizní. Jak jsme uvedli v kapitole 2, pro náš výklad jsou stěžejní unifikované kolizní normy obsažené v sekundárním právu EU.

V kapitole 13 jsme se zabývali analýzou kolizních norem v čl. 8 nařízení Řím II pro určení práva rozhodného pro mimosmluvní závazkové vztahy vznikající z porušení práv k duševnímu vlastnictví. Jak jsme již uvedli, jde o velmi významnou kodifikaci, která vychází z vývoje vztahu práva duševního vlastnictví a mezinárodního práva soukromého, přičemž díky nařízení Řím II se sjednotily kolizní úpravy deliktů a kvazideliktů mezi členskými státy EU (vyjma Dánska).

V kolizním právu týkajícím se smluvních závazkových vztahů s mezinárodním (přeshraničním) prvkem vyplývajících z práva k duševnímu vlastnictví podobná unifikace kolizních norem chybí.

Kolizní normy pro určení práva rozhodného pro smluvní závazkové vztahy s mezinárodním prvkem jsou upraveny v nařízení Řím I. Toto nařízení neobsahuje výslovnou úpravu pro smlouvy spojené s právy duševního vlastnictví, tedy např. licenční smlouvy, nakladatelské smlouvy, smlouvy o převodech práv apod. Při určování právního režimu těchto smluv tak musíme vycházet z obecných pravidel upravených v čl. 3 a 4 nařízení Řím I. Kolizní normy pro smluvní závazkové vztahy v oblasti práv k duševnímu vlastnictví jsou obsaženy také v nástrojích *soft law* (k tomu srov. kapitolu 15.15).

15.1 Působnost nařízení Řím I

Cílem nařízení Řím I je sjednotit určení rozhodného práva na základě kolizních norem v oblasti smluvních závazkových vztahů před soudy členských států (opět vyjma Dánska). Vedle určení rozhodného práva nařízení upravuje, stejně jako nařízení Řím II, další instituty, které jsou významné pro jednotné působení kolizních norem. Právní úprava v nařízení Řím I zdůrazňuje zajištění právní jistoty, předvídatelnosti a spravedlnosti kolizního řešení.⁹¹³

Stejně jako v případě nařízení Řím II, i pro aplikaci nařízení Řím I musí být kumulativně splněny předpoklady jeho věcné, osobní, územní a časové působnosti.

⁹¹³ ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 51. K tomu srov. bod 16 Preambule nařízení Řím I.

Nařízení Řím I se vztahuje na smluvní závazkové vztahy ve věcech občanských a obchodních. Do věcné působnosti proto spadají smlouvy týkající se práv k duševnímu vlastnictví, kterými se s právy disponuje, jako jsou smlouvy o převodu práv nebo licenční smlouvy.⁹¹⁴

Nařízení je platné a účinné na území všech členských států s výjimkou Dánska (územní působnost).

Z hlediska osobní působnosti má nařízení Řím I univerzální použitelnost. Dle čl. 2 se jej musí před soudem členského státu (vyjma Dánska) použít bez ohledu na to, zda právo rozhodné určené na jeho základě je právem některého ze členských států EU. Stejně jako v případě nařízení Řím II je rozhodující sudiště (*forum*). Bude-li řízení zahájeno před soudem některého členského státu a budou-li splněny podmínky jeho působnosti, soud je nařízením Řím I vázán a musí jej použít.

Z hlediska časové působnosti se nařízení Řím I dle čl. 29 vztahuje na smlouvy, které byly uzavřeny po 17. prosinci 2009.⁹¹⁵

15.2 Vztah nařízení Řím I k jiným předpisům

Právní pluralismus ovládá nejen oblast mimosmluvních, ale i smluvních závazkových vztahů. Kolizní normy pro určení práva rozhodného pro smlouvy s mezinárodním prvkem jsou upraveny v pramenech národního, mezinárodního i unijního původu. Stejně jako v případě nařízení Řím II, i v této kapitole uvedeme vztahy nařízení Řím I k těmto jiným pramenům práva, tedy onu „*aplikační mozaiku*“.⁹¹⁶

⁹¹⁴ MAGNUS, Ulrich. Article 4 Rome I Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, s. 421; MARTINY, Dieter. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 198; THORN, Karsten. Art. 4 Rom I-VO. In: RAUSCHER, Thomas. *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR. Kommentar. Band III. Rom I-VO, Rom II-VO*. 4. vyd. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2016, s. 247; GEBAUER, Martin. Article 4 Rome I. In: CALLIES, Galf-Peter. *Rome Regulations: Commentary*. 2. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International. 2015, s. 123.

⁹¹⁵ Na smlouvy uzavřené před 17. prosincem 2009 se vztahovala Římská úmluva 1980, která se stala právně závaznou pro Českou republiku od 1. července 2006.

⁹¹⁶ ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 55.

Vztah nařízení Řím I k jiným předpisům si v následující části rozdělíme na vztah k normám vnitrostátního, unijního a mezinárodního původu.

15.2.1 Vztah nařízení Řím I k vnitrostátním předpisům

Nařízení Řím I má v rozsahu své působnosti aplikační přednost před vnitrostátními kolizními předpisy. V českém právu se jedná o ZMPS, který v § 84 výslovně zdůrazňuje aplikační přednost unijních nařízení a mezinárodních smluv.⁹¹⁷

15.2.2 Vztah nařízení Řím I k jiným unijním předpisům

V této oblasti přichází do úvahy kolize nařízení Řím I s jinými nařízeními a směrnicemi. Některé směrnice mohou obsahovat požadavky, které je možné nebo nutné zohlednit v oblasti kolizního práva. Přednost před nařízením Řím I mají podle článku 23 „*ustanovení práva Společenství, která ve zvláštních oblastech stanoví kolizní normy pro smluvní závazkové vztahy*“.⁹¹⁸ Z hlediska námi zkoumané problematiky nenacházíme jiné předpisy práva EU, které bychom ve vztahu k nařízení Řím I museli hodnotit.

15.2.3 Vztah nařízení Řím I k Římské úmluvě 1980

Nařízení Řím I nahradilo svou předchůdkyni Římskou úmluvu 1980, před kterou má ve vztahu ke členským státům na základě čl. 24 odst. 1 aplikační přednost. Jiná situace se týká Dánska. Dánsko je smluvním státem Římské úmluvy 1980, ale není vázáno nařízením Řím I.⁹¹⁹ Jak nařízení Řím I, tak Římská úmluva 1980 mají univerzální použitelnost. Z toho vyplývá, že dánské soudy jsou povinny aplikovat Římskou úmluvu 1980 i vůči osobám z jiných členských států EU, naopak soudy ostatních členských

⁹¹⁷ § 84 ZMPS: „*Ustanovení této hlavy [závazková práva] se použijí v návaznosti na přímo použitelné předpisy Evropské unie a mezinárodní smlouvy. Úprava v této hlavě se omezuje na otázky, které nespádají do rozsahu působnosti těchto předpisů a smluv, ledaže tyto předpisy a smlouvy připouštějí úpravu v tomto zákoně.*“

⁹¹⁸ Výjimkou z tohoto ustanovení je článek 7 nařízení Řím I, který obsahuje kolizní úpravu pojistných smluv s mezinárodním prvkem. Právě v oblasti pojistného práva existují směrnice, které se promítají do oblasti kolizního práva. ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 55.

⁹¹⁹ Dánsko neuzavřelo s EU smlouvu o přistoupení do režimu nařízení Řím I, tak jak tomu bylo v případě nařízení Brusel I, resp. nařízení Brusel Ibis, kterým je Dánsko vázáno (viz výše kapitola 14).

států EU aplikují nařízení Řím I univerzálně i vůči osobám s bydlištěm v Dánsku.⁹²⁰

15.2.4 Vztah nařízení Řím I k mezinárodním smlouvám

Nařízení Řím I obsahuje kolizní normy pro určení práva rozhodného. Z hlediska metod mezinárodního práva soukromého mají před kolizní úpravou v nařízení Řím I přednost přímé normy upravené v mezinárodních smlouvách. Jako příklad můžeme uvést Úmluvu OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží, která upravuje přímé normy pro kupní smlouvu s mezinárodním prvkem, nebo mezinárodní smlouvy v oblasti přepravy zboží a služeb (úmluvy v této oblasti nejsou pro naši analýzu relevantní).

Mezinárodní smlouvy obsahující kolizní normy můžeme rozdělit na smlouvy mnohostranné a dvoustranné. Z hlediska mnohostranných smluv je významná Římská úmluva 1980, kterou řeší samostatně čl. 23 nařízení Řím I (k tomu srov. výše). Dvoustranné smlouvy se týkají právní pomoci mezi dvěma státy (zpravidla ve věcech občanských, obchodních, rodinných a trestních).

Nařízení Řím I nahrazuje v rozsahu své působnosti dle čl. 25 odst. 2 mezinárodní smlouvy, které byly uzavřeny výlučně mezi dvěma nebo více členskými státy (tzv. intraunijní smlouvy).

Mezinárodní smlouvy (dvoustranné či mnohostranné) obsahující kolizní úpravu, jejichž smluvní stranou je členský stát EU a třetí, nečlenský stát, jsme označili jako tzv. extraunijní smlouvy. Pokud byly tyto mezinárodní smlouvy sjednány před vstupem nařízení Řím I v platnost, mají dle čl. 25 odst. 1 přednost před právní úpravou v nařízení (opět pouze v těch částech, ve kterých mají shodný předmět úpravy). V souladu s čl. 26 odst. 1 byly členské státy povinny informovat Komisi o mezinárodních smlouvách, jichž jsou smluvními stranami.

15.3 Legislativní historie nařízení Řím I pro oblast práv k duševnímu vlastnictví

Jak jsme uvedli, předchůdcem nařízení Řím I je Římská úmluva 1980. Na rozdíl od mimosmluvních závazkových vztahů měl unijní zákonodárce

⁹²⁰ ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 56.

„vzor“, ze kterého mohl vyjít. Přesněji řečeno, text Římské úmluvy 1980 byl s jistými úpravami „přetvořen“ do podoby unijního nařízení.⁹²¹

Římská úmluva 1980 vstoupila v platnost dne 1. dubna 1991. Jednalo se o tzv. uzavřenou mezinárodní smlouvu, jejímiž smluvními stranami se mohly stát pouze členské státy tehdejších ES. Nečlenské státy mohly její ustanovení inkorporovat do svého vnitrostátního práva. Římská úmluva 1980 byla první významnou mnohostrannou mezinárodní smlouvou, která obsahovala kolizní normy pro smluvní závazkové vztahy. S rozšiřováním členské základny ES/EU přestala její forma – mezinárodní smlouva – vyhovovat. Římská úmluva 1980 představovala vývoj kolizního práva své doby. Jak uvádí *Rozeňhalová*, „*metodologicky Římská úmluva spočívá na čtyřech alokačních principech, které sdílejí evropské kolizní systémy od 60. let: principu autonomie vůle, principu nejužšího spojení ve smyslu fakticko-geografickém, principu funkční alokace a principu ochrany.*“ V 2002 byly zahájeny práce na její transformaci do podoby nařízení, tedy sekundárního aktu unijního práva, který je obecně závazný a přímo použitelný pro všechny členské státy EU (s výjimkami).⁹²²

V době použitelnosti Římské úmluvy 1980 se vedly diskuze, zda se úmluva vůbec vztahuje na smlouvy v oblasti práv k duševnímu vlastnictví. Dle Zprávy Giuliano-Lagarde⁹²³ se na ně úmluva vztahovala, ale mimosmluvní závazkové vztahy a úprava práv k duševnímu vlastnictví jako takových se řídily *lex loci protectionis*.⁹²⁴ Smlouvy týkající se práv k duševnímu vlastnictví spadaly jak do působnosti Římské úmluvy 1980, tak jejího nástupce nařízení Řím I.⁹²⁵

⁹²¹ ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 52–53.

⁹²² K vývoji od Římské úmluvy 1980 k nařízení Řím I srov. např. ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 52 a násl.

⁹²³ Report on the Convention on the law applicable to contractual obligations by Mario Giuliano, Professor, University of Milano and Paul Lagarde, Professor, University of Paris I [online]. Official Journal n° C 282, 31/10/1980 p. 0001–0050 [cit. 21.8.2019], (dále jen jako „Zpráva Giulino-Lagarde“).

⁹²⁴ Bod 2 odůvodnění části I Scope of protection Zpráva Giulino-Lagarde: „*First, since the Convention is concerned only with the law applicable to contractual obligations, property rights and intellectual property are not covered by these provisions. An Article in the original preliminary draft had expressly so provided. However, the Group considered that such a provision would be superfluous in the present text, especially as this would have involved the need to recapitulate the differences existing as between the various legal system of the Member States of the Community.*“

⁹²⁵ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Římská úmluva a nařízení Řím I. Komentář v širších souvislostech evropského a mezinárodního práva soukromého*. 1. díl. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 931.

Jak již bylo uvedeno, v roce 2002 byly zahájeny práce na přetvoření Římské úmluvy 1980 do podoby nařízení. V návrhu nařízení Řím I z roku 2005⁹²⁶ byla navržena speciální kolizní úprava pro smlouvy týkající se práv k duševnímu vlastnictví. Dle čl. 4 odst. 1 písm. f) návrhu mělo být rozhodným právem „pro smlouvy týkající se duševního nebo průmyslového vlastnictví právo země, ve které má obvyklé bydliště osoba, která převádí nebo postupuje práva“.⁹²⁷

Návrh nařízení Řím I pracoval s hraničním určovatelem práva země obvyklého bydliště postoupitele (převodce) práva. Tato kolizní norma nebyla do konečné verze nařízení Řím I zařazena, neboť byla kritizována jako „příliš zjednodušující a nevhodná pro praxi“⁹²⁸ a to zejména z pohledu smluv mezi autorem a nakladatelem.⁹²⁹ Na základě navržené kolizní normy by se totiž licenční nakladatelská smlouva řídila právem země autora, což bylo považováno za „nevhodné a nespravedlivé“ vůči nakladatelům, kteří v procesu publikace díla nesou hlavní investici, jinými slovy poskytují charakteristické plnění.⁹³⁰ Navržená úprava také vyvolávala interpretační otázky, která práva související s duševním vlastnictvím mohou být předmětem smluvních závazků.⁹³¹

Kritické úvahy k výslovné kolizní úpravě smluv týkajících se práv k duševnímu vlastnictví byly předneseny také v připomínkách skupiny CLIP k návrhu nařízení Řím I z roku 2005, ve kterém byl zdůrazněn význam kvalifikace a určení

⁹²⁶ COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES. *Proposal for a Regulation of the European Parliament and the Council on the law applicable to contractual obligations (Rome I)* [online]. Brussels, 15. 12. 2005, 2005/0261 (COD) [cit. 21.8.2019].

⁹²⁷ Čl. 4 odst. 1 písm. f) návrhu nařízení Řím I: „[...] a contract relating to intellectual or industrial property rights shall be governed by the law of the country in which the person who transfers or assigns the rights has his habitual residence“.

⁹²⁸ „[...] the rule was much criticized as too simple and undifferentiated“. In MAGNUS, Ulrich. Article 4 Rome I Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, s. 421.

⁹²⁹ GEBAUER, Martin. Article 4 Rome I. In: CALLIES, Galf-Peter. *Rome Regulations: Commentary*. 2. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International. 2015, s. 123.

⁹³⁰ THORN, Karsten. Art. 4 Rom I-VO. In: RAUSCHER, Thomas. *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR. Kommentar. Band III. Rom I-VO, Rom II-VO*. 4. vyd. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2016, s. 247.

⁹³¹ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Římská úmluva a nařízení Řím I. Komentář v širších souvislostech evropského a mezinárodního práva soukromého. 1. díl*. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 931.

hranice mezi *lex contractus* (právo, kterým se řídí smlouva) a *lex loci protectionis*.⁹³² Kritika navrhovaného ustanovení vycházela z toho, že neexistuje jednotná a jednoznačná definice pojmu „smlouva týkající se duševního nebo průmyslového vlastnictví“.⁹³³ Vzhledem k tomu, že jiné smluvní typy (např. distributorská nebo franšízová smlouva) mohou obsahovat duševněvlastnické aspekty, mohlo by dojít k „překryvu“ různých pravidel v odst. 1 a z toho vyplývající právní nejistotě. Navíc by mohlo dojít k rozporu s účelem pravidla v čl. 4 odst. 2 nařízení Řím I, neboť poskytovatelem charakteristického plnění by mohla být jiná osoba, než osoba uvedená v odst. 1. Kolizní pravidlo upravené v odst. 1 a v odst. 2 by se „navzájem negovalo, což by relativizovalo nutnost zvláštní úpravy pro smlouvy v oblasti práv k duševnímu vlastnictví“.⁹³⁴

⁹³² Mezi hlavní kritiky navrhované úpravy a spoluautora uvedených připomínek CLIP patřil zejména *Torremans*. CLIP. Comments on the European Commission's Proposal for a Regulation on the Law Applicable to Contractual Obligations („Rome I“) of December 15, 2005 and the European Parliament Committee on Legal Affairs Draft Report on the Proposal of August 22, 2006 [online]. 4.1.2007, s. 2 [cit.10.8.2019]: „Which aspects of a contract relating to intellectual property rights are contractual by nature and thus fall under the scope of the *lex contractus*? Which issues are on the other hand governed by the law that governs the intellectual property right itself and are these issues still outside the scope of the instrument? These questions are of particular importance when it comes to issues which concern the intellectual property right itself but which are closely linked to the respective contracts like the transferability of the right, the conditions under which licenses can be granted and whether the transfer of license can be invoked against third parties. These issues do not fall under the *lex contractus*; they are governed by the law that governs the intellectual property right. Courts should be careful in considering these questions of characterization.“

⁹³³ „The wide variety of contracts relating to intellectual property rights also calls for a differentiated solution instead of one strict, clear-cut rule. Even though the application of the law of the assignor or transferor of the intellectual property right might be appropriate in simple contracts which resemble an outright sale – such as an assignment or license for consideration in the form of a lump sum payment –, this does not hold true as a general rule. More complex intellectual property transactions often include an explicit or implicit duty of the licensee to exploit the intellectual property right, sometimes supplemented by clauses indicating quantities of production or modalities of use, while the licensor does not accept any commitment beyond the toleration of use of his rights. This casts doubt on the proposition that it is the licensor who effects the performance characteristic of the contract (as it is the licensee who accepts the commercial risks linked to the exploitation).“ In CLIP. Comments on the European Commission's Proposal for a Regulation on the Law Applicable to Contractual Obligations („Rome I“) of December 15, 2005 and the European Parliament Committee on Legal Affairs Draft Report on the Proposal of August 22, 2006 [online]. 4. 1. 2007, s. 4 [cit. 10. 8. 2019].

⁹³⁴ *Torremans* k tomu uvádí příklad franšízové smlouvy, která se podle článku 4 odst. 1 řídí právem země obvyklého bydliště osoby, které byla franšíza udělena. Podle článku 4 odst. 2 by se franšízová smlouva mohla řídit právem poskytovatele franšízy. Lze si představit argumentaci, že právě tato osoba je poskytovatelem charakteristického plnění. In: TORREMANS, Paul. Licenses and Assignments of Intellectual Property Rights under the Rome I Regulation. *Journal of Private International Law*, 2008, roč. 4, č. 3, s. 403. Stejně tak BÉLOHLÁVEK, Alexander J. *Rímská úmluva a nařízení Řím I. Komentář v širších souvislostech evropského a mezinárodního práva soukromého. 1. díl.* Praha: C. H. Beck, 2009, s. 931.

Na základě těchto kritických připomínek právních teoretiků i praxe nebyla kolizní úprava smluv týkajících se práv k duševnímu vlastnictví do konečné verze nařízení Řím I převzata.

15.4 Autonomní výklad nařízení Řím I

Všechny pojmy použité v nařízení Řím I musí být vykládány autonomně a v souladu s nařízením Řím II a nařízením Brusel Ibis.⁹³⁵ Vzhledem k relativnímu „mládí“ nařízení Řím I neexistuje dostatek judikatury. Při interpretaci zejména čl. 4 se musíme obrátit k judikatuře Soudního dvora EU, který se ve své rozhodovací praxi zabýval výkladem pojmu „smlouva“, „nároky ze smlouvy“, „smlouva o poskytování služeb“,⁹³⁶ „licenční smlouva“,⁹³⁷ a dalšími pojmy a instituty v kontextu čl. 7 odst. 1 nařízení Brusel Ibis.⁹³⁸

Struktura pravidel nařízení Řím I, stejně jako nařízení Řím II, obsahuje určitou strukturu a hierarchii kolizních norem. Pro určení rozhodného práva pro smlouvu je nutné postupovat od speciálních pravidel k pravidlu obecnému.

Speciální pravidla jsou upravena v čl. 5 (přepravní smlouvy), čl. 6 (spotřebitelské smlouvy), čl. 7 (pojistné smlouvy) a čl. 8 (individuální pracovní smlouvy) nařízení Řím I. Jejich cílem je ochrana slabší smluvní strany v případě spotřebitelských a individuálních pracovních smluv, resp. zvláštní úprava s ohledem na směrnice právo (pojistné smlouvy) a jiné mezinárodní smlouvy (přepravní smlouvy).⁹³⁹

V kontextu práv k duševnímu vlastnictví nás nemusejí zajímat pojistné a přepravní smlouvy. Naopak zajímavé úvahy mohou nastat v případě

⁹³⁵ K tomu srov. bod 7 Preambule k nařízení Řím I.

⁹³⁶ K tomu srov. např. rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ve věci *Car Trim GmbH v. KeySafety Systems Srl* (C-381/08).

⁹³⁷ K tomu srov. např. rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ve věci *Falco Privatstiftung a Thomas Rabitsch v. Gisela Weller-Lindborst* (C-533/07).

⁹³⁸ K analýze příslušné judikatury srov. např. KYSELOVSKÁ, Tereza a Naděžda ROZEHNALOVÁ. *Rozhodování Soudního dvora EU ve věcech příslušnosti (analýza rozhodnutí dle nařízení Brusel Ibis)* [online]. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2014, s. 77 a násl. [cit. 7. 8. 2019]. Soudní dvůr EU ve své judikatuře týkající se kupní smlouvy odkazuje mimo jiné na interpretaci tohoto pojmu na Úmluvu OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží. To může být zajímavé pro otázku software a softwarových licenčních smluv.

⁹³⁹ ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 96–101.

spotřebitelských a individuálních pracovních smluv, kterými se zabýváme v kapitole 15.11.

Není-li smlouva kvalifikována jako jedna ze speciálních úprav, musíme ověřit, zda nedošlo k volbě práva dle čl. 3. Nebylo-li právo rozhodné stranami zvoleno, nastupuje tzv. náhradní hraniční určovatel dle čl. 4.

15.4.1 Volba práva dle čl. 3 nařízení Řím I

Hraniční určovatel volba práva (*lex electa*) je vyjádřením zásady autonomie vůle stran a smluvní volnosti ve smluvních závazkových vztazích. Volba práva je možná u všech typů smluv, které spadají do věcné působnosti nařízení Řím I,⁹⁴⁰ tudíž i pro smlouvy spojené s právy k duševnímu vlastnictví. Volba práva má přednost před náhradním určením práva rozhodného podle čl. 4.

Volba práva je v čl. 3 nařízení Řím I nastavena poměrně široce. Strany si mohou zvolit jakékoliv platné a účinné (státní) právo. Zvolené právo nemusí mít žádnou souvislost se smlouvou, jejími stranami nebo místem plnění.

Volba práva může být provedena výslovně ujednáním ve smlouvě, což je ideální stav. Dle čl. 3 odst. 1 může být volba provedena i konkludentně, pokud jasně vyplývá z ustanovení smlouvy nebo okolností případu.⁹⁴¹ Těmito okolnostmi případu mohou být předchozí smluvní vztahy mezi stranami, které volbu práva obsahovaly. Problematickou otázkou, která se objevuje v praxi, může být, pokud strany zvolí pouze jeden konkrétní právní předpis. Může

⁹⁴⁰ Nařízení Řím I s ohledem na zajištění ochrany určitých zájmů obsahuje omezení volby práva v řadě ustanovení. Můžeme rozlišovat tzv. kolizní, materializovanou a materiální volbu práva. Tato omezení volby práva mohou mít vliv na právní režim smluv týkajících se práv k duševnímu vlastnictví. Blíže k analýze omezení volby práva srov. v české literatuře např. ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 72 a násled.; ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 174–176; ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Závazky ze smluv a jejich právní režim (se zvláštním zřetelem na evropskou kolizní úpravu)*. Brno: Právnická fakulta, 2010, s. 96 a násled.

⁹⁴¹ Pokud volba práva nebyla provedena výslovně, strana, která se jí dovolává, musí její existenci dokázat (*ei incumbit probatio qui dicit, non qui negat*), což může být v praxi velký problém. Můžeme uvést příklad, kdy jedna ze stran namítá existenci volby práva státu A, která byla provedena ústně, a druhá strana namítá, že bylo naopak zvoleno právo státu B, případně že k žádné volbě práva mezi nimi nedošlo. V takovém případě se stav objektivní nejistoty o rozhodné skutečnosti (*non liquet*) týká nejen hraničního určovatele, ale i práva, ke kterému vede. I za této situace je soud povinen spor rozhodnout. Důkazní břemeno a pravidla dělení důkazního břemena se dle článku 18 nařízení Řím I řídí *lex causae*.

se jednat o smluvní doložky typu: „*Tato smlouva a otázky s ní související se řídí zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník*“. Toto ujednání bychom mohli interpretovat jako nevýslovnou volbu českého práva.⁹⁴²

Volba práva se bude zásadně vztahovat na celou smlouvu. Stranám je ale dle čl. 3 odst. 1 nařízení Řím I umožněno zvolit si rozhodné právo pouze pro část smlouvy (např. smlouva se bude řídit právem státu A, ale následky porušení a náhrada škody se bude řídit právem státu B).⁹⁴³ Strany se mohou kdykoliv dohodnout na změně volby práva dle čl. 3 odst. 2 nařízení Řím I. Tato změna se nebude dotýkat formální platnosti smlouvy a nesmí se nepříznivě dotknout práv třetích osob. Volba pravidel nestátního původu (např. Zásady mezinárodních obchodních smluv UNIDROIT⁹⁴⁴ nebo CLIP Principles) či *lex mercatoria* není volbou práva ve smyslu čl. 3 (a čl. 4) nařízení Řím I.⁹⁴⁵ Toto nestátní „právo“ se bude (v dosahu české doktríny) používat subsidiárně, v mezích kogentních norem jinak rozhodného práva.⁹⁴⁶

...

Jedná se ovšem o otázky spojené se smlouvou jako takovou. Otázka existence hraničního určovatele v kolizní normě a jeho hodnocení je naopak záležitostí hodnocení soudu, autonomní kvalifikace a interpretace unijních předpisů. In: SEIBL, Maximilian. Burden of Proof. In: BASEDOW, Jürgen, Gisela RÜHL, Franco FERRARI a Pedro ALBERTO DE MIGUEL ASENSIO. *Encyclopedia of Private International Law. Volume 5*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017, s. 240–241; stejně tak MAGNUS, Ulrich. Article 4 Rome I Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, s. 332. K důkaznímu břemenu v mezinárodním právu soukromém srov. např. SEIBL, Maximilian. *Die Beweislast bei Kollisionsnormen*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2009, 385 s.; k důkaznímu břemenu v nařízení Řím I srov. např. KUTNOHORSKÝ, Karel. *Důkazní břemeno v mezinárodní kupní smlouvě (CISG)*. Diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2019, s. 20–23.

⁹⁴² RÓZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 77.

⁹⁴³ Toto může být u ochrany duševního vlastnictví rozporné s čl. 8 odst. 3 nařízení Řím II.

⁹⁴⁴ UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts. *International Institute for the Unification of Private Law*. [online]. 2016 [cit. 17. 8. 2019].

⁹⁴⁵ MAGNUS, Ulrich. Article 4 Rome I Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, s. 277.

⁹⁴⁶ KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ, Květoslav RŮŽIČKA et al. *Mezinárodní právo soukromé*. 8. vyd. Plzeň-Brno: Aleš Čeněk-Doplňek, 2015, s. 128–129. V dosahu českého mezinárodního práva soukromého je vyloučena tzv. hypotetická volba práva, kdy soudce na základě vlastní úvahy rozhodne o tom, jaké právo strany asi zvolit chtěly, ale neudělaly to výslovně. KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ, Květoslav RŮŽIČKA et al. *Mezinárodní právo soukromé*. 8. vyd. Plzeň-Brno: Aleš Čeněk-Doplňek, 2015, s. 130.

Ustanovení čl. 3 upravuje řešení i pro situace, kdy by se strany pokusily volbou práva „obejít“ pro ně „nepříznivé“ právo. Příkladem může být situace, kdy by dva čeští obchodníci zvolili pro smlouvu, jejíž obsah či plnění se týká pouze území České republiky, např. španělské právo. Dle čl. 3 odst. 3 „*v případě, že všechny ostatní prvky pro situaci významné se v okamžiku volby nacházejí v jiné zemi než v zemi, jejíž právo bylo zvoleno, není volbou práva, kterou strany učinily, dotčeno použití ustanovení práva této jiné země, od nichž se nelze smluvně odchýlit*“. Nařízení tím jinými slovy říká, že i v takovém případě si strany mohou zvolit jakékoliv rozhodné právo, volbou ale neobejdou kogentní normy českého práva.

Čl. 3 odst. 4 nařízení Řím I obsahuje obdobnou úpravu, ale týkající se „*ustanovení práva Společenství, případně v podobě, v jaké je provedeno v členském státě sídla soudu, od nichž se nelze smluvně odchýlit*“. Toto ustanovení může být významné z pohledu práv k duševnímu vlastnictví, která jsou upravena v řadě směrnic a nařízení (i když ne ode všech není možné se odchýlit).⁹⁴⁷

Hraniční určovatel volba práva nepůsobí v oblasti smluv týkajících se práv k duševnímu vlastnictví problémy. Omezení s ním související se týkají spíše tohoto institutu a jeho výkladu jako takového, nikoliv povahy a podstaty práv k duševnímu vlastnictví a smluv, kterými se s těmito právy nakládá. Pro kontraktaci doporučujeme stranám rozhodně ujednat si písemnou formou zvolené právo do smlouvy.

15.4.2 Náhradní hraniční určovatel dle čl. 4 nařízení Řím I

Nebylo-li rozhodné právo pro smlouvu určeno stranami, je třeba aplikovat čl. 4 nařízení Řím I.⁹⁴⁸ Čl. 4 upravuje objektivní kritéria pro určení práva rozhodného, která vychází z koncepce nejužšího spojení (*the closest connection, engste Verbindung*), jež je jedním ze základních principů mezinárodního práva soukromého.⁹⁴⁹ Cílem čl. 4 nařízení Řím I je vytvořit spravedlivou

⁹⁴⁷ FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual Property and Private International Law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 784.

⁹⁴⁸ Čl. 4 nařízení Řím I se použije také v případě, kdy je volba učiněná stranami neurčitá, nelze ji dovést interpretací ujednání ve smlouvě, strany zvolily neexistující právo (např. doložka „*Tato smlouva se řídí evropským právem.*“), pravidla nestátního původu nebo zvolily právo pouze pro část smlouvy (např. pouze pro nároky vyplývající z porušení smlouvy).

⁹⁴⁹ MAGNUS, Ulrich. Article 4 Rome I Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPII. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, s. 273.

rovnováhu mezi zájmy obou smluvních stran, zajistit právní jistotu a předvídatelnost a flexibilitu řešení v konkrétních případech.⁹⁵⁰

Právní úprava v nařízení Řím I se odlišuje od čl. 4 jeho předchůdkyně, Římské úmluvy 1980. Římská úmluva 1980 vycházela v čl. 4 odst. 1 z kritéria „nejužšího spojení“ smlouvy s právem určité země. V čl. 4 odst. 2 zavedla institut „charakteristického plnění“. Pro určení „nejužšího spojení“ obsahovala v odst. 3 a 4 vyvratitelné právní domněnky týkající se přepravních smluv a smluv o koupi nemovitosti. Čl. 4 odst. 5 obsahoval únikovou doložku spočívající v „nejužším spojení“. Římská úmluva 1980 tedy postupovala od flexibilního pravidla k pravidlům rigidnější povahy.⁹⁵¹

Právní úprava v nařízení Řím I jde opačnou cestou, od rigidnějších pravidel v odst. 1,⁹⁵² přes kritérium „poskytovatele charakteristického plnění“ v odst. 2, k flexibilnímu řešení založeném na tzv. únikových doložkách v odst. 3 a 4 (zjevně užší, resp. nejužší spojení).⁹⁵³

Při aplikaci čl. 4 je nutné dodržet jeho systematiku a vnitřní strukturu. Nejdříve je nutné autonomně kvalifikovat skutkový stav. Pokud je možné smlouvu podřadit pod některé z ustanovení (písmen) v čl. 4 odst. 1, řídí se právem rozhodným určeným na základě příslušného ustanovení písm. a) až h).

Pokud se nejedná o některý z výslovně uvedených smluvních typů nebo by došlo k překryvu více pravidel v odst. 1, je nutné aplikovat čl. 4 odst. 2.

⁹⁵⁰ K tomu srov. bod 16 Preamble k nařízení Řím I: „*Kolizní normy [by] měly vykazovat vysoký stupeň předvídatelnosti. Soud by však měl mít možnost volného uvážení, aby určil právo, které má ke situaci nejužší vazbu.*“

⁹⁵¹ Podrobněji k úpravě v Římské úmluvě 1980 srov. např. MAGNUS, Ulrich. Article 4 Rome I Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, s. 270; TORREMANS, Paul. Licenses and Assignments of Intellectual Property Rights under the Rome I Regulation. *Journal of Private International Law*, 2008, roč. 4, č. 3, s. 401–402.

⁹⁵² Podle *Magnuse* nelze čl. 4 odst. 1 nařízení Řím I označit jako rigidní pravidlo, neboť je možné se od něj odchýlit v případě zjevně užšího spojení dle článku 4 odst. 2. Toto ustanovení je proto někdy označováno jako relativně rigidní (*relatively rigid*). MAGNUS, Ulrich. Article 4 Rome I Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, s. 269.

⁹⁵³ TORREMANS, Paul. Licenses and Assignments of Intellectual Property Rights under the Rome I Regulation. *Journal of Private International Law*, 2008, roč. 4, č. 3, s. 403.

Soudce či rozhodce je povinen identifikovat stranu, která poskytuje charakteristické plnění. Čl. 4 odst. 1 nařízení Řím I má přednost i v případě, kdy by odst. 2 vedl ke stejnému právu rozhodnému.⁹⁵⁴

Je-li na základě analýzy pravidel v odst. 1 a 2 a skutkového stavu zřejmé, že je smlouva zjevně úžeji spojena s právem jiné země, aplikuje se čl. 4 odst. 3 nařízení Řím I. Pokud ani odst. 1, ani odst. 2 nevedou k určení práva rozhodného, je možné aplikovat odst. 4. Jinými slovy, odst. 1 má vždy přednost před odst. 2, resp. odst. 3 má přednost před odst. 4.

Čl. 4 odst. 1 a 2 nařízení Řím I pracují s kritériem „obvyklého bydliště“ (strany smlouvy, která poskytuje charakteristické plnění).⁹⁵⁵ Rozhodným okamžikem pro určení, kde má strana obvyklé bydliště, je dle čl. 19 odst. 3 nařízení Řím I okamžik uzavření smlouvy. Pokud strana po uzavření smlouvy změni zemi svého obvyklého bydliště, nemá to na právní režim smlouvy vliv.⁹⁵⁶ Může to být jednou ze skutečností, které by mohly mít vliv na aplikaci únikové doložky zjevně užšího, resp. nejužšího spojení se smlouvou, neboť soudce musí vzít do úvahy „všechny okolnosti případu“.⁹⁵⁷ Zajímavá otázka nastává u dlouhodobých kontraktů, typicky smluv o spolupráci nebo tzv. *joint ventures*, a to, zda změna hraničního určovatele (typicky změna obvyklého bydliště jedné ze stran) může vést ke změně rozhodného práva.

Ustanovení čl. 4 odst. 1 nařízení Řím I upravuje kolizní normy pro typové smlouvy, které se v praxi nejčastěji používají. Právní úprava vychází z domněnky, že uvedené právo nejúžeji souvisí se smlouvou (např. země obvyklého bydliště prodávajícího nejúžeji souvisí s kupní smlouvou apod.).

⁹⁵⁴ MAGNUS, Ulrich. Article 4 Rome I Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPII. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, s. 280.

⁹⁵⁵ Nařízení Řím I obsahuje autonomní definici pojmu „obvyklé bydliště“ v článku 19, ale pouze pro právnické osoby. Dle článku 19 odst. 1 nařízení Řím I je obvyklým bydlištěm právnické osoby místo její ústřední správy. Za obvyklé bydliště podnikající fyzické osoby se dle článku 19 odst. 2 považuje její hlavní místo podnikání.

⁹⁵⁶ MAGNUS, Ulrich. Article 4 Rome I Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPII. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, s. 276.

⁹⁵⁷ MAGNUS, Ulrich. Article 4 Rome I Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPII. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, s. 276.

Jedná se o vyvratitelnou právní domněnku, která může být vyvrácena na základě zjevně užšího spojení dle článku 4 odst. 2.

Čl. 4 odst. 1 upravuje výslovně kolizní normy pro: a) smlouvu kupní, b) smlouvu o poskytování služeb, c) smlouvu, jejímž předmětem je věcné právo k nemovitosti nebo nájem delší než šest měsíců, d) nájem nemovitosti kratší než šest po sobě jdoucích měsíců, pokud je nájemce fyzická osoba a má obvyklé bydliště ve stejné zemi jako pronajímatel, e) franšízovou smlouvu, f) smlouvu o distribuci, g) smlouvu o koupi zboží v dražbě a h) smlouvu uzavíranou v rámci mnohostranného systému.

Kolizní normy v čl. 4 odst. 1 jsou poměrně jasně nastaveny. Problém může nastat, pokud některá smlouva v sobě obsahuje aspekty jiného smluvního typu. Při striktní interpretaci čl. 4 bychom měli dojít k čl. 4 odst. 2, neboť tento se použije v případě, kdy se na smlouvu vztahuje více než jedno ustanovení v odst. 1. V těchto případech není možné využít *dépeçage* a podřídít jednotlivé části smlouvy různým právním režimům. Jak se uvádí v bodě 19 Preambule nařízení Řím I, „v případě, že je smlouva složena z množiny práv a povinností, které mohou být zařazeny pod více než jeden zvláštní smluvní typ, mělo by být určeno plnění charakteristické pro smlouvu, a to s ohledem na její těžiště (*centre of gravity*)“. Podle Magnuse však tyto „jiné aspekty“ nemění charakter hlavního závazku, a namísto čl. 4 odst. 2 je nutné aplikovat čl. 4 odst. 1 nařízení Řím I a příslušnou kolizní normu.⁹⁵⁸

Smlouvy týkající se práv k duševnímu vlastnictví, typicky smlouva licenční, mohou být uzavírány samostatně nebo v kombinaci s jinými typy smluv. Ze smluv výslovně uvedených v čl. 4 odst. 1 by mohly za určitých podmínek přicházet do úvahy smlouva kupní, franšízová nebo smlouva distributorská. V případě koupě a prodeje jde obvykle o zařízení nebo výrobky nutné pro další výrobu nebo vývoj. Tento typ zboží bývá doprovázen dokumentací obsahující *know how* nutné pro výrobu. „Běžná“ kupní smlouva proto bývá spojena se smlouvou licenční nebo smlouvou o *know how*.⁹⁵⁹ U těchto smluv je nutné určit právní režim samostatně od koupě a prodeje.

⁹⁵⁸ MAGNUS, Ulrich. Article 4 Rome I Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, s. 278.

⁹⁵⁹ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, s. 476.

U smluv distributorských a franšízových dochází k propojení nákupních a prodejních technik jedné smluvní strany s tvůrčími schopnostmi strany druhé.⁹⁶⁰ Pokud by obsahovaly ujednání týkající se práv k duševnímu vlastnictví, mohli bychom uvažovat o aplikaci kolizní normy pro smlouvu distributorskou nebo franšízovou.⁹⁶¹

Obecně můžeme říci, že smlouvy týkající se práv k duševnímu vlastnictví nelze podřadit jako samostatný smluvní typ pod žádné z ustanovení čl. 4 odst. 1 nařízení Řím I. V takovém případě je nutné postupovat podle systematiky čl. 4 a aplikovat čl. 4 odst. 2.

Pro aplikaci čl. 4 odst. 2 nařízení Řím I musí být splněna jedna ze dvou podmínek: 1) v daném případě se nejedná o některý z výslovně uvedených smluvních typů nebo 2) se na prvky smlouvy vztahuje více než jedno z písmen a) až h). V takovém případě se smlouva řídí „*právem země, v níž má strana, která je povinna poskytnout plnění charakteristické pro smlouvu, své obvyklé bydliště*“. Čl. 4 odst. 2 pracuje s kritériem „*charakteristické plnění*“ (*characteristic performance, charakteristische Leistung*). Jak uvádí Magnus, toto pravidlo v sobě kombinuje „*výraznou flexibilitu s relativně vysokou mírou právní jistoty a praktičnosti*“.⁹⁶² Pro určení „charakteristického plnění“ musíme vycházet z těžiště smlouvy (*centre of gravity of a contract*).⁹⁶³

Čl. 4 odst. 2 nařízení Řím I výslovně vylučuje mozaikovou úpravu (*dépeçage*). Musíme upřesnit, že se jedná o zákaz mozaiky pro soudce či rozhodce, kteří na základě čl. 4 odst. 1 hledají právo rozhodné pro smlouvu. Právní úprava jim neumožňuje podřadit jednu smlouvu různým rozhodným právům.

⁹⁶⁰ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, s. 476.

⁹⁶¹ MAGNUS, Ulrich. Article 4 Rome I Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, s. 420; De MIGUEL ASENSIO, Pedro Alberto. The Law Governing International Intellectual Property Licensing Agreements (A Conflict of Laws Analysis). *Research Handbook on Intellectual Property Licensing* [online]. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2013, s. 323 [cit. 5. 8. 2019]; MANKOWSKI, Peter. In: LEIBLÉ, Stefan a Ansgar OHLY (eds.). *Intellectual property and private international law*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2009, s. 35 a násl.

⁹⁶² „*It combines considerable flexibility with relatively high legal certainty and practicability*.“ In MAGNUS, Ulrich. Article 4 Rome I Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, s. 312.

⁹⁶³ K tomu srov. bod 19 Preambule nařízení Řím I.

Strany naopak mohou zvolit právo pro celou smlouvu nebo pouze pro její část (k tomu srov. čl. 3 odst. 1 poslední věta).⁹⁶⁴

Právní domněnka poskytovatele charakteristického plnění může být vyvrácena, je-li smlouva zjevně úžeji spojena s jinou zemí dle čl. 4 odst. 3 nařízení Řím I.

Dle tzv. únikové doložky upravené čl. 4 odst. 3 „*vyplývá-li ze všech okolností případu, že je smlouva zjevně úžeji spojena s jinou zemí, než je země uvedená v odstavcích 1 nebo 2, použije se právo této jiné země*“. Toto ustanovení představuje flexibilnější pravidlo, které se snaží reagovat na hraniční situace. Tato úniková doložka nicméně vyžaduje poměrně vysoký standard zjevně užšího spojení.⁹⁶⁵ Existuje-li ono zjevně užší spojení smlouvy s právem jiné země, soudce musí čl. 4 odst. 3 aplikovat *ex officio*.⁹⁶⁶ Příkladem onoho zjevně užšího spojení by mohlo být v některých situacích společné bydliště stran smlouvy ve stejné zemi.

Ustanovení čl. 4 odst. 3 nařízení Řím I představuje výjimku k pravidlům v odst. 1 a 2 a mělo by být aplikováno pouze výjimečně;⁹⁶⁷ proto i onen požadavek na zjevně užší spojení smlouvy. Pokud by tomu tak nebylo, pravidla upravená v odst. 1 a 2 by byla zbytečná.⁹⁶⁸ Pokud by byla smlouva „pouze“ úžeji, nikoliv zjevně úžeji, spojena s jinou zemí, odst. 3 nelze aplikovat.

⁹⁶⁴ MAGNUS, Ulrich. Article 4 Rome I Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, s. 271; THORN, Karsten. Art. 4 Rom I-VO. In: RAUSCHER, Thomas. *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR. Kommentar. Band III. Rom I-VO, Rom II-VO*. 4. vyd. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2016, s. 210.

⁹⁶⁵ Právní úprava v článku 4 odst. 3 nařízení Řím I vyžaduje vyšší „standard“, než byl upraven v článku 4 odst. 1 Římské úmluvy 1980. Nařízení Řím I vyžaduje pro aplikaci článku 4 odst. 3 zjevně užší spojení, čl. 4 odst. 1 Římské úmluvy 1980 vyžadoval „pouze“ užší spojení.

⁹⁶⁶ MAGNUS, Ulrich. Article 4 Rome I Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, s. 323.

⁹⁶⁷ MAGNUS, Ulrich. Article 4 Rome I Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, s. 318.

⁹⁶⁸ Souhlasíme s *Magnusem*, který uzavírá: „*Otherwise the conflict rules of par. 1 and 2 would be almost useless and the legal certainty which they shall ensure would be sacrificed in favour of an almost unforeseeable discretion of the decider in each single case.*“ MAGNUS, Ulrich. Article 4 Rome I Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, s. 319.

Také to automaticky neznamená odklon k odst. 4, neboť ten se použije pouze za podmínky, že právo rozhodné nelze určit ani podle odst. 1, ani podle odst. 2.

Pokud není možné určit rozhodné právo dle čl. 4 odst. 1 a 2 nařízení Řím I, uplatní se poslední úniková doložka v čl. 4 odst. 4. Dle čl. 4 odst. 4 nařízení Řím I *„není-li možné určit rozhodné právo podle odstavce 1 nebo 2, řídí se smlouva právem země, s níž je nejužší spojena“*. Pro určení země, se kterou je smlouva nejužší spojena, by mělo být *„zohledněno mimo jiné, zda má dotčená smlouva velmi úzký vztah k jiné smlouvě nebo smlouvám“*.⁹⁹

Povšimněme si zásadního rozdílu ve formulaci odst. 3 a 4. Zatímco pravidlo v odst. 3 vyžaduje zjevně užší spojení se smlouvou, odst. 4 si vystačí „pouze“ s nejužším spojením. Jinými slovy, převáží-li pomyslný jazýček vah lehce k jednomu z možných práv rozhodných, bude se na základě čl. 4 odst. 4 toto právo aplikovat. Nicméně i odst. 4 je nutné interpretovat restriktivně.

15.5 Určení rozhodného práva pro smlouvy týkající se práv k duševnímu vlastnictví dle nařízení Řím I

Předtím, než se budeme věnovat analýze kolizních norem pro určení práva rozhodného pro smlouvy týkající se práv k duševnímu vlastnictví, považujeme za vhodné zopakovat některé základní zásady právní úpravy.

Aplikace kolizních norem se odvíjí od kvalifikace skutkového stavu. V jejím rámci je nutné nejdříve ověřit, zda právo k duševnímu vlastnictví vůbec může být smlouvou převedeno na jinou osobu. Teprve poté se můžeme věnovat kolizní analýze jednotlivých druhů smluv.

Důležitým momentem pro kvalifikaci je uvědomit si, že práva k předmětům duševního vlastnictví mohou mít aspekty osobnostní a majetkové a že převod práv k duševnímu vlastnictví může mít účinky translativní nebo konstitutivní. Translativním převodem rozumíme situaci, kdy převodce své právo zcela ztrácí a derivativním způsobem ho převádí na nabyvatele (k tomu srov. kapitolu 8.9). Konstitutivním převodem rozumíme „relativizování“ majetkových práv, kdy osoba majetková práva „propůjčuje“ druhé osobě, aniž by o ně sama přišla (k tomu srov. kapitolu 8.9).

⁹⁹ K tomu srov. bod 21 Preambule k nařízení Řím I.

Převoditelnost práv k duševnímu vlastnictví a možnost dispozice s nimi se řídí *lex loci protectionis*. Osobnostní práva k předmětům práv duševního vlastnictví jsou z podstaty věci vždy nepřevoditelná (translativně ani konstitutivně). Majetková práva vztahující se k duševnímu vlastnictví jsou zásadně úplně (translativně) převoditelná (výjimkou jsou zejména majetková práva k označením původu a zeměpisným označením, a v některých jurisdikcích, jako je například Česká republika, Německo či Rakousko, majetková práva autorská a majetková práva výkonných umělců, pokud jde o převod *inter vivos*).⁹⁷⁰

Majetková práva vztahující se k duševnímu vlastnictví je možné převádět konstitutivně prostřednictvím poskytnutí licence k danému nehmotnému statku. Na základě licence se konstituuje (vytváří) nové užívací právo nabyvatele licence. Licenční smlouvy se objevují jak u práv průmyslových,⁹⁷¹ tak u práva autorského. Právě u autorských práv a uměleckých výkonů jde o obecný způsob, jak mohou autoři s předměty práv disponovat. Autor licenční smlouvou konstituuje nové majetkové právo ve prospěch třetí osoby a je povinen respektovat a strpět jeho výkon. Výjimku z dispozičního práva tvoří úplný převod výkonu majetkových práv autorských zaměstnavatelem, resp. objednatelům u tzv. fiktivních zaměstnaneckých děl.

Následující výklad si rozdělíme na smlouvy týkající se práv průmyslových (registrovaných) a smlouvy týkající se práva autorského a práv souvisejících. U obou skupin práv k duševnímu vlastnictví můžeme rozlišovat dva základní druhy smluv, a to smlouvu o převodu práv a smlouvu licenční. Vzhledem k různým druhům a poddruhům smluv týkajících se práv k duševnímu vlastnictví nelze vytvořit jedno definitivní abstraktní pravidlo. Všechny smlouvy je samozřejmě nutné hodnotit *ad hoc*, s ohledem na rozhodné skutečnosti případu. Přesto se o jistou abstrakci v následující části pokusíme.

⁹⁷⁰ Převod pro případ smrti (*mortis causa*) u majetkových autorských práv přípustný je. K tomu srov. TELEČ, Ivo a Pavel TŮMA. *Autorský zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 311.

⁹⁷¹ Konstitutivní převod práv je dle českého práva, pokud by bylo právem rozhodným, vyloučen u kolektivních ochranných známek, zeměpisných označení a označení původu (viz výklad v kapitole 8.9).

15.6 Smlouva o převodu práv k duševnímu vlastnictví

15.6.1 Průmyslová práva

Jak jsme již uvedli, převoditelnost průmyslových práv k duševnímu vlastnictví, podmínky platnosti převodu a účinky převodu na práva třetích osob se řídí *lex loci protectionis*.⁹⁷² Osobnostní práva jsou nepřevoditelná, majetková práva k průmyslovým právům jsou, až na určité výjimky jako práva ke kolektivním ochranným známkám, zeměpisným označením a označením původu, převoditelná. Právním základem právního poměru mezi převodcem a nabyvatelem práva je smlouva o převodu práv.

Smlouva o převodu práv s mezinárodním (přeshraničním) prvkem může být (z pohledu evropského mezinárodního práva soukromého) podřízena zvolenému právu dle čl. 3 nařízení Řím I. V případě neexistence volby práva použijeme náhradní hraniční určovatel upravený v čl. 4 nařízení Řím I. Vzhledem k tomu, že smlouvy o převodu práv k průmyslovému vlastnictví nelze podřadit pod některý ze smluvních typů upravených v odstavci 1, aplikujeme „náhradní“ náhradní hraniční určovatel v odst. 2, který navazuje k právu místa země poskytovatele charakteristického plnění.⁹⁷³

Pojem „plnění charakteristické pro smlouvu“ je nutné interpretovat autonomně. Jeho vymezení bude záviset na konkrétních okolnostech každého případu samostatně.

V případě prostého převodu, kdy se převodce zavazuje převést na nabyvatele právo a nabyvatel se zavazuje zaplatit jednorázovou částku (*lump sum*), můžeme smluvní vztah přirovnat ke kupní smlouvě. Poskytovatelem charakteristického plnění je v takovém případě převodce a smlouva se řídí právem země jeho obvyklého bydliště.⁹⁷⁴

⁹⁷² De MIGUEL ASENSIO, Pedro Alberto. The Law Governing International Intellectual Property Licensing Agreements (A Conflict of Laws Analysis). *Research Handbook on Intellectual Property Licensing* [online]. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2013, s. 317 [cit. 5. 8. 2019].

⁹⁷³ THORN, Karsten. Art. 4 Rom I-VO. In: RAUSCHER, Thomas. *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR. Kommentar. Band III. Rom I-VO, Rom II-VO*. 4. vyd. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2016, s. 248.

⁹⁷⁴ THORN, Karsten. Art. 4 Rom I-VO. In: RAUSCHER, Thomas. *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR. Kommentar. Band III. Rom I-VO, Rom II-VO*. 4. vyd. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2016, s. 248. K tomu srov. také čl. 122 odst. 1 švýcarského IPRG: „Verträge über Immaterialgüterrechte unterstehen dem Recht des Staates, in dem derjenige, der das Immaterialgüterrecht überträgt oder die Benutzung an ihm einräumt, seinen gewöhnlichen Aufenthalt hat.“

Smlouva o převodu práv může být nicméně komplexnější a obsahovat další povinnosti pro nabyvatele práv, jako jsou např. právo k užívání, distribuci či marketingu chráněného zboží. V takovém případě se domníváme, že poskytovatelem charakteristického plnění ze smlouvy bude spíše nabyvatel práv a smlouva se bude řídit právem země jeho obvyklého bydliště.⁹⁷⁵ Vzhledem k tomu, že tyto úvahy jsou obdobné úvahám týkajícím se licenční smlouvy, v podrobnostech odkazujeme na kapitolu 15.8.

15.6.2 Autorská práva a práva související s právem autorským

Převoditelnost autorských práv se řídí *lex loci protectionis*. Právní úprava autorského práva je v řadě středoevropských zemí, vč. českého práva, založena na zásadě nepřevoditelnosti osobnostních⁹⁷⁶ a majetkových práv (*inter vivos*). Majetková autorská práva je nicméně dle českého práva možné zcizit závětí pro případ smrti (*mortis causa*; § 26 odst. 2 AutZ).⁹⁷⁷

Z pohledu českého práva tedy nelze zásadně autorská práva translativně převést. Převod je nicméně možný ohledně výkonu majetkových práv autorských u děl zaměstnaneckých (§ 58 odst. 1 AutZ), u děl kolektivních (§ 59 odst. 2 AutZ) nebo u děl, jež jsou považována za zaměstnanecká (§ 58 odst. 7 AutZ). Převádět lze také práva pořizovatele zvukového/zvukově obrazového záznamu (§ 76 odst. 5; § 80 odst. 4 AutZ), práva rozhlasového či televizního vysílatele (§ 84 odst. 3 AutZ) nebo práva pořizovatele databáze (§ 90 odst. 6 AutZ). V těchto případech můžeme aplikovat nařízení Řím I,

⁹⁷⁵ Stejně tak MARTINY, Dieter. In: VonHEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 198. Podle Thorn by se v takovém případě dalo uvažovat i o aplikaci článku 4 odst. 1 písm. b), neboť smlouvu kvalifikuje jako smlouvu o poskytování služeb. Tuto kvalifikaci nepovažujeme za správnou, nicméně její využití nic nemění na výsledném právu (v případě smlouvy o poskytování služeb je využití hraniční určovatel obvyklého bydliště strany, která služby poskytuje, v našem případě se jedná o nabyvatele práv). K tomu srov. THORN, Karsten. Art. 4 Rom I-VO. In: RAUSCHER, Thomas. *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR. Kommentar. Band III. Rom I-VO, Rom II-VO*. 4. vyd. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2016, s. 248.

⁹⁷⁶ „Anders als bei gewerblichen Schutzrechten gilt es im Falle von Urheberrechten zu bedenken, dass einzelne Rechtsordnungen, wie etwa die deutsche, die Übertragung eines Urheberrechts als Ganzes nicht vorsehen, da das Urheberpersönlichkeitsrecht untrennbar mit der Person des Schöpfers des Werkes verbunden bleibt.“ In THORN, Karsten. Art. 4 Rom I-VO. In: RAUSCHER, Thomas. *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR. Kommentar. Band III. Rom I-VO, Rom II-VO*. 4. vyd. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2016, s. 249.

⁹⁷⁷ Obdobně to platí i pro práva výkonných umělců (§ 74 AutZ).

přičemž náhradní hraniční určovatel obsažený v čl. 4 odst. 2 budeme používat obdobným způsobem jako u převodu práv průmyslových.

15.7 Licenční smlouva

Kolizní úvahy pro určení práva rozhodného pro licenční smlouvu v oblasti průmyslových práv a autorského práva vykazují podobné znaky, a proto se v našich úvahách budeme zabývat oběma druhy práv (a smluv) současně.

Licenční smlouvou poskytuje obecně poskytovatel, který je majitelem práva k duševnímu vlastnictví, oprávnění k výkonu tohoto práva v ujednaném rozsahu nabyvateli, který se za to zavazuje poskytnout poskytovateli odměnu, není-li ujednáno jinak. Jedná se tedy o synallagmatický závazek, kterým je udělena výjimka z obecného zákazu nejednat určitým způsobem.⁹⁷⁸

„Udělením licence poskytovatel opravňuje nabyvatele licence k jednáním, která by bez toho, že by mu byla licence udělena, představovala porušení práv duševního vlastnictví.“⁹⁷⁹

Licenční smlouva je v právních řádech jednotlivých členských států upravena odlišně. Některé členské státy upravují licenční smlouvu jako samostatný smluvní typ,⁹⁸⁰ v jiných členských státech je ve zvláštních ustanoveních týkajících se práv k duševnímu vlastnictví upravena pouze možnost licenční smlouvu uzavřít bez její výslovné úpravy. Ve většině členských států je licenční smlouva upravena v souvislosti s průmyslovými právy, jen několik právních řádů členských států obsahuje její úpravu v souvislosti s autorskými právy.⁹⁸¹

Z pohledu kvalifikace je zajímavá situace v zemích, ve kterých nejsou licenční smlouvy výslovně upraveny jako samostatné smluvní typy. Názory na jejich kvalifikaci se liší, můžeme se setkat s kvalifikací směrem ke smlouvě kupní,

⁹⁷⁸ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, s. 477.

⁹⁷⁹ K tomu srov. stanovisko generální advokátky Trstenjak ve věci *Falco Privatstiftung a Thomas Rabitsch v. Gisela Weller-Lindhorst* (C-533/07), bod 51.

⁹⁸⁰ V českém právu, pokud by bylo právem rozhodným, je upravena v § 2358 a násl. ObčZ.

⁹⁸¹ K přehledu právní úpravy jednotlivých členských států srov. stanovisko generální advokátky Trstenjak ve věci *Falco Privatstiftung a Thomas Rabitsch v. Gisela Weller-Lindhorst* (C-533/07), bod 49.

nájemní, leasingové či inominátní.⁹⁸² Část odborné literatury je považuje za smlouvy *sui generis*.⁹⁸³

Mezinárodní licenční smlouvu můžeme vymezit jako „*vztah mezi smluvními partnery majícími své sídlo (či místo podnikání) na území různých států, přičemž předmětem této smlouvy je závazek poskytovatele licence – vlastníka práva – umožnit příjemci za určitých podmínek využívání patentu, ochranné známky, průmyslového vzoru, anebo na něj převést určité výrobní poznatky a zkušenosti s tím, že tento mu bude platit poplatky*“.⁹⁸⁴ Licenční smlouva se může v mezinárodních obchodních transakcích vyskytovat buď samostatně, nebo v kombinaci s jinými smluvními typy (smlouvou kupní, distributorskou nebo franšizovou). Může být též součástí dohod o dodávce investičních celků na klíč nebo tzv. *joint ventures*.

Mezinárodní licenční smlouva může nabývat různých podob podle toho, jakého druhu práva k duševnímu vlastnictví se týká. Z pohledu předmětu licence můžeme rozeznávat licence patentové, známkové, licence, jejichž předmětem je *know how*, nebo licence smíšené. Z pohledu rozsahu můžeme rozlišovat licence výhradní a nevýhradní a licence křížové.

V oblasti licenčních smluv neexistuje unifikovaná hmotněprávní úprava na mezinárodní či regionální (unijní) úrovni. Nařízení, která upravují jednotné právo duševního vlastnictví Společenství (resp. jednotné unijní právo duševního vlastnictví), obecně připouštějí možnost licenčních smluv, ale nevymezují jejich znaky ani neupravují jejich uzavírání.⁹⁸⁵ Rovněž mezinárodní smlouvy v oblasti práv k duševnímu vlastnictví licenční smlouvy

⁹⁸² ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, s. 478.

⁹⁸³ Stanovisko generální advokátky advokátky Trstenjak ve věci *Falco Privatstiftung a Thomas Rabitsch v. Gisela Weller-Lindhorst* (C-533/07), bod 52.

⁹⁸⁴ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, s. 477.

⁹⁸⁵ Čl. 32 odst. 1 nařízení č. 6/2002/ES: „(Průmyslový) vzor Společenství může být předmětem licence pro celé Společenství nebo jeho část. Licence může být výlučná nebo nevýlučná“, čl. 25 odst. 1 nařízení č. 2017/1001/EU: „Ochranná známka EU může být předmětem licence pro všechny výrobky nebo služby, pro které byla zapsána, nebo pro některé z nich a pro celou Unii nebo její část. Licence může být výlučná nebo nevýlučná.“; Čl. 8 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1257/2012 ze dne 17. prosince 2012, kterým se provádí posílená spolupráce v oblasti vytvoření jednotné patentové ochrany: „Majitel evropského patentu s jednotným účinkem může předat Evropskému patentovému úřadu prohlášení, že je připraven umožnit libovolné osobě, aby využila vynález jakožto licenciát za průměrnou náhradu.“

zmiňují, ale jejich právní úpravu přenechávají národním právním řádům.⁹⁸⁶ Neformální vliv na formulace licenčních smluv mohou mít právní návody a vzorové smlouvy vydávané mezinárodními organizacemi.⁹⁸⁷

V oblasti licenčních smluv neexistuje ani unifikovaná úprava na úrovni kolizních norem. Nařízení Řím I neobsahuje zvláštní kolizní normu pro licenční smlouvu. Z toho důvodu se vedly diskuze, zda lze licenční smlouvu podřadit pod některé ustanovení v čl. 4 odst. 1, konkrétně smlouvu o poskytnutí služeb.⁹⁸⁸

Pojem licenční smlouva je nutné, stejně jako ostatní pojmy, v kontextu unijních nařízení vykládat autonomně. Soudní dvůr EU se výkladem a povahou licenční smlouvy zabýval v rozhodnutí ve věci *Falco Privatstiftung a Thomas Rabitsch v. Gisela Weller-Lindhorst* (C-533/07).⁹⁸⁹ Jednalo se o interpretaci čl. 5 odst. 1 písm. b) Nařízení Brusel I (dnes čl. 7 odst. 1 písm. b) nařízení Brusel Ibis), který obsahuje kritérium pro určení příslušného soudu pro spory vyplývající ze smlouvy o poskytnutí služeb. Dle Soudního dvora EU „*smlouva, kterou majitel práva duševního vlastnictví za úplaty poskytuje svému smluvnímu partnerovi oprávnění k výkonu tohoto práva, nepatří mezi smlouvy o poskytování služeb*“.⁹⁹⁰ Primárním účelem licenční smlouvy není poskytnutí

⁹⁸⁶ K tomu srov. např. čl. 21 a 28 odst. 2 Dohody TRIPS nebo čl. 73 Evropské patentové úmluvy.

⁹⁸⁷ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, s. 479.

⁹⁸⁸ Smlouva o poskytování služeb se dle článku 4 odst. 1 písm. b) nařízení Řím I řídí právem země, ve kterém má poskytovatel služby obvyklé bydliště. Smlouva o poskytování služeb se vztahuje na celou řadu činností, kdy jedna osoba vykonává činnost ve prospěch jiné osoby za úplaty. Pod tento pojem můžeme podřadit smlouvu o dílo, smlouvu o obchodním zastoupení, poskytování právních služeb, účetních služeb, služeb cestovní kanceláře apod. K analýze kolizní úpravy smlouvy o poskytování služeb srov. např. MAGNUS, Ulrich. Article 4 Rome I Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, s. 283; GEBAUER, Martin. Article 4 Rome I. In: CALLIES, Graf-Peter. *Rome Regulations: Commentary*. 2. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International. 2015, s. 115; MARTINY, Dieter. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 130–155 a další.

⁹⁸⁹ K tomu srov. rozhodnutí *Falco Privatstiftung a Thomas Rabitsch v. Gisela Weller-Lindhorst* (C-533/07). K podrobnější analýze tohoto rozhodnutí srov. KYSELOVSKÁ, Tereza a Naděžda ROZEHNALOVÁ. *Rozhodování Soudního dvora EU ve věcech příslušnosti (analýza rozhodnutí dle nařízení Brusel Ibis)*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2014, s. 102 a násl.

⁹⁹⁰ *Falco Privatstiftung a Thomas Rabitsch v. Gisela Weller-Lindhorst* (C-533/07), body 36 a 44.

služby, ale umožnit využití práva k nehmotnému statku.⁹⁹¹ Vzhledem k tomu, že pojmy použité v nařízení Brusel I (dnes nařízení Brusel Ibis) musí být vykládány v souladu s nařízením Řím I a nařízením Řím II, je tento výklad použitelný i pro nařízení Řím I.

Strany si mohou pro licenční smlouvu zvolit rozhodné právo dle čl. 3 nařízení Řím I. Autonomie vůle stran je základním principem smluvního práva a stranám licenční smlouvy ji lze jen doporučit. Volba práva představuje (relativní) zajištění právní jistoty a předvídatelnosti stran právního režimu.

Nedojde-li mezi stranami k volbě práva, je nutné aplikovat čl. 4 nařízení Řím I. Jak jsme uvedli dříve, čl. 4 odst. 1 neupravuje výslovně kolizní normu pro licenční smlouvu s mezinárodním prvkem. Rozhodujícím kritériem pro určení práva rozhodného je obvyklé bydliště „poskytovatele charakteristického plnění“ ze smlouvy dle článku 4 odst. 2 nařízení Řím I.

Při interpretaci tohoto pojmu by měly být vyvažovány zájmy obou stran, poskytovatele i nabyvatele licence. Pro učení, kdo je oním „poskytovatelem charakteristického plnění“, můžeme zvažovat několik možností. Představme si to na příkladu patentové licence. Patentová licence představuje právo vyrábět produkt nebo používat proces, který je chráněný patentem; bez udělení licence by se jednalo o porušení práva k duševnímu vlastnictví. Poskytovatel patentové licence vytvoří technologii, patentovaný produkt nebo proces, zatímco nabyvatel licence tuto technologii nebo produkt využívá a platí za to poplatky (*royalties*). Platby za poskytnutou licenci se obvykle odvíjejí od výnosu využívání patentované technologie a představují zpravidla procentní sazbu z kupní ceny.

Poskytovatelem charakteristického plnění může být poskytovatel licence, neboť bez něj, bez jeho nápadu, by žádná technologie ani výrobek nebyly, natož převod práva prostřednictvím licence. Lze si představit i opačný argument, že poskytovatelem charakteristického plnění je nabyvatel licence, neboť on nese obchodní rizika spojená s touto transakcí, s využitím technologie nebo patentovaného produktu. Bez úspěšného využívání licencovaného produktu by nebyl žádný zisk, a tedy ani platby pro poskytovatele licence.

⁹⁹¹ MAGNUS, Ulrich. Article 4 Rome I Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPrIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, s. 425.

Vedle určování poskytovatele charakteristického plnění se jako třetí možnost rozhodného práva nabízí do úvahy právo země, ve které je patentovaná technologie či produkt využíván. Tato země je v případě průmyslových registrovaných práv také zemí, pro kterou je uplatňována ochrana (*lex loci protectionis*).

15.7.1 „Jednoduchá“ licenční smlouva

V případě „jednoduché“ licenční smlouvy, jejíž podstatou je závazek nabyvatele licence zaplatit dohodnutou jednorázovou částku za jednorázové využití licence bez povinnosti dlouhodobého nebo opakovaného využití licencovaného práva, bude obvykle právem rozhodným právo země obvyklého bydliště poskytovatele licence.⁹⁹² Tento typ jednoduché licenční smlouvy můžeme její podstatou připodobnit kupní smlouvě.⁹⁹³ Poskytnutí licence je podstatnou náležitostí, která umožňuje a zároveň limituje práva nabyvatele licence. Nabyvatel licence je povinen zaplatit jednorázovou částku a nemá žádné další povinnosti. Protiplnění ve formě zaplacení dohodnuté částky není považováno za „charakteristické plnění“,⁹⁹⁴ neboť se jedná o standardní

⁹⁹² MAGNUS, Ulrich. Article 4 Rome I Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, s. 425; De MIGUEL ASENSIO, Pedro Alberto. The Law Governing International Intellectual Property Licensing Agreements (A Conflict of Laws Analysis). *Research Handbook on Intellectual Property Licensing* [online]. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2013, s. 322 a násl. [cit. 5. 8. 2019]; MARTINY In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 203 a násl.; THORN, Karsten. Art. 4 Rom I-VO. In: RAUSCHER, Thomas. *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR. Kommentar. Band III. Rom I-VO, Rom II-VO*. 4. vyd. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2016, s. 248; TORREMANS, Paul. Licenses and Assignments of Intellectual Property Rights under the Rome I Regulation. *Journal of Private International Law*, 2008, roč. 4, č. 3, s. 405–406; GEBAUER, Martin. Article 4 Rome I. In: CALLIES, Graf-Peter. *Rome Regulations: Commentary*. 2. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International. 2015, s. 123.

⁹⁹³ TORREMANS, Paul. Licenses and Assignments of Intellectual Property Rights under the Rome I Regulation. *Journal of Private International Law*, 2008, roč. 4, č. 3, s. 405.

⁹⁹⁴ „Synallagmatic, non-gratious contracts are generally characterised by the performance in kind, not by the performance in money. However, in rare cases also the payment obligation can characterise the contract, for instance lending of money in lending contracts.“ In MAGNUS, Ulrich. Article 4 Rome I Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, s. 315. K tomu srov. také MARTINY, Dieter. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 176; THORN, Karsten. Art. 4 Rom I-VO. In: RAUSCHER, Thomas. *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR. Kommentar. Band III. Rom I-VO, Rom II-VO*. 4. vyd. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2016.

povinnost, která je součástí celé řady jiných smluvních typů (kupní smlouvy, smlouvy o dílo a jiných).⁹⁹⁵

Pokud se licenční smlouva týká pouze jedné země, měla by se podle *Thorn* řídit právem této země.⁹⁹⁶ Tento přístup je v odborné literatuře kritizován, neboť může vést k účelové změně rozhodného práva (k tomu by mohlo dojít, pokud by byla licence následně poskytnuta pro více zemí nebo naopak omezena pouze na určitou zemi).⁹⁹⁷

15.7.2 „Komplexní“ licenční smlouva

V případě „komplexnějších“ licenčních smluv je určení strany poskytující charakteristické plnění mnohem náročnější.⁹⁹⁸

Licenční smlouvy kromě prostého převodu a platby jednorázové částky obvykle obsahují další závazky stran. Mezi tyto povinnosti lze zahrnout povinnost nabyvatele vyrábět a nabízet licencované zboží, provádět marketing a platit poplatky (*royalties*) v závislosti na výnosu transakce.⁹⁹⁹ Nabyvatel licence přebírá na svou stranu obchodní rizika spojená s využíváním licence.

⁹⁹⁵ Takto argumentuje *Schnitzer*, kterého ve svém díle cituje *Torremans*. K tomu srov. TORREMANS, Paul. Licenses and Assignments of Intellectual Property Rights under the Rome I Regulation. *Journal of Private International Law*, 2008, roč. 4, č. 3, s. 406; Stejně tak Zpráva Giuliano-Lagarde k Římské úmluvě 1980, která výslovně uvádí u licenční smlouvy příklad plnění, které nelze považovat za charakteristické, a to placení dohodnuté částky: „*In bilateral (reciprocal) contracts whereby the parties undertake mutual reciprocal performance, the counter-performance by one of the parties in a modern economy usually takes the form of money. This is not, of course, the characteristic performance of the contract. It is the performance for which the payment is due [...] which usually constitutes the centre of gravity and the socio-economic function of the contractual transaction.*“ In Zpráva Giuliano-Lagarde. *Official Journal* [online]. No. C 282, 31/10/1980, s. 20 [cit. 21.8.2019].

⁹⁹⁶ THORN, Karsten. Art. 4 Rom I-VO. In: RAUSCHER, Thomas. *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR. Kommentar. Band III. Rom I-VO, Rom II-VO*. 4. vyd. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2016, s. 248.

⁹⁹⁷ MAGNUS, Ulrich. Article 4 Rome I Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, s. 425.

⁹⁹⁸ „*The more complex a transaction, the less helpful the criterion becomes.*“ *Juenger*, cit. dle TORREMANS, Paul. Licenses and Assignments of Intellectual Property Rights under the Rome I Regulation. *Journal of Private International Law*, 2008, roč. 4, č. 3, s. 406.

⁹⁹⁹ MAGNUS, Ulrich. Article 4 Rome I Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, s. 425; THORN, Karsten. Art. 4 Rom I-VO. In: RAUSCHER, Thomas. *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR. Kommentar. Band III. Rom I-VO, Rom II-VO*. 4. vyd. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2016, s. 248.

Zřejmě nejsložitějším typem smluv jsou tzv. *joint ventures*, zejména pokud se vztahují na výzkum a vývoj produktu. Tyto smlouvy se zpravidla týkají tzv. křížových licencí. Vzhledem k tomu, že se jedná o smlouvy o spolupráci, je plnění stran v zásadě stejné a nelze uvažovat o charakteristickém plnění. V případě křížových licencí bychom mohli uvažovat o aplikaci čl. 4 odst. 4 nařízení Řím I a hledat právo země, se kterou křížová licence nejlépe souvisí.¹⁰⁰⁰

Obsahuje-li licenční smlouva další povinnosti pro nabyvatele licence, stává se podle našeho názoru nabyvatel stranou, která poskytuje charakteristické plnění ze smlouvy.¹⁰⁰¹ Právě s jeho zemí může být právo k duševnímu vlastnictví, které je na základě licence převáděno, spojeno. Bez udělení licence by nabyvatel nemohl využívat práva, která na něj byla konstitutivně převedena. V této zemi také zpravidla bude vytvořena technologie nebo zde dojde k prodejm výrobků, jež v sobě obsahují licencované duševní vlastnictví. Tento přístup se ale podle našeho názoru nemůže uplatnit, pokud poskytovatel licence je již také jejím nabyvatelem a poskytuje sublicenci.

Naše závěry uvedené výše nejsou dogmatem. Je zřejmé, že v případě komplexních smluv hraniční určovatel poskytovatele charakteristického plnění selhává ve své funkci. *Torremans* proto tvrdí, že v takovém případě nelze rozhodné právo určit a je nutné aplikovat únikovou doložku upravenou v čl. 4 odst. 4 nařízení Řím I.¹⁰⁰²

¹⁰⁰⁰ MARTINY, Dieter. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 204; stejně tak MAGNUS, Ulrich. Article 4 Rome I Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, s. 269.

¹⁰⁰¹ MAGNUS, Ulrich. Article 4 Rome I Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, s. 425; MARTINY, Dieter. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 204. Stejně tak Thorn: „Der Lizenznehmer übernimmt neben der Pflicht zur Entgeltzahlung auch die Hauptpflicht zur Rechteverwertung.“ THORN, Karsten. Art. 4 Rom I-VO. In: RAUSCHER, Thomas. *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR. Kommentar. Band III. Rom I-VO, Rom II-VO*. 4. vyd. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2016, s. 249.

¹⁰⁰² TORREMANS, Paul. Licenses and Assignments of Intellectual Property Rights under the Rome I Regulation. *Journal of Private International Law*, 2008, roč. 4, č. 3, s. 406 a násl.

To je podle našeho názoru validní, ale příliš zjednodušený názor. Při aplikaci pravidel v čl. 4 nařízení Řím I je nutné postupovat podle systematiky tohoto ustanovení. Z tohoto důvodu se předtím, než můžeme uvažovat o aplikaci únikového pravidla v čl. 4 odst. 4, musíme zabývat analýzou unikové doložky v čl. 4 odst. 3 nařízení Řím I.

Dle tohoto pravidla se smlouva řídí právem země, se kterou je zjevně úzeji spojena (za podmínky, že ze všech okolností případu vyplývá, že je zjevně úzeji spojena s jinou zemí, než je země uvedená v odst. 1 a 2). V případě licenční smlouvy se nabízí nejméně tři země, se kterými může být licence zjevně úzeji spojena. Jedná se o zemi (i) obvyklého bydliště poskytovatele licence, (ii) obvyklého bydliště nabyvatele licence nebo (iii) země, pro kterou je poskytována ochrana (*lex loci protectionis*).

První možností je právo země obvyklého bydliště poskytovatele licence (*licensor, Lizenzgeber*). Tento přístup se uplatní především v případě průmyslových registrovaných práv. Země obvyklého bydliště poskytovatele licence je obvykle tou zemí, ve které byl hmotný statek, který je předmětem ochrany, vytvořen. V této zemi je tento statek chráněn právem k duševnímu vlastnictví a je umožněno tato práva k němu převést na základě licenční smlouvy (případně smlouvy o převodu práva).¹⁰⁰³ Podle *Torremanse* to může být nicméně problematické v případě velkých nadnárodních společností, jejichž pobočky či dceřiné společnosti, které byly založeny s cílem správy duševního vlastnictví, mají své obvyklé bydliště v jiné zemi, než kde byl chráněný produkt či technologie vytvořen.¹⁰⁰⁴ Podle *Ulmera* by se mělo právo země obvyklého

¹⁰⁰³ Hraniční určovatel právo země obvyklého bydliště poskytovatele licence obsahuje např. čl. 122 odst. 1 švýcarského IPRG: „*Verträge über Immaterialgüterrechte unterstehen dem Recht des Staates, in dem derjenige, der das Immaterialgüterrecht überträgt oder die Benutzung an ihm einräumt, seinen gewöhnlichen Aufenthalt hat.*“ Koncepce „charakteristického plnění“ byla vytvořena ve švýcarské doktríně mezinárodního práva soukromého a byla poměrně brzy převzata do rozhodovací praxe švýcarských nejvyšších soudů. K tomu srov. MAGNUS, Ulrich. Article 4 Rome I Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPII. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, s. 312. Jak uvádí *Torremans*, právě švýcarský „původ“ této koncepce přispěl k jejímu přijetí v odborných kruzích. In: TORREMANS, Paul. Licenses and Assignments of Intellectual Property Rights under the Rome I Regulation. *Journal of Private International Law*, 2008, roč. 4, č. 3, s. 408.

¹⁰⁰⁴ TORREMANS, Paul. Licenses and Assignments of Intellectual Property Rights under the Rome I Regulation. *Journal of Private International Law*, 2008, roč. 4, č. 3, s. 409.

bydliště poskytovatele licence použít v případě, kdy je licence nevýhradní a neobsahuje žádné další povinnosti pro nabyvatele licence.¹⁰⁰⁵

Druhou možností je právo země obvyklého bydliště nabyvatele licence (*licensee, Lizenzträger, Lizenznehmer*). Tento přístup prosazuje *Ulmer*,¹⁰⁰⁶ podle kterého využívání licence spojené s placením poplatků představuje charakteristické plnění. Nabyvatel licence nese obchodní rizika s licencí spojená. Řada licenčních smluv obsahuje ujednání o vazbě výše poplatku na výkon při využívání licence. Podle *Ulmera* je právo země obvyklého bydliště nabyvatele licence výjimkou k obecnému pravidlu práva země obvyklého bydliště poskytovatele licence, která je odůvodněna konkrétními okolnostmi případu. Naopak dle *Modiano* je právo země obvyklého bydliště nabyvatele licence obecným pravidlem. Z tohoto obecného pravidla lze učinit výjimku, a to např. v situaci, kdy nabyvatel není povinen licenci využívat a jeho jediná povinnost spočívá v zaplacení jednorázové částky. V takovém případě se uplatní právo země obvyklého bydliště poskytovatele licence.¹⁰⁰⁷ Nabyvatel licence nicméně uzavírá licenci zpravidla za účelem jejího opakovaného využívání. Ve většině případů se ovšem nejedná o jednorázové plnění. Nabyvatel licence investuje kapitál a zdroje, aby mohl licenci využívat. Poskytovatel licence pak pouze přijímá dohodnuté platby. Poskytovatel licence může mít další povinnosti, jako je technická podpora, kontrola kvality anebo právní pomoc v případě zneužití chráněného práva. Podle *Modiano* ale ani tyto povinnosti poskytovatele licence nepřevyšují povinnosti, ke kterým se zavázal nabyvatel licence.¹⁰⁰⁸

Výše uvedené úvahy jsou podle našeho názoru správné v případě, kdy nabyvatel využívá licenci v zemi svého obvyklého bydliště. Pokud licenci využívá v jiné zemi, je otázka, zda je země jeho obvyklého bydliště stále relevantní.¹⁰⁰⁹

¹⁰⁰⁵ ULMER, Eugen. *Die Immaterialgüterrechte im internationalen Privatrecht*. Köln: Carl Heymanns Verlag, 1975, s. 54, 102, 103.

¹⁰⁰⁶ ULMER, Eugen. *Die Immaterialgüterrechte im internationalen Privatrecht*. Köln: Carl Heymanns Verlag, 1975, s. 54, 103.

¹⁰⁰⁷ MODIANO, Giovanna. *Le Contrat de licence de brevet: droit suisse et pratique communautaire*. Ženeva: Libraire Droz, 1979, s. 139.

¹⁰⁰⁸ MODIANO, Giovanna. *Le Contrat de licence de brevet: droit suisse et pratique communautaire*. Ženeva: Libraire Droz, 1979, s. 140, 141.

¹⁰⁰⁹ TORREMANS, Paul. Licenses and Assignments of Intellectual Property Rights under the Rome I Regulation. *Journal of Private International Law*, 2008, roč. 4, č. 3, s. 411.

V takovém případě můžeme uvažovat o aplikaci únikové doložky v čl. 4 odst. 4 nařízení Řím I.

Další problematickou situací je, pokud je jednomu nabyvateli udělena licence pro více zemí. I v tomto případě se přikláníme k právu země obvyklého bydliště nabyvatele licence. U licence týkající se průmyslových práv by řešení mohlo být opačné. Využívání průmyslového práva je pro nabyvatele hlavní motivací pro uzavření licenční smlouvy. Tento fakt ovšem nevede automaticky k aplikaci práva jeho bydliště, ale práva země, pro kterou je poskytována ochrana (*lex loci protectionis*).¹⁰¹⁰

Na uvedené navazuje třetí možnost. Země, se kterou smlouva zjevně úzeji souvisí, je země, pro kterou je poskytována ochrana (*lex loci protectionis*).¹⁰¹¹ Tento přístup se týká zejména průmyslových registrovaných práv. Smlouva je zjevně úzeji spojena se zemí, ve které je patentovaná technologie využívána nebo výrobek vyráběn, což bývá země, ve které je toto právo chráněno (*lex loci protectionis*). Hraniční určovatel *lex loci protectionis* má zde stejný význam jako *lex rei sitae* u hmotných nemovitých věcí.¹⁰¹² Průmyslovému právu je poskytována ochrana v zemi, ve které je na základě licenční smlouvy využíváno.

Jako hlavní přednost této interpretace můžeme uvést, že licenční smlouva o poskytnutí oprávnění k využívání průmyslového práva se řídí stejným právem, jako právo k duševnímu vlastnictví jako takové, resp. mimosmluvní závazkové vztahy vznikající z porušení tohoto práva (k tomu srov. čl. 8 odst. 1 nařízení Řím II). Dalším argumentem ve prospěch této interpretace je, že země obvyklého bydliště nabyvatele se obvykle překrývá s místem, kde je průmyslové právo využíváno.

¹⁰¹⁰ Jak shrnuje *Torremans*: „This does not lead to a general preference for the law of the country of the licensee, as the essential fact is the exploitation of the industrial property right and that fact is inevitably linked to the country which grants the protection for it and, as a consequence, becomes the place of exploitation. It is, in truth, only a coincidence that in most cases the licensee also has its seat in the protecting country.“ In TORREMANS, Paul. Licenses and Assignments of Intellectual Property Rights under the Rome I Regulation. *Journal of Private International Law*, 2008, roč. 4, č. 3, s. 412.

¹⁰¹¹ MARTINY, Dieter. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 203.

¹⁰¹² *Torremans* cituje celou řadu autorů, kteří se s touto teorií ztotožňují. K tomu srov. TORREMANS, Paul. Licenses and Assignments of Intellectual Property Rights under the Rome I Regulation. *Journal of Private International Law*, 2008, roč. 4, č. 3, s. 412.

Tato interpretace nicméně selhává v případě, kdy je jednomu nabyvateli udělena licence pro více zemí najednou. Pokud bychom aplikovali hraniční určovatel *lex loci protectionis*, do úvahy by přicházela práva všech zemí, pro které je uplatňována ochrana. Jedna licenční smlouva by mohla být podřízena více rozhodným právům (mozaiková úprava, stejně jako v případě čl. 8 odst. 1 nařízení Řím II), což by nevedlo k zajištění právní jistoty a předvídatelnosti. V takovém případě je podle našeho názoru nutné aplikovat právo země obvyklého bydliště nabyvatele licence. Smlouva se bude řídit jediným právem rozhodným, což povede k zajištění právní jistoty a předvídatelnosti stran smlouvy.

Je-li předmětem licence zcela nový technický postup, který vytvořil poskytovatel a se kterým nabyvatel nemá žádné zkušenosti, je podle *Torremanse* v takovém případě smlouva zjevně úžeji spojena se zemí poskytovatele licence, a to zejména v situaci, kdy je poskytovatel licence povinen technologii dále vyvíjet, poskytovat nabyvateli průběžnou technickou pomoc a *know how*.¹⁰¹³

Shrneme-li výše uvedené úvahy, pro zajištění právní jistoty a předvídatelnosti stran by bylo ideální, aby se smlouva řídila jedním právem rozhodným. Strany si mohou právo rozhodné zvolit. V případě neexistence volby práva je nutné identifikovat poskytovatele charakteristického plnění, což může být kvalifikační problém. Strany si mohou do smlouvy výslovně sjednat, koho oním poskytovatelem budou považovat (což v podstatě bude i jakási implicitní volba práva). Proto stranám smluv týkajících se práv k duševnímu vlastnictví doporučujeme provést volbu práva. Jak uzavírá *Torremans*, „je to stále to nejlepší řešení“.¹⁰¹⁴

Je zřetelné, že ani při nejlepší vůli nedokážeme vytvořit jedno definitivní pravidlo pro určení rozhodného práva pro licenční smlouvy, resp. smlouvy o převodu práv k duševnímu vlastnictví. I přesto se v následující části uvedené úvahy pokusíme zobecnit a aplikovat je na různé typy licenčních smluv.

¹⁰¹³ TORREMANS, Paul. Licenses and Assignments of Intellectual Property Rights under the Rome I Regulation. *Journal of Private International Law*, 2008, roč. 4, č. 3, s. 415.

¹⁰¹⁴ „That is still by far the best solution.“ TORREMANS, Paul. Licenses and Assignments of Intellectual Property Rights under the Rome I Regulation. *Journal of Private International Law*, 2008, roč. 4, č. 3, s. 420.

15.8 Právo rozhodné pro jednotlivé typy licenčních smluv

15.8.1 Autorskoprávní licenční smlouva (*copyright contract*)

Autorskoprávní licenční smlouva umožňuje nakládání s výlučným majetkovým právem užití díla. Autor prostřednictvím licenční smlouvy uděluje oprávnění (souhlas) k užití svého díla a nabyvatel získává majetkové oprávnění příslušné dílo užit.¹⁰¹⁵ Nabyvatel licence se zavazuje poskytnout autorovi dohodnutou odměnu za poskytnutí licence.

Pokud pomineme možnost převodu výkonu majetkových práv autorských u děl zaměstnaneckých (§ 58 odst. 1 AutZ), jsou licenční smlouvy v podstatě jedinou možností, jak mohou majitelé autorských práv a práv výkonných umělců se svými právy nakládat. Autorskoprávní licenční smlouva může být omezena na jednotlivé způsoby užití díla; může být omezena co do svého rozsahu, množství, místa nebo času. Licenční smlouva může být výhradní nebo nevýhradní.

Strany autorskoprávní licenční smlouvy si mohou zvolit rozhodné právo v souladu s čl. 3 nařízení Řím I.¹⁰¹⁶

V případě neexistence volby práva dle článku 3 musíme obrátit pozornost k čl. 4 nařízení Řím I. Autorskoprávní licenční smlouva není výslovně uvedena v čl. 4 odst. 1, a proto je nutné zvážit aplikaci čl. 4 odst. 2 a určit poskytovatele charakteristického plnění.

Pokud smlouva obsahuje „pouze“ závazek k udělení oprávnění (souhlasu) k užití díla za finanční odměnu, poskytovatelem charakteristického plnění je ten, kdo oprávnění (souhlas) udělil (autor, případně vykonavatel

¹⁰¹⁵ Autorskoprávní licenční smlouva je v českém právu upravena v § 2371 a násl. ObčZ.

¹⁰¹⁶ MAGNUS, Ulrich. Article 4 Rome I Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, s. 422; MARTINY, Dieter. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 200; THORN, Karsten. Art. 4 Rom I-VO. In: RAUSCHER, Thomas. *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR. Kommentar. Band III. Rom I-VO, Rom II-VO*. 4. vyd. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2016, s. 247.

majetkových práv autorských). Smlouva se bude v takovém případě řídit právem země obvyklého bydliště poskytovatele licence.¹⁰¹⁷

Obsahuje-li smlouva další závazky pro nabyvatele licence (např. nakladatele, k tomu srov. další podkapitolu), jako je např. povinnost k šíření nebo jinému užití díla, nebo se jedná o výhradní licenci, je to naopak nabyvatel, kdo poskytuje charakteristické plnění a smlouva by se měla řídit právem země jeho obvyklého bydliště.¹⁰¹⁸

Každý smluvní vztah je nutné hodnotit *ad hoc*. Autorskoprávní licenční smlouva může být omezena co do věcného rozsahu či času. Autor může poskytnout licenci k publikaci díla v zahraničí, která je omezena jen na určitou dobu. Uplynutím doby potom licenční smlouva zaniká. Autor rukopisu může vedle uvedeného poskytnout samostatně práva k natočení filmu podle jeho předlohy. Ve všech případech mohou ve skutkovém stavu existovat okolnosti, na základě kterých smlouva může být zjevně úžeji spojena s jinou zemí. Všechny tyto okolnosti je nutné vzít do úvahy při určování práva rozhodného.

¹⁰¹⁷ MAGNUS, Ulrich. Article 4 Rome I Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPII. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, s. 422; MANKOWSKI, Peter. Contracts Relating to Intellectual or Industrial Property Rights under the Rome I Regulation. In: LEIBL, Stefan a Ansgar OHLY (eds.). *Intellectual Property and private international law*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2009, s. 52; MARTINY, Dieter. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 200; THORN, Karsten. Art. 4 Rom I-VO. In: RAUSCHER, Thomas. *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR. Kommentar. Band III. Rom I-VO, Rom II-VO*. 4. vyd. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2016, s. 250; TORREMANNS, Paul. Licenses and Assignments of Intellectual Property Rights under the Rome I Regulation. *Journal of Private International Law*, 2008, roč. 4, č. 3, s. 417.

¹⁰¹⁸ MAGNUS, Ulrich. Article 4 Rome I Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPII. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, s. 422; MARTINY, Dieter. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 200; THORN, Karsten. Art. 4 Rom I-VO. In: RAUSCHER, Thomas. *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR. Kommentar. Band III. Rom I-VO, Rom II-VO*. 4. vyd. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2016, s. 250; ULMER, Eugen. *Die Immaterialgüterrechte im internationalen Privatrecht*. Köln: Carl Heymanns Verlag, 1975, s. 54 a násl. Ke stejnému výsledku bychom podle našeho názoru došli i v případě, kdy bychom aplikovali únikovou doložku zjevně užšího spojení v článku 4 odst. 3 nařízení Řím I. Země obvyklého bydliště nabyvatele licence bude ve většině případů zemí, se kterou je smlouva úžeji spojena.

15.8.2 Licenční smlouva nakladatelská

Nakladatelskou licenční smlouvou (*publishing contract, Verlagsvertrag*) poskytuje autor autorského díla nabyvateli (nakladateli) licenci k rozmnožování a rozšiřování autorského díla za dohodnutou odměnu.¹⁰¹⁹

Strany si mohou zvolit právo pro nakladatelskou licenční smlouvu dle čl. 3 nařízení Řím I.¹⁰²⁰ Nedojde-li k volbě práva, smlouva se řídí právem určeným na základě čl. 4 odst. 2.

Nakladatelská licenční smlouva je příkladem komplexních smluv uvedených v kapitole 15.8.2, pro kterou může být obtížné určit rozhodné právo na základě poskytovatele charakteristického plnění. Na straně jedné je autor, který vytvořil, resp. je povinen vytvořit dílo, a udělil licenci nakladateli, na straně druhé je nakladatel, který poskytuje finanční odměnu, dílo edituje, sází, vydává a distribuuje. Povinnost za licenci zaplatit nemůže být považována za poskytování charakteristického plnění.¹⁰²¹ Na základě tohoto můžeme uvést, že nakladatelská licenční smlouva se řídí právem země obvyklého bydliště nakladatele.¹⁰²² Je to nakladatel, kdo poskytuje charakteristické plnění ze smlouvy spočívající např. v reprodukci, distribuci a marketingu díla, a proto se smlouva řídí právem země jeho obvyklého bydliště.¹⁰²³

¹⁰¹⁹ Licenční smlouva nakladatelská je v českém právu upravena v § 2384 a násl. ObčZ.

¹⁰²⁰ MAGNUS, Ulrich. Article 4 Rome I Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, s. 423; MARTINY In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 201.

¹⁰²¹ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Římská úmluva a nařízení Řím I. Komentář v širších souvislostech evropského a mezinárodního práva soukromého. 1. díl*. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 933.

¹⁰²² Místo obvyklého bydliště poskytovatele charakteristického plnění se určí ke dni uzavření předmětné smlouvy. Pokud by nakladatel po uzavření smlouvy změnil místo (stát) svého obvyklého bydliště, na právní režim smlouvy to nemá vliv (s výhradou zjevně užšího spojení se smlouvou dle článku 4 odst. 3 nařízení Řím I). MARTINY, Dieter. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 201.

¹⁰²³ MARTINY, Dieter. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 200; THORN, Karsten. Art. 4 Rom I-VO. In: RAUSCHER, Thomas. *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR. Kommentar. Band III. Rom I-VO, Rom II-VO*. 4. vyd. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2016, s. 250; MAGNUS, Ulrich. Article 4 Rome I Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, s. 242; GEBAUER, Martin. Article 4 Rome I. In: CALLIES, Graf-Peter. *Rome Regulations: Commentary*. 2. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International. 2015, s. 123; TORREMANIS, Paul. Licenses and Assignments of Intellectual Property Rights under the Rome I Regulation. *Journal of Private International Law*, 2008, roč. 4, č. 3, s. 406.

Ke stejnému výsledku bychom měli dojít i v případě výhradních nakladatelských smluv. V tomto ohledu se nakladatelská smlouva svou povahou blíží smlouvě o obstarání věci nebo smlouvě distributorské.¹⁰²⁴

K opačné intepretaci dochází *Torremans*. Podle něj nelze povinnosti nakladatele považovat za charakteristické plnění. Bez autorova díla by nebyla licenční smlouva. Na straně druhé, autor poskytuje licenci nakladateli právě proto, že chce, aby jeho dílo bylo publikováno a získal z něj finanční prospěch. V obou dvou případech je stěžejní ochrana, kterou poskytuje autorské právo. Vzhledem k tomu, že podle něj nelze určit plnění charakteristické pro smlouvu, přiklání se *Torremans* k aplikaci únikových doložek v čl. 4 odst. 3 a 4 nařízení Řím I.¹⁰²⁵ Smlouva je zjevně úžeji spojena se zemí, pro kterou je poskytována ochrana autorskému právu (*lex loci protectionis*). Výhoda této intepretace je, že smlouva, delikttní následky i obsah autorského práva se řídí stejným právem rozhodným.¹⁰²⁶ Tento přístup nicméně selhává podle našeho názoru v případě, kdy je licence poskytnuta pro více zemí najednou. Aplikace hraničního určovatele *lex loci protectionis* by vedla k mozaikové úpravě a smlouva by byla podřízena více rozhodným právům.

V zejména německy psané literatuře se rozlišují další poddruhy licenční smlouvy nakladatelské. Jako zvláštní poddruh je uváděna např. smlouva mezi nakladatelem a editorem (*Herausgebervertrag*). Povinností editora je připravit dokumenty k vydání, povinnostmi nakladatele jsou marketing a vydání díla. *Martiny* rozlišuje právní režim této smlouvy podle toho, zda byla uzavřena jako samostatná smlouva vedle nakladatelské smlouvy. V takovém případě, nezvolí-li si strany rozhodné právo, se řídí právem místa obvyklého bydliště nakladatele. Je to nakladatel, jehož činnost naplňuje podmínku

¹⁰²⁴ Smlouvu o obstarání věci můžeme podřadit pod rozsah článku 4 odst. 1 písm. b). Řídí se právem země obvyklého bydliště poskytovatele služby/obstaravatele věci. Smlouva o distribuci se dle článku 4 odst. 1 písm. f) řídí právem země obvyklého bydliště distributora. V obou dvou případech navazuje kolizní norma ke stejnému právu jako v případě poskytovatele charakteristického plnění – nakladatele. K tomu srov. THORN, Karsten. Art. 4 Rom I-VO. In: RAUSCHER, Thomas. *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR. Kommentar. Band III. Rom I-VO, Rom II-VO*. 4. vyd. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2016, s. 250.

¹⁰²⁵ TORREMANS, Paul. Licenses and Assignments of Intellectual Property Rights under the Rome I Regulation. *Journal of Private International Law*, 2008, roč. 4, č. 3, s. 418.

¹⁰²⁶ TORREMANS, Paul. Licenses and Assignments of Intellectual Property Rights under the Rome I Regulation. *Journal of Private International Law*, 2008, roč. 4, č. 3, s. 419.

charakteristického plnění ze smlouvy.¹⁰²⁷ Pokud je nakladatel pouze komisionářem, použijí se kolizní normy pro komisionářskou smlouvu. Komisionářskou smlouvu můžeme podřadit pod smlouvu o poskytování služeb dle čl. 4 odst. 1 písm. b) nařízení Řím I. Aplikací hraničního určovatele dle tohoto ustanovení nicméně dojdeme ke stejnému výsledku, a to k právu země obvyklého bydliště nakladatele.¹⁰²⁸

Dalším poddruhem nakladatelské licenční smlouvy je smlouva mezi nakladatelem a autorem, kterou se autor zavazuje k napsání díla (*Bestellvertrag*). Pokud smlouva obsahuje povinnost nakladatele k následnému vydání a marketingu díla, řídí se právem místa obvyklého bydliště nakladatele.¹⁰²⁹ Pokud smlouva žádnou takovou povinnost ze strany nakladatele neobsahuje, řídí se právem země obvyklého bydliště autora.¹⁰³⁰

15.8.3 Další typy licenčních smluv v oblasti práv souvisejících s právem autorským

Širokou oblast tvoří smlouvy spojené s filmovým a televizním průmyslem, které uzavírají filmoví a televizní producenti s autory knih a scénářů, herci, společnostmi vyrábějícími speciální efekty, distributory filmů či s provozovateli promítacích zařízení.

Smlouvy o mezinárodní filmové produkci (*international film production contracts, Filmproduktionsverträge*) se uzavírají mezi filmovým producentem a autorem knihy nebo scénáře, na jejichž základě má být film natočen. Tyto smlouvy se zpravidla řídí právem země obvyklého bydliště producenta, pokud jednou

¹⁰²⁷ MARTINY, Dieter. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 201; MAGNUS, Ulrich. Article 4 Rome I Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, s. 424.

¹⁰²⁸ MARTINY, Dieter. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 201.

¹⁰²⁹ MAGNUS, Ulrich. Article 4 Rome I Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, s. 424.

¹⁰³⁰ MARTINY, Dieter. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 202.

z jeho smluvních povinností je výroba příslušného filmu, nebo mu byla udělena výlučná práva. Producent je v takovém případě poskytovatelem charakteristického plnění ze smlouvy.¹⁰³¹ Pokud smlouva tuto povinnost producenta neobsahuje, řídí se poskytnutí práv k dílu právem země obvyklého bydliště autora, neboť jeho jednání charakterizuje smluvní závazkový vztah.¹⁰³²

Smlouvy mezi producentem a herci, režisérem a dalšími osobami, které se podílejí na tvorbě filmu, můžeme kvalifikovat jako smlouvy v režimu speciálních kolizních norem a nemusíme v jejich kontextu uvažovat o duševněvlastnické ochraně. Tyto smlouvy bychom mohli kvalifikovat jako smlouvy individuální pracovní (pak se řídí čl. 8 nařízení Řím I) nebo smlouvy o poskytnutí služeb či smlouvy o dílo (dopadá na ně čl. 4 odst. 1 písm. b) nařízení Řím I). Filmový producent sice na jedné straně nese riziko (ne)úspěšnosti filmové produkce, na straně druhé to nemůže být důvod pro podřízení právního režimu smlouvy právu země jeho obvyklého bydliště.¹⁰³³

Martiny v tomto ohledu odlišuje smlouvy se scénáristy a skladateli filmové hudby (*Drehbuchverträge, Filmmusikverträge*), které se podle něj řídí právem země obvyklého bydliště scénáristy nebo skladatele. Do úvahy podle něj ale přichází i úniková doložka ve smyslu práva země obvyklého bydliště producenta filmu.¹⁰³⁴

¹⁰³¹ MAGNUS, Ulrich. Article 4 Rome I Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPII. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, s. 426; MARTINY, Dieter. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einföhrungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 202; THORN, Karsten. Art. 4 Rom I-VO. In: RAUSCHER, Thomas. *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR. Kommentar. Band III. Rom I-VO, Rom II-VO*. 4. vyd. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2016, s. 250.

¹⁰³² MAGNUS, Ulrich. Article 4 Rome I Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPII. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, s. 426. *Magnus* v tomto ohledu cituje jiné autory, kteří argumentují právem země producenta, neboť producent je dle nich tím, kdo jedná o možném vytvoření filmu podle předlohy, tudíž poskytuje charakteristické plnění ze smlouvy.

¹⁰³³ MAGNUS, Ulrich. Article 4 Rome I Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPII. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, s. 427; MARTINY, Dieter. Art. 4 Rom I-VO. In: SÄCKER, Franz, J., Roland RIXECKER, Hartmut OETKER a Bettina LIMPERG. *Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch* [online]. 7. Auflage, 2018 [cit. 10. 7. 2019].

¹⁰³⁴ MARTINY, Dieter. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einföhrungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 202.

Smlouvy o mezinárodní filmové distribuci (*international film distribution contracts, Filmverwertungsverträge*) jsou uzavírány mezi filmovými producenty a zahraničními filmovými distributory. Nedošlo-li k volbě práva, smlouva se řídí právem země obvyklého bydliště producenta. Filmový producent je tou stranou, která poskytuje charakteristické plnění ze smlouvy, neboť poskytuje druhé straně práva na reprodukci a rozšiřování díla.¹⁰³⁵ V případě, kdy na straně filmového distributora existují další povinnosti, např. výlučná práva či povinnost hodnocení (*Auswertungspflicht*), řídí se smlouva právem země obvyklého bydliště distributora.¹⁰³⁶

Dále můžeme uvést smlouvu, kterou uzavírá vykonavatel práv nebo distributor s provozovatelem promítacího zařízení o promítání filmu. Nedošlo-li k volbě práva, smlouva se řídí právem země obvyklého bydliště provozovatele promítacího zařízení. Tato smluvní strana poskytuje charakteristické plnění ze smlouvy, neboť se zavázala k promítání filmu a souvisejícím úkonům.¹⁰³⁷

Smlouvy týkající se televizní filmové produkce se řídí právem země obvyklého bydliště filmového producenta.¹⁰³⁸

¹⁰³⁵ MAGNUS, Ulrich. Article 4 Rome I Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, s. 427; MARTINY, Dieter. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 202; THORN, Karsten. Art. 4 Rom I-VO. In: RAUSCHER, Thomas. *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR. Kommentar. Band III. Rom I-VO, Rom II-VO*. 4. vyd. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2016, s. 251.

¹⁰³⁶ MAGNUS, Ulrich. Article 4 Rome I Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, s. 427; MARTINY, Dieter. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 202; THORN, Karsten. Art. 4 Rom I-VO. In: RAUSCHER, Thomas. *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR. Kommentar. Band III. Rom I-VO, Rom II-VO*. 4. vyd. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2016, s. 251.

¹⁰³⁷ MAGNUS, Ulrich. Article 4 Rome I Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, s. 427; MARTINY, Dieter. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 202.

¹⁰³⁸ MARTINY, Dieter. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 203.

V oblasti kolektivní správy autorských práv a práv souvisejících jsou významné smlouvy týkající se agenturního zastupování a tzv. hromadné smlouvy (*collection and rights administration contracts, Wahrnehmungsverträge*).¹⁰³⁹ Kolektivní správce je osobou, která je pověřená autory k zajišťování a hromadnému zhodnocování jejich autorských práv nebo práv souvisejících k jejich dílům. Kolektivními správci jsou obvykle soukromé právnické osoby (často spolky), které mohou mít podle národních právních řádů monopolní postavení.

Kolektivní smlouva s mezinárodním (přeshraničním) prvkem se obvykle bude řídit právem země obvyklého bydliště organizace kolektivní správy.¹⁰⁴⁰ Smlouvy, které organizace kolektivní správy uzavírá s uživateli chráněných děl, se také řídí právem země obvyklého bydliště organizace kolektivní správy.¹⁰⁴¹

15.8.4 Známkoprávní licenční smlouvy

Již jsme uvedli, že licenční smlouva představuje konstitutivní převod práva, kterým se vytváří nové užívací právo nabyvatele licence, aniž by o toto právo přišel jeho vlastník.¹⁰⁴² Pro určení práva rozhodného pro známkoprávní licenční smlouvy jsou platné všechny úvahy, které jsme představili obecně u licenční smlouvy v kapitole 15.8. To je zřejmé zejména v situaci, kdy smlouva týkající se výroby a distribuce chráněného výrobku zahrnuje vedle známkové licence také patentovou licenci. Oba dva typy smlouvy se budou řídit stejným právem.

Situace je opět relativně snadná v případě jednoduchých licenčních smluv, jejichž předmětem prostý převod práva za jednorázovou částku (*lump sum*).

¹⁰³⁹ V českém právu najdeme právní úpravu v § 95 a násl. AutZ.

¹⁰⁴⁰ ULMER, Eugen. *Die Immaterialgüterrechte im internationalen Privatrecht*. Köln: Carl Heymanns Verlag, 1975, s. 56.

¹⁰⁴¹ MAGNUS, Ulrich. Article 4 Rome I Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPII. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, s. 427; MARTINY, Dieter. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 203.

¹⁰⁴² „In Lizenzverträgen wird die zeitweilige Benutzung eines gewerblichen Schutzrechts (insbesondere als Patentlizenz) oder eines Urheberrechts (urheberrechtlicher Lizenzvertrag) gestattet.“ In MARTINY, Dieter. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 203.

Tuto smlouvu můžeme připodobnit k smlouvě kupní a smlouva se bude řídit právem země obvyklého bydliště poskytovatele licence.

V případě komplexnějších smluv nastává problém. Registrace ochranné známky v příslušné zemi a poskytnutí licence k jejímu užívání poskytovatelem je vyváženo povinností nabyvatele licence spočívající v jejím využívání a marketingu. Podle *Torremanse* tato situace vede k použití únikové doložky v čl. 4 odst. 4 nařízení Řím I.¹⁰⁴³

Právo země obvyklého bydliště vlastníka ochranné známky (poskytovatele známkové licenční smlouvy) nicméně přichází do úvahy např. v případě celosvětově známých ochranných známek, jejichž využívání probíhá prostřednictvím zahraničních poboček. Nabyvatel licence je při jejím využívání řízen a kontrolován ze sídla společnosti, která mu licenci poskytla. K těmto případům dochází zejména v případě franšízových smluv, které v sobě zahrnují známkovou licenci. Podle našeho názoru je v těchto případech použitelný hraniční určovatel v čl. 4 odst. 1 písm. e) (země obvyklého bydliště franšízanta).

15.9 Smlouvy týkající se *know how* a transferu technologií

Transfery technologií a *know how* jsou významnou součástí mezinárodních obchodních transakcí. Musíme připomenout, že *know how* není chráněno prostřednictvím práv k duševnímu vlastnictví. Pod pojmem technologie se rozumí „*systematická a praktická aplikace technických znalostí, které jsou vyžadovány nebo jsou užitečné pro výrobu, aplikaci v technologickém procesu nebo výrobním procesu, nebo pro naplňování služeb*“.¹⁰⁴⁴

Smlouvy týkající se *know how* a transferu technologií (*know how contracts, technology transfer contracts*) zavazují jednu smluvní stranu k převodu určitých technologických znalostí (které se netýkají práv k duševnímu vlastnictví) a druhou stranu za tento převod zavazují zaplatit.

Pokud nedošlo k volbě práva dle čl. 3 nařízení Řím I, tyto smlouvy se zpravidla řídí právem země obvyklého bydliště strany, která je povinna *know how*

¹⁰⁴³ TORREMANS, Paul. Licenses and Assignments of Intellectual Property Rights under the Rome I Regulation. *Journal of Private International Law*, 2008, roč. 4, č. 3, s. 416.

¹⁰⁴⁴ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, s. 474.

či technologii poskytnout a převést.¹⁰⁴⁵ Pokud na nabyvatele přechází výlučné právo k *know how* či technologii, podle *Magnuse* by se i v tomto případě měla smlouva řídit právem země obvyklého bydliště převodce.¹⁰⁴⁶

Smlouvy o *know how* a transferu technologií bývají zpravidla součástí většího celku mezinárodních obchodních smluv, jako jsou smlouvy o spolupráci, dodávky investičního celku na klíč či *joint ventures* smlouvy, případně bývají uzavírány vedle licenčních smluv. Vzhledem k tomu přichází do úvahy aplikace únikové doložky práva země, se kterou smlouva zjevně úžeji souvisí dle čl. 4 odst. 3 nařízení Řím I. Zjevně užší souvislost může být dána také zemí, ve které je technologie či *know how* využíváno, a to zejména v případě, kdy poskytovatel nebo nabyvatel práv musí v této zemi splnit určité povinnosti.¹⁰⁴⁷

15.10 Vztah licenční smlouvy ke speciálním ustanovením v člancích 6 a 8 nařízení Řím I

Kolizní úprava smluv o převodu práv nebo licenční smlouvy může být zajímavá z pohledu spotřebitelských a individuálně pracovních vztahů.

V kolizní úpravě spotřebitelských smluv v čl. 6 nařízení Řím I se projevuje požadavek ochrany spotřebitele jakožto slabší smluvní strany. Z pohledu

¹⁰⁴⁵ MAGNUS, Ulrich. Article 4 Rome I Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, s. 428; MARTINY, Dieter. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 205; THORN, Karsten. Art. 4 Rom I-VO. In: RAUSCHER, Thomas. *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR. Kommentar. Band III. Rom I-VO, Rom II-VO*. 4. vyd. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2016, s. 251.

¹⁰⁴⁶ MAGNUS, Ulrich. Article 4 Rome I Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, s. 428. Opačně k tomu Thorn, podle kterého by se v takovém případě měla smlouva řídit právem země nabyvatele práva. K tomu srov. THORN, Karsten. Art. 4 Rom I-VO. In: RAUSCHER, Thomas. *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR. Kommentar. Band III. Rom I-VO, Rom II-VO*. 4. vyd. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2016, s. 251.

¹⁰⁴⁷ MAGNUS, Ulrich. Article 4 Rome I Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, s. 428.

systematiky nařízení se jedná o *lex specialis*, které má přednost před úpravou v čl. 3 a 4.¹⁰⁴⁸

I pro spotřebitelskou smlouvu si strany mohou dle čl. 6 odst. 2 nařízení Řím I zvolit rozhodné právo. Tato volba práva je omezená, jedná se o tzv. materializovanou volbu práva.¹⁰⁴⁹ Materializace kolizního řešení se projevuje v tom, že volbou práva nesmí být spotřebitel „*zřaven ochrany, kterou mu poskytují ustanovení právního řádu, od nichž se nelze smluvně odchylnit, a jež by se v případě neexistence volby práva jinak použila.*“ Oním jinak použitelným právem je dle čl. 6 odst. 1 [(za splnění podmínky v písm. a) nebo b)] právo země obvyklého bydliště spotřebitele. Spotřebitelé uzavírají, často online na Internetu, licenční smlouvy k software, hudbě či filmům pro své osobní použití. Jsou-li splněny podmínky pro aplikaci čl. 6, toto ustanovení se musí použít i v případě smluv týkajících se práv k duševnímu vlastnictví. Podnikatelé v těchto vztazích navíc velmi často zaměřují svou činnost na zemi bydliště spotřebitele, čímž je naplněna podmínka čl. 6 odst. 1 písm. b).¹⁰⁵⁰ Čl. 6 odst. 1 nařízení Řím I se vztahuje i na situace, kdy naopak spotřebitel nabízí právo k duševnímu vlastnictví podnikateli.¹⁰⁵¹ Vztahuje se též na případy, kdy nakladatelé oslovují fyzické osoby s nabídkou případné publikace jejich děl.¹⁰⁵²

¹⁰⁴⁸ K interpretaci pojmu „spotřebitel“ a „spotřebitelská smlouva“ srov. např. ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 87 a násl. K podrobné analýze judikatury Soudního dvora EU, která interpretuje tyto pojmy, srov. např. KYSELOVSKÁ, Tereza a Naděžda ROZEHNALOVÁ. *Rozhodování Soudního dvora EU ve věcech příslušnosti (analýza rozhodnutí dle nařízení Brusel Ibis)* [online]. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2014, s. 249–323 [cit. 7. 8. 2019].

¹⁰⁴⁹ ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 83.

¹⁰⁵⁰ FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual Property and Private International Law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 785; MAGNUS, Ulrich. Article 4 Rome I Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, s. 421; FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual Property and Private International Law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 785.

¹⁰⁵¹ Opačně k tomu MANKOWSKI, Peter. Contracts Relating to Intellectual or Industrial Property Rights under the Rome I Regulation. In: LEIBLÉ, Stefan a Ansgar OHLY (eds.). *Intellectual Property and private international law*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2009, s. 48 a násl.

¹⁰⁵² MAGNUS, Ulrich. Article 4 Rome I Regulation. In: MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, s. 422.

Kolizní normy pro určení práva rozhodného pro individuální pracovní smlouvy jsou upraveny v článku 8 nařízení Řím I. Z pohledu systematiky nařízení se jedná o *lex specialis*, které má přednost před úpravou v čl. 3 a 4.

Cílem kolizní úpravy je i v tomto případě ochrana slabší smluvní strany (zaměstnanec). Strany individuální pracovní smlouvy si mohou zvolit právo. Stejně jako v případě spotřebitelských smluv, i zde je volba práva dle čl. 8 odst. 1 materializovaná. Volbou práva nesmí být zaměstnanec „*zhaben ochrany, kterou mu poskytují ustanovení, od nichž se nelze smluvně odchýlit podle práva, které by se v případě neexistence volby práva použilo*“.

Pokud si strany nezvolily právo, smlouva se řídí právem země, ve které, případně ze které, zaměstnanec obvykle vykonává svoji práci. Pokud je takových míst více, resp. není-li možné místo obvyklého výkonu práce zjistit, řídí se smlouva právem země, ve které se nachází provozovna, která zaměstnanec zaměstnala (čl. 8 odst. 3). Také pro individuální pracovní smlouvy je možné dle čl. 8 odst. 4 využít únikovou doložku spočívající ve zjevně užším spojení s právem jiné země.

Jak jsme již uvedli v kapitole 11.2, spadají otázky nositelství práv k duševnímu vlastnictví pod *lex loci protectionis*, nikoliv pod závazkový statut. To platí i pro případy zaměstnaneckých výtvorů. Pracovní smlouva zde hraje roli toliko, co se týče posuzování existence a platnosti pracovního poměru, nicméně to, zda je v příslušné zemi, pro kterou se uplatňuje nárok na ochranu, nositelem práv k duševnímu vlastnictví zaměstnanec či zaměstnavatel, resp. za jakých podmínek právo k duševnímu vlastnictví na zaměstnavatele přechází, posuzujeme dle *lex loci protectionis*.¹⁰⁵³

Musíme nicméně dodat, že v některých zemích tato otázka může být posuzována odlišně (viz např. rakouská právní úprava),¹⁰⁵⁴ nebo na danou problematiku existují v příslušné jurisdikci různé názory. Například *Martiny* uvádí,

¹⁰⁵³ V českém právu, pokud by bylo právem rozhodným, by se jednalo např. o aplikaci ustanovení § 58 odst. 1 AutZ, § 9 ZákVyn, § 13 PrümVz apod.

¹⁰⁵⁴ K tomu srov. § 34 odst. 2 rakouského IPR-Gesetz: „Für Immaterialgüterrechte, die mit der Tätigkeit eines Arbeitnehmers im Rahmen seines Arbeitsverhältnisses zusammenhängen, ist für das Verhältnis zwischen dem Arbeitgeber und dem Arbeitnehmer die für das Arbeitsverhältnis geltende Verweisungsnorm maßgebend.“ Bundesgesetz vom 15. Juni 1978 über das internationale Privatrecht (IPR-Gesetz). DREXL, Josef. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 1341.

že právní normy na ochranu zaměstnance (i v oblasti práv k duševnímu vlastnictví) jsou normami kogentními ve smyslu čl. 8 odst. 1 a musí být respektovány bez ohledu na právo rozhodné pro smlouvu.¹⁰⁵⁵ Dále dodává, že vytvoří-li zaměstnanec v průběhu pracovního procesu dílo chráněné německým autorským právem, řídí se právem rozhodným pro individuální pracovní smlouvu také otázka, komu toto autorské právo svědčí (zda zaměstnanci nebo zaměstnavateli).¹⁰⁵⁶

V dané souvislosti se však spíše kloníme k *Ulmerovým* závěrům a doporučujeme vnímat otázku pracovního poměru pouze jako otázku předběžnou, nicméně to, kdo je nositel práv, bychom měli posuzovat dle *lex loci protectionis*.¹⁰⁵⁷

15.11 Působnost rozhodného práva určeného na základě článků 3 a 4 nařízení Řím I

Působnost rozhodného práva (*legis causae*) je upravena v čl. 12 nařízení Řím I. Jedná se o demonstrativní výčet, podle kterého se *lex causae* vztahuje na: a) výklad smlouvy; b) plnění závazků vyplývajících ze smlouvy; c) důsledky porušení závazku včetně stanovení náhrady škody, a to v rámci pravomocí, které má soud podle procesního práva *fora*; d) různé způsoby zániku závazku, včetně promlčení a prekluze; e) důsledky neplatnosti smlouvy.

Právem určeným na základě ustanovení nařízení Řím I se dle čl. 10 odst. 1 řídí existence a platnost smlouvy nebo některého jejího ustanovení (materiální platnost). Toto ustanovení se samozřejmě vztahuje také na materiální platnost smluv týkajících se práv k duševnímu vlastnictví, u kterých, na rozdíl od platnosti formální, nečiní větší obtíže.

Formální platnost smlouvy je upravena v čl. 11 nařízení Řím I. Ustanovení v odst. 1 a odst. 2 rozlišuje formální platnost smluv uzavřených mezi přítomnými, resp. nepřítomnými osobami. Kolizní norma v obou dvou odstavcích upravuje mnohost alternativních hraničních určovatелů. Jejich cílem je zajistit, aby smlouva nebyla neplatná pouze co do své formy.

¹⁰⁵⁵ „Die im Vorfeld des gewerblichen Rechtsschutzes liegende Zuordnung einer Erfindung steht arbeitsrechtlichen Zusammenhängen näher als dem Recht des Schutzlandes.“ In MARTINY, Dieter. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 361.

¹⁰⁵⁶ MARTINY, Dieter. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 361.

¹⁰⁵⁷ ULMER, Eugen. *Die Immaterialgüterrechte im internationalen Privatrecht*. Köln: Carl Heymanns Verlag, 1975, s. 40.

U formální platnosti smluv může dojít ke kolizi požadavků na formu smlouvy mezi *lex contractus* a právem země ochrany (*lex loci protectionis*). V dané souvislosti zřejmě nebude důvodu odchytil se kolizních pravidel upravených v čl. 11, neboť tato právní úprava vychází z Římské úmluvy 1980, která se inspirovala v judikatuře soudů členských států.¹⁰⁵⁸ Nicméně můžeme si představit, že v takovém případě by se dal využít analogicky čl. 11 odst. 5 nařízení Řím I, který se týká smluv, jejichž předmětem je věcné právo k nemovitosti nebo nájem nemovitosti; formální platnost těchto smluv se řídí právem země polohy nemovitosti (*lex rei sitae*), pokud podle tohoto práva mají normy upravující formu povahu imperativních norem, nelze se od nich smluvně odchytil. Při analogické aplikaci tohoto ustanovení na smlouvy týkající se práv k duševnímu vlastnictví bychom mohli dojít k závěru, že se formální platnost řídí *lex loci protectionis*. Což by na druhé straně mohlo vést k nepředvídatelnému výsledku, pokud by se jednalo o případ využívání autorského práva ve více zemích. Aplikace formálních požadavků *lex loci protectionis* by mohla vést k mozaikové úpravě.

Takovou problematickou situací můžeme být případ, kdy české právo vyžaduje pro převod ochranné známky obligatorně písemnou formu.¹⁰⁵⁹ Strany tuto smlouvu uzavřou v ústní podobě podle německého práva.¹⁰⁶⁰ Pokud by strany požádaly o zápis ochranné známky u českého Úřadu průmyslového vlastnictví, zápis by byl nejspíše odmítnut z důvodu rozporů s požadavky českého práva. V těchto případech je podle našeho názoru vhodné rozlišovat účinky *inter partes* a *erga omnes* smlouvy o převodu ochranné známky. Účinky *inter partes* by se řídily právem rozhodným pro smlouvu, účinky *erga omnes* by se řídily *lex loci protectionis*. Tento přístup podle našeho názoru zachovává jak smluvní autonomii účastníků smlouvy, tak požadavky národních právních řádů týkajících se práv k duševnímu vlastnictví.

Právo rozhodné pro smlouvu se dle čl. 18 nařízení Řím I použije „*v rozsahu, v jakém pro smluvní závazkové vztahy obsahuje pravidla pro použití právních domněnek nebo určení důkazního břemene*“. Právní domněnky a pravidla dělení důkazního břemena jsou úzce spjaty s hmotným právem, a proto jsou tato

¹⁰⁵⁸ FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual Property and Private International Law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 795–796.

¹⁰⁵⁹ K tomu srov. § 15 odst. 1 OchrZn.

¹⁰⁶⁰ K tomu viz rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 23 Cdo 1780/2017.

pravidla kvalifikována jako normy hmotněprávní povahy, a tudíž spadají do působnosti nařízení Řím I.¹⁰⁶¹ Nařízení se naopak nevztahuje na dokazování a soudní řízení, tyto otázky jsou dle čl. 1 odst. 3 podřízeny právu *fora*. Vzhledem k tomu, že článek 12 nařízení Řím I obsahuje demonstrativní výčet otázek spadajících do působnosti *lex causae*, je potřeba vymezit, které instituty naopak nespádají do působnosti rozhodného práva, resp. pro které je nutné určit právo rozhodné samostatně. V takovém případě hovoříme o tzv. mezích obligačního statutu.¹⁰⁶² V tomto ohledu můžeme rozlišovat meze, které jsou upraveny samostatnými kolizními normami v rámci nařízení Řím I (např. článek 14, který upravuje postoupení pohledávky), a meze, které jsou upraveny v jiných kolizních předpisech (typicky osobní statut¹⁰⁶³ a věcný statut¹⁰⁶⁴). *Lex causae* se dále nevztahuje na existenci, obsah či převoditelnost práv k duševnímu vlastnictví. Tyto otázky se řídí *lex loci protectionis*. Při úvahách o právním režimu (nejen) smluv týkajících se práv k duševnímu vlastnictví s mezinárodním prvkem je nutné myslet na to, že obligační statut smlouvy (právo, kterým se smlouva řídí) nedopadá na všechny aspekty smlouvy.

15.12 Imperativní normy dle nařízení Řím I

Vedle soukromoprávní úpravy je nutné v oblasti práv k duševnímu vlastnictví vzít do úvahy i dopad regulace veřejnoprávní. A to jak země poskytující ochranu příslušnému právu (*lex loci protectionis*), tak země, které se smluvní závazkový vztah s mezinárodním prvkem týkající se duševního vlastnictví dotýká.¹⁰⁶⁵ Například udělování licencí může mít vliv na ekonomickou

¹⁰⁶¹ K podrobné analýze článku 18 nařízení Řím I srov. zejména KUTNOHORSKÝ, Karel. *Důkazní břemeno v mezinárodní kupní smlouvě (CISG)*. Diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2019, s. 20–23.

¹⁰⁶² ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 114 a násl.

¹⁰⁶³ Osobní (personální) statut je právní řád státu, kterým se řídí právní osobnost a svéprávnost. Je v českém právu upraven v § 29 a § 30 ZMPS. ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 140–154.

¹⁰⁶⁴ Věcný statut je právní řád, kterým se řídí věcná práva k nemovitým věcem a hmotným věcem movitým. Je v českém právu upraven v § 69 a násl. ZMPS. ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 198–212.

¹⁰⁶⁵ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, s. 480.

i politickou situaci v zemi. Státy se proto snaží ovlivňovat smluvní závazkové vztahy prostřednictvím různých podmínek technické, právní nebo obchodní povahy, kterými ochraňují své národní zájmy.

Požadavek na prosazení veřejného zájmu se v mezinárodním právu soukromém projevuje prostřednictvím institutu veřejného pořádku a jeho dvou složek, imperativních norem a výhrady veřejného pořádku (k tomu srov. také kapitoly 13.12 a 13.13 týkající se režimu nařízení Řím II).

Působnost rozhodného práva určeného na základě článků 3 a 4 nařízení Řím I proto může být omezena imperativními normami dle čl. 9 (tyto normy se také nazývají jako normy nutně použitelné, mezinárodně kogentní, *overriding mandatory rules*, *Eingriffsnormen*).

Nařízení Řím I obsahuje na rozdíl od nařízení Řím II podrobnější úpravu imperativních norem. Čl. 9 odst. 1 obsahuje definici imperativních norem. Jejich účelem je ochrana veřejných zájmů státu, např. jeho politického, společenského nebo hospodářského uspořádání. Imperativní normy je nutně použít „*na jakoukoliv situaci, která spadá do jejich oblasti působnosti, bez ohledu na právo, které by se jinak na smlouvu použilo*“.¹⁰⁶⁶

Formulace čl. 9 odst. 1 klade důraz na zajištění ochrany „veřejného zájmu“ státu (států). Je otázkou, zda se tato definice vztahuje také na otázky ochrany individuálních zájmů, které vyrovnávají pozice smluvních stran. Interpretace tohoto ustanovení a jeho širě je záležitostí Soudního dvora EU. Naopak samotné hodnocení norem, tedy otázka, zda konkrétní norma má imperativní povahu nebo ne, je pak v rukou jednotlivých národních soudů.¹⁰⁶⁷

Podle *Fawcetta s Torremansem* by klasická dichotomie soukromého vs. veřejného práva, resp. v tomto ohledu soukromých vs. veřejných zájmů, neměla

¹⁰⁶⁶ Tato definice vychází z rozsudku Soudního dvora ve věci *trestní řízení proti Jean-Claude Arblade a Arblade & Fils SARL (C-369/96) a Bernard Leloup, Serge Leloup a Sofrage SARL (C-376/96)*. (spojené věci C-369/96 a C-376/96), bod 30: „[...] that term must be understood as applying to national provisions compliance with which has been deemed to be so crucial for the protection of the political, social or economic order in the Member State concerned as to require compliance therewith by all persons present on the national territory of that Member State and all legal relationships within that State.“

¹⁰⁶⁷ ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLÍČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 105.

vést automaticky k vyloučení ochrany individuálních zájmů z dosahu čl. 9 odst. 1.¹⁰⁶⁸

Doktrína a praxe mezinárodního práva soukromého rozlišuje imperativní normy *legis fori*, *legis causae* a imperativní normy třetího státu. Imperativní normy můžeme také členit na imperativní normy národního, mezinárodního (vyplývající z mezinárodní úmluvy) nebo unijního původu (vyplývající z primárního a sekundárního práva EU).

Definice imperativních norem se liší jak u jednotlivých autorů, tak v právní úpravě národního, mezinárodního nebo unijního původu. Jejich definice se liší i s ohledem na jejich aplikaci, funkci a dopad na soukromoprávní poměry s mezinárodním prvkem.¹⁰⁶⁹ Pojmovým znakem imperativních norem je dále jejich neodsunutelnost. V případě, že se vztah řídí cizím právem, mohou na něj dopadat imperativní normy tuzemské, *legis causae* či třetího státu. Imperativní normy musíme odlišovat od norem kogentních, neboť tyto mohou být odsunuty pomocí volby práva (s výhradou čl. 3 odst. 3, čl. 6 odst. 2 a čl. 8 odst. 1 nařízení Řím I).

Imperativní normy musí pro svou kvalifikaci splňovat určité znaky, kterými se odlišují od jiných norem (typicky kogentních) a jejich veřejnoprávní aplikace. Imperativní normy jsou určeny k ochraně veřejných zájmů státu, jako je jeho politické, společenské a hospodářské uspořádání. Dodržování imperativních norem je pro stát natolik zásadní, že musí být použity bez ohledu na rozhodné právo a na jakoukoliv situaci, i když překračuje hranice národního státu. Jejich použití je závislé i na tom, o jaký typ imperativních norem se jedná. U imperativních norem *fora* a *legis causae* můžeme hovořit o nutnosti jejich použití, imperativní normy třetího státu soud může použít s ohledem na konkrétní skutkové okolnosti. Imperativní normy nejsou přímo určeny k úpravě soukromoprávních vztahů s mezinárodním prvkem.

¹⁰⁶⁸ „Many of these rules that balance private interest [...] are after all the reflection at the private level of a public interest, such as the encouragement of innovation through the fair attribution of rewards and stimuli. Rules that balance the private parties' interests can therefore be overriding rules in as far as in doing so they reflect, put into practice, or safeguard the public interests of the country concerned.“ In FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual Property and Private International Law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 789–790.

¹⁰⁶⁹ ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 102 a násl.

Jejich původ nacházíme typicky v právu ústavním, správním či finančním, tedy ve veřejném právu. Imperativní normy se uplatňují mimo oblast své přímé působnosti.¹⁰⁷⁰

Konkrétnějšími příklady imperativních norem mohou být devizová omezení, embarga, regulace dovozu a vývozu, platebního styku, finančního a devizového práva, sanitární a fytosanitární opatření apod. Tyto imperativní normy mohou mít vliv na platnost smlouvy nebo některého jejího ustanovení, mohou ovlivnit nemožnost či protiprávnost plnění smlouvy, uplatnitelnost nároků a náhrady škody.¹⁰⁷¹

Z pohledu unijního práva se imperativní normy projevují zejména v právní úpravě ochrany proti omezování hospodářské soutěže a antitrustových zákonů.¹⁰⁷² Například výhradní licenční smlouva obsahující různé restriktce pro obě strany může být v rozporu s ochranou soutěžního prostředí. Z tohoto důvodu nesmí být ujednání v licenční smlouvě v rozporu s články 101 a 102 SFEU.

Vedle ochrany volné hospodářské soutěže musíme zmínit důvody národní bezpečnosti a obavy z vývozu určitých technologií do problematických zemí. Z pohledu rozvojových a méně rozvinutých zemí se může jednat o finanční otázky (vazba udělení licence na barterový obchod), obchodněpolitické (omezení týkající se zpětného dovozu zboží vyráběného pod licencí, nutnost schválení licenční smlouvy určitým orgánem).¹⁰⁷³

Je dále otázkou, která pravidla upravující práva k duševnímu vlastnictví je možné považovat za normy imperativní povahy. Úvahy v odborné literatuře opírají mandatorní povahu norem v oblasti práv k duševnímu vlastnictví o úzké propojení těchto práv s právem soutěžním, resp. o zásadu/princip teritoriality.¹⁰⁷⁴ S ohledem na kvalifikační znaky imperativních norem nemohou být

¹⁰⁷⁰ ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 134.

¹⁰⁷¹ Podle našeho názoru není převoditelnost práv k duševnímu vlastnictví otázkou imperativních norem, ale samotného obsahu těchto práv, a proto spadá pod *lex loci protectionis*.

¹⁰⁷² FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual Property and Private International Law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 783.

¹⁰⁷³ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, s. 481.

¹⁰⁷⁴ Blíže k těmto přístupům srov. např. FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual Property and Private International Law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 791.

všechny normy v oblasti práv k duševnímu vlastnictví posouzeny jako normy imperativní, ale při jejich hodnocení je nutné postupovat *ad hoc*, v každém případě samostatně. Nicméně musíme připustit, že vzhledem k jejich úzkému propojení na zejména soutěžní právo může být imperativních norem v oblasti práv k duševnímu vlastnictví více než v jiných právních odvětvích.

Nařízení Řím I výslovně upravuje v čl. 9 odst. 2 imperativní normy *legis fori* a v čl. 9 odst. 3 imperativní normy třetího státu. Imperativní normy *legis causae* nejsou výslovně řešeny.

Imperativní normy *legis fori* musí být v mezích své úpravy použity vždy, bez ohledu na právo rozhodné (k tomu srov. formulaci v čl. 9 odst. 2 „*tímto nařízením není v žádném případě dotčeno použití imperativních ustanovení práva země soudu*“).¹⁰⁷⁵ Pro jejich aplikaci není významné, zda vyplývají z národního, mezinárodního nebo unijního práva, musí však být součástí práva, které je platné na území *fora* (sídla rozhodujícího orgánu).¹⁰⁷⁶ Imperativní normy *legis fori* mohou vyplývat např. z národních autorskoprávních předpisů. Příkladem takové imperativní normy *legis fori* by mohl být požadavek přiměřenou odměnu pro autora.¹⁰⁷⁷

Imperativní normy třetího státu jsou upraveny v čl. 9 odst. 3 nařízení Řím I.¹⁰⁷⁸ Soud může použít imperativní normy státu, ve kterém mají být

¹⁰⁷⁵ Imperativní normy *legis fori* jsou upraveny také v § 3 ZMPS: „*Ustanovení tohoto zákona nebrání použití těch ustanovení českého právního řádu, kterých je nutné v mezích jejich předmětu úpravy použít vždy bez ohledu na to, kterým právním řádem se řídí právní poměry, v nichž se projeví účinky použití takových ustanovení.*“

¹⁰⁷⁶ ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jirí VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 135.

¹⁰⁷⁷ V českém právu se jedná o právo autora zakotvené v ustanovení § 2374 ObčZ. Např. *Martiny* naopak uvádí, že ustanovení soukromoprávních předpisů obvykle nebudou imperativními normami ve smyslu mezinárodního práva soukromého. MARTINY, Dieter. In: Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. Mnichov: C. H. Beck, 2018, s. 198.

¹⁰⁷⁸ Imperativní normy třetího státu jsou upraveny také v § 25 ZMPS: „*K návrhu účastníka se mohou použít ustanovení právního řádu jiného státu, které se podle ustanovení tohoto zákona nemá použít, avšak podle právního řádu, jebož jsou součástí, se jich má použít bez ohledu na to, kterým právním řádem se řídí práva a povinnosti, o které jde. Podmínkou pro použití je, že práva a povinnosti, o které jde, mají k takovému jinému státu dostatečně významný vztah a je to spravedlivé vzhledem k povaze těchto ustanovení, jejich účelu nebo k důsledkům, jež by vyplynuly zejména pro účastníky z jejich použití nebo z jejich nepoužití. Účastník, který se takových ustanovení dovolává, musí prokázat platnost a obsah těchto ustanovení.*“

smluvní povinnosti splněny (nejedná se tedy ani o imperativní normy *fora*, ani rozhodného práva), „*pokud tato imperativní ustanovení činí plnění smlouvy protiprávním. Při rozhodování, zda mají být taková ustanovení použita, je třeba vzít v úvahu jejich povahu a účel, jakož i důsledky, které by mohly z jejich použití nebo nepoužití vyplýnout*“.

Soud má tedy možnost, nikoli povinnost, zohlednit jejich účinky na povinnosti vyplývající ze smlouvy za splnění dvou podmínek: (i) jedná se o imperativní normy země, kde mají být povinnosti plněny a (ii) imperativní normy činí plnění smlouvy protiprávním. V kontextu např. licenční smlouvy se může jednat o zemi, pro kterou byla licence udělena (poskytovatel a nabyvatel licence v této zemi plní povinnosti stanovené smlouvou). Řada národních autorskoprávních úprav obsahuje požadavek na minimální přiměřenou odměnu pro autora. Tato pravidla mohou být součástí práva místa, kde je závazek ze smlouvy plněn. V takovém případě může soud, se zohledněním všech rozhodných okolností případu, rozhodnout o jejich použití.¹⁰⁷⁹

Imperativní normy *legis causae* nejsou v čl. 9 nařízení Řím I výslovně upraveny. Tyto imperativní normy jsou součástí práva určeného na základě kolizní normy v čl. 3 nebo 4. V případě nutnosti či možnosti jejich použití nastal v doktríně mezinárodního práva soukromého posun, a to od jejich odmítání po připuštění jejich aplikace.¹⁰⁸⁰

Důvodem pro zohlednění účinků imperativních norem *legis causae* v rámci rozhodného práva je to, že právo určené na základě příkazu kolizní normy musí být použito tak, jako v zemi svého původu. Jejich aplikace tedy souvisí s přístupem k cizímu právu jako takovému (zda je cizí právo používáno v řízení před soudy jako právo, nebo jako skutečnost, kterou je nutné dokázat). Výslovnou úpravu zacházení s cizím právem nalezneme v § 23 ZMPS. Dle § 23 odst. 1 ZMPS se má cizí právo „*používat i bez návrhu a tak, jak se ho používá na území, na němž toto právo platí*“. Jinými slovy včetně judikatury, komentářů apod. Pro imperativní normy *legis causae* ZMPS výslovně stanoví v § 23 odst. 2, že se použije „*těch jeho ustanovení, kterých by se na území, na němž*

¹⁰⁷⁹ FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual Property and Private International Law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 788.

¹⁰⁸⁰ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Instituty českého mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, s. 193–194.

toto právo platí, pro rozhodnutí ve věci použilo, bez ohledu na jejich systematické zařazení nebo jejich veřejnoprávní povahu, pokud nejsou v rozporu s nutně použitelnými předpisy českého práva“. Imperativní normy tedy soud musí použít, pokud nejsou v rozporu s imperativními normami českého práva.

15.13 Výhrada veřejného pořádku dle nařízení Řím I

Další institut, který omezuje aplikaci rozhodného cizího práva, je výhrada veřejného pořádku. Jedná se o výjimku z aplikace cizího práva, a proto musí být používána spíše omezeně. Výhrada veřejného pořádku je prostředek ochrany zájmu státu, který existuje vedle imperativních norem a ochranných kogentních norem (v oblasti spotřebitelského nebo pracovního práva).¹⁰⁸¹

Tento tradiční institut mezinárodního práva soukromého je upraven v čl. 21 nařízení Řím I.¹⁰⁸² Podle tohoto ustanovení může být použití některého ustanovení rozhodného práva určeného na základě kolizních norem dle čl. 3 nebo 4 odmítnuto pouze v případě, pokud by účinky jeho použití byly „zjevně neslučitelné s veřejným pořádkem místa soudu“. Pojem „veřejný pořádek“ může mít několik podob, v této úpravě se myslí především hmotněprávní veřejný pořádek, tedy narušení hodnot sdílených hmotným právem.

Výhradu veřejného pořádku musíme odlišovat od institutu imperativních norem. Imperativní normy vyjadřují „veřejný zájem“ na uchování nebo aplikaci určitých norem. Pojem veřejný pořádek je spojen se základními hodnotami právního řádu, jeho politického, hospodářského nebo společenského uspořádání. Veřejný pořádek má proto „ochrannou“ či „obránnou“ funkci. Výhrada veřejného pořádku se uplatní až poté, co bylo zjištěno rozhodné právo, soud se jej pokusil aplikovat a zjistil, že účinky jeho použití by se přičily veřejnému pořádku *fora*.¹⁰⁸³ Národní soud je povinen aplikovat výhradu veřejného pořádku *ex officio*. Interpretace pojmu „veřejný pořádek“ dle čl. 26

¹⁰⁸¹ ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 126.

¹⁰⁸² Výhrada veřejného pořádku je upravena v § 4 ZMPS: „Ustanovení zahraničního právního řádu, jehož se má použít podle ustanovení tohoto zákona, nelze použít, jestliže by se účinky tohoto použití zjevně přičily veřejnému pořádku.“

¹⁰⁸³ Z toho také vyplývá spíše „pasivní“ funkce výhrady veřejného pořádku, oproti spíše „aktivní“ funkci imperativních norem.

nařízení Řím I náleží Soudnímu dvoru EU, „*naplnění a konfrontace s veřejným pořádkem fora národnímu soudu*“.¹⁰⁸⁴

Torremans uvádí jako příklad uplatnění výhrady veřejného pořádku situaci, kdy dojde k vyvlastnění práva k ochranné známce z důvodu neobnovení známkoprávní licence.¹⁰⁸⁵

15.14 Kolizní normy pro smluvní závazkové vztahy v nástrojích *soft law*

Kolizní normy pro určení práva rozhodného pro smluvní závazkové vztahy jsou upraveny také v nástrojích *soft law*. Podrobnou úpravu můžeme nalézt v CLIP Principles. Tento dokument vychází v článku 3:501 ze smluvní svobody stran, neboť umožňuje volbu práva. Podmínky volby práva jsou obdobné jako v článku 3 nařízení Řím I (možnost volby jakéhokoliv práva rozhodného, *dépeçage*,¹⁰⁸⁶ možnost dodatečné změny či volby práva s omezeními s ohledem na ochranu zájmů třetí strany¹⁰⁸⁷ či dosah kogentních norem práva země, které by se jinak použilo¹⁰⁸⁸). Tato kolizní pravidla je dle komentáře možné aplikovat nejen na „pravé“ smlouvy týkající se práv k duševnímu

¹⁰⁸⁴ Soudní dvůr se interpretací pojmu „veřejný pořádek“ zabýval v řadě rozhodnutí, jako příklad můžeme uvést rozsudek Soudního dvora (pátého senátu) ve věci *Régie nationale des usines Renault S.A v. Maxicar SpA a Orazio Formento* (C-38/98); rozsudek Soudního dvora ve věci *Dieter Krombach v. André Bamberski* (C-7/98); rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ve věci *Marco Gambazzi v. DaimlerChrysler Canada Inc. a CIBC Mellon Trust Company* (C-394/07).

¹⁰⁸⁵ FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual Property and Private International Law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 795.

¹⁰⁸⁶ Čl. 3:501 odst. 1 CLIP Principles: Freedom of choice for contracts: „*Transfer, license agreements and other contracts relating to an intellectual property right shall be governed by the law chosen by the parties. The choice shall be made expressly or clearly demonstrated by the terms of the contract or the parties' conduct in the circumstances of the case. If the parties have agreed to confer jurisdiction on a court of a State to hear and determine disputes that have arisen or may arise out of the contract, they shall be presumed to have chosen the law of that State. By their choice the parties can select the law applicable to the whole or a part only of the contract.*“

¹⁰⁸⁷ Čl. 3:501 odst. 2 CLIP Principles: Freedom of choice for contracts: „*The parties may at any time agree to subject the contract to a law other than the law that previously governed it, whether as a result of an earlier choice under this Article or of other provision of these Principles. Any change in the law to be applied that is made after the conclusion of the contract shall not prejudice its formal validity or adversely affect the rights of third parties.*“

¹⁰⁸⁸ Čl. 3:501 odst. 3 CLIP Principles: Freedom of choice for contracts: „*Where all other elements relevant to the situation at the time of the choice are located in a State whose law has been chosen, the choice of law of the parties shall not prejudice the application of provisions of the law of that other State which cannot be derogated from by agreement.*“

vlastnictví, ale i na smlouvy, které obsahují pouze okrajové duševněvlastnické aspekty.¹⁰⁸⁹

Volba práva je upravena také v ALI Principles v § 315 odst. 1. Toto ustanovení v odst. 2 upravuje speciální ustanovení týkající se standardizovaných smluv. Rovněž v v článku 306 Transparency Proposal a v článku 302 Joint Proposal nacházíme volbu práva.¹⁰⁹⁰

V případě neexistence volby práva upravují CLIP Principles v článku 3:502 náhradní hraniční určovateli. Systematika tohoto ustanovení je odlišná od článku 4 nařízení Řím I. CLIP Principles vycházejí na prvním místě z obecného pravidla „nejúžší spojení se smlouvou“.¹⁰⁹¹ Toto kritérium je dále rozvedeno v článku 3:502 odst. 2, který obsahuje výčet skutečností vedoucích buď k právu země poskytovatele,¹⁰⁹² nebo nabyvatele licence,¹⁰⁹³ resp. převodce, či nabyvatele práva. Pokud právo nejúžší spojení se smlouvou nelze určit a licence byla udělena nebo převod práva byl uskutečněn pouze pro jednu zemi, presumuje se, že se smlouva řídí právem této země dle článku 3:502 odst. 3. V případě multistátní licence směřuje tato presumpce směrem k zemi poskytovatele licence nebo zemi převodce práva.¹⁰⁹⁴

¹⁰⁸⁹ METZGER, Alex. Section 5: Contracts and related questions. In: *Intellectual Property. The CLIP Principles and Commentary*. Oxford: Oxford University Press, 2013, s. 269.

¹⁰⁹⁰ METZGER, Alex. Section 5: Contracts and related questions. In: *Intellectual Property. The CLIP Principles and Commentary*. Oxford: Oxford University Press, 2013, s. 271.

¹⁰⁹¹ Článek 3:502 odst. 1 CLIP Principles: Applicable law in the absence of choice: „*In the absence of a contractual choice of law [...] the contract shall be governed by the law of the State with which the contract is most closely connected*“.

¹⁰⁹² Článek 3:502 odst. 2 písm. b) CLIP Principles: „*As factors tending to the law of the State in which the creator, transferor or licensor her/his habitual residence at the time of conclusion of the contract: the transfer or license concerns intellectual property rights granted for the State of the transferor's or licensor's habitual residence or place of business; the transferee or licensee has no other explicit or implicit duty to pay a flat sum as money consideration; the license is for a single use; the creator of the protectable subject matter has the duty to create that matter.*“

¹⁰⁹³ Článek 3:502 odst. 2 písm. a) CLIP Principles: „*As factors tending to the law of the State in which the transferee or licensee has her/his habitual residence at the time of conclusion of the contract: the transfer or license concerns intellectual property rights granted for the State of the transferee's or licensee's habitual residence or place of business; the transferee or licensee has the explicit or implicit duty to exploit the right; the royalties or other form of money consideration is expressed as a percentage of the sales price; the licensee or transferee has a duty to report about her/his efforts to exploit the rights.*“

¹⁰⁹⁴ Jak uvádí Metzger, unijní soudy mohou tato kritéria využít při interpretaci článku 4 odst. 2, 3 a 4 nařízení Řím I. METZGER, Alex. Section 5: Contracts and related questions. In: *Intellectual Property. The CLIP Principles and Commentary*. Oxford: Oxford University Press, 2013, s. 275.

Ustanovení § 315 odst. 2 ALI Principles také obsahuje náhradní hraniční určovatel v případě neexistence volby práva v podobě práva země, se kterým je smlouva „nejúžeji spojena“. Toto ustanovení obsahuje presumpci, že se jedná o právo země poskytovatele licence, resp. převodce práva. Obdobnou úpravu můžeme nalézt v článku 306 Transparency Proposal a článku 307 odst. 1 Joint Proposal.¹⁰⁹⁵

¹⁰⁹⁵ METZGER, Alex. Section 5: Contracts and related questions. In: *Intellectual Property. The CLIP Principles and Commentary*. Oxford: Oxford University Press, 2013, s. 278.

16 EXKURZ: PROCESNÍ ASPEKTY SMLUVNÍCH ZÁVAZKOVÝCH VZTAHŮ VZNIKAJÍCÍCH Z PORUŠENÍ PRÁV K DUŠEVNÍMU VLASTNICTVÍ S MEZINÁRODNÍM PRVKEM

V případě sporů vyplývajících ze smluv týkajících se práv k duševnímu vlastnictví přichází z pohledu unijního práva do úvahy nařízení Brusel Ibis. Pro jeho aplikaci musí být splněny stejné podmínky věcné, osobní, územní a časové působnosti, které jsme uvedli v kapitole 14.

16.1 Pravidla pro určení příslušného soudu ve sporech vyplývajících ze smluvních závazkových vztahů

Pro spory vyplývající z licenčních smluv a smluv o převodu práv přichází do úvahy obecná pravomoc/příslušnost upravená v čl. 4 a pravomoc/příslušnost alternativní, která je upravena v čl. 7 odst. 1 nařízení Brusel Ibis.

Obecná pravomoc/příslušnost je založena na kritériu bydliště žalovaného, které se musí nacházet na území některého členského státu EU, včetně Dánska (k analýze obecné příslušnosti srov. kapitolu 14).

Alternativní pravomoc/příslušnost pro spory vyplývající ze smluvních závazkových vztahů je upravena v čl. 7 odst. 1 nařízení Brusel Ibis. Toto pravidlo má zvláštní strukturu, která musí být při jeho aplikaci vždy zohledněna.

Dle čl. 7 odst. 1 může být osoba, která má bydliště v některém členském státě, žalována alternativně v jiném členském státě:

- a) *„pokud předmět sporu tvoří smlouva nebo nároky ze smlouvy, u soudu místa, kde závazek, o němž se jedná, byl nebo měl být splněn;*
- b) *pro účely tohoto ustanovení a pokud nebylo dohodnuto jinak, je místem plnění zmíněného závazku:*
 - *v případě prodeje zboží místo na území členského státu, kam zboží podle smlouvy bylo nebo mělo být dodáno,*
 - *v případě poskytování služeb místo na území členského státu, kde služby podle smlouvy byly nebo měly být poskytnuty.“*

Pro řádnou aplikaci čl. 7 odst. 1 musíme autonomně interpretovat pojmy „smlouva“ a „nároky ze smlouvy“. Teprve poté hledáme konkrétní

jurisdikční pravidlo v písm. b) nebo a). Ustanovení písm. b) je *lex specialis* k ustanovení písm. a), které je *lex generalis*. Vztah mezi písm. a) a b) vyjadřuje čl. 7 odst. 1 v písm. c); písm. b) se použije přednostně před písm. a).

Čl. 7 odst. 1 písm. b) nařízení Brusel Ibis se vztahuje na dva konkrétní smluvní typy, a to na smlouvu kupní a smlouvu o poskytnutí služeb. Při hledání příslušného soudu musíme nejdříve na základě autonomie kvalifikace a interpretace posoudit, zda můžeme konkrétní smlouvu podřadit pod některou z těchto dvou smluv. Jedná-li se o smlouvu kupní, příslušný soud se určí na základě kritéria „místo dodání“, v případě smlouvy o poskytnutí služeb se jedná o „místo poskytnutí služeb“. Obě dvě kritéria je nutné interpretovat autonomně, na základě judikatury Soudního dvora EU.

Pokud příslušnou smlouvu nelze podřadit pod ustanovení písm. b), je nutné aplikovat písm. a), které obsahuje jurisdikční kritérium „místo plnění“. Tento pojem představuje výjimku z autonomního výkladu; místo, kde závazek byl nebo měl být splněn, se interpretuje na základě národního právního řádu.¹⁰⁹⁶

Systematika čl. 7 odst. 1 je významná pro určení příslušného soudu pro spory vyplývající ze smluv týkajících se práv k duševnímu vlastnictví.

Čl. 7 odst. 1 se vztahuje na smlouvy, které obsahují dobrovolně přijaté závazky jedné smluvní strany vůči druhé.¹⁰⁹⁷ Jak licenční smlouva, tak smlouva o převodu práv jsou synallagmatické závazky, a proto spadají do působnosti čl. 7 odst. 1. Toto ustanovení se podle našeho názoru vztahuje také například na spory mezi nabyvatelem licence a nabyvatelem podlicence, neboť se jedná o smluvní závazkový vztah.

Dále je nutné ověřit, pod které z ustanovení v čl. 7 odst. 1 můžeme smlouvy týkající se práv k duševnímu vlastnictví podřadit. Vzhledem k tomu, že licenční smlouvou nedochází k převodu vlastnického práva ke zboží

¹⁰⁹⁶ ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 192. To má velký praktický význam, neboť při interpretaci, resp. hledání příslušného soudu podle místa, kde závazek byl nebo měl být splněn, se nemůžeme opřít o interpretační judikaturu Soudního dvora EU, ale musíme interpretovat pouze podle národního práva.

¹⁰⁹⁷ ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 186.

za finanční protiplnění, nelze ji kvalifikovat jako kupní smlouvu a podřadit pod čl. 7 odst. 1 písm. b) první odrážka.¹⁰⁹⁸

Na základě rozhodnutí SDEU ve věci *Falco Privatstiftung a Thomas Rabitsch v. Gisela Weller-Lindborst* (C-533/07) není možné licenční smlouvu podřadit ani pod smlouvu o poskytování služeb, která je upravená v čl. 7 odst. 1 písm. b) druhá odrážka. Pod pojmem „služba“ můžeme rozumět poskytování jakékoliv činnosti za úplat. Činnost neznamená pouhé zdržení se jednání, naopak vyžaduje aktivní jednání.¹⁰⁹⁹ V rámci licenční smlouvy není zásadně vyžadována žádná činnost ze strany poskytovatele licence; ten se pouze zavazuje, že nabyvateli licence umožní vykonávat činnost, která by byla za jiných okolností protiprávní. S ohledem na judikaturu Soudní dvora EU je nutné na spory vyplývající z licenčních smluv aplikovat čl. 7 odst. 1 písm. a), což může mít významné dopady. Příslušnost soudů se určí na základě toho, zda bude žalobcem poskytovatel, nebo nabyvatel licence, resp. jakého nároku se bude žalobce domáhat.

Stejně závěry lze uplatnit i na smlouvu o převodu práv k duševnímu vlastnictví, byť se této otázce Soudní dvůr EU prozatím nevěnoval. Jednoznačný závěr nelze dovodit ani z rozhodnutí *Falco Privatstiftung a Thomas Rabitsch v. Gisela Weller-Lindborst* (C-533/07).¹¹⁰⁰

¹⁰⁹⁸ Pojem „smlouva o prodeji zboží“ a „zboží“ je nutné interpretovat autonomně. V této oblasti existuje poměrně rozsáhlá judikatura Soudního dvora EU, která tyto pojmy interpretuje, a to i pomocí odkazu na Úmluvu OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží. V podrobnostech srov. např. ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jirí VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 188 a násl.

¹⁰⁹⁹ ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jirí VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 189.

¹¹⁰⁰ Jak uvádí Králíček, „pravděpodobný závěr Soudního dvora Evropské unie pro smlouvu o převodu práv k duševnímu vlastnictví lze však z pohledu právní teorie a tohoto rozhodnutí, tj. z rozhodnutí *Falco*, dovodit pomocí argumentu a *minoris ad maius*. Neshledal-li Soudní dvůr Evropské unie, že by bylo možné práva a povinnosti smluvních stran v případě licenční smlouvy podřadit pod pojem „služby“, pak by tím spíše neshledal, že by bylo možné pod tento pojem podřadit práva a povinnosti smluvních stran v případě smlouvy o převodu práv k duševnímu vlastnictví“. KRÁLÍČEK, Jaroslav. *Prosazování práv k duševnímu vlastnictví a pravomoc dle Nařízení Brusel I*. Dizertační práce. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014, s. 128.

17 ZÁVĚR

17.1 Metody mezinárodního práva soukromého, kolizní normy

1. Soukromoprávní poměry, ve kterých je přítomen mezinárodní prvek, je nutné řešit pomocí norem mezinárodního práva soukromého. Tyto normy odpovídají na otázku, jakým právem se bude daný právní poměr řídit, soudy kterého státu budou pravomocné/příslušné pro řešení sporu z tohoto právního poměru vyplývajícího a jakým způsobem se bude nakládat s rozhodnutím soudu mimo stát jeho původu.
2. Cílem mezinárodního práva soukromého je mj. vnější rozhodovací harmonie, jejímž vyjádřením je snaha, aby bez ohledu na místo, kde je soukromoprávní poměr s mezinárodním prvkem řešen, bylo možné očekávat obdobný výsledek jak v kolizní, tak v procesní oblasti. Vnější rozhodovací harmonie by na úrovni mezinárodního práva soukromého Evropské unie mělo být dosaženo pomocí unifikovaných kolizních norem (obsažených mimo jiné v nařízení Řím I a nařízení Řím II) a unifikovaných norem mezinárodního práva procesního (obsažených mimo jiné v nařízení Brusel Ibis).
3. V českém vnitrostátním mezinárodním právu soukromém nacházíme základní kolizní normu, jež se dotýká duševněvlastnických právních poměrů, v ustanovení § 80 ZMPS. Podobně jako nacházíme např. v čl. 110 odst. 1 švýcarského IPRG, stanoví § 80 ZMPS, že se „*práva duševního vlastnictví řídí právním řádem státu, který tato práva přiznává a poskytuje jim ochranu*“. Toto ustanovení obsahuje pro určení práva rozhodného hraniční určovatel *lex loci protectionis*.
4. Kolizní normy můžeme nalézt také v některých mezinárodních úmluvách v oblasti práv k duševnímu vlastnictví, jako je např. čl. 5 odst. 2 ve spojení s čl. 5 odst. 1 Bernské úmluvy; čl. 2 odst. 2, čl. 4 C odst. 3, čl. 10 ter odst. 2 Pařížské unijní úmluvy; čl. 2 odst. 1 Římské úmluvy 1961; nebo ustanovení týkající se zacházení dle doložky nejvyšších výhod v čl. 4 Dohody TRIPS.

17.2 Přítomnost mezinárodního prvku a potenciální ubikvita

5. V práci jsme potvrdili závěr, který byl v minulosti zmíněn *Knapem, Kunzem a Opltovou*, že potenciální ubikvita nehmotných statků vede k časté přítomnosti mezinárodního prvku ve vztazích, v jejichž rámci dochází k užívání nehmotného statku. Teze, která byla vyslovena v 80. letech 20. století, potom platí v současné době elektronizace a globalizace o to více. Pro subjekty soukromých práv a povinností je poměrně „snadné“ vstoupit do soukromoprávního poměru s mezinárodním prvkem. Patrné to je zejména v případě využívání nehmotných statků, které jsou chráněny právy k duševnímu vlastnictví, na Internetu.
6. Oproti závěrům, které učinil v minulosti *Kučera*, jenž dospěl k tomu, že samotné duševněvlastnické vztahy díky teritorialitě ochrany neobsahují mezinárodní prvek, se domníváme, že v době elektronizace a digitalizace je mezinárodní prvek přítomný v podstatě u všech nehmotných statků, které jsou v elektronické podobě umístěny na Internetu. Z tohoto důvodu je velmi důležité zabývat se nejen kolizními aspekty smluvních či deliktních závazkových vztahů, ale i samotnou povahou absolutních práv duševního vlastnictví a v dané souvislosti aplikovat právní řád určený dle *lex loci protectionis*.

17.3 Práva k duševnímu vlastnictví a kvalifikace

7. Pro řešení soukromoprávních poměrů s mezinárodním prvkem, resp. interpretaci a aplikaci kolizních norem pro určení práva rozhodného, je stěžejní otázka kvalifikace, tedy právního hodnocení skutkového stavu za účelem jeho podřazení pod rozsah kolizní normy. Z hlediska právní kvalifikace je klíčové, zda jde o taková práva k nehmotným statkům, která působí *erga omnes* a zda jde o práva, která se vztahují k výsledkům lidské činnosti v oblasti kulturní, umělecké, vědecké, hospodářské či organizační. Kvalifikace je významná například pro rozlišování mezi právy, jež se vztahují ke hmotným a nehmotným statkům, odlišení všeobecných osobnostních práv od práv k duševnímu vlastnictví, odlišení režimu nekalosoutěžních nároků od nároků vyplývajících z ochrany duševního vlastnictví, odlišení jednotlivých práv k duševnímu vlastnictví či hodnocení, zda se jedná o smluvní či mimosmluvní závazkový vztah.

8. Stěžejní vlastností práv k duševnímu vlastnictví, která je významná také pro jejich kolizní uchopení, je jejich absolutní povaha. To znamená, že zákonodárce alokuje ve prospěch určitého subjektu či subjektů výhradní práva k užívání určitého statku, která zahrnují právo vyloučit ostatní subjekty z definovaného užívání (*ius excludendi*). Z tohoto důvodu nemůžeme mezi práva k duševnímu vlastnictví řadit ochranu proti nekalé soutěži, která zakládá toliko relativní majetková práva působící *inter partes*.
9. Rozlišování mezi hmotnými a nehmotnými statky se projevuje zejména v tom, že zatímco u práv k duševnímu vlastnictví se uplatňuje hraniční určovatel *lex loci protectionis*, u soukromých subjektivních práv vztahujících se ke hmotným statkům používá mezinárodní právo soukromé jiné hraniční určovatele (typicky *lex rei sitae*).
10. Odlišení práv k duševnímu vlastnictví od všeobecných osobnostních práv hraje také svou významnou roli. Například věcná působnost nařízení Řím II se vůbec nevztahuje na deliktní nároky, které vyplývají ze zásahu do všeobecných osobnostních práv, a v dané souvislosti je nezbytné aplikovat § 101 ZMPS. Oproti tomu se však nařízení Řím II vztahuje na zásahy do osobnostních práv k duševnímu vlastnictví (může jít například o osobnostní práva autora či výkonného umělce, osobnostní práva původcovská apod.).
11. Hodnocení, o jaký druh práva k duševnímu vlastnictví se jedná, má význam proto, že u těchto práv dochází v globalizovaném světě k jejich častým překryvům či souběhům. Nositeli práv k duševnímu vlastnictví mohou být ve vztahu k témuž nehmotnému statku různé osoby. Práva k duševnímu vlastnictví mají různou dobu trvání a rozdílný režim převoditelnosti. Jeden nehmotný statek proto může spadat pod vícero režimů duševněvlastnické ochrany, případně může být současně chráněn i prostřednictvím všeobecných osobnostních práv nebo nekalosoutěžních pravidel, přičemž kolizní normy stanoví pro tyto různé skutkové podstaty odlišné hraniční určovatele. Na základě kvalifikace tak můžeme dojít k aplikaci odlišných kolizních norem, které mohou vést k různým právním rozhodným.

17.4 Práva k duševnímu vlastnictví a princip teritoriality

12. Z pohledu mezinárodního práva soukromého ani práva duševního vlastnictví neexistuje nic jako celosvětová duševněvlastnická ochrana. Ochrana je poskytována ve vztahu k témuž nehmotnému statku v každém státě zvlášť, přičemž jednotlivé ochrany jsou na sobě teritoriálně, personálně, věcně a časově nezávislé. Zveřejněný nehmotný statek je tak sice ve všech státech povahově stejný, nicméně právně může být v některých jurisdikcích chráněn a v jiných nikoliv.
13. Některé přirozené povahové vlastnosti předmětů tvořících duševní vlastnictví, jako je např. *potenciální ubikvita*, jsou do určité míry rozporné s principy, kterými jsou ovládána práva k duševnímu vlastnictví a mezinárodní právo soukromé. Typicky jde o princip/zásadu teritoriality, resp. teritorialitu ochrany, která se projevuje mj. v nezávislosti ochrany co do jejích forem, rozsahu, doby trvání, výjimek a omezení, převoditelnosti práv atd. v jednotlivých státech.
14. Princip teritoriality není výslovně zakotven v žádné z mezinárodních smluv v oblasti ochrany duševního vlastnictví, nicméně je nepřímou dovozován z jiných principů, na kterých jsou dané mezinárodní smlouvy postaveny. Jako příklad můžeme uvést čl. 5 odst. 1 a 2 Bernské úmluvy, čl. 2 odst. 1 Pařížské unijní úmluvy nebo čl. 3 odst. 1 Dohody TRIPS.
15. Princip teritoriality můžeme dovozovat také ze zvláštních vlastností nehmotných statků. Každý nehmotný statek je ze své podstaty „normativním jevem“, neboť vždy záleží na tom, zda k němu zákonodárce založí práva absolutní povahy, či nikoliv.
16. Princip teritoriality práv k duševnímu vlastnictví má také ten význam, že duševněvlastnická ochrana může být narušena pouze jednáními, která mají dopad na území toho státu, jenž ochranu přiznává. Z tohoto důvodu mohou být porušena práva k duševnímu vlastnictví státu, který je přiznává a poskytuje jim ochranu, pouze takovými jednáními, která se přímo uskutečňují na území daného státu, anebo která mají na území daného státu nepřímé účinky. Soud státu *legis fori* může rozhodovat o nárocích vzniklých ze zásahů do cizích práv k duševnímu vlastnictví a aplikovat cizí právo k duševnímu vlastnictví, nicméně vždy pouze s účinky pro území toho státu, který ochranu přiznává.

17. V souladu se závěry německé doktríny jsme dospěli k závěru, že princip teritoriality práv k duševnímu vlastnictví je ve svém základu hmotněprávním principem a zásadou mezinárodního práva veřejného, jež souvisí s regulací práv k nehmotným statkům, a podle které podle které právní úprava státu zakazuje na svém území určitá jednání.

17.5 Princip teritoriality a hraniční určovatel *lex loci protectionis*

18. Princip teritoriality bývá v kolizní oblasti spojován s hraničním určovatelem *lex loci protectionis*. Ačkoli se princip teritoriality a *lex loci protectionis* do určité míry překrývají, je třeba tyto pojmy od sebe oddělovat. Z historického hlediska vychází hraniční určovatel *lex loci protectionis* z principu teritoriality, nicméně jím nutně nemusí být zdůvodňován. Princip teritoriality ob stojí sám o sobě i mimo rámec kolizního práva, ať již se jedná o jeho mezinárodněprávní rozměr (územní svrchovanost státu), nebo rozměr hmotněprávní (územní působnost norem duševního vlastnictví). Stejně tak samostatně ob stojí i *lex loci protectionis*, který ve vztazích s mezinárodním prvkem vyjadřuje, kterým právním řádem se má daný poměr řídit (v tomto případě právem země, která poskytuje danému právu ochranu) a v jakém rozsahu se má tento právní řád aplikovat. *Lex loci protectionis* je hraničním určovatelem, a tedy institutem kolizního práva.
19. Protipól k principu teritoriality tvoří tzv. princip univerzality, který bývá spojován nejčastěji s hraničním určovatelem *lex originis*. Princip univerzality bývá zdůrazňován v souvislosti s autorskoprávní ochranou, a to zejména ohledně prvotního nositelství práv k duševnímu vlastnictví. Tento názor nesdílíme. Domníváme se, že posuzování dílčích otázek dle *lex originis* vede k arbitrárnosti a je v rozporu s požadavkem rovného zacházení mezi cizozemci a domácími nositeli práv. Dle našeho názoru by se dle *lex loci protectionis* měly posuzovat v plné míře i otázky spojené s nositelstvím práv a užitím předmětů duševního vlastnictví na Internetu. Náš názor ohledně převládající pozice principu teritoriality je v unijním právu potvrzen celou řadou rozsudků SDEU a také legislativním vývojem v rámci sekundárního práva EU.
20. Pod rozsah *lex loci protectionis* spadají otázky spojené se vznikem duševněvlastnické ochrany, otázka nositelství práv, otázka převoditelnosti

práv, otázka použití těchto práv jakožto zajišťovacích institutů, rozsah ochrany, jež je danému nehmotnému statku na daném území poskytována, a nároky, které vyplývají ze zásahu do práv k duševnímu vlastnictví. Rozsah účinků hraničního určovatele *lex loci protectionis* se proto *de facto* blíží tomu, co znamená princip teritoriality v oblasti hmotného práva k duševnímu vlastnictví.

17.6 *Lex loci protectionis* a nařízení Řím II

V rovině unijního kolizního práva je hraniční určovatel *lex loci protectionis* obsažen v čl. 8 odst. 1 nařízení Řím II, který se vztahuje na mimosmluvní závazkové vztahy vznikající z porušení práv k duševnímu vlastnictví. Pro porušení jednotného práva duševního vlastnictví Společenství (resp. jednotného unijního práva duševního vlastnictví) se dle článku 8 odst. 2 nařízení Řím II použije přednostně hmotněprávní ochrana v příslušném sekundárním předpisu (nařízení). Pokud právní úprava chybí, je nutné aplikovat hraniční určovatel *lex loci delicti commissi*.

21. V případě, že dojde k porušení práv k duševnímu vlastnictví na Internetu, jedná se z podstaty věci o ubikvitní porušení a na základě *lex loci protectionis* jsou aplikovatelné všechny právní řády států, pro které je uplatňována ochrana dotčených práv. V případě průmyslových práv je nutné aplikovat všechny dotčené právní řády, které průmyslovému právu poskytují ochranu.
22. Dle nařízení Řím II je vyloučena volba práva pro mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z práv k duševnímu vlastnictví. Dle našeho názoru by nicméně volba práva mohla být umožněna pro otázku nároků z porušení vyplývajících. Otázka, jaké nároky budou v řízení uplatněny, je volbou žalobce. Ten si vybírá takový nárok, který je pro něj nejvhodnější a nejefektivnější. Pokud by si strany mohly zvolit právo, kterým se řídí nároky z porušení, nedošlo by tím, podle našeho názoru, k popření základních principů práv k duševnímu vlastnictví.
23. Působnost rozhodného práva pro mimosmluvní závazkové vztahy vznikající z porušení práv k duševnímu vlastnictví může být omezena prostřednictvím institutu veřejného pořádku, a to imperativními normami či výhradou veřejného pořádku. Imperativní normou je dle našeho názoru například čl. 7 odst. 1 nařízení č. 2017/1128/EU.

17.7 Závazkové poměry s mezinárodním prvkem vztahující se k předmětům duševního vlastnictví

24. Kolizní normy pro smluvní závazkové vztahy týkající se práv k duševnímu vlastnictví jsou upraveny v rámci EU v nařízení Řím I. Jedná se o licenční smlouvy s mezinárodním prvkem a smlouvy o převodu (majetkových) práv k duševnímu vlastnictví s mezinárodním prvkem.
25. Výchozím hraničním určovatelem pro smlouvy s mezinárodním prvkem je volba práva. Tam, kde byla provedena volba práva, řídí se smlouva právem, které si strany zvolí, přičemž toto právo se vztahuje i na výklad, plnění závazků vyplývajících ze smluv, důsledky neplatnosti smlouvy apod.
26. V případě neexistence volby práva se bude právní režim smlouvy o převodu práv k duševnímu vlastnictví nebo licenční smlouvy řídit čl. 4 odst. 2 nařízení Řím I, tedy právním řádem státu, kde má strana, jež poskytuje charakteristické plnění, své obvyklé bydliště. Z hlediska aplikační praxe je problémem, že touto stranou může být u smluv o převodu práv nebo licenčních smluv jak převodce, tak nabyvatel.
27. Co se týče „jednoduchých“ smluv o převodu práv nebo licenčních smluv bude obvykle stranou, která poskytuje charakteristické plnění, převodce práv, resp. poskytovatel licence, neboť to bývá on, kdo se zasloužil o vznik nehmotného statku chráněného právem k duševnímu vlastnictví.
28. Ohledně „komplexních“ licenčních smluv, výhradních licenčních smluv, u kterých se poskytovatel sám musí zdržet užívání daného předmětu práv duševního vlastnictví, nebo u smluv, kde se nabyvatel podílí na dalším vývoji či má povinnost užívat předmět duševního vlastnictví kvalifikovaným způsobem, platí, že se smlouva může řídit právem státu, kde má naopak nabyvatel své obvyklé bydliště. Nabyvatel je totiž tím, kdo užíváním daného nehmotného statku a placením odměny za převod práv nebo licenčních poplatků poskytuje charakteristické plnění ze smlouvy.
29. V případě, že stranu, která poskytuje plnění charakteristické pro smlouvu, nelze určit, je možné využít únikovou doložku upravenou v čl. 4 odst. 3 nařízení Řím I, tedy právo země, která je se smlouvou úzeji spojena. Nařízení Řím I umožňuje také v případě, kdy

je ze všech okolností případu zřejmé, že je smlouva zjevně úžeji spojena s jinou zemí, použít právo této jiné země. Tyto únikové doložky umožňují zachování jisté flexibility právního řešení, která je nutná právě v oblasti smluv týkajících se duševního vlastnictví.

30. Pečlivá příprava licenční smlouvy či smlouvy o převodu průmyslového práva může výrazným způsobem zvýšit právní jistotu a předvídatelnost smluvních stran. Vzhledem k internacionalizaci a globalizaci v oblasti práv k duševnímu vlastnictví doporučujeme účastníkům soukromoprávních vztahů s mezinárodním prvkem, aby vždy zohlednili i ujednání o právu rozhodném (volbu práva). Výslovná volba práva může ulehčit nejen stranám, ale v případě sporu také soudu hledání rozhodného práva.
31. Při určování právního režimu smlouvy je nicméně nutné mít na paměti také to, že určité otázky se mohou řídit jiným právem rozhodným (tzv. meze obligačního statutu), resp. je nutné zohlednit dopad imperativních norem a výhrady veřejného pořádku. Z pohledu unijního práva se imperativní normy projevují zejména v právní úpravě ochrany proti omezování soutěže a antitrustových zákonů.

18 SUMMARY

18.1 Private international law and conflict of law rules for intellectual property rights

1. Private law relationships with the international (cross-border) element are governed by private international law rules. Based on these rules, we can find answers to question which law applies to private law relationship with an international element, which courts shall have jurisdiction and how to deal with a court decision outside of the State of its origin.
2. One of the goals of private international law is to achieve decisional harmony, i.e. to ensure that, irrespective of *forum*, similar results could be achieved both for conflict of law matters and procedural matters. In the European Union (EU), the decisional harmony should be achieved through the unified conflict of law rules contained, *inter alia*, in Rome I Regulation and Rome II Regulation, and the unified procedural rules contained, *inter alia*, in Brussels Ibis Regulation.
3. In the Czech private international law, the conflict of law rule for intellectual property rights is contained in § 80 of the Czech Private International Law Act (PILA), which provides that “*intellectual property rights are subject to the law of the State which recognizes these rights and provides them with protection*”. A similar provision can be found in Art. 110 (1) Swiss Private International Law Act (IPRG). *Both of these provisions contain lex loci protectionis connecting factor for determining the law applicable to intellectual property rights.*
4. Conflict of law rules for intellectual property rights are contained also in different international conventions on intellectual property rights, such as Art. 5 (2) in conjunction with Art. 5 (1) Berne Convention; Art. 2 (2), Art. 4C (3), Art. 10ter (2) Paris Convention; Art. 2 (1) Rome Convention 1961; or the most-favored-nation treatment clause in Art. 4 of the TRIPS Agreement.

18.2 International element and potential ubiquity

5. In this publication, we have confirmed conclusions from previous works of *Knap*, *Kunz*, and *Opltová*, that the potential ubiquity of intangible property leads to the presence of an international element in legal relationships in which intangible assets are used. This assumption, which was proposed in 1980s', is nowadays even more relevant in the context of digitalization and globalization. For private individuals, it is relatively easy to enter into private law relationships with an international element. This is evident especially in the use of intangible assets, which are protected by intellectual property rights, on the Internet.
6. Contrary to conclusions made by *Kučera*, who concluded that intellectual property rights do not contain international elements due to the principle of territoriality, we argue that because of digitalization, the international element is present in almost every intangible property placed on the Internet. For this reason, it is very important to deal not only with contractual or non-contractual aspects of intellectual property rights but also with the very nature of intellectual property rights and to apply applicable law determined according to the *lex loci protectionis*.

18.3 Intellectual property rights and legal qualification (characterization)

7. For private law relationships with international elements and interpretation of conflict of law rules, the most important issue is legal characterization, i.e. legal qualification of facts in order to subsume them under the scope of the relevant conflict of law rule. For legal characterization, it is important to distinguish whether the rights in question are “absolute” in nature (have *erga omnes* effects) and whether they are related to the results of human activities in the cultural, artistic, scientific or economic field. Legal characterization is important, for instance, to distinguish between rights relating to tangible and intangible property, to distinguish between personality rights and intellectual property rights, or unfair competition and intellectual property rights, as well as contractual and non-contractual aspects of intellectual property rights.

8. The most important characteristic feature of intellectual property rights, that is also crucial for conflict of law analysis, is their absolute nature. This means that the legislator allocates exclusive rights to use a certain asset for the benefit of a different entity or entities; these exclusive rights exclude others from using the relevant protected asset (*ius excludendi*). For this reason, it is not possible to classify an unfair competition as intellectual property rights; unfair competition forms relative rights with only *inter partes* legal effects.
9. The difference between tangible and intangible property is mainly reflected in the fact that for intellectual property rights the connecting factor *lex loci protectionis* is used, while for other categories of private subjective rights different types of connecting factors are used (typically *lex rei sitae* for property rights).
10. As mentioned earlier, it is necessary to distinguish intellectual property rights from personality rights. For example, Rome II Regulation does not apply to non-contractual obligations based on infringements of personality rights and defamation; for these issues, § 101 Czech PILA is applicable. On the other hand, Rome II Regulation applies to infringements of personal aspects of intellectual property rights, such as the author's moral rights.
11. The characterization of intellectual property rights is important because different rights, especially in our globalized and interconnected world, would often overlap. Different persons may be holders of intellectual property rights regarding the same intangible asset. Intellectual property rights might have different durations and be governed by different rules regarding their transferability. A single intangible asset may be governed by several different intellectual property protection regimes or, at the same time, might also be protected by personality rights or unfair competition rules. For these different issues, conflict of law rules prescribe different connecting factors. Thus, based on the qualification, it is possible to apply different conflict of law rules to the same factual situation, leading to different applicable laws.

18.4 Intellectual property rights and the principle of territoriality

12. From the perspective of private international law and intellectual property rights, there is no worldwide or uniform regime for intellectual property protection. Therefore, protection to the intangible assets is granted in each State separately; each national protection being territorially, personally, materially and temporary independent of another. Thus, while the intangible assets in their nature are the same in all respective States, they might be protected only in several jurisdictions, but not in others.
13. Some of the inherent characteristics of intangible assets protected by intellectual property rights, such as potential ubiquity, can collide with the principles governing both intellectual property rights and private international law. This concerns, mainly, the principle of territoriality, which reveals itself, *inter alia*, in different national rules for scope, duration, exceptions, limitations or transferability of intellectual property rights.
14. The principle of territoriality is not expressly provided for in any of the international treaties and conventions in the field of intellectual property rights. However, it could be indirectly derived from other principles governing relevant international conventions; such as Art. 5 (1) and (2) Berne Convention, Art. 2 (1) Paris Union Convention or Art. 3 (1) TRIPS Agreement.
15. The principle of territoriality could also be deduced from the characteristics of intangible assets. Every intangible asset is, by its very nature, “a normative phenomenon”, since it always depends on whether or not the legislator creates absolute rights over it.
16. The principle of territoriality of intellectual property rights also means that intellectual property rights can be infringed only by acts having an impact on the territory of the State granting them protection. For that reason, intellectual property rights granted by a particular State can only be infringed by acts that take place directly in or have indirect effects in the territory of that particular State. Courts of the *forum* State have jurisdiction to rule on claims arising

out of infringements of foreign intellectual property rights and apply foreign laws, but only with effects for the territory of the granting State.

17. Following the conclusions of the German doctrine, we argue that the principle of territoriality of intellectual property rights is, in its essence, both a principle of substantive (material) law and principle of public international law that relates to the regulation of intangible property. The principle of territoriality also infers that States may prohibit certain acts on their territory.

18.5 Principle of territoriality and connecting factor *lex loci protectionis*

18. In private international law, the principle of territoriality is often associated with the connecting factor *lex loci protectionis*. Although the principle of territoriality and *lex loci protectionis* connecting factor do overlap to some extent, it is necessary to distinguish them to some extent. Historically, the *lex loci protectionis* connecting factor has been rooted in the principle of territoriality. However, the principle of territoriality can “stand independently” and beyond the realm of private international law, either as a principle of public international law (territorial sovereignty) or as a principle of substantive (material) law (territorial scope of intellectual property law rules). Similarly, *lex loci protectionis* is an independent element, both as connecting factor determining law applicable (law of the State for which protection is sought), and factor determining the scope of the applicable law. *Lex loci protectionis* is thus an institute of private international law.
19. The counterpart to the principle of territoriality is the principle of universality. This principle is usually associated with the *lex originis* connecting factor. The principle of universality has been emphasized in the context of copyright protection, in particular concerning initial ownership of intellectual property rights. We do not share this view. We argue that the application of the *lex originis* connecting factor leads to arbitrary results and conflicts with the requirement of equal treatment between foreign and domestic right holders. In our opinion, *lex loci protectionis* should apply to issues related to the ownership of intellectual property rights and the use of protected intellectual

property on the Internet. Our conclusion as to the prevailing position of the principle of territoriality has been confirmed in a number of judgments of the Court of Justice of the EU and the development of EU secondary legislation.

20. Applicable law determined according to the *lex loci protectionis* connecting factor regulates issues relating to the creation of intellectual property, transferability of intellectual property rights, the scope of protection afforded, etc. The scope of legal effects of the *lex loci protectionis* connecting factor is therefore similar to the legal implications of the principle of territoriality in the area of substantive (material) law.

18.6 *Lex loci protectionis* and Rome II Regulation

21. In the EU private international law, the *lex loci protectionis* is contained in Art. 8 (1) Rome II regulation. This provision provides for conflict of law rules for non-contractual obligations arising out of infringements of intellectual property rights. Art. 8 (2) Rome II Regulation stipulates a special conflict of law rule for the unitary community (EU) intellectual property rights for those questions which are not regulated in the respective community (EU) instrument. These issues are governed by *lex loci delicti commissi*.
22. The infringement of intellectual property rights on the Internet is, by definition, a ubiquitous infringement. Based on the *lex loci protectionis*, all national laws of the States for which protection is claimed shall be applicable. In the case of infringement of industrial property rights, it is necessary to apply laws of all States, which protect the relevant industrial property rights.
23. Rome II Regulation excludes a choice of law for non-contractual obligations arising out of infringements of intellectual property rights. In our opinion, choice of law should be allowed in relation to remedies and sanctions. This possibility of choice of law would not, in our opinion, contravene the basic principles of intellectual property rights.

24. The scope of law applicable to non-contractual obligations arising out of infringements of intellectual property rights may be limited by public policy considerations (*ordre public*) or mandatory rules (for instance, Art. 7 (1) of Regulation no. 2017/1128/EU).

18.7 Contractual aspects of intellectual property rights with an international element

25. Conflict of law rules for contractual obligations relating to intellectual property rights. i.e. license contracts and contracts for transfer/assignment of intellectual property rights, are contained in the Rome I Regulation.
26. The default connecting factor is the choice of law under Art. 3 Rome I Regulation. If parties choose law applicable, the contract shall be governed by the law chosen by the parties, which shall apply, *inter alia*, to the interpretation, performance or breach of the contract.
27. In the absence of choice of law, the contract related to the intellectual property rights shall be governed under Art. 4 (2) Rome I Regulation by the law of the State where party providing “characteristic performance” has its habitual residence. However, this determination could be problematic, because both the licensor/transferor and the transferee/licensee may be the party providing characteristic performance for the contract.
28. With regards to “simple” contracts related to intellectual property rights, it is usually the licensor/transferor who provides the characteristic performance, because it is he/she who has contributed to the creation of the intangible asset protected by the intellectual property right in question.
29. With regards to more “complex” contracts related to intellectual property rights, such as exclusive license contracts for which the licensor has to refrain from using the subject-matter of intellectual property right, or contracts where the licensee is involved in development of the product, the contract shall be governed by the law of the State where the licensee/transferee has his/her habitual residence. The licensee is the party, who exploits the immaterial property right

of the licensor, usually against payment of license fee (royalties). Therefore, the licensee/transferee could also be the party that performs the characteristic performance for the contract.

30. If it is not possible to identify the party which provides the characteristic performance, Art. 4 (3) Rome I Regulation contains an “escape clause” based on more close connection of the contract with another State. Under Art. 4 (4) Rome I Regulation, it is also possible to apply law of the State with which the contract is most closely connected. These escape clauses allow for more flexibility in the area of contractual dealings with intellectual property rights.
31. Careful drafting of contracts related to intellectual property rights may significantly increase legal certainty and predictability for the contractual parties. Due to internationalization and globalization in the field of intellectual property rights, we recommend participants of private law relationships with an international element to always take into account conflict of law rules and to choose the law governing their contract.
32. However, when determining the law applicable to the contract, it is necessary to remember that certain issues might be governed by different laws, such as mandatory rules or *ordre public*. From the perspective of the EU law, these mandatory rules are reflected mainly in the area of unfair competition and antitrust law.

LITERATURA A DALŠÍ POUŽITÉ ZDROJE

Monografie

- AHRENS, Claus. *Gewerblicher Rechtsschutz*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2008, 494 s. ISBN 978-3-16-149556-4.
- AHRENS, Hans-Jürgen a Mary-Rose McGUIRE. *Modellgesetz für Geistiges Eigentum: Normtext und Begründung*. München: Sellier European Law Publishers, 2012. ISBN 978-3-86653-952-5.
- AHRENS, Sönke. *Geistiges Eigentum und Wettbewerbsrecht: gewerblicher Rechtsschutz – Urheberrecht – unlauterer Wettbewerb*. 2. vyd. Wiesbaden: Springer Gabler, 2016, 292 s. ISBN 978-3-658-14312-1.
- BAHÝŤOVÁ, Lenka et al. *Ústava České republiky: komentář*. Praha: Linde, 2010, 1533 s. ISBN 978-80-7201-814-7.
- BASEDOW, Jürgen (ed.). *Conflict of Laws in Intellectual Property. The CLIP Principles and Commentary*. Oxford: Oxford University Press, 2013, 507 s. ISBN 978-0-19-966508-2.
- BASEDOW, Jürgen, Josef DREXL, Annette KUR a Axel METZGER. *Intellectual Property in the Conflict of Laws*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2005, 269 s. ISBN 3-16-148513-0.
- BASEDOW, Jürgen, Toshiyuki KONO a Axel METZGER. *Intellectual property in the global arena: jurisdiction, applicable law, and the recognition of judgments in Europe, Japan and the US*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2010, 404 s. ISBN 978-3-16-150444-0.
- BASEDOW, Jürgen, Gisela RÜHL, Franco FERRARI a Pedro Alberto De MIGUEL ASENSIO. *Encyclopedia of Private International Law. Volume 1*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017, 886 s. ISBN 978-1-78254-722-8.
- BECKSTEIN, Frank. *Einschränkungen des Schutzlandprinzips: die kollisionsrechtliche Behandlung von Immaterialgüterrechtsverletzungen im Internet*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2010, 404 s. ISBN 978-3-16-150310-8.
- BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Římská úmluva a nařízení Řím I. Komentář v širších souvislostech evropského a mezinárodního práva soukromého*. 1. díl. Praha: C. H. Beck, 2009, 1316 s. ISBN 978-80-7400-176-5.

- BENKARD, Georg et al. *Europäisches Patentübereinkommen*. 2. vyd. München: C. H. Beck, 2012, 2087 s. ISBN 978-3-406-60579-6.
- BENKARD, Georg et al. *Patentgesetz; Gebrauchsmustergesetz; Patentkostengesetz*. 11. vyd. München: C. H. Beck, 2015, 2327 s. ISBN 978-3-406-66359-8.
- BODENHAUSEN, G. H. C. *Guide to the application of the Paris convention for the protection of industrial property: as revised at Stockholm in 1967*. Geneva: BIRPI, 1968, 255 s.
- BŘÍZA, Petr et al. *Zákon o mezinárodním právu soukromém: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014, 745 s. ISBN 978-80-7400-528-2.
- CALLIES, Graf-Peter. *Rome Regulations: Commentary*. 2. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2015, 988 s. ISBN 978-90-411-4754-7.
- CONNELLYKOHUTOVÁ, Radka. *Databáze ve věku informační společnosti a jejich právní ochrana*. Praha: C. H. Beck, 2013, 207 s. ISBN 978-80-7400-493-3.
- COOTER, Robert a Thomas S. ULEN. *Law and economics*. 6. vyd. Harlow: Pearson Education, 2014, 538 s. ISBN 978-1-292-02184-3.
- COPINGER, Walter A. a J. M. EASTON. *The law of copyright, in works of literature and art... together with international and foreign copyright, with the statutes relating thereto, and references to the English and American decisions*. 1915.
- ČEPELKA, Čestmír a Pavel ŠTURMA. *Mezinárodní právo veřejné*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2018, 549 s. ISBN 978-80-7400-721-7.
- DAVID, Lucas. *Lexikon des Immaterialgüterrechts*. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 2005, 445 s., Schweizerisches Immaterialgüter- und Wettbewerbsrecht, I/3. ISBN 978-3-7190-2317-1.
- DERCLAYE, Estelle. *The legal protection of databases: a comparative analysis*. Cheltenham, UK; Northampton, MA: Edward Elgar, 2008, 362 s. ISBN 978-1-84720-133-1.
- DERCLAYE, Estelle a Matthias LEISTNER. *Intellectual property overlaps: a European perspective*. Oxford: Hart publishing, 2011, 345 s. ISBN 978-1-84113-950-0.
- DOBROVOLNÁ, Eva et al. *Evropské soukromé právo v čase a prostoru. II. díl: Část deskriptivní, analytická a systémově analytická*. Brno: Masarykova univerzita, 2018, 396 s. ISBN 978-80-210-8905-1.
- DRAHOS, Peter. *A philosophy of intellectual property*. Surrey: Ashgate, 1996, 257 s. ISBN 978-1-85521-240-4.

- DRAŠTÍK, Antonín et al. *Trestní zákoník: komentář. I. díl: § 1 až 232*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 1490 s. ISBN 978-80-7478-790-4.
- DREXL, Josef a Annette KUR. *Intellectual property and private international law*. Oxford: Hart, 2005, 371 s. ISBN 978-1-84113-539-7.
- DUTFIELD, Graham. *Protecting traditional knowledge and folklore: a review of progress in diplomacy and policy formulation*. Geneva (Switzerland): International Centre for Trade and Sustainable Development (ICTSD): United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD), 2003. ISSN 1681-8954.
- DUTFIELD, Graham a Uma SUTHERSANEN. *Global intellectual property law*. Cheltenham, UK; Northampton, MA: Edward Elgar, 2008, 370 s. ISBN 978-1-84720-364-9.
- ELIÁŠ, Karel. *Občanský zákoník: velký akademický komentář: úplný text zákona s komentářem, judikaturou a literaturou podle stavu k 1. 4. 2008. 1. svazek: § 1–487*. Praha: Linde, 2008, 1391 s. ISBN 978-80-7201-687-7.
- FAWCETT, James J. a Paul TORREMANS. *Intellectual Property and Private International Law*. 2. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2011, 986 s. ISBN 978-0-19-955658-8.
- FERRARI, Franco a Stefan LEIBLE. *Rome I Regulation: The Law Applicable to Contractual Obligations in Europe*. München: Sellier European Law Publishers, 2009, 377 s. ISBN 978-3-86653-857-3.
- FICHTE, Johann Gottlieb. *Beweis der Unrechtmäßigkeit des Büchernachdrucks. Ein Raisonement und eine Parabel* [online]. 1793 [cit. 6. 6. 2019]. Dostupné z: <http://archiviomarini.sp.unipi.it/17/1/fichde.pdf>
- GOLDHAMMER, Michael. *Geistiges Eigentum und Eigentumstheorie: Rekonstruktion der Begründung von Eigentum an immateriellen Gütern anhand der US-amerikanischen Eigentumstheorie*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2012, 458 s. ISBN 978-3-16-150993-3.
- GOLDSTEIN, Paul a P. B. HUGENHOLTZ. *International copyright: principles, law and practice*. 2. vyd. Oxford (UK); New York (USA): Oxford University Press, 2010, 565 s. ISBN 978-0-19-973710-9.
- GÖTTING, Horst-Peter a Karsten SCHWIPPS. *Grundlagen des Patentrechts: eine Einführung für Ingenieure, Natur- und Wirtschaftswissenschaftler*. Stuttgart: Teubner, 2004, 190 s. ISBN 978-3-519-00306-9.

- GOTTSCHALK, Eckart et al. *Conflict of Laws in a Globalized World*. Cambridge: Cambridge University Press, 2007, 302 s. ISBN 978-0-521-87130-3.
- GSCHNITZER, Franz. *Sachenrecht*. Wien; New York: Springer-Verlag, 1968, 237 s.
- HILTY, Reto M. a Thomas JAEGER (eds.). *Europäisches Immaterialgüterrecht: Funktionen und Perspektiven*. Berlin Heidelberg: Springer, 2016, 767 s., MPI Studies on Intellectual Property, Competition and Tax Law, Band 26. ISBN 978-3-662-52662-0.
- HILTY, Reto M., Thomas JAEGER a Volker KITZ (eds.). *Geistiges Eigentum: Herausforderung Durchsetzung*. Berlin: Springer, 2008, 219 s., MPI studies on intellectual property, competition and tax law, 4. ISBN 978-3-540-69380-2.
- HORÁČEK, Roman, Karel ČADA a Petr HAJN. *Práva k průmyslovému vlastnictví*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2017, 480 s. ISBN 978-80-7400-417-9.
- HRNČÍŘIKOVÁ, Miluše a Lukáš RYŠAVÝ. *Mezinárodní právo soukromé. Procesní otázky*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014, 250 s. ISBN 978-80-244-4546-5.
- HUBER, Peter (ed.). *Rome II Regulation. Pocket Commentary*. Munich: Sellier, European Law Publishers, 2011, 470 s. ISBN 978-3-86653-092-8.
- HUBMANN, Heinrich, Horst-Peter GÖTTING a Hans FORKEL. *Gewerblicher Rechtsschutz: (Patent-, Gebrauchsmuster-, Geschmacksmuster-, Marken- und Wettbewerbsrecht): ein Studienbuch*. 6. vyd. München: Verlag C. H. Beck, 1998, 447 s. ISBN 978-3-406-38128-7.
- HULMÁK, Milan et al. *Občanský zákoník: komentář. V: Závažkové právo: obecná část (§ 1721–2054)*. Praha: C. H. Beck, 2014, 1317 s. ISBN 978-80-7400-535-0.
- CHLOUPEK, Vojtěch a Kateřina HARTVICOVÁ. *Patentový zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2017, 334 s. ISBN 978-80-7400-268-7.
- JACOB, Jan. *Ausschliesslichkeitsrechte an immateriellen Gütern: eine kantische Rechtfertigung des Urheberrechts*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2010, 232 s. ISBN 978-3-16-150615-4.
- JAKL, Ladislav. *Právní ochrana vynálezů a užitných vzorů: vypracování jejich popisů a nároků na ochranu*. Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 2004, 158 s. ISBN 978-80-7282-036-8.

- JAKL, Ladislav. *Nový občanský zákoník a práva k duševnímu vlastnictví*. Praha: Metropolitan university Prague Press, 2014, 244 s. ISBN 978-80-87956-01-4.
- JAKL, Ladislav. *Národní, mezinárodní a regionální systémy ochrany průmyslového vlastnictví*. 3. vyd. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2017, 279 s. ISBN 978-80-87956-43-4.
- JÄNICH, Volker. *Geistiges Eigentum – eine Komplementärserscheinung zum Sacheigentum?* Tübingen: Mohr Siebeck, 2002, 408 s. ISBN 978-3-16-147647-1.
- JEMELKA, Luboš et al. *Soudní řád správní: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, 1142 s. ISBN 978-80-7400-498-8.
- JENERÁL, Emil. *Mezinárodní úmluvy v patentovém právu*. Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 2004, 190 s. ISBN 978-80-7282-083-2.
- KLANG, Heinrich. *Kommentar zum Allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuch. Erster Band, zweiter Halbband: § 353 bis 530*. 2. vyd. Wien: Druck und Verlag der Österreichischen Staatsdruckerei, 1931, 476 s.
- KNAP, Karel. *Smluvní vztahy v právu autorském*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1967, 368 s.
- KNAP, Karel et al. *Práva k nehmotným statkům*. Praha: Codex, 1994, 245 s. ISBN 978-80-901185-3-9.
- KNAP, Karel a Otto KUNZ. *Mezinárodní právo autorské*. Praha: Academia, 1981, 495 s.
- KNAP, Karel, Otto KUNZ a Milena OPLTOVÁ. *Průmyslová práva v mezinárodních vztazích*. Praha: Academia, 1988, 444 s.
- KOHLER, Josef. *Das Autorrecht: eine zivilistische Abhandlung. Zugleich ein Beitrag zur Lehre vom Eigentum, vom Miteigentum, vom Rechtsgeschäft und vom Individualrecht*. Jena: Verlag von Gustav Fischer, 1880, 352 s.
- KOHLER, Josef. *Urheberrecht an Schriftwerken und Verlagsrecht*. Stuttgart: Ferdinand Enke, 1907, 515 s.
- KONO, Toshiyuki (ed.). *Intangible cultural heritage and intellectual property: communities, cultural diversity and sustainable development*. Antwerp: Intersentia, 2009, 415 s. ISBN 978-90-5095-758-8.

- KONO, Toshiyuki (eds.). *Intellectual property and private international law: comparative perspectives*. Oxford: Hart publishing 2012, 1132 s. ISBN 978-1-84946-231-0.
- KOUKAL, Pavel. *Právní ochrana designu – průmyslové vzory, autorská díla*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 139 s. ISBN 978-80-7357-886-2.
- KOUKAL, Pavel et al. *Zákon o ochranných známkách: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, 582 s. ISBN 978-80-7552-762-2.
- KOUKAL, Pavel. *Autorské právo, public domain a lidská práva*. Brno: Masarykova univerzita, 2019, 524 s. ISBN 978-80-210-9279-2.
- KOUKAL, Pavel, Miroslav ČERNÝ a Radim CHARVÁT. *Zákon o ochraně průmyslových vzorů: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 312 s. ISBN 978-80-7478-929-8.
- KOZIOL, Helmut a Rudolf WELSER. *Grundriß des bürgerlichen Rechts/ 2. 6. vyd.* Wien: Manz, 1982. ISBN 978-3-214-14696-2.
- KROPAJ, Marián a Mária KROPAJOVÁ. *Sub specie aeternitatis: život a dielo profesora Jána Švidroňa: (1952–2014)*. Bratislava: Ústav štátu a práva SAV, 2015, 315 s. ISBN 978-80-89019-30-4.
- KROPHOLLER, Jan. *Internationales Privatrecht*. 6. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2006, 792 s. ISBN 978-3-16-148923-5.
- KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ a Květoslav RŮŽIČKA. *Mezinárodní právo soukromé*. 8. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, 430 s. ISBN 978-80-7380-550-0.
- KUR, Annette a Thomas DREIER. *European intellectual property law: text, cases and materials*. Cheltenham, UK: Edward Elgar, 2013, 548 s. ISBN 978-1-84844-879-7.
- KYSELOVSKÁ, Tereza. *Vybrané otázky vlivu elektronizace na evropské mezinárodní právo soukromé a procesní: (se zaměřením na princip teritoriality a pravidla pro založení mezinárodní příslušnosti soudu ve sporech vyplývajících ze smluvních závazkových vztahů)*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2014. 228 s., Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity, řada teoretická, Edice Scientia, sv. 487. ISBN 978-80-210-7424-8.

- KYSELOVSKÁ, Tereza, Naděžda ROZEHNALOVÁ et al. *Rozhodování Soudního dvora EU ve věcech příslušnosti: analýza rozhodnutí dle nařízení Brusel Ibis*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014, 514 s., Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity, Řada teoretická – Acta Universitatis Brunensis Iuridica, sv. 507. ISBN 978-80-210-7770-6.
- KYSELOVSKÁ, Tereza, David SEHNÁLEK a Naděžda ROZEHNALOVÁ (eds.). *IN VARIETATE CONCORDIA: Soubor vědeckých statí k počtě prof. Vladimíra Týče*. Brno: Masarykova univerzita, 2019, 528 s., Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity, řada teoretická, Edice Scientia, sv. 651. ISBN 978-80-210-9332-4.
- LADAS, Stephen P. *The international protection of literary and artistic property*. New York: Macmillan, 1938.
- LANDES, William M. a Richard A. POSNER. *The Economic structure of intellectual property law*. Cambridge: Belknap Press of Harvard University Press, 2003, 442 s. ISBN 978-0-674-01204-2.
- LANGE, Knut Werner, Diethelm KLIPPEL a Ansgar OHLY. *Geistiges Eigentum und Wettbewerb*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2009, 195 s. ISBN 978-3-16-150004-6.
- LAVICKÝ, Petr. *Občanský zákoník: komentář. I: Obecná část (§ 1–654)*. Praha: C. H. Beck, 2014, 2380 s. ISBN 978-80-7400-529-9.
- LEIBLE, Stefan (ed.). *Der Schutz des Geistigen Eigentums im Internet*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2012, 246 s., Geistiges Eigentum und Wettbewerbsrecht, sv. 73. ISBN 978-3-16-152344-1.
- LEIBLE, Stefan a Ansgar OHLY (eds.). *Intellectual property and private international law*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2009, 270 s. ISBN 978-3-16-150055-8.
- LOEWENHEIM, Ulrich. *Handbuch des Urheberrechts*. 2. vyd. München: C. H. Beck, 2010, 2427 s. ISBN 978-3-406-58518-0.
- LOEWENHEIM, Ulrich, Matthias LEISTNER a Ansgar OHLY. *Urheberrecht: Kommentar*. 5. vyd. München: C. H. Beck, 2017, 3184 s. ISBN 978-3-406-67274-3.
- LYSINA, Peter, Michal ĎURIŠ a Miloš HAŤAPKA. *Mezinárodní právo súkromné*. 2. vyd. Bratislava: C. H. Beck, 2016, 510 s. ISBN 978-80-89603-43-5.
- MAGNUS, Ulrich et al. *Brussels I regulation*. München: Sellier European Law Publishers, 2007, 852 s. ISBN 978-3-935808-32-3.

- MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume III. Rome II Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2019, 762 s. ISBN 978-3-504-08007-5.
- MAGNUS, Ulrich a Peter MANKOWSKI (eds.). *European Commentaries on Private International Law ECPIL. Commentary. Volume II. Rome I Regulation*. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2017, 902 s. ISBN 978-3-504-08006-8.
- MALENOVSKÝ, Jiří. *Mezinárodní právo veřejné: obecná část a poměr ke jiným právním systémům*. 6. vyd. Brno: Doplněk, 2014, 499 s. ISBN 978-807239-318-3.
- MANKOWSKI, Peter. *Commercial law: article-by-article commentary*. First edition. Baden-Baden: Nomos, 2019, 1531 s. ISBN 978-3-8487-3315-6.
- MATTHEWS, Duncan. *Globalising Intellectual Property Rights: The TRIPS Agreement* [online]. Abingdon, UK: Taylor & Francis, 2002 [cit. 19. 8. 2019]. ISBN 978-0-203-28042-3. Dostupné z: doi:10.4324/9780203165683.
- MATULIONYTE, Rita. *Law Applicable to Copyright: A Comparison of the ALI and CLIP Proposals*. B.m.: Edward Elgar Publishing, 2011, 289 s. ISBN 978-0-85793-429-1.
- MELZER, Filip a Petr TÉGL. *Občanský zákoník: velký komentář. Svazek I: § 1–117*. 1. vyd. Praha: Leges, 2013, 649 s. ISBN 978-80-87576-73-1.
- MELZER, Filip a Petr TÉGL. *Občanský zákoník: velký komentář. Svazek III: § 419–654 a související společná a přechodná ustanovení*. 1. vyd. Praha: Leges, 2014, 1234 s. ISBN 978-80-7502-003-1.
- MELZER, Filip a Petr TÉGL. *Občanský zákoník: velký komentář. Svazek IX: § 2894–3081*. Praha: Leges, 2018, 1696 s. ISBN 978-80-7502-199-1.
- MERGES, Robert P. *Justifying intellectual property*. Cambridge: Harvard University Press, 2011, 405 s. ISBN 978-0-674-04948-2.
- MODIANO, Giovanna. *Le Contrat de licence de brevet: droit suisse et pratique communautaire*. Ženeva: Libraire Droz, 1979, 319 s.
- NARD, Craig Allen. *The law of patents*. New York: Aspen Publishers, 2008, 896 s. ISBN 978-0-7355-7245-4.
- NÖTH, Winfried. *Handbuch der Semiotik*. 2. vyd. Stuttgart: Metzler, 2000, 667 s. ISBN 978-3-476-01226-5.
- ONDREJOVÁ, Dana a David SEHNÁLEK. *Vliv práva Evropské unie na českou regulaci nekalé soutěže a nekalých obchodních praktik*. Brno: Masarykova univerzita, 2016, 315 s. ISBN 978-80-210-8398-1.

- OPPERMANN, Jan Philipp. *Die kollisionsrechtliche Anknüpfung internationaler Urheberrechtsverletzungen: das universelle Verständnis im Urheberrecht*. 1. vyd. Baden-Baden: Nomos, 2011, 200 s. ISBN 978-3-8329-6269-2.
- PAUKNEROVÁ, Monika, Naděžda ROZEHNALOVÁ, Marta ZAVADILOVÁ et al. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 928 s. ISBN 978-80-7478-368-5.
- PEUKERT, Alexander. *Güterzuordnung als Rechtsprinzip*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2008, 984 s. ISBN 978-3-16-149724-7.
- PEUKERT, Alexander. *Die Gemeinfreiheit: Begriff, Funktion, Dogmatik*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2012, 321 s., edice Geistiges Eigentum und Wettbewerbsrecht, sv. 63. ISBN 978-3-16-151714-3.
- PILA, Justine a Paul TORREMANS. *European intellectual property law*. Oxford: Oxford University Press, 2016, 671 s. ISBN 978-0-19-872991-4.
- POLČÁK, Radim et al. *Právo informačních technologií*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, 640 s. Právní monografie. ISBN 978-80-7598-045-8.
- POTĚŠIL, Lukáš, Lukáš HLOUCH a Vojtěch ŠIMÍČEK. *Soudní řád správný: komentář*. Praha: Leges, 2014, 1151 s. ISBN 978-80-7502-024-6.
- POTOČNÝ, Miroslav a Jan ONDŘEJ. *Mezinárodní právo veřejné: zvláštní část*. 6. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011, 533 s. ISBN 978-80-7400-398-1.
- PRCHAL, Petr. *Limity autorskoprávní ochrany*. Praha: Leges, 2016, 269 s. ISBN 978-80-7502-141-0.
- RANDA, Antonín. *Das Eigentumsrecht mit besonderer Rücksicht auf die Werthpapiere des Handelsrechtes nach österreichischem Rechte mit Berücksichtigung des gemeinen Rechtes und der neueren Gesetzbücher. Erste Hälfte*. 2. vyd. Leipzig: Breitkopf & Härtel, 1893, 564 s.
- RAUSCHER, Thomas. *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/ EuIPR. Kommentar. Band III. Rom I-VO, Rom II-VO*. 4. vyd. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2016, 1063 s. ISBN 978-3-504-47204-7.
- REHBINDER, Manfred a Alexander PEUKERT. *Urheberrecht: ein Studienbuch*. München: C. H. Beck, 2015, 447 s. ISBN 978-3-406-66845-6.
- RICKETSON, Sam a Jane C. GINSBURG. *International copyright and neighbouring rights: the Berne convention and beyond. Volume I*. 2. vyd. Oxford (UK): Oxford University Press, 2005, 878 s. ISBN 978-0-19-825946-6.

- RICHTER, Thomas. *Parteiautonomie im Internationalen Immaterialgüterrecht: Eine rechtsvergleichende Untersuchung de lege lata und de lege ferenda*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2017, 472 s. ISBN 978-3-16-154981-6.
- ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, 549 s. ISBN 978-80-7357-562-5.
- ROZEHNALOVÁ, Naděžda et al. *Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží – ano či ne?* Brno: Masarykova univerzita, 2012, 268 s. ISBN 978-80-210-5956-6.
- ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Instituty českého mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, 272 s. ISBN 978-80-7552-501-7.
- ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, 304 s. ISBN 978-80-7552-699-1.
- ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Jiří VALDHANS, Klára DRLIČKOVÁ a Tereza KYSELOVSKÁ. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vy. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, 389 s. ISBN 978-80-7598-123-3.
- RYCHETSKÝ, Pavel et al. *Ústava České republiky: ústavní zákon o bezpečnosti České republiky: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 1196 s. ISBN 978-80-7478-809-3.
- SÄCKER, Franz, J., Roland RIXECKER, Hartmut OETKER a Bettina LIMPERG. *Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch* [online]. 7. vyd. 2018 [cit. 10. 7. 2019]. Dostupné z: [Beck.online](#).
- SEIBL, Maximilian. *Die Beweislast bei Kollisionsnormen*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2009, 385 s. ISBN 978-3-16-150181-4.
- SELUCKÁ, Markéta. *Koupě a prodej: nový občanský zákoník, společná evropská právní úprava prodeje*. Praha: C. H. Beck, 2013, 245 s. ISBN 978-80-7400-471-1.
- SEVILLE, Catherine. *EU intellectual property law and policy*. Cheltenham: Edward Elgar, 2010, 431 s. ISBN 978-1-84720-123-2.
- SCHACK, Haimo. *Zur Anknüpfung des Urheberrechts im internationalen Privatrecht*. B.m.: Duncker & Humblot, 1979, 104 s. ISBN 978-3-428-44409-0.
- SCHACK, Haimo. *Urheber- und Urhebervertragsrecht*. 6. vyd. Tübingen: Mohr Siebeck, 2013, 724 s. ISBN 978-3-16-152502-5.
- SLÁDEČEK, Vladimír et al. *Ústava České republiky: komentář*. 2. Praha: C. H. Beck, 2016, 1301 s. ISBN 978-80-7400-590-9.

- SPÁČIL, Jiří. *Občanský zákoník: komentář. III: Věcná práva (§ 976–1474)*. Praha: C. H. Beck, 2013, 1260 s. ISBN 978-80-7400-499-5.
- SPÁČIL, Jiří. *Věcná práva: věcná práva, katastr nemovitostí a správa cizího majetku*. Praha: C. H. Beck, 2018, 301 s. ISBN 978-80-7400-711-8.
- SPINDLER, Gerald a Fabian SCHUSTER. *Recht der elektronischen Medien: Kommentar*. 3. vyd. München: C. H. Beck, 2015, 2717 s. ISBN 978-3-406-66383-3.
- SRSTKA, Jiří et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2017, 414 s. ISBN 978-80-7502-240-0.
- STIEPER, Malte. *Rechtfertigung, Rechtsnatur und Disponibilität der Schranken des Urheberrechts*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2009, 584 s. ISBN 978-3-16-150177-7.
- STOLL, Peter-Tobias, Jan BUSCHE a Katrin AREND. *WTO – trade-related aspects of intellectual property rights*. Leiden: Martinus Nijhoff Publishers, 2009, 909 s. ISBN 978-90-04-14567-2.
- STONE, Peter A. *EU private international law*. 2. vyd. Cheltenham: Edward Elgar, 2010, 562 s. ISBN 978-1-84844-083-8.
- ŠÁMAL, Pavel a Vladimír KRATOCHVÍL. *Trestní zákoník: komentář. I: § 1–139*. 2. Praha: C. H. Beck, 2012, 1450 s. ISBN 978-80-7400-428-5.
- ŠVIDROŇ, Ján. *Tvorba a právo*. Bratislava: Veda, 1991, 306 s. ISBN 80-224-0361-X.
- TELEC, Ivo. *Tvůrčí práva duševního vlastnictví*. Brno: Doplněk, Masarykova univerzita, 1994, 344 s. ISBN 978-80-210-0885-4.
- TELEC, Ivo. *Pojmové znaky duševního vlastnictví*. Praha: C. H. Beck, 2012, 153 s. ISBN 978-80-7400-425-4.
- TELEC, Ivo a Pavel TŮMA. *Autorský zákon: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2007, 971 s. ISBN 978-80-7179-608-4.
- TICHÝ, Luboš. *CISG (Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží): komentář*. Praha: C. H. Beck, 2017, 412 s. ISBN 978-80-7400-649-4.
- TICHÝ, Luboš. *Narižení č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy Řím II: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2018, 272 s. ISBN 978-80-7400-716-3.

- TORREMANS, Paul a Jon H. HOLLYHOAK. *Hollyoak and Torremans Intellectual Property Law*. 7. vyd. Oxford (UK): Oxford University Press, 2013, 718 s. ISBN 978-0-19-964331-8.
- TORREMANS, Paul, Uglješa GRUŠIĆ a James J. FAWCETT. *Cheshire, North & Fawcett Private international law*. 15. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2017, 1435 s. ISBN 978-0-19-967899-0.
- TROLLER, Alois. *Das internationale Privat- und Zivilprozessrecht im gewerblichen Rechtsschutz und Urheberrecht*. Basel: Verl. für Recht und Gesellschaft., 1952, 294 s.
- TROLLER, Alois. *Immaterialgüterrecht: Patentrecht, Markenrecht, Muster- und Modellrecht, Urheberrecht, Wettbewerbsrecht 1.1*. 3. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 1983, 540 s. ISBN 978-3-7190-0832-1.
- TŮMA, Pavel. *Smluvní licence v autorském právu*. Praha: C. H. Beck, 2007, 167 s. ISBN 978-80-7179-573-5.
- TÝČ, Vladimír a Radim CHARVÁT. *Zeměpisná označení v mezinárodních smlouvách a v právu Evropské unie*. Praha: Leges, 2016, 236 s. ISBN 978-80-7502-187-8.
- UBERTAZZI, Benedetta. *Exclusive jurisdiction in intellectual property*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2012, 341 s. Studien zum ausländischen und internationalen Privatrecht, sv. 273. ISBN 978-3-16-151954-3.
- ULMER, Eugen. *Urheber- und Verlagsrecht*. Berlin; Göttingen: Springer-Verl., 1960, 471 s. ISBN 9783540025061.
- ULMER, Eugen. *Die Immaterialgüterrechte im internationalen Privatrecht*. Köln: Carl Heymanns Verlag, 1975, 124 s. ISBN 3-452-17966-4.
- ULMER, Eugen. *Urheber- und Verlagsrecht*. Berlin; Heidelberg; New York: Springer, 1980, 610 s. ISBN 978-3-642-67820-2.
- VALDHANS, Jiří. *Právní úprava mimosmluvních závazkových vztahů s mezinárodním prvkem*. Praha: C. H. Beck, 2012, 277 s. ISBN 978-80-7400-412-4.
- VOJČÍK, Peter. *Právo duševního vlastnictví*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, 494 s. ISBN 978-80-7380-527-2.
- Von BAR, Christian a Peter MANKOWSKI. *Internationales Privatrecht*. 2. vyd. München: C. H. Beck, 2003, 745 s. ISBN 978-3-406-50350-4.
- Von BÜREN, Roland a Lucas DAVID. *Schweizerisches Immaterialgüter- und Wettbewerbsrecht I/I*. 2. vyd. Basel: Helbing & Lichtenhahn, 2002. ISBN 978-3-7190-2081-1.

- Von HEIN, Jan. *Internationales Privatrecht II: Internationales Wirtschaftsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 50–253)*. 7. vyd. München: C. H. Beck 2018, 2788 s. ISBN 976-3-406-66551-6.
- Von LEWINSKI, Silke. *Indigenous heritage and intellectual property: genetic resources, traditional knowledge and folklore*. 2. vyd. Austin: Wolters Kluwer, 2008, 536 s. ISBN 978-90-411-2492-0.

Odborné články

- BEIER, Friedrich Karl. Das auf internationale Markenlizenzverträge anwendbare Recht. *GRUR Int.*, 1981, č. 5.
- ČERMÁK, Karel. Kvalifikace v mezinárodním právu soukromém. *Právník*, 1999, roč. 138, č. 6. ISSN 0324-7007.
- CHRISTIE, Andrew F. Private international law principles for ubiquitous intellectual property infringement – a solution in search of a problem? *Journal of Private International Law*, 2017, roč. 13, č. 1, s. 152–183.
- De MIGUEL ASENSIO, Pedro Alberto. The Law Governing International Intellectual Property Licensing Agreements (A Conflict of Laws Analysis). *Research Handbook on Intellectual Property Licensing* [online]. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2013, s. 312–336 [cit. 5. 8. 2019]. Dostupné z: https://eprints.ucm.es/18063/1/pdemiguelasensio-IP_Licensing_2013.pdf
- DILLENZ, Walter. Überlegungen zum Domaine Public Payant. *Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht – Internationaler Teil*, 1983, č. 12, s. 920–926.
- ENGELS, Sebastian a Jan Bernd NORDEMANN. The Portability Regulation (Regulation EU) 2017/1128). A Commentary on the Scope and Application. *JIPITEC* [online]. 2018, č. 9, s. 179–200 [cit. 15. 9. 2019]. Dostupné z: https://www.jipitec.eu/issues/jipitec-9-2-2018/4728/JIPITEC_9_2_2018_179_Engels_Nordemann
- FARIDA, Shaheed. Report of the Independent Expert in the Field of Cultural Rights (A/HRC/17/38), 2011 [online]. Publikováno 21. 3. 2011 [cit. 5. 2. 2019]. Dostupné z: <https://www.refworld.org/docid/50f01fb12.html>
- GÖTTING, Horst-Peter. Der Begriff des Geistigen Eigentums. *Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht*, 2006, roč. 108, č. 5, s. 353–440. ISSN 0016-9420.

- HANSMANN, Henry a Marina SANTILLI. Authors' and Artists' Moral Rights: A Comparative Legal and Economic Analysis. *The Journal of Legal Studies*, 1997, roč. 26, č. 1, s. 95–143. ISSN 0047-2530.
- HERMANN-OTAVSKÝ, Karel. Právo autorské jakožto moc disponovati s dílem. *Soutěž a tvorba*, 1928, roč. 1, č. 1–2.
- HESS, Charlotte a Elinor OSTROM. Ideas, Artifacts, and Facilities: Information as a Common-Pool Resource. *Law and Contemporary Problems*, 2003, roč. 66, č. 1/2, s. 111–145. ISSN 0023-9186.
- HORÁK, Ondřej a Petr DOSTALÍK. Věc v právním smyslu v novém občanském zákoníku z právněhistorické perspektivy. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2013, roč. 21, č. 1, s. 14–21. ISSN 1210-9126.
- CHEN, Xiao Yi. A proposal for the International Convention for Protection against Unfair Competition. *European Intellectual Property Review*, 1996, roč. 18, č. 8, s. 450–453. ISSN 0142-0461.
- CHEN, Xiao Yi. The status of international protection against unfair competition. *European Intellectual Property Review*, 1997, roč. 19, č. 8, s. 421–424. ISSN 0142-0461.
- JEŽEK, Jiří. Mezinárodní dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví. *Právní rozhledy*, 1996, roč. 4, č. 8, s. 356–361. ISSN 1210-6410.
- KANT, Immanuel. Von der Unrechtmäßigkeit des Büchernachdrucks. *UFITA*, 1987, č. 106.
- KNAP, Karel. Užití autorského díla. In: *Aktuální otázky práva autorského, práv průmyslových, práva soutěžního*. 1974.
- KNAP, Karel. Grundzüge der persönlichkeitsrechtlichen Theorie im sozialistischen Urheberrecht. *UFITA*, 1977, roč. 79.
- KNAP, Karel. Der Öffentlichkeitsbegriff in den Begriffen der Werkveröffentlichung und der öffentlichen Werkwiedergabe. *UFITA*, 1982, roč. 92.
- KNAP, Karel. Quo vadis současného autorského práva. In: *Aktuální otázky práva autorského, práv průmyslových, práva soutěžního*. Praha: Ústav práva autorského a práv průmyslových, 1986.
- KNAP, Karel. Subjektivní práva a právem chráněné zájmy v oblasti práv k nehmotným statkům. *Aktuální otázky práva autorského, práv průmyslových, práva soutěžního*. 1988.

- KNAP, Karel a Milena OPLTOVÁ. Úloha a funkce průmyslověprávní ochrany v oblasti vědeckotechnického rozvoje socialistické společnosti. In: *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Praha: Ústav práva autorského a práv průmyslových, 1977.
- KOUKAL, Pavel a Helena PULLMANNOVÁ. CONSENSUAL SECURITY RIGHTS OVER INTELLECTUAL PROPERTY. *The Lawyer Quarterly* [online]. 2018, roč. 8, č. 4, s. 434–451 [cit. 27. 7. 2019]. ISSN 1805-840X. Dostupné z: <https://tlq.ilaw.cas.cz/index.php/tlq/article/view/305>
- KUR, Annette a Ulf MAUNSBACH. Choice of Law and Intellectual Property Rights. *Oslo Law Review* [online]. 2019, roč. 6, č. 1, s. 44–61 [cit. 8. 8. 2019]. Dostupné z: https://portal.research.lu.se/portal/files/65823815/choice_of_law_and_intellectual_property_rights.pdf
- KRÜGER, Christof. Zum Leistungsschutzrecht ausländischer ausübender Künstler in der Bundesrepublik Deutschland im Falle des sog. bootlegging. *GRUR Int.*, 1986, č. 6.
- KUR, Annette. TRIPs und das Markenrecht. *GRUR Int.*, 1994, č. 12.
- KYSELOVSKÁ, Tereza. Zpětný a další odkaz. In: *Sborník příspěvků z workshopu konaného dne 11. 12. 2008 na PrF MU Historie Mezinárodního práva soukromého*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008, s. 74–90, 193 s. ISBN 978-80-210-4767-9.
- KYSELOVSKÁ, Tereza. Interakce rozhodčího řízení a evropského práva. In: *Dny Práva – 2009 – Days of Law: The Conference Proceedings*. 1. vyd. Brno: Masaryk University, 2009, 3014 s. ISBN 978-80-210-4990-1.
- KYSELOVSKÁ, Tereza. Kritická analýza judikatury Soudního dvora EU ve věcech určení mezinárodní příslušnosti soudů v případě pomlvy a porušení osobnostních práv na internetu. *Časopis pro právní vědu a praxi*, Brno: Masarykova univerzita, 2018, roč. 26, č. 4, s. 589–610. ISSN 1210-9126. DOI 10.5817/CPVP2018-4-1
- MALENOVSKÝ, Jiří. O „chudokrevnosti“ mezinárodního rozměru české Ústavy a možných terapiích. *Právník*. 1997, roč. 136, č. 7. ISSN 0324-7007.
- MATULIONYTĚ, Rita. The Law Applicable to Online Copyright Infringements in the ALI and CLIP Proposals: A Rebalance of Interests Needed? *JIPITEC* [online]. 2011, roč. 2, č. 1, s. 26–36 [cit. 15. 8. 2019]. Dostupné z: <https://www.jipitec.eu/issues/jipitec-2-1-2011/2961/mat.pdf>

- MATULIONYTÉ, Rita. IP and Applicable Law in Recent International Proposals: Report for the International Law Association. *JIPITEC* [online]. 2012, roč. 3, č. 3, s. 263–305 [cit. 7. 8. 2019]. Dostupné z: <https://www.jipitec.eu/issues/jipitec-3-3-2012/3520/matuliaonyte.pdf>
- MELZER, Filip. Pojem věci v návrhu občanského zákoníku. *Právník*, 2007, roč. 146, č. 11, s. 1217–1230. ISSN 0324-7007.
- MELZER, Filip. Dispozitivní a kogentní normy v novém občanském zákoníku. *Právní rozhledy*, 2013, roč. 21, č. 7, s. 253–260. ISSN 1210-6410.
- OHLY, Ansgar. Geistiges Eigentum? *JuristenZeitung*, 2003, č. 11, s. 545–554. ISSN 0022-6882.
- SCHACK, Haimo. The Law Applicable to Unregistered IP Rights After Rome II. *Ritsumeikan Law Review* [online]. 2009, č. 26, s. 129–144 [cit. 7. 8. 2019]. Dostupné z: <http://www.ritsumei.ac.jp/acd/cg/law/lex/rlr26/haimo%20schack-2.pdf>
- TORREMANNS, Paul. Licenses and Assignments of Intellectual Property Rights under the Rome I Regulation. *Journal of Private International Law*, 2008, roč. 4, č. 3, s. 397–420. ISSN 1744-1048.
- SCHEINPFLUG, Karel. K § 18 zákona o právu autorském. *Soutěž a tvorba*, 1948, roč. 19, č. 6–7.
- SVOBODA, Ondřej. Smíšená či výlučná? Povaha Dohody WTO o usnadňování obchodu z pohledu evropského práva. *Jurisprudence*, 2015, č. 6, s. 24–31. ISSN 1802-3843.
- TÉGL, Petr. Stručný nástin úpravy věcných práv v návrhu nového občanského zákoníku, 1. část – obecné výklady, veřejné seznamy, držba, vlastnické právo. *Obchodní právo*, 2012, roč. 21, č. 3. ISSN 1210-8278.
- TÉGL, Petr. Úplatnost nabytí věcného práva jako podmínka fungování materiální publicity veřejných seznamů v novém občanském zákoníku. *Právní rozhledy*, 2013, roč. 21, č. 1, s. 28–33. ISSN 1210-6410.
- TELEC, Ivo. O nehmotných statcích a duševním vlastnictví. *Právní rozhledy*, 1997, roč. 5, č. 11, s. 549–554. ISSN 1210-6410.
- TELEC, Ivo. Vzácnost, jedinečnost a duševní vlastnictví. *Právník*, 2014, roč. 153, č. 11. ISSN 0324-7007.

- TRIMBLE, Marketa. The Multiplicity of Copyright Laws on the Internet. *Fordham Intellectual Property, Media and Entertainment Law Journal* [online]. 2015, roč. 25, č. 2 [cit. 2. 8. 2019]. Dostupné z: <https://papers.ssrn.com/abstract=2549101>
- TROLLER, Alois. Neuheit, Originalität und Vorprüfung im Muster- und Modellrecht. *GRUR Int.*, 1983, č. 6–7.
- TŮMA, Pavel. K problematice převoditelnosti majetkových autorských práv. *Bulletín advokacie*, 2012, č. 4, s. 64–71. ISSN 1210-6348.
- UBERTAZZI, Benedetta. Infringement and Exclusive Jurisdiction in Intellectual Property: a Comparison for the International Law Association. *JIPITEC* [online]. 2012, roč. 3, č. 3 [cit. 17. 8. 2019]. Dostupné z: <https://www.jipitec.eu/author?contributor=Ubertazzi,%20Benedetta>
- Von LEWINSKI, Silke. Die Diplomatische Konferenz der WIPO 2000 zum Schutz der audiovisuellen Darbietungen. *GRUR Int.*, 2001, č. 6.

Právní předpisy

Právo Evropské unie

Nařízení EU

- Nařízení Rady (ES) č. 40/94 ze dne 20. prosince 1993 o ochranné známce Společenství. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 22. 10. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A31994R0040>
- Nařízení Rady (ES) č. 2100/94 ze dne 27. července 1994 o odrůdových právech Společenství. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 22. 10. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A31994R2100>
- Nařízení Komise (ES) č. 1768/95 ze dne 24. července 1995, kterým se stanoví prováděcí pravidla pro odchylku podle čl. 14 odst. 3 nařízení (ES) č. 2100/94 o odrůdových právech Společenství. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 22. 10. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:31995R1768>

- Nariadení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 2. 10. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A32001R0044>
- Nariadení Rady (ES) č. 6/2002 ze dne 12. prosince 2001 o (průmyslových) vzorech Společenství. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 23. 10. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32002R0006>
- Nariadení Rady (ES) č. 510/2006 ze dne 20. března 2006 o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin, které bylo nahrazeno Nariadením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1151/2012 ze dne 21. listopadu 2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 22. 10. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32006R0510>
- Nariadení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 4. 1. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1551733330154&uri=CELEX:32008R0593>
- Nariadení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 4. 1. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1551733330154&uri=CELEX:32008R0593>
- Nariadení Rady (ES) č. 207/2009 ze dne 26. února 2009 o ochranné známce Společenství. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 15. 8. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX:32009R0207>
- Nariadení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 469/2009 ze dne 6. května 2009 o dodatkových ochranných osvědčeních pro léčivé přípravky (kodifikované znění). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 15. 8. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX%3A32009R0469>

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 18. 6. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A32012R0650>
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1151/2012 ze dne 21. listopadu 2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 7. 8. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX%3A32012R1151>
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 8. 8. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=celex%3A32012R1215>
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1257/2012 ze dne 17. prosince 2012, kterým se provádí posílená spolupráce v oblasti vytvoření jednotné patentové ochrany. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 8. 8. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32012R1257>
- Nařízení Rady (EU) č. 1260/2012 ze dne 17. prosince 2012, kterým se provádí posílená spolupráce v oblasti vytvoření jednotné patentové ochrany, pokud jde o příslušná ustanovení o překladu. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 7. 5. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32012R1260>
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013 ze dne 12. června 2013 o vymáhání práv duševního vlastnictví celními orgány a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1383/2003. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 4. 9. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX:32013R0608>

Nariadení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 251/2014 ze dne 26. února 2014 o definici, popisu, obchodní úpravě, označování a ochraně zeměpisných označení aromatizovaných vinných výrobků a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 1601/91. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 7. 5. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32014R0251>

Nariadení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2424 ze dne 16. prosince 2015, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 207/2009 o ochranné známce Společenství a nařízení Komise (ES) č. 2868/95, kterým se provádí nařízení Rady (ES) č. 40/94 o ochranné známce Společenství, a zrušuje nařízení Komise (ES) č. 2869/95 o poplatcích placených Úřadu pro harmonizaci ve vnitřním trhu. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 3. 9. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex:32015R2424>

Nariadení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1001 ze dne 14. června 2017 o ochranné známce Evropské unie. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 3. 9. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX%3A32017R1001>

Nariadení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1128 ze dne 14. června 2017 o přeshraniční přenositelnosti on-line služeb poskytujících obsah v rámci vnitřního trhu. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 4. 9. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32017R1128>

Směrnice EU

Směrnice Rady 93/83/EHS ze dne 27. září 1993 o koordinaci určitých předpisů týkajících se autorského práva a práv s ním souvisejících při družicovém vysílání a kabelovém přenosu. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 3. 9. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A31993L0083>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 96/9/ES ze dne 11. března 1996 o právní ochraně databází. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 6. 4. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A31996L0009>

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/71/ES ze dne 13. října 1998 o právní ochraně (průmyslových) vzorů. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 7. 2. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A31998L0071>
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 7. 2. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32001L0029>
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 7. 2. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32004L0048>
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES ze dne 11. května 2005 o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu a o změně směrnice Rady 84/450/EHS, směrnic Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 (směrnice o nekalých obchodních praktikách). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 20. 11. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32005L0029>
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/116/ES ze dne 12. prosince 2006 o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 9. 9. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32006L0116>
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/77/EU ze dne 27. září 2011, kterou se mění směrnice 2006/116/ES o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 9. 9. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32011L0077>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/943 ze dne 8. června 2016 o ochraně nezveřejněného *know how* a obchodních informací (obchodního tajemství) před jejich neoprávněným získáním, využitím a zpřístupněním. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 9. 9. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32016L0943>

Směrnice Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 2019/770 o některých aspektech smluv o poskytování digitálního obsahu a digitálních služeb. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 9.9.2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32019L0770>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2019/771 o některých aspektech smluv o prodeji zboží, o změně nařízení (EU) 2017/2394 a směrnice 2009/22/ES a o zrušení směrnice 1999/44/ES. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 9. 9. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=OJ:L:2019:136:FULL & from=ES>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/789 ze dne 17. dubna 2019, kterou se stanovují pravidla pro výkon autorského práva a práv s ním souvisejících, jež se použijí na některá online vysílání vysílacích organizací a převzatá vysílání televizních a rozhlasových programů, a kterou se mění směrnice Rady 93/83/EHS. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 13. 9. 2019]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2019.130.01.0082.01.CES & toc=OJ:L:2019:130:FULL

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790 ze dne 17. dubna 2019 o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 13. 9. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX:32019L0790> Mezinárodní smlouvy

Mezinárodní smlouvy

Bruselská úmluva o pravomoci soudů a výkonu rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních, přijata v roce 1968, vstup v platnost v roce 1973.

Dohoda o jednotném patentovém soudu 2013/C 175/01.

Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví [Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 191/1995 Sb., o sjednání Dohody o zřízení Světové obchodní organizace (WTO); Příloha 1C].

Montevideo Copyright Convention on the Literary and Artistic Property [online]. [cit. 2. 8. 2019]. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000155495>

Protokol k Madrské dohodě o mezinárodním zápisu ochranných známek sjednaný v Madridu dne 27.6.1989.

Římská úmluva o ochraně výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů a rozhlasových organizací z roku 1961.

Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 160/1991 Sb., o sjednání Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží [online]. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 15. 8. 2019].

Sdělení ministerstva zahraničních č. 48/2002 Sb. m. s. o přístupu České republiky ke Smlouvě Světové organizace duševního vlastnictví o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech.

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 69/2002 Sb. m. s., ze dne 1. července 2002, o přístupu České republiky k Úmluvě o udělování evropských patentů (Evropské patentové úmluvě) ze dne 5. října 1973.

Úmluva o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy, otevřená k podpisu v Římě dne 19. června 1980 [online]. [cit. 4. 1. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A41980A0934>

Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 133/1980 Sb. ze dne 8. července 1980, o Bernské úmluvě o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 9. září 1886, doplněné v Paříži dne 4. května 1896, revidované v Berlíně dne 13. listopadu 1908, doplněné v Bernu dne 20. března 1914 a revidované v Římě dne 2. června 1928, v Bruselu dne 26. června 1948, ve Stockholmu dne 14. července 1967 a v Paříži dne 24. července 1971.

Vnitrostátní předpisy

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 15. 8. 2019].

- Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku ČR. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 15. 8. 2019].
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 15. 8. 2019].
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 15. 8. 2019].
- Zákon č. 527/1990 Sb., o vynálezech a zlepšovacích návrzích. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 15. 8. 2019].
- Zákon č. 529/1991 Sb., o ochraně topografií polovodičových výrobků. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 15. 8. 2019].
- Zákon č. 126/1992 Sb., o ochraně znaku a názvu Červeného kříže a o Československém červeném kříži. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 15. 8. 2019].
- Zákon č. 478/1992 Sb., o užitných vzorech. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 15. 8. 2019].
- Zákon č. 60/2000 Sb., o ochraně olympijských symbolik. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 15. 8. 2019].
- Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon). In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 15. 8. 2019].
- Zákon č. 207/2000 Sb., zákon o ochraně průmyslových vzorů a o změně zákona č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 15. 8. 2019].
- Zákon č. 408/2000 Sb., o ochraně práv k odrudám rostlin a o změně zákona č. 92/1996 Sb., o odrudách, osivu a sadbě pěstovaných rostlin, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o ochraně práv k odrudám). In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 15. 8. 2019].
- Zákon č. 452/2001 Sb., ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 15. 8. 2019].
- Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 15. 8. 2019].

- Zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách a o změně zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o ochranných známkách). In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 15. 8. 2019].
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 15. 8. 2019].
- Zákon č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví a ochraně obchodního tajemství. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 15. 8. 2019].
- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 15. 8. 2019].
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 15. 8. 2019].
- Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 15. 8. 2019].
- Zákon č. 303/2013 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 15. 8. 2019].
- Zákon č. 355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy ČR v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 15. 8. 2019].

Zahraniční právní předpisy

- Code de la propriété intellectuelle [online]. [cit. 6. 6. 2019]. Dostupné z: <http://www.wipo.int/wipolex/en/profile.jsp?code=FR>
- Copyright Act of 1976 [online]. [cit. 6. 6. 2019]. Dostupné z: <https://www.copyright.gov/title17/92chap1.html>
- Bundesgesetz über das Internationale Privatrecht [online]. [cit. 12. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.admin.ch/opc/de/classified-compilation/19870312/index.html>
- Bundesgesetz vom 15. Juni 1978 über das internationale Privatrecht (IPR-Gesetz) [online]. [cit. 12. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10002426>

Bundesgesetz über das Urheberrecht an Werken der Literatur und der Kunst und über verwandte Schutzrechte (Urheberrechtsgesetz) vom 9. April 1936 (BGBl. Nr. 111/1936) [online]. [cit. 12. 10. 2019]. Dostupné z: https://www.ris.bka.gv.at/Dokument.wxe?Abfrage=BgblAlt&Dokumentnummer=bg11936_0111_00131

Bundesgesetz vom 15. Juni 1978 über das internationale Privatrecht [online]. [cit. 12. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10002426>

Bundesgesetz über das Internationale Privatrecht (IPRG) vom 18. Dezember 1987 (Stand am 1. Januar 2019) [online]. [cit. 12. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.admin.ch/opc/de/classified-compilation/19870312/index.html>

Bundesgesetz über das Urheberrecht und verwandte Schutzrechte vom 9. Oktober 1992 (SR 231.1) (Stand am 1. Januar 2017) [online]. [cit. 12. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.admin.ch/opc/de/classified-compilation/19920251/index.html>

Urheberrechtsgesetz vom 9. September 1965 (BGBl. I S. 1273), das zuletzt durch Artikel 1 des Gesetzes vom 1. September 2017 (BGBl. I S. 3346) geändert worden ist [online]. [cit. 12. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.gesetze-im-internet.de/urhg/BJNR012730965.html>

Elektronické dokumenty

CLIP. Comments on the European Commission's Proposal for a Regulation on the Law Applicable to Contractual Obligations („Rome I“) of December 15, 2005 and the European Parliament Committee on Legal Affairs Draft Report on the Proposal of August 22, 2006 [online]. 4. 1. 2007, 7 s. [cit. 10. 8. 2019]. Dostupné z: https://www.ip.mpg.de/fileadmin/ipmpg/content/stellungnahmen/comments-contractualobligations_01.pdf

Commission of the European Communities. Proposal for a Regulation of the European Parliament and the Council on the Law Applicable to Non-contractual Obligations (Rome II) [online]. COM(2003) 427 final, 22. 7. 2003, 50 s. [cit. 2. 8. 2019]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2003/EN/1-2003-427-EN-F1-1.Pdf>

- Commission of the European Communities. Proposal for a Regulation of the European Parliament and the Council on the law applicable to contractual obligations (Rome I) [online]. Brussels, 15. 12. 2005, 2005/0261 (COD) [cit. 21. 8. 2019]. Dostupné z: [http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/com/com_com\(2005\)0650_/com_com\(2005\)0650_en.pdf](http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/com/com_com(2005)0650_/com_com(2005)0650_en.pdf)
- Council of the European Union. Common position adopted by the Council with a view to the adoption of a Regulation of the European Parliament and of the Council on the law applicable to non-contractual obligations („ROMEII“) [online]. 11 8. 2006, 9571/06 [cit. 15. 8. 2019]. Dostupné z: <https://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN & f=ST%209751%2022006%20INIT>
- Důvodová zpráva k NOZ (konsolidovaná verze) [online]. [cit. 9. 4. 2019]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>
- Evropská komise. Pozměněný návrh nařízení Evropského Parlamentu a Rady o právu použitelném na mimosmluvní závazky („Řím II“) (předložená Komisí podle čl. 250 odst. 2 Smlouvy o ES) [online]. KOM/2006/0083 [cit. 5. 8. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:52006PC0083>
- EU Commission Handbook, Part. II, Protection of Geographic Indications in 160 countries around the world [online]. [cit. 19.8.2019].
- European Parliament. Report on the proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on the law applicable to non-contractual obligations (Rome II). Rapporteur: Diana Wallis [online]. A6-0211/2005, (COM(2003)0427 – C5-0338/2003 – 2003/0168(COD)) [cit. 15. 8. 2019]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=REPORT & reference=A6-2005-0211 & language=EN>
- European Parliament. European Parliament resolution of 10 May 2012 with recommendations to the Commission on the amendment of Regulation (EC) No 864/2007 on the law applicable to non-contractual obligations (Rome II) [online] 2009/2170(INI) [cit. 15. 8. 2019]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2012-0200+0+DOC+XML+V0//EN>

- Hamburg Group for Private International Law. Comments on the European Commission's Draft Proposal for a Council Regulation on the Law Applicable to Non-Contractual Obligations [online]. [cit. 7. 8. 2019]. Dostupné z: https://scholarship.law.duke.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1987&context=faculty_scholarship
- International Law Association (ILA). ILA Guidelines on Intellectual Property and Private International Law [online]. Draft of 25 September 2015 [cit. 15. 8. 2019]. Dostupné z: https://www.ip.mpg.de/fileadmin/IP/pdf3/ILA_Guidelines-16Oct2015.pdf
- International Institute for the Unification of Private Law. UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts [online]. 2016 [cit. 17. 8. 2019]. Dostupné z: <https://www.unidroit.org/english/principles/contracts/principles2016/principles2016-e.pdf>
- Joint Recommendation Concerning Provisions on the Protection of Marks, and Other Industrial Property Rights in Signs, on the Internet (with Explanatory Notes). Adopted by the Assembly of the Paris Union for the Protection of Industrial Property and the General Assembly of the World Intellectual Property Organization (WIPO) [online]. Thirty-Sixth Series of Meetings of the Assemblies of the Member States of WIPO September 24 to October 3, 2001 [cit. 12. 8. 2019]. Dostupné z: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_845.pdf
- Evropská komise. Návrh Nařízení Evropského parlamentu a Rady o společné evropské právní úpravě prodeje, (COM (2011) 635) [online]. [cit. 11. 10. 2011]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0635:FIN:en:PDF>
- Oznámení podle čl. 29 odst. 1 nařízení (ES) č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II) [online]. 2010/C 343/05 [cit. 12. 9. 2019]
- Note on the meanings of the term „public domain“ in the Intellectual Property System with special reference to the protection of Traditional Knowledge and Traditional Cultural Expressions/Expressions of Folklore. WIPO/GRTKF/IC/17/INF/8. 24. 11. 2010 [online]. [cit. 5. 6. 2019]. Dostupné z: http://www.wipo.int/edocs/mdocs/tk/en/wipo_grtkf_ic_17/wipo_grtkf_ic_17_inf_8.doc, s. 12.

- Prohlášení komise týkající se čl. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES o vymáhání práv duševního vlastnictví [online], 2005/295/ES, 13. 4. 2005, L94/37 [cit. 4. 8. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32005C0295>
- Principles of Private International Law on Intellectual Property Rights (Joint Proposal Drafted by Members of the Private International Law Association of Korea and Japan (Waseda University Global COE Project)) [online]. 14. October 2010 [cit. 15. 8. 2019]. Dostupné z: <http://www.win-cls.sakura.ne.jp/pdf/28/08.pdf>
- Proposal for a Regulation of the European Parliament and the Council on the law applicable to contractual obligations (Rome I), COM (2005) 650 final [online]. [cit. 5. 6. 2019]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/procedure/EN/2005_261
- Proposal for a Regulation of the European Parliament and the Council on the Law Applicable to Non-contractual Obligations (Rome II) [online]. COM(2003) 427 final, 22. 7. 2003, s. 22 [cit. 2. 8. 2019]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2003/EN/1-2003-427-EN-F1-1.Pdf>
- Report on the Convention on the law applicable to contractual obligations by Mario Giuliano, Professor, University of Milano and Paul Lagarde, Professor, University of Paris I [online]. Official Journal n° C 282, 31/10/1980 p. 0001–0050 [cit. 21. 8. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A31980Y1031%2801%29>
- United Nations Hight Commissioner for Human Rights. General comment č. 21, Right of everyone to take part in cultural life (art. 15, para. 1a of the Covenant on Economic, Social and Cultural Rights) [online]. [cit. 5. 2. 2019]. Dostupné z: <https://www.refworld.org/docid/4ed35bae2.html>
- WIPO. *Madrid Yearly Revire 2018. International Registration of Trademarks* [online]. 2018 [cit. 15. 8. 2019]. Dostupné z: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_940_2018.pdf
- WIPO-Administered Treaties, Contracting Parties, Berne Convention [online]. [cit. 7. 8. 2019]. Dostupné z: https://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?treaty_id=15

Další zdroje

HOSTINSKÝ, Martin. *The Notion of Goods under the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods*. Diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/325656/pravf_m/

KUTNOHORSKÝ, Karel. *Důkazní břemeno v mezinárodní kupní smlouvě (CISG)*. Diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2019. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/q9pbz/DP_Karel_Kutnohorsky_419359.pdf

PASTORKOVÁ, Mária. *Mezinárodní licenční smlouva z pohledu kolizního práva*. Dizertační práce. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2017. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/p27ti/Pastorkova_dizertacna_praca.pdf

KRÁLÍČEK, Jaroslav. *Prosazování práv k duševnímu vlastnictví a pravomoc dle Nařízení Brusel I*. Dizertační práce. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, , 2014. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/170265/pravf_d/

Stanovisko generální advokátky Trstenjak ve věci *Falco Privatstiftung a Thomas Rabitsch v. Gisela Weller-Lindhorst* (C-533/07). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 15. 8. 2019]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1566489018016 & uri=CELEX:62007CC0533>

Judikatura

Soudní dvůr EU

Rozsudek Soudního dvora (pátého senátu) ze dne 27. září 1988 ve věci *Athanasios Kalfelis v. Banque Schröder, Münchmeyer, Hengst & Co. a dalším*. (189/87). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1566158946173 & uri=CELEX:61987CJ0189>

Rozsudek Soudního dvora ze dne 20. října 1993 ve spojených věcech *Phil Collins v. Imtrat Handelsgesellschaft mbH a Patricia Im- und Export Verwaltungsgesellschaft mbH a Leif Emanuel Kraul v. EMI Electrola GmbH* (C-92/92 a C-326/92). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1571836010121 & uri=CELEX:61992CJ0092>

- Rozsudek Soudního dvora ze dne 7. března 1995 ve věci *Fiona Shevill, Ixora Trading Inc., Chequepoint SARL a Chequepoint International Ltd v. Presse Alliance SA* (C-68/93). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1571836050897 & uri=CELEX:61993CJ0068>
- Rozsudek Soudního dvora ze dne 23. listopadu 1999 ve věci *trestní řízení proti Jean-Claude Arblade a Arblade & Fils SARL* (C-369/96) a *Bernard Leloup, Serge Leloup a Sofrage SARL* (C-376/96). (Spojené věci C-369/96 a C-376/96). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1566291064679 & uri=CELEX:61996CJ0369>
- Rozsudek Soudního dvora ze dne 16. července 1998 ve věci *Silhoutette International Schmied GmbH & Co. KG v. Hartlauer Handelsgesellschaft mbH* (C-355/96). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1571836100631 & uri=CELEX:61996CJ0355>
- Rozsudek Soudního dvora (pátého senátu) ze dne 1. července 1999 ve věci *Sebago Inc. a Ancienne Maison Dubois et Fils SA v. G-B Unic SA* (C-173/98). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1571836164339 & uri=CELEX:61998CJ0173>
- Rozsudek Soudního dvora (pátého senátu) ze dne 11. května 2000 ve věci *Régie nationale des usines Renault SA v. Maxicar SpA a Orazio Formento* (C-38/98). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1571836133176 & uri=CELEX:61998CJ0038>
- Rozsudek Soudního dvora ze dne 14. prosince 2000 ve věci *Parfums Christian Dior SA v. TUK Consultancy BV a Ascco Gerüste GmbH a Rob van Dijk v. Wilhelm Layber GmbH & Co. KG a Layber BV* (C-300/98 a C-392/98). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1565634473783 & uri=CELEX:61998CJ0300>
- Rozsudek Soudního dvora ze dne 28. března 2000 ve věci *Dieter Krombach v. André Bamberski* (C-7/98). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1571836341190 & uri=CELEX:61998CJ0007>

Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 13. července 2006 ve věci *Gesellschaft für Antriebstechnik mbH & Co. KG v. Lamellen und Kupplungsbau Beteiligungs KG* (C-4/03). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:62003CJ0004&qid=1572632718004&from=EN>

Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 13. července 2006 ve věci *Roche Nederland BV a další v. Frederick Primus a Milton Goldenberg* (C-539/03). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1565946845735&uri=CELEX:62003CJ0539>

Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 30. června 2005 ve věci *Tod's SpA a Tod's France SARL v. Heyraud SA* (C-28/04). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1565854953496&uri=CELEX:62004CJ0028>

Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 14. července 2005 ve věci *Lagardère Active Broadcast v. Société pour la perception de la rémunération équitable (SPRE) a Gesellschaft zur Verwertung von Leistungsschutzrechten mbH (GVL)* (C-192/04). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1566127110880&uri=CELEX:62004CJ0192>

Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 12. září 2006 ve věci *Laserdisken ApS v. Kulturministeriet* (C-479/04). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1571836230147&uri=CELEX:62004CJ0479>

Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 2. dubna 2009 ve věci *Marco Gambazzi v. DaimlerChrysler Canada Inc. a CIBC Mellon Trust Company* (C-394/07). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1571836395512&uri=CELEX:62007CJ0394>

Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 23. dubna 2009 ve věci *Falco Privatstiftung a Thomas Rabitsch v. Gisela Weller-Lindhorst* (C-533/07). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1566489018016&uri=CELEX:62007CJ0533>

- Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 15. dubna 2010 ve věci *Fundación Gala-Salvador Dalí a Visual Entidad de Gestión de Artistas Plásticos (VEGAP) v. Société des auteurs dans les arts graphiques et plastiques (ADAGP) a další* (C-518/08). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1571836450826 & uri=CELEX:62008CJ0518>
- Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 25. února 2010 ve věci *Car Trim GmbH v. KeySafety Systems Srl* (C-381/08). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1566916349801 & uri=CELEX:62008CJ0381>
- Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 12. července 2011 ve věci *L'Oréal SA a další v. eBay International AG a další* (C-324/09). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1565947743187 & uri=CELEX:62009CJ0324>
- Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. října 2011 ve věci *eDate Advertising GmbH a další v. X a Société MGN LIMITED*. (Spojené věci C-509/09 a C-161/10). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1571836502903 & uri=CELEX:62009CJ0509>
- Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 15. března 2012 ve věci *Società Consortile Fonografici (SCF) v. Marco Del Corso* (C-135/10). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1566152618570 & uri=CELEX:62010CJ0135>
- Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. dubna 2012 ve věci *Wintersteiger AG v. Products 4U Sondermaschinenbau GmbH* (C-523/10). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1564999981098 & uri=CELEX:62010CJ0523>
- Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 18. října 2012 ve věci *Football Dataco Ltd a další v. Sportradar GmbH a Sportradar AG*. (C-173/11). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1565000619532 & uri=CELEX:62011CJ0173>

Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 18. července 2013 ve věci *Daichi Sankyo Co. Ltd a Sanofi-Aventis Deutschland GmbH v. DEMO Anonymos Viomichaniki kai Emporiki Etairia Farmakon* (C-414/11). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1571837052076&uri=CELEX:62011CJ0414>

Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. října 2013 ve věci *Peter Pinckney v. KDG Mediatech AG*. (C-170/12). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1571837167229&uri=CELEX:62012CJ0170>

Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. ledna 2015 ve věci *Peř Hejduk v. EnergieAgentur.NRW GmbH* (C-441/13). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1571837334696&uri=CELEX:62013CJ0441>

Rozsudek Soudního dvora (pátého senátu) ze dne 25. ledna 2017 ve věci *Stowarzyszenie „Oławska Telewizja Kablowa“ v. Stowarzyszenie Filmonców Polskich w Warszawie* (C-367/15). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1566292409341&uri=CELEX:62015CA0367>

Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 27. září 2017 ve věci *Nintendo Co. Ltd v. BigBen Interactive GmbH a BigBen Interactive SA* (C-24/16 a C-25/16). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1565290025495&uri=CELEX:62016CJ0024>

Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 17. října 2017 ve věci *Bolagsupplysningen OÜ a Ingrid Ilsjan v. Svensk Handel AB* (C-194/16). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1571837539858&uri=CELEX:62016CJ0194>

Rozsudek Soudního dvora (devátého senátu) ze dne 5. července 2018 ve věci *Mast-Jägermeister SE v. Úřad Evropské unie pro duševní vlastnictví (EUIPO)* (C-217/17-P). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1571837567670&uri=CELEX:62017CJ0217>

Judikatura českých soudů

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. března 2003, sp. zn. 6 A 51/2002. *Nejvyšší správní soud* [online]. Nejvyšší správní soud, © 2003–2018 [cit. 4. 11. 2019]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2002/0051_6A__0200052A_prevedeno.pdf

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. března 2017, sp. zn. 31 Cdo 3375/2015. *Nejvyšší soud* [online]. Nejvyšší soud, © 2018 [cit. 4. 11. 2019]. Dostupné z: http://nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/B2F58CE0E555B423C12580FE003112AF?openDocument&Highlight=0

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. prosince 2017, sp. zn. 23 Cdo 1780/2017. *Nejvyšší soud* [online]. Nejvyšší soud, © 2017 [cit. 4. 11. 2019]. Dostupné z: http://nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/EEC7543EC6739804C12582320041A01A?openDocument&Highlight=0,

Usnesení kompetenčního senátu ze dne 6. ledna 2004, sp. zn. Konf 93/2003. *Nejvyšší správní soud* [online]. Nejvyšší správní soud, © 2003–2018 [cit. 4. 11. 2019]. Dostupné z: http://nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2003/009311Konf0300005A_prevedeno.pdf

Usnesení kompetenčního senátu ze dne 2. září 2004, sp. zn. Konf 102/2003. *Nejvyšší správní soud* [online]. Nejvyšší správní soud, © 2003–2018 [cit. 4. 11. 2019]. Dostupné z: http://nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2003/010211Konf0300013A_prevedeno.pdf

Usnesení kompetenčního senátu ze dne 19. května 2005, sp. zn. Konf 9/2004. *Nejvyšší správní soud* [online]. Nejvyšší správní soud, © 2003–2018 [cit. 4. 11. 2019]. Dostupné z: http://nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2004/000911Konf0400027A_prevedeno.pdf

Judikatura zahraničních soudů

Rozsudek Nejvyššího soudu Spojených států amerických ve věci *Bilski v. Kappos* [US Supreme Court, 561 U.S. 593 (2010)]. In: *JUSTLA* [online]. 2010 [cit. 5. 11. 2019]. Dostupné z: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/561/593/>

Rozsudek Nejvyššího soudu Spojených států amerických ve věci *LICRA v. Yahoo!* [US Court of Appeals for the Ninth Circuit – 433 F.3d 1199 (9th Cir. 2006)] [cit. 5. 11. 2019]. Dostupné z: <https://law.justia.com/cases/federal/appellate-courts/F3/433/1199/546158/>

Rozsudek francouzského Cour de Cassation, Chambre civile 1, ze dne 28. května 1991, č. 89-19522 *Legifrance* [cit. 5. 11. 2019]. Dostupné z: <https://www.legifrance.gouv.fr/affichJuriJudi.do?idTexte=JURITEXT000007026649>

Rozsudek ESLP ze dne 11. ledna 2007 ve věci *Anheuser-Busch Inc. v. Portugalsko*, číslo stížnosti 73049/01. In: HUDOC [právní informační systém]. Evropský soud pro lidská práva, 2007 [cit. 5. 11. 2019]. Dostupné z: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-78981%22%5D%7D>

Rozsudek Soudního dvora ESVO ze dne 6. dubna 2017 ve věci *Municipality of Oslo v. Norwegian Board of Appeal for Industrial Property Rights* (E-5/16). In: *Beck-online* [online právní informační systém]. C. H. Beck Verlag [cit. 5. 11. 2019]. Dostupné z: <https://beck-online.beck.de/Dokument?vpath=bibdata%2Fents%2Fbeckrs%2F2017%2Fcont%2Fbeckrs.2017.108930.htm&pos=2&hlwords=on>

Vědecká redakce MU

prof. PhDr. Jiří Hanuš, Ph.D. (předseda); PhDr. Jan Cacek, Ph.D.;
Mgr. Tereza Fojtová; doc. JUDr. Marek Fryšták, Ph.D.;
Mgr. Michaela Hanousková; doc. RNDr. Petr Holub, Ph.D.;
doc. Mgr. Jana Horáková, Ph.D.; prof. MUDr. Lydie Izakovičová Hollá, Ph.D.;
prof. PhDr. Mgr. Tomáš Janík, Ph.D.; prof. PhDr. Tomáš Kubiček, Ph.D.;
prof. RNDr. Jaromír Leichmann, Dr. rer. nat.; PhDr. Alena Mizerová;
doc. Ing. Petr Pirožek, Ph.D.; doc. RNDr. Lubomír Popelínský, Ph.D.;
Mgr. Kateřina Sedláčková, Ph.D.; prof. RNDr. Ondřej Slabý, Ph.D.;
prof. PhDr. Jiří Trávníček, M.A.; doc. PhDr. Martin Vaculík, Ph.D.

Ediční rada PrF MU

doc. JUDr. Marek Fryšták, Ph.D. (předseda);
prof. JUDr. Josef Bejček, CSc.; prof. JUDr. Jan Hurdík, DrSc.;
prof. JUDr. Věra Kalvodová, Dr.; prof. JUDr. Vladimír Kratochvíl, CSc.;
doc. JUDr. Petr Mrkývka, Ph.D.; doc. JUDr. Radim Polčák, Ph.D.;
doc. JUDr. Ivana Průchová, CSc.; doc. JUDr. Ing. Josef Šilhán, Ph.D.

MEZINÁRODNÍ PRÁVO SOUKROMÉ A PRÁVO DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ – KOLIZNÍ OTÁZKY

JUDr. Tereza Kyselovská, Ph.D., doc. JUDr. Pavel Koukal, Ph.D.

Vydala Masarykova univerzita
Žerotínovo nám. 617/9, 601 77 Brno
v roce 2019

Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity
Edice Scientia, sv. č. 669

Tisk: Point CZ, s.r.o., Milady Horákové 890/20, 602 00 Brno
1. vydání, 2019

ISBN 978-80-210-9476-5

ISBN 978-80-210-9477-2 (online ; pdf)

www.law.muni.cz

MUNI
PRESS

MUNI
LAW

ISBN 978-80-210-9477-2

9 788021 094772